

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YAŞAM BOYU ÖĞRENME VE YETİŞKİN EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YETİŞKİN EĞİTİMİ PROGRAMI

**TÜRKİYE'DE HALK EĞİTİMİ MERKEZLERİNDE AÇILAN YABANCI DİL
KURSLARI VE KURSIYERLERİNE İLİŞKİN BİR ÇÖZÜMLEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nurben DOĞAN

ANKARA, Mart, 2017

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YAŞAM BOYU ÖĞRENME VE YETİŞKİN EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YETİŞKİN EĞİTİMİ PROGRAMI

**TÜRKİYE'DE HALK EĞİTİMİ MERKEZLERİNDE AÇILAN YABANCI DİL
KURSLARI VE KURSIYERLERİNE İLİŞKİN BİR ÇÖZÜMLEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nurben DOĞAN

Danışman: Doç. Dr. Ahmet YILDIZ

Ankara, Mart, 2017

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼ne,

Nurben DOğAN'ın hazırladığı “T¼rkiye’de Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Yabancı Dil Kursları ve Kursiyerlerine İlişkin Bir Çöz¼mlenme” başlıklı bu çalışma, j¼rimiz tarafından Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Anabilim Dalı, Yetişkin Eğitimi Programı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan Prof. Dr. Meral UYSAL

¼ye Doç. Dr. Ahmet YILDIZ

¼ye Doç. Dr. Murat Gürkan G¼LCAN

ONAY

Bu tez Ankara ¼niversitesi Lisans¼st¼ Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki j¼ri ¼yeleri tarafından 29/03/2017 tarihinde uygun gör¼lm¼ř ve Enstit¼ Yönetim kurulunca ...../...../2017 tarihinde kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İsmail G¼VEN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼r¼

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yaptığımı bildiririm.

İmza

Nurben DOĞAN

ÖZET

TÜRKİYE’DE HALK EĞİTİMİ MERKEZLERİNDE AÇILAN YABANCI DİL
KURSLARI VE KURSİYERLERİNE İLİŞKİN BİR ÇÖZÜMLEME

DOĞAN, Nurben

Yüksek Lisans, Yaşam Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ahmet Yıldız

Mart 2017, xxvi + 328 sayfa

Küreselleşen dünyada yabancı dil öğrenmenin önemi artmıştır. Özellikle 1980 sonrası neo-liberal politikalarla hızlanan dışa açılma ve dış ilişkilerdeki gelişmeler sonucu artan küresel ticaret, hızla değişen ve gelişen teknolojilere ayak uydurma isteği, bilişim alanındaki baş döndürücü gelişmeler sonucu doğan kültürel etkileşim, Türkiye’de yabancı dil öğretimine duyulan ihtiyacı daha da önemli kılmıştır.

Yabancı dil öğrenmenin zorunlu bir hal aldığı ülkemizde, başta Milli Eğitim Bakanlığına bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumları olmak üzere, çeşitli kurum ve kuruluşlarca her yaştan bireye yabancı dil öğretim hizmeti sunulmaktadır. Örgün eğitimin dışına çıkmış ya da örgün eğitimden yararlanmamış yetişkin öğrenenlerin yabancı dil ihtiyaçlarına ise kamusal olarak karşılık veren en kapsamlı kurum halk eğitimi merkezleridir.

Bu araştırmada, 2009-2015 yılları arasında ülke genelinde halk eğitimi merkezlerinde 13 farklı dil ve iki farklı sınav türünde açılmış olan yabancı dil kursları ve bu kurslara katılan kursiyerlerin dağılımı incelenmektedir. Araştırmaya kaynak teşkil eden nicel veriler Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığından elde edilmiştir.

Araştırma verileri incelendiğinde, ülke genelinde sayısı 900’ü geçen halk eğitimi merkezlerinde araştırma kapsamındaki altı yıl toplamında Almanca, Arapça, Boşnakça, Bulgarca, Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, İtalyanca, Japonca, Rusça, Yunanca, Yabancılar için Türkçe dillerinde ve “Akademik Personeli YDS’ye Hazırlama”, “Kamu Personelini YDS’ye Hazırlama” sınav türlerinde toplamda 72.297 yabancı dil kursu açıldığı ve bu kurslara çoğunluğu kadın 1.646.493 kursiyerin katıldığı tespit edilmiştir.

En fazla kurs açılan ve yine en fazla kursiyerin katılım gösterdiği diller sırasıyla İngilizce, Arapça, Almanca ,Yabancılar için Türkçe ve Rusça olmuştur. En az kursun

ise “Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık”, “Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama” kursları başta olmak üzere Çince, Bulgarca ve Boşnakça dillerinde açıldığı ve yine en az katılımın da bu yabancı dil kurslarında gerçekleştirildiği görülmüştür. Ayrıca araştırma sonucunda, en fazla yabancı dil kursunun ülkenin sosyo-ekonomik bağlamda gelişmiş olarak kabul edilen benzer bölgelerinde açıldığı ve tüm yabancı dil kurslarına yine en fazla katılımın da yaşları 23-44 (%36.47) ve 15-22 (%36.08) yaş arasında değişen ve geneli lise (genel) mezunu (%36.47) olan kursiyerler tarafından gerçekleştirildiği bilgisine ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yabancı dil, yetişkin eğitimi, yabancı dil kursları, halk eğitimi, Halk Eğitimi Merkezi (HEM)

SUMMARY

AN ANALYSIS OF FOREIGN LANGUAGE COURSES AND PARTICIPANTS AT PUBLIC EDUCATION CENTERS IN TURKEY

DOĞAN, Nurben

PhD Thesis, Department of Lifelong Learning and Adult Education

Thesis Advisor: Ass. Prof. Ahmet YILDIZ

March 2017, xxvi + 328 pages

The importance of foreign language learning has increased in the globalizing world. Turkey's need for foreign language teaching has become more important as a result of global trade following international expansion and development of foreign affairs, which accelerated with neo-liberal policies especially after 1980s as well as desire of rapidly changing and developing technologies and stunning developments in IT sector that leads to cultural interaction.

In Turkey, where foreign language learning has become compulsory, foreign language teaching services are provided to individuals of all ages by various institutions and organizations, particularly formal and non-formal education institutions under Ministry of National Education. Public education centers are the most comprehensive public institutions that provide services for meeting foreign language needs of adult learners, who fall outside of formal education or could not benefit from formal education.

This study probes distribution of foreign language courses and participants, who attend those courses that were run for 13 different languages and two different types of examination in public training centers throughout Turkey between 2009 and 2015. Quantitative data that constitute the basis for this study were obtained from Ministry of National Education Directorate of Strategy Development.

The analysis of the data obtained shows that 72.297 foreign language courses were offered and 1.646.49 participant, the majority of whom were women, attended those courses that were offered for German, Arabic, Bosnian, Bulgarian, Chinese, French, English, Spanish, Italian, Japanese, Russian, Greek, and Turkish for foreigners and for courses called "Preparing Academic Personnel for Foreign Language Examination" and "Preparing Civil Servants for Foreign Language Examination" in public education

centers, number of which is over 900 throughout Turkey, in 6 years in total within the framework of this study.

The most frequently offered and attended language courses were respectively English, Arabic, German, Turkish for foreigners, and Russian. It was found out that the least frequently offered language courses were primarily “Preparing Academic Personnel for Foreign Language Examination”, “Preparing Civil Servants for Foreign Language Examination”, Chinese, Bulgarian and Bosnian languages. In addition, the lowest attendance was for these foreign language courses. Moreover, the findings of the research indicate that the most foreign language courses were offered in similar regions of Turkey, which are recognized as developed regions in socioeconomic context of Turkey. In terms of attendance, in all these language courses, most of the participants were between 23- 44 (36.47 %) and 15-22(36.08%) years old, and in general most of them (35.9%) were high school (general) graduates.

Key words: Foreign language, adult education, foreign language courses, public education, Public Education Centre (PEC).

ÖNSÖZ

2009-2015 yılları arasında Türkiye’de yaygın eğitim kurumlarının başında gelen halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarını ve bu kurslara katılan kursiyerleri sosyo-demografik özellikleri bağlamında inceleyen bu araştırma, dört bölümden oluşmaktadır.

Araştırmanın probleminin, amacının, öneminin, sınırlılıklarının ele alındığı birinci bölümün ardından; ikinci bölümde araştırmanın yöntemine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise, halk eğitimi merkezlerinde açılan kurslar ve bu kurslara katılan kursiyerlere dair elde edilen bulgular ve yorumlar ele alınırken; dördüncü ve son bölümde sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Bu alanda çalışma yapmak isteyen araştırmacılara kaynak teşkil etmesi ümidiyle; araştırmam sürecinde beni destekleyen ve yardımlarını benden esirgemeyen saygıdeğer danışmanım Doç. Dr. Ahmet YILDIZ’a ve bugünlere gelmemde emeği olan tüm hocalarıma şükranlarımı sunarım.

Tez çalışmamın temelini oluşturan nicel verileri temin konusunda yardımlarından dolayı Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Personeline teşekkürü bir borç bilirim.

Yine tezimin her aşamasında beni cesaretlendiren ve hep yanımda olan ve fikir alışverişi yaptığım başta arkadaşım Sinem KEBELİ olmak üzere, tüm dostlarıma sonsuz teşekkür ederim.

Ayrıca yıllarca maddi, manevi her türlü desteği benden esirgemeyen annem Fatma DOĞAN ve babam İhsan DOĞAN’a ve yine verilerin tablo haline getirilmesinde en büyük yardımını sunan kardeşim Hasan Özhan DOĞAN’a da şükranlarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ONAY	ii
TEZ BİLDİRİMİ	iii
ÖZET	iv
SUMMARY	vi
ÖNSÖZ	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	xvi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xxi
KISALTMALAR.....	xxvi
BÖLÜM 1.....	1
GİRİŞ	1
1.1.Problem	1
1.2.Amaç	28
1.3.Önem	29
1.4.Sınırlıklar.....	29
BÖLÜM 2.....	30
YÖNTEM.....	30
2.1. Araştırmanın Modeli	30
2.2. Evren ve Örneklem	30
2.3. Verirlerin Toplanması	30
2.4. Verilerin Analizi	31
BÖLÜM 3.....	35
BULGULAR.....	35
3.1. Kursların Nicel Dağılımı.....	35
3.1.1. Kursların Yıllara Göre Genel Dağılımı.....	35
3.1.2. Kursların Bölgelere Göre Dağılımı	42
3.1.3. Kursların İllere Göre Dağılımı	45
3.1.4. Kursların Yabancı Dillere Göre Detaylı Dağılımı	49
3.1.4.1. Almanca.....	50

3.1.4.2. Arapça	63
3.1.4.3. Boşnakça.....	76
3.1.4.4. Bulgarca.....	80
3.1.4.5. Çince	84
3.1.4.6. Fransızca.....	89
3.1.4.7.İngilizce	97
3.1.4.8. İspanyolca	122
3.1.4.9. İtalyanca	130
3.1.4.10. Japonca	135
3.1.4.11. Rusça	141
3.1.4.12. Yabancılar İçin Türkçe.....	150
3.1.4.13. Yunanca	158
3.1.4.14. Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık.....	163
3.1.4.15. Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama	166
3.2. Kursiyerlerin Sosyo-Demografik Özellikleri İle İlgili Bulgular	173
3.2.1. Kursiyer Sayılarının Yıllara Göre Genel Dağılımı	174
3.2.2. Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	176
3.2.3. Kursiyerlerin Yaşa Göre Dağılımı	178
3.2.4. Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılım	180
3.2.5. Kursiyerlerin Bölgelere Göre Genel Dağılımı	189
3.2.6. Kursiyerlerin Yabancı Dillere Göre Detaylı Dağılımı	191
3.2.6.1. Almanca.....	191
3.2.6.1.1.Almanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Genel Dağılımı.....	191
3.2.6.1.2.Almanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	193
3.2.6.1.3.Almanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaşa Göre Dağılımı.....	194
3.2.6.1.4. Almanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı	196
3.2.6.1.5.Almanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı.....	196
3.2.6.2. Arapça	200

3.2.6.2.1. Arapça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Genel Dağılımı.....	200
3.2.6.2.2. Arapça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	201
3.2.6.2.3. Arapça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaşa Göre Dağılımı	202
3.2.6.2.4. Arapça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı	204
3.2.6.2.5. Arapça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı .	204
3.2.6.3. Boşnakça.....	207
3.2.6.3.1.Boşnakça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Genel Dağılımı.....	207
3.2.6.3.2.Boşnakça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	208
3.2.6.3.3. Boşnakça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaşa Göre Dağılımı	209
3.2.6.3.4. Boşnakça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı	211
3.2.6.3.5. Boşnakça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	212
3.2.6.4. Bulgarca.....	213
3.2.6.4.1.Bulgarca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Genel Dağılımı	213
3.2.6.4.2. Bulgarca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	215
3.2.6.4.3.Bulgarca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaşa Göre Dağılımı	216
3.2.6.4.4. Bulgarca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı.....	217
3.2.6.4.5.Bulgarca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	218
3.2.6.5.Çince	220
3.2.6.5.1.Çince Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Genel Dağılımı.....	220
3.2.6.5.2.Çince Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	222

3.2.6.5.3.Çince Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaşa Göre Dağılımı	223
3.2.6.5.4. Çince Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Genel Dağılımı	224
3.2.6.5.5. Çince Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı ...	225
3.2.6.6. Fransızca	228
3.2.6.6.1. Fransızca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Genel Dağılımı	228
3.2.6.6.2. Fransızca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	230
3.2.6.6.3. Fransızca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaşa Göre Dağılımı....	231
3.2.6.6.4. Fransızca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı	232
3.2.6.5.5. Fransızca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	233
3.2.6.7.İngilizce	236
3.2.6.7.1.İngilizce Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Genel Dağılımı	236
3.2.6.7.2.İngilizce Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	238
3.2.6.7.3.İngilizce Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaşa Göre Dağılımı.....	239
3.2.6.7.4. İngilizce Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı	240
3.2.6.7.5. İngilizce Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	241
3.2.6.8.İspanyolca	244
3.2.6.8.1. İspanyolca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Genel Dağılımı	246
3.2.6.8.2. İspanyolca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	246
3.2.6.8.3. İspanyolca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaşa Göre Dağılımı...247	
3.2.6.8.4. İspanyolca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı	249
3.2.6.8.5. İspanyolca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	250

3.2.6.9. İtalyanca	252
3.2.6.9.1. İtalyanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Genel Dağılımı	252
3.2.6.9.2. İtalyanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	254
3.2.6.9.3. İtalyanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaşa Göre Dağılımı	255
3.2.6.9.4. İtalyanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı	257
3.2.6.9.5. İtalyanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	257
3.2.6.10. Japonca	260
3.2.6.10.1. Japonca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Genel Dağılımı	260
3.2.6.10.2. Japonca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	262
3.2.6.10.3. Japonca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaşa Göre Dağılımı	262
3.2.6.10.4. Japonca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı	265
3.2.6.10.5. Japonca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	265
3.2.6.11. Rusça	268
3.2.6.11.1. Rusça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Genel Dağılımı	268
3.2.6.11.2. Rusça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	270
3.2.6.11.3. Rusça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaşa Göre Dağılımı	271
3.2.6.11.4. Rusça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı	273
3.2.6.11.5. Rusça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	274
3.2.6.12. Yabancılar İçin Türkçe.....	278
3.2.6.12.1. Yabancılar İçin Türkçe Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Genel Dağılımı	278
3.2.6.12.2. Yabancılar İçin Türkçe Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	279

3.2.6.12.3. Yabancılar İçin Türkçe Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaşa Göre Dağılımı.....	281
3.2.6.12.4. Yabancılar İçin Türkçe Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı	282
3.2.6.12.5. Yabancılar İçin Türkçe Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı.....	283
3.2.6.13. Yunanca.....	288
3.2.6.13.1. Yunanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Genel Dağılımı.....	288
3.2.6.13.2. Yunanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	290
3.2.6.13.3. Yunanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaşa Göre Dağılımı....	291
3.2.6.13.4. Yunanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı.....	292
3.2.6.13.5. Yunanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı.....	293
3.2.6.14. Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık.....	297
3.2.6.14.1. Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Genel Dağılımı	297
3.2.6.14.2. Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaşa Göre Dağılımı	298
3.2.6.14.3. Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaşa Göre Dağılımı	299
3.2.6.14.4. Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı.....	300
3.2.6.14.5. Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı.....	301
3.2.6.15. Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama Kursları	303
3.2.6.15.1. Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Genel Dağılımı	303
3.2.6.15.2. Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	305
3.2.6.15.3. Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaşa Göre Dağılımı.....	306

3.2.6.15.4. Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı.....	307
3.2.6.15.5. Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı.....	308
BÖLÜM 4.....	312
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	312
4.1. Sonuç	312
4.2.1. Hem'de Açılan Yabancı Dil Kurslarına Yönelik Sonuçlar	312
4.2.2. Yabancı Dil Kurslarına Katılan Kursiyerlere İlişkin Sonuçlar	317
4.2. Öneriler	320
4.2.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	321
4.2.2. Politika Yapıcılara Yönelik Öneriler	322
KAYNAK.....	322
EKLER.....	328
EK A MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı verilerin alınmasına ilişkin izin yazısı...	328

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge	Sayfa
1. İlkokul ve Ortaokullar Haftalık Ders Çizelgesi	4
2. Genel Lise Haftalık Ders Çizelgesi.....	5
3. 2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Yabancı Dil Kursları	12
4. Araştırmanın Demografik Değişkenleri	33
5. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan Yabancı Dil Kurslarının Yıllara Göre Sayısı.....	35
6. Kurs Açılan Yabancı Dillerin Yıllara Göre Dağılımı	38
7. 2009-2015 Yılları Arasında Türkiye Genelinde Açılan Yabancı Dil Kursları Sıralaması.....	40
8. Açılan Yabancı Dil Kurslarının Bölgelere Göre Sayıları.....	42
9. 2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde En Fazla Yabancı Dil Kursu Açılan İller	46
10. 2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde En Az Yabancı Dil Kursu Açılan İller	47
11. 2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Almanca Kursları Sayısı	50
12. 2009-2015 Yılları Arası Açılan Almanca Kurslarının Bölgelere Göre Dağılımı.....	52
13. 2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde En Fazla Almanca Kursu Açılan İller	54
14. 2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde En Az Almanca Kursu Açılan İller.....	55
15. 2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde Almanca Kursu Açılmayan İller..	56
16. 2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Arapça Kursları Sayısı	64
17. 2009-2015 Yılları Arası Açılan Arapça Kurslarının Bölgelere Göre Dağılımı.....	67
18. 2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde En Fazla Arapça Kursu Açılan İller	69

Çizelge	Sayfa
19. 2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde En Az Arapça Kursu Açılan İller	70
20. 2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde Arapça Kursu Açılmayan İller	71
21. 2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Boşnakça Kursu Sayısı	78
22. 2009-2015 Yılları Arası Açılan Boşnakça Kurslarının Bölgelere Göre Dağılımı	79
23. 2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Bulgarca Kursu Sayısı	80
24. 2009-2015 Yılları Arası Açılan Bulgarca Kurslarının Bölgelere Göre Dağılımı	81
25. 2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Bulgarca Kurslarının İllere Göre Dağılımı	82
26. 2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Çince Kursu Sayısı	84
27. 2009-2015 Yılları Arası Açılan Çince Kurslarının Bölgelere Göre Dağılımı ...	86
28. 2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Çince Kurslarının İllere Göre Dağılımı	87
29. 2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Fransızca Kursu Sayısı	90
30. 2009-2015 Yılları Arası Açılan Fransızca Kurslarının Bölgelere Göre Dağılımı	92
31. 2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde Halk Eğitimi Merkezlerinde Fransızca Kursu Açılan İller	93
32. 2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan İngilizce Kursları Sayısı	99
33. 2009-2015 Yılları Arası Açılan İngilizce Kurslarının Bölgelere Göre Dağılımı	102
34. 2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde Halk Eğitimi Merkezlerinde En Fazla İngilizce Kursu Açılan İller	104

Çizelge	Sayfa
35. 2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde Halk Eğitimi Merkezlerinde En Az İngilizce Kursu Açılan İller	105
36. 2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan İspanyolca Kursu Sayısı.....	124
37. 2009-2015 Yılları Arası Açılan İspanyolca Kurslarının Bölgelere Göre Dağılımı	125
38. 2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde İspanyolca Kursu Açılan İller ...	127
39. 2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan İtalyanca Kursu Sayısı	131
40. 2009-2015 Yılları Arası Açılan İtalyanca Kurslarının Bölgelere Göre Dağılımı.....	132
41. 2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde İtalyanca Kursu Açılan İller.....	133
42. 2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Japonca Kursu Sayısı	136
43. 2009-2015 Yılları Arası Açılan Japonca Kurslarının Bölgelere Göre Dağılımı.....	137
44. 2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde Halk Eğitimi Merkezlerinde Japonca Kursu Açılan İller	138
45. 2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Rusça Kursları Sayısı	141
46. 2009-2015 Yılları Arası Açılan Rusça Kurslarının Bölgelere Göre Dağılımı.....	143
47. 2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde Rusça Kursu Açılan İller	144
48. 2009-2015 Yılları Arasında HEM’de Açılan Yabancılar İçin Türkçe Kursları Sayısı	152
49. 2009-2015 Yılları Arası Açılan Yabancılar İçin Türkçe Kurslarının Bölgesel Dağılımı	153
50. 2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde En Fazla Yabancılar İçin Türkçe Kursu Açılan İller	155
51. 2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde En Az Yabancılar İçin Türkçe Kursu Açılan İller	156
52. 2009-2015 Yılları Arasında HEM’de Açılan Yunanca Kursları Sayısı	158

Çizelge	Sayfa
53. 2009-2015 Yılları Arası Açılan Yunanca Kurslarının Bölgelere Göre Dağılımı.....	160
54. 2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde Yunanca Kursu Açılan İller.....	161
55. HEM’de Açılan Akademik Personel YDS’ye Hazırlık Kursları.....	164
56. Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık Kursları Bölgesel Dağılım.....	165
57. Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık Kursu Açılan İller.....	165
58. HEM ’de Açılan Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama Kursları Sayısı	166
59. Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama Kurslarının Bölgesel Dağılımı	167
60. Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama Kursu Açılan İller.....	168
61. Kursiyer Sayılarının Yıllara Göre Genel Dağılımı.....	174
62. Kursiyer Sayılarının Yabancı Dillere ve Yıllara Göre Dağılımı	175
63. Yabancı Dil Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyeti İle İlgili Veriler.....	177
64. Yabancı Dil Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaşa Göre Dağılımı	178
65. Yabancı Dil Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı.....	181
66. Yabancı Dil Kurslarına Katılan Okumaz Kursiyerlerin Dağılımı	183
67. Kursiyer Sayılarının Bölgelere Göre Dağılımı	190
68. Almanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri	192
69. Almanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	197
70. Arapça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri.....	200
71. Arapça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	205
72. Boşnakça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri.....	207
73. Boşnakça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	212
74. Bulgarca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri	213
75. Bulgarca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	219
76. Çince Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri.....	220
77. Çince Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	226
78. Fransızca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri	228
79. Fransızca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	233
80. İngilizce Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri	237

Çizelge	Sayfa
81. İngilizce Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	242
82. İspanyolca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri	244
83. İspanyolca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	250
84. İtalyanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri	253
85. İtalyanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	258
86. Japonca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri	260
87. Japonca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	266
88. Rusça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri	269
89. Rusça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	274
90. Yabancılar İçin Türkçe Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri	278
91. Yabancılar İçin Türkçe Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	283
92. Yunanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri	288
93. Yunanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı	294
94. Akademik Personel YDS'ye Hazırlık Kurslarındaki Kursiyerlerin Demografik Özellikleri	297
95. Akademik Personel YDS'ye Hazırlık Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgesel Dağılımı	302
96. Kamu Personel YDS'ye Hazırlık Kurslarındaki Kursiyerlerin Demografik Özellikleri	303
97. Kamu Personel YDS'ye Hazırlık Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgesel Dağılımı	308

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
1. Türkiye İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması Düzey1 ve Düzey	32
2. Türkiye İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması Düzey 1	33
3. Tüm Dillerde Açılan Toplam Kurs Sayıları Dağılımı	36
4. Yıllara Göre İkamet İzni Türkiye’de Bulunan Yabancı Sayısı	39
5. Türkiye’de Ekonomik ve Sosyal Yapı Benzerliği Açısından Homojen Bölgeler	49
6. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan Almanca Kursları Sayısı.....	51
7. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan Arapça Kursları Sayısı	66
8. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan Boşnakça Kursları Sayısı.....	77
9. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan Bulgarca Kursları Sayısı.....	81
10. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan Çince Kursları Sayısı	85
11. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan Fransızca Kursları Sayısı.....	91
12. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan İngilizce Kursları Sayısı	101
13. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan İspanyolca Kursları Sayısı	124
14. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan İtalyanca Kursları Sayısı	132
15. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan Japonca Kursları Sayısı	136
16. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan Rusça Kursları Sayısı.....	142
17. 2009-2015 Yılları Arasında Yabancılar İçin Açılan Türkçe Kursları Sayısı...	152
18. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan Yunanca Kursları Sayısı.....	159
19. Yıllara Göre Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama Kursları	167
20. Yıllara Göre Kursiyer Sayıları	174
21. Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı	177
22. Altı Yıl Toplamında Kursiyer Yaş Dağılımı	179
23. 2009-2015 Yılları Arasında Yaşa Göre Kursiyer Sayıları Dağılımı	179
24. Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı	180
25. Kursiyer Eğitim Düzeylerinin Yıllara Göre Dağılımı	182
26. Yıllara Göre Almanca Kursiyer Sayıları	193
27. Almanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	193
28. Almanca Kursuna Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı	194
29. Almanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı	195

Şekil	Sayfa
30. Almanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı	195
31. Almanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri.....	196
32. Yıllara Göre Arapça Kursiyer Sayıları	201
33. Arapça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	202
34. Arapça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı.....	202
35. Arapça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı	203
36. Arapça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı	203
37. Arapça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri	204
38. Yıllara Göre Boşnakça Kursiyer Sayıları	208
39. Boşnakça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	208
40. Boşnakça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı ..	209
41. Boşnakça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı	210
42. Boşnakça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı	210
43. Boşnakça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri.....	211
44. Yıllara Göre Boşnakça Kursiyer Sayıları	215
45. Bulgarca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	215
46. Bulgarca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı ...	216
47. Bulgarca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı	216
48. Bulgarca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı	217
49. Bulgarca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri.....	218
50. Yıllara Göre Çince Kursiyer Sayıları	221
51. Çince Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	222
52. Çince Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı.....	222
53. Çince Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı	223
54. Çince Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı	224
55. Çince Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri	224
56. Yıllara Göre Fransızca Kursiyer Sayıları.....	229
57. Fransızca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	230
58. Fransızca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılım ...	230
59. Fransızca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı.....	231
60. Fransızca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı.....	231
61. Fransızca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri.....	232

Şekil	Sayfa
62. Yıllara Göre İngilizce Kursiyer Sayıları.....	238
63. İngilizce Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	238
64. İngilizce Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı ...	239
65. İngilizce Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı.....	239
66. İngilizce Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı	240
67. İngilizce Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri	241
68. Yıllara Göre İspanyolca Kursiyer Sayıları.....	246
69. İspanyolca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	246
70. İspanyolca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılım..	247
71. İspanyolca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı.....	247
72. İspanyolca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı	248
73. İspanyolca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri	249
74. Yıllara Göre İtalyanca Kursiyer Sayıları	254
75. İtalyanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	254
76. İtalyanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılım....	255
77. İtalyanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı	255
78. İtalyanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı	256
79. İtalyanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri.....	257
80. Yıllara Göre Japonca Kursiyer Sayıları.....	262
81. Japonca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	262
82. Japonca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı	263
83. Japonca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı.....	263
84. Japonca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı.....	264
85. Japonca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri	265
86. Yıllara Göre Rusça Kursiyer Sayıları.....	270
87. Rusça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	270
88. Rusça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı	271
89. Rusça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı	272
90. Rusça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı.....	272
91. Rusça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyler	273
92. Yıllara Göre Yabancılar İçin Türkçe Kursu Kursiyer Sayıları.....	279
93. Yabancılar İçin Türkçe Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	280

Şekil	Sayfa
94. Yabancılar İçin Türkçe Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı	280
95. Yabancılar İçin Türkçe Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı	281
96. Yabancılar İçin Türkçe Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı.....	281
97. Yabancılar İçin Türkçe Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri ..	282
98. Yıllara Göre Yunanca Kursiyer Sayıları.....	289
99. Yunanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	290
100. Yunanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılım	291
101. Yunanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı	291
102. Yunanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı.....	292
103. Yunanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri	293
104. Yıllara Göre Akademik Personeli YDS'ye Hazırlama Kursu Kursiyer Sayısı.....	298
105. Akademik Personel YDS'ye Hazırlık Kursuna Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	299
106. Akademik Personel YDS'ye Hazırlık Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı	299
107. Akademik Personel YDS'ye Hazırlık Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı	299
108. Akademik Personel YDS'ye Hazırlık Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı.....	300
109. Akademik Personel YDS'ye Hazırlık Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri.....	301
110. Yıllara Göre Kamu Personelini YDS'ye Hazırlama Kurslarına Katılan Kursiyer Sayıları	304
111. Kamu Personelini YDS'ye Hazırlama Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	305
112. Kamu Personelini YDS'ye Hazırlama Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı	306
113. Kamu Personelini YDS'ye Hazırlama Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı.....	306

Şekil		Sayfa
114.	Kamu Personelini YDS'ye Hazırlama Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı	307
115.	Kamu Personelini YDS'ye Hazırlama Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri	307

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
BBC	British Broadcasting Corporation- Britanya Yayın Kuruluđu
Bkz	Bakınız
EC	European Commision – Avrupa Komisyonu
EU-28	Avrupa Birliği Üyesi 28 Ülke
EUROSTAT	Statistical Office of the European Communities- Avrupa İstatistik Ofisi
HBÖGM	Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
HEM	Halk Eğitimi Merkezi
GTB	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
GSYİH	Gayri safi yurt içi hasıla
KPDS	Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
NATO	North Atlantic Treaty Organization- Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
ÖSYM	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi
SBS	Seviye Belirleme Sınavı
SDR	Special Drawing Rights- Özel Çekme Hakları
SGB	Strateji Geliştirme Başkanlığı
TR	Türkiye
TTKB	Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UN	United Nations- Birleşmiş Milletler (BM)
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization- Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
ÜDS	Üniversitelerarası Kurul Yabancı Dil Sınavı
Vb	ve benzeri
YDS	Yabancı Dil Sınavları
YDS	Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavı
YÖK	Yüksek Öğretim Kurumu

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmanın problemine, amacına, önemine ve sınırlılıklarına yer verilmiştir.

1.1.Problem

İnsanoğlu tarih sahnesinde yerini aldığı en eski çağlardan beri çevresiyle iletişim kurma ihtiyacı içerisinde olmuştur. İnsanlığın kullandığı en etkili iletişim aracı ise dildir. Dil, insanın duygularını, düşüncelerini, isteklerini açığa vurmasına, yaşamını sürdürebilmesine olanak sağlayan; bilim, sanat, teknik gibi alanlarla ilgilisi olan ve aynı zamanda bunları oluşturan bir kurum; insanın ve uygarlığın en önemli belirtisidir (Aksan,2007). Diller her kavmin kendi toplumsal yapısına göre şekillenerek oluşmuştur. Bu durum dil çeşitliliğini de beraberinde getirmiştir. Dünyada 3000'in üzerinde yaşayan ve ölü dil bulunmaktadır (Korkmaz, 2007). İnsanlığın konuştuğu tek bir dilin olmaması farklı ulusların birbirlerinin dillerini (yabancı dil) öğrenmesine zemin oluşturmuştur. “Uluslararası dili belirleyen ekonomi, bilim, teknoloji, askerlik alanlarında üstünlük ve din olmuştur” (Demircan, 2012). Geçmiş Sümerlere kadar uzanan ve zorunlu kültürel alışveriş nedeniyle başlayan yabancı dil öğretiminin öneminin ise yüzyıllarca kaybolmadığı ve hatta sürekli ivme kazanarak arttığı bilinmektedir. Ancak yabancı dil öğretiminde bugün gelinen noktaya bakıldığında adına pek sık rastlanır bir kavram “küreselleşme” ile karşılaşılmaktadır. Küçük’e (2016) göre küreselleşme;

Yolların, ulaşım alternatiflerinin, araçların ve teknolojik gelişime paralel olarak iletişim olanaklarının iyileşmesi ve buna da bağlı olarak vizyonun genişlemesi sonucunda sosyo-ekonomik, siyasi ve kültürel anlayışların, düşüncelerin ve bakışların yerel ve ulusal sınırları aşarak uluslararası boyuta ulaşmasıdır.

İşte küreselleşmenin içini dolduran tüm bu kavramlar; özellikle hızla gelişen ve değişen teknolojilere ayak uydurmak, bilişim alanındaki baş döndürücü gelişmeler sonucu doğan kültürler arası etkileşimi sürdürmek ve belki de en önemli neden olarak gösterilebilecek küresel ticaret hareketleri ve beraberinde getirdiği uluslararası rekabet, bireyleri en az bir yabancı dil öğrenmeye yönelmiş ve hala da yöneltmektedir.

1990 sonrası Avrupa Birliği'nin (AB) eğitime, araştırmaya ve en önemlisi de bilgiye yatırım yapmasıyla gelişen bir dizi politikaların varlığının da yabancı dil

öğretimini etkilediği söylenebilir. Bugün AB'ye üye ülkelerin yabancı dil öğretim politikalarının yapılandırılmasında en önemli başrol oyuncularından biri de Avrupa Konseyi'dir. Özellikle Lizbon Zirvesi'nde (2000) Avrupa ülkelerindeki eğitim ve yetiştirme sistemlerinin bilgi toplumunun, daha yüksek ve daha nitelikli istihdam ihtiyaçlarını karşılayacak bir düzeyde olması gerektiğinin altı çizilmiştir. Yetkili organ olarak Avrupa Konseyi, üye ülkelere yabancı diller, teknoloji kültürü, girişimcilik ve beşeri yetkinlikler, bilişim teknolojileri becerileri ve sosyal beceriler gibi temel becerilerin yaşam boyu öğrenme kapsamında kazandırılmasını içeren bir dizi hedefi gerçekleştirmek üzere çağrıda bulunmaktadır (Karip, 2005). Nitekim yaşam boyu öğrenme Avrupa Birliği'nin eğitim bağlamında üzerinde durduğu en önemli konuların başında gelmektedir. Belanger'e (1995) göre yaşam boyu öğrenme, her bir toplumda üç spesifik kurucu unsura bölünebilen öğrenme faaliyetlerinin bütünüdür. Bu unsurlar ise sırasıyla temel eğitim, yetişkin eğitimi ve yaygın öğrenme ortamlardır. Bu bağlamda ele alındığında aslında Avrupa Birliği, üyesi olan ülkelerin temel eğitimden yetişkin eğitime kadar tüm eğitim politikalarına geliştirilen projelerle yön vermektedir. AB'nin bu kapsamdaki en önemli çalışmaları ise 1995 yılı "Öğrenen Topluma Doğru", yine 1996 yılında kabul edilen "Avrupa Yaşam Boyu Öğrenme Yılı" ve 2000 yılı "Avrupa Yaşam Boyu Öğrenme Bildirisi"dir. Avrupa Birliği'nin eğitim ile ilgili çalışmaları sadece bu projelerle sınırlı kalmamış, yaşam boyu öğrenmeyle ilgili amaç ve uygulamaların yer aldığı birçok proje geliştirilmiştir (Akbaş ve Özdemir, 2002). Bu projelerden bazıları da Birliğin yabancı dil politikalarına yönelik geliştirilmiş projelerdir. "2001 Avrupa Diller Yılı" projesi bunlardan biridir. Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği tarafından organize edilen, "2001 Avrupa Diller Yılı" 45 ülkenin aktif katılım sağladığı ve özellikle Avrupa'daki dil çeşitliliği ve dil öğrenmenin önemine vurgu yapan önemli bir adım olmuştur. "Diller Yılı", dil politikasının sadece ekonomik başarı için değil, eşit ölçüde, sosyal içerme, dil hakları, demokratik yurttaşlık ve kültürlerarası anlayış için büyük bir öneme sahip olduğu çağrısında bulunmaktadır. Ayrıca bu yılda tanıtılan "Avrupa Ortak Dil Kriterleri Çerçeve Programı" ve "Avrupa Dil Gelişim Dosyası"nın geniş çapta uygulanması gerektiği konusu büyük ilgi görmüş ve bu iki program birliğe üye ve aday ülkelere yabancı dil politikalarını belirlemede yol gösterici olmuştur (EU, 2002).

Temelinde ortak bir Avrupa vatandaşı oluşturmayı hedefleyen Avrupa Birliği için, *çok dillilik* ve *çok kültürlülüğün* birliğin bütünsel yapısının korunmasında kilit unsurlar olduğunu ifade eden Güler'e (2005) göre,

Çok dilli ve çokuluslu Avrupa vatandaşları, farklı düzeylerde de olsa, iki hatta üç yabancı dil bilen bireyler olarak nitelendirilmektedir. Birden fazla yabancı dil iletişim yetisi ile donatılmış bireyler istisna olmaktan çıkıp, çok kültürlü ve çok dilli bir dünyada söz sahibi olacaklardır.

2001 Lizbon Hedeflerinin ardından Avrupa Konseyi, 2008’de “Çok dillilik; Avrupa İçin Bir Varlık ve Ortak Miras” isimli iletişim başlığı ve akabinde “Çok Dillilik için Avrupa Stratejileri” ile dillerin daha geniş manada sosyal bütünlük ve refahı sağladığına işaret etmiş ve üye ülkelere vatandaşların dil becerileri edinmeleri konusunda teşvik edilmesi ve desteklenmesi çağrısında bulunmuştur (EC, 2017).

“Eğitim ve Yetiştirmede Avrupa İşbirliği için Stratejik Çerçeve (2020)” ise üye ülkelere yabancı dili de içeren bir dizi hedefler sunmaktadır. Bunlar ;

- Vatandaşların ana dilin yanı sıra iki dilde daha iletişim kurmasını sağlamak,
- Mesleki eğitim ve yetiştirmede ve yetişkin öğrenenler için yabancı dil öğretimini desteklemek,
- Göçmenlere misafir oldukları ülkenin dilini öğretmektir (EC, 2017).

2012 yılında kabul edilen “Eğitimi Yeniden Düşünme; Daha İyi Sosyo-Ekonomik Sonuçlar İçin Becerilere Yatırım” ise, yabancı dil konuşma becerisini kapsayan bir dizi fikirler sunmaktadır. Buna göre yabancı dil konuşma yeteneği,

- Rekabet için önemli bir faktördür.
- İş arayanlar için önemli bir vasıftır.
- Serbest dolaşım için engeli kaldırabilir (EC, 2017).

Yabancı dil becerilerinin, Avrupa Birliği içerisinde hareketliliği, istihdam edilebilirliği ve Avrupalıların kişisel gelişimini artırma potansiyeline sahip önemli bir unsur olduğu ve aynı zamanda yabancı dil bilme becerilerinin bireylere emek piyasasında rekabet üstünlüğü sağladığı söylenebilir. Bu durum özellikle, üst düzey yönetim, çokuluslu şirketler ya da satış pazarlama sektöründe çalışan bireyler için yatsınamayacak bir gerçek olarak ifade edilmektedir (EUROSTAT, 2016).

Nitekim tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yabancı dil öğretimi aslında merkezinde neo-liberal politikaların yer aldığı küreselleşme söylemiyle ivme kazanmıştır. Özellikle 1980 sonrası neo-liberal politikalarla başlayan dışa açılma ve dış ilişkilerdeki gelişmeler, ülkeler arasındaki sınırların adeta kalkması, Türkiye’de yabancı dil öğretimine duyulan ihtiyacı zorunlu kılmış ve buna AB’ye uyum politikalarının da eklenmesiyle bugün Türkiye’de yabancı dil öğretimi önemli bir alana dönüşmüştür.

Türkiye’de yabancı dil öğretimi, *Milli Eğitim Bakanlığı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği* çerçevesinde sürdürülmektedir. Bu yönetmeliğin amacı, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ve özel ilköğretim, ortaöğretim, uzaktan öğretim ile yaygın eğitim okul veya kurumlarında yapılan yabancı dil eğitimi ve öğretimi ile ilgili usul ve esasları düzenlemektir (MEB, 2016).

Türkiye’de ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında yabancı dil dersi zorunlu ortak dersler arasında yer almaktadır. 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılı başı itibari ile devlet okullarında yabancı dil dersleri ilkokul 2.sınıf müfredatına girmiş ve kademeli olarak tüm örgün eğitim kurumlarında 12. sınıfa kadar yabancı dil öğretimi yapılmaya başlanmıştır (Çizelge 1 ve 2’de ilköğretim ve ortaöğretim kurumları yabancı dil ders saatleri verilmiştir). Bugün Türkiye’de genel liseden mezun olan bir öğrencinin tüm öğrenim hayatı boyunca aldığı yabancı dil dersi, seçmeli yabancı dil dersleri hariç toplamda **1073**¹ saate ulaşmaktadır.

Çizelge 1

İlkokul Ve Ortaokullar Haftalık Ders Çizelgesi

DERSLER	SINIFLAR							
	İLKOKUL				ORTAOKUL			
	1	2	3	4	5	6	7	8
Türkçe	10	10	8	8	6	6	5	5
Matematik	5	5	5	5	5	5	5	5
Hayat bilgisi	4	4	3					
Fen Bilimleri			3	3	4	4	4	4
Sosyal Bilgiler			3	3	3	3		
T.C.İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük								2
Yabancı Dil		2	2	2	3	3	4	4
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi				2	2	2	2	2
Görsel Sanatlar	1	1	1	1	1	1	1	1
Müzik	1	1	1	1	1	1	1	1
Oyun ve Fiziki etkinlikler	5	5	5	2				
Beden Eğitimi ve Spor					2	2	2	2
Teknoloji ve Tasarım							2	2

Kaynak. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2015.

(devam ediyor)

¹ 2015-2016 Eğitim Öğretim Yılı, Milli Eğitim Bakanlığı İş Takvimi esas alınmış olup; 37 haftalık iş günü üzerinden hesaplanmıştır.

Çizelge 1 (devam)

İlkokul Ve Ortaokullar Haftalık Ders Çizelgesi

DERSLER	SINIFLAR							
	İLKOKUL				ORTAOKUL			
	1	2	3	4	5	6	7	8
Trafik Güvenliği				1				
Bilişim Teknolojileri ve Yazılı					2	2		
Rehberlik ve Kariyer Planlama								1
İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi				2				
ZORUNLU DERS TOPLAMI	26	28	28	30	29	29	29	29

Kaynak. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2015.

Çizelge 2

Genel Lise Haftalık Ders Çizelgesi

DERSLER	SINIFLAR				
	9.Sınıf	10.Sınıf	11.Sınıf	12.Sınıf	
Dil ve Anlatım		2	2	2	2
Türk Edebiyatı		3	3	3	3
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi		1	1	1	1
Coğrafya		2	2		
Matematik		6	6		
Fizik		2	2		
Kimya		2	2		
Biyoloji		3	3		
Sağlık Bilgisi		1			
Felsefe				2	
Birinci Yabancı Dil		3	2	2	2
Beden Eğitimi		2	2	2	2
Görsel Sanatlar /Müzik		1	1	1	1
Trafik ve İlk Yardım					1
ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI		30	28	15	12

Kaynak. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2015.

İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarının yanı sıra, yükseköğretim kurumlarında da bugün yabancı dil dersleri eğitim programlarının içinde yer almaktadır. On iki yıllık eğitimin ardından yükseköğretime geçmeyi hak kazanan bireyler tercih ettikleri üniversite ve bölümlere göre farklı kredilerde (saat) yabancı dil öğrenmektedir.

Yükseköğretim kurumlarında bazı ön lisans, lisans veya lisansüstü programlarda dersler, senato kararı ve Yükseköğretim Genel Kurulunun onayı alınarak, sadece belirli bir yabancı dille veya Türkçe ve belirli bir yabancı dille karma olarak da verilebilmektedir. (Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK), 2016).

YÖK'ün, 04.12.2008 tarih ve 27074 sayılı *Yükseköğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi Ve Yabancı Dille Öğretim Yapılmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmeliğinin* (YÖK, 2016) 5. Maddesine göre;

- (1) Yükseköğretim programına ilk defa kayıt yaptıran öğrenciler, kayıt yaptırdığı öğretim yılının başında, rektörlükçe düzenlenen bir yabancı dil seviye tespit sınavına tabi tutulurlar;
- (2) Seviye tespit sınavından alınan puana göre, öğrencinin; a) zorunlu olan yabancı dil derslerinden muaf olup olmadığı; b) Varsa yabancı dil hazırlık sınıfından muaf olup olmadığı; c) Yabancı dil hazırlık sınıfında, hangi seviyeden öğrenim göreceği belirlenir.

Yine aynı yönetmeliğin zorunlu yabancı dil derslerine ilişkin 6.maddesine istinaden,

- a) Seviye tespit sınavında başarılı olamayan ya da seviye tespit sınavına girmeyen öğrenciler, yabancı dil derslerini almak ve sınavlarını başarmak zorundadırlar.
- b) Zorunlu yabancı dil dersleri, toplam 60 saatten az olmamak üzere, en az iki yarıyıl olarak programlanır ve okutulur (YÖK, 2016).

Yönetmeliğin, Yabancı dilde öğretim ve yabancı dil hazırlık sınıfına ilişkin 7.maddesinin 6.fıkrasına göre ise, “İki yarıyıldan ibaret olan yabancı dil hazırlık sınıfında görülen haftalık ders saat yükü 20 den ve bir yarıyıldan görülen ders saat yükü 260'dan az olamaz” (YÖK, 2016).

Görüldüğü üzere, gerek temel eğitim, gerekse de ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarında gerçekleştirilen yabancı dil öğretim faaliyetleri 1000 saati aşmaktadır. Ancak, örgün eğitim kurumlarında yapılan yabancı dil dersleri genellikle istedik sonuçları vermemektedir. Bireyler okullarda öğrendikleri yabancı dilleri hayatlarına aktaramamaktadır. Özellikle örgün eğitim sonrası iş hayatına atılan yetişkinlerin çoğu, eğitimini aldığı yabancı dille karşılaştığında yetersiz kalmakta ve yeniden yabancı dil öğrenme çabası içine girmektedir. Bugün ülke genelinde yabancı dil öğrenme ve bunu etkili bir şekilde kullanma konusunda sorun yaşandığı gözler önündedir. Akademik

çevreler de bunun altında yatan pek çok etmenin olduğuna işaret etmektedir. Türkiye’de yabancı dil öğrenmenin önemli bir ihtiyaç olduğunu ifade eden Paker’e (2006) göre ;

Yabancı dil öğrenmeye yönelik ihtiyaçlarımızı çok iyi bilmemize rağmen, bunu gerek ilköğretim, gerek ortaöğretim ve hatta yükseköğretim düzeyinde başarılı bir şekilde gerçekleştiremiyoruz. Bunun altında yatan birçok neden vardır. Bu nedenlerden en önemlilerini kısaca, yeterli düzeyde ve sayıda öğretmen, materyal ve donanım eksikliği ile öğrenci motivasyonu olarak üç grupta toplayabiliriz.

Türkiye’de yabancı dil eğitiminde beklentilerin karşılanmadığı yönünde ise Işık (2008: 15) şu yorumu yapmaktadır;

Türkiye’de yabancı dil eğitiminde, sarf edilen bunca kaynak ve emeğe rağmen, istenilen seviyede verim alınmadığı değerlendirilmektedir. Bunun nedeni olarak, öteden beri devam eden geleneksel dil öğretme alışkanlıkları, yabancı dil eğitimi planlamasındaki eksiklikler ve bunların doğurduğu yöntem, etkinlik, malzeme ve ölçme-değerlendirmedeki yetersizlikler ya da yanlışlar gösterilebilir.

Tosun (2004) da Türkiye’de yabancı dil öğretme ve öğrenme konusunda başarısız olunduğu kanısının yaygınlığından bahsetmekte ve bunun altında yatan etmenin gerçekte yöntem sorunu olup olmadığını sorgulamakta ve şunları söylemektedir;

Hiçbir yöntem ya da yaklaşım bütünüyle kötü ve işe yaramaz olamayacağına göre, başarısızlığı yalnızca burada değil, söz konusu sürece katılan ve etkin görev alan öteki bileşenlerde de aramak ve bulmak gerekir. Bunlar sırasıyla: 1. Amaç Dil, 2. Öğrenci, 3. Öğretmen, 4. Ortam, 5. Yöntemdir.

Yabancı dil öğretiminde özellikle İngilizce öğretiminde başarısızlığın faturasının, politikacılar, sanayiciler ya da bilim çevrelerince okullara ve öğretmenlere kesildiği yönünde bir eleştiri de bulunan Byram (2008: 43), da şunları belirtmektedir:

...bunu daha iyi anlayabilmek için genelde sorulmayan sormamız gerekmektedir. ‘başarı’ ya da ‘başarısızlık’ ne demektir? ‘Bunun sorumlusu kimdir?’. İfade edilen ‘başarı’ hakim zorunlu eğitimde öğretmenler ve öğrenciler için gerçekçi bir amaç mıdır? Gerçekleşmesi durumunda başarının kaynakları nelerdir? Bu sorular dil uzmanlarını ilgilendirmekte ve hatta politikacılar ve toplumun dikkatini çekmektedir. Çünkü İngilizcenin uluslararası bir dil olarak ekonomik önemi artık sadece öğretmenlerin meselesi değildir. Bu tartışma, İngilizce dışında okullarda öğretilen diğer yabancı diller için de gözetilebilir.

Özen ise (akt: Gökdemir, 2005), dil öğreniminin aslında düşünüldüğü kadar kolay olmadığına ve dil öğrenen kişilerin bazı bireysel özelliklere (yeteneğe) sahip olması gerektiğine dikkati çeker.

Örgün eğitim kurumlarında gerçekleştirilmekte olan yabancı dil öğretiminde istendik seviyede olunamamasının altında yatan neden her ne olursa olsun, mevcut örgün eğitim sisteminin dışına çıkmış ya da hala bunun bir paydaşı olan bireyler (yetişkinler) teknolojinin hızla geliştiği, ülkeler arasındaki sınırların adeta kalktığı

küresel dünyada o ya da bu şekilde en az bir yabancı dilde ihtiyaçlarına yönelik konu, durum ve olayları anlayabilme, kendini ifade edebilme yetisine sahip olmak zorundadır. Şüphesiz onların bu anlamda ihtiyaçlarını karşılayacak ve onlara yeni öğrenme fırsatları sunacak tek yol yetişkin eğitiminden geçmektedir. Çünkü “halk/yetişkin eğitimi, örgün eğitimden yoksun kalanların eğitilmesi yanında, örgün eğitimden yararlanmış olanların ömür boyunca eğitilmesi görevini de kazanmıştır” (Geray, 2002:9).

Nitekim Duman (2007) da, okul (örgün) eğitimindeki nitelik düşüklüğünü, okul eğitimi yoluyla kazandırılan bilgi, beceri, davranış ve tutumların 10-15 yıl sonra işe yaramaz bir hal almasını ve en önemlisi de okul eğitiminin ulusal anlamda kalkınma için gerek duyulan nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi konusunda yetersiz kalmasını, yetişkin eğitimini gerekli kılan okul ya da örgün eğitimden kaynaklı nedenler arasında göstermektedir. Zira yetişkin eğitimi ilk ortaya çıktığından beri örgün eğitimin eksik kaldığı yönleri telafi edici ve hatta tamamlayıcı önemli bir rolü üstlenmekte ve her alanda olduğu gibi yabancı dil öğretiminde de, yeni nitelikler kazanmak isteyen yetişkin öğrenenlere çeşitli olanaklar sunmaktadır.

Bugün ülkemizde çeşitli kurum ve kuruluşlarca yetişkinlerin yabancı dil öğrenme ihtiyaçlarını giderici faaliyetler yürütülmektedir. Ancak kamusal anlamda en yaygın yetişkin yabancı dil öğretim faaliyetleri, Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne bağlı yaygın eğitim kurumlarınınca sürdürülmektedir.

Yaygın eğitim, örgün eğitimin yanında ve dışındaki tüm düzenli yetişkin eğitim faaliyetleri olup, hayat boyu öğrenmenin alt sistemi ve ayrılmaz bir parçasıdır. Halk eğitimi merkezleri ise ülkemizdeki yaygın eğitim faaliyetlerinin en büyük sunucusu ve en geniş teşkilat ağına sahip kurumlardır (MEB, 2014). Bu kurumlarda yetişkinlere yönelik kapsamlı yabancı dil öğretim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Bunların dışında, yine Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğüne bağlı özel yabancı dil kurslarında da yetişkin öğrenenlere yabancı dil eğitimi yapılmaktadır.

Ülke genelinde hemen hemen her ilçede kurulmuş olan 970’in üzerinde halk eğitimi merkezi yaklaşık 40.000 yerleşim birimine, yaygın eğitim hizmeti sunmaktadır (MEB, 2014).

Halk eğitimi merkezi müdürlükleri çeşitli faaliyetlerini eğitim odalarında, ceza ve ıslahevlerinde, gecekondü bölgelerinde, il ve ilçe merkezleri ile bucak ve köylerde, eğitim için hazırlanan yerlerde, rehabilitasyon gerektiren hastanelerde, kamu ve özel kuruluşlara ait işyerlerinde, örgün eğitim kurumlarına ait binalarda ve gereksinim duyulan diğer yerlerde de sürdürürler (Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2014: XI)

Eğitici personeli, açtığı kurs sayısı ve türü, kursiyer sayısı ve kurum sayısı ile yetişkinlere yönelik programlar uygulayan kurumlar arasında ilk sırada yer alan halk eğitimi merkezlerinde, “Genel Kurslar” ve “Mesleki ve Teknik Kurslar” adı altında çeşitli diller öğretilmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığından elde edilen verilere göre, 2009-2015 yılları arasında Halk Eğitimi ve Halk Eğitimi ve Akşam Sanat Okullarında Almanca, Arapça, Boşnakça, Bulgarca, Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, Japonca, İtalyanca, Rusça, Türkçe (Yabancılar için), Yunanca dillerinde kurslar açılmıştır (Bkz. Çizelge 3).

Yukarıda ifade edilen ve Çizelge 3’te de verilen yabancı dil kurs programları detaylı olarak aşağıda verilmektedir:

- **İlk Kademe Kurslar:** Bu kurslar; Almanca, Arapça, Boşnakça, Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, Japonca, İtalyanca, Rusça dillerinde açılmıştır. 2009-2010 yılında İngilizce adı altında ilk kademe kursları hem “İngilizce Kursu İlk Kademe” hem de “İngilizce İlk Kademe” olarak farklı isimlerde sınıflandırılmıştır. Bu kurslar araştırmada “İngilizce Kursu ilk Kademe” başlığı altında birleştirilmiştir.
- **Orta Kademe Kurslar:** Almanca, Arapça, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, Japonca, İtalyanca, Rusça dillerinde açılmıştır. 2009-2010 yılında İngilizce adı altında orta kademe kursları hem “İngilizce Kursu Orta Kademe” hem de “İngilizce Orta Kademe” olarak farklı isimlerde sınıflandırılmıştır. Bu kurslar araştırmada “İngilizce Kursu Orta Kademe” başlığı altında birleştirilmiştir.
- **İleri Kademe Kurslar:** Almanca, Arapça, Boşnakça, Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, Japonca, İtalyanca, Rusça dillerinde açılmıştır. 2009-2010 yılında İngilizce adı altında ileri kademe kursları hem “İngilizce Kursu İleri Kademe” hem de “İngilizce İleri Kademe” olarak farklı isimlerde sınıflandırılmıştır. Bu kurslar “İngilizce Kursu İleri Kademe” başlığı altında birleştirilmiştir.
- **Seviye A1 ve A2 Kursları:** Bu kurslar halk eğitimi merkezleri yabancı dil programlarının 2011-2012 yılından sonra güncellenmesiyle açılmaya başlanmıştır. Programın hazırlanmasında Avrupa Konseyi tarafından yabancı dil öğrenimi ve öğretimi için yabancı dil dersinin uygulanmasına dair, karşılaştırılabilir standartlar getiren “Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçevesi”nden yararlanılmıştır. Bu çerçevede dile ilişkin yeterlilik düzeyleri

temel (A1-A2) , bağımsız (B1-B2) ve yetkin (C1-C2) kullanıcı olarak ifade edilmektedir. Ayrıca bu çerçevede; dil öğrenenlerin, hedef dilde iletişim kurmak için neleri bilmeleri gerektiği, bu dilde etkinlik kazanmak için hangi bilgi ve yetilerini geliştirmeleri gerektiği kapsamlı olarak açıklanmıştır. Dil öğrenenlerin, dil yeterlilik düzeyleri tanımlanmıştır. Modern diller alanında çalışan uzmanların karşılaştığı, Avrupa'daki farklı eğitim sistemlerinden kaynaklanan iletişim engellerinin üstesinden gelinmesi hedeflenmiştir (MEB HBÖGM, 2016). Bu çerçevede açılan kurslar;

1. **Seviye A1 Kursları:** Bu kurslar Almanca, Arapça, Boşnakça, Bulgarca, Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, Japonca, İtalyanca, Rusça, Yabancılar için Türkçe ve Yunanca dillerinde açılmıştır. “Diller için Avrupa Ortak Başvuru Çerçevesi”nde “Temel Dil Kullanıcısı” olarak tanımlanan A Seviyesinde (bu seviye A1 ve A2 olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.) A1 Seviyesi, dil kullanımında en temel aşamadır. Dil öğrenenlerin kendilerini en basit şekilde ifade edebildikleri aşamadır. Bu seviyede kursu tamamlayan bir yetişkin belirtilen hedef dilde somut ihtiyaçların karşılanmasını amaçlayan, bilinen günlük ifadeleri ve oldukça basit cümleleri anlayıp kullanabilir. Kendini tanıtabilir, başkalarını tanıtırabilir. Başkalarına, kendileri hakkında (örneğin, nerede oturdukları, kimleri tanıdıkları ve nelere sahip oldukları) sorular yöneltebilir ve sorulan benzeri soruları yanıtlayabilir. Karşısındaki kişiler yavaş ve anlaşılır bir biçimde konuşuyorlar ve yardımcı oluyorsa, onlarla basit yollardan anlaşılabilir. Bu seviyede kursa katılmanın ön koşulu okuryazar ve (MEB HBÖGM, 2016).
2. **Seviye A2 Kursları:** Bu kurslar ise Almanca, Arapça, Bulgarca, Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, Japonca, İtalyanca, Rusça, Yabancılar İçin Türkçe ve Yunanca dillerinde açılmıştır. Seviye A2 de A1 gibi “ Temel Dil Kullanıcısı” olarak ifade edilmektedir. Kurs açılan hedef yabancı dilde öğrenen; konuştuğu kişilerle günlük hayat, yaşanan deneyimler, sağlık ve beslenme, doğa, çevre ve kurallar, bilim, sanat ve teknoloji adına bilinen günlük ifadeleri yabancı dilde dinleme, okuma, yazma, konuşma ve iletişim kurma bilgi ve becerisine sahip kişi olarak tanımlanmaktadır. Bu seviyede kursa ön koşul olarak; a) Hedef yabancı dilde A1 seviyesindeki bir kursa katılmış ve başarmış olduğunu

belgelendirenler; b)Hedef yabancı dilde A1 seviyesindeki bir kursu bitirme belgesine sahip olmayanlar için; A2 seviyesinde kursu verecek olan öğretmen/öğretmenler tarafından yapılacak olan seviye belirleme sınavı sonucuna göre hedef yabancı dilde A1 seviyesinde bilgiye sahip olduğu tespit edilenler katılabilmektedir (MEB HBÖGM, 2012).

- **Mesleki ve Teknik Yabancı Dil Kursları:** Adından da anlaşılacağı ve daha önce de ifade edildiği üzere bu kurslar hem “ Mesleki ve Teknik Kurslar” hem de “Genel Kurslar” adı altında açılan mesleklere yönelik yabancı dil kurslarıdır. Çeşitlilik bakımından en fazla İngilizcede açılan bu kursları, Rusça, Almanca ve İtalyanca takip etmiştir. Çizelge 3’te de isimleri detaylı olarak verilen bu kursların tümünde yetişkin öğrenen; kursa adını veren teknik ya da mesleki alanında (seyahat, kuyumculuk, gemi yapımı vs. gibi) bu mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak yabancı dilde dinleme, okuma, yazma, konuşma ve iletişim kurma bilgi ve becerisine sahip kişi olarak tanımlanmaktadır. Yabancı dilde açılan bu kurslara katılma koşulu ise; a) okuma yazma bilmek veya ilkökul mezunu olmak; b) Seviye A2 belgesine sahip olmak veya merkezlerce yapılacak A2 Seviye yeterlilik sınavında başarılı olmak; c) programdaki yeterlikleri kazanabilecek bedensel ve fiziksel özelliklere sahip olmaktır. Her ne kadar kurslar mesleki ve teknik yabancı dil kursları olarak sınıflandırılrsa da, yabancı diller alanı altında kazandırılan mesleki yabancı dil yeterlikleri bir meslek kazandırmaya yönelik değildir (MEB HBÖGM, 2013).
- **Sınavlara Hazırlık Yabancı Dil Kursları:** Bu kurslar “Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık”, “Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama” ve esasen Çizelge 3’te İngilizce kursları arasında yer alan SBS (Seviye Belirleme Sınavı) İngilizce 6/7/8 sınıf kurslarıdır. SBS 2008 yılında uygulanmaya başlanılan ve ilköğretimin 6, 7 ve 8’inci sınıflarında, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ders yılı sonunda yapılan merkezî sistem sınavlarının adıdır. Bu sınav 2013 yılında kaldırılmış ve yerine her dönem 6 dersi kapsayan TEOG (Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş) sınavları yapılmaya başlanmıştır. İsimlerinden de anlaşılacağı üzere bu yabancı dil kurslarında amaç, hedef kitleyi, hedef yabancı dilde gireceği sınava hazırlamaktır.
- **“Yabancı Diller”, “Kişisel Gelişim ve Eğitim” alanı altında ele alınan yabancı dil kursları:** Bu kursları daha önce de ifade edildiği gibi, yabancılar

için açılan Türkçe kursları oluşturmaktadır. Yabancılar İçin Türkçe Kursları Seviye A1 ve Seviye A2 sınıflandırmasında da yer almaktadır.

- **Kademe ya da seviyesi belirli olmayan diğer kurslar:** Bulgarca Kursu, Çince Kursu, İngilizce, Yunanca adı altında açılan bu kurslarda herhangi bir seviye ya da kademe belirtilmemiş olup, dönemsel olarak açılmışlardır. Ancak bu kurslar temel düzey dil becerileri kazandıran kurslardır.
- **Çeviri Kursları:** Bu yabancı dil kurs alanı 2009-2013 yılları arasında sadece İngilizce yabancı dilinde açılmıştır.
- **Pratik Yabancı Dil Kursları:** Bu kurs alanı da 2009-2013 yılları arasında sadece İngilizcede “Pratik İngilizce 1”, “Pratik İngilizce 2” (2009-2010 yılında “Pratik İngilizce 2 kursu”, “Pratik İngilizce 2. Seviye” ismiyle de açılmış ve bakanlık verilerinde ayrı bir sınıflandırmaymış gibi yer almıştır. Ancak ikisi de aynı kurs programı olduğu için araştırmada bu kurs programı Pratik İngilizce 2 ile birleştirilmiştir) ve “Pratik İngilizce 3” olarak açılmıştır.

Çizelge 3

2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Yabancı Dil Kursları

Kurs Açılan Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Almanca	Almanca Kursu (İleri Kademe)	+2	+	+	+		
	Almanca Kursu (Orta Kademe)	+	+	+	+		
	Almanca Kursu (İlk Kademe)	+	+	+			
	Almanca Seviye A1			+	+	+	+
	Almanca Seviye A2				+	+	+
	Mesleki Almanca (konaklama)	+	+	+	+	+	+
	Mesleki Almanca (seyahat)		+	+	+	+	+

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

2 (+) Belirtilen yıllarda adı geçen kurs “açılmıştır”.

Çizelge 3 (devam)

2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Yabancı Dil Kursları

Kurs Açılan Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Arapça	Arapça Kursu- İleri Kademe	+	+	+	+		
	Arapça Kursu(Orta Kademe)	+	+	+	+		
	Arapça Kursu (İlk Kademe)	+	+	+			
	Arapça Seviye A1	+		+	+	+	+
	Arapça Seviye A2				+	+	+
Boşnakça	Boşnakça Kursu (İlk Kademe)	+	+	+			
	Boşnakça Seviye A1			+	+	+	+
	Bulgarca Kursu	+	+	+	+		
Bulgarca	Bulgarca Kursu Seviye A1			+	+	+	+
	Bulgarca Kursu Seviye A2					+	+
Çince	Çince Kursu		+				
	Çince Kursu İlk Kademe	+		+			
	Çince Kursu Orta Kademe	+					
	Çince Seviye A1			+	+	+	+
	Çince Seviye A2						+
Fransızca	Fransızca Kursu(İleri Kademe)	+	+	+	+		
	Fransızca Kursu(Orta Kademe)	+	+	+			
	Fransızca Kursu (İlk Kademe)	+	+	+			
	Fransızca Seviye A1			+	+	+	+
	Fransızca Seviye A2				+	+	+
İngilizce	İngilizce	+	+	+			
	İngilizce Kursu (İleri Kademe)	+	+	+	+		

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

Çizelge 3 (devam)

2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Yabancı Dil Kursları

Kurs Açılan Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
İngilizce	İngilizce Kursu (Orta Kademe)	+	+	+	+		
	İngilizce Kursu (ilk Kademe)	+	+	+	+		
	İngilizce İlk Kademe	+			+		
	İngilizce Orta Kademe	+					
	İngilizce İleri kademe	+					
	İngilizce Çeviri	+	+	+	+		
	İngilizce SBS 6	+					
	İngilizce SBS 7	+					
	İngilizce SBS 8	+					
	Pratik İngilizce 1	+	+	+	+		
	Pratik İngilizce 2	+	+	+	+		
	Pratik İngilizce 2.Seviye	+					
	Pratik İngilizce 3	+	+	+	+		
	Büro Yönetimi		+	+	+	+	+
	El Sanatları			+			+
Mesleki İngilizce	Aile ve tüketici Hizmetleri/ Çevre Hizmetleri					+	+
	Aile ve Tüketici Hizmetleri/ Ev ve Kurum Hizmetleri						+
	İngilizce Aile ve Tüketici Hizmetleri/Sosyal Destek Hizmetleri						+
	Aile ve Tüketici Hizmetleri/Tüketici Hizmetleri						+
	Bilişim Teknolojileri						+
	Denizcilik			+	+	+	+
	Dış Ticaret	+		+	+	+	
	Eğlence Hizmetleri			+	+	+	+

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

Çizelge 3 (devam)

2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Yabancı Dil Kursları

Kurs Açılan Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Mesleki İngilizce	Giyim üretim teknolojisi		+				+
	Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri		+			+	+
	Halkla İlişkiler ve Organizasyon Hizmetleri	+	+	+	+	+	+
	Konaklama	+	+	+	+	+	+
	Kuyumculuk Teknolojisi					+	+
	Meteoroloji						+
	Müzik Aletleri Yapımı					+	
	Pazarlama ve Perakende		+	+	+	+	+
	Seyahat	+	+	+	+	+	+
	Yiyecek İçecek Hizmetleri/ Bar					+	+
	Yiyecek İçecek Hizmetleri/ Mutfak						+
	Yiyecek İçecek Hizmetleri/ pastacılık						+
	Yiyecek İçecek Hizmetleri/ Servis						+
	Gemi Yapımı				+	+	
Teknik İngilizce	Makine				+	+	
	Metalürji					+	
	Motorlu Araçlar				+	+	
	Endüstriyel Otomasyon Teknolojileri						+
İspanyolca	İspanyolca İleri Kademe	+	+	+	+		
	İspanyolca Orta Kademe	+	+	+	+		
	İspanyolca İlk Kademe	+	+	+			
	İspanyolca Seviye A1			+	+	+	+
	İspanyolca Seviye A2				+	+	+
Japonca	Japonca (İleri Kademe)	+		+			
	Japonca (Orta Kademe)	+	+	+	+		

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

Çizelge 3 (devam)

2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Yabancı Dil Kursları

Kurs Açılan Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Japonca	Japonca (İlk Kademe)	+	+	+			
	Japonca Seviye A1			+	+	+	+
	Japonca Seviye A2				+	+	+
İtalyanca	İtalyanca (İleri Kademe)		+	+			
	İtalyanca (Orta Kademe)	+	+	+	+		
	İtalyanca (İlk Kademe)	+	+	+			
	İtalyanca Seviye A1		+	+	+	+	+
	İtalyanca Seviye A2				+	+	+
Mesleki İtalyanca	Ayakkabı Yapımı					+	
Sınavlara Hazırlık	Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama	+	+	+	+		
	Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık	+	+		+		
Rusça	Rusça (İleri Kademe)	+	+	+	+		
	Rusça (Orta kademe)	+	+	+	+		
	Rusça (İlk Kademe)	+	+	+			
	Rusça Seviye A1			+	+	+	+
Mesleki Rusça	Konaklama	+	+	+	+	+	+
	Seyahat		+	+	+	+	+
Yabancılar İçin Türkçe Kursu	Yiyecek içecek Hizmetleri / servis					+	
	Yiyecek içecek Hizmetleri / Mutfak						+
	Yabancılar İçin Türkçe Kursu	+	+	+	+		
	Yabancılar İçin Türkçe A1				+	+	+
	Yabancılar İçin Türkçe A2						+

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

Çizelge 3 (devam)

2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Yabancı Dil Kursları

Kurs Açılan Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
	Yunanca	+	+				
Yunanca	Yunanca Seviye A1			+	+	+	+
	Yunanca Seviye A2			+	+	+	+

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Yukarıdaki çizelgede de görüldüğü üzere, ülke genelinde halk eğitimi merkezlerinde açılan kurslar, hedef yabancı dilde farklı türde ve seviyededir. Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği 47, 50 ve 51'nci maddelerine (MEB, 2014) göre;

- Kurslar, çevrede yapılacak kapsamlı eğitim ihtiyaçlarını belirleme çalışmaları sonucuna göre planlanır ve düzenlenir. Bu çalışmalar yıl boyunca aralıksız devam eder...
- Kurs açılması ile ilgili yapılan eğitim ihtiyaçlarını belirleme çalışmalarından sonra; açılması talep edilen kurs, merkezin imkânlarıyla açılır...
- Meslekî teknik ve sosyal kültürel alanlarda meydana gelen gelişmeler doğrultusunda; hizmet tekrarını önlemek, kaynakları birleştirmek, eğitimde kaliteyi yükseltmek, istihdam kolaylığı ve katılımcılara sosyal yararlar sağlamak amacıyla gerektiğinde çeşitli özel ve resmî kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılarak da kurslar düzenlenebilir.

Bu kapsamda, kurs açılan dillerdeki çeşitlilik, kurs türü ve seviyeler de ele alındığında, ülke genelinde halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarına yetişkin öğrenenlerin ciddi anlamda talep gösterdiği görülmektedir. Her ne kadar çeşitlilik olarak yığılma İngiliz dilinde olsa da, farklı yabancı dillere de yetişkin öğrenenlerin talep gösterdiği gözlenmektedir. Aynı zamanda, açılan yabancı dil kurslarında çeşitliliğin artması, Türkiye'de yetişkinlerin farklı yabancı dil kurslarına katılma nedenlerinin, ihtiyaçlarının çeşitlilik gösterdiğine işaret etmektedir.

Yetişkin öğrenenlerin farklı dilleri öğrenmeleri ya da kurslara katılmalarının altında onları güdüleyen çok farklı etmenler olabilir. Bu durumda dikkatimizi yetişkinlerin öğrenmesini etkileyen etmenlere odaklamamız gerekir.

Yetişkinlerin öğrenme faaliyetlerine katılmalarını tetikleyen çeşitli etmenler vardır. Bu etmenlerin neler olduğu akademik çevrelerde uzun yıllar tartışılan bir konu

olmuştur. Cross (1987), yetişkin öğrenmesinin çeşitli boyutlarını anlamak için en az kullanılan araçlardan birinin “teori” olduğu eleştirisini getirmiştir. Aynı çalışmada Cross, her hangi bir uzmanlık alanında bilginin sistematik olarak biriktirilmesinin ilerleme kaydetmek için önem ifade ettiğine ve uygulamakta olan bir uzmanlık alanında teori ve uygulamanın sürekli interaktif olması gerektiğine dikkati çekmektedir. “Uygulamasız teori boştur, teorisiz bir uygulama ise kördür” ifadesiyle de bu durumu desteklemektedir. Yetişkin öğrenmesinde tek bir teori olma ihtimalinin olmadığını da ifade eden Cross, yetişkin öğrenme motivasyonu üzerine dört kuramcıya ait teoride yoğunlaşmıştır. Cross’a (1987) göre bu teoriler;

- Güç Alanı Teorisi (Force Field Analysis): Harry L. Miller
- Beklenti-Değerlik Teorisi (Expectancy-Valence Paradigm): Kjell Rubenson
- Örtüşme Modeli (A Congruence Model): Roger Boshier
- Tahmini Yararlar (Anticipated Benefits): Allen Tough

Güç Alanı Teorisi Miller tarafından geliştirilmiş bir teoridir. Bu teoride Miller, sosyo-ekonomik statülerin yetişkin eğitime katılımı neden ilişkisi olduğunu açıklama yollarını aramış ve çalışması kapsamında alt- alt ve alt-orta sınıfın mesleki yeterlilik için eğitime katılım motivasyonlarını gösteren pozitif ve negatif güçlerin ve bunlarla bağıntılı güçlerin bir tablosunu çıkarmıştır. Miller aslında bu teoride özellikle Maslow ve Lewin’in teorilerini bir araya getirmeye çalışmıştır. Teoride Lewin’e ait olan negatif ve pozitif güçler kavramlarını Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisi ile bütünleştirmiştir. İhtiyaçlar hiyerarşisinde Maslow, yaşama, güvenlik, ait olma gibi alt düzey ihtiyaçların karşılanmadan, bireylerin kendine saygı, entelektüel başarı, estetik ve kendini gerçekleştirme gibi üst düzey ihtiyaçlarla ilgilenmeyeceğini ortaya koymuştur. İhtiyaçlar teorisi yetişkin eğitime uyarlandığında, alt sosyal sınıftan insanların hayati ihtiyaçlarını (çoğunlukla iş eğitimi ve temel yetişkin eğitimi) karşılayacak eğitimlerle ilgilenirken, üst sosyal sınıf mensubu insanların (alt düzey ihtiyaçlarını tamamladıkları için) kendilerini başarıya ya da öz-gerçekleştirmeye götürecek eğitim faaliyetleri arayacakları tahmin edilmiştir. Bu çalışma daha sonra Rubenson tarafından bir adım daha ileri götürülmüştür (Cross,1987:112-114).

Cross (1981) Beklenti-Değerlik Teorisi’nde ise Rubenson’ın (1977), eğitimin de iş gibi başarı odaklı bir faaliyet olduğunu tartıştığından bahseder. Eğer bir kimse okulda ya da işinde ilerlemek istiyorsa bunun için kişisel bir çaba göstermelidir. Bunun yanı sıra Rubenson, motivasyonun beklenti (expectancy) ve değerlik (valence) gibi iki

faktörün etkileşimden ortaya çıktığını savunur. ‘Beklenti’ iki birleşenden oluşmaktadır: eğitsel faaliyette kişisel başarı beklentisi; ve faaliyette başarılı olma sonucu olumlu sonuçlara sahip olma beklentisi. ‘ Değerlik’ insanların öğrenme faaliyetlerine atadıkları olumlu ve olumsuz değerlerin toplamını ifade etmektedir. Örneğin eğitime katılım daha yüksek gelire sebep olabilir, fakat aileyi daha az görmek ya da sosyal faaliyetlere daha az zaman harcama anlamına da gelebilir (Cross,1987).

Örtüşme modeli ise, kişilerin kendi algısıyla eğitim programının ya da çevresinin doğası arasında az da olsa uyumun olduğu aktivitelere katılma ihtimallerinin daha fazla olduğunu ortaya atmaktadır (McGivney,1995). Smith (2010), Boshier’ e ait olan bu teoride, okulda ve kolejde geçirilen zamanla, daha sonra yetişkin eğitim ortamlarına katılma olasılığı arasında doğrusal bir ilişki olduğundan bahsetmektedir.

Cross’a (1987: 121) göre öz-yönelimli öğrenmenin öncü savunucu olan Tough ve beraberindeki arkadaşları -Abbey ve Orton- tarafından ortaya koyulan bir araştırmanın sonucunda Tough’ın bilinen “Tahmini Faydalar Teorisi” şekillenmiş olup, bu teoride yetişkinlerin yalnızca kendi öğrenmelerini yönetmedikleri, bununla birlikte bunu neden yapmak istediklerini anlamaya çalıştıkları savı vardır.

Daha sonra Cross bunlardan hiç birinin tam anlamıyla geliştirilmiş bir teori olamayacağını fark etmiş ve ilk üç teoriden herkes tarafından bilinen katılımın *Tepki Zinciri Modeli*’ni (Chain Of Response Model) yapılandırmıştır. Bu modelin de aslında yetişkin öğrenmesine katılımın bir açıklaması ya da öngörüsü olmadığını ancak gelecekteki araştırmalara katkıda bulunacak bir bilgi geliştirme basamağı olduğunu ifade etmektedir (Jarvis ve Griffin, 2003).

Tepki Zinciri Modeli’nde ise Cross (1987:125), ister planlanmış bir kurs isterse de öz-yönelimli öğrenme olsun, bir öğrenme faaliyetine katılmanın tek bir eylem olmayıp bireyin içinde bulunduğu konumu her bir adımda değerlendirmesi temeline dayanan tepkiler zincirinin bir sonucu olduğundan bahseder. Cross’un ifade ettiği bu adımlar (unsurlar) ise, a) öz-değerlendirme, b) eğitime yönelik tutumlar, c)karşılancak amaçlar ve beklentilerin önemi, d)yaşam geçişleri, e) fırsatlar ve engeller, f) eğitim fırsatlarında bilgi g) katılma kararıdır (Cross 1987:124).

Cross gibi McGivney (1995) de katılım araştırmalarının kaçınılmaz şekilde teori ve kaynak bakımından çeşitlilik gösterdiğini ifade etmektedir. Ayrıca bireylerin içinde buldukları durumların çeşitliliği ve karmaşıklığı hesaba katıldığında yetişkin eğitimine katılımı tam anlamıyla açıklayabilecek tek bir teorinin olmadığına da işaret etmektedir. Bu bağlamda McGivney ise yetişkin eğitime katılımı bilinen 6 teori ile

özetlemektedir. Aslında bu teorilerin çoğunu Cross (1981) da tartışmıştır. McGivney'e (1995) göre ise bu teoriler;

- İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi
- Örtüşme Modeli
- Güç Alanı Teorisi (etki alanı teorisi)
- Yaşam Geçişleri Teorisi (Life Transitions Theory)
- Referans Grubu Teorisi (Reference Group Theory)
- Toplumsal Katılımdır. (Social Participation)

McGivney'e (1995) göre, ihtiyaçlar hiyerarşisi teorisinin ana hattını, katılımın bireyin bir dizi birincil ve ikincil ihtiyaçlarını ne ölçüde karşıladığı ve pozitif ve negatif güçlerin etkisi oluşturmaktadır. Örneğin temel ihtiyaçlar karşılanırken, daha üst ihtiyaçlar harekete geçer ve Miller'ın da teorisinde ifade ettiği pozitif ve negatif güçler arasındaki denge yer değiştirir. Sonuç olarak, kişiler eğitsel faaliyetlerde yer almaya daha çok hazırdırlar.

Yetişkinlerin eğitim faaliyetlerine katılımı ile ilgili bir diğer teori olarak karşımıza 'Yaşam Geçişleri Teorisi' çıkar. McGivney (1995), 'geçiş' (transition) kavramının yetişkinlerin eğitime başlama düşüncesini tetikleyen en önemli unsurlardan biri olduğundan ve yetişkinlerin eğitim faaliyetlerine katılımlarının yaşamlarında meydana gelen değişimler ve dönüşümlerle alakalı olduğundan bahseder. Örneğin iş değişiklikleri, ilişkilerin bitmesi, çocuk sahibi olma, sevilen birinin kaybedilmesi ve emeklilik gibi yaşam durumlarında değişiklikler kişilerin eğitime katılmaları için bir neden teşkil edebilir (Smith, 2010).

'Referans Grubu Teorisi' ise yetişkinlerin eğitim faaliyetlerine katılımı ile ilgili en dikkat çekici teorilerden biridir. McGivney (1995) bu teorinin, insanların ait oldukları sosyal ve kültürel gruplar ' normatif referans grupları" (normative reference group) ya da ait olmak istedikleri 'karşılaştırmalı referans grupları" grubu (comparative reference group) ile kimliklerini tanımladıkları savına dayandığından bahsetmektedir. Daimi katılımcılar genellikle olumlu olarak eğitime yöneltilmiş normatif referans grubuna ait olup, diğerleri ise, ait olmadıkları bir grubun algılanan faydalarını elde etmek için eğitime katılırlar. Karşılaştırmalı referans "göreceli yoksunluk hissini" yaratan, kişinin bireysel konumuna aykırı bir durumu temsil eder. Dikey sosyal hareketlilik isteğinde olan bireyler kendi sosyal konumlarını değerlendirmek ya da değiştirmek için karşılaştırmalı referans grubunun değerlerini, standartlarını ve tutumlarını kullanırlar.

Bu referans grubu kitle iletişim, yakın komşular ya da iş arkadaşları tarafından sağlanabilir (McGivney,1995).

Tüm bu teoriler dışında ele alınacak bir diğer teori de ‘toplumsal katılım’ teorisidir. Bu teori Courtney tarafından geliştirilmiş bir teoridir. Courtney’e (akt: McGivney,1995) göre önemli öğrenmeler sıklıkla okul, iş, tüzel gruplar gibi örgütsel ortamlarda yer alır ve bu yüzden öğrenme motivasyonu aramak için “ insanları örgütlerin parçası yapan ya da onları katılmaya iten faktörlerin neler olduğunu, ya da örgütlerin gönüllü katılımı desteklediği gibi neden zorladığının sebepleri araştırabilir. Son olarak Courtney, öğrenmenin bireylerin daha geniş bütünlük içinde sosyalleşmesini ve entegrasyonunu sağladığını tartışmaktadır (Smith, 2010).

Aslında bu teorilerdeki örüntülerin benzerlerine, Türkiye’de halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarına katılan yetişkinlerde de rastlanılmaktadır. Ancak Türkçe literatür tarandığında, halk eğitimi merkezlerinde yetişkinlere yönelik açılan yabancı dil kursları üzerine sınırlı sayıda araştırma yapıldığı görülmektedir. Nitekim yetişkin eğitimi bağlamında ele alındığında, bugüne kadar yapılan araştırmaların, Yıldız’ın (2004) da “Türkiye’deki Yetişkin Eğitimi Araştırmalarına Toplu Bakış” adlı çalışmasında ifade ettiği gibi, halk eğitimi merkezleri (HEM) ile ilgili araştırmalar başta olmak üzere, katılma araştırmaları, gereksinim belirleme araştırmaları, çeşitli kurumların yetişkin eğitim etkinliklerini değerlendirme araştırmaları ve yetişkin öğrenmesi ile ilgili araştırmalardan oluştuğu görülmektedir.

Bu çerçevede ele alındığında, halk eğitimine katılımı ile ilgili Türkiye’de yapılmış en önemli çalışmaların başında Serap Ayhan’ın 1988 yılında Ankara ilinde yer alan halk eğitimi merkezlerinde 700’den fazla kursiyer ile gerçekleştirmiş olduğu doktora tez çalışması gelmektedir. Ayhan çalışmasında, halk eğitimi merkezlerinde açılan mesleki ve beceri kurslarına katılanların demografik özelliklerini, katılımlarını güdüleyen etmenleri ve programa ilişkin görüşleri irdelemiştir. Ayhan (1988), yetişkinlerin kurslara katılma nedenlerin kurslara göre çeşitlilik gösterdiğinden bahsederken, yine bu kurslara göre katılım nedenlerini ise aşağıdaki gibi özetlemektedir;

- Kendisinin ve ailesinin özel ihtiyaçlarını evde karşılayarak aile bütçesine katkıda bulunma isteği,
- Kurs bitirme belgesinin ileride çalışılmak istenen iş için gerekli olması,
- Halen çalışılan işte bilgi-beceri artırma isteği,
- Bir iş bulup çalışmak (çalışmayanlar),
- Evde çalışarak para kazanmak,

- Boş zaman değerlendirme,
- Yeni insanlarla tanışma ve arkadaş edinme,
- Günlük yaşama bir değişiklik katma.

Tezcan (2012), 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Muğla Halk Eğitimi Merkezi'nde düzenlenen kurslara katılan yetişkinlerin bu kurslara katılma nedenlerini ve güdüsel yönelimlerini Cyril O.Houle'un geliştirmiş olduğu yetişkin öğrenenler sınıflandırmasına göre ele almış ve bununla birlikte kurslara katılan yetişkinlerin demografik özellikleri ile güdüsel yönelimleri arasındaki bağıntıyı, kursiyerlerin bu yönelimlere göre dağılımını ve mesleki –teknik ve sosyo kültürel kurslara katılan kursiyerlerin güdüsel yönelimleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada, kurslara katılan kursiyerlerin yarısından fazlasının *öğrenme*, yaklaşık dörtte birinin *amaç yönelimli*, %10'un altında kalan yetişkin öğrenenlerin ise *etkinlik yönelimli* olduğu bulgularına ulaşmıştır.

Halk eğitimi merkezlerinde açılan kurslara katılım ve kursiyer görüşleri ile ilgili bir diğer araştırma ise Şahoğlu (2010), tarafından Ankara iline bağlı yedi merkez ilçede gerçekleştirilmiştir. Kursiyerlerin yaş, cinsiyet, çalışma durumu ve ailenin aylık gelirinin kursiyerlerin kurslara katılım amaç ve görüşlerini etkileyebileceği düşüncesi ile örneklem genişlikleri hesaplanmış ve araştırmada kursiyerlerin % 40'tan fazlasının “sertifika almak ya da meslek edinmek”; % 38 gibi bir kısmının ise “yeni bilgiler edinerek” kendisini geliştirmek amacıyla kurslara katıldığı bilgisine ulaşılmıştır.

İstanbul'da halk eğitimi merkezlerinde açılan İngilizce (yabancı dil) kurslarına katılan kursiyerlere yönelik çalışmada Akın (2004), 2003-2004 yılında İstanbul'da 10 farklı ilçede yer alan halk eğitimi merkezinde başlangıç düzeyinde İngilizce kurslarına katılan 332 kursiyer ve 15 öğreticiye halk eğitimi merkezlerinde verilen yabancı dil (İngilizce) kurslarının etkililiğinin değerlendirildiği anket uygulamıştır. Ayrıca, kursiyerlere kurs sonunda uygulanan bilgi testiyle İngilizce kurslarının etkililiği ölçülmeye çalışılmış ve daha sonra kursiyerlerin sosyo-demografik özellikleri ile başarı durumları arasında ilişki olup olmadığı irdelenmiştir.

Yine yetişkinlere yönelik yabancı dil kursları bağlamında Akın (2010), “Andragojik İlkelere Göre Geliştirilmiş Problem Temelli Mesleki İngilizce Eğitimi Programının Etkililiği” isimli doktora tez araştırmasında, “genç yetişkinlerden oluşan Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Fakültesi öğrencileri için andragojik ilkelere göre geliştirilmiş problem temelli bir mesleki İngilizce eğitimi programının etkililiğini” belirlemeyi amaçlamıştır. Gönüllük esasına dayanan 3'ü kadın, 40 erkek genç yetişkin öğrencinin deney ve kontrol grubu olarak iki ayrıldığı araştırmada, ilk olarak her iki

gruba da aynı sınav uygulanmıştır. Daha sonra “deney grubuna” andragojik ilkelere göre geliştirilmiş mesleki İngilizce (özel İngilizce) programı uygulanırken, “kontrol grubuna” fakültelerde gerçekleştirilmekte olan genel İngilizce programı (ortak dil yapıları ve kelimeler kullanılmıştır) uygulanmıştır. Araştırma sonucunda yapılan aynı sınavda deney grubunun kontrol grubundan daha başarılı olduğu görülmüştür.

Aşır (2009) ise, Ankara Büyükşehir sınırları içinde yer alan Çankaya, Yenimahalle, Çubuk ilçelerindeki halk eğitimi merkezlerinde açılan İngilizce kurslarına katılan 120 kursiyeri kapsayan tez çalışmasında, halk eğitimi merkezlerinde-yetişkinlere yönelik-İngilizce öğretiminde kullanılmakta olan yöntemlerin, andragojinin dayandığı; a) Benlik Algısı, b) İhtiyaca Dayalılık, c) Deneyim d) Sorun Temelli Öğrenme varsayımlarına uygunluğunu, kursiyerlerin görüşlerine göre değerlendirmeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda, İngilizce kurslarının ilk iki andragojik varsayımla “orta”, son iki varsayımla ise “yüksek düzeyde” uyumlu olduğunu saptamıştır.

Yavaşca (2010), yabancı dil öğrenen yetişkinlerin katıldıkları öğrenme ortamlarında grup dinamiği ve sınıf atmosferinin yabancı dil öğrenmede nasıl bir etki oluşturduğu yönünde kursiyer görüşlerini araştırdığı çalışmasında, Ankara iline bağlı Çankaya ve Mamak Halk Eğitimi Merkezlerinde 75 yetişkine anket uygulamış ve araştırmada yer alan yetişkin öğrenenlerin özelliklerinin andragojik ilkelerle uyumlu olduğu ve sınıf atmosferi ve grup dinamiğinin yabancı dil öğrenme üzerinde etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Yetişkinlere yabancı dil öğretimi alanında Karataş (2009), da Karayolları Genel Müdürlüğü personelinin İngilizce kurslarına (hizmet içi eğitim) katılımını etkileyen faktörleri araştırdığı çalışmasında, 20 katılımcıyla yaptığı görüşmeler sonucunda, katılımcıların kurslara katılmasını güdüleyen bir takım psikolojik ve toplumsal faktörler olduğuna işaret etmektedir. Karataş’a (2009) a göre bu faktörler;

- Psikolojik Faktörler: Başarılı olunacağı konusunda hissedilen özgüven, yetişkin eğitimine yönelik olumlu tutum, mesleki öz-yarar sağlama hedefleri, İngilizcenin karşılanması gereken bir ihtiyaç olduğu algısı, katılım sağlanan eğitim sonrası olumlu değerlendirmeler,
- Toplumsal Faktörler: Planlanan yaşam geçişleri, eğitimle alakalı bilgilere erişme, kurumda kursa katılmanın maliyet ve zaman gibi katılım engellerini ortadan kaldırması, yabancı dile ait özelliklerin beklentiyi karşılamasıdır.

“Türkiye’de Halkın Yabancı Dil ile İlgili Algıları” isimli çalışmada ise Zengin ve Akalın (2007), adından da anlaşılacağı gibi Türkiye genelinde insanların yabancı dile

olan tutumlarını araştırmaya çalışmışlardır. Türkiye'nin farklı bölgelerinde yaşayan farklı yaş ve eğitim aralığındaki kadın ve erkekleri kapsayan çalışma, 2005-2006 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada araştırma sorunlarına göre halkın yabancı dil algıları ile ilgili aşağıdaki kritik sonuçlar çıkmıştır:

- Eğitim düzeyinin artmasıyla doğru orantılı olarak en az bir yabancı dil bilinmesi gerektiği tutumu çoğunluktadır.
- Yaş ilerledikçe bir yabancı dili öğrenmenin temel amacı yabancılarla iletişim kurmaktır.
- İleri yaşlara doğru ve geneli düşük eğitim düzeyinde erkek katılımcılar dilin sadece işe yarayan kısmının (meslekle ilgi olan) öğretilmesi gerektiğini savunmaktadır.
- Erkek katılımcılar bir yabancı dilin en iyi tatil beldelerinde turistlerle iletişim kurarak öğrenebileceğini düşünmektedir.
- Kadın katılımcılarda yabancı dil öğrenmenin toplumsal saygınlık açısından avantaj sağlayacağı algısı vardır.
- Tüm katılımcılara oranla ileri yaş grup katılımcılar okullarda İngilizce yerine Almanca ve Fransızca öğretilmesi gerektiğini savunmaktadır.
- Bölgesel açıdan bakıldığında yabancı dil olarak İngilizcenin öğretilmesini talep edenler doğu ve iç bölgelerde; İngilizcenin yanı sıra başka dillerin öğrenilmesi gerektiğini düşünenler batı bölgelerde; Arapçanın öğretilmesi gerektiği yönünde tutum sergileyenler ise Güneydoğu Anadolu'da yaşamaktadır.
- Arapçanın yabancı dil olarak öğretilmesi gerektiği tutumunu sergileyenler eğitim düzeyi düşük bölgelerde yaşayan katılımcılardır (Akalin& Zengin, 2007).

Türkiye'de yapılan araştırmaların yanı sıra, yurtdışında yapılan araştırmalara bakıldığında, özellikle yetişkin eğitime katılım noktasında Houle'un 1961 yılında 22 katılımcı ile gerçekleştirmiş olduğu araştırmadan bahsedilebilir. Houle araştırma sonucunda elde ettiği bulgulara istinaden üç farklı yetişkin öğrenme yönelimi olduğu fikrini ortaya atmıştır. Bunlar;

- *Amaç-yönelimli yetişkinler:* Bu yetişkinler eğitimi açık ve net amaçları gerçekleştirmek için kullanan yetişkinlerdir. Bu kimseler gereksinimlerine ya da ortaya çıkan bir ilgi neticesinde öğrenme faaliyetlerine katılırlar.
- *Etkinlik- yönelimli yetişkinler:* Bu yetişkinler, sosyalleşmek ve bir grup içinde etkinliklere katılmak amacıyla kurslara katılanlar yetişkin öğrenenlerdir.

- *Öğrenme-yönelimli yetişkinler:* Salt amacı öğrenme olan, hayatı boyunca öğrenme faaliyetleri içinde yer alan yetişkinlerdir (Knowles, 1996: 44-45.).

Yine yetişkin eğitime katılım bağlamında en kayda değer araştırmalardan biri Johnstone ve Rivera (1965) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ulusal bir araştırma özelliği taşıyan araştırmalarını 20 soru ile özetleyen Johnstone ve Rivera'nın özellikle kurslara örgün eğitim sonrası ne kadar yetişkinin katıldığı, bu yetişkinlerin ne tür kursları tercih ettikleri, kurslara katılan yetişkin öğrenenlerin kim olduğu, yetişkinlerin ne tür öğrenme metotları tercih ettikleri, nerelerde kurslara katıldıkları, ne tür öğrenme ortamlarını tercih ettikleri, ailevi sorumlulukların yetişkin öğrenme faaliyetlerini nasıl etkilediği, yetişkinlerin kurslar sonucunda ne kadar fayda sağladığı, kurslara ilk olarak kimlerin kayıt olduğu, yetişkin yaşamında öğrenme ilgisinin varlığı ile hangi faktörlerin ilgili olduğunu, düzenlenen yetişkin eğitim faaliyetleri hakkında bireylerin ne kadar bilgi sahibi olduğu, yetişkin eğitime katılım engelleri ve en önemlisi de yetişkin öğrenenlerin neden kurslara katıldığı konularına ışık tutmaya çalışmışlardır. Johnstone ve Rivera'nın çalışmalarından çıkan Amerika'daki yetişkin katılımı ile ilgili şu sonuçlar çarpıcıdır:

- Araştırma kapsamında yetişkin eğitime en fazla katılım sağlayanlar erkekler kadar kadınlardır. Bu kimseler tipik olarak 40 yaş altı, en az lise eğitimi almış, ortalamanın üzerinde gelire sahip, tam zamanlı beyaz yakalı işlerde çalışan, evli ve çocuk sahibi, kentleşmiş alanlarda yaşayan (şehir merkezinden ziyade uydu kentlerde) ülkenin genel olarak Batı yakasındaki kimselerdir.
- Kurslara iş bulmak amacıyla daha çok genç yetişkinler katılmaktadır.
- Daha ileri yaş yetişkinlerin amacı genel bilgi edinmektir.
- Katılımcılar bu bağlamda mesleki ve aktivite amaçlıdır.
- Kadınlar daha çok ufku genişletmek, günlük hayatın rutininden kurtulmak için kurslara katılmaktadır.
- Yine düşük sosyal sınıftaki insanlar için eğitim faaliyetleri günlük hayatı sürdürebilmek için gerekli becerileri öğrenmek iken, üst sınıftaki insanlar için günlük hayatın stresinden uzak daha az baskı kuran ihtiyaçlara yöneliktir (boş zamanı zenginleştirmek gibi) (Johnstone ve Rivera,1965).

---

3 Beyaz yakalılar, fiziksel çabaya/kol gücüne baskın bir biçimde zihinsel çabaya/kafa gücüne dayalı olarak işlerini yürüten; genellikle sembolik olmakla birlikte, belli oranda otoriteye yakın ya da otorite sahibi olan; görece eğitilmiş çalışanlar şeklinde tanımlanabilir (Erdayı, 2012).

Boshier ise, yaptığı araştırmalarda geliştirdiği “Eğitsel Katılma Ölçeğinde (EPS)” yetişkin öğrenmesinde katılıma yönelik 14 temel yönelimden bahsetmektedir. Bu yönelimler ise; a) toplumsal refah, b) toplumsal ilişki, c) başkaları tarafından yönlendirilen mesleki gelişme (işveren politikasına uymak vb.) d) entelektüel eğlence, e) öz yönelimli mesleki gelişme, f)toplumsal uyum, g)eğitsel hazırlık, h) bilişsel ilgi (öğrenme merakını tatmin gibi), g)örgün eğitim eksikliğini giderme, i) sosyal paylaşma (eş ya da arkadaşla ortak ilgileri paylaşma gibi), j) Televizyondan nefret, k) başkaları ile olan ilişkilerini kolaylaştırma, l) eğitsel tamamlamadır (akt: Ayhan, 1990).

Yetişkin öğrenmesine katılımla ilgili bu çarpıcı çalışmaların yanı sıra, son dönemlerde özellikle yetişkinlerin kaç tane yabancı dil bildikleri, hangi yabancı dillerin neden öğrenilmesi gerektiği konusunda da çeşitli araştırmalar yapılmıştır.

Avrupa ülkelerinde (EU-28) özel mülklerde yaşayan 25-64 yaş aralığındaki yetişkinlerin yabancı dil becerilerine yönelik kendileri tarafından verilen bilgilerden oluşan 2011 yılına ait Avrupa Yetişkin Eğitimi Araştırması'nın (Adult Education Survey) (EUROSTAT, 2016) sonuçlarına göre, çalışma çağındaki (25-64 yaş aralığı) yetişkinlerin yaklaşık üçte ikisi bir yabancı dil; 25-34 yaş aralığındaki genç nüfusun % 77.2'si en az bir yabancı dil bildiğini ifade ederken, ileriki yaş (55-64 yaş aralığı) nüfusu için bu oran %52.4'tür. Özellikle Lüksemburg'da çalışan yetişkin nüfusun % 70'i; Finlandiya'da % 49.2'si; Slovenya'da ise % 44.9'u üç ya da üçten fazla dil bildiğini belirtmiştir. 25-64 yaş aralığındaki çalışan yetişkin nüfusun yükseköğretim seviyesinde eğitime sahip olanlarının % 88.4'ü; orta derece eğitim düzeyindekilerin %67.3'ü, eğitim düzeyi düşük olanların ise sadece %38.9'u en az bir yabancı dil bildiğini dile getirmiştir. İstihdam ve meslekler açısından ele alındığında ise bu yaş aralığında, çalışanların % 71.1, işsizlerin ise % 56.4'ü en az bir yabancı dil bilirken; yönetici, uzman, teknisyen ve uzman yardımcılarının %84.9'u; memuriyet, hizmet ve satış sektöründe çalışanların % 70.6'sı; kalifiye işçilerin % 54.5'i; nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanların ise % 51'i en az bir dil bilmektedir.

Yine aynı araştırmada (EUROSTAT, 2016) yer alan Türkiye'de, araştırmaya bilgi sağlayan yetişkinlerden elde edilen 2011 yılı verilerinde ise,

- 25-64 yaş aralığındaki çalışan yetişkin nüfusun %81.8'inin hiç yabancı dil bilmediği; %15.9'u en az bir yabancı dil ; % 2.3'ü iki dil bildiği görülmektedir. Üç ya da üçten fazla dil bilen yetişkine araştırmada rastlanmamıştır.

- 25-34 yaş aralığındaki çalışan yetişkin nüfusun % 20'den fazlası; 35-44 yaş aralığındakilerin yaklaşık %20'den daha azı; 45 yaş üstü nüfusun ise %10'un altındaki kısmı bir ya da birden fazla dil bildiği görülmektedir.
- Eğitim düzeyleri açısından ise, 25-64 çağındaki çalışan yetişkinlerden, yükseköğretim seviyesindekilerin yaklaşık % 60'ından fazlası; lise ve lise düzeyinde eğitimi olanların yaklaşık % 30'u; okul öncesi, ilkokul ve ilköğretim düzeyindekilerin ise yaklaşık % 10'undan daha azı bir ya da birden fazla dil bilmektedir.
- İstihdam ve meslekler açısından ise, işsizlerin %10'undan fazlası ve bir işte çalışanları ise yaklaşık % 10'undan daha azı bir ya da birden fazla yabancı dil bilmektedir. Yönetici, uzman, teknisyen ve uzman yardımcılarının yaklaşık % 50'si; memuriyet, hizmet ve satış sektöründe çalışanların yaklaşık % 25'i; kalifiye işçilerin yaklaşık % 10'u; nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanların ise yaklaşık %10'undan daha azı bir ya da birden fazla yabancı dil bilmektedir.

Khan (2016) ise, “ Dil Güç Endeksi (Power Language Index) isimli çalışmasında, dünyanın en güçlü dillerini belirlemek, bu dillerin gücünü ölçmek ve dillere erişmek için en uygun ölçütlerin neler olduğunu ortaya koymaya çalışmıştır. “Coğrafya, Ekonomi, İletişim, Diplomasi, Bilgi ve Medya” alanlarında bunlara bağlı 20 farklı gösterge üzerinden dillerin gücüne bakıldığında, alanlara göre en güçlü diller şu şekilde sıralanabilir;

- Beş parametrenin hepsine göre en güçlü diller sırasıyla İngilizce, Çince, Fransızca, İspanyolca, Arapça, Rusça, Japoncadır.
- Ana dil olarak ilk beş dil: Çince, İspanyolca, İngilizce, Hintçe, Arapça,
- Coğrafi (konuşulan ülke, alan ve yerli turistlere göre) ilk beş dil: İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Arapça, Rusça,
- Ekonominin (uluslararası döviz piyasası, ihracat, GSYİH ve SDR'ye göre) ilk beş dili: İngilizce başta olmak üzere, Çince, Almanca, Japonca, İspanyolca,
- İletişimin (anadil, ikinci dil, geniş aile, yabancı turist vb göre) ilk üç dili: İngilizce, Çince, İspanyolca,
- Bilgi & Medyanın (internet içeriği, sinema filmi, ilk 500 üniversite, akademik makalelere göre) ilk beş dili: İngilizce, Hintçe, Çince, Almanca, Fransızca,
- Diplomasinin (Uluslararası Para Fonu, Birleşmiş Milletler, Dünya Bankasına göre) ilk beş dili: İngilizce ve Fransızca ilk sırada olup, bu iki dili sırasıyla İspanyolca, Arapça, Rusça ve Çince takip etmektedir.

Gerek çizilen kuramsal çerçeve gerekse de yetişkin eğitime katılım, yabancı diller ve bu dillerin yetişkinlere öğretilmesi konusunda yapılan uluslararası ve ulusal araştırmalar mevcut çalışmaya ışık tutmaktadır. Ancak özellikle ulusal araştırmalara bakıldığında, daha önce de ifade edildiği gibi Türkiye’de halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarının ve kursiyerlerinin durumunu gözler önüne seren kapsamlı bir araştırmanın henüz yapılmadığı, yapılan araştırmalarında genel olarak İngilizce yabancı dilinde ya da yabancı dil öğrenmede motivasyon, algı, beklenti ya da yabancı dil öğretim yöntem, teknik ve metotları üzerine olduğu görülmektedir. Bu anlamda çalışma, Türkiye genelinde halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kursları ve kursiyerlerinin incelendiği kapsamlı bir çalışma olma özelliği taşımaktadır.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın genel amacı Türkiye’de halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarını, kurs açılan yıllara, bölgelere, illere ve her bir yabancı dile; kursiyerlerini ise onları betimleyen yaş, cinsiyet, eğitim durumu, yaşanan bölge gibi sosyo-demografik değişkenlere ve yine katılım sağlanan yabancı dillere göre analiz etmektir. Bu genel amaç doğrultusunda ise aşağıdaki alt sorulara yanıt aranacaktır:

1. 2009-2015 yılları arasında Türkiye genelinde halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kursları nasıl bir dağılım göstermektedir?
  - a) Yabancı dil kurslarının yıllara göre genel dağılımı nasıldır?
  - b) Yabancı dil kurslarının bölgelere göre dağılımı nasıldır?
  - c) Yabancı dil kurslarının illere göre dağılımı nasıldır?
  - d) Kurslar her bir yabancı dilde nasıl bir dağılım göstermektedir?
2. Halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil kurslarına katılan yetişkinleri betimleyen sosyo-demografik özellikler nelerdir?
  - a) Kursiyer sayılarının yıllara göre dağılımı nasıldır?
  - b) Kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı nasıldır?
  - c) Kursiyerlerin yaşlarına göre dağılımı nasıldır?
  - d) Kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımı nasıldır?
  - e) Kursiyer sayılarının bölgelere göre dağılımı nasıldır?
  - f) Kursiyer sayıları her bir yabancı dilde nasıl bir dağılım göstermektedir?

1.3. Önem

Küreselleşen dünyada bugün insanlar her zamankinden daha fazla kültürel ve ekonomik ilişkiler içinde bulunmaktadır. Bu ve bunun gibi birçok etmen bugün yetişkinlere en az bir yabancı dil bilmeyi zorunlu kılmıştır. Bugün ülkemizde yetişkinlerin bu ihtiyacını karşılamak için özellikle halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil kursları açılmaktadır. Daha çok gönüllük esasına dayanan bu kurslara ilgi de giderek artmaktadır.

Bu bağlamda bu araştırma öncelikle, bugün halk eğitimi merkezlerinde hangi yabancı dil kurslarının açıldığının ve açılan bu kurslara kimlerin katıldığının belirlenmesi, mevcut katılımın daha da artırılması ve yabancı dil eğitimi veren yetişkin eğitim kurumlarına yabancı dil öğretim faaliyetlerinde yeni bakış açıları kazandırılması açısından büyük önem arz etmektedir.

Ayrıca yapılan literatür incelemelerinde bugüne dek gerek halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kursları ve bu kurslara katılan kursiyerler, gerekse de yetişkinlerin yabancı dil öğrenme amaçları ve en önemlisi de farklı yabancı dilleri kimlerin neden öğrenmek istediğine yönelik kapsamlı bir çalışma yapılmadığı görülmüştür. Yapılan çalışmalar ise sadece genel olarak yabancı dil öğretim alanında yoğunlaşmış; yetişkin eğitimi yönü zayıf kalmıştır. Bu kapsamda araştırma, Türkiye’de yetişkin eğitimi alanına sunacağı katkıyla da önem taşımaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

1- Çalışma, Türkiye genelinde 2009-2015 yılları arasında her hangi bir yabancı dilde en az bir kursun açıldığı Halk Eğitimi Merkezleriyle sınırlıdır.

2- Çalışmanın temelini oluşturacak veriler, ülke genelinde 2009-2015 yılları arasında tüm halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kursları ve bu kurslara katılarak sertifika almayı hak kazanan yetişkinlerle sınırlıdır.

3- Çalışma, gerek Türkçe gerekse de İngilizce dillerinde konu kapsamında yapılan literatür taraması ile elde edilecek kuramsal çerçeve, kurslara ve bu kurslara katılan yetişkinlerin sosyo-demografik özelliklerini içeren niceliksel veriler ve yine bu veriler ışığında ulaşılan nitel verilerle sınırlıdır.

BÖLÜM 2

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve kullanılan teknikler ile verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, Türkiye’de 2009-2015 yılları arasında halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarının ve bu kurslara katılan kursiyerlerin sosyo-demografik özellikleri bakımından incelendiği tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Tarama araştırmacısı, nesnenin ya da bireyin kendisini doğrudan inceleyebileceği gibi, önceden tutulmuş çeşitli kayıtlara (yazılı belge ve istatistikler, resimler vb.) başvurarak, elde edeceği günlük verileri, kendi gözlemleri ile bir sistem içinde bütünleştirip yorumlamak durumundadır (Karasar, 2011).

2.2. Evren ve Örneklem

Evren, “bilimsel çalışma için verilerin toplandığı ögelerin yer aldığı ve o ögelerden oluşan örnek grubun temsil ettiği/etmeye çalıştığı gruplar ve yığınlardır” (Böke, 2014). Bu kapsamda, araştırmanın çalışma evreni Türkiye’de yetişkinlere yönelik açılan yabancı dil kurslarıdır. Çalışmanın örneklemini ise 2009-2015 yılları arasında ülke genelinde halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kursları oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırma verilerine ulaşabilmek için belgesel tarama tekniği kullanılmıştır. Doküman metodu olarak da tanımlanan belgesel tarama, var olan kayıt ve belgelerden veri toplama tekniğidir (Karasar, 2016). Araştırmaya temel teşkil edecek nicel veriler (kurs ve kursiyerlere ilişkin detaylı veriler), gereken izinlerin (Bkz. Ek A.) alınmasının ardından, Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığından (MEB SGB) elde edilmiştir. Ülke genelinde halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kursları ve bu kurslara katılan kursiyerlere dair verilerin, bakanlık veri tabanında 2009-2010 yılından

itibaren başladığı ve bu kurumlarda açılan yabancı dil kursları üzerine daha önce yapılmış detaylı bir çalışmaya rastlanmadığı için, araştırmada 2009-2010 yılı başlangıç olarak ele alınmıştır. Aynı şekilde MEB veri tabanı içerisinde ulaşılabilecek en son veriler 2014-2015 yılına ait olduğu için, çalışma 2009-2015 yılları arasında açılan Almanca, Arapça, Boşnakça, Bulgarca, Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, Japonca, İtalyanca, Rusça, Türkçe (Yabancılar için), Yunanca ve bunların dışında iki farklı sınava yönelik yabancı dil kursunu kapsamaktadır. Ancak, açılan bu kurslar her ne kadar yabancı dil kursu olsa da, Türkçe “Yabancılar İçin Türkçe Kursu” adıyla 2011 yılına kadar “Kişisel Gelişim ve Eğitim”; 2011-2012 yılında hem “Yabancı Diller” hem de “Kişisel Gelişim ve Eğitim”; 2012-2015 yılları arasında ise sadece “Yabancı Diller” sınıflandırması altında yer almıştır. Aynı şekilde İngilizce, Almanca, Rusça, İtalyanca dillerinde açılan teknik ve mesleki yabancı dil kursları da 2014-2015 yılına kadar kurs türü olarak “Mesleki ve Teknik Kurslar”ın içinde yer alırken; 2014-2015 yılında “Genel Kurslar” adı altında sınıflandırılmaya başlanmıştır. Bu nedenle bu araştırmada “Yabancılar İçin Türkçe” ve mesleki ve teknik yabancı dil kursları da diğer yabancı dillerle birlikte “yabancı dil” kursları olarak ele alınmaktadır.

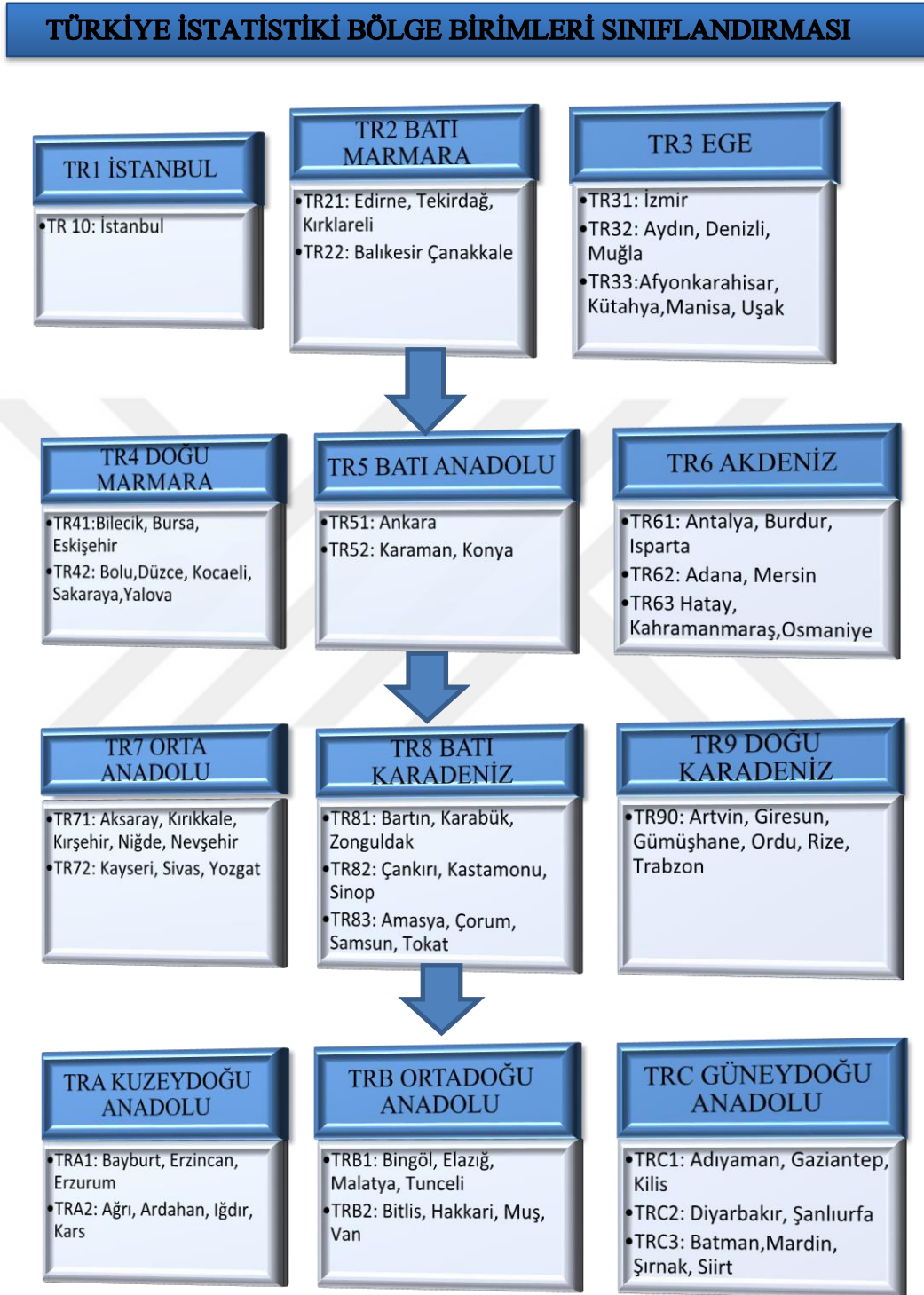
2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından Microsoft Office Excel formatında elde edilen kurs ve kursiyerlere ilişkin veriler incelenmiş ve dağınık halde olan bu veriler sistematik bir şekilde yine kurs ve kursiyer bazında sınıflandırılmış ve sonrasında tablolaştırılmıştır. Elde edilen nicel veriler frekans dağılımlarını ve yüzdeleri içeren tablolara dönüştürülerek yorumlanmıştır. Ayrıca yabancı dil kurslarının ve bu kurslara katılan kursiyerlerin sayılarının yıllara göre artış ya da düşüş oranları aşağıda yer alan sabit esaslı endeks formülü kullanılarak hesaplanmış ve bunun sonucunda yorumlanmıştır.

$$I_{t/0} = \frac{x_t}{x_0} * 100$$

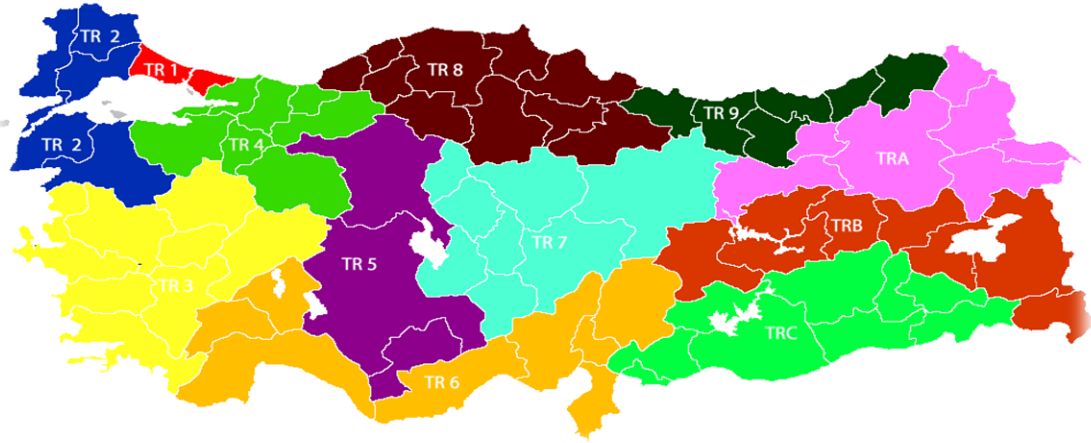
Sabit Esaslı Endeks, zaman serisindeki belirli bir devreye sabit tutup serinin geri kalan tüm değerlerine bu devre değerinin yüzdesi olarak göstermek suretiyle hesaplanan endekse denmektedir. Formülde yer alan "X₀" zaman serisindeki esas devreye (esas alınan yılı) ait değeri, "X_t" ise diğer devrelere ait değerleri (istenilen yılı) temsil etmektedir. Formülden de anlaşılacağı üzere, bu hesaplamada herhangi bir devrenin değeri ilk olarak esas devre değerine bölünmekte ve sonuç 100 ile çarpılmaktadır. Daha

sonra ise "esas devre" baz alınarak endekslerin yorumu yapılmaktadır (Anadolu Üniversitesi, 2013).

Kaynak. Türkiye İstatistik Kurumu, 2014. Araştırmacı tarafından uyarlanmıştır.

Şekil 1. Türkiye İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması Düzey1 ve Düzey 2

Kaynak. Türkiye İstatistik Kurumu, 2014. Araştırmacı tarafından uyarlanmıştır.

Şekil 2. Türkiye İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması Düzey 1

Araştırmada yabancı dil kurslarının bölgelere ve illere göre dağılımı büyük önem arz etmektedir. Ancak MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından elde edilen veriler dağınık olduğu ve kurs ve kursiyer sayıları sadece iller bazında verildiği için, halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kursları ve kursiyerlerinin bölgelere göre dağılımı, TC. Kalkınma Bakanlığının 5449 sayılı ve 25.01.2006 tarihli kanunda yer alan İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması baz alınarak araştırmacı tarafından tek tek düzenlenmiş ve tablolara dönüştürülmüştür. Bu kanuna göre Türkiye’deki 81 ilin sınıflandırılması Şekil 1 ve Şekil 2’de verilmektedir.

Çizelge 4

Araştırmanın Demografik Değişkenleri

DEMOGRAFİK PARAMETRELER

Cinsiyet	Yaş	Eğitim Düzeyi	Bölge (Düzey 1’e Göre)
Kadın	6-14	Okumaz yazmaz/ diğer	TR1 İstanbul
Erkek	15-22	Okuryazar	TR2 Batı Marmara
	23-44	İlkokul	TR3 Ege
	45 ve üzeri	İlköğretim	TR4 Doğu Marmara
		Genel Lise	TR5 Batı Anadolu
		Meslek Lisesi	TR6 Akdeniz
		Yükseköğretim	TR7 Orta Anadolu
			TR8 Batı Karadeniz
			TR9 Doğu Karadeniz
			TRA Kuzeydoğu Anadolu
			TRB Ortadoğu Anadolu
			TRC Güneydoğu Anadolu

Kaynak. Araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Bölgelerin yanı sıra, kurslara katılan yetişkinleri demografik olarak betimleyen parametreler de verilerin analizinde önemli bir rol oynamıştır. Çizelge 4'te araştırmada yer alan demografik değişkenler verilmektedir. Çizelgeden de anlaşılacağı gibi, yabancı dil kurslarına katılan kursiyerler cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi ve yaşadıkları bölgelere göre incelenmişlerdir.

Kursiyerleri betimleyen ve Çizelge 4'te ifade edilen parametreler bakanlık verilerinde belirli bir sistematik göstermediği için araştırmacı tarafından bu veriler düzenli hale getirilerek tablolara dönüştürülmüştür. Araştırmada kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre sınıflandırmada “*okumaz yazmaz/diğer*” ifadesiyle okuma yazma bilmeyen ya da eğitim durumu kesinlik ifade etmeyen kursiyerlerden bahsedilmektedir. Halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurs programları incelendiğinde, kurslara katılabilmenin ön koşulu olarak okuryazar olmak gerektiği ifade edilmektedir. Bu koşula sadece “Yabancılar için Türkçe” kurslarında rastlanmamaktadır. Ancak MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan verilerde “Yabancılar için Türkçe” kursları dışında da bazı dillerde de okumaz yazmaz sınıflandırması altında verilere ulaşılmıştır. Bunun veri giriş hatası olup olmadığı ya da kimlerin okumaz yazmaz olarak ifade edildiği konusunda kesin bir bilgiye ulaşılamadığı için, araştırmada bu kursiyerler “okumaz yazmaz/ diğer” olarak ele alınmışlardır. “Okuryazar” ile ise okuma yazma bilmesine rağmen okul bitiremeyen kursiyerler kastedilmektedir. Yine eğitim sınıflandırmasında “*yükseköğretim*” ifadesiyle, eğitim düzeyi ön lisans, lisans, yüksek lisans ya da doktora olan kursiyerler kastedilmektedir. Ancak bakanlık verilerinde yükseköğretim sınıflandırmasında 2014-2015 yılına kadar herhangi bir ayırım yapılmadığı, sadece belirtilen bu yılda elde edilen verilerde kursiyerlerin ön lisans, lisans, yüksek lisans ya da doktora eğitim düzeylerine göre ayrı ayrı sınıflandırıldığı görülmüştür. Araştırmanın tutarlığı açısından son yıl verileri de *yükseköğretim* adı altında birleştirilmiş ve sınıflama bu şekilde tablolaştırılmıştır.

BÖLÜM 3

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırma sorularına bağlı olarak, Türkiye genelinde halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarının ve bu kurslara katılan kursiyerlerin sosyo-demografik özellikleri bakımından dağılımları incelenmiştir.

Bu bağlamda, ilk olarak açılan yabancı dil kurslarının yıllara, bölgelere, illere göre genel dağılımı ve kursların her bir yabancı dildeki detaylı dağılımına yer verilmiştir.

Sonrasında ise, bu yabancı dil kurslarına katılan kursiyerlerin sayılarının belirtilen yıllardaki genel dağılımı başta olmak üzere; kursiyerlerin cinsiyetleri, yaşları, eğitim düzeyleri, yaşanılan bölgelerde ve her bir yabancı dildeki dağılımları ortaya konmuştur.

3.1. Kursların Nicel Dağılımı

Bu başlık adı altında, kursların yıllara göre genel dağılımı başta olmak üzere, açılan kursların bölgelere, illere ve yabancı dillerdeki dağılımı ele alınmaktadır.

3.1.1 Kursların Yıllara Göre Genel Dağılımı

Araştırmanın problem bölümünde daha önce de ifade edildiği gibi, 2009-2015 yılları arasında ülke genelinde halk eğitimi merkezlerinde “Yabancı Diller” ve “Kişisel Gelişim ve Eğitim” sınıflandırması adı altında çeşitli seviye ve türde toplamda 72.297 yabancı dil kursu açılmıştır (Çizelge 3’te açılan yabancı dil kurslarının isimleri ve seviyeleri verilmiştir.). Aşağıdaki çizelgede de görüldüğü üzere, bu kurslara 1.646.493 kişi katılmıştır.

Çizelge 5

2009-2015 Yılları Arasında Açılan Yabancı Dil Kurslarının Yıllara Göre Sayısı

Kursların Açıldığı Yıllar	Tüm Dillerde Açılan Toplam Kurs Sayısı
2009-2010	11248
2010-2011	12996

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

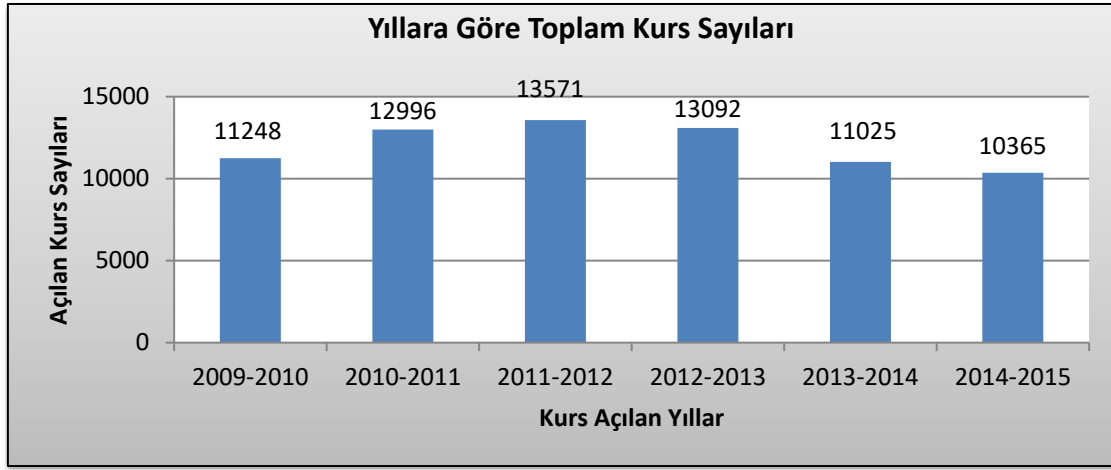
(devam ediyor)

Çizelge 5 (devam)

2009-2015 Yılları Arasında Açılan Yabancı Dil Kurslarının Yıllara Göre Sayısı

Kursların Açıldığı Yıllar	Tüm Dillerde Açılan Toplam Kurs Sayısı
2011-2012	13571
2012-2013	13092
2013-2014	11025
2014-2015	10365
TOPLAM	72297

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 3. Tüm Dillerde Açılan Toplam Kurs Sayıları Dağılımı

Yukarıda yer alan çizelge ve şekle dikkatle bakıldığında, Türkiye genelinde halk eğitimi merkezlerinde tüm yıllara oranla en fazla yabancı dil kursunun 2011-2012 yılında açıldığı görülmektedir.

Yine bu verilerden yola çıkıldığında, yabancı dil kurslarının sayısında 2011-2012 yılına kadar doğrusal bir artış, 2011-2012'den sonra ise doğrusal bir azalma olduğu gözlenmektedir. Buna göre kursların sayısında;

- 2009-2010 yılına oranla 2010-2011 yılında %15,54 oranında artış,
- 2010-2011 yılına oranla, 2011-2012 yılında % 4,42 oranında artış,
- 2011-2012 yılına oranla, 2012-2013 yılında % 3,52 oranında düşüş,
- 2013-2014 yılına gelindiğinde, 2012-2013 yılına oranla % 15,79 oranında yine bir düşüş,

- 2014-2015 yılında ise bir önceki döneme oranla % 5,99 oranında bir düşüş gözlenmektedir;

Verilerden de anlaşılacağı üzere, son üç yılda kurs sayılarında bir dalgalanma görülmektedir. Bu dalgalanmanın halk eğitimi merkezleri yabancı dil alanı öğretim programlarının güncellenmesiyle ilgili olduğu düşünülebilir. Araştırmanın problem bölümünde daha önce de ifade edildiği gibi, Türkiye’de halk eğitimi merkezleri yabancı dil programları 2011-2012 yılından sonra Avrupa Birliği’nin ön gördüğü yabancı dil eğitim çerçevesinde yeniden yapılandırılmaya başlanmıştır. Bu yapılanmayla birlikte yabancı dil kursları belirli bir standarda ulaşmıştır. Nitekim 2009-2014 yılları arasında ülke genelinde açılan yabancı dil kurslarının dağılımı incelendiğinde (Bkz. Çizelge 3), kurs türleri ve seviyelerinin 2012-2013 yılına kadar belirli bir sistematik göstermediği görülmektedir. Her hangi bir yabancı dile ait farklı isimlerde ve seviyelerde aynı kurslar açılmıştır. Ancak 2014 yılı itibarı ile kurslar A1 ve A2 seviyeleri olarak tam anlamıyla sistematik hale getirilmeye başlanmıştır. Farklı isimlerde açılan kurs türlerinin sayısında da nispeten azalma olmuştur. Kurs türlerinde standartlaşma sonucu meydana gelen bu azalmayla kurs sayılarının azalması arasında anlamlı bir ilişki olabileceği düşünülmektedir.

Açılan yabancı dil kurslarının yıllara ve dillere göre dağılımını veren Çizelge 6 daha detaylı incelendiğinde ise, son altı yılda Türkiye genelinde halk eğitimi merkezlerinde en fazla kursun İngilizce yabancı dilinden açıldığı görülmektedir. “Yabancı Diller” adı altında sınıflandırılan “Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık Kursu” da en az açılan kurs olarak son sırada yerini almıştır. İngilizceden toplamda 51.764 kurs açılırken; “Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık Kursu”ndan toplamda altı yılda 6 kurs açılmıştır. İngilizceyi sırasıyla;

1. Arapça (11.656 kurs)
2. Almanca (2.821 kurs)
3. Yabancılar İçin Türkçe (2.568 kurs)
4. Rusça (1.881 kurs)
5. Fransızca (624 kurs)
6. İspanyolca (416 kurs)
7. İtalyanca (190 kurs)
8. Yunanca (121 kurs)
9. Japonca (114 kurs)

10. Boşnakça (49 kurs)
 11. Bulgarca (39 kurs)
 12. Çince (29 kurs)
 13. Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama (19 kurs)
 14. Akademik Personel Yabancı Dil Sınavına Hazırlık Kursu (6 kurs) takip etmiştir
 (Bkz. Çizelge 6).

Çizelge 6

Kurs Açılan Yabancı Dillerin Yıllara Göre Dağılımı

Kurs Açılan Diller	KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						Toplam
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	
Almanca	409	467	448	534	526	437	2821
Arapça	1298	1554	1896	2268	2419	2221	11656
Boşnakça	5	8	9	12	10	5	49
Bulgarca	2	5	6	7	9	10	39
Çince	6	1	3	5	6	8	29
Fransızca	51	98	120	104	133	118	624
İngilizce	9134	10361	10495	9288	6898	5588	51764
İspanyolca	40	80	71	76	71	78	416
İtalyanca	24	35	30	32	44	25	190
Japonca	21	19	15	17	18	24	114
Rusça	228	294	327	379	364	289	1881
Yunanca	14	17	18	24	27	21	121
Yabancılar İçin	12	51	126	338	500	1541	2568
Türkçe Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık	2	2	0	2	0	0	6
Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama	2	4	7	6	0	0	19
Toplam	11248	12996	13571	13092	11025	10365	72297

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir

Her ne kadar toplamda sıralama yukarıda ifade edildiği gibi olsa da, yıllar tek tek incelendiğinde dikkat çekici yer değişiklikleri görülmektedir (Bkz. Çizelge 7). 2014-2015 yılına kadar Almanca en çok kurs açılan üç dilden biri olurken, son yıl “Yabancılar İçin Türkçe” kursunun gerisinde kalmıştır. Yine aynı şekilde 2013-2014 yılına kadar en çok kurs açılan 4’üncü dil olan Rusça, son iki yılda en fazla kurs açılan 5’inci dil olmuştur. (2013-2014 yılında Rusça, 2014-2015 yılında ise Almanca Yabancılar İçin Türkçe kursu ile yer değiştirmiştir). Nitekim 2009-2010 yılında 12 kurs açılan ve 10’uncu sırada yer alan “Yabancılar İçin Türkçe” yıllara göre doğrusal bir artış göstererek 2.568 kursla toplamda en çok kurs açılan 4’üncü dil olmuştur. Bu artışın nedeni olarak Türkiye’nin son yıllarda almış olduğu dış göç ve beraberinde Türkiye’de yaşamak için ikamet izni⁴ talep eden yabancıların sayısındaki artış gösterilebilir. 2009-2015 yılları arasında ikamet izni Türkiye’de bulunan yabancı sayısındaki doğrusal artışla, yabancılar için açılan Türkçe kurslarındaki artış arasında paralellik gözlenmektedir (Bkz. Şekil 3.)

Kaynak. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü <http://www.goc.gov.tr/icerik3/ikamet-izinleri> (12.12.2016a).

Şekil 4. Yıllara Göre İkamet İzni Türkiye’de Bulunan Yabancı Sayısı

⁴ 11.04.2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) Kanununun 30 uncu maddesine göre, yabancılar Türkiye’de kısa dönem ikamet izni, aile ikamet izni, öğrenci ikamet izni, uzun dönem ikamet izni, insani ikamet izni ve insan ticareti mağduru ikamet izni olmak üzere toplam altı çeşit ikamet izni olarak kalabilmektedir (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2016b).

Çizelge 7

2009-2015 Yılları Arasında Türkiye Geneline HEM'de Açılan Yabancı Dil Kursları Sıralaması

SIRA NO:	2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013		2013-2014		2014-2015	
	Yabancı Dil	Kurs Sayısı	Yabancı Dil	Kurs Sayısı	Yabancı Dil	Kurs Sayısı	Yabancı Dil	Kurs Sayısı	Yabancı Dil	Kurs Sayısı	Yabancı Dil	Kurs Sayısı
1	İngilizce	9134	İngilizce	10361	İngilizce	10495	İngilizce	9288	İngilizce	6898	İngilizce	5588
2	Arapça	1298	Arapça	1554	Arapça	1896	Arapça	2268	Arapça	2419	Arapça	2221
3	Almanca	409	Almanca	467	Almanca	448	Almanca	534	Almanca	526	Yabancılar İçin Türkçe	1541
4	Rusça	228	Rusça	294	Rusça	327	Rusça	379	Yabancılar için Türkçe	500	Almanca	437
5	Fransızca	51	Fransızca	98	Yabancılar İçin Türkçe	126	Yabancılar için Türkçe	338	Rusça	364	Rusça	289
6	İspanyolca	40	İspanyolca	80	Fransızca	120	Fransızca	104	Fransızca	133	Fransızca	118
7	İtalyanca	24	Yabancılar İçin Türkçe	51	İspanyolca	71	İspanyolca	76	İspanyolca	71	İspanyolca	78
8	Japonca	21	İtalyanca	35	İtalyanca	30	İtalyanca	32	İtalyanca	44	İtalyanca	25
9	Yunanca	14	Japonca	19	Yunanca	18	Yunanca	24	Yunanca	27	Japonca	24
10	Yabancılar için Türkçe	12	Yunanca	17	Japonca	15	Japonca	17	Japonca	18	Yunanca	21
11	Çince	6	Boşnakça	8	Boşnakça	9	Boşnakça	12	Boşnakça	10	Bulgarca	10
12	Boşnakça	5	Bulgarca	5	Bulgarca	6	Bulgarca	7	Bulgarca	9	Çince	8

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

Çizelge 7 (devam)

2009-2015 Yılları Arasında Türkiye Genelinde Açılan Yabancı Dil Kursları Sıralaması

Sıra No:	2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013		2013-2014		2014-2015	
	Yabancı Dil	Kurs Sayısı	Yabancı Dil	Kurs Sayısı	Yabancı Dil	Kurs Sayısı	Yabancı Dil	Kurs Sayısı	Yabancı Dil	Kurs sayısı	Yabancı Dil	Kurs Sayısı
13	Bulgarca	2	Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama.	4	Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavına Hazırlama	7	Çince	5	Çince	6	Boşnakça	5
14	Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık	2	Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık	2	Çince	3	Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık	0	Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık	0	Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık	0
15	Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama	2	Çince	1	Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık	0	Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama	0	Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama	0	Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama	0

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir

3.1.2. Kursların Bölgelere Göre Dağılımı

Çizelge 8

Açılan Yabancı Dil Kurslarının Bölgelere Göre Sayıları

Bölgeler	KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						TOPLAM
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	
TR1 İSTANBUL	2410	2539	2692	2734	2473	1887	14735
TR2 BATI MARMARA	341	429	497	454	381	402	2504
TR3 EGE	1586	1825	1693	1536	1370	1162	9172
TR4 DOĞU MARMARA	1370	1827	1776	1667	1448	1259	9347
TR5 BATI ANADOLU	804	1183	1156	1446	1175	966	6730
TR6 AKDENİZ	1911	1938	1940	1925	1503	1553	10770
TR7 ORTA ANADOLU	438	471	538	450	408	327	2632
TR8 BATI KARADENİZ	893	968	1393	981	585	554	5374
TR9 DOĞU KARADENİZ	350	423	459	418	336	376	2362
TRA KUZEYDOĞU ANADOLU	170	216	266	268	237	224	1381
TRB ORTADOĞU ANADOLU	263	340	365	460	336	335	2099
TRC GÜNEYDOĞU ANADOLU	712	837	796	753	773	1320	5191

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Daha önce de ifade edilen Türkiye İstatistikî Bölge Birimleri sınıflandırması Düzey 1'e göre yapılandırılan yukarıdaki tabloya göre, 2009-2015 yılları arasında en fazla kurs açılan bölge TR1 koduyla isimlendirilen İstanbul Bölgesi olmuştur. İstanbul'da tüm yabancı dillerde toplamda 14.735 kurs açılmıştır. İstanbul'dan sonra en fazla kurs açılan diğer dikkat çekici bölgeler ise 10.770 kursla TR6 Akdeniz ve 9.347 kursla TR4 Doğu Marmara olmuştur. En az kurs açılan bölge ise Bayburt, Erzincan, Erzurum, Ağrı, Ardahan, Iğdır ve Kars illerini içine alan TRA kodlu Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi olmuştur. Bu bölgede altı yıl toplamında tüm dillerde 1.381 kurs açılmıştır.

Bölgelere göre dağılım detaylandırıldığında, 2009-2015 yılları arasında toplamda en fazla kurs açılan beş yabancı dil ise sırasıyla;

- TR1 İstanbul'da;
  1. İngilizce (10.437 kurs)
  2. Arapça (2.955 kurs)
  3. Almanca (310 kurs)
  4. Rusça (260 kurs)
  5. Yabancılar için Türkçe (253 kurs);
- TR2 Batı Marmara'da sırasıyla;
  1. İngilizce (1.947 kurs)
  2. Arapça (251 kurs)
  3. Almanca (73 kurs)
  4. Rusça (72 kurs);
  5. Yabancılar için Türkçe (49 kurs);
- TR3 Ege'de;
  1. İngilizce (7.290 kurs)
  2. Arapça (796 kurs)
  3. Almanca (402)
  4. Rusça (222)
  5. Yabancılar için Türkçe (203);
- TR4 Doğu Marmara'da sırasıyla;
  1. İngilizce (6.426 kurs)
  2. Arapça (1.453 kurs)
  3. Almanca (541 kurs)
  4. Yabancılar için Türkçe (344 kurs)
  5. Rusça (290 kurs);
- TR5 Batı Anadolu'da
  1. İngilizce (4.298 kurs)
  2. Arapça (1.527 kurs)
  3. Almanca (276 kurs)
  4. Rusça (178 kurs)
  5. İspanyolca (154 kurs);

- TR 6 Akdeniz’de sırasıyla;
  1. İngilizce (7.606 kurs)
  2. Arapça (1.218 kurs)
  3. Almanca (692 kurs)
  4. Yabancılar için Türkçe (613 kurs)
  5. Rusça (608 kurs);
- TR7 Orta Anadolu’da;
  1. İngilizce (1.955 kurs)
  2. Arapça (474 kurs)
  3. Yabancılar İçin Türkçe (99 kurs)
  4. Almanca (50 kurs)
  5. Fransızca (40 kurs);
- TR8 Batı Karadeniz’de;
  1. İngilizce (4.251 kurs)
  2. Arapça (752 kurs)
  3. Almanca (153 kurs)
  4. Yabancılar için Türkçe (142 kurs);
  5. Rusça (61 kurs);
- TR9 Doğu Karadeniz’de ise;
  1. İngilizce (1.686 kurs)
  2. Arapça (481 kurs)
  3. Rusça (95 kurs)
  4. Almanca (52 kurs)
  5. Yabancılar İçin Türkçe (42 kurs);
- TRA Kuzeydoğu Anadolu’da;
  1. İngilizce (1.007 kurs)
  2. Arapça (300 kurs)
  3. Rusça (38 kurs)
  4. Almanca (19 kurs)
  5. Yabancılar İçin Türkçe (11 kurs)
- TRB Ortadoğu Anadolu’da;
  1. İngilizce (1.441 kurs)
  2. Arapça (559 kurs)
  3. Almanca (44 kurs)

4. Yabancılar için Türkçe (31 kurs)
5. Rusça (18 kurs);
- Son olarak, TRC Güneydoğu Anadolu’da ise;
  1. İngilizce (3.420 kurs)
  2. Arapça (890 kurs)
  3. Yabancılar için Türkçe (628 kurs)
  4. Almanca (209 kurs)
  5. Rusça (31 kurs) olmuştur.

Görüldüğü üzere, İngilizce ülke genelinde olduğu gibi, 12 farklı bölgenin her birinde de en fazla kurs açılan yabancı dil olmuştur. Bölgelere göre yer değişiklikleri olsa da İngilizceyi tüm bölgelerde ikinci olarak Arapça takip etmiştir. Batı Anadolu ve Orta Anadolu hariç tüm bölgelerde ilk beş dil sıraları değişiklik gösterse de İngilizce, Arapça, Almanca, Rusça ve “Yabancılar İçin Türkçe” olurken; Batı Anadolu’da “Yabancılar İçin Türkçe”nin yerini İspanyolca; Orta Anadolu’da ise Rusçanın yerini Fransızca almıştır.

3.1.3. Kursların İllere Göre Dağılımı

Ülke genelinde 2009-2015 yılları arasında halk eğitimi merkezleri bünyesinde en fazla ve en az kurs açılan illerin dağılımı Çizelge 8 ve 9’da verilmiştir;

Çizelge 9 incelendiğinde, en fazla kurs açılan ve sırası yıllara göre değişmeyen tek il ve bölge İstanbul olmuştur. 2009-2010 ve 2010-2011 yılları hariç (bu yıllarda en fazla kurs açılan ikinci il Antalya olmuştur.) İstanbul’dan sonra son dört yıl içerisinde ikinci en fazla yabancı dil kurs açılan il ise Ankara’dır. Ankara’yı üçüncü ve dördüncü il olarak yıllara göre yerleri değişse de İzmir, Kocaeli ve Antalya takip etmektedir.

Yıllara ve illere göre dağılıma detaylı olarak göz atıldığında, araştırmanın ele alındığı son altı yılda en fazla kurs açılan 10 ilin içine İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli, Antalya dışında Samsun, Bursa, Konya, Adana, Mersin, Kütahya, Kastamonu, Şanlıurfa, Sakarya ve Hatay girmektedir. Her ne kadar illerin isimleri sıralamada yer alsada bazı iller sadece belirli dönemlerde listede yer almıştır. Şanlıurfa ve Hatay sadece 2014-2015; Kastamonu 2011-2012; Kütahya ise 2009-2010 ve 2010-2011 yıllarında en fazla kurs açılan illerin arasında bulunmaktadır.

Çizelge 9

2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde En Fazla Yabancı Dil Kursu Açılan İller

Sıra No	2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013		2013-2014		2014-2015	
	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı
1	İstanbul	2410	İstanbul	2539	İstanbul	2692	İstanbul	2734	İstanbul	2472	İstanbul	1887
2	Antalya	912	Antalya	855	Ankara	845	Ankara	938	Ankara	758	Ankara	621
3	İzmir	659	Ankara	839	Kocaeli	752	Kocaeli	629	İzmir	628	İzmir	478
4	Kocaeli	642	Kocaeli	834	Antalya	678	İzmir	606	Kocaeli	537	Kocaeli	426
5	Ankara	583	İzmir	633	İzmir	562	Antalya	600	Antalya	459	Şanlıurfa	365
6	Samsun	481	Samsun	436	Samsun	558	Konya	445	Konya	366	Adana	331
7	Mersin	297	Bursa	369	Bursa	441	Bursa	413	Bursa	354	Konya	330
8	Bursa	267	Konya	319	Kastamonu	369	Samsun	403	Adana	291	Bursa	313
9	Kütahya	244	Mersin	281	Adana	365	Adana	389	Mersin	277	Antalya	301
10	Sakarya	240	Kütahya	274	Mersin	343	Mersin	348	Sakarya	227	Hatay	291

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Çizelge 10

2009-2015 Yılları Arası Türkiye Geneline En Az Yabancı Dil Kursu Açılan İller

SIRA NO:	2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013		2013-2014		2014-2015	
	İLLER	Kurs Sayısı	İLLER	Kurs Sayısı	İLLER	Kurs Sayısı	İLLER	Kurs Sayısı	İLLER	Kurs Sayısı	İLLER	Kurs Sayısı
1	Gümüşhane	9	Gümüşhane	10	Gümüşhane	6	Gümüşhane	11	Hakkâri	8	Ardahan	5
2	Bitlis	9	İğdır	14	Ardahan	8	Ardahan	11	Ardahan	8	Sinop	14
3	Tunceli	12	Bingöl	18	Bingöl	14	Bingöl	15	Kilis	8	Tunceli	15
4	Muş	13	Kilis	19	İğdır	17	Kars	16	İğdır	11	Karaman	15
5	Kilis	13	Ardahan	20	Kilis	20	İğdır	16	Gümüşhane	12	Çankırı	17
6	İğdır	13	Bayburt	22	Siirt	21	Siirt	17	Çankırı	15	Kastamonu	17
7	Şırnak	14	Tunceli	22	Karaman	21	Kilis	19	Bingöl	16	Bingöl	18
8	Ardahan	14	Kars	24	Amasya	22	Bayburt	20	Bitlis	16	Kars	18
9	Bingöl	15	Şırnak	25	Kırıkkale	28	Artvin	21	Kars	17	Aksaray	18
10	Kars	16	Karaman	25	Hakkari	29	Muş	21	Tunceli	18	İğdır	18

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Bir diğer dikkat çekici nokta ise ilk beş yıl içinde en fazla kursun açıldığı ilk beş ilden biri olan Antalya'nın 2014-2015 yılına gelindiğinde sıralamada 9'uncu Sırada yer almasıdır.

Çizelge 10 incelendiğinde ise, ülke genelinde halk eğitimi merkezlerinde en az yabancı dil kursu açılan iller, yıllara göre farklılıklar göstermektedir. 2009-2013 yılına kadar Gümüşhane en az kurs açılan illerden ilki olurken, yerini 2013-2014'te Hakkâri'ye bırakmış; 2014-2015'te ise en az kurs açılan iller sıralamasında yer almamıştır. Aynı şekilde Bayburt ve Kilis illeri de 2014-2015 yılına kadar listede yer alırken, son yıl sıralama dışında kalmışlardır. Ayrıca tüm yıllara tek tek bakıldığında sıralamada sadece Iğdır ve Bingöl her sene adına rastlanılan iller olmuştur.

Tüm bunların ötesinde Çizelge 10 detaylı incelendiğinde, en az açılan yabancı dil kurslarının İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırmasına (Bkz. Şekil 1), göre çoğunlukla TRA Kuzeydoğu Anadolu (Bayburt, Ardahan, Iğdır, Kars,) ve TRB Ortadoğu Anadolu (Bingöl, Hakkari, Muş, Tunceli, Bitlis) bölgelerindeki illerde yoğunlaştığı görülmektedir. Bununla birlikte, TR8 Batı Karadeniz bölgesinde yer alan Kastamonu, Sinop, Amasya, Çankırı; TR7 Orta Anadolu bölgesinde yer alan Aksaray, Kırıkkale; TR5 Batı Anadolu bölgesinde yer alan Karaman ve TRC Güneydoğu bölgesinde yer alan Siirt, Şırnak illeri de dönemsel olarak en az kurs açılan iller olmuştur.

Her ne kadar en fazla ya da en az yabancı dil kursu açılan iller farklıymış gibi görülse de en fazla kurs açılan ve en az kurs açılan illerin Türkiye'de ekonomik ve sosyal yapı açısından benzerlik gösteren "homojen bölgeler"⁵ de yoğunlaştığı düşünülebilir. Öztürk'ün "Homojen ve Fonksiyonel Bölgelerin Tespiti ve Türkiye İçin İstatistikî Bölge Birimleri Önerisi" isimli çalışmasında (2009) ifade edilen harita incelendiğinde, aynı tonlarda gösterilen şehirler, ekonomik ve sosyal yapı benzerliğine ait bölgelerde yer almaktadır. Şekil 5'e göre mor ve tonları ile gösterilen ve ülkenin doğusunda yer alan iller (Gümüşhane, Bayburt, Ardahan, Iğdır, Kars, Erzincan, Bingöl, Hakkâri, Muş, Tunceli, Bitlis, Şırnak, Siirt) ülkenin sosyo-ekonomik gelişmişliği en az olan illeri olarak ifade edilirken; turuncu ve tonlarıyla ifade edilen, özellikle İstanbul, Ankara, Kocaeli ve İzmir'i içine alan bölgeler ise sosyo-ekonomik gelişmişliği en fazla olan iller olarak belirtilmektedir. Tüm bunların ışığı altında, sosyo-ekonomik olarak en

---

⁵ Mekânda mümkün olduğu kadar birbirine yakın özellikler gösteren komşu birim alan ünitelerinin gruplandırılmasından meydana gelen bölgelerdir. Bu bölgeler; özel planlama, yönetim ve analiz gayeleri ile tek veya birden fazla kritere göre seçilmektedir (Öztürk, 2009).

fazla gelişmiş illerde en fazla yabancı dil kursları açılırken; sosyo-ekonomik olarak gelişmemiş illerde en az kursun açıldığı yargısına varılabilir.

Kaynak: Öztürk, 2009,43.

Şekil 5. Türkiye’de Ekonomik ve Sosyal Yapı Benzerliği Açısından Homojen Bölgeler

3.1.4. Kursların Yabancı Dillere Göre Dağılımı

Türkiye’de 2009-2015 yılları arasında Almanca, Arapça, Boşnakça, Bulgarca, Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, İtalyanca, Japonca, Rusça, Türkçe (yabancılar için) ve Yunanca dillerinde çeşitli seviyelerde kurslar açılmıştır. Bu kursların yanı sıra, problem bölümünde daha önce de ifade edilen ve yabancı diller adı altında yer alan akademik ve kamu personelini yabancı dil sınavlarına hazırlama kursları da dönemsel olarak açılarak yabancı dil kursları arasında yerini almıştır.

3.1.4.1. Almanca

Bugün Almanca dünyada 110 milyondan fazla kişi tarafında ana dil olarak konuşulan ve dünyanın en yaygın konuşulan dilleri sıralamasında 10’ncu sırada yer alan bir dildir (Kinsley ve Board, 2013).

Türkiye’de yabancı dil denilince, Batı dilleri arasından ilk akla gelen dillerden biri olan Almanca ile tanışılması Cumhuriyet öncesi dönemlere rastlamaktadır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde başlayan ve Osmanlı-Almanya askeri ve ticari ilişkileri sonucu artan Almanca öğretim faaliyetleri, Cumhuriyet kurulduktan sonra da devam etmiş ve Almanca Türk Eğitim sisteminde yabancı dil öğretim programlarında yer alan en önemli dillerden biri olmuştur (Demircan,1993).

Günümüzde Türkiye’de çeşitli kurum ve kuruluşça Almanca öğretim faaliyetleri sürdürülmektedir. Ancak en kapsamlı öğretim hizmetleri Milli Eğitim Bakanlığına bağlı örgün ve de yaygın eğitim kurumlarında yapılmaktadır. Özellikle yetişkinlerin eğitimi bağlamında büyük öneme sahip halk eğitim merkezlerinde de Almanca öğretimi yapılmaktadır.

Çizelge 11

2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Almanca Kursları Sayısı

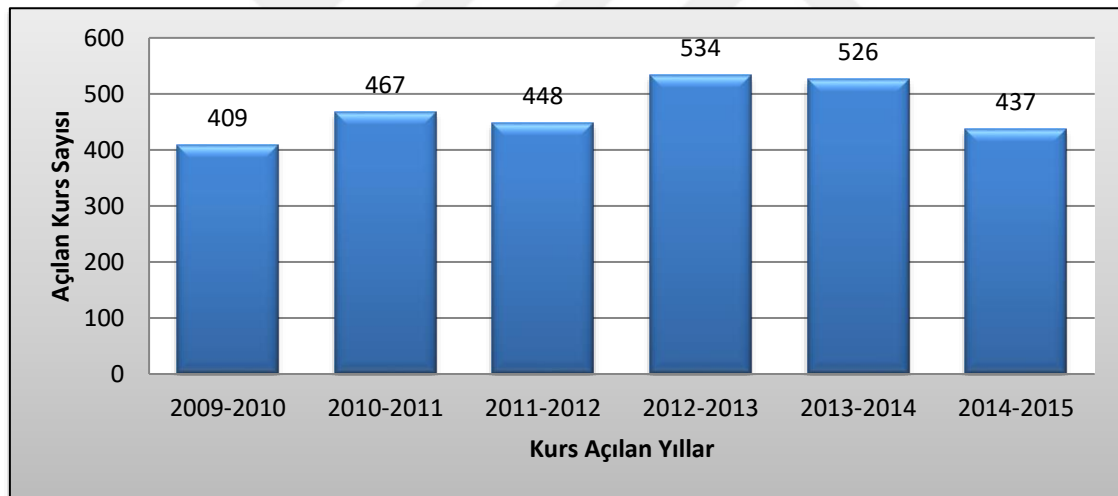
Kurs Açılan Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu Adı ve Türü	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Almanca	Almanca Kursu (İleri Kademe)	6	8	9	1	0	0	24
	Almanca Kursu (Orta Kademe)	65	76	50	10	0	0	201
	Almanca Kursu (İlk Kademe)	336	374	195	0	0	0	905
	Almanca Seviye A1	0	0	182	442	423	344	1391
	Almanca Seviye A2	0	0	0	75	85	77	237
	Mesleki Almanca (Konaklama)	2	5	5	2	8	7	29
	Mesleki Almanca (Seyahat)	0	4	7	4	10	9	34
	Toplam		409	467	448	534	526	437

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Çizelge 11’de de görüldüğü üzere, araştırma kapsamında ele alınan 2009-2015 yıllarında tüm halk eğitimi merkezlerinde, Almanca yabancı dilinde; Almanca Kursu (ileri-orta-ilk kademe), Almanca Seviye A1, Almanca seviye A2, Mesleki Almanca

(Konaklama) ve Mesleki Almanca (Seyahat) isimleri altında toplamda 2.821 kurs açılmıştır.

Bu kurslar içinde yıllara göre dağılım detaylandırıldığında, en fazla Almanca kursu 2012-2013'te açılırken, en az kurs ise 2009-2010 yılında açılmıştır. Tüm yıllarda en fazla açılan Almanca Kursu 1.391 kursla Almanca Seviye A1 olurken; en az açılan ise 24 kursla Almanca Kursu (İleri Kademe) olmuştur. Almanca Seviye A1 kursları daha önce de ifade edildiği gibi halk eğitimi merkezleri yabancı dil programlarının 2011-2012 Eğitim-Öğretim yılından itibaren yeniden yapılandırılmasıyla açılmaya başlanmıştır. Almanca Seviye A2 kursları ise yurt genelinde ilk kez 2012-2013 yılında açılmıştır. Almanca Seviye A1 ve A2 kursları bir taraftan açılırken, bu standartlaşmanın sonucu olarak Almanca Kursu İleri, Almanca Kursu Orta ve Almanca Kursu İlk Kademe kursları 2013-2015 yılları arasında hiç açılmamıştır. Bu kurslar kademeli olarak yerini Seviye A1 ve A2 kurslarına bırakmıştır.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 6. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan Almanca Kursları Sayısı

Almanca kurslarının sayısında tüm yıllar göz önünde bulundurulduğunda doğrusal olmayan dalgalanmalar olduğu görülmektedir. İfade edilen dalgalanma detaylı olarak ele alınacak olursa kurs sayılarında;

- 2010-2011 yılında bir önceki yıla oranla % 14,18 oranında artış,
- 2011-2012 yılında 2010-2011'e oranla % 4 oranında azalma,
- 2012-2013 yılında bir önceki yıla oranla tekrar % 19,20 oranında bir artış,
- 2013-2014 yılında, 2012-2013 yılına oranla %1,50 oranında azalma,

- 2014-2015 yılında ise bir önceki yıla oranla % 16,92 oranında azalma olduğu görülmektedir.

Çizelge 12

*2009-2015 Yılları Arası Açılan Almanca Kurslarının Bölgelere Göre Dağılımı***KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR**

Bölgeler	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
TR1 İSTANBUL	41	40	39	59	64	67	310
TR2 BATI MARMARA	10	11	10	15	14	13	73
TR3 EGE	47	48	70	85	70	82	402
TR4 DOĞU MARMARA	64	104	77	104	113	79	541
TR5 BATI ANADOLU	27	41	46	64	55	43	276
TR6 AKDENİZ	132	134	122	128	109	67	692
TR7 ORTA ANADOLU	10	8	10	6	10	6	50
TR8 BATI KARADENİZ	20	24	19	30	31	29	153
TR9 DOĞU KARADENİZ	7	8	6	11	13	7	52
TRA KUZEYDOĞU ANADOLU	5	2	1	2	4	5	19
TRB ORTADOĞU ANADOLU	11	11	8	4	4	6	44
TRC GÜNEYDOĞU ANADOLU	35	36	40	26	39	33	209

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Almanca kurslarının yıllara göre genel dağılımının yanı sıra, bu kursların belirtilen yıllarda bölgelere göre dağılımını veren yukarıdaki çizelge incelendiğinde ise, en fazla Almanca kursunun TR6 Akdeniz’de açıldığı görülmektedir. TR6 Akdeniz’de toplamda 692 Almanca kursu açılmıştır. En fazla Almanca kursunun açıldığı ilk üç bölge Akdeniz’den sonra sırasıyla; 541 kursla TR4 Doğu Marmara ve 402 kursla TR3 Ege olmuştur. Tüm yıllarda en az Almanca kursu açılan bölgenin ise TRA kodlu Kuzeydoğu

Anadolu olduğu görülmektedir. TRA Kuzeydoğu Anadolu’da toplamda 6 yılda 19 Almaca Kursu açılmıştır.

Her ne kadar toplamda en fazla Almanca kursu açılan bölge TR6 Akdeniz olsa da, yıllara göre bölgesel dağılımda farklılıklar gözlenmektedir. 2013 yılına kadar Akdeniz birinci sırada yer alırken; 2013-2014 yılında TR4 Doğu Marmara, 2014-2015 yılında ise TR3 Ege en fazla Almanca kursu açılan bölgeler olarak sıralamada yerini almıştır.

Almanca kurslarının illere göre dağılımı ele alındığında ise, 2009-2015 yılları arasında sırasıyla;

- 2009-2010’da 49 ilde 409,
- 2010-2011’de 48 ilde 467,
- 2011-2012’de 54 ilde 448,
- 2012-2013’te 53 ilde 534,
- 2013-2014’te 58 ilde 526,
- 2014-2014’te ise 52 ilde toplamda 437 kurs açılmıştır (MEB SGB,2016).

En fazla Almanca kursu açılan ilk 20 ili veren Çizelge 13 incelendiğinde, 2009 - 2013 yılları arasında en fazla kursun Antalya’da açıldığı görülmektedir. 2013-2014 ve 2014-2015 yıllarında ise İstanbul Antalya’nın yerini almıştır. Antalya ve İstanbul dışında Kocaeli, İzmir, Ankara, Bursa, Konya, Şanlıurfa, Adana, Mersin ve Gaziantep gibi Türkiye’nin en kalabalık ve nüfusun yoğun olduğu şehirleri (TÜİK, 2015) de en fazla Almanca kursu açılan ilk 20 ilin arasında yer almıştır.

Çizelge 13 detaylandırıldığında, bazı dikkat çekici noktalar göze çarpmaktadır: 2009-2010 yılında 7 kursla 17’nci sırada yer alan Bursa sonraki yıllarda sırasıyla 25, 27, 34 kursla Almanca kurslarının en fazla açıldığı 6’ncı il olmuştur. Buradan, 2010 yılından itibaren Bursa’da Almanca kurslarına talebin artmaya başladığı sonucuna varılabilir. Ayrıca, her ne kadar bazı illerde açılan kurs sayıları yıllara oranla artış ya da azalma göstermiş olsa da; Bartın, Muğla, Bolu, Adıyaman, Trabzon, Elazığ, Afyon, Diyarbakır, Aydın, Sakarya, Eskişehir ve Hatay illeri dönemsel olarak en fazla Almanca kursu açılan ilk 20 ilin içinde yer alırken, bazı dönemlerde ise sıralamaya hiç girmemişlerdir.

En az Almanca kursunun açıldığı illeri gösteren Çizelge 14 incelendiğinde ise, genel olarak belirtilen illerde yıl içerisinde açılan Almanca kursu sayısının üçü geçmediği ve en az açılan kurs sayısının “1” olduğu ve yığılmanın da yine “1” kursta olduğu görülmektedir.

Çizelge 13

2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde En Fazla Almanca Kursu Açılan İller

SIRA NO	2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013		2013-2014		2014-2015	
	İLLER	Kurs Sayısı	İLLER	Kurs Sayısı	İLLER	Kurs Sayısı	İLLER	Kurs Sayısı	İLLER	Kurs Sayısı	İLLER	Kurs Sayısı
1	Antalya	71	Antalya	70	Antalya	71	Antalya	61	İstanbul	64	İstanbul	67
2	Kocaeli	51	Kocaeli	65	İstanbul	39	İstanbul	59	Antalya	54	Kocaeli	41
3	İstanbul	41	İstanbul	40	İzmir	38	İzmir	45	Kocaeli	45	İzmir	40
4	Mersin	23	Mersin	27	Kocaeli	37	Kocaeli	42	İzmir	36	Antalya	31
5	İzmir	16	Ankara	26	Ankara	30	Ankara	35	Ankara	36	Ankara	29
6	Konya	14	Bursa	25	Bursa	27	Bursa	34	Bursa	34	Mersin	20
7	Kütahya	13	İzmir	21	Mersin	25	Konya	27	Mersin	23	Şanlıurfa	18
8	Ankara	13	Konya	15	Şanlıurfa	18	Mersin	24	Şanlıurfa	19	Bursa	17
9	Hatay	12	Şanlıurfa	15	Konya	16	Adana	18	Konya	17	Konya	14
10	Şanlıurfa	12	Isparta	14	Adana	11	Sakarya	13	Adana	14	Aydın	12
11	Adana	11	Gaziantep	11	Gaziantep	9	Hatay	11	Gaziantep	12	Kütahya	12
12	Isparta	11	Adana	10	Hatay	8	Eskişehir	10	Sakarya	12	Gaziantep	9
13	Gaziantep	10	Kütahya	9	Kütahya	8	Gaziantep	10	Eskişehir	11	Karabük	8
14	Muğla	8	Muğla	9	Muğla	7	Kütahya	10	Hatay	9	Muğla	8
15	Samsun	7	Hatay	8	Aydın	6	Samsun	10	Kütahya	9	Sakarya	8
16	Bartın	7	Bolu	7	Bolu	6	Isparta	9	Aydın	8	Samsun	8
17	Bursa	7	Adıyaman	6	Samsun	6	Aydın	7	Samsun	8	Eskişehir	7
18	Adıyaman	6	Elazığ	6	Afyon	6	Balıkesir	7	Trabzon	8	Balıkesir	6
19	Elazığ	6	Samsun	5	Diyarbakır	5	Denizli	7	Bolu	7	Bartın	6
20	Trabzon	5	Bartın	5	Adıyaman	5	Şanlıurfa	7	Karabük	7	Denizli	6

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir

Çizelge 14

2009-2015 Yılları Arası Türkiye Geneline En Az Almanca Kursu Açılan İller

Sıra No	2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013		2013-2014		2014-2015	
	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı
1	Aydın	1	Bilecik	1	Çanakkale	1	Burdur	1	Çankırı	1	Burdur	1
2	Batman	1	Çankırı	1	Çankırı	1	Çankırı	1	Çorum	1	Çankırı	1
3	Bayburt	1	Eskişehir	1	Çorum	1	Çorum	1	Erzincan	1	Diyarbakır	1
4	Burdur	1	Ordu	1	Edirne	1	Edirne	1	Erzurum	1	Giresun	1
5	Çanakkale	1	Kırıkkale	1	Eskişehir	1	Kırşehir	1	Kahramanmaraş	1	Hakkari	1
6	Çorum	1	Şırnak	1	Kastamonu	1	K. Maraş	1	Muş	1	Manisa	1
7	Edirne	1	Artvin	1	Kayseri	1	Nevşehir	1	Nevşehir	1	Mardin	1
8	Kırklareli	1	Aydın	2	Manisa	1	Ordu	1	Siirt	1	Van	1
9	Muş	1	Burdur	2	Tekirdağ	1	Tekirdağ	1	Sivas	1	Aksaray	1
10	Düzce	1	Çanakkale	2	Aksaray	1	Van	1	Van	1	Bayburt	1
11	Denizli	2	Edirne	2	Batman	1	Bayburt	1	Zonguldak	1	Bolu	2
12	Erzincan	2	Giresun	2	Bartın	1	Batman	1	Yalova	1	Çanakkale	2
13	Erzurum	2	Nevşehir	2	Osmaniye	1	Ardahan	1	Düzce	1	Erzincan	2
14	Mardin	2	Bayburt	2	Düzce	1	Düzce	1	Edirne	2	Kars	2
15	Ordu	2	Karabük	2	Ağrı	1	Kırklareli	2	Elazığ	2	Kırklareli	2
16	Sakarya	2	Balıkesir	3	Ordu	2	Karaman	2	Ordu	2	Artvin	2
17	Yozgat	2	Denizli	3	Uşak	2	Bartın	2	Sinop	2	Muş	2
18	Zonguldak	2	Diyarbakır	3	Van	2	Zonguldak	3	Uşak	2	Nevşehir	2
19	Tekirdağ	3	Tokat	3	Yozgat	2	Tunceli	3	Bayburt	2	Tunceli	2
20	Osmaniye	3	Osmaniye	3	Zonguldak	2	Osmaniye	3	Karaman	2	Zonguldak	2

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Çizelge 15

2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde Almanca Kursu Açılmayan İller

	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Sıra No	İller	İller	İller	İller	İller	İller
1	Ağrı	Ağrı	Amasya	Ağrı	Ağrı	Ağrı
2	Amasya	Amasya	Ardahan	Amasya	Amasya	Amasya
3	Ardahan	Ardahan	Artvin	Artvin	Ardahan	Ardahan
4	Artvin	Bingöl	Bilecik	Bilecik	Artvin	Bilecik
5	Bingöl	Bitlis	Bingöl	Bingöl	Bingöl	Bingöl
6	Bitlis	Çorum	Bitlis	Bitlis	Bitlis	Bitlis
7	Bolu	Erzincan	Erzincan	Elazığ	Gümüşhane	Çorum
8	Çankırı	Erzurum	Erzurum	Erzincan	Hakkari	Edirne
9	Eskişehir	Gümüşhane	Giresun	Erzurum	Kars	Elazığ
10	Giresun	Hakkari	Gümüşhane	Gümüşhane	Kastamonu	Erzurum
11	Gümüşhane	Kars	Hakkari	Hakkari	Malatya	Gümüşhane
12	Hakkari	Kahramanmaraş	Iğdır	Kars	Manisa	Kastamonu
13	Kars	Kastamonu	Kars	Kastamonu	Mardin	Kırşehir
14	Kastamonu	Kayseri	Malatya	Malatya	Niğde	Malatya
15	Kayseri	Kırklareli	Kahramanmaraş	Manisa	Rize	Niğde
16	Malatya	Malatya	Muş	Mardin	Tekirdağ	Rize
17	Manisa	Manisa	Niğde	Muş	Tunceli	Siirt
18	Kahramanmaraş	Mardin	Rize	Niğde	Yozgat	Sinop
19	Niğde	Muş	Siirt	Rize	Aksaray	Sivas
20	Rize	Niğde	Sivas	Siirt	Kırıkkale	Trabzon
21	Siirt	Rize	Şırnak	Sivas	Şırnak	Yozgat

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

Çizelge 15 (devam)

2009-2015 Yılları Arası Türkiye Geneline Almanca Kursu Açılmayan İller

	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Sıra No	İller	İller	İller	İller	İller	İller
22	Sivas	Siirt	Tokat	Yozgat	İğdır	Karaman
23	Tokat	Sivas	Bayburt	Aksaray	Kilis	Kırıkkale
24	Van	Uşak	Karaman	Kırıkkale		Batman
25	Aksaray	Van	Kırıkkale	Şırnak		Şırnak
26	Karaman	Yozgat	Yalova	İğdır		Ardahan
27	Kırıkkale	Aksaray	Kilis	Yalova		İğdır
28	Şırnak	Karaman		Kilis		Kilis
29	İğdır	Batman				Osmaniye
30	Yalova	İğdır				
31	Karabük	Yalova				
32	Kilis	Kilis				
33		Düzce				

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Yine verilerden yola çıkıldığında en az Almanca kursu açılan illerin farklı bölgelerde olduğu, belirli bir bölgede yoğunlaşan homojen bir dağılımın olmadığı görülmektedir. 2009-2015 yılları arasında Almanca kursu açılmayan illeri gösteren Çizelge 15 incelendiğinde ise, tüm yıllarda Amasya, Bitlis, Bingöl, Iğdır, Kilis, Malatya, Niğde, Rize illerinde Almanca kursunun açılmadığı görülmektedir. Her ne kadar tüm yıllarda bu illerde Almanca kursu açılmasa da, Şırnak'ta 2010-2011'de; Hakkari ve Kars'ta sadece 2014-2015'te; Ağrı ve Kastamonu'da 2011-2012'de; Ardahan'da 2012-2013'te ve Siirt ve Sivas'ta sadece 2013-2014 yıllarında kurs açılmış geriye kalan beş yıllık süreçlerde bu illerde de hiç Almanca kursu açılmamıştır.

Almanca kursları altında açılan kurs programlarının belirtilen yıllardaki illere göre dağılımı aşağıda detaylı olarak verilmektedir;

➤ Almanca Kursu (İlk Kademe): Bu kurs sadece 2009-2012 yılları arasında açılmıştır. Bu yıllardaki kursların dağılımı ve sayıları aşağıda verilmektedir.

1. 2009-2010 Eğitim-Öğretim yılında 49 ilde açılmıştır. En fazla kurs açılan il Antalya (59 kurs) olurken; Antalya'yı sırasıyla, Kocaeli (38), İstanbul (34), Mersin (17), İzmir (13); Ankara, Konya, Şanlıurfa (11); Adana, Hatay, Isparta, Kütahya (10); Gaziantep (8 kurs); Adıyaman, Bursa, Muğla (6); Bartın (5); Balıkesir, Diyarbakır, Kırşehir, Nevşehir, Samsun, Tunceli (4); Afyonkarahisar, Elazığ, Osmaniye, Tekirdağ, Trabzon, Uşak (3); Bilecik, Denizli, Erzincan, Mardin, Ordu, Sakarya, Sinop, Yozgat, Zonguldak (2); Aydın, Batman, Bayburt, Burdur, Çanakkale, Çorum, Düzce, Edirne, Erzurum (1) takip etmiştir. Görüldüğü üzere "Almanca İlk Kademe Kursu" ilk aşama kurs olduğu için 2009-2010 yılında Almanca kursunun açıldığı 49 ilin tamamında açılmıştır.
2. 2010-2011 yılında da tüm Almanca kurslarının genel toplamında olduğu gibi "Almanca Kursu İlk Kademe" 48 ilde açılmıştır. En fazla ilk kademe kursu yine Antalya'da (53 kurs) açılmıştır. Antalya'dan sonra Kocaeli (45), İstanbul (32), Bursa (23), Ankara (20), İzmir, Mersin (19), Isparta, Konya (12), Şanlıurfa (11), Gaziantep (10), Adana (9), Kütahya (8 kurs), Muğla (7); Adıyaman, Bolu, Hatay (6); Kırşehir (5); Afyonkarahisar, Sinop, Tekirdağ, Trabzon, Tunceli (4); Balıkesir, Bartın, Denizli, Diyarbakır, Elazığ, Sakarya, Samsun, Tokat, Zonguldak (3); Aydın, Burdur, Çanakkale, Edirne, Giresun, Karabük, Nevşehir, Osmaniye (2); Artvin, Bayburt,

Bilecik, Çankırı, Eskişehir, Kırıkkale, Ordu, Şırnak'ta (1) bu kurs programının açıldığı görülmektedir.

3. 2011-2012 yılında 45 ilde Almanca ilk kademe kursu açılmıştır. İlk sırada yine Antalya yer almaktadır. Antalya'da 29 kurs açılmıştır. Antalya'dan sonra yine ikinci sırada İstanbul (19) yer alırken; İstanbul'dan sonra Kocaeli (18), Ankara, İzmir (15); Bursa (14), Konya (8), Mersin, Şanlıurfa (6), Afyonkarahisar (5), Muğla, Samsun (4), Adıyaman, Aydın, Bolu, Diyarbakır, Kütahya, Sakarya (3); Gaziantep, Hatay, Isparta, Kırşehir, Sinop, Tunceli, Zonguldak (2); Adana, Ağrı, Aksaray, Balıkesir, Bartın, Batman, Burdur, Çanakkale, Denizli, Düzce, Edirne, Elazığ, Karabük, Kırklareli, Manisa, Mardin, Nevşehir, Trabzon, Van, Yozgat'ta (1) bu kurs programının açıldığı tespit edilmiştir.

➤ Almanca Kursu (Orta Kademe) : Bu kurs programı sadece 2009-2012 yıllarında açılmıştır. Buna göre ;

1. 2009-2010 yılında Almanca Kursu (orta kademe) en fazla Kocaeli'de açılmıştır. Kocaeli'de 12 kurs açılmıştır. Kocaeli'den sonra Antalya (10 kurs), İstanbul (6), Mersin (4); Elazığ, İzmir, Konya, Kütahya (3); Ankara, Bartın, Gaziantep, Hatay, Muğla, Samsun, Trabzon (2); Adana, Bilecik, Bursa, Erzurum, Isparta, Sinop, Uşak'ta (1) bu kurs programının açıldığı görülmektedir.
2. 2010-2011 yılında Almanca kursu (orta kademe) yine en fazla Kocaeli'de açılmıştır. Kocaeli'nden sonra yine ikinci sırada Antalya (11 kurs) yer alırken, bu ili İstanbul (8 kurs), Mersin (6 kurs), Ankara (5 kurs); Bartın, Bursa, Elazığ, Hatay, Isparta, İzmir, Muğla, Sakarya, Samsun (2 kurs); Şanlıurfa, Konya (3 kurs); Bayburt, Bolu, Gaziantep, Kütahya, Osmaniye, Tunceli, Zonguldak (1 kurs) takip etmiştir.
3. 2011-2012 yılına gelindiğinde ise açılan Almanca Kursu (Orta Kademe) sayısında azalma olmuş ve ilk iki yıldan farklı olarak ilk sırayı Antalya almıştır. Antalya'da belirtilen yılda 9 kurs açılırken, İzmir ve Ankara'da altışar kurs açılmış ve bu iller ikinci sıraya gelmiştir. İzmir ve Ankara'yı ise, İstanbul, Bursa (5); Kocaeli, Mersin (4);Şanlıurfa (2); Adana, Afyon, Bolu, Diyarbakır, Elazığ, Konya, Trabzon, Sakarya (1kurs) takip etmiştir.

- Almanca Kursu (İleri Kademe): 2009-2013 yılları arasında açılan Almanca İleri Kademe kursu dağılımı aşağıda verilmektedir:
1. 2009-2010 yılında en fazla Almanca ileri kademe kursu Kocaeli’de açılmıştır. Mersin’de 2 kurs açılmıştır. Mersin’i birer kursla İstanbul, Kocaeli, Şanlıurfa, Samsun takip etmiştir.
  2. 2010-2011 yılında en fazla Almanca ileri kademe kursu Kocaeli’de açılmıştır. Kocaeli’de 3 kurs açılırken, bu ili 2 kursla Antalya, birer kursla da Ankara, Şanlıurfa, Elazığ takip etmiştir.
  3. 2011-2012 yılında ise en fazla kurs açılan iller Antalya, Ankara, Mersin olmuştur. Bu illerin her birinde belirtilen kurs türünde ikişer kurs açılmıştır. Balıkesir, İstanbul ve Şanlıurfa illerinde ise belirtilen yılda birer kurs açılmıştır.
  4. 2012-2013 yılına gelindiğinde ise sadece bu türde Antalya’da 1 kurs açılmıştır. 2012-2013 Almanca Kursu (İleri Kademe) tüm kursların arasında hem belirtilen hem de tüm yıllar içinde en az açılan Almanca kursu olmuştur.
- Almanca Seviye A1: Almanca Seviye A1 kursları ilk kez 2011-2012 yılında açılmaya başlanmış ve bu kurs zamanla Almanca kursu ilk ve nispeten orta kademenin yerini almıştır. Bu kurs, belirtilen yıllarda hem en fazla sayıda, hem de en fazla şehirde (43 il) açılan kurs olmuştur. Yıllara göre dağılıma bakıldığında;
1. 2011-2012 yılında toplamda ülke genelinde 182 tane açılan bu kurs türünün en fazla açıldığı il Antalya olmuştur. Antalya’da 30 tane Almanca Seviye A1 kursu açılmıştır. Antalya’yı sırasıyla İzmir (17 kurs), İstanbul (14 kurs), Kocaeli, Mersin (13); Adana, Şanlıurfa (9); Bursa (8 kurs); Ankara, Gaziantep (7); Hatay, Kütahya (5); Aydın, Konya, Muğla (3); Adıyaman, Balıkesir, Bolu, Isparta, Samsun, Sinop, Trabzon, Uşak (2); Burdur, Çankırı, Çorum, Denizli, Diyarbakır, Elazığ, Eskişehir, Karabük, Kastamonu, Kayseri, Kırşehir, Mardin, Nevşehir, Ordu, Osmaniye, Sakarya, Tekirdağ, Tunceli, Van ve Yozgat (birer kurs) takip etmiştir.
  2. 2012-2013 yılında Almanca Seviye A1 kursu 442 kursla hem dönemi içinde hem de tüm yıllarda en fazla açılan Almanca kursu olmuştur. Bu yılda en fazla Almanca Seviye A1 kursu Antalya’da (53 kurs) açılmıştır. Antalya’yı, İstanbul (43 kurs), İzmir (40 kurs), Kocaeli (35 kurs), Bursa (27 kurs),

Ankara (23 kurs), Konya (22 kurs), Mersin (18 kurs), Adana (13 kurs), Kütahya, Sakarya (10); Gaziantep, Hatay (9); Isparta, Eskişehir (8 kurs); Balıkesir, Denizli, Samsun, Şanlıurfa (7); Afyon, Aydın, Muğla, Trabzon (6), Adıyaman, Karabük (5); Bolu, Çanakkale, Giresun, Kayseri (4); Tokat, Tunceli, Uşak, Zonguldak (3); Bartın, Diyarbakır, Osmaniye, Sinop (2);Ardahan, Batman, Bayburt, Burdur, Çankırı, Çorum, Düzce, Edirne, Kahramanmaraş, Kırşehir, Nevşehir, Ordu, Tekirdağ, Van (1) takip etmiştir.

3. 2013-2014 yılında Almanca Seviye A1 kursu 57 ilde açılmıştır. En fazla Almanca Seviye A1 kursu açılan il İstanbul olmuştur. İstanbul'da 52 kurs açılmıştır. İstanbul'u sırayla Antalya (49 kurs), Kocaeli (40 kurs), İzmir (28 kurs), Bursa (27 kurs), Ankara (26 kurs), Mersin (17 kurs), Konya (13 kurs); Adana, Eskişehir, Gaziantep (10); Sakarya (8 kurs); Aydın, Hatay, Karabük, Kütahya, Trabzon (7); Bartın, Bolu, Muğla (6); Çanakkale, Şanlıurfa (5); Afyon, Denizli, Isparta, Kayseri, Samsun (4); Balıkesir, Diyarbakır, Giresun, Kırklareli, Tokat (3); Adıyaman, Batman, Bayburt, Bilecik, Edirne, Elazığ, Kırşehir, Ordu, Sinop, Uşak (2); Çankırı, Çorum, Düzce, Erzincan, Erzurum, Kahramanmaraş, Karaman, Muş, Nevşehir, Osmaniye, Siirt, Sivas, Van, Yalova, Zonguldak (bire kurs) takip etmektedir.

4. 2014-2015 yılında ise Almanca Seviye A1 kursu ülke genelinde toplamda 52 ilde açılmıştır. Dönem içinde Almanca kursu açılan 52 ilin hepsinde bu kurs açılmıştır. En fazla kurs açılan il yine İstanbul olmuştur. Belirtilen yılda İstanbul'da toplamda 43 Almanca Seviye A1 kursu açılmıştır. İstanbul'u sırayla İzmir (33 kurs), Kocaeli (31 kurs), Antalya (26 kurs), Ankara (21 kurs), Bursa (15 kurs), Mersin (14 kurs), Konya (13 kurs), Kütahya (11 kurs), Aydın (10 kurs), Gaziantep (9 kurs), Eskişehir, Karabük (7); Balıkesir, Denizli, Sakarya, Şanlıurfa (6); Bartın, Muğla, Samsun (5); Adana, Adıyaman, Hatay, Isparta, Tokat (4); Kayseri, Ordu, Tekirdağ, Uşak(3); Artvin, Bolu, Çanakkale, Düzce, Kahramanmaraş, Kars, Nevşehir, Tunceli, Yalova, Zonguldak (2 kurs); Aksaray, Bayburt, Burdur, Çankırı, Diyarbakır, Erzincan, Giresun, Hakkari, Kırklareli, Manisa, Mardin, Muş (1) takip etmiştir.

- Almanca Seviye A2: Bu kurs 2012-2013 yılında açılmaya başlanmıştır. Kursun yıllara göre dağılımı ise aşağıdaki gibidir:
1. 2012-2013 yılında en fazla Almanca Seviye A2 kursu İstanbul'da açılmıştır. İstanbul'da 14 kurs açılmıştır. İstanbul'u sırasıyla Ankara (10 kurs), Bursa (7 kurs), Antalya (6 kurs), Kocaeli, Adana, Mersin (5); İzmir (4);Konya, Samsun, Sakarya (3); Eskişehir, Hatay, Tokat (2); Aydın, Isparta, Muğla, Osmaniye (1) takip etmiştir.
  2. 2013-2014 yılında ise en fazla Almanca Seviye A2 kursu İstanbul'da (12 kurs) açılmıştır. İstanbul'u sırasıyla Ankara (10 kurs), İzmir (8), Bursa (7 kurs), Mersin (6 kurs); Antalya, Kocaeli (5 kurs), Konya, Sakarya, Samsun (4 kurs); Adana (3 kurs); Gaziantep, Hatay, Kütahya, Tokat (2); Afyon, Aydın, Bolu, Çanakkale, Eskişehir, Karaman, Kırşehir, Osmaniye, Trabzon (1) takip etmiştir.
  3. 2014-2015 yılında Almanca Seviye A2 kursu en fazla 23 kursla İstanbul'da açılmıştır. İstanbul'dan sonra sırasıyla 9 kurs Kocaeli'de; 8 kurs Ankara'da; 7 kurs İzmir'de; beşer kurs Antalya ve Mersin'de, üçer kurs Muğla ve Samsun'da; ikişer kurs Aydın, Bursa ve Sakarya'da, Bartın, Erzincan, Isparta, Karabük, Kütahya, Muş, Ordu ve Şanlıurfa'da ise birer kurs açılmıştır.
- Mesleki Almanca Seyahat: Bu kurs programı, 2010-2011 yılında açılmaya başlanmıştır. Tüm yıllarda 34 kurs açılan bu kurs programı daha önce de ifade edildiği ve adından da anlaşılacağı üzere “seyahat hizmetleri mesleğinin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak yabancı dilde dinleme, okuma, yazma, konuşma ve iletişim kurma bilgi ve becerisine sahip kişiyi tanımlamaktadır. Kursun ülkedeki yıllara göre dağılımı ise aşağıda verilmektedir:
1. 2010-2011 yılında bu kurs programından tüm ülkede 4 tane kurs açılmıştır. Bu iller en fazla kurs açılan ilden en az kurs açılana doğru sırasıyla; Kocaeli (2 kurs), Adana ve Mersin'dir (birer kurs).
  2. 2011-2012 yılında Mesleki Almanca Seyahat kursundan tüm ülkede açılan kurs sayısı 7'dir. En fazla kurs Konya'da açılmıştır. Konya'da 2 kurs açılmıştır. Konya'yı sırasıyla birer kursla Antalya, Balıkesir, Kocaeli, Ordu ve Sinop takip etmiştir.
  3. 2012-2013 yılında ise bu kurs türünde toplamda 4 kurs açılmıştır. Kursların açıldığı iller sırasıyla birer kursla Mersin, Kocaeli, Kırklareli ve Sinop'tur.

4. 2013-2014 yılında ise 10 kurs açılmıştır. Bu kurslar en fazla Şanlıurfa'da (7 kurs) açılmıştır. Burdur'da 2, Kayseri'de 1 kurs açılmıştır.
  5. 2014-2015 yılında ise yurt genelinde bu kurs programından 9 kurs açılmıştır. Kurslar en fazla yine 5 kursla Şanlıurfa'da açılmıştır. Şanlıurfa'yı sırasıyla birer kursla Konya, Kocaeli, Kırklareli, İstanbul illeri almıştır.
- Mesleki Almanca Konaklama: Bu kurs programı 2009-2015 yılları arasında araştırma kapsamındaki tüm yıllarda açılmıştır. Tüm yılların toplamında 29 kurs açılan bu programın yıllara göre dağılımı aşağıda verilmektedir;
1. 2009-2010 yılında sadece Antalya'da 2 kurs açılmıştır.
  2. 2010-2011 yılında 5 kurs açılmıştır. Bu kursların 4'ü Antalya'da 1 tanesi ise Mersin'de açılmıştır.
  3. 2011-2012 yılında Antalya'da 4 kurs, Mersin'de 1 kurs açılmıştır.
  4. 2012-2013 yılında 2 kurs açılmıştır. Konya ve Kırklareli'nde birer kurs açılmıştır.
  5. 2013-2014 yılında 8 kurs açılmıştır. 7 kurs Şanlıurfa'da 1 kurs da Adana'da açılmıştır.
  6. 2014-2015 yılında ise bu kurs programından 7 kurs açılmıştır. Bir önceki yılda olduğu gibi en fazla kurs Şanlıurfa'da açılmıştır. Şanlıurfa'da 6 kurs açılırken, Mersin'de 1 kurs açılmıştır (MEB SGB,2016).

3.1.4.2. Arapça

Birleşmiş Milletlerin altı resmi dilinden biri olan Arapça, bugün UNESCO üyesi ve Arap Birliğini (Arap Ligi) oluşturan 22 ülkenin resmi dilidir. Arapçayı Arap Dünyası'nda (güneybatı Asya'dan kuzeybatı Afrika'ya kadar uzanan coğrafi bölge) 422 milyondan fazla kimse konuşmakta ve dünyada 1,5 milyardan fazla Müslüman da bu dili dinsel iletişim dili olarak kullanmaktadır (UNESCO, 2016). Çünkü İslam dininin kutsal kitabı olan Kur'an-ı Kerim Arap dilinde ortaya çıkmış ve günümüze kadar gelerek sürekliliğini sürdürmüştür.

Bugün dünyada Arapça iki farklı formuyla kullanılmaktadır. Bunlardan ilki "klasik Arapça" denilen ve daha önce de ifade edilen Kur'an-ı Kerim'in yazıldığı ve Arapçanın söz dizimsel ve dil bilimsel temellerini oluşturduğu düşünülen resmi Arap dilidir. Klasik Arapça, yaygın olarak din âlimleri tarafından kullanılmakta ve dünya çapında okullarda öğretilmektedir. Ancak Arapçanın bu formu konuşmadan çok yazı dili olarak kabul

görmektedir. Klasik Arapçaya benzeyen ama ondan daha kolay olan Arapçanın bir diğer formu ise “Modern Standart Arapça”dır. Arapçanın bu formu Arap dünyasının genelinde anlaşılmaktadır. Televizyon sunucuları, siyasetçiler tarafından ve hatta Arapçanın yabancı bir dil olarak öğretilmesi için kullanılmaktadır (BBC,2016).

Dünyada geniş kitlelerce konuşulan ve kullanılan Arapçanın, Türkiye coğrafyasındaki tarihi Cumhuriyet öncesi dönemlere hatta Türklerin İslamiyet ile tanışmasına denk gelmektedir. Türklerin İslamiyet’i kabul etmesinin ardından Arap yazısı da kabul edilmiştir. Ancak Arapça sadece kutsal kitabı okumaktan öte gitmemiştir. Halk günlük iletişiminde Arapça kullanmamıştır. Ortaçağ’da ise Arapça Bilim dili olarak kullanılmıştır. XII. yüzyıla kadar devlet dili olan Arapça bu yüzyılın sonlarında yerini Farsçaya bırakmıştır. Osmanlı döneminde XVI. yüzyıla gelindiğinde devletin yönetim dili Türkçe, eğitim dili ise Arapçadır (Demircan,1993).

Türkiye’de kökenleri çok eski dönemlere dayanan Arapça, özellikle Türkiye’nin bugün Ortadoğu ülkeleriyle olan coğrafi yakınlığı, bu ülkelerle olan siyasi, ticari ve ekonomik işbirliği ve turizm alanındaki ilişkileri de göz önünde bulundurulduğunda Batı dilleri kadar önem görmekte ve araştırma kapsamında ele alınan Türkiye’deki halk eğitimi merkezlerinde de son dönemlerde en fazla yabancı dil kursu açılan dillerden (Bkz. Çizelge 6) ikincisi olarak yerini almaktadır.

Aşağıdaki çizelgede görüldüğü üzere, 2009-2015 yılları arasında Türkiye’de halk eğitimi merkezlerinde Arapça Kursu (ilk kademe), Arapça Kursu (orta kademe), Arapça Kursu (ileri kademe), Arapça Seviye A1 ve Arapça Seviye A2 türlerinde toplamda 11.656 Arapça kursu açılmıştır.

Çizelge 16

2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Arapça Kursları Sayısı

Kurs Açılan Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu Adı ve Türü	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Arapça	Arapça Kursu (İleri Kademe)	94	132	128	69	0	0	423

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

Çizelge 16 (devam)

2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Arapça Kursları Sayısı

Kurs Açılan Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu Adı ve Türü	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
	Arapça Kursu (Orta Kademe)	348	398	471	42	0	0	1259
	Arapça Kursu (İlk Kademe)	856	1024	813	0	0	0	2693
	Arapça Seviye A1	0	0	484	1775	1873	1654	5786
	Arapça Seviye A2	0	0	0	382	546	567	1495
	Toplam	1298	1554	1896	2268	2419	2221	11656

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

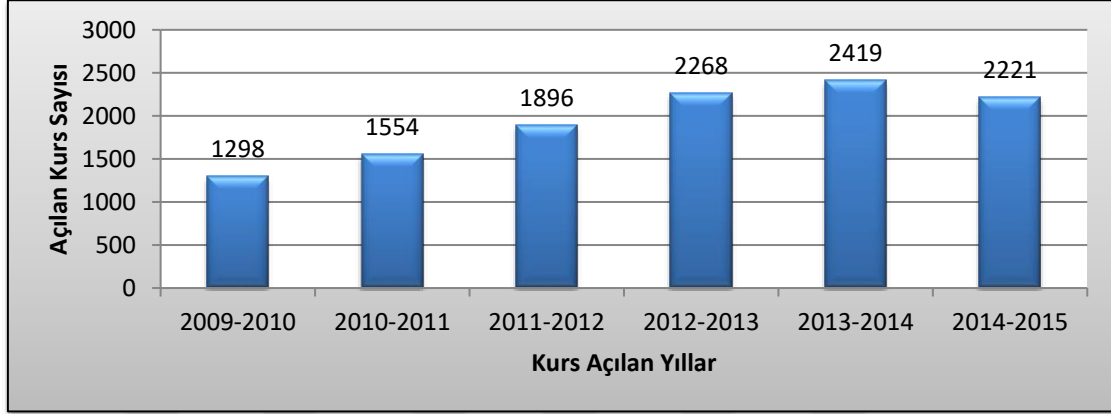
Belirtilen yıllarda açılan Arapça kursları (Bkz. Çizelge 16) incelendiğinde, en fazla Arapça kursunun 2013-2014 yılında açıldığı görülmektedir. 2013-2014 yılında Türkiye genelinde tüm halk eğitimi merkezlerinde 2.419 Arapça kursu açılmıştır. En az Arapça kursu açılan yıl ise 2009-2010 olmuştur. Bu yılda 1.298 kurs açılmıştır.

Kursların yıllara göre dağılımını gösteren Çizelge 16 detaylı olarak ele alındığında ise tüm yıllarda en fazla kurs açılan Arapça programı 5.786 kursla Arapça Seviye A1 olmuştur. En az kurs açılan program ise 423 kursla Arapça Kursu İleri Kademedir. Tüm dillerde olduğu gibi Arapça Seviye A1 kursları 2011-2012 yılında; Arapça Seviye A2 kursları ise 2012-2013 yıllarında ilk kez açılmaya başlanmıştır. Halk eğitimi merkezleri yabancı dil öğretim programları gelişmelere bağlı olarak esnek ve sürekli güncellenmeye uygun bir yapıda tasarlanmıştır (MEB HBÖGM, 2016). Bu bağlamda araştırmada daha önce de ifade edildiği gibi, tüm yabancı dil öğretim programları güncellenirken, Arapça kurs programları da güncellenmiş ve 2013-2014 yılından sonra Arapça Seviye A1 ve A2 kursları diğer Arapça kurslarının yerini alan standart Arapça kursları olmuştur.

Şekil 7 incelendiğinde ise, açılan Arapça kurslarının sayısının 2009-2010 yılından 2013-2014 yılına kadar doğrusal bir artış gösterdiği, ancak 2014-2015 yılına gelindiğinde ise bir azalmanın gerçekleştiği görülmektedir. Buna göre;

- 2010-2011 yılında 2009-2010 yılına oranla %19.72 artış,

- 2011-2012 yılında 2010-2011'e oranla %22 artış,
- 2012-2013 yılında bir önceki yıla oranla % 19.62 artış,
- 2013-2014 yılında 2012-2013 yılına oranla % 6.66 artış;
- 2014-2015 yılında ise 2013-2014 yılına oranla % 8.19 azalma gerçekleşmiştir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 7. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan Arapça Kursları Sayısı

Arapça kurslarının yıllara göre genel dağılımının yanı sıra, Türkiye İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması Düzeyi'nde yer alan 12 bölgedeki dağılımını veren Çizelge 16 incelendiğinde ise, tüm yıllarda en fazla Arapça kursunun TR1 İstanbul'da açıldığı görülmektedir. Bu bölgede 2009-2015 yılları arasında 2.955 kurs açılmıştır. Arapça kursu, bu bölgede altı yılın toplamında açılan tüm yabancı dil kurslarının %18.24'ünü oluşturmaktadır. TR1 İstanbul'u takip eden ilk üç bölge ise sırasıyla, 1527 kursla TR5 Batı Anadolu; 1453 kursla TR4 Doğu Marmara; 1218 kursla TR6 Akdeniz olmuştur. Tüm yıllar toplamında ise en az Arapça kursu TR2 Batı Marmara'da açılmıştır. Bu bölgede belirtilen yıllarda açılan Arapça kursu sayısı toplamı 251'dir.

Arapça kurslarının bölgeler içindeki yıllara göre dağılımını veren aşağıdaki çizelge detaylı incelendiğinde, kurs sayılarındaki artış ya da azalmanın bölgesel olarak farklılaştığı görülmektedir. Ege, Batı Karadeniz, Akdeniz, Doğu Karadeniz, Ortadoğu Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu bölgelerinde kurs sayılarında her yıl bir önceki yıla oranla artış görülürken; Orta Anadolu, Doğu Marmara, Kuzeydoğu Anadolu'da son yıla kadar aynı şekilde doğrusal bir artış olmuş; ancak son yılda bir azalma gerçekleşmiştir. Geriye kalan bölgelerde ise (İstanbul, Batı Marmara, Batı Anadolu) dönemsel olarak doğrusal olmayan artış ve azalmalar gerçekleşmiştir.

Çizelge 17

2009-2015 Yılları Arası Açılan Arapça Kurslarının Bölgelere Göre Dağılımı

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR							
Bölgeler	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
TR1 İSTANBUL	461	466	594	542	536	356	2955
TR2 BATI MARMARA	15	24	22	53	55	82	251
TR3 EGE	52	74	101	178	207	184	796
TR4 DOĞU MARMARA	154	230	241	273	300	255	1453
TR5 BATI ANADOLU	140	177	266	349	321	274	1527
TR6 AKDENİZ	112	151	183	238	266	268	1218
TR7 ORTA ANADOLU	49	54	72	96	119	84	474
TR8 BATI KARADENİZ	90	98	97	150	157	160	752
TR9 DOĞU KARADENİZ	49	46	89	90	94	113	481
TRA KUZEYDOĞU ANADOLU	29	49	42	57	65	58	300
TRB ORTADOĞU ANADOLU	44	75	76	117	123	124	559
TRC GÜNEYDOĞU ANADOLU	103	110	113	125	176	263	890

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Arapça kurslarının illere göre dağılımı ele alındığında ise, ülke genelinde tüm yıllar toplamında en fazla kurs açılan ikinci dil Arapça olduğu için büyük oranda bütün illerde Arapça kurslarının açıldığı görülmektedir. Yıllara göre illeri detaylandırmak gerekirse;

- 2009-2010'da 76 ilde 1298,
- 2010-2011'de 77 ilde 1554,
- 2011-2012'de 79 ilde 1896,
- 2012-2013'te 79 ilde 2268,
- 2013-2014'te 80 ilde 2419,
- 2014-2014'te ise 81 ilde 2221 Arapça kursu açılmıştır.

Arapça kurslarının en fazla açıldığı ilk 20 ili veren Çizelge 18 incelendiğinde, tüm yıllarda en fazla Arapça kursunun İstanbul'da açıldığı görülmektedir. İstanbul ilindeki dağılımla TR1 İstanbul bölgesindeki dağılım aynıdır. İstanbul'da kurs sayıları 2012-2013 yılına kadar doğrusal olarak artmış, ancak sonraki yıllarda doğrusal olarak yine azalmıştır. İstanbul'dan sonra en fazla Arapça kursu açılan il tüm yıllarda Ankara olmuştur. 3'üncü en fazla Arapça kursu açılan il, ilk üç yılda Kocaeli olurken, son üç yılda Kocaeli ile Konya yer değiştirmiştir. Samsun, Sakarya, Hatay, Kayseri, Adana, Trabzon, Mersin, Bursa illeri sıralamaları yıllara göre değişiklik gösterse de tüm yıllarda ilk 20 ilin içinde yer almıştır. Kahramanmaraş sadece ilk yıl, Ağrı ilk iki yıl, İzmir 2012-2013'ten sonra listede yer alırken; Şanlıurfa, Gaziantep ve Diyarbakır sadece 2012-2013'te; Isparta son iki yılda; Malatya ise ilk yılda listede yer almamıştır. Antalya, Bolu, Elazığ, Balıkesir illeri ise dönemsel olarak sıralamaya girmiştir. En fazla kurs açılan ilk 20 ilin yıllara göre dağılımı dikkatli incelendiğinde, 2009-2010'da 20'nci en fazla Arapça kursu açılan ilde 13 kurs açılırken, bu kurs sayıları her yıl biraz daha artmıştır; 2010-2011'de 18, 2011-2012'de 19, 2012-2013'te 27, 2013-2014'te 31, 2014-2015'te ise 34 kursla liste kapanmıştır.

Arapça kurslarının en az açıldığı iller ise Çizelge 19'da verilmektedir. Buna göre; en az kurs açılan ilk 20 ilde açılan kurs sayıları 7'yi geçmemiştir. Türkiye'nin en doğusundan en batısına, en kuzeyinden en güneyine kadar çeşitli illerde Arapça kurslarının tüm yıllarda çok az açıldığı görülmektedir. Bu iller içinde ilk sırada en fazla adı geçen il Ardahan olurken; Iğdır, Siirt, Hakkari, Gümüşhane, Bayburt, Kırklareli, Kilis, Çanakkale, Uşak, Aksaray illeri dönemsel olarak sıralamaları değişse de listede en fazla yer alan iller olmuştur.

Daha önce de ifade edildiği gibi, ülkenin neredeyse tüm illerinde Arapça kursu açılmış olsa da, bazı yıllar da kurs açılmayan illerin (Bkz. Çizelge 20) olduğu da görülmektedir. Arapça kursu açılmayan illeri gösteren Çizelge 19'da, araştırma kapsamında ele alınan altı yıldan sadece 2014-2015 yılının yer almadığı görülmektedir. Çünkü 2014-2015 yılında 81 ilin tamamında da Arapça kursu açılmıştır. Bu bağlamda aşağıdaki çizelge detaylı incelendiğinde, 2009'dan 2015 yılına kadar kurs açılmayan illerin sayısında doğrusal bir azalma görülmektedir. 2009-2010'da kurs açılmayan il sayısı 5 iken, 2015'e gelindiğinde kurs açılmayan il olmadığı görülmüştür. Kurs açılmayan bu illerin içinde en fazla adı geçen il Tunceli olmuştur.

Çizelge 18

2009-2015 Yılları Arası Türkiye Geneline En Fazla Arapça Kursu Açılan İller

Sıra No	2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013		2013-2014		2014-2015	
	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı
1	İstanbul	461	İstanbul	466	İstanbul	594	İstanbul	542	İstanbul	536	İstanbul	356
2	Ankara	95	Ankara	127	Ankara	168	Ankara	204	Ankara	186	Ankara	167
3	Kocaeli	76	Kocaeli	94	Kocaeli	106	Konya	130	Konya	127	Konya	106
4	Samsun	46	Konya	47	Konya	93	Kocaeli	96	Kocaeli	116	Kocaeli	92
5	Konya	43	Sakarya	45	Adana	51	Bursa	80	İzmir	75	Osmaniye	78
6	Bursa	25	Bursa	44	Bursa	49	Adana	70	Adana	73	Şanlıurfa	65
7	Gaziantep	25	Samsun	35	Trabzon	47	Samsun	63	Bursa	66	İzmir	63
8	Şanlıurfa	25	Mersin	35	Sakarya	39	Mersin	53	Malatya	58	Bursa	60
9	Sakarya	23	Adana	31	Mersin	37	Malatya	50	Mersin	57	Hatay	56
10	Hatay	21	Isparta	28	Malatya	37	Sakarya	47	Sakarya	53	Gaziantep	54
11	Mersin	20	Malatya	28	Samsun	35	İzmir	45	Samsun	44	Sakarya	53
12	Trabzon	20	Trabzon	28	Diyarbakır	30	Trabzon	40	Trabzon	41	Samsun	50
13	Diyarbakır	19	Ağrı	28	Kayseri	29	Denizli	38	Şanlıurfa	39	Trabzon	44
14	Kayseri	18	Şanlıurfa	27	Şanlıurfa	27	Balıkesir	35	Balıkesir	38	Çorum	41
15	Isparta	18	Gaziantep	26	Isparta	26	Hatay	33	Diyarbakır	34	Adıyaman	39
16	Kahramanmaraş	17	Diyarbakır	21	Gaziantep	23	Kayseri	30	Kayseri	34	Malatya	38
17	Adana	16	Kayseri	21	Hatay	22	Elazığ	29	Denizli	32	Diyarbakır	38
18	Ağrı	13	Eskişehir	20	Eskişehir	22	Yozgat	29	Antalya	31	Mersin	38
19	Antalya	13	Hatay	20	Antalya	21	Antalya	27	Gaziantep	31	Adana	34
20	Bolu	13	Balıkesir	18	Denizli	19	Isparta	27	Hatay	31	Kayseri	34

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Çizelge 19

2009-2015 Yılları Arası Türkiye Geneline En Az Arapça Kursu Açılan İller

Sıra No	2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013		2013-2014		2014-2015	
	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı
1	Ardahan	1	Tekirdağ	1	Artvin	1	Bilecik	1	Ardahan	1	Ardahan	1
2	Çanakkale	1	Iğdır	1	Hakkari	1	Tunceli	1	Erzincan	2	Karaman	1
3	Edirne	1	Karabük	1	Iğdır	1	Iğdır	1	Hakkari	2	Tunceli	1
4	Erzincan	1	Artvin	2	Kırklareli	1	Edirne	2	Iğdır	2	Hakkari	2
5	Muğla	1	Gümüşhane	2	Siirt	1	Siirt	2	Artvin	3	Edirne	3
6	Muş	1	Kırklareli	2	Kırıkkale	1	Gümüşhane	3	Bilecik	3	Kastamonu	3
7	Siirt	1	Muş	2	Bilecik	2	Kars	3	Kırklareli	3	Nevşehir	3
8	Tekirdağ	1	Rize	2	Gümüşhane	2	Kırklareli	3	Nevşehir	3	Aksaray	3
9	Uşak	1	Siirt	2	Muğla	2	Niğde	3	Edirne	4	Kilis	3
10	Bilecik	2	Kırıkkale	2	Zonguldak	2	Şırnak	3	Karabük	4	Düzce	3
11	Gümüşhane	2	Batman	2	Çanakkale	3	Artvin	4	Çanakkale	5	Çankırı	4
12	Kırklareli	2	Düzce	2	Niğde	3	Bitlis	4	Tekirdağ	5	Bilecik	4
13	Sivas	2	Nevşehir	3	Sinop	3	Çankırı	4	Kilis	5	Niğde	4
14	Karaman	2	Niğde	3	Van	3	Erzincan	4	Çankırı	6	Bartın	4
15	Karabük	2	Karaman	3	Bayburt	3	Hakkari	4	Gümüşhane	6	Iğdır	4
16	Kilis	2	Çanakkale	3	Bartın	3	Aksaray	4	Kars	6	Erzincan	5
17	Bayburt	3	Uşak	4	Ardahan	3	Burdur	5	Niğde	6	Kırşehir	5
18	Hakkari	3	Bartın	4	Kilis	3	Sinop	6	Aksaray	6	Bayburt	5
19	Rize	3	Kilis	4	Batman	4	Tekirdağ	6	Bayburt	6	Artvin	5
20	Osmaniye	3	Osmaniye	4	Düzce	4	Uşak	6	Siirt	7	Sinop	6

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

2012-2013 ve 2014-2015 yılı hariç Tunceli’de hiç Arapça kursu açılmamıştır. Bahsedilen bu iki yılda ise Tunceli’de açılan kurs sayısı 1’i geçmemiştir (Bkz. Çizelge 19). Yine Çizelge 18 ve 19’da görüldüğü üzere, Tunceli gibi Ardahan da ya hiç kurs açılmayan ya da en az 1 kurs açılan illerin başında gelmektedir. Bu bağlamda özellikle Tunceli ve Ardahan’da ve sonrasında aşağıdaki tabloda adı geçen illerde, belirtilen yıllarda Arapça kursuna bir talep olmadığı yargısına varılabilir. Nitekim araştırmanın problem bölümünde de bahsi geçen ve Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği Madde 23’te (MEB, 2014) yer alan “Kurslar, çevrede yapılacak eğitim ihtiyaçlarını belirleme çalışmaları sonucuna göre planlanır ve düzenlenir” ibaresi de ulaşılan yargıyı desteklemektedir.

Çizelge 20

2009-2015 Yılları Arası Türkiye Geneline Arapça Kursu Açılmayan İller

	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
1	Artvin	Edirne	Edirne	Kilis	Tunceli
2	Nevşehir	Tunceli	Tunceli	Ardahan	
3	Tunceli	Bayburt			
4	Iğdır	Ardahan			
5	Niğde				

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler (MEB SGB, 2016) göz önünde bulundurulduğunda, Arapça dili altında açılan Arapça kursu programlarının illere göre dağılımı ise aşağıdaki gibidir;

- Arapça Kursu (ilk kademe): Bu kurs programı sadece 2009-2012 yılları arasında açılmıştır. Kursun yıllara göre dağılımı aşağıda verilmiştir;
- 1. 2009-2010 yılında bu kurs programı 74 ilde açılmıştır. En fazla kurs açılan il İstanbul olmuştur. İstanbul’da toplamda 271 kurs açılmıştır. İstanbul’dan sonra bu kurs programının en fazla açıldığı ilk 5 il ise Ankara (66 kurs), Kocaeli (45 kurs), Samsun(32 kurs), Konya (30 kurs), Bursa (19 kurs) olmuştur. Bu kurs programının bu yılda en az açıldığı iller ise sadece birer kurs açılan Ardahan, Bilecik, Çanakkale, Edirne, Erzincan, Muş, Siirt, Sivas, Tekirdağ, Uşak, Van’dır.

Bu kurs programının açılmadığı 7 il ise Kırklareli, Muğla, Artvin, Kırşehir, Niğde, Tunceli ve Iğdır'dır.

2. 2010-2011 yılında da bu kurs programının en fazla açıldığı il 270 kursla İstanbul olurken; yine ikinci ve üçüncü sırada Ankara (89 kurs), Kocaeli (52 kurs) yer almıştır. Bursa (38 kurs), Sakarya (33 kurs), Konya (28 kurs) bu kurs programının en fazla açıldığı diğer önemli iller olmuştur. En az kursun açıldığı iller ise birer kursla Bartın, Gümüşhane, Iğdır, Karabük ve Tekirdağ olmuştur. 2010-2011 yılında 77 ilde açılan bu kurs programının açılmadığı 4 il ise Edirne, Tunceli, Bayburt ve yine Ardahan olmuştur.
  3. 2011-2012 yılı bu kurs programının en son açıldığı yıldır. Ülke genelinde 72 ile açılan bu kurs programının en fazla açıldığı ilk beş il sırasıyla; 278 kurs İstanbul, 70 kurs Ankara, 45 kurs Kocaeli, 29 kurs Konya ve 25 kursla Bursa'dır.
- Arapça Kursu (Orta Kademe): Bu kurs programı 2009-2013 yılları arasında açılmıştır. Buna göre dağılım;
1. 2009-2010 yılında bu kurs türü 54 ilde açılmıştır. En fazla kurs İstanbul'da açılmıştır. İstanbul'da 152 kurs açılırken, İstanbul'u Ankara (26 kurs), Kocaeli (21 kurs), Samsun (11 kurs), Konya (9 kurs) takip etmiştir. Bu kurs programının en az açıldığı iller ise birer kurs açılan Muğla, Antalya, Eskişehir, Tokat, Afyonkarahisar, Batman, Bitlis, Zonguldak, İzmir, Kars, Kastamonu, Bayburt, Düzce, Bilecik ve Sivas olmuştur.
  2. 2010-2011 yılında bu kurs programı 56 ilde açılmıştır. En fazla kurs açılan illerin başında yine 151 kursla İstanbul gelirken; İstanbul'u 32 'i kursla Ankara, 29 kursla Kocaeli, 12 kursla Konya ve 10 kursla Mersin takip etmektedir. Bu yılda bu kurs programının en az açıldığı iller sadece birer kurs açılan Aksaray, Bingöl, Bolu, Burdur, Çankırı, Giresun, Gümüşhane, Kars, Manisa, Mardin, Muğla, Niğde, Ordu, Sinop, Sivas, Şırnak, Van olmuştur.
  3. 2011-2012 yılında ise 55 ilde açılan bu kurs programının en fazla açıldığı il yine 193 kursla İstanbul olmuştur. İstanbul'dan sonra 44 kursla Ankara, 28 kursla Kocaeli, 16 kursla Konya ve 13 kursla Trabzon gelmektedir. En az kurs açılan iller ise Kırklareli, Muğla, Bolu, Afyonkarahisar, Muş, Osmaniye, Kars, Ardahan, Bartın, Burdur, Çankırı, Erzincan, Tekirdağ olurken, bu illerde açılan kurs sayısı 1'i geçmemiştir.

4. 2012-2013 yılında bu kurs programından toplamda 23 ilde 42 kurs açılmıştır. En fazla kurs açılan il Ankara olmuştur. Ankara'da 5 kurs açılmıştır. Ankara'yı sırasıyla dörder kurs açılan Kocaeli, Sakarya, Samsun takip etmiştir. Bu illerden sonra ise Isparta(3 kurs), Konya, Sivas, Antalya, Hakkari (ikişer kurs), İstanbul, Adana, İzmir, Batman, Burdur, Çanakkale, Diyarbakır, Giresun, Kayseri, Malatya, Muş, Uşak, Yozgat (bire kurs) gelmektedir.
- Arapça kursu ileri kademe: Bu kurs programı 2009-2013 arasında 423 kurs açılan bu programın dört yıl içindeki yıllara göre dağılımı aşağıda verilmektedir:
1. 2009-2010 yılında bu kurs programından toplamda 29 ilde 94 tane açılmıştır. En fazla kursun açıldığı il 38 kursla İstanbul olmuştur. İstanbul'dan sonra Kocaeli (10 kurs), Şanlıurfa (6 kurs), Konya(4 kurs); Ankara, Samsun, Diyarbakır, Bolu (üçer kurs); İzmir, Isparta, Gaziantep (ikişer kurs); Bursa, Antalya, Hatay, Yalova, Sakarya, Kastamonu, Bartın, Amasya, Kırıkkale, Trabzon, Çankırı, Tokat, Adıyaman, Şırnak, Van, Mardin, Ağrı (bire kurs) gelmektedir.
  2. 2010-2011 yılında ise bu kurs programı 35 ilde toplamda 132 tane açılmıştır. Bir önceki yıla oranla gerek kurs açılan il gerekse de kurs sayısında artış gerçekleşmiştir. En fazla kurs İstanbul'da açılmıştır. İstanbul'da 45 kurs açılırken; İstanbul'u Kocaeli, (13 kurs); Konya, Ağrı (7); Ankara, Mersin, Sakarya (6); Samsun (5 kurs); Sakarya (4 kurs); Diyarbakır, Kahramanmaraş, Trabzon, Adana, Tokat, Muğla, Van (2); Antalya, İzmir, Manisa, Isparta, Burdur, Kütahya, Hatay, Osmaniye, Çorum, Kayseri, Kırşehir, Yozgat, Amasya, Elazığ, Gaziantep, Adıyaman, Kars, Erzurum, Giresun (1) takip etmiştir.
  3. 2011-2012 yılına gelindiğinde toplamda 33 ilde 128 tane kurs açılmıştır. Belirtilen yılda bir önceki yıla oranla gerek il sayısında gerekse de açılan kurs sayısında bir azalma gerçekleşmiştir. En fazla kurs açılan il İstanbul olurken (45 kurs); İstanbul'u Ankara (12 kurs); Kayseri, Trabzon (7); Konya (6 kurs); Kocaeli (5 kurs); Sakarya, Malatya (4 kurs); Samsun, Isparta, Kütahya, Diyarbakır, Ağrı (3); Gaziantep, Mersin, Adana (2); İzmir, Denizli, Burdur, Eskişehir, Yalova, Balıkesir, Bolu, Giresun, Rize, Ordu, Tokat, Sivas, Elazığ, Bingöl, Şırnak, Şanlıurfa, Kahramanmaraş (bire kurs) takip etmiştir.
  4. 2012-2013 yılında bu kurs programının sayısında bir önceki yıla oranla % 46.10 azalma olmuştur. Toplamda 15 ilde açılan bu kurs programının belirtilen bu yılda

en fazla açıldığı il İstanbul (45 kurs) olurken, İstanbul'u sırasıyla Ankara (6 kurs); Konya (4 kurs); Mersin, Samsun (ikişer kurs); Gaziantep, Hatay, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Malatya, Sivas, Şanlıurfa, Ağrı, Bitlis (bire kurs) takip etmiştir.

➤ Arapça Seviye A1: Halk eğitimi merkezlerinde açılan tüm A1 seviye yabancı dil kursları gibi bu kurs programı da 2011-2012 yılında açılmaya başlanmış olup, zamanla Arapça kursu ilk ve nispeten orta kademe kursların yerini almıştır. Bu kurs programı açılmaya başlandığı ilk yıl hariç geriye kalan üç yılda (2012-2015) her yıl ve toplamda en fazla Arapça kursu açılan program olmuştur. Bu kurs programının yıllara ve illere göre dağılımı aşağıda verilmektedir:

1. 2011-2012 yılında 66 ilde toplamda 484 kurs açılan bu programın en fazla açıldığı il ise 78 kursla İstanbul olmuştur. İstanbul'dan sonra en fazla kurs açılan ilk 10 il ise sırasıyla Ankara, Konya (her bir ilde 42 kurs); Kocaeli (28 kurs), Adana (27 kurs), Bursa, Hatay, Trabzon (her bir ilde 15 kurs); Mersin, Gaziantep, Şanlıurfa (11) olmuştur. Bu kurs programının en az açıldığı iller ise sadece birer kursun açıldığı Aksaray, Batman, Bilecik, Bingöl, Çankırı, Giresun, Iğdır, Kahramanmaraş, Kastamonu, Muğla, Nevşehir, Sivas, Şırnak, Tekirdağ'dır. Kurs programının hiç açılmadığı iller ise Tunceli ve Ardahan başta olmak üzere, Edirne, Artvin, Bartın, Bayburt, Burdur, Eskişehir, Hakkari, Kars, Kırıkkale, Kırklareli, Siirt, Yalova ve Zonguldak'tır.
2. 2012-2013 yılında bu kurs programı 79 ilde toplamda 1.775 tane açılmıştır. Ardahan ve Kilis'te hiç Arapça Seviye A1 kursu açılmamıştır. En fazla kurs açılan ilk 10 il ise sırasıyla İstanbul (376 kurs), Ankara (153 kurs), Konya (100 kurs), Bursa (68 kurs), Kocaeli (67 kurs), Adana (59 kurs), Mersin (43 kurs), Samsun (41 kurs), İzmir (39 kurs), Denizli ve Trabzon'dur (36 kurs). Belirtilen yılda bu kurs programında en az kurs açılan iller sadece 1 kursun açıldığı Bilecik, Hakkari, Iğdır ve Tunceli'dir.
3. 2013-2014 yılında Arapça Seviye A1 kursu, tüm yıllar ve tüm Arapça kursları kıyaslandığında en fazla Arapça kursu (1873 kurs) açılan kurs programı olmuştur. 81'ilin 80'ninde açılan bu kurs programı sadece Tunceli'de açılmamıştır. En fazla açıldığı ilk on il ise sırayla İstanbul (382 kurs), Ankara (147 kurs), Konya (105 kurs), Kocaeli (85 kurs), İzmir (60 kurs), Adana (56 kurs), Bursa (53), Sakarya

(42), Malatya (39 kurs), Trabzon'dur (38 kurs). En az kurs açılan iller ise sadece birer kurs açılan Ardahan ve Hakkari'dir.

4. 2014-2015 yılında ise Arapça Seviye A1 kursunda bir önceki yıla oranla %11.69 oranında azalma olmuştur. Bu kurs programı belirtilen bu yılda 81 ilin tamamında toplamda 1.654 tane açılmıştır. En fazla kurs açılan iller sırasıyla İstanbul (203 kurs), Ankara (105 kurs), Konya (92 kurs), Kocaeli (67 kurs), İzmir (51 kurs), Bursa (49 kurs), Hatay(48 kurs), Şanlıurfa (47 kurs),Sakarya (42 kurs) ve Gaziantep (41 kurs) olurken; en az kurs açılan iller yıl boyunca sadece birer kursun açıldığı Tunceli, Ardahan, Hakkari, Karaman illeri olmuştur.

➤ Arapça Seviye A2:Bu kurs programı 2012-2013 yılından itibaren açılmaya başlanmıştır. Araştırma kapsamında belirtilen 3 yılda toplamda 1.495 kurs açılmıştır. Bu kurs programı ilk açılmaya başlandığı yıldan, 2014-2015 yılına kadar da doğrusal bir artış göstermiştir. İllere ve yıllara göre kurs programının dağılımı aşağıdaki gibidir:

1. 2012-2013 yılında tüm ülke genelinde bu kurs programından toplamda 50 ilde 382 kurs açılmıştır. Kursların en fazla açıldığı iller sırasıyla İstanbul (120 kurs), Ankara (40 kurs), Konya, Kocaeli (2dörder kurs), Malatya (18 kurs), Samsun (16 kurs), Bursa (12 kurs) ve Adana'dır (10 kurs). En az kursun açıldığı iller ise sadece yılda birer kursun açıldığı Gaziantep, Erzurum, Eskişehir, Karaman, Düzce, Kahramanmaraş, Zonguldak, Bartın, Nevşehir, Sivas, Aksaray, Burdur, Kars ve Hakkari'dir.
2. 2013-2014 yılına gelindiğinde ise bu kurs programından 67 ilde 546 kurs açılmıştır. En fazla kursun açıldığı il 154 kursla İstanbul olurken; İstanbul'u sırasıyla Ankara (39 kurs), Kocaeli (31 kurs), Konya (22 kurs), Mersin (20 kurs), Malatya (19 kurs), Adana (17 kurs), İzmir (15 kurs),Bursa ve Samsun'dur (13 kurs). En az kurs açılan iller ise birer kursun açıldığı Aydın, Giresun, Kahramanmaraş, Mardin, Rize, Kastamonu, Şırnak, Kırıkkale, Karaman, Muş, Çankırı, Gümüşhane, Edirne, Artvin, Nevşehir ve Hakkari'dir. Belirtilen yılda bu kurs programı Uşak, Bolu, Kars, Niğde, Çanakkale, Kilis, Tekirdağ, Karabük, Bilecik, Kırklareli, Erzincan, Iğdır, Ardahan ve Tunceli'dir.
3. 2014-2015 yılında ise 66 ilde toplamda 567 Arapça Seviye A2 kursu açılmıştır. Bu kurs programının en fazla açıldığı il tüm Arapça kurslarında olduğu gibi

İstanbul olmuştur. 2014-2015 yılında bu kurs programından İstanbul'da toplamda 153 kurs açılmıştır. İstanbul'u Ankara (62 kurs), Osmaniye (39 kurs), Kocaeli (25 kurs), Şanlıurfa (18 kurs), Samsun (16 kurs), Konya (14 kurs), Gaziantep (13 kurs), İzmir, Trabzon (on ikişer kurs) takip etmiştir. En az kurs açılan iller ise sadece birer kurs açılan Batman, Van, Mardin, Bitlis, Şırnak, Siirt, Ağrı, Gümüşhane, Kars, Kırklareli, Sinop, Erzincan, Kırşehir, Bartın, Niğde, Düzce, Nevşehir ve Hakkari'dir. Belirtilen yılda bu kurs programının açılmadığı 15 il ise sırasıyla Tunceli ve Ardahan başta olmak üzere Karabük, Bolu, Uşak, Rize, Artvin, Bilecik, Çankırı, Iğdır, Aksaray, Edirne, Kastamonu, Kilis, Karaman olmuştur.

3.1.4.3. Boşnakça

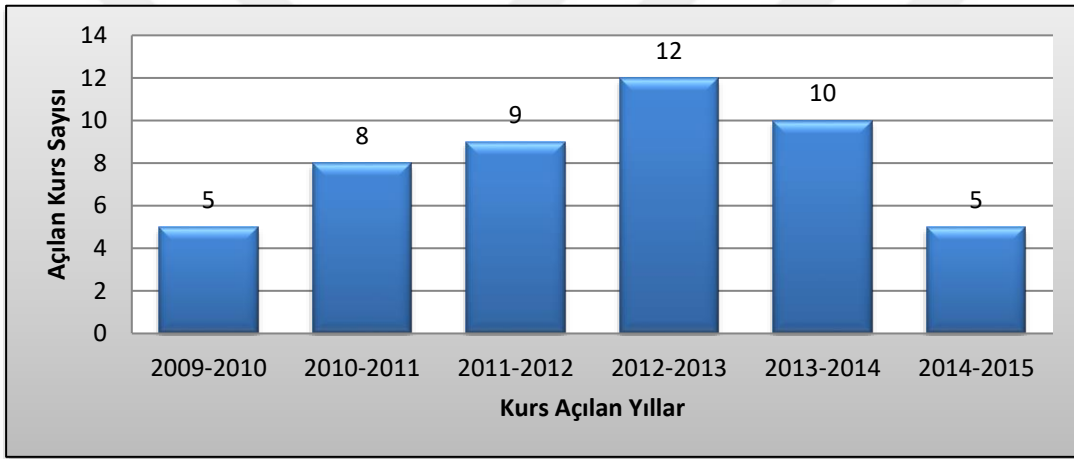
Araştırma kapsamında ele alınan dillerden üçüncüsü Boşnakçadır. Adından da anlaşılacağı üzere Boşnakça, Bosna Hersek'in resmi dilidir. Ancak Boşnakça bölgenin tek resmi dili değildir. Çangal'ın (2013) da çalışmasında ifade ettiği üzere;

Bosna Hersek, yönetim açısından Bosna-Hersek Federasyonu ve Sırp Cumhuriyeti olmak üzere iki küçük devlete ayrılmaktadır. Ülkenin resmi dilleri Boşnakça, Sırpça ve Hırvatçadır. Kullanılan üç dil, yapısı ve kelime hazinesi bakımından benzerlikler göstermektedir. Farklı olarak Sırpça, Kiril ve Latin alfabesi ile yazılırken; Hırvatça ve Boşnakça resmi olarak Latin alfabesi ile yazılmaktadır.

Boşnakça bugün her ne kadar birkaç dille bir arada sınırlı bir alanda konuşulsa da, Türkiye'de bu dilin öğretilmesine yönelik gerek örgün gerekse de yaygın eğitim kurumlarında çeşitli faaliyetler yürütülmektedir. Ülkede tek Boşnakça dil eğitimi Trakya Üniversitesi Boşnak Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı tarafından verilmektedir. Bu dilin MEB'e bağlı ortaokullarda da seçmeli ders olarak öğretilmesi için 21 Ekim 2016 tarihinde Trakya Üniversitesi ve Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü arasında bir protokol imzalanmıştır. Bu protokole göre Boşnakça seçmeli derslerinin müfredat ve ders kitaplarını hazırlama görevi Trakya Üniversitesi Balkan Dilleri Bölümü Boşnak Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalına verilmiştir (Trakya Üniversitesi, 2016).

Boşnakça öğretimi, örgün eğitim kurumlarında her ne kadar sınırlı ya da henüz başlamamış olsa da, araştırmaya kaynak teşkil eden halk eğitimi merkezlerinde yetişkinler için açılan Boşnakça kurslarında bu dilin öğretim faaliyetleri sürdürülmektedir.

Bu araştırma kapsamında ele alınan Boşnakça kurslarının 2009-2015 yılları arasındaki dağılımı Çizelge 21’de verilmektedir. Belirtilen yıllarda Boşnakça kursları Boşnakça kursu (ilk kademe) ve Boşnakça Seviye A1 olmak üzere iki farklı programda açılmıştır. Tüm yıllar toplamında 49 Boşnakça kursunun 32 tanesi Boşnakça Seviye A1’den, geriye kalan 17 kurs ise Boşnakça kursu ilk kademedan açılmıştır. Boşnakça kursu ilk kademe 2012-2013 yılına kadar açılırken, Boşnakça Seviye A1 kursu tüm yabancı dil kurslarında olduğu gibi 2011-2012 yılında açılmaya başlamış ve kademeli olarak Boşnakça kursu ilk kademenin yerini almıştır. Bu iki Boşnakça kurs programında en fazla kurs (12 kurs) 2012-2013 yılında açılmıştır.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 8. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan Boşnakça Kursları Sayısı

Ayrıca, kurs sayıları 2009-2010 yılından 2014-2015 yılına kadar doğrusal olmayan artışlar ve azalmalar göstermiştir. Buna göre;

- 2010-2011 yılında bir önceki yıla oranla % 60 oranında artış,
- 2011-2012 yılında 2010-2011’e oranla % 12.5 oranında artış,
- 2012-2013 yılında bir önceki yıla oranla tekrar % 33.33 oranında bir artış,
- 2013-2014 yılında, 2012-2013 yılına oranla %16.67 oranında azalma,
- 2014-2015 yılında ise bir önceki yıla oranla % 50 oranında azalma olduğu görülmektedir.

Toplamda en az kurs açılan yıllar da yine 2009-2010 ve 2014-2015 yılları olmuştur. Bu yıllarda sadece beşer kurs açılmıştır.

Çizelge 21

2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Boşnakça Kursu Sayısı

Kurs Açılan Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu Adı ve Türü	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Boşnakça	Boşnakça Kursu İlk Kademe	5	8	4	0	0	0	17
	Boşnakça Seviye A1	0	0	5	12	10	5	32
Toplam		5	8	9	12	10	5	49

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Boşnakça kurslarının bölgelere göre dağılımı ise Çizelge 22’de verilmektedir. Çizelgeden de anlaşılacağı üzere Türkiye İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması Düzey 1’de yer alan 12 bölgeden sadece TR1 İstanbul, TR2 Batı Marmara, TR4 Doğu Marmara ve TR5 Batı Anadolu’da kurslar açılmıştır. En fazla kursun açıldığı bölge 44 Boşnakça kursunun açıldığı TR1 İstanbul olmuştur. TR1 İstanbul’da tüm yılların her birinde kurs açılmıştır. TR1 İstanbul’dan sonra kurs açılan bölgeler TR2 Batı Marmara (3 kurs), sadece birer kursun açıldığı TR4 Doğu Marmara ve TR6 Batı Anadolu’dur.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından elde edilen verilere (MEB SGB, 2016) göre Boşnakça kursu programlarının illere göre dağılımı şu şekildedir:

- Ülke genelinde kurslar sadece İstanbul, Balıkesir, Kocaeli, Ankara ve Edirne illerinde açılmıştır.
- En fazla kurs İstanbul ilinde açılmıştır. Toplamda 44 kurs açılan İstanbul’daki kursların yıllara göre dağılımı Çizelge 21’de verilen TR1 İstanbul’la aynıdır.
- İstanbul’daki Boşnakça kurslarının tümü Bayrampaşa Halk Eğitim Merkezi’nde açılmıştır. Bu halk eğitimi merkezinde 2011-2012 yılına kadar sadece Boşnakça kursu ilk kademe; 2011-2012 yılında hem Boşnakça kursu ilk kademe (4kurs), hem de Boşnakça Seviye A1 kursu (4 kurs) açılırken; 2012-2013, 2013-2014,2014-2015 yıllarında sadece Boşnakça Seviye A1 kursları açılmıştır.
- 2011-2012 yılında Ankara Keçiören Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu’nda sadece 1 tane Boşnakça Seviye A1 kursu açılmıştır.

- 2012-2013 yılında Balıkesir Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu'nda 2 tane Boşnakça Seviye A1 kursu açılmıştır,
- Yine 2012-2013 yılında Edirne Halk Eğitimi Merkezi ve Akşam Sanat Okulu'nda 1 tane Boşnakça Seviye A1 kursu açılmıştır.
- 2013-2014 yılında ise Kocaeli ili Karamürsel Halk Eğitim Merkezi'nde 1 tane Boşnakça Seviye A1 kursu açılmıştır.

Çizelge 22

2009-2015 Yılları Arası Açılan Boşnakça Kurslarının Bölgelere Göre Dağılımı

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR

Bölgeler	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
TR1 İSTANBUL	5	8	8	9	9	5	44
TR2 BATI MARMARA	0	0	0	3	0	0	3
TR4 DOĞU MARMARA	0	0	0	0	1	0	1
TR5 BATI ANADOLU	0	0	1	0	0	0	1

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Boşnakça kurslarının yukarıda belirtilen il ve hatta ilçelerde yoğunlaşmasıyla, Boşnakların Türkiye'ye göç ettikten sonra yoğun olarak yerleştikleri ve yaşadıkları il ve hatta ilçelerle arasında anlamlı bir ilişki olabilir. Kırbaç'ın Boşnakların Türkiye'ye Göçleri (2013) isimli çalışmasında ifade ettiği gibi, Boşnaklar Osmanlı İmparatorluğu'nun yayılcı politikaları ile birlikte 1463 yılında Osmanlı egemenliğine girmiş, ancak Osmanlı İmparatorluğu'nun toprak kayıplarıyla birlikte 19. yüzyıldan itibaren Anadolu topraklarına göç etmeye başlamıştır. Bu göç dalgalarının ilki ve en büyüğü 1878'de olurken, bunu 1882, 1900, 1908 ve 1918 yıllarında gerçekleşen dört büyük göç takip etmiştir. Göçler sadece Osmanlı İmparatorluğu dönemiyle sınırlı kalmamış, Cumhuriyet tarihinde dahi göçler olmuştur. Göç hareketleri 1970'li yıllara kadar devam etmiştir. İşte bu göç dalgaları sonucunda Boşnaklar Türkiye'nin farklı yerlerini kendilerine mesken edinmişlerdir. Boşnakların yerleştikleri yerlerle ilgili yine aynı çalışmada Kırbaç (2013), İstanbul, Ankara, İzmir, Sakarya, Adana, Sivas, Kütahya, Karamürsel, Bursa gibi şehirlerde Boşnak nüfusun varlığından bahsederken, İstanbul'da Boşnak muhacirlerin en yoğun yaşadıkları semtlerin

Pendik, Yeni Bosna, Bayrampaşa, Beşyüzevler, Alibeyköy, Zeytinburnu, Küçükköy ve Kartal olduğunu; yine Karamürsel’de de çok fazla Boşnak köyü olduğunu; İzmir, Burhaniye ve Ayvalık’ta Boşnakların yerleşerek tarımla uğraştıklarını ve ağırlıklı olarak Marmara bölgesindeki illere yerleştiklerini dile getirmektedir. Bu bağlamda açılan Boşnakça kursları ve bu kursların açıldıkları il ve hatta ilçeler ele alındığında İstanbul’da tüm yıllarda en fazla Boşnakça kursu açılan Bayrampaşa Halk Eğitim merkez ile, bu bölgede yaşayan Boşnak vatandaşların çok olması ve yine aynı şekilde Kocaeli Karamürsel’de yoğun olan Boşnak nüfusla burada kurs açılması arasında anlamlı bir ilişki olabileceği düşünülebilir.

3.1.4.3. Bulgarca

Araştırma kapsamında ele alınan 2009-2015 yılları arasında, halk eğitimi merkezlerinde açılan Bulgarca kurslarının yıllara göre dağılımı Çizelge 22’de verilmektedir. Buna göre; Bulgarca kursu, Bulgarca Seviye A1 ve Bulgarca Seviye A2 programlarıyla altı yıl toplamında 39 Bulgarca kursu açılmıştır.

Çizelge 23

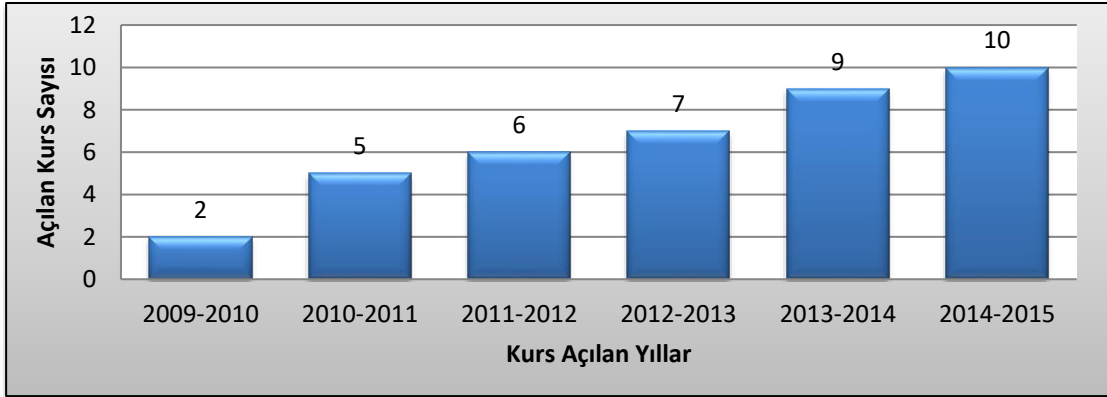
2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Bulgarca Kursu Sayısı

Kurs Açılan Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu Adı ve Türü	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Bulgarca	Bulgarca Kursu	2	5	4	0	0	0	11
	Bulgarca Seviye A1	0	0	2	6	8	9	25
	Bulgarca Seviye A2	0	0	0	1	1	1	3
	Toplam	2	5	6	7	9	10	39

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Çizelge 23 detaylı incelendiğinde, en fazla Bulgarca kursunun 2012-2015 yılında; en az kursun ise 2009-2010 yılında açıldığı görülmektedir. En fazla kurs açılan Bulgarca kurs programı tüm yıllar toplamında 25 kursla Bulgarca Seviye A1 olurken, Bulgarca Seviye A1’i 11 kursla Bulgarca Kursu ve 3 kursla Bulgarca Seviye A2 programı takip etmiştir. Bulgarca

Kursu 2012-2013 yılına kadar açılırken; Bulgarca Seviye A1 kursu 2011-2012; Bulgarca Seviye A2 ise 2012-2013 yılından itibaren açılmaya başlanmıştır.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 9. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan Bulgarca Kursları Sayısı

Şekil 9’da görüldüğü üzere, kurslar belirtilen yıllarda doğrusal bir artış göstermektedir.

Buna göre artış;

- 2010-2011 yılında 2009-2010 yılına oranla % 150,
- 2011-2012 yılında 2010-2011’e oranla % 20,
- 2012-2013 yılında bir önceki yıla oranla % 16.67,
- 2013-2014 yılında 2012-2013 yılına oranla % 28.57,
- 2014-2015 yılında ise 2013-2014 yılına oranla % 11.11’dir.

Çizelge 24

2009-2015 Yılları Arası Açılan Bulgarca Kurslarının Bölgelere Göre Dağılımı

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR

Bölgeler	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
TR1 İSTANBUL	0	0	0	2	0	1	3
TR2 BATI MARMARA	2	5	6	4	9	7	33
TR3 EGE	0	0	0	0	0	1	1
TR4 DOĞU MARMARA	0	0	0	1	0	1	2

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Çizelge 25

2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Bulgarca Kurslarının İllere Göre Dağılımı

Sıra No:	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015					
İLLER	KURS SAYISI	İLLER	KURS SAYISI	İLLER	KURS SAYISI	İLLER	KURS SAYISI				
1	Kırklareli	2	Kırklareli	4	Kırklareli	3	Kırklareli	3			
2		Edirne	1	Edirne	3	İstanbul	2	Edirne	3		
3					Edirne	1	Tekirdağ	1	Tekirdağ	1	
4					Yalova	1		İstanbul	1	İzmir	1
								Bursa	1		1

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Bulgarca kurslarının bölgelere göre dağılımını veren Çizelge 23 incelendiğinde ise; en fazla Bulgarca kursunun tüm yıllar toplamında 33 kursla TR2 Batı Marmara’da olduğu görülmektedir. TR1 İstanbul’da 3 kurs açılırken; TR4 Doğu Marmara’da 2 kurs; TR3 Ege’de 1 kurs açılmıştır. Bulgarca kurslarının sadece ülkenin batısında yer alan coğrafi olarak birbirine yakın bölgelerde yoğunlaştığı görülmektedir.

Bulgarca kurslarının araştırma kapsamındaki yıllarda illere göre dağılımını veren Çizelge 25’e göre ise, tüm yıllarda en fazla Bulgarca kursunun her yıl hiç değişmeden Kırklareli ilinde açıldığı görülmektedir. Tüm yıllar toplamında Kırklareli’nde 19 kurs açılmıştır. Bu da belirtilen yıllar toplamında açılan tüm Bulgarca kurslarının %48.72’sini oluşturmaktadır. Kırklareli’nden sonra en fazla Bulgarca kursu açılan ilin başında Edirne gelmektedir. Edirne’de 2010-2015 yılları arasında 13 kurs açıldığı görülmektedir. Ancak 2012-2013 yılında sıralamada İstanbul ikinci sıraya gelerek Edirne’nin yerine geçmiştir. Bununla birlikte İstanbul’da 2014-2015 yılında da Bulgarca kursu açılmıştır. İstanbul’dan başka Tekirdağ’da 2013-2014 ve 2014-2015 yıllarında; 2012-2013 yılında Yalova’da 2014-2015 yılında ise İzmir ve Bursa’da birer Bulgarca kursu açılmıştır.

MEB Strateji Başkanlığı’ndan elde edilen verilere (2016) göre, açılan Bulgarca kurslarının illere göre dağılımı detaylandırıldığında ise şunlar söylenebilir:

- “Bulgarca Kursu” olarak isimlendirilen Bulgarca kurs programı 2009-2010 yılında sadece Kırklareli’nde (2 kurs); 2010-2011 yılında Kırklareli (4 kurs) ve Edirne’de (1kurs); 2011-2012 yılında ise Kırklareli’nde (1 kurs) ve Edirne’de (2 kurs) açılmıştır.
- Bulgarca Seviye A1 açılmaya başladığı 2011-2012 yılında Kırklareli’de (3 kurs) ve Edirne’de (2 kurs); 2012-2013 yılında Kırklareli (2 kurs), İstanbul (2 kurs), Edirne(1 kurs) ve Yalova’da (1 kurs); 2013-2014 yılında Kırklareli (4 kurs), Edirne (3 kurs) ve Tekirdağ’da (1 kurs); 2014-2015 yılında ise Kırklareli (2 kurs), Edirne (3 kurs), Tekirdağ, İstanbul, İzmir ve Bursa’da birer kurs açılmıştır.
- Bulgarca Seviye A2 kursu 2012-2013 ve 2014-2015 yıllarında sadece Kırklareli’nde (birer kurs) açılırken; 2013-2014 ise sadece 1 kursla Edirne’de açılmıştır.

3.1.4.4. Çince

Araştırma kapsamında ele alınan yabancı dillerden bir diğeri Çince'dir. Kökenleri çok eski dönemlere uzanan Çincenin adı Mandarin olarak da bilinmektedir. Mandarin Çin ve Tayvan'ın resmi dilidir. Mandarin (Çince), bugün 1 milyara yakın kişi tarafından en çok konuşulan anadildir (Chan, 2016).

Çinliler tarafından "Pu Tong Hua" denilen Çince, farklı bölgelerde ve hatta farklı şehirlerde sayısı yüzlere ulaşabilecek lehçelerle konuşulan bir dildir. Standart Çince Pekin lehçesidir. Bunun yanı sıra Hong Kong ve çevresinde ve Çin sınırları dışında en yaygın olarak kullanılan lehçe Kantonca'dır. Bunun sebebi de Amerika ve diğer bölgelere ilk ve yoğun olarak göç eden kimselerin bu bölgeden gitmiş olmasıdır (Karlova, 2011: 12).

Birleşmiş Milletlerin de altı resmi dilinden biri olan Çince, bugün tüm dünyanın en çok öğrenmek istediği dillerin başında gelmektedir (UN, 2016). Ülkemizde de özellikle yetişkinlerin yabancı dil öğrenim ihtiyaçlarına geniş manada karşılık veren halk eğitimi merkezlerinde de Çince öğretim faaliyetleri sürdürülmektedir.

Çizelge 26

2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Çince Kursu Sayısı

Kurs Açılan Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu Adı ve Türü	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Çince	Çince Kursu	0	1	0	0	0	0	1
	Çince Kursu (ilk kademe)	5	0	1	0	0	0	6
	Çince Kursu (orta kademe)	1	0	0	0	0	0	1
	Çince Seviye A1	0	0	2	5	6	7	20
	Çince Seviye A2	0	0	0	0	0	1	1
	Toplam		6	1	3	5	6	8

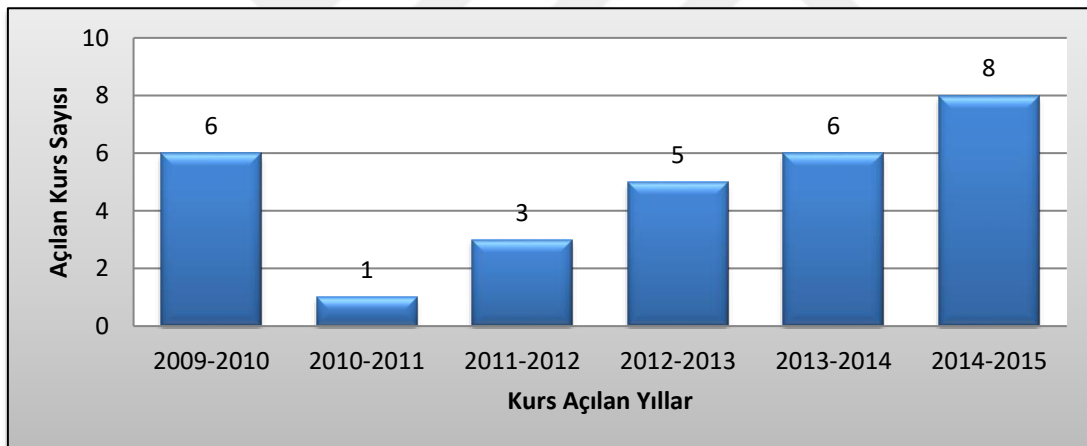
Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Araştırma kapsamında ele alınan 2009-2015 yılları arasında Türkiye'de halk eğitimi merkezlerinde toplamda 29 tane Çince kursu açılmıştır. Daha önce de ifade edildiği gibi "Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık" kursları en az

açılan yabancı dil kursları olmuştur. Ancak gerçek manada yabancı dil kursu olarak değerlendirildiğinde, bu araştırmada Çince en az kurs açılan yabancı dildir (bkz Çizelge 6).

Çizelge 6'da halk eğitimi merkezlerinde tüm yıllarda açılan Çince kurslarının dağılımı verilmektedir. Bu çizelgeye göre Çince kursları; Çince kursu, Çince kursu (ilk kademe), Çince kursu (orta kademe), Çince Seviye A1, Çince Seviye A2 kurs programlarından oluşmaktadır. En fazla kurs açılan program tüm yıllar toplamında 20 kurs açılan Çince Seviye A1 olurken; en az kurs açılanlar ise Çince kursu, Çince kursu (orta kademe) ve Çince Seviye A2 olmuştur. Bu kurslardan toplamda birer kurs açılmıştır.

Yıllara göre dağılım Şekil 10 baz alınarak detaylı incelendiğinde ise, en fazla Çince kursu açılan yılın 2014-2015 olduğu görülmektedir. En az kurs açılan yıl ise 2010-2011 yılı olmuştur. Tüm yıl ülke genelinde sadece 1 kurs açılmıştır.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 10. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan Çince Kursları Sayısı

Ayrıca kursların yıllara göre dağılımı da değişkenlik göstermektedir. 2011 yılından 2015 yılına kadar tüm yıllarda doğrusal bir gözlenmektedir (Bkz. Çizelge 10). Buna göre Çince kurs sayılarında;

- 2009-2010 yılına oranla, 2010-2011 yılında %83.33 oranında düşüş,
- 2010-2011 yılına oranla, 2011-2012 yılında %200 oranında artış,
- 2011-2012 yılına oranla, 2012-2013 yılında %66.67 oranında artış
- 2012-2013 yılına oranla, 2013-2014 yılında %20 oranında artış

- 2013-2014 yılına oranla, 2014-2015 yılında ise %33.33 oranında artış gözlenmektedir.

Bu genel dağılımın yanı sıra halk eğitim merkezlerinde açılan Çince kurslarının bölgelere göre dağılımı (kursun bölgelere göre dağılımı Çizelge 27’de verilmiştir.) ele alınacak olursa şunlar söylenebilir;

- Araştırmaya kaynak teşkil eden 2009-2015 yıllarında Çince kursları Türkiye İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması Düzey 1 içinde yer alan 12 bölgenin sadece 7 tanesinde açılmıştır. Bu bölgeler ise sırasıyla TR1 İstanbul, TR3 Ege, TR4 Doğu Marmara, TR5 Batı Anadolu, TR6 Akdeniz, TRB Ortadoğu Anadolu ve TRC Güneydoğu Anadolu’dur.
- Her yıl bu 7 bölgenin tamamında kurs açılmamıştır.
- En fazla Çince kursu TR3 Ege’de açılmıştır. Bu bölgede toplamda 8 kurs açılmıştır. TR3 Ege’den sonra en fazla kurs açılan bölgeler TR1 İstanbul (6 kurs), TR5 Batı Anadolu (5 kurs) ve TR6 Akdeniz’dir.
- Tüm yıllar toplamında en az Çince kursu TRB Ortadoğu Anadolu ve TRC Güneydoğu Anadolu açılmıştır. Bu bölgelerde toplamda sadece birer kurs açılmıştır.

Çizelge 27

2009-2015 Yılları Arası Açılan Çince Kurslarının Bölgelere Göre Dağılımı

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR

Bölgeler	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
TR1 İSTANBUL	0	0	0	2	1	3	6
TR3 EGE	1	0	2	1	2	2	8
TR4 DOĞU MARMARA	0	0	0	0	3	0	3
TR5 BATI ANADOLU	0	1	0	2	0	2	5
TR6 AKDENİZ	4	0	1	0	0	0	5
TRB ORTADOĞU ANADOLU	0	0	0	0	0	1	1
TRC GÜNEYDOĞU ANADOLU	1	0	0	0	0	0	1

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Çizelge 28

2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Çince Kurslarının İllere Göre Dağılımı

Sıra No:	2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013		2013-2014		2014-2015	
	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı
1	Antalya	4	Ankara	1	Denizli	2	Ankara	2	Bursa	2	İstanbul	3
2	Aydın	1			Antalya	1	İstanbul	2	Denizli	2	Denizli	2
3	Şanlıurfa	1					Denizli	1	İstanbul	1	Ankara	1
4									Sakarya	1	Konya	1
5											Malatya	1

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Çince kurslarının illere göre dağılımı ise Çizelge 28’de verilmektedir. Buna göre; tüm yıllarda adına en sık rastlanılan il Denizli’dir. Denizli’de toplamda 7 Çince kursu açılmıştır. Denizli’den sonra en çok kurs açılan il İstanbul olmuştur. İstanbul’da tüm yıllar toplamında 6 kurs açılırken; İstanbul’u 5 kursla Ankara ve Antalya takip etmiştir. Bursa’da 2 kurs açılırken, Aydın, Şanlıurfa, Denizli, Sakarya, Konya, Malatya illerinde ise birer kurs açılmıştır. Çizelge 27’de görüldüğü üzere aynı illerde her yıl kursların açılmış olması gibi bir durum yoktur. İller her sene değişkenlik göstermektedir.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından (2016) elde edilen veriler ışığında, Çince yabancı dili altında açılan Çince kurs programlarının illere ve yıllara göre dağılımı detaylandırıldığında ise;

- Çince kursu ve Çince kursu ilk kademe 2009-2010 yılında Antalya Muratpaşa (2 kurs), Antalya Konyaaltı (1 kurs), Aydın Kuşadası, Şanlıurfa Merkez’de (1 kurs) açılmıştır.
- Aynı kurs programı 2010-2011 yılında sadece Ankara Mamak’ta (1 kurs) açılırken; 2011-2012’ye gelindiğinde ise sadece Denizli Merkez’de (1 kurs) açılmıştır.
- Çince kursu (orta kademe) sadece 2009-2010 yılında 1 tane Antalya Murat Paşa’da açılmıştır.
- Halk eğitimi merkezlerinde açılan tüm yabancı dillerde olduğu gibi Çince Seviye A1 programı 2011-2012 yılında açılmaya başlanmış ve zamanla Çince ilk kademe ve orta kademenin yerini almıştır. Bu kurs programı 2011-2012 yılında Denizli Merkez ve Antalya Muratpaşa’da (1kurs), 2012-2013 Ankara Gölbaşı (2 kurs), İstanbul Küçükçekmece ve Bahçelievler (birer kurs), Denizli Merkez’de (1 kurs); 2013-2014 yılında Bursa Osmangazi (2 kurs), Denizli Merkezefendi (2kurs), İstanbul Bahçelievler (1 kurs), Sakarya Söğütli’de (1 kurs); 2014-2015 yılında ise Denizli Merkezefendi (2 kurs), İstanbul Bakırköy (2 kurs), Ankara Bala (1 kurs), Konya Meram (1 kurs), Malatya Battalgazi’de (1 kurs) açılmıştır.
- Çince kursu Seviye A2 tüm Çince kursları içinde en az açılan program olmuştur. Bu kurs programı sadece 2014-2015 yılında İstanbul Bakırköy’de (1 kurs) açılmıştır.

3.1.4.5. Fransızca

Adından da anlaşılacağı üzere Fransızca Fransa'nın resmi dilidir. Fransa, 58. 5 milyon nüfusuyla (1999 verileridir) tüm dünyada Fransızcanın ana dil olarak kullanıldığı ülkelerin neredeyse yarısını kapsamaktadır. Bunun da ötesinde Fransızca Fransa dışındaki çok sayıda ülke ve Avrupa'nın çeşitli bölgelerinde (özellikle çok dilli bölgelerde) *anadil* (mother tongue), *resmi dil* (official language), *ortak dil* (vehicular language), *yerli iletişim dili* (vernacular language), *ikinci dil* (second language) ve *yabancı dil* (foreign language) olarak konuşulmaktadır (Battye, Hintze ve Rowlett, 2000).

Bugün dünyada 70 milyondan fazla kişi tarafından birinci ve dahası 100-200 milyon kişi tarafından ikinci bir dil olarak konuşulan bu dil; Fransa dışında Monako, Gabon, Benin, Gine, Mali, Nijerya ve Fil Dişi Sahili'nin resmi dilidir. Ayrıca başta Kanada olmak üzere Belçika, İsviçre, Burkina Fason, Burundi, Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad Cumhuriyeti, Komor Adaları, Cibuti, Ekvator Ginesi, Haiti, Lüksemburg, Madagaskar, Seyşeller ve Vanuatu'nun da resmi dillerinden biridir.

Fransızca aynı zamanda Birleşmiş Milletler (UN) başta olmak üzere, Uluslararası Suç Örgütü, Dünya Ticaret Örgütü, Dünya Posta Birliği, İslam İşbirliği Teşkilatı, Uluslararası Çalışma Örgütü, Uluslararası Olimpiyat Komitesi, Uluslararası Telekomünikasyon Birliği, Parlamentolar arası Birlik, İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD), Afrika Birliği, Benelüks, Doğu ve Güney Afrika Ortak Pazarı (COMESA) (ve diğer uluslararası Afrika örgütleri), Avrupa Konseyi (EU), Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Örgütü (OSCE), Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO)'nün de resmi dilidir (Tinsley ve Board, 2013).

Dünya'da birçok ülke ve özellikle Türkiye'nin de üyesi olduğu bazı önemli kuruluşların resmi dillerinden biri olan Fransızcanın Anadolu topraklarındaki serüveni pek de yeni değildir. Türk eğitim tarihinde bu dilin kökenleri Cumhuriyet öncesi dönemlere denk gelmektedir. Tanzimat öncesinde sadece Enderun'la sınırlı olan Fransızca öğretimine, Tanzimat'ın ilanıyla başlayan eğitim alanındaki batılılaşma ve çağdaşlaşma hamleleriyle hız verilmiştir. Özellikle batılılaşma hareketinin ordu okullarına yansması sonucu, bu okullarda Fransızca eğitimi verilmeye başlanmıştır. Yabancı dil öğretiminin okul programlarına girmesi de tam bu dönemlere rastlamaktadır. Türkiye topraklarında Batı dilleri arasında öğretilmeye başlanan ilk dil Fransızcadır (Demirel, 2016).

Bugün Fransızca, Türkiye’de gerek örgün gerekse de yaygın eğitim kurumlarında öğretilmekte olan en yaygın Batı dillerinden biridir ve araştırmaya kaynak teşkil eden halk eğitimi merkezlerinde de kamusal manada yetişkinlerin Fransızca öğrenme taleplerini giderici kurs faaliyetleri sürdürülmektedir.

Araştırma kapsamında ele alınan 2009-2015 yıllarında ülke genelinde halk eğitimi merkezlerinde açılan Fransızca kurslarının yıllara göre dağılımı Çizelge 29’da verilmektedir. Buna göre; Fransızca yabancı dilinde Fransızca kursu (ilk kademe), Fransızca kursu (orta kademe), Fransızca kursu (ileri kademe), Fransızca Seviye A1 ve Fransızca Seviye A2 adı altında tüm yıllar toplamında 624 kurs açılmıştır. Araştırma bağlamında tüm kurslar içinde Fransızca 6’ncı sırada yer almaktadır.

Çizelge 29

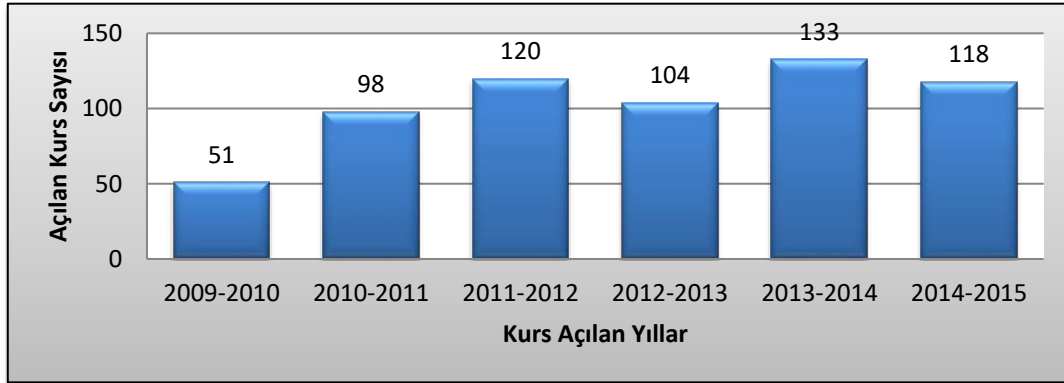
2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Fransızca Kursu Sayısı

Kurs Açılan Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu Adı ve Türü	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Fransızca	Fransızca Kursu (İleri Kademe)	1	6	4	2	0	0	13
	Fransızca Kursu (Orta Kademe)	5	15	16	0	0	0	36
	Fransızca Kursu (İlk Kademe)	45	77	56	0	0	0	178
	Fransızca Seviye A1	0	0	44	92	105	89	330
	Fransızca Seviye A2	0	0	0	10	28	29	67
	Toplam	51	98	120	104	133	118	624

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Bu kurslar içinde yıllara göre dağılım detaylandırıldığında, en fazla Fransızca kursunun (133 kurs) 2013-2014 yılında açıldığı görülmektedir. En az kurs ise 2009-2010 yılında açılmıştır. Tüm yıllarda en fazla kurs açılan Fransızca kurs programı Fransızca Seviye A1 (330) olurken, Seviye A1 kursları açılmaya başlamadan önce en fazla kurs açılan program Fransızca kursu (İlk Kademe) olmuştur. Her iki kurs programı da araştırma kapsamındaki tüm dil kurslarında olduğu gibi temel dil yeterliliği kazandırmayı amaçlamaktadır. Ancak problem bölümünde de ifade edilen halk eğitimi merkezlerindeki yapılanmanın sonucu, özellikle ilk kademe Fransızca kursunun yerini

kademeli olarak Fransızca Seviye A1 almıştır. En fazla kurs açılan programın yanı sıra, en az kurs açılan Fransızca kurs programı ise tüm yıllar toplamına bakıldığında 13 kursun açıldığı Fransızca Kursu İleri Kademedir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 11. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan Fransızca Kursları Sayısı

Kursların yıllara göre dağılımını veren Şekil 11'e göre bir başka dikkat çekici nokta ise, kursların sayılarında görülen doğrusal olmayan artış ve azalmalardır: Buna göre kurs sayılarında;

- 2010-2011 yılında bir önceki yıla oranla % 92.16 oranında artma,
- 2011-2012 yılında 2010-2011'e oranla % 22.45 oranında artma,
- 2012-2013 yılında bir önceki yıla oranla tekrar % 13.33 oranında bir azalma,
- 2013-2014 yılında, 2012-2013 yılına oranla % 27.88 oranında artma,
- 2014-2015 yılında ise bir önceki yıla oranla % 11.28 oranında azalma olduğu görülmektedir.

Çizelge 30'da verilen bölgelere göre dağılıma bakıldığında ise, en fazla Fransızca kursunun tüm yıllar toplamında TR1 İstanbul bölgesinde açıldığı görülmektedir. İstanbul'da toplamda 178 kurs açılmıştır. 2009-2010 yılı hariç İstanbul her yıl en fazla Fransızca kursu açılan bölge olmuştur. 2009-2010 yılında ise İstanbul'un yerini TR4 Doğu Marmara almıştır. Nitekim İstanbul'dan sonra en fazla Fransızca kursu açılan bölgede TR4 Doğu Marmara olmuştur. Üçüncü bölge ise TR3 Ege'dir. 12 bölge içinde en az kurs açılan bölge toplamda 2 kurs açılan TRB Ortadoğu Anadolu (sadece Van) olurken; tüm yıllarda TR9 Doğu Karadeniz'de hiç Fransızca kursu açılmadığı görülmektedir. Bu durum Fransızca kursuna bu bölgede talep olmadığı yargısını oluşturabilir.

Çizelge 30

2009-2015 Yılları Arası Açılan Fransızca Kurslarının Bölgelere Göre Dağılımı

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR							
Bölgeler	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
TR1 İSTANBUL	8	25	31	30	36	48	178
TR2 BATI MARMARA	0	1	6	2	1	1	11
TR3 EGE	8	16	25	28	36	15	128
TR4 DOĞU MARMARA	11	21	27	21	34	17	131
TR5 BATI ANADOLU	9	18	15	15	13	18	88
TR6 AKDENİZ	6	8	3	0	2	2	21
TR7 ORTA ANADOLU	7	7	9	7	6	4	40
TR8 BATI KARADENİZ	1	1	3	1	1	3	10
TR9 DOĞU KARADENİZ	0	0	0	0	0	0	0
TRA KUZEYDOĞU ANADOLU	0	0	0	0	3	2	5
TRB ORTADOĞU ANADOLU	0	0	0	0	0	2	2
TRC GÜNEYDOĞU ANADOLU	1	1	1	0	1	6	10

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Araştırma kapsamında ele alınan 2009-2015 yıllarında açılan Fransızca kurslarının bölgelere göre dağılımının yanı sıra, kursların açıldığı illerin dağılımını veren Çizelge 31 incelendiğinde ise kursların;

- 2009-2010 yılında toplamda 15 ilde (51 kurs),
- 2010-2011 yılında 19 ilde (98 kurs),
- 2011-2012 yılında 23 ilde (120 kurs),
- 2012-2013 yılında 18 ilde (104 kurs),
- 2013-2014 yılında 23 ilde (133 kurs),
- 2014-2015 yılında ise 22 ilde (118 kurs) açıldığı görülmektedir.

Çizelge 31 detayı olarak ele alındığında tüm yıllarda en fazla Fransızca kursunun İstanbul'da (178 kurs) açıldığı görülmektedir. Her ne kadar yıllar tek tek incelendiğinde yerleri değişiklik göstermiş olsa da, İstanbul'dan sonra en fazla kurs açılan iller İzmir (83 kurs), Ankara (70 kurs), Bursa (42 kurs) olmuştur. Bu illerin dışında adına her sene rastlanılan il Kayseri (20 kurs) olmuştur. Tüm dillerde adına sıkça rastlanılan ve en fazla kurs açılan illerden biri olan Kocaeli'de ise toplamda 20 Fransızca kursu açılmış ve hatta en son sene bu ilde hiç kurs açılmamıştır. Kocaeli dışında yine Muğla ve Karaman illeri de ilk beş yıl kurs açılan ancak son yıla gelindiğinde kurs açılmayan illerden olmuştur. Bununla birlikte Isparta'da 2012-2013; Yozgat ve Kütahya'da 2009-2010 yılı hariç her sene Fransızca kursları açılmaya devam etmiştir.

En az Fransızca kursu açılan iller ise sadece her sene 1 kursun açıldığı iller (Bkz. Çizelge 31) olmuştur. En az Fransızca kursu açılan bu illerin geneline bakıldığında kursların ülkenin farklı bölgelerinde bulunan illerde olduğu görülmektedir. Bu illerden özellikle en dikkat çekici olan il Karabük olmuştur. Karabük son iki yıla kadar her yıl listede en az Fransızca kursu açılan il olarak yer almış ancak son iki yılda hiç kurs açılmadığı için sıralama dışı kalmıştır.

Fransızca kurslarının açıldığı illerin yanı sıra açılmadığı iller ele alındığında, 2009-2010 yılında 66; 2010-2011 yılında 62; 2011-2012 ve 2013-2014 yıllarında 58; 2012-2013 yılında 63 ve 2014-2015 yılında 59 ilde kurs açılmadığı görülmektedir.

MEB Strateji Başkanlığından (2016) elde edilen verilere istinaden, 2009-2015 yıllarında açılan tüm Fransızca kurs programlarının illere göre dağılımı detaylandırıldığında;

- Fransızca Kursu (İlk Kademe): Bu kurs programı 2009-2012 yıllarını kapsayan üç yılda toplamda 178 tane açılmıştır. Bu kurs programının yıllara göre dağılımı aşağıda verilmektedir.
  1. 2009-2010 yılında toplamda 14 ilde açılmıştır. En fazla açıldığı iller sırasıyla ilk sırada İstanbul (7 kurs) olmak üzere, Ankara, Bursa ve İzmir'dir (altışar kurs). Bu illerin dışında Kayseri (4 kurs); Kocaeli, Mersin (üçer kurs); Adana, Karaman, Muğla (ikişer kurs); Bilecik, Isparta, Karabük ve Nevşehir (bire bir kurs) de yer almaktadır.
  2. 2010-2011 yılında bu kurs programı toplamda 19 ilde (77 kurs) açılmıştır. Kursun en fazla açıldığı il 14 kursla Bursa olurken; Bursa'yı İstanbul (13 kurs); İzmir (10 kurs); Ankara (8 kurs); Isparta, Karaman, Yozgat (dörder kurs); Kocaeli, Mersin, Muğla (üçer kurs); Kayseri, Kütahya (ikişer kurs);

Batman, Bilecik, Bolu, Burdur, Çanakkale, Karabük, Kırıkkale’de (bire kurs) takip etmektedir.

3. 2011-2012 yılında ise 18 ilde 56 kurs açılmıştır. Bu kurs programının en fazla açıldığı il İstanbul (12 kurs) olmuştur. İstanbul’u Bursa (10 kurs), Ankara (7 kurs), İzmir (6 kurs), Aydın (3 kurs), Çanakkale, Kırıkkale, Kocaeli, Kütahya, Yozgat (ikişer kurs); Bolu, Isparta, Karaman, Kayseri, Mersin, Muğla, Uşak ve Zonguldak (bire kurs) takip etmiştir.
- Fransızca Kursu (Orta Kademe); Bu kurs programı da 2009-2012 yılları arasında toplamda 36 tane açılmıştır. Kursun yıllara göre dağılımı aşağıda verilmektedir:
1. 2009-2010 yılında toplamda 5 kurs açılan bu programın açıldığı iller sırasıyla Kayseri (2 kurs) başta olmak üzere, İstanbul, Ankara ve Bilecik’tir (bire kurs açılmıştır).
  2. 2010-2011 yılında bu kurs programı sadece 6 ilde açılmıştır. En fazla kurs İstanbul’da (7 kurs) açılırken, İstanbul’u Ankara (4 kurs), Bursa, İzmir, Kocaeli ve Karaman (bire kurs) takip etmiştir.
  3. 2011-2012 yılı bu kurs programının en son açıldığı yıl olmakla birlikte, bu eğitim öğretim yılında toplamda 8 ilde 16 kurs açılmıştır. Bunların başında İstanbul gelmektedir. İstanbul’da 6 kurs açılırken; İstanbul’u Ankara (3 kurs), Çanakkale (2 kurs), Bursa, Kocaeli, Aydın, Yozgat ve Karaman (bire kurs) takip etmiştir.
- Fransızca Kursu (İleri Kademe): Bu program yıllar tek tek incelendiğinde her en az kurs açılan Fransızca kurs program olmuştur. Tüm yıllar toplamında 13 kurs açılan Fransızca ileri kademenin yıllara göre dağılımı aşağıdaki gibidir:
1. Bu kurs programı 2009-2010 yılında sadece Şanlıurfa’da (1 kurs) açılmıştır.
  2. 2010-2011 yılında sadece İstanbul (5 kurs) ve Karaman’da (1 kurs) açılmıştır.
  3. 2011-2012 yılında ise sadece İstanbul (3 kurs) ve İzmir’de (1 kurs) açılmıştır.
  4. 2012-2013 yılına gelindiğinde ise bu kurs programının sadece İstanbul (1 kurs) ve Ankara’da (1 kurs) açıldığı görülmektedir.
- Fransızca Seviye A1: Halk eğitimi merkezlerinde açılan tüm yabancı dil kursları gibi bu kurs programı da ilk kez 2011-2012 yılında açılmaya başlanmış olup; ayrıca bu kurs programı daha önce de ifade edildiği gibi tüm yıllar

toplamında en fazla açılan Fransızca kurs programı (330 kurs) olmuştur. Bu kurs programının yıllara göre dağılımı aşağıda detaylı olarak verilmektedir.

1. 2011-2012 yılında toplamda 17 ilde 44 kurs açılan bu kurs programının en fazla açıldığı il İstanbul (10 kurs) olurken; İstanbul'u Bursa (7 kurs), İzmir (6 kurs), Ankara (3 kurs), Aydın, Çanakkale, Kocaeli, Kütahya, Bolu (ikişer kurs); Eskişehir, Karabük, Mardin, Samsun, Sivas, Yozgat, Kayseri ve Mersin (bire kurs) takip etmiştir.
  2. 2012-2013 yılında bu kurs programı en fazla İstanbul'da (26 kurs) açılırken; İstanbul'u İzmir (15 kurs), Ankara (11 kurs), Bursa (7 kurs), Aydın (5 kurs), Bilecik, Kayseri, Kocaeli, Kütahya (dörder kurs); Eskişehir (3 kurs), Yozgat (2 kurs); Balıkesir, Karabük, Karaman, Kırıkkale, Kırklareli, Muğla, Sakarya'da (bire kurs) takip etmiştir.
  3. 2013-2014 yılında bu kurs programından toplamda 23 ilde 105 kurs açılmıştır. Bu kurs programının en fazla açıldığı il İstanbul (28 kurs) olurken, İstanbul'u İzmir (15 kurs), Eskişehir (10 kurs), Ankara (7 kurs), Bursa (6 kurs), Kayseri, Kocaeli, Muğla (dörder kurs), Aydın, Bilecik, Erzurum, Kütahya, Sakarya (üçer kurs); Uşak, Yalova (ikişer kurs); Adıyaman, Çanakkale, Isparta, Karaman, Konya, Mersin, Samsun ve Yozgat (bire kurs) takip etmiştir.
  4. 2014-2015 yılına gelindiğinde ise bu kurs programından 22 ilde 89 kurs açılmıştır. En fazla kurs İstanbul'da (31 kurs) açılırken, İstanbul'u sırasıyla İzmir (12 kurs), Ankara (9 kurs), Diyarbakır, Eskişehir (beşer kurs); Bursa, Konya (dörder kurs), Kayseri, Kocaeli, Sakarya, Van, Yozgat (ikişer kurs); Aydın, Bayburt, Çorum, Denizli, Erzurum, Isparta, Kırklareli, Samsun (bire kurs) takip etmiştir.
- Fransızca Seviye A2: Bu kurs programı 2012-2013 yılından sonra açılmaya başlanmıştır. Toplamda 67 kurs açılan bu kurs programının dağılımı ise aşağıda verilmektedir:
1. 2012-2013 yılında bu kurs programı en fazla İstanbul'da (3 kurs) açılmıştır. İstanbul'u İzmir, Ankara (2 kurs); Kocaeli, Kütahya, Sakarya (bire kurs) takip etmiştir.

2. Bu kurs programı 2013-2014 yılında İstanbul, İzmir (sekizer kurs), Ankara, Bursa, Kocaeli (üçer kurs); Karaman, Kütahya ve Yozgat'ta (birer kurs) açılmıştır.
3. 2014-2015 yılında ise 8 ilde toplamda 29 kurs açılmıştır. En fazla kurs İstanbul'da (17 kurs) açılmıştır. İstanbul'u sırasıyla Ankara (5 kurs), Kocaeli (2 kurs), İzmir, Diyarbakır, Bursa, Samsun, Antalya (birer kurs) takip etmiştir.

3.1.4.7. İngilizce

Modern çağda “dünya dili” olarak tanımlanan İngilizce, dünyada en yaygın öğrenilen yabancı dillerin başında gelmektedir.

Dünyada 400 milyondan fazla kimsenin İngilizceyi anadil olarak kullandığı ve aşağı yukarı toplamda 1.500 milyondan fazla kişinin de bu dili akıcı olarak konuştuğu tahmin edilmektedir. Ulusal dil olarak İngilizcenin kuşaktan kuşağa aktarıldığı en büyük iki ülke (nüfus olarak) İngiltere ve Amerika'dır. Ama bu dil ayrıca Yeni Zelanda ve Avustralya'nın çoğunluk dili ve hem Kanada hem de Güney Afrika'da ulusal bir dildir. Ayrıca, diğer ülkelerde *ikinci dil*, *resmi dil* ya da *iş dilidir* (Hogg ve Denison, 1, 2006)

Khan (2016) ise araştırmanın problem bölümünde de ifade edilen, dünyanın en güçlü ve en önemli dillerini tespit ettiği Dil Güç Endeksi (Power Language Index) isimli çalışmada, İngilizcenin 500 milyondan fazla kişi tarafından ikinci dil olarak konuşulduğundan ve İngilizcenin çoğunluk tarafından küresel *ortak iletişim dili* (lingua franca) olarak kabul edildiğinden bahsetmektedir.

Bunların yanı sıra İngilizce dünyada bazı önemli kuruluşun resmi dilidir. Bunların başında Birleşmiş Milletler ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (UN Security Council) gelmektedir (UN, 2016). Ayrıca Avrupa Komisyonu'nun ortak çalışma dillerinden biri de İngilizcedir (UN,2016). Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'nün (NATO) de resmi dillerinden biri yine İngilizcedir (NATO, 2016).

Bugün dünyada küresel ortak dil olarak kabul gören İngilizce ve İngilizce öğretiminin ülkemizde de köklü bir geçmişi vardır. Demircan (1993), Cumhuriyet öncesi dönemlerde özellikle 1908 yılına kadar İngilizcenin devlet okullarında pek bir yeri olmadığından, ancak 19. yüzyılın başında itibaren Bahriye Mektebi'nde İngilizcenin zorunlu bir ders olduğundan; sonraki yıllarda Darül Hilfet-ül Aliye Medresesi'nde İngilizce öğretildiğinden; Kaptan ve Çarkçı Mektebi'nde derslerin İngilizce yapıldığından; Meşrik-i Füyüzat isimli özel okulda İngilizce ağırlıklı öğretim

yapıldığından; Medrese-i Uhuvvet'te İngilizcenin zorunlu ders olduğundan; idadi (lise) programlarında ve vilayet sultanilerde (2-4 sınıflarda) ve 1977 yılında açılan El sine (diller) mektebinde İngilizcenin yabancı dil olarak öğretildiğinden bahsetmektedir.

Cumhuriyet döneminde ise eğitim alanında yapılan en büyük değişiklik hiç şüphesiz 430 sayılı ve Mart 1924 tarihli Tevhid-i Tedrisat (Öğretimin Birleştirilmesi) kanunu olmuştur. Bu kanunla medreseler kapatılmış ve yerine bugünkü okullar açılmıştır. Bu değişikliklerle birlikte yabancı dil olarak yıllarca Osmanlı öğretim programlarında yer alan Arapça ve Farsça dilleri kaldırılmış ve yerine İngilizce, Almanca, Fransızca, İtalyanca ve Latince dilleri getirilmiştir. (Demirel,2016).

Türkiye'de öğretimi esas manada Cumhuriyet döneminde başlayan ve süreçle birlikte Türk eğitim sisteminin içinde büyük önem kazanan İngilizce, bugün ülkede ilköğretim ve ortaöğretim kurumları başta olmak üzere, üniversiteler, özel kurslar ve çeşitli kurumlarda en fazla öğretilen yabancı dildir.

İngilizce, araştırma bağlamında ele alınan halk eğitimi merkezlerinde de en fazla ve en çeşitli kurs (Bkz. Çizelge 6) açılan yabancı dillerin başında gelmektedir. 2009-2015 yılları arasında ülke genelinde halk eğitimi merkezlerinde açılan İngilizce kurslarının yıllara göre dağılımı Çizelge 32'de verilmektedir. Buna göre; İngilizce, Mesleki İngilizce ve Teknik İngilizce kategorilerinde ve 42 farklı İngilizce programında tüm yıllar toplamında 51.764 İngilizce kursu açılmıştır.

Çizelge 32 dikkatli incelendiğinde, tüm yıllarda İngilizceden en fazla kurs açılan programın 17.341 kursla İngilizce Seviye A1 olduğu görülmektedir. İngilizce Seviye A1 kurs programını ise 9.395 kursla İngilizce Kursu (İlk Kademe) programı takip etmektedir. Aslında İngilizce kursu ilk kademe programının Seviye A1 kursları başlamadan önce en çok açılan kurs programı olduğu görülmektedir. Bununla birlikte kademe ve seviyesi belli olmayan ve sadece sınıflamada “İngilizce” olarak geçen kurs programı da toplamda 6.481 tane açılmıştır. Bu kurs programının da ilk kademe İngilizce kursuyla aynı olduğu düşünülmektedir. Bu iki kurs programı da temel düzeyde İngilizce yeterlilik kazandırmaya yönelik kurslardır. Aynı şekilde araştırmanın problem bölümünde de ifade edildiği gibi, Seviye A1 kurslarını bitiren yetişkin öğrenenler de “temel dil kullanıcısı” olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda en fazla İngilizce kurslarının başlangıç (temel) düzeyinde açıldığı yargısına varılabilir.

Çizelge 32

2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan İngilizce Kursları Sayısı

Kurs Açılan Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu Adı Ve Türü	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
İngilizce	İngilizce	3043	3413	25	0	0	0	6481
	İngilizce Kursu (İleri Kademe)	151	157	171	87	0	0	566
	İngilizce Kursu (Orta Kademe)	699	744	906	215	0	0	2564
	İngilizce Kursu (İlk Kademe)	2640	2965	3788	2	0	0	9395
	İngilizce Çeviri	4	8	78	10	0	0	100
	İngilizce SBS 6	2	0	0	0	0	0	2
	İngilizce SBS 7	4	0	0	0	0	0	4
	İngilizce SBS 8	3	0	0	0	0	0	3
	İngilizce Seviye A1	0	0	2212	5976	5162	3991	17341
	İngilizce Seviye A2	0	0	0	1420	1478	1366	4264
	Pratik İngilizce 1	1811	2223	2263	1335	0	0	7632
	Pratik İngilizce 2	693	740	835	53	0	0	2321
	Pratik İngilizce 3	64	60	85	20	0	0	229
	Büro Yönetimi ve Sekreterlik	0	3	8	4	3	8	26
	El Sanatları	0	0	1	0	1	0	2
Mesleki İngilizce	Aile Ve Tüketici Hizmetleri/ Çevre Hizmetleri	0	0	0	0	3	6	9
	Aile Ve Tüketici Hizmetleri/ Ev Ve Kurum Hizmetleri	0	0	0	0	0	1	1
	İngilizce Aile Ve Tüketici Hizmetleri/Sosyal Destek Hizmetleri	0	0	0	0	0	7	7

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

Çizelge 32 (devam)

2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan İngilizce Kursları Sayısı

Kurs Açılan Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu Adı Ve Türü	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Mesleki İngilizce	Aile Ve Tüketici Hizmetleri/Tüketici Hizmetleri	0	0	0	0	0	1	1
	Bilişim Teknolojileri	0	0	0	0	0	7	7
	Denizcilik	0	0	1	2	3	1	7
	Dış Ticaret	1	0	1	1	1	0	4
	Eğlence Hizmetleri	0	0	20	1	6	21	48
	Giyim Üretim Teknolojisi	0	1	0	0	0	5	6
	Güzellik Ve Saç Bakım Hizmetleri	0	1	0	0	2	3	6
	Halkla İlişkiler Ve Organizasyon Hizmetleri	4	8	14	19	13	12	70
	Konaklama	13	19	32	51	81	41	237
	Kuyumculuk Teknolojisi	0	0	0	0	2	5	7
	Meteoroloji	0	0	0	0	0	3	3
	Müzik Aletleri Yapımı	0	0	0	0	3	0	3
	Pazarlama Ve Perakende	0	1	2	5	6	1	15
	Seyahat	2	18	52	84	121	98	375
	Yiyecek İçecek Hizmetleri/ Bar	0	0	0	0	0	1	1
	Yiyecek İçecek Hizmetleri/ Mutfak	0	0	0	0	3	5	8
	Yiyecek İçecek Hizmetleri/ Pastacılık	0	0	0	0	0	1	1
	Yiyecek İçecek Hizmetleri/ Servis	0	0	0	0	0	1	1
	Gemi Yapımı	0	0	1	1	1	0	3
	Teknik İngilizce	Makine	0	0	0	1	5	0

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

Çizelge 32 (devam)

2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan İngilizce Kursları Sayısı

Kurs Açılan Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu Adı Ve Türü	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Teknik İngilizce	Metalürji	0	0	0	0	1	0	1
	Motorlu Araçlar	0	0	0	1	3	0	4
	Endüstriyel Otomasyon Teknolojileri	0	0	0	0	0	3	3
	Toplam	9134	10361	10495	9288	6898	5588	51764

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Yine aynı çizelgeden yola çıkıldığında en az İngilizce kursunun Mesleki ve Teknik İngilizce kategorisi altında açılan Metalürji, Yiyecek İçecek Hizmetleri Servis/ Pastacılık/ Bar, Aile ve Tüketici Hizmetleri/ Tüketici Hizmetleri /Ev ve Kurum Hizmetleri kurs programlarından olduğu görülmektedir. Bu kurs programlarından tüm yıllar toplamında sadece birer kurs açılmıştır.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 12. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan İngilizce Kursları Sayısı

Bu kurslar içinde yıllara göre dağılım detaylandırıldığında ise, en fazla İngilizce kursunun 2011-2012 yılında; en az kursun ise 2014-2015 yılında açıldığı görülmektedir. Şekil 12'de de görüldüğü üzere 2011-2012 yılına kadar açılan kurs sayılarında doğrusal

bir artış olurken; 2012'den sonra sayılarda doğrusal bir azalma gerçekleşmiştir. Buna göre İngilizce kurs sayılarında;

- 2010-2011 yılında bir önceki yıla oranla % 13.43 oranında artış,
- 2011-2012 yılında 2010-2011'e oranla % 1.29 oranında artış,
- 2012-2013 yılında bir önceki yıla oranla % 11.50 oranında bir düşüş,
- 2013-2014 yılında, 2012-2013 yılına oranla %25.73 oranında düşüş,
- 2014-2015 yılında ise bir önceki yıla oranla % 18.99 oranında bir düşüş olduğu görülmektedir.

Çizelge 33

2009-2015 Yılları Arası Açılan İngilizce Kurslarının Bölgelere Göre Dağılımı

Bölgeler	KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						Toplam
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	
TR1 İSTANBUL	1832	1905	1926	1963	1625	1186	10437
TR2 BATI MARMARA	300	368	430	337	261	251	1947
TR3 EGE	1442	1636	1428	1129	930	725	7290
TR4 DOĞU MARMARA	1071	1377	1333	1155	844	646	6426
TR5 BATI ANADOLU	596	883	744	925	660	490	4298
TR6 AKDENİZ	1561	1520	1487	1322	919	797	7606
TR7 ORTA ANADOLU	370	399	434	316	250	186	1955
TR8 BATI KARADENİZ	773	827	1260	754	341	296	4251
TR9 DOĞU KARADENİZ	279	358	336	286	200	227	1686
TRA KUZUYDOĞU ANADOLU	133	155	220	200	153	146	1007
TRB ORTADOĞU ANADOLU	206	250	276	331	194	184	1441
TRC GÜNEYDOĞU ANADOLU	571	683	621	570	521	454	3420

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

İngilizce kurslarının yıllara göre dağılımının yanı sıra, bu kursların bölgelere dağılımını veren Çizelge 33 incelendiğinde ise, en fazla İngilizce kursunun tüm yıllar

toplamında TR1 İstanbul'da açıldığı görülmektedir. TR1 İstanbul'da toplamda 10.437 kurs açılırken. İstanbul'u takip eden ilk 3 bölge TR5 Akdeniz (7.606 kurs), TR3 Ege (7.290 kurs) ve TR4 Doğu Marmara (6.426 kurs) olmuştur. En az İngilizce kursu ise TRA Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde açılmıştır. TRA Kuzeydoğu Anadolu bölgesi tüm diller toplamında da en az kurs açılan bölge olarak dikkatleri çekmektedir. Bunun dışında, bölgelerde açılan kursların 2012 yılına kadar doğrusal bir artış gösterirken, 2012'den sonra da yine azaldığı görülmektedir. Ancak Doğu Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri diğer 10 bölgeden farklılık göstermektedir. Özellikle Doğu Karadeniz bölgesinde 2011 yılından itibaren kurs sayılarında azalma olurken, son yıla gelindiğinde bir önceki yıla (2013-2014) oranla artış olduğu görülmektedir. Yine aynı şekilde Güneydoğu Anadolu bölgesinde de kurs sayılarında azalma 2011'den itibaren başlamaktadır.

Halk eğitimi merkezlerinde 2009-2015 yılları arasında açılan İngilizce kurslarının illere göre dağılımı ele alındığında ise, 81 ilin tamamında her yıl kurs açıldığı tespit edilmiştir (MEB SGB,2016). Bu illerin içinde en fazla ve en az kurs açılan ilk 20 ili gösteren Çizelge 34 ve Çizelge 35 aşağıda verilmektedir. Buna göre; Türkiye'de araştırma kapsamındaki her yılda en fazla İngilizce kursu İstanbul'da açılmıştır. İstanbul'u ilk iki yıl Antalya takip ederken; son dört yıl içinde Antalya'nın yerini Ankara almıştır(Antalya ilk iki yıl sıralamada ikinci sırada yer alsa da sonraki yıllarda gerilemiş ve son yıla kadar 5'nci, en son yıl ise 7'nci sırada yer almıştır). Ankara'da tüm yıllar toplamında 3.000'e yakın kurs açılırken, Ankara'dan sonra sıralamada ilk sıralarda yer alan diğer iller İzmir ve Kocaeli olmuştur. Bu illerin yanı sıra Konya, Samsun, Mersin, Bursa, Sakarya, Muğla, Adana, Gaziantep, Diyarbakır, Hatay ve Denizli her yıl ilk 20 ilin içinde yer alırken; Aydın ilk yıl hariç tüm yıllarda; Kayseri sadece ilk ve beşinci yılda; Eskişehir ikinci, dördüncü ve beşinci yılda; Kütahya ve Isparta sadece ilk iki yılda; Balıkesir, Trabzon ve Erzurum'da sadece birer yıl sıralamada en fazla İngilizce kursu açılan iller olarak yer almışlardır.

En az İngilizce kurslarının açıldığı illerin (Bkz. Çizelge 34) başında, tüm dillerin genelinde olduğu gibi Gümüşhane gelmektedir. Gümüşhane sıralamada yeri her ne kadar belirli dönemlerde değişiklik gösterse de toplamda 31 İngilizce kursuyla en az kurs açılan il olmuştur. Gümüşhane'den sonra göze çarpan ilk il ise Bingöl'dür.

En az İngilizce kursu açılan illerin sıralamadaki yerlerinin her sene benzerlik göstermediği görülmektedir. Ancak Gümüşhane ve Bitlis dışında her sene sıralamada adı bulunan iller Bayburt, Iğdır, Kilis, Kars, Tunceli ve Şırnak olmuştur. Sıralamada yer alan iller ise dönemsel olarak en az kurs açılan iller olmuşlardır.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından (2016) alınan veriler göz önünde bulundurulduğunda, İngilizce yabancı dili altında açılan İngilizce kursu programlarının belirtilen yıllarda illere göre dağılımı ise aşağıdaki gibidir;

➤ İngilizce: Bu kurs programı 2009-2012 yıllarını kapsayan üç yıl toplamında 6.481 tane açılmıştır. Temel düzeyde İngilizce öğretimini amaçlayan bu programın bu üç yıldaki dağılımı ise aşağıda verilmektedir:

1. 2009-2010 yılında toplamda 79 ilde 3043 kurs açılan bu kurs programının açılmadığı iki il Kilis ve Şırnak'tır. Kursun en fazla açıldığı ilk 5 il ise sırasıyla Antalya (415 kurs), Samsun(367 kurs), İzmir(323 kurs), Kütahya (164 kurs) ve Sakarya'dır. En az açıldığı iller ise sadece birer kursun açıldığı Edirne, Gümüşhane, Karaman, Tokat ve Zonguldak'tır.
2. 2010-2011 yılında ise bu kurs programı 78 ilde 3431 tane açılmıştır. Kursun açılmadığı iller Ağrı, Gümüşhane ve Şırnak olurken; en fazla açıldığı il ise Antalya'dır. Antalya'da 362 kurs açılmıştır. Bu ili ise Samsun (297 kurs), Kocaeli (207 kurs), İzmir ve Kütahya (195 kurs) takip etmektedir. En az açıldığı iller ise sadece birer kurs açılan Karaman ve Kilis olmuştur.
3. 2011-2012 yılı bu kurs programının en son ve en az açıldığı yıldır. Kurs sayısında %99.27 oranında bir azalma görülmektedir. Kursun açıldığı iller ise sırasıyla Adana (6 kurs), Denizli (5 kurs), Aydın (3 kurs), Batman, Trabzon, Konya (ikişer kurs); Antalya, Iğdır, Isparta, Malatya ve Van'dır (birer kurs).

➤ İngilizce Kursu (İlk Kademe): Bu kurs programı ise 2009-2012 yılları arasında toplamda 9.395 tane açılmıştır. Kurs programının belirtilen yıllarda illere göre dağılımı aşağıda verilmektedir:

1. 2009-2010 yılında 2.640 kurs açılmıştır. 80 ilde açılan bu kurs programının tek açılmadığı il Tunceli'dir. En fazla açıldığı ilk beş il ise sırayla İstanbul (284 kurs), Antalya (231 kurs), Kocaeli (224 kurs), Ankara (174 kurs) ve Adana (117) olurken; en az açıldığı iller ise sadece birer kursun açıldığı Bitlis ve Çankırı olmuştur.

2. 2010-2011 yılında 2.965 kurs açılmıştır. Yine 80 ilde açılan bu kurs programının açılmadığı tek il Tunceli olmuştur. Kursun en fazla açıldığı ilk beş il ise sırasıyla yine İstanbul(246 kurs),Kocaeli(220 kurs),Antalya(193 kurs),İzmir (150 kurs) olurken; en az ise Batman’da (1 kurs) açılmıştır.
  3. 2011-2012 yılı kurs programının en fazla açıldığı yıldır. Tüm illerde toplamda 3.788 kurs açılan programın en fazla açıldığı ilk 5 il sıralamasında bu yıla gelindiğinde dikkat çekici farklılıklar gözlenmektedir. Belirtilen yılda ilk sırada Samsun (389 kurs) bulunurken, Samsun’u Kastamonu (247 kurs), Kocaeli (218 kurs), İstanbul (166 kurs), Ankara (148 kurs) takip etmiştir. En az kurs açılan iller Gümüşhane, Ardahan ve Osmaniye’dir. Bu illerin her birinde 2 kurs açılmıştır.
  4. 2012-2013 yılında ise bu kurs programının sayısında ciddi bir düşüş gözlenmektedir. Kurs sadece Burdur ve Sinop’ta birer tane açılmıştır.
- İngilizce Kursu (Orta Kademe): Bu İngilizce kurs programı toplamda 2.564 tane açılmıştır. Kursun yıllara göre illerdeki dağılımı aşağıda verilmektedir:
1. 2009-2010 yılında bu kurs programı 68 ilde 699 tane açılmıştır. Kurs Tunceli başta olmak üzere Siirt, Bilecik, Edirne, Çorum, Zonguldak, Ağrı, Bolu, Gümüşhane, Osmaniye, Bingöl, Ardahan ve Bitlis’te hiç açılmamıştır. En fazla açıldığı ilk 5 il ise sırayla İstanbul (106), Kocaeli (96 kurs), Ankara (76 kurs),Antalya (41 kurs),İzmir (29 kurs) olurken; en az kurs açılan iller ise sadece birer kurs açılan Uşak, Düzce, Ordu, Burdur, Niğde, Afyon, Yalova, Karabük, Bayburt, Kars, Karaman, Çankırı’dır.
  2. 2010-2011 yılında ise 80 ilde toplamda 744 kurs açılan bu İngilizce kurs programının en fazla açıldığı ilk 5 ilin sıralamasında bir önceki yıla göre bir değişiklik olmamış ve İstanbul 119 kursla en fazla kursun açıldığı il olmuştur. En az kurs açılan iller ise sadece birer kurs açılan Nevşehir, Sinop, Niğde, Edirne, Bilecik, Iğdır, Kilis, Zonguldak, Bingöl, Kırklareli ve Batman olurken; bu kurs programı 13 ilde de hiç açılmamıştır. Bu iller ise Tunceli, Gümüşhane, Ardahan, Kars, Siirt, Erzincan, Muş, Bolu, Yalova, Karabük, Çankırı, Uşak ve Osmaniye’dir.
  3. 2011-2012 yılına gelindiğinde 906 kurs açılmıştır. En fazla kurs açılan ilk 5 il sırasıyla İstanbul (100 kurs), Ankara (88 kurs),Antalya (62 kurs), İzmir(49 kurs) ve Kocaeli (46 kurs) olurken; en az kurs açılan iller Erzincan, Nevşehir, Batman, Edirne, Yalova, Bayburt, Zonguldak, Ağrı, Erzurum ve

Gümüşhane'dir. Bu illerde sadece 1 kurs açılmıştır. Hiç kurs açılmayan iller ise Tunceli, Kırklareli, Siirt, Iğdır, Kırıkkale, Bingöl, Karaman, Ardahan ve Osmaniye'dir.

4. 2012-2013 yılında bu kurs toplamda 46 ilde 215 tane açılmıştır. En fazla açıldığı ilk 5 il sırasıyla İstanbul (28 kurs), Ankara (25 kurs), Van (20 kurs), Kocaeli (15 kurs) ve Antalya (14 kurs) iken; en az açıldığı iller ise sadece birer kurs açılan Afyon, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Düzce, Erzurum, Eskişehir, Hatay, Muğla, Niğde, Sakarya, Tekirdağ, Trabzon, Tunceli ve Yalova'dır.
- İngilizce Kursu (İleri Kademe): Bu kurs programı da 2009-2013 yılları arasında toplamda 566 tane açılmıştır. Kursun yıllara göre illerdeki dağılımı aşağıda verilmektedir:
1. 2009-2010 yılında 151 kurs açılmıştır. Kursun en fazla açıldığı ilk 5 il sırasıyla İstanbul (39 kurs), Kocaeli (26 kurs), Ankara (9 kurs), İzmir (9 kurs) ve Antalya (7 kurs) olurken; En az açıldığı iller ise sadece 1 kurs açılan Ordu, Erzurum, Artvin, Manisa, Samsun, Ardahan, Adana ve Konya'dır.
  2. 2010-2011 yılında 157 kurs açılmıştır. Kursun en fazla açıldığı ilk 5 il yine İstanbul (34 kurs), Ankara (20 kurs), Kocaeli (21 kurs), İzmir (14 kurs), Antalya (11 kurs) olurken; en az açıldığı iller Muğla, Şanlıurfa, Kayseri, Malatya, Kahramanmaraş, Amasya, Aydın, Şırnak, Manisa, Bitlis, Düzce, Ağrı ve Çorum'dur (birer kurs).
  3. 2011-2012 yılında toplamda bu kurs programından 171 kurs açılmıştır. Kursun en fazla açıldığı iller bir önceki seneye farklılık göstermemektedir. İstanbul 33 kursla ilk sırada yer alırken, İstanbul'u Ankara (23 kurs), İzmir (16 kurs), Kocaeli (15 kurs), Antalya (12 kurs) takip etmektedir. Kursun en az açıldığı ilk iller ise sadece 1 kurs açılan Samsun, Muğla, Manisa, Hakkari, Yozgat, Kars, Konya, Mardin, Giresun, Kütahya, Bitlis, Kahramanmaraş, Bartın, Çorum, Adıyaman, Yalova ve Bayburt'tur.
  4. 2012-2013 yılında bu kurs programı sadece 87 tane açılmıştır. Kursun açıldığı iller bu sefer Ankara (28 kurs) başta olmak üzere, İstanbul (18 kurs), İzmir (8 kurs), Antalya (6 kurs), Kocaeli (5 kurs), Sakarya (3 kurs), Isparta, Samsun, Konya (2 kurs); Bolu, Karaman, Mersin, Adana, Balıkesir, Şanlıurfa, Bursa, Kayseri, Malatya, Tokat ve Muğla'dır (1 kurs).

- İngilizce Çeviri: Bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere hedef yabancı dil yani İngilizceden Türkçeye, Türkçeden de İngilizceye çeviri tekniklerinin öğretildiği bir yabancı dil kursudur. Kurs 2009-2013 yılları arasında toplamda 100 tane açılmıştır. Kursun açıldığı yıl ve illere göre dağılımı aşağıda verilmektedir:
1. 2009-2010 yılında sadece Antalya (2 kurs), İzmir (1 kurs) ve İstanbul'da (1 kurs) açılmıştır.
  2. 2010-2011 yılında ise sadece Muğla (3 kurs) başta olmak üzere, Ankara, Antalya (ikişer kurs), ve Mersin'de (1 kurs) açılmıştır.
  3. 2011-2012 yılı bu kurs programının en fazla açıldığı yıldır. Toplamda 78 kurs açılmıştır. Kursun açıldığı iller ise sırasıyla Erzurum (37 kurs) başta olmak üzere, Sakarya ve Erzincan (altışar kurs); İstanbul, Ankara, Muğla (beşer kurs); Balıkesir (4 kurs); Antalya, Denizli (ikişer kurs); Kocaeli, Samsun, Şanlıurfa, Şırnak ve Kars'tır (bire kurs).
  4. 2012-2013 yılına gelindiğinde sayısı 10'a düşen bu kursun açıldığı iller ise İzmir (3 kurs); Burdur, Ankara (ikişer kurs); İstanbul, Mersin ve Erzurum'dur (bire kurs).
- İngilizce SBS (Seviye Belirleme Sınavı) (6-7-8): Bilindiği üzere SBS sınavı Türkiye'de 2008-2013 yılları arasında İlköğretimden Ortaöğretime geçiş için uygulanmış bir *Seviye Belirleme Sınavı*dır. Bu sınava kademeli olarak geçilmiş olup; belirtilen yıllarda ilköğretim 6, 7 ve 8'nci sınıfta okuyan öğrenciler her sene sonunda İngilizcenin de içinde olduğu ortak derslerden sınav olmuşlardır. Bu bağlamda, bu kurs programı araştırmanın problem bölümünde de bahsedildiği gibi kursiyerleri sınava hazırlamak için açılmış kursları kapsamaktadır. Halk eğitimi merkezlerinde sadece 2009-2010 yılında açılan bu kursların dağılımı ise aşağıda verilmektedir:
1. SBS İngilizce 6: 2009-2010 yılında 6'ncı sınıf öğrencilerine yönelik açılan bu kurs programından tüm yıl boyunca sadece Erzurum Horasan'da 2 kurs açılmıştır.
  2. SBS İngilizce 7: Belirtilen yılda 7'nci Sınıf öğrencilerine açılan bu kurs programının açıldığı iller ise sırasıyla Erzurum Horasan (3 kurs) ve Bursa Kestel'dir (1 kurs).

3. SBS İngilizce 8: Bu kurs programı 8'nci sınıf öğrencilerini sınava hazırlamak için sadece Erzurum Horasan'da (1 kurs) açılmıştır.
- İngilizce Seviye A1: Bu kurs programı 2011-2012 yılından itibaren açılmaya başlanmıştır. Kursun belirtilen bu yıllardaki illere göre dağılımı detaylı olarak aşağıda verilmektedir:
1. 2011-2012 yılında Gümüşhane hariç 80 ilde toplamda 2212 kurs açılmıştır. En fazla kurs açılan ilk 5 il sırasıyla İstanbul (294 kurs), Ankara (194), Adana (143 kurs), Antalya (119 kurs), Kocaeli (105 kurs)'dir. Kursun en az açıldığı il ise sadece 1 kurs açılan Ardahan'dır.
  2. 2012-2013 yılında 81 ilin tamamında 5.976 açılan bu kurs programının en fazla açıldığı ilk 5 il yine İstanbul (1236 kurs) başta olmak üzere, Ankara (402 kurs), Antalya (317 kurs), Kocaeli (281 kurs) ve İzmir'dir (276 kurs). Kursun en az açıldığı il sadece 3 kurs açılan Gümüşhane'dir.
  3. 2013-2014 yılında ise yine bütün illerin tamamında bu kurs açılmış olup; en fazla kurs açılan iller ise İstanbul (1.047 kurs), İzmir (312 kurs), Ankara (308 kurs), Antalya (235 kurs) ve Kocaeli (210 kurs) olurken; en az kurs ise Kilis'te (3 kurs) açılmıştır.
  4. 2014-2015 yılında önceki yıllara oranla bu kursun sayısında azalma görülmektedir. 3.991 kurs açılan bu programın en fazla açıldığı iller ise yine İstanbul (619 kurs) başta olmak üzere, İzmir (194 kurs), Ankara (192 kurs), Kocaeli (193 kurs) ve Konya'dır (141 kurs). Antalya son sene ilk beş ilin arasında yer almamıştır. Bu kurs programının en az açıldığı il ise yine sadece 3 kurs açılan Ardahan olmuştur.
- İngilizce Seviye A2: Bu kurs programı 2012-2013 yılından itibaren açılmaya başlamıştır. Kursun belirtilen bu yıllardaki illere göre dağılımı detaylı olarak aşağıda verilmektedir:
1. 2012-2013 yılında Ardahan, Artvin, Kilis ve Siirt hariç 77 ilde toplamda 1.420 kurs açılmıştır. Kursun en fazla açıldığı ilk 5 il ise İstanbul (518 kurs), Ankara (99 kurs), Kocaeli (82 kurs), İzmir (70 kurs) ve Bursa (45 kurs) olurken; en az kurs açılan iller birer kursun açıldığı Bitlis, Burdur, Nevşehir, Kars, Muş, Çankırı, Bayburt ve Gümüşhane'dir.
  2. 2013-2014 yılında ise yine Ardahan, Kilis, Siirt, Gümüşhane, Bitlis ve Hakkari hariç 75 ilde toplamda 1.478 kurs açılmıştır. Bu kurs programının

en fazla açıldığı illerin başında İstanbul gelmektedir. 479 kurs açılan İstanbul'u yine Ankara (121 kurs), İzmir (105 kurs), Kocaeli (77 kurs) ve Bursa (45 kurs) takip etmektedir. En az kurs açılan iller ise sadece birer kurs açılan Burdur, Nevşehir, Kars, Bayburt, Sinop, Çankırı, Bingöl'dür.

3. 2014-2015 yılında Aksaray, Kilis Ardahan hariç 78 ilde toplamda 1.366 İngilizce Seviye A2 kursu açılmıştır. Bu kursların en fazla açıldığı iller yine değişmemiştir. İstanbul tüm yıllarda olduğu gibi en fazla kurs açılan il olmuştur. İstanbul'da 466 kurs açılırken; ardından gelen iller Ankara (97 kurs), İzmir (83 kurs), Adana (64 kurs) ve Kocaeli (59 kurs) olmuştur. Kursun en az açıldığı iller ise sadece birer kurs açılan Hakkari, Siirt, Karaman, Iğdır, Kırıkkale, Tunceli, Gümüşhane, Muş, Bingöl ve Kars'tır.

➤ Pratik İngilizce 1: 2009-2013 yılları arasında toplamda 7.632 tane açılmıştır.

Kursun açıldığı yıllardaki illere göre dağılımı aşağıda verilmektedir:

1. 2009-2010 yılında toplamda 57 ilde 1.811 kurs açılmıştır. Kursun en fazla açıldığı iller İstanbul (842 kurs), İzmir (106 kurs), Mersin (72 kurs), Bursa (66 kurs), Ankara'dır (863 kurs). En az açıldığı iller ise tüm sene 1 kurs açılan Bartın, Batman, Şırnak, Mardin, Kırşehir, Artvin, Erzurum, Niğde, Yalova, Karabük ve Kars'tır.
2. 2010-2011 yılında toplamda 60 ilde 2.223 kurs açılmıştır. Kursun en fazla açıldığı ilk 5 ilin başında İstanbul (955 kurs) gelirken; İstanbul'u İzmir (116 kurs), Ankara (108 kurs), Bursa (79 kurs) ve Hatay (75 kurs) takip etmektedir. En az kurs açılan iller ise sadece birer kurs açılan Şanlıurfa, Bartın, Malatya, Bitlis, Bayburt'tur.
3. 2011-2012 yılında ise 70 ilde 2.263 kurs açılmıştır. Kursun en fazla açıldığı iller sırasıyla İstanbul (807 kurs), İzmir (121 kurs), Ankara (106 kurs), Kocaeli (96 kurs) ve Kastamonu (89 kurs)'dur. En az açıldığı iller ise Kırıkkale, Adıyaman, Kahramanmaraş, Kırşehir, Mardin, Bitlis, Karabük, Karaman, Hakkari, Kars, Bartın, Erzincan, Bingöl, Amasya ve Ardahan'dır. Bu illerde belirtilen yıl boyunca sadece birer kurs açılmıştır.
4. 2012-2013 yılında ise 66 ilde 1335 kurs açılmıştır. Son yılda sıralamada dikkat çekici yer değişiklikleri olmuştur. Belirtilen yılda İstanbul'un yerini Samsun almıştır. Samsun'da 206 kurs açılmıştır. Samsun'dan sonra en fazla kurs açılan iller ise İstanbul (84 kurs), Konya (63 kurs), İzmir (62 kurs) ve Ankara'dır (41 kurs).

➤ Pratik İngilizce 2: Bu kurs programı sadece 2009-2013 yılları arasında toplamda tüm ülke genelinde 2.321 kurs olarak açılmıştır. “Pratik İngilizce 1” kursunun devamı olan bu kurs programının yıllara ve illere göre dağılımı aşağıda verilmektedir:

1. 2009-2010 yılında 693 kurs açılan bu İngilizce programının en fazla açıldığı il İstanbul’dur. İstanbul’da toplamda 492 kurs açılmış olup; bu ili Mersin (25 kurs), İzmir (21 kurs), Ankara (16 kurs), Bursa (15 kurs) takip etmiştir. Kursun en az açıldığı iller ise Aksaray, Balıkesir, Bayburt, Çankırı, Denizli, Kars, Kastamonu, Kayseri, Nevşehir, Osmaniye, Tokat ve Tunceli’dir. Bu illerde tüm yıl boyunca sadece birer kurs açılmıştır.
2. 2010-2011 yılında ise toplamda 740 kurs açılmıştır. Kursun en fazla açıldığı il 5 il ise İstanbul (480 kurs) başta olmak üzere, Ankara (33 kurs), İzmir (28 kurs), Hatay (20 kurs) ve Kocaeli’dir (16 kurs). En az kurs ise tüm yıl boyunca birer kurs açılan Amasya, Diyarbakır, Edirne, Giresun, Nevşehir, Niğde, Ordu, Osmaniye ve Yalova’dır.
3. 2011-2012 yılında toplamda 835 kurs açılmış olup; bu kurs programının en fazla açıldığı yıl da bu yıl olmuştur. Kursun en fazla açıldığı il yine İstanbul’dur (471 kurs). İstanbul’u sırasıyla Kocaeli (45 kurs), İzmir (44 kurs), Ankara (38 kurs), Sakarya (21 kurs) takip etmiştir. Kursun en az açıldığı iller ise Zonguldak, Ordu, Giresun, Erzurum, Denizli, Çankırı, Burdur, Bitlis, Bartın, Amasya’dır. Bu illerde birer kurs açılmıştır.
4. 2012-2013 yılında ise 53 kurs açılmıştır. Kurs sayısında son seneye gelindiğinde ciddi bir düşüş yaşanmıştır. En fazla kurs İstanbul’da (13 kurs) açılırken; İstanbul’u İzmir (12 kurs), Muğla (6 kurs), Samsun(4 kurs), Hatay, Balıkesir (üçer kurs); Adana, Antalya, Ankara, Eskişehir, Mersin (ikişer kurs); Çorum ve Şırnak (birer kurs) takip etmiştir.

➤ Pratik İngilizce 3: “ Pratik İngilizce 2” kursunun devamı olan bu kurs programı da 2009-2013 yılları arasında toplamda 229 kurs olarak açılmıştır. Kurs programının belirtilen yıllardaki illere göre dağılımı aşağıda verilmektedir:

1. 2009-2010 yılında toplamda 64 kurs açılmıştır. Kursun açıldığı iller sırasıyla İstanbul (16 kurs), Bursa (7 kurs), Ankara (6 kurs), İzmir, Kocaeli (beşer kurs); Gaziantep (4 kurs), Mersin, Antalya, Hatay(üçer kurs), Ordu, Manisa, Çanakkale, Çorum (ikişer kurs); Burdur, Muğla, Sakarya ve Osmaniye’dir (birer kurs).

2. 2010-2011 yılında 60 kurs açılmıştır. Kursun en fazla açıldığı il 19 kursla İstanbul olurken; İstanbul'u İzmir(10 kurs), Mersin, Ankara (6 kurs), Kocaeli (4 kurs), Manisa (3 kurs), Antalya, Bursa, Hatay (ikişer kurs); Yozgat, Tekirdağ, Kırklareli, Samsun, Rize ve Muğla (bire kurs) takip etmektedir.
  3. 2011-2012 yılında 85 kurs açılan kurs programının en fazla açıldığı il İstanbul (32 kurs) olurken; İstanbul'u İzmir (12 kurs); Sakarya, Mersin (beşer kurs); Ankara, Manisa (dörder kurs); Samsun, Hatay, Tekirdağ (üçer kurs); Adıyaman, Eskişehir (ikişer kurs); Tunceli, Muğla, Antalya, Kocaeli, Konya, Çorum, Bursa, Bolu, Balıkesir, Aydın (bire kurs) takip etmektedir.
  4. 2012-2013 yılında kurs sayısında azalma olmuş ve 20 kurs açılmıştır. Kursun açıldığı iller sırasıyla İstanbul (10 kurs), Adana, İzmir (ikişer kurs); Ankara, Antalya, Bursa, Muş, Sivas ve Tekirdağ'dır (bire kurs).
- Mesleki İngilizce Büro Yönetimi ve Sekreterlik: Araştırmanın problem bölümünde daha önce ifade edildiği gibi adı geçen mesleğe yönelik açılmış bir yabancı dil kursudur. Bu kurs programı büro yönetimi ve sekreterlik alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir.
- 2010-2015 yılları arasında toplamda 28 kurs açılmıştır. Kursun açıldığı yıllarda illere göre dağılımı aşağıdaki gibidir:
1. 2010-2011 yılında Antalya, Kocaeli ve Kastamonu illerinde bire kurs açılmıştır.
  2. 2011-2012 yılında İstanbul (5 kurs) başta olmak üzere, Aydın, Balıkesir ve Samsun (bire kurs) illerinde toplamda 8 kurs açılmıştır.
  3. 2012-2013 yılında bu kurs programı sadece Samsun (2 kurs), Konya (1 kurs) ve Balıkesir'de açılmıştır.
  4. 2013-2014 yılında ise sadece Konya (2 kurs) ve Mersin'de (1 kurs) açılmıştır.
  5. 2014-2015 yılında sayısında artış görülen bu kurs programının açıldığı iller ise Mersin (3 kurs), Adıyaman, Afyon, Kocaeli, Manisa, Tekirdağ'dır (bire kurs).

- Mesleki İngilizce El Sanatları: Bu kurs programı sadece 2011-2012 ve 2014-2015 yıllarında toplamda 2 tane açılmıştır. 2011-2012 yılında sadece Van’da; 2014-2015 yılında ise Yozgat’ta açılmıştır.
- Mesleki İngilizce Aile ve Tüketici Hizmetleri/ Çevre Hizmetleri 2013-2015 yıllarında toplamda ülke genelinde 9 tane açılmıştır. Kurs, 2013-2014 yılında sadece İstanbul’da (3 kurs); 2014-2015 yılında ise Ankara (3 kurs), Konya (2 kurs) ve İzmir’de (1 kurs) açılmıştır.
- Mesleki İngilizce Aile ve Tüketici Hizmetleri/ Ev ve Kurum Hizmetleri: Bu kurs programı ilk olarak 2014-2015 yılında açılmaya başlamıştır. Sadece İzmir’de 1 kurs açılmıştır.
- Mesleki İngilizce Aile ve Tüketici Hizmetleri/ Sosyal Destek Hizmetleri: Bu kurs programı da son sene açılmaya başlamıştır. Toplamda 3 farklı ilde 7 kurs açılmıştır. Bu iller sırasıyla; Ankara (3 kurs), Amasya (3 kurs) ve ‘dir (1 kurs).
- Mesleki İngilizce Aile ve Tüketici Hizmetleri/ Tüketici Hizmetleri: Bu kurs programı da sadece son sene İzmir’de (1 kurs) açılmıştır.
- Mesleki İngilizce Bilişim Teknolojileri: Bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere bilişim teknolojileri alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. Bu kurs programı da ilk kez 2014-2015 yılında açılmıştır. Kurs toplamda 4 ilde 7 tane açılmıştır. Bu iller ise İzmir (3 kurs), İstanbul (2 kurs), Tekirdağ ve Rize’dir (biri kurs).
- Mesleki İngilizce Denizcilik: Bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere denizcilik alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. Bu kurs programı 2011-2015 yılları arasında açılmıştır.
  1. 2011-2012 yılında sadece Afyon Bolvadin’de 1 kurs açılmıştır.
  2. 2012-2013 yılında Edirne Merkez ve Bilecik Pazaryeri’nde birer kurs açılmıştır.
  3. 2013-2014 yılında sadece Edirne Merkez’de 3 kurs açılmıştır.
  4. 2014-2015 yılında sadece Antalya Muratpaşa’da 1 kurs açılmıştır.
- Mesleki İngilizce Dış Ticaret: “ Dış ticaret bir ülkenin diğer ülkelere mal satmasını yani mal ihracatını ve yine diğer ülkelerden mal satın almasını yani

mal ithalatını ifade eder.” (Utkulu, 2008) . Tanımından da anlaşılacağı üzere bu kurs programının amacı yetişkin öğrenene dış ticaret alanında İngilizce yetkinlik kazandırmaktır. Araştırma kapsamında ele alınan bu kurs ülke genelinde dönemseller olarak açılmıştır. Kursun yıllara ve illere göre dağılımı ise aşağıdaki gibidir:

1. 2009-2010 yılında sadece Hatay Yayladağı İlçesinde 1 kurs açılmıştır. İsminden de anlaşılacağı üzere bu ilçede Türkiye'nin sınır kapılarından biri olan “Yayladağı Sınır Kapısı” ve “Yayladağı Kapı Gümrük Müdürlüğü” bulunmaktadır. “Yayladağı Gümrük Müdürlüğü Suriye Arap Cumhuriyeti'nin Kesep Gümrüğüne açılan Suriye'nin liman şehri Laskiye ve Lübnan'a en yakın gümrük idaresidir” (Gümrük ve Ticaret Bakanlığı (GTB), 2016). Bu bağlamda değerlendirildiğinde Gümrük kapısının ilçe sınırları içinde olmasıyla halk eğitimi merkezinde bu kurs programının açılması arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.
  2. 2011-2012 yılında sadece Kocaeli Gebze'de bir kurs açılmıştır.
  3. 2012-2013 yılında sadece Bursa Nilüfer'de 1 kurs açılmıştır.
  4. 2013-2014 yılında ise sadece Manisa Demirci'de bir kurs açılmıştır.
- Mesleki İngilizce Eğlence Hizmetleri: Bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere eğlence hizmetleri alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. Bu kurs programı son dört yılda toplamda 48 tane açılmıştır. Kursun yıllar içindeki illere göre dağılımı aşağıda verilmektedir:
1. 2011-2012 yılında ülke genelinde toplamda 20 kurs açılmıştır. Kursun açıldığı iller Mersin Akdeniz (19 kurs) ve İzmir Narlıdere'dir (1 kurs).
  2. 2012-2013 yılında sadece Adana Seyhan'da 1 kurs açılmıştır.
  3. 2013-2014 yılında ise toplamda 6 kurs açılmıştır. Bu kurslardan ikisi İstanbul Bakırköy ve Kadıköy'de açılırken; geriye kalan 4 kurs ise Bursa Nilüfer, Batman Merkez, İzmir Narlıdere ve Edirne Merkez'de açılmıştır.
  4. 2014-2015 yılında toplamda 21 kurs açılmıştır. En fazla kursun açıldığı il İstanbul (14 kurs) olurken, İstanbul'u İzmir (2 kurs), Ağrı, Aydın, Bursa, Kocaeli ve Mersin (bire kurs) takip etmiştir.

- Mesleki İngilizce Giyim Üretim Teknolojisi: Bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere giyim üretim teknolojileri alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. Bu kurs programı sadece 2010-2011 yılında Samsun'da (1 kurs); 2014-2015 yılında ise Eskişehir (2 kurs), Ankara, Hatay ve Kayseri'de birer kurs açılmıştır.
- Mesleki İngilizce Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri: Bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere güzellik ve saç bakım hizmetleri alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. Kurs programı 2010-2011 yılında Kayseri'de 1 kurs; 2013-2014 yılında İzmir ve Kayseri'de birer kurs; 2014-2015 yılında ise İzmir (2 kurs) ve Kayseri'de (1 kurs) açılmıştır.
- Mesleki İngilizce Halkla İlişkiler ve Organizasyon Hizmetleri: Bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere halkla ilişkiler ve organizasyon hizmetlerinde çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. 2009-2015 yılları arasında tüm yıllarda bu kurs toplamda 70 tane açılmıştır. Kursun yıllar içindeki illere göre dağılımı ise şu şekildedir:
  1. 2009-2010 yılında toplamda 4 kurs açılmıştır. Bunlar İzmir Menderes ve Mersin Silifke'de birer kurs; Manisa Kula'da ise 2 kurs olarak dağılım göstermektedir.
  2. 2010-2011 yılında ise toplamda 8 kurs açılmıştır. En fazla kurs İstanbul Adalar'da (2 kurs) açılırken; İstanbul'u sadece birer kurs açılan Adana Yüreğir, Antalya Muratpaşa, Mersin Silifke, Bursa Mudanya, Manisa Kula ve Erzurum Yakutiye takip etmiştir.
  3. 2011-2012 yılında toplamda 14 kurs açılmıştır. En fazla kurs Aydın Yenipazar'da (5 kurs) açılırken; Aydın'ı Kocaeli Kandıra ve İzmit (4 kurs); İzmir Menderes ve Narlidere (2 kurs); Antalya Muratpaşa, Kastamonu Devrekani, Samsun Bafra (birer kurs) takip etmiştir.

4. 2012-2013 yılında ise toplamda 19 kurs açılmıştır. En fazla kurs Aydın'da (Çine ve Yenipazar'da 7 kurs) açılırken; Aydın'ı Kocaeli Körfez (4 kurs), Adana, Antalya Kaş, Bartın Amasra, Isparta Yalvaç, İzmir Seferihisar, Kastamonu, Konya Meram ve Malatya Kuluncak (biri kurs) takip etmiştir.
  5. 2013-2014 yılında ise toplamda 13 kurs açılmıştır. En fazla kurs Kocaeli Körfez'de (4 kurs) açılırken; Kocaeli'yi İzmir (Karşıyaka ve Seferihisar'da 3 kurs) ve sadece biri kurs açılan Aksaray, İstanbul Kartal, Kastamonu, Malatya Yeşilyurt, Konya Karatay ve Samsun Bafra takip etmiştir.
  6. 2014-2015 yılına gelindiğinde ise toplamda 12 kurs açılmıştır. En fazla kurs İstanbul'da (Ataşehir ve Beşiktaş'ta 5 kurs) açılırken; İstanbul'u Sakarya (3 kurs), Mersin, Kırklareli Pınarhisar, Samsun Bafra, Trabzon Beşikdüzü (biri kurs) takip etmiştir.
- Mesleki İngilizce Konaklama: Bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere konaklama alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerileri kazandırmayı hedeflemektedir. Mesleki İngilizce kursları içinde en fazla açılan ikinci kurs programı “ Mesleki İngilizce Konaklama” olmuştur. Araştırma kapsamındaki tüm yıllarda toplamda 237 kurs açılan bu kursun yıllardaki illere göre dağılımı ise aşağıda verilmektedir:
1. 2009-2010 yılında 13 kurs açılmıştır. Kursun açıldığı iller ise İstanbul başta olmak üzere (5 kurs), Muğla Bodrum (3 kurs), Mersin Silifke, Antalya Muratpaşa (ikişer kurs) ve İzmir'dir (1 kurs).
  2. 2010-2011 yılında bir önceki yıla oranla kurs sayısında açılan kurs sayısında artış olmuş ve 19 kurs açılmıştır. En fazla kurs Nevşehir Kozaklı'da (6 kurs) açılırken; Nevşehir'i İstanbul (4 kurs), Mersin Silifke (3 kurs), İzmir Menderes (2 kurs), Antalya Kepez ve Alanya (2 kurs), Adana Kozan (1 kurs), Kocaeli İzmit (1 kurs) takip etmektedir.
  3. 2011-2012 yılında ise 32 kurs açılmıştır. En fazla kurs Kocaeli'de (6 kurs) açılırken; Kocaeli'yi Bartın Amasra (4 kurs), Ankara, İzmir, İstanbul (üçer kurs), Antalya Kaş, Aydın Çine/ Yenipazar, Tokat Merkez/Zile, Adana Ceyhan, Konya Bozkır (ikişer kurs); Yalova Termal, Trabzon Maçka, Edirne (biri kurs) takip etmiştir.

4. 2012-2013 yılında toplamda 51 kurs açılmıştır. Kurs sayısında %59.38 oranında bir artış olmuştur. En fazla kurs İstanbul'da (26 kurs) açılırken; İstanbul'u Ankara, Mersin Anamur/ Akdeniz (dörder kurs); Adana, Kocaeli, Konya, Bilecik, İzmir, Rize Ardeşen, Antalya Kaş, Aydın, Bartın Amasra, Kastamonu, Trabzon Yomra (bire kurs) takip etmiştir.
  5. 2013-2014 yılında ise açılan kurs sayısı 81'e çıkmıştır. En fazla kurs İstanbul'da (34 kurs) açılırken; İstanbul'u Kocaeli (15 kurs), Şanlıurfa Birecik ve İzmir (7 kurs); Konya ve Mersin (ikişer kurs) takip etmiştir.
  6. 2014-2015 yılında ise açılan kurs sayılarında bir önceki yıla oranla yaklaşık %50 azalma gerçekleşmiş ve 41 kurs açılmıştır. En fazla kurs açılan il İstanbul (21 kurs) olurken; İstanbul'u Şanlıurfa Birecik (6 kurs); Mersin, İzmir ve Ankara (üçer kurs); Kırklareli ve Adana (ikişer kurs) ve Kocaeli (1 kurs) takip etmiştir.
- Mesleki İngilizce Kuyumculuk Teknolojisi: Bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere kuyumculuk teknolojisi alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. Bu kurs programı 2013-2015 yılları arasında toplamda 7 tane açılmıştır. 2013-2014 yılında İstanbul Kadıköy'de 2 kurs açılırken; son sene İstanbul Ataşehir ve Kadıköy'de toplamda 3 kurs ve Edirne Merkez'de 1 kurs açılmıştır.
  - Mesleki İngilizce Meteoroloji: Bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere meteoroloji teknolojileri alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. Sadece 2014-2015 yılında üç farklı yerde üç kurs açılmıştır. Bu yerler ise İstanbul Kadıköy, Antalya Muratpaşa ve İzmir Karşıyaka'dır.
  - Mesleki İngilizce Müzik Aletleri Yapımı: Bu kurs programı da adından anlaşılacağı üzere müzik aletleri yapımı alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. Kurs programı sadece 2013-2014 yılında İstanbul Kadıköy'de (3 kurs) açılmıştır.

➤ Mesleki İngilizce Pazarlama ve Perakende: Bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere pazarlama ve perakende alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. 2010-2015 yıllarını kapsayan beş yılda toplamda 15 kurs açılan bu yabancı dil kursunun yıllara göre illerdeki dağılımı aşağıda verilmektedir:

1. 2010-2011 yılında sadece Antalya Kepez'de 1 kurs açılmıştır.
2. 2011-2012 yılında sadece İzmir Seferihisar'da 2 kurs açılmıştır.
3. 2012-2013 yılında Samsun Bafra'da 3, Muğla Dalaman'da 2 kurs açılmıştır.
4. 2013-2014 yılında İzmir'de 4 (Narlıdere ve Karşıyaka), Muğla Dalaman ve Aydın Sultanhisar'da birer kurs açılmıştır.
5. 2014-2015 yılında ise sadece Giresun Bulancak'ta 1 kurs açılmıştır.

➤ Mesleki İngilizce Seyahat: Mesleki İngilizce kursları içinde toplamda en fazla kurs (375 kurs) bu programda açılmıştır. Bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere seyahat (turizm) alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. Kurs programı araştırmaya kaynak teşkil eden tüm yıllarda mutlaka açılmıştır. Kursun yıllardaki illere göre dağılımı ise şu şekildedir;

1. 2009-2010 yılında Adana Yüreğir ve Bursa Osmangazi'de birer kurs açılmıştır.
2. 2010-2011 yılında en fazla kurs Kocaeli'de (6 kurs) açılırken; Kocaeli'yi İstanbul (3 kurs), Antalya ve Bolu (ikişer kurs); Adana, Konya, Mersin, İzmir ve Giresun (Keşap) (birer kurs) takip etmiştir.
3. 2011-2012 yılında toplamda 52 kurs açılmıştır. En fazla kurs Kocaeli'de (22 kurs) açılırken; Kocaeli'yi İstanbul (10 kurs); Antalya (5 kurs), Konya (4 kurs); Ankara, Ordu ve İzmir (ikişer kurs); Afyon, Edirne, Mersin, Muş (Hasköy) ve Tunceli (birer kurs) takip etmiştir.
4. 2012-2013 yılında ülke genelinde bu kurs programından 84 kurs açılmıştır. En fazla kurs İstanbul'da (29 kurs) açılırken; ilk üç sene en fazla kurs açılan il Kocaeli 19 kursla İstanbul'dan sonra gelmiştir. Kocaeli'yi ise Ankara (8 kurs); Adana (5 kurs), Konya (4 kurs); Tokat, Mersin (üçer kurs); İzmir (2 kurs); Aksaray (Gülağaç), Antalya (Kaş), Düzce

(Akçakoca), Gaziantep, Kastamonu, Kayseri, Kırklareli, Kilis, Manisa, Muğla (Bodrum), Yozgat (birer kurs) takip etmektedir.

5. 2013-2014 yılı bu kurs programının en fazla açıldığı yıldır. Toplamda 121 kurs açılmıştır. Kursun en fazla açıldığı il 52 kurs açılan İstanbul'dur. İstanbul'u sırasıyla Kocaeli (17 kurs), Ankara (12 kurs), İzmir(10 kurs); Konya (8 kurs), Şanlıurfa (7 kurs), Mersin (4 kurs), Çanakkale (2 kurs); Uşak, Trabzon, Kırklareli, Kayseri, Erzurum, Bursa, Batman, Bartın ve Aydın (birer kurs) takip etmektedir.
  6. 2014-2015 yılına gelindiğinde açılan kurs sayısında azalma gerçekleşmiştir. Toplamda 98 kursun açıldığı bu eğitim-öğretim yılında en fazla kurs İstanbul'da (52 kurs) açılmıştır. İstanbul'u Kocaeli(10 kurs), Ankara (6 kurs), Şanlıurfa (Birecik'te 5 kurs), Mersin (4 kurs), Kırklareli, Trabzon, Aydın, Bursa, Balıkesir, Çanakkale, Konya (ikişer kurs); İzmir, Samsun, Adıyaman, Amasya, Kırşehir, Muğla, Tekirdağ (birer kurs) takip etmektedir.
- Mesleki İngilizce Yiyecek İçecek Hizmetleri/ Bar: Bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere yiyecek içecek hizmetleri / bar alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. Kurs programı sadece 2014-2015 yılında Ankara Etimesgut'ta (1 kurs) açılmıştır.
  - Mesleki İngilizce Yiyecek İçecek Hizmetleri/ Mutfak: Bu kurs programı da yiyecek içecek hizmeti mutfak alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. Kurs programı sadece 2013-2014 ve 2014-2015 yılında açılmıştır. Buna göre kursların dağılımı;
    1. 2013-2014 yılında toplamda 3 kurs açılmıştır. Kurslar İstanbul Kadıköy (2 kurs) ve Ankara Çankaya'da açılmıştır.
    2. 2014-2015 yılında ise toplamda 5 kurs açılmıştır. Kursun açıldığı yerler Edirne Merkez (2 kurs); Balıkesir Edremit, İstanbul Üsküdar ve Mersin Erdemli'dir (birer kurs).

- Mesleki İngilizce Yiyecek İçecek Hizmetleri/ Pastacılık: Bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere yiyecek içecek hizmetleri / pastacılık alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. Kurs programı sadece 2014-2015 yılında Kırklareli Merkez’de (1kurs) denetim ve gözetim altındakilere yönelik açılmıştır.
- Mesleki İngilizce Yiyecek İçecek Hizmetleri/ Servis: Bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere yiyecek içecek hizmetleri / servis alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. Kurs programı sadece 2014-2015 yılında İstanbul Şile’de (1 kurs) açılmıştır.
- Teknik İngilizce Gemi Yapımı: Teknik İngilizce kurslarından biri olan bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere gemi yapımı alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. Bu yabancı dil kurs programı 2011-2014 yılları arasında toplamda 3 tane açılmıştır. Belirtilen bu 3 yılda kurslar sadece Bartın İli Kurucaşile İlçesinde açılmıştır. Bunun en büyük nedeni de Kurucaşile’nin gemi yapımındaki yeridir.

Kurucaşile tekne ve yat yapıcılığı ile Bartın’ın dikkat çeken küçük ilçelerinden birisidir. İlçe merkezinde küçük ölçekli esnaf faaliyetleri görülmektedir. Orman varlığına dayalı olarak ahşap tekne ve ahşap doğrama atölyeleri bunların en belirgin olanıdır (Sağır, 2016:39).

- Teknik İngilizce Makine: Bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere makine alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. İki yıl açılan ve toplamda 6 kurs açılan bu kurs programının illere göre dağılımı ise aşağıda verilmektedir:

  1. 2012-2013 yılında sadece Kayseri Melikgazi’de bir kurs açılmıştır.
  2. 2013-2014 yılında toplamda 5 kurs açılmıştır. Bu kurslar Ankara Sincan Erkunt Mesleki Eğitim Merkezi (3 kurs); Balıkesir Bandırma Halk Eğitimi

Merkezi ve Bolu Merkez İzzet Baysal Halk Eğitimi Merkezi ve Akşam Sanat Okulu'nda (bire kurs) açılmıştır.

- Teknik İngilizce Metalürji: Bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere metalürji alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. Bu kurs sadece 2013-2014 yılında Bolu Merkez İzzet Baysal Halk Eğitimi Merkezi ve Akşam Sanat Okulu'nda (1 kurs) açılmıştır.
- Teknik İngilizce Motorlu Araçlar: Bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere motorlu araçlar alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. Bu kurs programı sadece 2012-2013 ve 2013-2014 yıllarında açılmıştır. Kursun belirtilen yıllardaki dağılımı aşağıdaki gibidir:
  1. 2012-2013 yılında sadece Trabzon Akçaabat Halk Eğitimi Merkezinde (1 kurs) açılmıştır.
  2. 2013-2014 yılında sadece Ankara Sincan Erkunt Mesleki Eğitim Merkezi, Trabzon Akçaabat Halk Eğitimi Merkezi ve Bolu Merkez İzzet Baysal Halk Eğitimi Merkezi ve Akşam Sanat Okulu'nda (bire kurs) açılmıştır.
- Teknik İngilizce Endüstriyel Otomasyon Teknolojileri: Bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere endüstriyel otomasyon teknolojileri alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil İngilizcede mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. Bu kurs programı sadece 2014-2015 yılında Malatya Battalgazi Halk Eğitimi Merkezinde (2 kurs) ve İstanbul Tuzla Halk Eğitimi Merkezi'nde (1 kurs) açılmıştır.

3.1.4.8. İspanyolca

İspanyolca kökenleri Latinceye uzanan ve bugün dünyada ana dil olarak en yaygın konuşulan dillerden ikincisidir. Dünya çapında toplamda 325 milyondan fazla kişi günümüzde İspanyolca konuşmaktadır. Her ne kadar ilk etapta İspanya'nın resmi dili olarak düşünülse de bugün İspanyolca 21 ülkenin resmi dilidir (Pharies, 2007).

olarak listede yer almıştır. Yine aynı şekilde talebe yönelik dönemsel olarak İspanyolca kursu açılan iller ise, en az birer kurs açılan Isparta, Yozgat, Balıkesir, Gaziantep, Van, Antalya, Aydın, Muğla ve Afyon'dur.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından (2016) alınan veriler göz önünde bulundurulduğunda, İspanyolca yabancı dili altında açılan İspanyolca kurs programlarının belirtilen yıllarda illere göre dağılımı ise aşağıdaki gibidir;

- İspanyolca Kursu (İlk Kademe) : Bu kurs programı 2009-2012 yıllarını kapsayan üç yıl toplamında 120 tane açılmıştır. Açıldığı dönemler zarfında en fazla kurs açılan İspanyolca kurs programıdır. Bu kurs programının belirtilen yıllardaki dağılımı ise aşağıda verilmektedir:

1. 2009-2010 yılında 31 kurs açılmıştır. En fazla kurs İstanbul'da (18 kurs) açılırken, İstanbul'u 7 kursla Ankara ve 6 kursla Kocaeli takip etmiştir.
2. 2010-2011 yılında ise toplamda 57 ilk kademe kurs açılmıştır. En fazla kurs İstanbul'da (26 kurs) açılırken, İstanbul'u Ankara (21 kurs), Kocaeli (8 kurs) ve Isparta (2 kurs) takip etmiştir.
3. 2011-2012 yılında toplamda 32 kurs açılmıştır. En fazla kurs Ankara'da (14 kurs) açılırken; Ankara'yı İstanbul (13 kurs), Kocaeli (4 kurs) ve Yozgat (1 kurs) takip etmiştir.

- İspanyolca Kursu (Orta Kademe) : Bu kurs programı 2009-2013 yıllarını kapsayan dört yıl toplamında 47 tane açılmıştır. Kurs programının yıllara göre dağılımı aşağıda verilmektedir:

1. 2009-2010 yılında sadece 7 kurs açılmıştır. Kursun açıldığı iller İstanbul (5 kurs), Ankara ve Kocaeli (birer kurs) olmuştur.
2. 2010-2011 yılında 4 ilde toplamda 20 kurs açılmıştır. Ankara ve İstanbul'da dokuzar kurs; Konya ve Kocaeli'de ise birer kurs açılmıştır.
3. 2011-2012 yılında Ankara'da 8; İstanbul'da 7 kurs açılmıştır.
4. 2012-2013 yılında kurs sayısında azalma görülmüştür. İstanbul Kadıköy ve Bakırköy'de 3 kurs açılırken; Ankara Yenimahalle ve Çankaya'da 2 kurs açılmıştır.

- İspanyolca Kursu (İleri Kademe) : Bu kurs programı 2009-2012 yıllarını kapsayan dört yıl toplamında 17 tane açılmıştır.

1. 2009-2010 yılında sadece İstanbul Kadıköy'de 2 kurs açılmıştır.
2. 2010-2011 yılında 2 ilde toplamda 3 kurs açılmıştır. Kursun açıldığı iller İstanbul (Kadıköy 2 kurs) ve Ankara'dır (Çankaya 1 kurs).

3. 2011-2012 yılında Ankara Çankaya'da 5; İstanbul Kadıköy'de 3 kurs açılmıştır.
  4. 2012-2013 yılında İstanbul Kadıköy ve Ankara Çankaya'da ikişer kurs açılmıştır.
- İspanyolca Seviye A1: Bu kurs programı 2011-2012 yılında açılmaya başlamıştır. Son dört yıldaki dağılımı ise aşağıda verilmektedir:
1. 2011-2012 yılında İstanbul ve Ankara'da yedişer; Kocaeli'de ise 2 kurs açılmıştır.
  2. 2012-2013 yılında toplamda 55 kurs açılmıştır. En fazla kurs İstanbul'da (21 kurs) açılırken; İstanbul'u Ankara (18 kurs), Kocaeli (9 kurs), İzmir Konak (5 kurs), Sakarya ve Balıkesir Gönen (bire kurs) takip etmiştir.
  3. 2013-2014 yılında toplamda 10 farklı ilde 54 kurs açılmıştır. En fazla kurs açılan iller İstanbul ve Ankara (her bir ilde 19 kurs) olurken; bu illeri Kocaeli İzmit (4 kurs), Muğla Bodrum, Sakarya (üçer kurs), İzmir Urla (2 kurs); Van Erciş, Gaziantep Şehitkamil, Balıkesir Gönen, Konya Meram (bire kurs) takip etmiştir.
  4. 2014-2015 yılında ise toplamda 55 kurs açılmıştır. En fazla kurs İstanbul'da (25 kurs) açılırken; İstanbul'u Ankara (17 kurs); İzmir, Kocaeli (üçer kurs); Sakarya, Aydın Kuşadası (ikişer kurs); Konya Meram, Afyon Çay, Muğla Bodrum (bire kurs) takip etmektedir.
- İspanyolca Seviye A2: Bu kurs programı 2012-2013 yılında açılmaya başlamıştır. Son üç yıldaki dağılımı ise aşağıda verilmektedir:
1. 2012-2013 yılında ilk kez açılan bu kurs programı Ankara (Çankaya ve Yenimahalle 8 kurs), İstanbul (Bakırköy ve Kadıköy 3 kurs) ve Balıkesir Gönen'de (1 kurs) açılmıştır.
  2. 2013-2014 İstanbul (10 kurs), Ankara (6 kurs) ve Balıkesir (1 kurs) illerinde toplamda 17 kurs açılmıştır.
  3. 2014-2015 yılında toplamda 23 kurs açılmıştır. Bu kurs programında en fazla kurs bu yılda açılmıştır. En fazla kurs İstanbul (13 kurs) açılırken; İstanbul'u Ankara (5 kurs), Antalya (2 kurs), Kocaeli, Konya ve Muğla Bodrum (bire kurs) takip etmiştir.

3.1.4.9. İtalyanca

Araştırma kapsamında ele alınan bir diğer yabancı dil ise İtalyancadır. İtalyanca adından da anlaşıldığı üzere İtalya'nın resmi dilidir. Fransızca, İspanyolca ve Portekizce gibi kökenleri Latinceye uzanan İtalyanca, bugün yaklaşık 70 milyon kişi tarafından birinci dil olarak konuşulmaktadır. Bugün İtalyanca, İtalya dışında da Malta, Libya, Güney Kıbrıs, Somali, Slovenya'da yaşayan azınlık topluluklar ve yine Amerika Birleşik Devletleri, Arjantin, Birleşik Krallık ve Avusturalya'ya sürgün edilmiş küçük topluluklar tarafından da kullanılmaktadır. Bununla birlikte İtalyanca, Avrupa Birliği (AB), Latin Birliği, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Örgütü'nün de resmi dillerinden biridir (Tinsley ve Board, 2013).

Dünyanın çeşitli yerlerinde kullanılan ya da yabancı dil olarak öğrenilen İtalyancanın Türkiye topraklarındaki serüveni ise Cumhuriyet öncesi hatta Bizans İmparatorluğu dönemine uzanmaktadır. İtalyancanın özellikle İstanbul ve Anadolu'daki serüvenine İtalya'nın izlemiş olduğu ticari, diplomatik ve misyonerlik faaliyetleri öncülük etmiştir. Çünkü ticaret anlamında X. yüzyıla damgasını vuran Venedik ve Cenevizli tüccar ve denizciler bu dönemde İstanbul'da bir takım imtiyazlar elde etmeye başlamıştır. Yine Katolik Kilisesi'nin merkezi olan İtalya için bu mezhebin korunması ve yayılması amacıyla İtalyanlar özellikle İstanbul'da varlık bulmuşlardır. 1860'lı yıllara gelene kadar Osmanlı topraklarında İtalyan okulları varlık gösterememiş ve İtalyan çocukları Fransız okullarında eğitim görmeye başlamıştır. Ancak 1860 yılı itibarı özellikle İtalyancanın Fransızcanın gerisinde kalmasının verdiği tepkilerle birlikte İtalyan okulları açılmaya başlanmış ve 1912 yılına kadar 16 farklı örgün eğitim kurumu ve çeşitli kurslarla İtalyanca ve İtalyan kültürü öğretim faaliyetleri ülkede sürdürülmüştür (Haydaroglu, 1990).

Cumhuriyetin ilanından bugüne kadar olan süreç ele alındığında ise İtalyanca öğretim faaliyetlerinin yine özel örgün eğitim kurumlarında, Talim ve Terbiye Kurulunun (TTKB) 25.07.2002 tarih ve 286 sayılı kararı ile ortaöğretim kurumlarında ikinci bir yabancı dil olarak (MEB TTKB, 2013), üniversitelerde, Dış İşleri Bakanlığı'na Bağlı İtalyan Kültür Merkezleri ve Derneklerinde ve Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları içinde yer alan yabancı dil kurs merkezlerinde yapıldığı görülmektedir. Ülkemizde tüm bu kurumların yanı sıra, Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne bağlı halk eğitim merkezlerinde de İtalyanca öğretimi yapılmaktadır.

Araştırmaya kaynak teşkil eden halk eğitimi merkezlerinde açılan İtalyanca kursları ve bu kursların araştırma kapsamındaki 2009-2015 yıllarında göstermiş olduğu dağılım Çizelge 39’da verilmektedir. Buna göre belirtilen yıllarda İtalyanca yabancı dili altında İtalyanca kursu (ilk-orta-ileri kademe), İtalyanca Seviye A1, İtalyanca Seviye A2 ve Mesleki İtalyanca (Ayakkabı) adı altında toplamda 190 kurs açılmıştır.

Çizelge 39

2009-2015 Yılları Arasında Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan İtalyanca Kursu Sayısı

Kurs Açılan Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu Adı ve Türü	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
İtalyanca	İtalyanca kursu (ileri kademe)	0	2	1	0	0	0	3
	İtalyanca kursu (orta kademe)	4	10	5	1	0	0	20
	İtalyanca kursu (ilk kademe)	20	23	16	0	0	0	59
	İtalyanca Seviye A1	0	0	8	28	33	18	87
	İtalyanca Seviye A2	0	0	0	3	7	7	17
	Mesleki İtalyanca Ayakkabı	0	0	0	0	4	0	4
	Toplam	24	35	30	32	44	25	190

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Çizelge 39 dikkatli incelendiğinde, en fazla İtalyanca kursu açılan programın İtalyanca Seviye A1 (87 kurs) olurken; en az kurs açılanın ise İtalyanca Kursu İleri Kademe (3 kurs) olduğu görülmektedir. Bu kurslar içinde yıllara göre dağılım detaylandırıldığında ise, en fazla İtalyanca kursunun 2013-2014 yılında; en az kursun ise 2009-2010 yılında açıldığı görülmektedir.

Bunun yanı sıra Şekil 14’te de görüldüğü üzere açılan kurs sayılarında yıllara göre dalgalanmalar görülmektedir. Buna göre kurs sayılarında;

- 2010-2011 yılında bir önceki yıla oranla % 45.83 oranında artış,
- 2011-2012 yılında 2010-2011’e oranla % 14.29 oranında düşüş,
- 2012-2013 yılında bir önceki yıla oranla % 6.67 oranında bir artış,
- 2013-2014 yılında, 2012-2013 yılına oranla % 37.5 oranında artış,

görülmektedir. Yine aynı çizelgeye göre, en fazla İtalyanca kursu açılan il, tüm yabancı dil kurslarında olduğu gibi İstanbul'dur. İstanbul 2009-2010 yılı hariç her yıl kurs açılan ve sıralamada ilk sırada yer alan il olmuştur. 2009-2010 yılında ise en fazla İtalyanca kursu açılan il Kocaeli'dir. İstanbul'un ardından en fazla kurs açılan ilin başında ise Ankara gelmektedir. Ankara'da tüm yıllar toplamında 29 kurs açılırken; Ankara'yı 26 kursla her yıl sıralamada yer alan Kocaeli takip etmiştir. Bu iller dışında Bilecik'te de her yıl İtalyanca kursu açıldığı görülmektedir. Yalova, İzmir, Sakarya ve Konya'da ise dönemsel olarak kurslar açılırken; Rize, Aydın, Kırklareli ve Erzincan'da birer kez kurs açılmış.

Açılan İtalyanca kurs programlarının illere göre dağılımı (MEB SGB,2016) detaylı olarak irdelendiğinde ise aşağıdaki bilgilere ulaşılmaktadır:

- İtalyanca Kursu (İlk Kademe): Bu kurs programı 2009-2012 yıllarında açılmıştır. Kurs programının yıllara göre dağılımı ise şu şekildedir;
  1. 2009-2010 yılında 6 ilde 20 kurs açılmıştır. En fazla kurs açılan il Kocaeli (7 kurs) olurken; Kocaeli'yi İstanbul (6 kurs), Ankara, İzmir (Bayraklı), Yalova (ikişer kurs) ve Bilecik (1 kurs) takip etmiştir.
  2. 2010-2011 yılında 7 ilde toplamda 23 kurs açılmıştır. En fazla kurs İstanbul'da (10 kurs) açılırken; İstanbul'u Kocaeli (5 kurs), Yalova (4 kurs), Ankara (2 kurs) , Bilecik ve Rize (birer kurs) takip etmiştir.
  3. 2011-2012 yılında 4 ilde toplamda 16 kurs açılmıştır. En fazla kurs İstanbul'da (5 kurs) açılırken; İstanbul'u Ankara (3 kurs), Bursa, Kırklareli (ikişer kurs); Kocaeli, Sakarya, Yalova ve Bilecik (birer kurs) takip etmektedir.
- İtalyanca kursu (Orta Kademe) : Bu kurs programı 2009-2013 yılları arasında açılmıştır. Kurs programının yıllara göre dağılımı şu şekildedir:
  1. 2009-2010 yılında sadece İstanbul ve Kocaeli'de ikişer kurs açılmıştır.
  2. 2010-2011 yılında İstanbul ve Yalova'da dörder kurs, Kocaeli'de ise 1 kurs açılmıştır.
  3. 2011-2012 yılında Ankara'da 2 kurs; İstanbul, Kocaeli ve Bilecik'te ise birer kurs açılmıştır.
  4. 2012-2013 yılında İstanbul Küçükçekmece'de sadece 1 kurs açılmıştır.
- İtalyanca kursu (ileri kademe): Bu kurs programı 2010-2012 yılları arasında açılmıştır. Kurs programının bu yıllardaki illere göre dağılımı ise aşağıda verilmektedir:

Çizelge 44

2009-2015 Yılları Arası Türkiye Geneline Halk Eğitimi Merkezlerinde Japonca Kursu Açılan İller

Sıra No	2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013		2013-2014		2014-2015	
	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı
1	Kocaeli	14	Kocaeli	8	Kocaeli	9	Kütahya	5	İzmir	7	İzmir	5
2	Çanakkale	2	Konya	5	İzmir	5	İzmir	4	Sakarya	4	Ankara	4
3	Nevşehir	2	Çanakkale	2	Kütahya	1	Kocaeli	3	Bursa	2	İstanbul	4
4	Balıkesir	1	Eskişehir	2			Nevşehir	2	Ankara	1	Kocaeli	2
5	İstanbul	1	Mersin	1			Ankara	1	Antalya	1	Konya	2
6	Kırklareli	1	Kırklareli	1			Çanakkale	1	Çanakkale	1	Sakarya	2
7							Sakarya	1	Konya	1	Çanakkale	2
8									Kütahya	1	Kütahya	1
9											Manisa	1
10											Nevşehir	1

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

1. 2009-2010 yılında Kocaeli İzmit'te 4 kurs açılmıştır.
  2. 2010-2011 yılında 3 ilde toplamda 5 kurs açılmıştır. Bu iller Kocaeli (5 kurs), Çanakkale ve Eskişehir'dir (1 kurs).
  3. 2011-2012 yılında bu kurs programı Kocaeli İzmit (2 kurs) ve İzmir Çiğli'de (1 kurs) açılmıştır.
  4. 2012-2013 yılında sadece Kocaeli İzmit'te 1 kurs açılmıştır.
- Japonca Kursu (İleri Kademe) : Bu kurs programı 2009-2012 yıllarını kapsayan dört yıl toplamında 3 tane açılmıştır.
1. 2009-2010 yılında sadece Kocaeli İzmit'te 2 kurs açılmıştır.
  2. 2010-2011 yılında bu kurs programından hiç kurs açılmamıştır.
  3. 2011-2012 yılında Kocaeli İzmit'te 1 kurs açılmıştır.
- Japonca Seviye A1: Bu kurs programı 2011-2012 yılında açılmaya başlamıştır. Son dört yıldaki dağılımı ise aşağıda verilmektedir:
1. 2011-2012 yılında Kocaeli'de 2 kurs açılırken; Kocaeli'yi İzmir ve Kütahya (bire kurs) takip etmiştir.
  2. 2012-2013 yılında 7 ilde 15 kurs açılmıştır. En fazla kurs Kütahya (4 kurs) ve İzmir'de (Çiğli ve Aliğa ikişer kurs) açılırken; bu illeri Nevşehir Avanos, Kocaeli İzmit (ikişer kurs); Sakarya, Ankara Sincan ve Çanakkale (bire kurs) takip etmiştir.
  3. 2013-2014 yılında toplamda 8 farklı ilde 13 kurs açılmıştır. En fazla kurs açılan iller Sakarya Adapazarı ve İzmir Çiğli (üçer kurs) olurken; bu illeri Bursa Osmangazi, Ankara Yenimahalle, Antalya Muratpaşa, Çanakkale, Konya Meram ve Kütahya (bire kurs) takip etmiştir.
  4. 2014-2015 yılında ise toplamda 22 kurs açılmıştır. En fazla kurs İzmir Karabağlar'da (5 kurs) açılırken; İzmir'i Ankara, İstanbul (üçer kurs); Çanakkale, Sakarya, Konya, Kocaeli (ikişer kurs); Manisa Kula, Nevşehir Avanos ve Kütahya Merkez (bire kurs) takip etmiştir.
- Japonca Seviye A2: Bu kurs programı 2012-2013 yılında açılmaya başlamıştır. Son üç yıldaki dağılımı ise aşağıda verilmektedir:
1. 2012-2013 yılında ilk kez açılan bu kurs programı sadece Kütahya Merkez'de (1 kurs) açılmıştır.
  2. 2013-2014 yılında İzmir Çiğli (4 kurs) ve Sakarya Adapazarı'nda (1 kurs) açılmıştır.

Yine her sene kurs açılan ve sıralamada yeri değişmeyen Kocaeli de İstanbul'dan sonra en fazla Rusça kursu açılan il olarak görülmektedir. Bu üç ilin yanı sıra sıralama da yerleri değişkenlik gösterse de Ankara ve İzmir illeri de dikkati çekmektedir. En az kurs açılan iller ise sadece birer kurs açılan iller olmuştur. En az Rusça kursu açılan illerin içinde ismine en sık rastlanılan iller ise, Ardahan, Artvin, Bayburt, Tekirdağ ve Bartın olmuştur (Bkz. Çizelge 47).

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından (2016) alınan veriler göz önünde bulundurulduğunda, Rusça yabancı dili altında açılan Rusça kurs programlarının belirtilen yıllarda illere göre detaylı dağılımı ise aşağıdaki gibidir;

- Rusça Kursu (ilk kademe):2009-2012 yılları arasında toplamda 559 kurs açılmıştır. Kursun dağılımı;
  1. 2009-2010 yılında en fazla kurs Antalya'da (54 kurs) açılmıştır. Antalya'yı Kocaeli (24 kurs), İstanbul (19 kurs), İzmir ve Mersin (1birer kurs) takip etmiştir. En az kurs açılan iller sadece 1 kurs açılan Ardahan, Artvin, Çankırı, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Kırklareli, Ordu ve Samsun olmuştur.
  2. 2010-2011 yılında 235 kurs açılan bu kurs programının en fazla açıldığı il Antalya (64 kurs) olurken; Antalya'yı İstanbul (26 kurs), Kocaeli (23 kurs), Bursa (16 kurs), Isparta (13kurs), Ankara ve İzmir (on birer kurs) takip etmiştir. En az kurs açılan iller sadece 1 kurs açılan Adıyaman, Bartın, Bayburt, Bolu, Burdur, Çankırı, Hakkari, Kars, Kırıkkale, Van, Yozgat olmuştur.
  3. 2011-2012 toplamda 138 kurs açılmıştır. En fazla kurs açılan il 43 kurs açılan Antalya olurken; Antalya'yı İstanbul (15 kurs), Ankara (11 kurs), Muğla (10 kurs), Bursa ve İzmir (dokuzar kurs) takip etmiştir. En az kurs açılan iller sadece 1 kurs açılan Bayburt, Kırıkkale, Ordu, Sakarya, Samsun ve Şanlıurfa olmuştur.
- Rusça Kursu (Orta Kadem): Bu kurs programı 2009-2013 yılları arasında toplamda 136 tane açılmıştır. Kursun dağılımı;
  1. 2009-2010 yılında toplamda 31 kurs açılmıştır. Kursun açıldığı iller Antalya (11 kurs), İstanbul (6 kurs), Trabzon, Kocaeli (üçer kurs), Isparta (2 kurs), Mersin, Ankara ve Bartın'dır (birer kurs).
  2. 2010-2011 yılında 44 kurs açılmıştır. En fazla kurs Antalya'da (13 kurs) açılırken; Antalya'yı İstanbul (6 kurs), Kocaeli (5 kurs), Bursa (3 kurs),

İzmir (3 kurs), Isparta, Muğla, Kırklareli, Ardahan, Balıkesir (ikişer kurs); Ankara, Rize, Eskişehir ve Yozgat (1 ‘er kurs) takip etmiştir.

3. 2011-2012 yılında toplamda 47 kurs açılmıştır. En fazla kurs Antalya’da (15 kurs) açılırken; Antalya’yı Kocaeli, İstanbul (altışar kurs); İzmir (4 kurs, Mersin, Bursa (üçer kurs); Trabzon, Isparta, Muğla (ikişer kurs); Ankara, Rize, Sakarya (bire kurs) takip etmiştir.
4. 2012-2013 yılında toplamda 14 kurs açılmıştır. Kurs açılan iller sırasıyla Antalya (5 kurs), Muğla, Kocaeli, Isparta (ikişer kurs), Ankara, İstanbul ve İzmir’dir (bire kurs).

➤ Rusça Kursu (İleri Kademe): Bu kurs programı 2009-2013 yılları arasında açılmıştır. Kursun dağılımı;

1. 2009-2010 yılında Trabzon (2 kurs), Bartın, Antalya, Mersin ve İzmir’de (bire kurs) açılmıştır.
2. 2010-2011 yılında 9 kurs açılmıştır. Antalya’da 3 kurs açılırken; Antalya’yı ikişer kursla İzmir ve Kocaeli; bire kursla da İstanbul ve Mersin takip etmiştir.
3. 2011-2012 yılında toplamda 9 kurs açılmıştır: Antalya ve Rize’de ikişer kurs açılmış olup; bu illeri bire kurs açılan İstanbul, İzmir, Kocaeli, Gaziantep, Balıkesir takip etmiştir.
4. 2012-2013 yılında İzmir ve Antalya’da üçer kurs açılmıştır.

➤ Rusça Seviye A1: Bu kurs programı 2011-2015 yılları arasında toplamda 914 tane açılmıştır. Kursun belirtilen yıllardaki dağılımı aşağıdaki gibidir:

1. 2011-2012 yılında toplamda 114 kurs açılmıştır. En fazla kurs açılan ilk 5 il sırasıyla Antalya (35 kurs), İstanbul (14 kurs), Ankara (11 kurs), Kocaeli (11 kurs), İzmir ve Isparta (dörder kurs) olurken; en az kurs açılan iller sadece bire kurs açılan Adıyaman, Ardahan, Aydın, Batman, Eskişehir, Kilis, Manisa, Tekirdağ, Tokat, Yalova, Zonguldak, Muğla, Rize, Balıkesir, Bartın ve Trabzon’dur.
2. 2012-2013 yılında en fazla kurs açılan iller sırasıyla Antalya (80 kurs), İstanbul (44 kurs), Kocaeli (21 kurs), Ankara (19 kurs), Mersin (16 kurs), İzmir (15 kurs), Konya ve Muğla’dır (10’ar kurs).
3. 2013-2014 yılında toplamda 287 kurs açılmıştır. En fazla kurs açılan il Antalya (69 kurs) olurken; Antalya’yı İstanbul (47 kurs), Kocaeli (25 kurs), Ankara (22 kurs), Konya (14 kurs), İzmir, Muğla (ikişer kurs) ve Bursa (10

kurs) takip etmiştir. En az kurs açılan iller ise sadece 1 kursun açıldığı Adıyaman, Amasya, Ardahan, Artvin, Bartın, Karabük, Kars, Rize, Sakarya, Şanlıurfa, Tekirdağ, Trabzon, Tunceli ve Van'dır.

4. 2014-2015 yılında toplamda 221 kurs açılmıştır. En fazla kurs Antalya'da (36 kurs) açılırken, Antalya'yı Kocaeli (26 kurs), İstanbul (25 kurs), İzmir (22 kurs) ve Ankara (12 kurs) takip etmiştir. En az kurs ise sadece 1 kurs açılan Tekirdağ, Rize, Manisa, Karabük, Ardahan, Afyon, Elazığ, Hatay, Zonguldak illeri olmuştur.

➤ Rusça Seviye A2: Bu kurs programı 2012-2015 yılları arasında toplamda 173 tane açılmıştır. Kursun belirtilen yıllardaki dağılımı aşağıdaki gibidir:

1. 2012-2013 yılında toplamda 53 kurs açılmıştır. En fazla kurs açılan iller Antalya (9 kurs), Kocaeli, İstanbul (yedişer kurs) ve Ankara (beşer kurs) olurken; bu illeri İzmir, Balıkesir (üçer kurs); Mersin, Konya, Isparta, Sakarya, Yalova (ikişer kurs); Rize, Edirne, Çanakkale, Tunceli, Ordu, Giresun, Muğla (bire kurs) takip etmiştir.
2. 2013-2014 yılında toplamda 63 kurs açılmıştır. En fazla kurs Antalya ve İstanbul'da (onar kurs) açılmıştır. Bu illeri Ankara (9 kurs), Kocaeli (8 kurs), İzmir (4 kurs), Balıkesir, Giresun (üçer kurs), Ordu, Muğla, Bursa (ikişer kurs), Konya, Kocaeli, Aydın, Isparta, Samsun, Burdur, Yalova, Adıyaman, Sakarya, Trabzon ve Tunceli (bire kurs) takip etmiştir.
3. 2014-2015 yılında toplamda 57 kurs açılmıştır. En fazla kurs İstanbul'da (18 kurs) açılırken; İstanbul'u Antalya (10 kurs), Kocaeli (8 kurs), Ankara (4 kurs), Giresun (3 kurs), Adıyaman Kahta, Muğla Dalaman/ Fethiye, Trabzon Ortahisar, İzmir (ikişer kurs); Denizli, Manisa, Konya, Isparta, Yalova (bire kurs) takip etmiştir.

➤ Mesleki Rusça Konaklama: Bu kurs programı adından da anlaşılacağı üzere konaklama alanında çalışan ya da çalışmak isteyen yetişkinlere hedef dil Rusçada mesleğin gerektirdiği terminolojiyi kullanarak okuma, konuşma, yazma, dinleme ve iletişim kurma becerileri kazandırmayı hedeflemektedir. Araştırma kapsamındaki tüm yıllarda toplamda 35 kurs açılan bu kursun yıllardaki illere göre dağılımı ise aşağıda verilmektedir:

1. 2009-2010 yılında İstanbul Adalar'da 4, Antalya Muratpaşa'da 1 kurs açılmıştır.

Çizelge 51

2009-2015 Yılları Arası Türkiye Geneline En Az Yabancılar İçin Türkçe Kursu Açılan İller

Sıra No	2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013		2013-2014		2014-2015	
	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı
1	Afyon	1	Bitlis	1	Mersin	1	Çanakkale	1	Amasya	1	Edirne	1
2			Eskişehir	1	Ordu	1	Kocaeli	1	Bolu	1	Kırklareli	1
3			İzmir	1	Balıkesir	1	Ordu	1	Hatay	1	Sivas	1
4					Tekirdağ	1	Erzurum	1	Kırklareli	1	Trabzon	1
5					Tokat	1	Samsun	1	Niğde	1	Uşak	1
6					Kırıkkale	1	Denizli	1	Rize	1	Aksaray	1
7					Bilecik	1	Bayburt	1	Tekirdağ	1	Bayburt	1
8					Denizli	1	Afyon	1	Aksaray	1	Şırnak	1
9					Erzurum	1	Kırklareli	1				
10					Giresun	1	Mardin	1				
11					Gümüşhane	1	Düzce	1				
12					Hatay	1						
13					Kayseri	1						
14					Nevşehir	1						
15					Düzce	1						

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Ayrıca, bu kursun en fazla açıldığı illerin dağılımını veren Çizelge 50 incelendiğinde, tüm yıllarda en fazla kurs açılan illerin sıralamalarının farklılık gösterdiği görülmektedir. Tüm yıllarda adına en fazla rastlanan iki il İstanbul ve Antalya'dır. Muğla ise son yıla kadar listede yer almış ancak son sene listeden çıkmıştır. Bu da son sene Muğla'da bu kursa talep olmadığını göstermektedir. Yine aynı şekilde ilk sene listenin ilk sırasında yer alan Ankara dönemseller olarak kurs açılan iller arasında yer almıştır. Bir diğer kayda değer veri ise, ilk senelerde listede yer almayan bazı illerin son senelerde yüksek sayıda kursla (kurs sayıları 200' ü geçmektedir) sıralamada yer almasıdır. Bu illerin başında Şanlıurfa, Kilis, Adana, Hatay gelmektedir.

En az kurs açılan illerin sıralaması ise Çizelge 51'de verilmektedir. Buna göre en az bir kurs açılan iller göz önünde bulundurulduğunda her sene farklı bir ilde bir tane de olsa kurs açıldığı görülmektedir. Ancak sıralamada adına en çok rastlanan il Kırklareli'dir.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından (2016) elde edilen verilere istinaden, 2009-2015 yıllarında açılan tüm "Yabancılar için Türkçe" kurs programlarının illere göre dağılımı detaylandırıldığında aşağıdaki bilgilere ulaşılmaktadır:

- Yabancılar için Türkçe Kursu: Bu kurs programı 2009-2013 yıllarını kapsayan dört yılda toplamda 282 tane açılmıştır. Bu kurs programının açıldığı ilk üç yılda başka Türkçe kursu açılmadığı için Çizelge 50 ve 51 ilk üç yılın dağılımını vermektedir. Ancak 2012-2013 yılında 93 kurs açılmış olup; kursun en fazla açıldığı il Isparta (15 kurs) olurken, Isparta'yı Antalya, Uşak (9 kurs), Adana (7 kurs) ve İstanbul (6 kurs) takip etmiştir. En az kurs açılan iller ise sadece birer kurs açılan Aksaray, Aydın, Denizli, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Gümüşhane, Kahramanmaraş, Kayseri, Kırşehir, Kütahya, Nevşehir ve Niğde'dir.
- Yabancılar için Türkçe Seviye A1: Bu kurs programı 2012-2015 yıllarını kapsayan üç yılda toplamda 2.173 tane açılmıştır. Bu kurs programının yıllara göre dağılımı aşağıda verilmektedir:
  1. 2012-2013 yılında 52 ilde 245 kurs açılmıştır. En fazla kurs açılan il Adana (30 kurs) olurken, Adana'yı İstanbul (23 kurs), Tokat (16 kurs), Mersin (12 kurs), Batman (10 kurs), Muğla ve Sakarya (dokuz kurs) takip etmiştir. En az kurs açılan iller ise sadece birer kurs açılan Afyon, Bayburt, Çanakkale, Düzce, Kırklareli, Kocaeli, Mardin, Ordu, Samsun, Isparta, Kilis, Yozgat, Aksaray, Aydın ve Niğde'dir.

2. 2013-2014 yılında sadece bu kurs programı (500 kurs) açıldığı için Çizelge 50 ve 51 kurs açılan illeri vermektedir. En fazla kurs açılan iller İstanbul, Mersin, Sakarya, Konya ve Bursa'dır.
  3. 2014-2015 yılında ise 60 ilde toplamda 1.248 kurs açılmıştır. 2014-2015 yılı diğer yıllara nazaran en fazla kurs açılan yıl olduğu için gerek kurs gerekse de il sayısında ciddi bir artış gözlenmiştir. En fazla kurs açılan iller başta Kilis (202 kurs) olmak üzere, Şanlıurfa (180), İstanbul (114), Adana(105), Bursa (91), Hatay (90), Gaziantep (71), Ankara (54), Mersin (41), Mardin (40), Antalya (33), Sakarya (30) ve Osmaniye'dir (29). En az kurs açılan iller ise sadece birer kurs açılan Aksaray, Bayburt, Diyarbakır, Edirne, Erzincan, Kırklareli, Sivas, Şırnak, Trabzon ve Uşak'tır.
- Yabancılar için Türkçe Seviye A2: Bu kurs programı 2014-2015 yılında 24 ilde 113 tane açılmıştır. Kursun en fazla açıldığı iller Şanlıurfa (34 kurs), Osmaniye (17 kurs), Gaziantep (15 kurs) olurken; en az kurs Bursa, Yalova, Aydın, Karabük, Kocaeli, Çanakkale, Tekirdağ, Çorum, Bilecik, Diyarbakır ve Erzincan'da açılmıştır. Bu illerde sadece birer kurs açılmıştır.

3.1.4.13. Yunanca

Çizelge 52

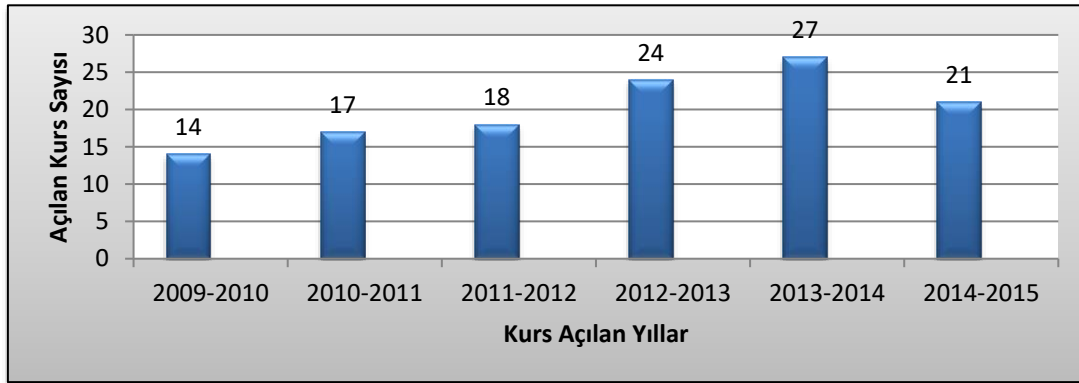
2009-2015 Yılları Arasında HEM 'de Açılan Yunanca Kursları Sayısı

Kurs Açılan Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu Adı ve Türü	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
	Yunanca	14	17	16	0	0	0	47
Yunanca	Yunanca Seviye A1	0	0	2	17	20	12	51
	Yunanca Seviye A2	0	0	0	7	7	9	23
	Toplam	14	17	18	24	27	21	121

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Araştırma kapsamında ele alınan 13'üncü yabancı dil kursu Yunancadır. Halk eğitimi merkezlerinde 2009-2015 yılları arasında açılan Yunanca kurs sayılarının belirtilen bu yıldaki dağılımı Çizelge 52'de verilmektedir. Buna göre Yunanca yabancı dilinde *Yunanca*, *Yunanca Seviye A1* ve *Yunanca Seviye A2* adı altında

toplamda 121 kurs açılmıştır. 121 kursla Yunanca tüm yabancı diller arasında 9'uncu sırada yer almaktadır. Ayrıca yukarıda yer alan çizelge dikkatli incelendiğinde en fazla Yunanca kursunun Yunanca Seviye A1'den, en az kursun ise Yunanca Seviye A2'den açıldığı görülmektedir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 18. 2009-2015 Yılları Arasında Açılan Yunanca Kursları Sayısı

Şekil 18 ve Çizelge 52 birlikte incelendiğinde ise tüm yıllarda en fazla Yunanca kursunun 2013-2014, en az kursun ise 2009-2010 yılında açıldığı görülmektedir. Yine aynı şekle bakıldığında açılan Yunanca kurslarının sayısında 2013-2014 yılına kadar doğrusal bir artış olurken, son sene kurs sayılarında bir düşüş gerçekleşmiştir. Buna göre açılan Yunanca kurs sayısında;

- 2010-2011 yılında bir önceki yıla oranla % 21.43 oranında artış,
- 2011-2012 yılında 2010-2011'e oranla %5.88 oranında artış,
- 2012-2013 yılında bir önceki yıla oranla tekrar % 33.33 oranında bir artış,
- 2013-2014 yılında, 2012-2013 yılına oranla %12.5 oranında azalma,
- 2014-2015 yılında ise bir önceki yıla oranla % 22.22 oranında azalma olduğu görülmektedir.

Çizelge 53'e bakıldığında ise Yunanca kurslarının açıldığı bölgelerin dağılımı görülmektedir. Araştırma kapsamında ele alınan on iki bölgenin sadece dördünde Yunanca kursu açılmıştır. En fazla Yunanca kursu TR3 Ege'de (66 kurs) açılırken, Ege'yi sırasıyla TR2 Batı Marmara (66 kurs), TR1 İstanbul (5 kurs) ve TR5 Batı Anadolu (2 kurs) takip etmiştir.

Çizelge 53

2009-2015 Yılları Arası Açılan Yunanca Kurslarının Bölgelere Göre Dağılımı

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR							
Bölgeler	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
TR1 İSTANBUL	0	2	2	1	0	0	5
TR2 BATI MARMARA	4	4	9	9	11	11	48
TR3 EGE	8	11	7	14	16	10	66
TR5 BATI ANADOLU	2	0	0	0	0	0	2

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Yine Çizelge 53 detaylı incelendiğinde bu dört bölgenin tamamında her yıl kurs açılmadığı da görülmektedir. Her sene kurs açılan bölgeler Ege ve Batı Marmara'dır.

Yunanca kurslarının bölgelere göre dağılımının yanı sıra, bu bölgelerde illere göre dağılımı ise Çizelge 54'te verilmiştir. Bu çizelgeye göre, her sene en fazla kurs açılan il İzmir olmuştur. İzmir'de tüm yıllar toplamında 58 kurs açılmıştır. İzmir'den sonra en fazla Yunanca kursu açılan il Balıkesir olurken; bu ili Edirne ve ardından Muğla takip etmiştir. Tüm yıllarda sekiz farklı ilde en az bir Yunanca kursu açılmıştır.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından (2016) elde edilen verilere göre, 2009-2015 yıllarında açılan tüm "Yunanca" kurs programlarının illere göre dağılımı detaylandırıldığında ise şunlar söylenebilir:

- 2009-2010 yılında 3 farklı ilde "Yunanca" adı altında toplamda 14 kurs açılmıştır. En fazla kurs İzmir'e bağlı Çeşme, Dikili ve Konak ilçelerinde (toplamda 8 kurs) açılırken; İzmir'i Balıkesir Ayvalık (4 kurs) ve Ankara Çankaya (2) takip etmiştir.
- Bu kurs programı 2010-2011 yılında 4 farklı ilde toplamda 17 kurs olarak açılmıştır (Bkz. Çizelge 54). Bu illerde ise özellikle kursların İzmir Dikili, Çeşme ve Konak; Edirne Merkez ve Keşan; Balıkesir Ayvalık ve İstanbul Fatih'te açıldığı tespit edilmiştir.

Çizelge 54

2009-2015 Yılları Arası Türkiye Genelinde Yunanca Kursu Açılan İller

Sıra No	2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013		2013-2014		2014-2015	
	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı
1	İzmir	8	İzmir	11	İzmir	7	İzmir	13	İzmir	12	İzmir	7
2	Balıkesir	4	Balıkesir	2	Balıkesir	7	Balıkesir	6	Balıkesir	8	Balıkesir	5
3	Ankara	2	İstanbul	2	İstanbul	2	Çanakkale	2	Muğla	4	Muğla	3
4			Edirne	2	Edirne	2	Edirne	1	Edirne	3	Edirne	3
5							İstanbul	1			Çanakkale	2
6							Muğla	1			Tekirdağ	1

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

- 2011-2012 yılında “Yunanca” adı altında 16 kurs açılmıştır. En fazla kurs İzmir’e bağlı Çeşme, Konak ve Foça’da toplamda 7 kurs olarak açılırken; İzmir’i Balıkesir Ayvalık (6 kurs), İstanbul Fatih (2 kurs) ve Edirne Merkez (1) takip etmiştir.
- Yine 2011-2012 yılında Yunanca Seviye A1 kursları da açılmaya başlamıştır. Bu kurs programından Edirne Uzunköprü ve Balıkesir Ayvalık’ta birer kurs açılmıştır.
- 2012-2013 yılında 6 ilde 17 Yunanca Seviye A1 kursu açılmıştır. En fazla kurs İzmir’e bağlı Konak, Çeşme, Foça, Dikili (9 kurs toplamda), İzmir’i Balıkesir Ayvalık (4), Çanakkale Bozcaada, Muğla Bodrum, İstanbul Küçükçekmece ve Edirne Merkez (birer kurs) takip etmiştir.
- 2012-2013 yılında aynı zamanda Yunanca Seviye A2 kursu açılmaya başlamıştır. En fazla kurs İzmir Konak ve Çeşme’de toplamda 4 kurs olarak açılmış; İzmir’i Balıkesir Ayvalık (2) ve Çanakkale Bozcaada(1) takip etmiştir.
- 2013-2014 yılına gelindiğinde ise yine Seviye A1 kurs programının en fazla açılan Yunanca kurs programı olduğu görülmektedir. Bu kurs programından 4 ilde toplamda 20 kurs açılmıştır. En fazla kurs yine İzmir Çeşme, Konak, Dikili ve Foça’da (toplamda 8 kurs) açılırken; İzmir’i Balıkesir Ayvalık, Edremit (5 kurs); Bodrum Muğla (4 kurs), Edirne (Merkez ve Uzunköprü’de 3 kurs) takip etmiştir.
- 2013-2014 yılında Yunanca Seviye A2 kurs programından ise İzmir Foça ve Konak’ta 4 kurs açılırken; Balıkesir Ayvalık’ta 3 kurs açılmıştır.
- 2014-2015 yılında Yunanca Seviye A1 kursu 17 tane açılmıştır. En fazla kurs üçer kurs açılan İzmir (Konak, Çeşme, Foça) ve Edirne (İpsala ve Merkez) olurken; bu iki ili ikişer kurs açılan Muğla (Bodrum) ve Çanakkale (Bozcaada ve Gökçeada) takip etmiştir. Ayrıca Balıkesir Ayvalık ve Tekirdağ Süleyman Paşa’da da birer kurs açılmıştır.
- 2014-2015 yılında Yunanca Seviye A2 kursu ise sadece İzmir (Konak, Foça, Çeşme) ve Balıkesir Ayvalık’ta (dörder kurs) açılırken; bu illeri sadece 1 kurs açılan Muğla (Bodrum) takip etmiştir.

3.1.4.14. Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık Kursu

Araştırmanın problem bölümünde de daha önce ifade edildiği üzere, bu kurs programı yabancı bir dil olmamasına rağmen, ulaşılan verilerde “yabancı diller” adı altında sınıflandırıldığı için araştırmada yabancı dil kurslarının içinde ele alınmıştır. Nitekim bu kurs programı adından da anlaşılacağı gibi, hedef yabancı dilde sınava girmek isteyen akademik personel için açılmış kursları ifade etmektedir.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından (2016) elde edilen verilerde bu kursların hangi yabancı dilde açıldığı yönünde herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Ancak akademik personel yabancı dil sınavları merkezi olarak Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) nezdinde gerçekleştirilmektedir. Bu sınavların en önemlisi 2013 yılına kadar gerçekleştirilen Üniversitelerarası Kurul Yabancı Dil Sınavıdır (ÜDS).

Üniversitelerarası Kurul Yabancı Dil Sınavı (ÜDS) 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 24. ve 65. maddeleri gereğince hazırlanarak 1 Eylül 2000 tarih ve 24157 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Doçentlik Sınav Yönetmeliği" uyarınca doçent adaylarının gireceği merkezi bir sınavdır. Bu sınava doktora ve sanatta yeterlik çalışmasına başvuracak adaylar da gireceklerdir. Ayrıca, ÜDS sonuçları, yüksek lisans programlarına giriş için de kullanılabileninden, lisans programı mezunları ile lisans programlarının son sınıfında veya son sınıftan bir önceki sınıfta okuyan öğrenciler de bu sınava girebilirler. ... Sınavlar İngilizce, Almanca ve Fransızca dillerindedir. Almanca, Fransızca ve İngilizce dışında yabancı dil sınavı açılmasına Üniversitelerarası Kurul karar verir (ÖSYM, 2007a).

Ancak ÜDS sınavı 2013 yılından itibaren kaldırılmış olup, yerine Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavı (YDS) getirilmiştir. ÖSYM tarafından yapılan 4 Ocak 2013 tarihli basın duyurusunda bu değişiklik şu şekilde ifade edilmektedir (ÖSYM, 2013):

Yabancı Dil Bilgisi Seviye Belirleme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, 4 Ocak 2013 tarihli ve 28518 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Bu Yönetmelik gereği; Merkezimiz tarafından bazı dillerde yılda iki kez olmak üzere Yabancı Dil Bilgisi Seviye Belirleme Sınavı (YDS) yapılacaktır. Sınavın ilk uygulamasının 7 Nisan 2013 tarihinde yapılması planlanmaktadır. 2013 yılından itibaren ÖSYM tarafından, yabancı dil bilgisi seviye belirlemeye yönelik olarak, sadece Yabancı Dil Seviye Belirleme Sınavı (YDS) yapılacaktır. Diğer yabancı dil bilgisi seviye belirleme sınavları (ÜDS/KPDS vb.) yapılmayacaktır.

ÖSYM'nin dışında başka kurumlar ya da kuruluşlar tarafından yapılan uluslararası geçerliliği olan yabancı dil sınavları da ÜDS, YDS ve KPDS sınavlarına eşdeğer sayılmaktadır.

Yabancı Dil Sınavları Eşdeğerlik Komisyonu raporları ve Yabancı Dil Sınavları Dairesinin değerlendirmelerini göz önünde bulunduran ÖSYM Yönetim Kurulu, Yabancı Dil Sınavlarının Eşdeğerlikleri hususunda; herhangi bir yabancı dil sınavının

KPDS, ÜDS veya YDS'ye eşdeğer olarak kabul edilmesinde öncelikle sınavın uluslararası geçerliliğe sahip olmasına ve sınavı hazırlayan kurumun sadece bağlı olduğu ülkenin resmi dili/ dillerinde yaptığı sınavların eşdeğer kabul edilmesine karar verilmiştir (ÖSYM, 2016).

ÖSYM tarafından eşdeğer görülen bu sınavlar ise aşağıda verilmektedir:

- İngilizce için eşdeğerliği kabul edilen sınavlar: CAE, CPE, TOEFL iBT, PTE Akademik
- Almanca için eşdeğerliği kabul edilen sınavlar: TELC Deutsch, DSD II, Goethe Institut ve TestDaF Sınavları
- Fransızca için eşdeğerliği kabul edilen sınavlar: DELF & DALF
- İtalyanca için eşdeğerliği kabul edilen sınavlar: CELI
- İspanyolca için eşdeğerliği kabul edilen sınavlar: DELE
- Rusça için eşdeğerliği kabul edilen sınavlar: TORFL'dir (ÖSYM,2016).

Türkiye'de adı geçen bu sınavlara hazırlık amacıyla özellikle Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğüne bağlı çok sayıda özel öğretim kurumunda (dil okulları ve dil kursları) yetişkin öğrenenlere kurslar verilmektedir. Ancak kamusal anlamda yetişkinlerin bu ihtiyacını giderici kurs programları (kamusal) yaygın eğitim kurumlarının başında gelen halk eğitimi merkezlerinde de gerçekleştirilmektedir.

Araştırmaya kaynak teşkil eden halk eğitimi merkezlerinin 2009-2015 yıllarında açılan kurs programları incelendiğinde altı yılda her yıl açılmasa da toplamda 6 tane "Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık" kursu (kursların yıllara göre dağılımı Çizelge 55'te verilmektedir) açıldığı görülmektedir.

Çizelge 55

HEM'de Açılan Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık Kursları Sayısı

Yabancı Dil Kursu Adı	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık	2	2	0	2	0	0	6

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Çizelge 55'te de görüldüğü üzere kurslar sadece 2009-2010, 2010-2011 ve 2012-2013 yıllarında her yıl ikişer tane açılmıştır. Son iki yıl hiç kurs açılmamıştır.

Çizelge 56

*Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık Kursları Bölgesel Dağılımı***KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR**

Bölgeler	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
TR2 BATI MARMARA	1	0	0	0	0	0	1
TR3 EGE	0	1	0	1	0	0	2
TR5 BATI ANADOLU	0	0	0	1	0	0	1
TR9DOĞU KARADENİZ	1	0	0	0	0	0	1
TRB ORTADOĞU ANADOLU	0	1	0	0	0	0	1

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

“Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık Kursu”açılan bölgeleri gösteren Çizelge 56 incelendiğinde ise, kursların 12 bölgeden sadece 5’inde açıldığı görülmektedir. En fazla kurs açılan bölge ise TR3 Ege’dir. Bu bölgede toplamda 2 kurs açılmıştır. Diğer 4 bölgede -Batı Marmara, Batı Anadolu, Doğu Karadeniz ve Orta Anadolu- dönemsel olarak birer kurs açılmıştır.

Çizelge 57

Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık Kursu Açılan İller

Sıra No	2009-2010		2010-2011		2012-2013	
	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı
1	Tekirdağ	1	Hakkâri	1	Ankara	1
2	Trabzon	1	Muğla	1	İzmir	1

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Açılan kursların hangi illerde açıldığı ise Çizelge 57’de verilmekte olup, toplamda 6 farklı ilde kurs açıldığı görülmektedir. Bu iller ise Tekirdağ, Trabzon, Hakkari Merkez, Muğla Dalaman, Ankara ve İzmir’dir.

3.1.4.15. Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama Kursu

Daha önce de ifade edildiği gibi bireylerin yabancı dil bilgilerini ulusal manada ölçmek için çeşitli sınavlar yapılmaktadır. Bu sınavlardan biri de Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavıdır (KPDS).

Yabancı dil tazminatı almak isteyen kamu personelinin yabancı dil bilgisi seviyesini belirlemek için yapılan Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavı (KPDS), 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2. maddesi ve Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığı ile Maliye Bakanlığının 23.06.2007 tarihli ve 26561 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan "Kamu Personelinin Yabancı Dil Bilgisi Seviyesinin Tespitine Dair Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik" uyarınca Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılan bir sınavdır (ÖSYM,2007b)

Ancak daha önce de ifade edildiği gibi 2013 yılında KPDS kaldırılmış ve yerine YDS getirilmiştir.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2. maddesi ve 4 Ocak 2013 tarihli ve 28518 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan “Yabancı Dil Bilgisi Seviye Belirleme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” uyarınca Yabancı dil tazminatı almak isteyen kamu personelinin yabancı dil bilgisi seviyesini belirlemek için yapılan Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavı (YDS), Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (ÖSYM) tarafından uygulanmaktadır (ÖSYM, 2013).

YDS'nin yanı sıra bugün kamu personelinin yabancı dil bilgisini ölçebileceği ve uluslararası geçerliliği olan pek çok sınav vardır (Bkz. 3.1.4.14) ve yetişkinler bu sınavlarda başarı elde etmek için çeşitli kurslara katılmaktadır.

Araştırma kapsamında ele alınan yabancı dil kurslarından biri olan “Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama Kursu” da yabancı dil sınavlarında başarı elde etmek isteyen yetişkinlere (kamu personeline) yönelik halk eğitimi merkezlerinde açılan kurslardan biridir.

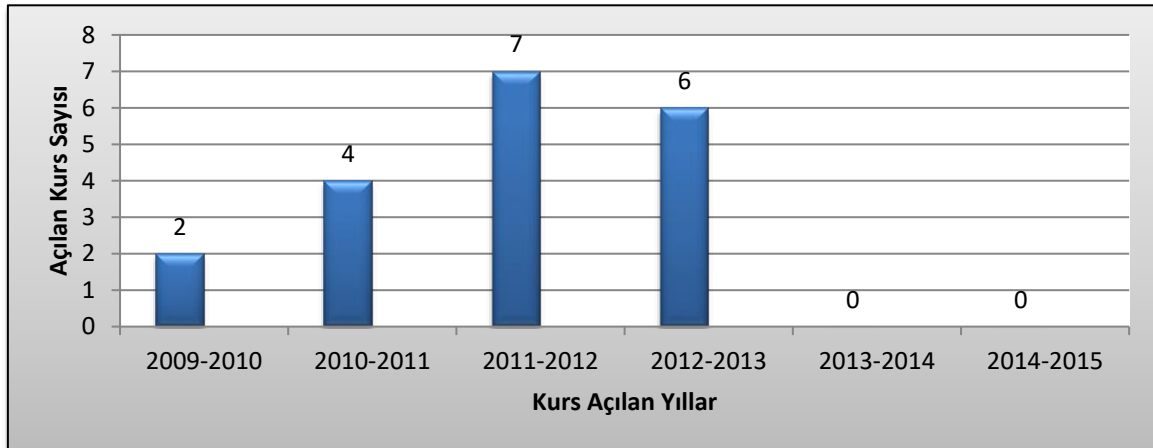
Çizelge 58

HEM 'de Açılan Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama Kursları Sayısı

Yabancı Dil Kursu Adı	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
	Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavına Hazırlama	2	4	7	6	0	0

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Çizelge 58'te 2009-2015 yılları arasında halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarının bu yıllardaki dağılımı verilmektedir. Buna göre, belirtilen kurs programının sadece 2009-2013 yılları arasında açıldığı ve en fazla kursun (7 kurs) 2011-2012 yılında, en az kursun (2 kurs) ise 2009-2010 yılında açıldığı görülmektedir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 19. Yıllara Göre Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama Kursları

Şekil 19 baz alınarak, bu kurs programının dört yıldaki dağılımı incelendiğinde ise, 2011-2012 yılına kadar kurs sayılarında doğrusal bir artış olurken, son sene yaklaşık %14.5 oranında bir düşüş gerçekleştiği görülmektedir.

Çizelge 59

Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama Kurslarının Bölgesel Dağılımı KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR

Bölgeler	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
TR1 İSTANBUL	0	1	1	0	0	0	2
TR3 EGE	0	0	1	0	0	0	1
TR4 DOĞU MARMARA	1	0	1	0	0	0	2
TR5 BATI ANADOLU	0	1	1	0	0	0	2

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

Çizelge 59 (devam)

Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama Kurslarının Bölgesel Dağılımı

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR							
Bölgeler	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
TR6 AKDENİZ	0	0	0	1	0	0	1
TR8 BATI KARADENİZ	0	1	0	4	0	0	5
TR9DOĞU KARADENİZ	1	1	1	1	0	0	4
TRB ORTADOĞU ANADOLU	0	0	1	0	0	0	1
TRC GÜNEYDOĞU ANADOLU	0	0	1	0	0	0	1

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Çizelge 59’da ise *Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama Kurslarının* bölgelere göre dağılımı verilmektedir. Çizelgede de görüldüğü üzere 10 farklı bölgede her sene olmasa da bu kurs programı açılmıştır. En fazla kurs TR8 Batı Karadeniz bölgesinde açılmıştır. En az kurs ise Ege, Akdeniz, Ortadoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde açılmıştır. Bu bölgelerde sadece 1 kurs açılmıştır. TR2 Batı Marmara ve TR7 Orta Anadolu’da ise hiç kurs açılmamıştır. Kurs programının ihtiyaca ve en önemlisi de talebe yönelik açıldığı düşünülecek olursa, Batı Karadeniz bölgesinin bu anlamda en fazla talep gören bölge olduğu yargısına ulaşılabilir.

Çizelge 60

Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama Kursu Açılan İller

Sıra	2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013	
	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı	İller	Kurs Sayısı
1	Bursa	1	Ankara	1	Ankara	1	Tokat	2
2	Ordu	1	İstanbul	1	Bitlis	1	Mersin	1
3			Rize	1	İstanbul	1	Rize	1
4			Samsun	1	İzmir	1	Samsun	1
5					Kocaeli	1	Bartın	1
6					Rize	1		
7					Şırnak	1		

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir

Açılan kursların bölgesel dağılımının yanı sıra, illere göre dağılımının verildiği Çizelge 60 incelendiğinde ise, tüm yıllarda ismine en fazla rastlanan iller Ankara, İstanbul, Rize, Samsun olmuştur. Tokat ise son senede açılan iki kursla dikkati çekmektedir. Kurs açılan illerin geneline bakıldığında Karadeniz bölgesi içinde yer alan ya da Karadeniz'e yakın bölgelerde bulunan iller olduğu görülmektedir. Ancak Bitlis, Adilcevaz, Şırnak, İdil bu bağlamda farklılık göstermektedir.

Bugün dünyanın sınırların kalktığı, ülkeler arasındaki iletişimin, kültürel aktarımın ve en önemlisi de uluslararası alışverişin arttığı küresel bir yer olduğu gerçekliğinden yola çıkıldığında, bireylerin uluslararası iletişim ve emek piyasasında rekabet üstünlüğü sağlaması ve istihdam edilme kolaylığı elde edebilmesi için kazanması gereken bir takım nitelikler vardır. İşte bu niteliklerden biri de en az bir yabancı dilde kendini ifade edebilme yetisine sahip olmaktır.

Tüm bu etmenler göz önünde bulundurulduğunda, aslında Türkiye'de de araştırma kapsamındaki halk eğitimi merkezlerinde son yıllarda açılan yabancı dil kurslarına dair elde edilen en kritik bulgu, yabancı dil kurslarının yukarıda ifade edilen amaçlara hizmet ettiği yönündedir. Çünkü Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan yabancı dil öğretim programlarında da bu durum şu şekilde ifade edilmektedir:

Günümüzde mesleklerin değişim ile karşı karşıya olması ve daha karmaşık bir yapıya dönüşmeye başlaması nedeniyle, meslekî yeterliklerin de geniş tabanlı bilgilere, becerilere ve tavırlara dayalı olmasını ve programların buna göre geliştirilmesini zorunlu hâle getirmektedir. Yabancı Dil Programları da bu gelişmeye doğrudan katkı sağlayabilecek bir özellik taşımaktadır (MEB HBÖGM, 2016).

Genel Müdürlük tarafından belirlenen kurs programları çerçevesinde, halk eğitimi merkezleri bünyesinde gerçekleştirilen ve genel olarak gönüllülük esasına dayanan ve çevrede kapsamlı eğitim ihtiyaçları belirleme çalışmaları sonucuna ya da çeşitli özel ve resmi kurumla iş birliğine dayalı olarak ülke genelinde 2009-2015 yılları arasında açılan yabancı dil kurslarına yönelik elde edilen bulgular ışığında, aşağıdaki kapsamlı sonuçlara ulaşılmaktadır:

- Altı yıl toplamında 13 farklı yabancı dil ve iki farklı yabancı dil sınavı türünde tüm ülkede toplamda 72.297 yabancı dil kursu açılmıştır. Bu toplam sayı aslında Türkiye'de halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarına halkın büyük bir talep gösterdiğinin resmini çizmektedir.
- Kurslara talep her ne kadar fazla olsa da 2012-2013 eğitim-öğretim yılı itibarı ile kurs ve kursiyer sayılarında azalma olduğu görülmüştür. Ancak bu durumun

kurslara talebin azalmasından ziyade, kurs programlarının Avrupa Birliği'nin öngördüğü yabancı dil öğretim kriterlerine göre yeniden yapılandırılmaya başlanmasıyla ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır.

- Tüm yabancı dillerde açılan kurs alt programlarından elde edilen sonuç ise, kursların en fazla başlangıç düzeyinde ya da Seviye A1 olarak ifade edilen “temel kullanıcı” düzeyinde yoğunlaştığıdır.
- En fazla kurs açılan ilk beş dilin sırasıyla İngilizce, Arapça, Almanca, Yabancılar İçin Türkçe ve Rusça olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- En fazla kursun İngilizceden açılması pek de beklenmeyen bir sonuç olmamıştır. Küresel ölçekte de “ortak iletişim dili” olarak ifade edilen İngilizce hızla gelişen ve değişen teknolojilere uyum sağlamak ve bunlardan faydalanmak isteyen bireyler için de teknolojinin dili özelliği taşımaktadır.
- İngilizceden sonra da Arapçanın en fazla talep gören yabancı dil olmasının ise, Türkiye'nin coğrafi konumundan ve son yıllarda Orta Doğu Ülkeleri ile gelişen ilişkilerden de kaynaklandığı sonucuna varılmaktadır. Ayrıca Türkiye'nin Müslümanların çoğunlukta olduğu bir ülke olması ve Kur'an-ı Kerim'in de Arapça dilinde yazılmış olması kişilerin bu dile olan taleplerin fazla olmasına sebep olmuş olabilir. Bunların yanı sıra ülkeye son yıllarda giren mültecilerin ana dilinin Arapça olması, ve her geçen yıl artan Arap turist sayısı da Arapçaya duyulan talebi arttırmış olabilir.
- Almanca kurslarının ise özellikle yıllardır süre gelen Almanya-Türkiye ilişkilerinden kaynaklandığı sonucuna varılabilir. TÜİK raporlarına göre de son yıllarda ülkeden en fazla çıkış yapan ikinci milliyetin Alman olduğu ve en fazla ihracatın Almanya ile gerçekleştirildiği (13.417.033 dolar 2015 yılında gerçekleştirilmiştir) görülmektedir (TÜİK,2016).
- Özellikle son dört yılda sayısında büyük bir artış gözlenen ve yine son dönemlerde adına sık rastlanır kurslardan biri olan *Yabancılar için Türkçe* kurslarının ilk sıralarda yer almasında ise, ülkenin son yıllarda almış olduğu dış göç gösterilebilir. Bu kursların özellikle son yıllarda mülteci kamplarının yer aldığı Şanlıurfa, Gaziantep, Kilis, Hatay, Mardin, Adana ve yine mültecilerin en fazla göç ettiği İstanbul ilinde yoğun olarak açılmış olması, ulaşılan sonucu da desteklemektedir.
- Ayrıca, *Yabancılar için Türkçe* kurslarının açıldığı araştırma kapsamındaki ilk iki yıla bakıldığında ise, kursların daha çok Ankara, İstanbul, Antalya, Muğla

gibi illerde yoğunlaştığı görülmektedir. Ankara ve İstanbul'un gerek yurt dışından öğrenim görmek için gelen gerekse de Türkiye'de çalışma izni olan yabancıların yoğun olduğu iller olmasından; Antalya ve Muğla'nın da turizm hacminden kaynaklı ikamet izinlerinden dolayı, bu ilk iki yıldaki kursiyer profilinin son dört yıldaki kursiyer profilinden farklı olduğu düşünülebilir.

- Türkiye ve Rusya'nın coğrafi yakınlığı, Türk-Rus ithalat ve ihracat ilişkileri, ülkeye giren Rus turistler de göz önünde bulundurulduğunda Rusçanın en fazla kurs açılan beşinci dil olması pek de beklenmeyen bir sonuç olmamıştır. Girgin'in (2014) de belirttiği gibi, Türkiye'de 2013 yılı ortalarında 1.494 adet Rus Sermayeli şirketin faaliyet gösterdiği; yine belirtilen yılda 50'den fazla Türk inşaat şirketinin binlerce işçi, çok sayıda mühendisi Rusya'da istihdam ederek 1.400'ün üzerinde projeye imza attığı; dolaylı ihracat olarak da ifade edilen "bavul ticareti" yoluyla Rusya'dan Türkiye'ye gelen vatandaşların ülkelerine dönüşleri sırasında ağırlık giyim ürünleri götürüp sattığı; yine 2012 yılı verilerine göre 6.7 milyar doları bulan Rusya'ya gerçekleştirilen ihracat ve Türkiye-Rus ortak enerji projeleri göz önünde bulundurulduğunda, Türkiye'de Rusça öğrenilmesinin büyük anlam ifade ettiği sonucuna ulaşılabilir.
- Araştırmada elde edilen bir diğer sonuç ise, kursların açıldığı bölgelerle alakalıdır. Kursların açıldığı bölgelere bakıldığında tüm diller toplamında kurs açılmayan bölge yoktur. İstatistiki Bölge Birimleri sınıflandırmasında yer alan 12 bölgenin tamamında dönemsel olarak farklı dillerde kurslar açılmıştır. Ancak tüm bölgelerde ismine rastlanılan diller İngilizce, Arapça ve Almancadır.
- En fazla kurs açılan bölgeler ülkenin sosyo-ekonomik gelişmişliği en fazla olan benzer bölgelerinin başında gelen TR1 İstanbul, TR6 Akdeniz, TR4 Doğu Marmara'dır. En az kurs ise sosyo-ekonomik gelişmişlik bakımından en sonlarda yer alan TRA Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde açılmıştır. Kırsala gittikçe eğitime duyulan ihtiyaç azalmaktadır.
- Yine en fazla kurs açılan illere bakıldığında bölgelerdeki tablo değişmemiş ve ülkenin en kalabalık ve en gelişmiş illerinde en fazla kurs açılmıştır. Bu iller İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli, Antalya, Samsun, Bursa, Konya, Adana, Mersin, Kütahya, Şanlıurfa'dır.
- Diller bazında ele alındığında ise Almaca ve Rusça kursları en fazla TR6 Akdeniz Bölgesinde yer alan Antalya'da açılmıştır. Bu durum ise Antalya'nın

turizm hacmiyle alakalıdır. Antalya'ya her yıl çok sayıda Alman ve Rus turist giriş çıkış yapmaktadır.

- Arapça kursları ise her yıl ülkenin çeşitli illerinde açılmıştır. Ancak en fazla kurs her yıl İstanbul'da açılmıştır. Şehirlerin nüfusuyla da oranlansa İstanbul Arapçanın en fazla talep gördüğü ildir.
- Boşnakça kursları çok sınırlı alanlarda ve sayıda açılmıştır. Bu kursların açıldığı bölgelere ya da illere bakıldığında Boşnak göçmenlerin çoğunlukta yaşadığı illerde (İstanbul, Balıkesir, Kocaeli, Edirne) kurslara talebin olduğu görülmektedir.
- Bulgarca kursları da Boşnakça kurslarına benzer şekilde Bulgar göçmenlerin yaşadığı iller (Kırklareli, Yalova, İzmir, İstanbul, Bursa) başta olmak üzere Bulgaristan'a sınır kapılarının yer aldığı Edirne ve Kırklareli 'de açılmıştır. Bu durumda coğrafi yakınlığın ve bundan doğan yakın kültürel ve ticari ilişkilerin Bulgarca kurslarını öğrenmede kişileri önemli ölçüde etkilediği sonucuna varılabilir.
- Çince kursları ise en fazla Ege bölgesinde yer alan Denizli'de açılmıştır. Bunun nedeni de Denizli ilinde son yıllarda Çin ile gerçekleştirilen tarihi İpek Yolunun canlandırılması projesi, Çin ile yapılan ve 2016 yılının ilk üç ayında 7 milyon doların üzerinde kaydedilen ihracat hareketleri ve turizm alanında Denizli'nin Çin'e tanıtılması gösterilebilir (Işık, 2016). Görüldüğü gibi Çincenin öğrenilmesinin tamamen turizm ve ihracat taleplerinden doğmuş olabileceği sonucuna varılabilir.
- Fransızca, İspanyolca, İngilizce, İtalyanca kursları da en fazla TR1 İstanbul'da açılmıştır. İstanbul'un bugün Türkiye'de sanatın, edebiyatın, bankacılık, finans, tekstil, ihracat ve ithalatın merkezi konumunda olması, bu bölgede birçok dilin en fazla talep görmesine neden olduğu sonucuna varılabilir.
- Ayrıca İtalya, Fransa, İspanya gibi ülkelere Türk vatandaşlarının başta turizm ve iş amacıyla seyahat etmesi de bu ülkelerin dilinin öğrenilmesinde talebe yol açtığı sonucuna götürmektedir.
- Bugün Türkiye'de faaliyetini sürdüren 900'ün üzerinde İtalyan şirketinin ve Türkiye'nin ticari ortaklarından biri olan İtalya'nın dilinin İtalyanca olması da bu dile olan ihtiyacın boyutunu göstermektedir.
- Açılan kurslar içinde 10'uncu sırada yer alan Japoncaya ülke genelinde çok fazla talep olmadığı görülmektedir. Bunun nedeni de Japoncaya bugüne kadar örgün

öğretim programlarında yer verilememiş olması, Türkiye’de Batı Dillerine, batı ülkeleriyle olan gerek coğrafi yakınlık gerekse de kültürel, ticari, askeri ve turizm kaynaklı ilişkilerden dolayı daha fazla önem verilmesi ve bu dillerin öğretim programlarının içinde daha fazla yer alması gösterilebilir.

- Halk eğitimi merkezlerinde en fazla Japonca kurslarının Doğu Marmara’da özellikle Kocaeli ilinde açılmasında en büyük etmen Kocaeli’nin sanayi kenti ve uluslararası ticaretin önemli şehirlerinden biri olmasından kaynaklı olabileceği sonucuna ulaşılmaktadır.
- Yunanca kurslarına dair çıkarılacak en kritik sonuç ise şüphesiz bu dile çok fazla talebin olmadığı yönündedir. Tüm kurs açılan diller arasında 9’uncu sırada yer alan Yunanca kursu sadece dört farklı bölgede ve sınırlı sayıda açılmıştır. Kursun en fazla açıldığı bölgelerin başında TR3 Ege ve özellikle İzmir’in yer almasında Türkiye’de yaşayan Yunanistan kökenli vatandaşların İzmir ve çevresinde çok olması yine aynı şekilde İzmir’in Yunanistan’a denizyoluyla coğrafi yakınlığı ve bundan kaynaklı turizm ilişkileri gösterilebilir. Yine Batı Marmara Bölgesinde özellikle Balıkesir ilinde Yunanistan göçmenlerin fazla olması, Edirne ilinde ise Yunanistan’a açılan İpsala, Karaagaç-Pazarkule gümrük kapılarının bulunması bu illerde de Yunanca diline duyulan talebi artırmış olabileceği sonucunu akıllara getirmektedir.
- Sınavlara hazırlık kursu olan “Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık” ve “Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama” kursları ise tamamen talebe yönelik açılmış yabancı dil kursları olup sadece belirli dönemlerde açılmışlardır. Bu kursların açıldığı bölgelerin de belirli bir homojen dağılım göstermediği sonucuna varılmıştır. Talebin olduğu yerlerde kurslar açılmıştır.

3.2. Kursiyerlerin Sosyo-Demografik Özellikleri İlgili Bulgular

Bu başlık altında 2009-2015 yılları arasında halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarına katılan kursiyerlerin öncelikle yıllara göre genel dağılımı, sonrasında ise sırasıyla yaş, cinsiyet, eğitim düzeyleri ve kurs açılan bölgelere göre dağılımı ele alınmaktadır.

3.2.1. Kursiyer Sayılarının Yıllara Göre Genel Dağılımı

2009-2015 yılları arasında halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarına katılan kursiyerlerin sayısının yıllara göre dağılımı Çizelge 61 ve Şekil 19'da verilmiştir. Aşağıda yer alan şekil ve çizelge birlikte ele alındığında tüm yıllar toplamında 1.646.493 kişinin yabancı dil kurslarına katıldığı görülmektedir.

Çizelge 61

Kursiyer Sayılarının Yıllara Göre Genel Dağılımı

Kurs Açılan Yıllar	Kurslara Katılan Kursiyerlerin Toplam Sayısı
2009-2010	244863
2010-2011	280460
2011-2012	317519
2012-2013	317332
2013-2014	272974
2014-2015	213345
TOPLAM	1646493

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 20. Yıllara Göre Kursiyer Sayıları

Şekil 20 dikkatli incelendiğinde ise, Türkiye genelinde halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarına en fazla katılımın 2011-2012 yılında olduğu görülmektedir. Daha önce de ifade edildiği gibi en fazla kurs da belirtilen bu yılda açılmıştır (Bkz. Bölüm 3.1.1).Yine bu verilerden yola çıkıldığında, yabancı dil kurslarının ve bu

kurslara katılan kursiyerlerin sayısında 2011-2012 yılına kadar doğrusal bir artış, 2011-2012'den sonra ise doğrusal bir azalma olduğu gözlenmektedir. Buna göre kursiyer sayılarında;

- 2009-2010 yılına oranla 2010-2011 yılında, % 14.54 oranında artış,
- 2010-2011 yılına oranla, 2011-2012 yılında % 13,21 oranında artış,
- 2011-2012 yılına oranla, 2012-2013 yılında % 0,06 oranında düşüş,
- 2013-2014 yılına gelindiğinde, 2012-2013 yılına oranla %13,98 oranında düşüş,
- 2014-2015 yılında ise bir önceki döneme oranla kurs sayılarında % 21,84 oranında yine düşüş görülmektedir.

Kurslara katılan kursiyerlerin araştırma kapsamındaki yıllarda seçtikleri yabancı dillere göre dağılımlarını veren Çizelge 62 incelendiğinde ise, kursiyer sayıları ile kurs sayıları arasında (kurs sayıları bölüm 3.1.1 Çizelge 6'da verilmiştir.) paralellik olduğu görülmektedir. En fazla kursiyerin yine en fazla kurs açılan "İngilizce" (toplamda 51.764 kurs) yabancı dilinde olduğu görülmektedir. Tüm yıllar toplamında İngilizce kurslarına 1.210.534 kişi katılırken, yine en az kursiyerin katılım sağladığı yabancı dil kursu "Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık Kursu" olmuştur. 97 kişinin bu kurslara katıldığı tespit edilmiştir.

Çizelge 62

Kursiyer Sayılarının Yabancı Dillere ve Yıllara Göre Dağılımı

Kurs Açılan Diller	KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						Toplam
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	
Almanca	8212	9624	10331	12739	12870	9249	63025
Arapça	27195	32157	40781	53868	55942	43102	253045
Boşnakça	87	105	132	185	144	116	769
Bulgarca	47	77	123	138	202	250	837
Çince	119	6	81	128	138	164	636
Fransızca	980	1774	3008	2651	3430	2594	14437
İngilizce	201676	226683	250082	229252	177916	124925	1210534
İspanyolca	836	1672	1756	1835	1959	1714	9772
İtalyanca	407	697	667	877	1312	604	4564
Japonca	371	362	282	377	379	498	2269
Rusça	4575	6175	7778	9664	9700	6533	44425

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

Çizelge 62 (devam)

Kursiyer Sayılarının Yabancı Dillere ve Yıllara Göre Dağılımı

Kurs Açılan Diller	KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						Toplam
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	
Yunanca	201	314	394	608	704	494	2715
Yabancılar İçin Türkçe Akademik Personeli	104	740	1935	4819	8278	23102	38978
Yabancı Dil Sınavına Hazırlama Kamu Personelini	19	22	0	56	0	0	97
Yabancı Dil Sınavına Hazırlama Toplam	34	52	169	135	0	0	390
Toplam	244863	280460	317519	317332	272974	213345	1646493

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Ancak açılan yabancı dil kurslarının sıralamasıyla bu kurslara katılan kursiyerlerin sıralaması arasında bazı dikkat çekici farklılıklar da gözlenmektedir. Bunların başında Rusça ve “Yabancılar için Türkçe” kurslarındaki yer değişikliği gelmektedir. Her ne kadar “Yabancılar için Türkçe” tüm yıllar toplamında en fazla kurs açılan 4’üncü ve Rusça da 5’inci dil olsa da ; kursiyer bazında Rusça 44.425 kursiyerle 38.978 kursiyerin katılım sağladığı “Yabancılar için Türkçe” nin yerini almıştır. Yine aynı şekilde 49 kurs açılan Boşnakça ile 39 kurs açılan Bulgarca arasında kursiyer sayıları bağlamında yer değişiklikleri yaşanmıştır. Bulgarca, 837 kursiyerle Boşnakçanın önüne geçmiştir. Boşnakçaya altı yıl toplamında katılan kursiyer sayısı 769’dur.

3.2.2. Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Bu başlık altında ise ilk olarak kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı irdelenmektedir.

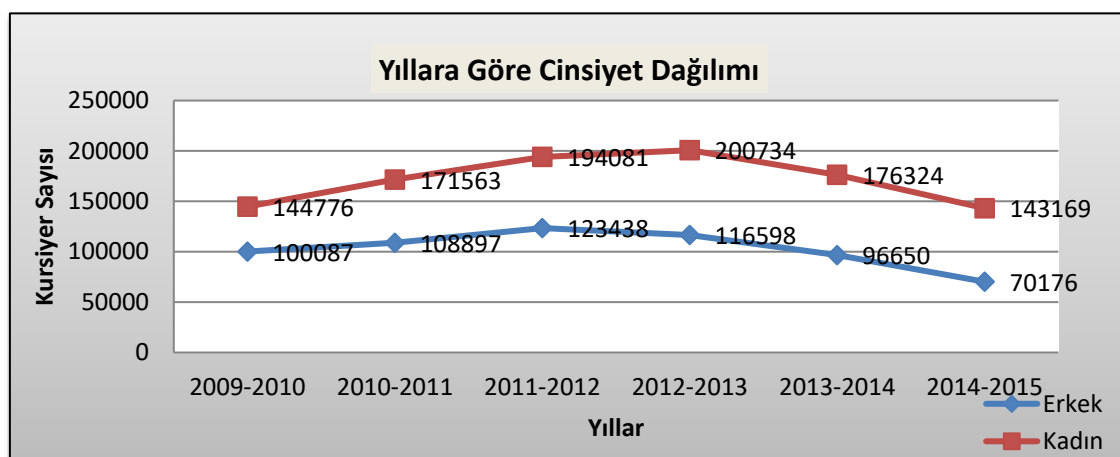
2009-2015 yılları arasında tüm halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı Çizelge 63'te verilmiştir. Çizelgede de görüldüğü üzere, araştırma kapsamındaki 6 yılda halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarına toplamda 1.646.493 kişi katılmıştır. Bu kursiyerlerin 1.030,647'si kadın iken geriye kalan 615.846 kişi erkektir. Yine aynı çizelgeden de anlaşılacağı üzere, kadın kursiyerlerin oranı %62.60 seviyesinde iken, erkeklerin oranı %37.40'tır.

Çizelge 63

Yabancı Dil kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyeti İle İlgili Veriler

Yıllar	Cinsiyet				
	Toplam	Kadın		Erkek	
		N	%	N	%
2009-2010	244863	144776	59.13	100087	40.87
2010-2011	280460	171563	61.17	108897	38.83
2011-2012	317519	194081	61.12	123438	38.88
2012-2013	317332	200734	63.26	116598	36.74
2013-2014	272974	176324	64.59	96650	35.41
2014-2015	213345	143169	67.11	70176	32.89
TOPLAM	1646493	1030647	62.60	615846	37.40

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 21. Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Şekil 21'e bakıldığında ise, araştırma kapsamındaki altı yılda gerek kadın gerekse de erkek kursiyerlerin sayısında dalgalanmalar olduğu görülmektedir. Buna göre;

- 2013-2014 yılına kadar kadın kursiyerlerin sayısında doğrusal bir artış gözlenirken, bu yıldan sonra kadın kursiyerlerin sayısında düşüş yaşanmaya başlamış ve bu düşüş doğrusal olarak son yıla kadar devam etmiştir.
- Erkek kursiyerlerin sayısında ise 2012-2013 yılına kadar doğrusal bir artış görülürken, 2013 yılından itibaren erkek kursiyer sayısı düşüşe geçmiştir.

3.2.3. Kursiyerlerin Yaşa Göre Dağılımı

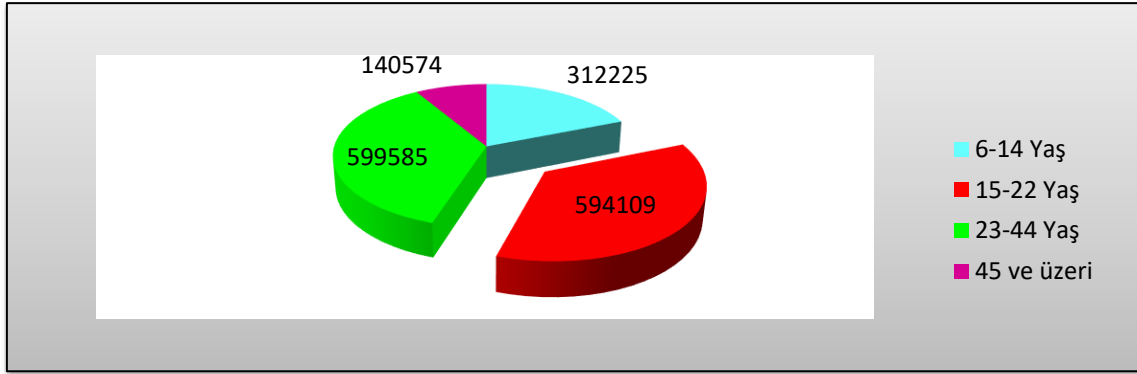
Kursiyerlerin sosyo-demografik özellikleri arasında en belirgin olanlarından biri de yaş faktörüdür. Millî Eğitim Bakanlığı'ndan alınan verilere istinaden Türkiye genelinde 2009-2015 yılları arasında halk eğitim merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarına katılan kursiyerlerin yaşları 6-14, 15-22, 23-44, 45 ve üzeri olarak sınıflandırılmış olup, aynı kursiyerlerin belirtilen yıllardaki yaşlara göre dağılımı Çizelge 64'te verilmiştir.

Çizelge 64

Yabancı Dil Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaşa Göre Dağılımı

	<i>Yaş</i>								
	6-14		15-22		23-44		45 ve üzeri		
	Yaş		Yaş		Yaş		Yaş		Yaş
Yıllar	Toplam	N	%	N	%	N	%	N	%
2009-2010	244863	80743	32.97	75503	30.83	74782	30.54	13835	5.66
2010-2011	280460	93613	33.38	85242	30.39	83671	29.83	17934	6.40
2011-2012	317519	88521	27.88	105255	33.15	100148	31.54	23595	7.43
2012-2013	317332	35439	11.17	127653	40.23	124917	39.36	29323	9.24
2013-2014	272974	10577	3.87	119395	43.74	112548	41.23	30454	11.16
2014-2015	213345	3332	1.56	81061	38	103519	48.52	25433	11.92
TOPLAM	1646493	312225	18.96	594109	36.08	599585	36.42	140574	8.54

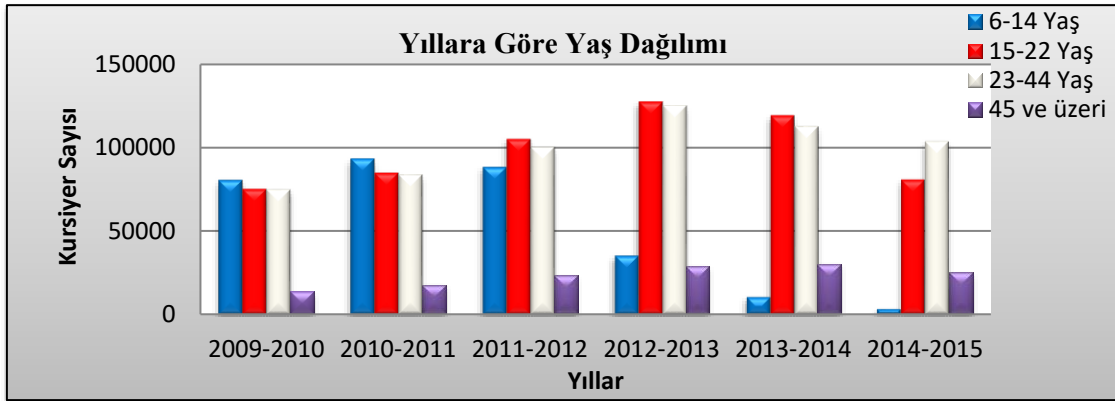
Kaynak. MEB Strateji Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 22. Altı Yıl Toplamında Kursiyer Yaş Dağılımı

Şekil 22 ve Çizelge 64 birlikte incelendiğinde, tüm yıllar toplamında kursiyer sayılarında 23-44 yaş aralığında %36.47 oranında yığılma olduğu görülmektedir. Bu yaş aralığında toplamda 599.585 kişi yabancı dil kurslarına katılmıştır. 23-44 yaş grubundan sonra ise, %36.08 gibi bir oranla 15-22 yaş aralığındaki kursiyerlerin kurslara en fazla talep ettiği görülmektedir. En az katılım ise 45 yaş ve üzerindeki kursiyerler tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu yaş grubundaki kursiyerler tüm kursiyerlerin %10'undan daha azını oluşturmaktadır.

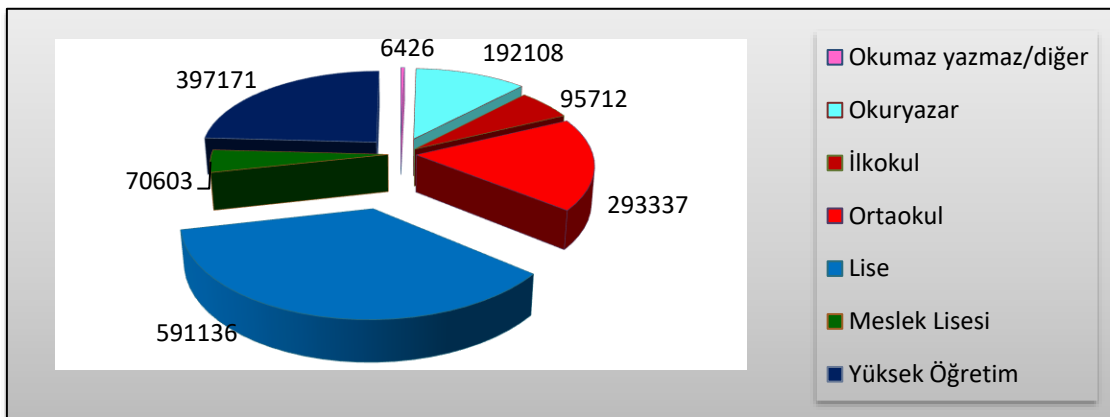
Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 23. 2009-2015 Yılları Arasında Yaşa Göre Kursiyer Sayıları Dağılımı

Yabancı dil kurslarına katılan yetişkinlerin araştırma kapsamındaki yıllarda yaşlara göre dağılımını detaylı olarak gösteren Şekil 23, Çizelge 64 ile birlikte incelendiğinde ise şunlar söylenebilir;

- 2009-2011 yılları arasında kurslara en fazla 6-14 yaş aralığındaki kursiyerler katılmış olup, belirtilen yıldan sonra 6-14 yaş grubunun kurslara katılımında doğrusal bir azalma gerçekleşmiştir. Bu yaş aralığındaki kursiyerlerin oranı %30'lardan en son sene %1'e kadar düşmektedir.
- 15-22 yaş aralığındaki yetişkinlerin sayısında 2012-2013 yılına kadar doğrusal bir artış gözlenirken, bu yıldan sonra bu yaş grubundaki kursiyerlerin sayısı doğrusal olarak azalmaya başlamıştır.
- Her ne kadar tüm yıllar toplamında en fazla kursiyer 23-44 yaş aralığında yoğunlaşmış olsa da, bu yaş grubundaki kursiyerlerin sayısının 2013-2014 yılına kadar doğrusal olarak arttığı, son iki senede bu yaş grubundaki kursiyer sayısının da düşüşe geçtiği görülmektedir. Nitekim son sene düşüşe de geçmiş olsa bu yaş grubundaki kursiyerler yabancı dil kurslarına katılan tüm kursiyerlerin neredeyse yarısını (% 48,52) oluşturmaktadır.
- 45 ve üzeri yaştaki kursiyerlerin sayısı tüm yıllar toplamında diğer yaştaki kursiyerlere nazaran en az olsa da, son iki sene bu yaş aralığındaki kursiyerlerin sayısı 6-14 yaş aralığındaki kursiyerleri geçmiştir. En önemlisi de bu yaş grubu, sayısı son yıla kadar doğrusal olarak (%10'un üzerine çıkmıştır) artan tek gruptur. Bu da 45 yaş ve üzeri yetişkinlerin yabancı dil öğrenme taleplerinin araştırma kapsamındaki her sene arttığını göstermektedir.

3.2.4 Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 24. Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı

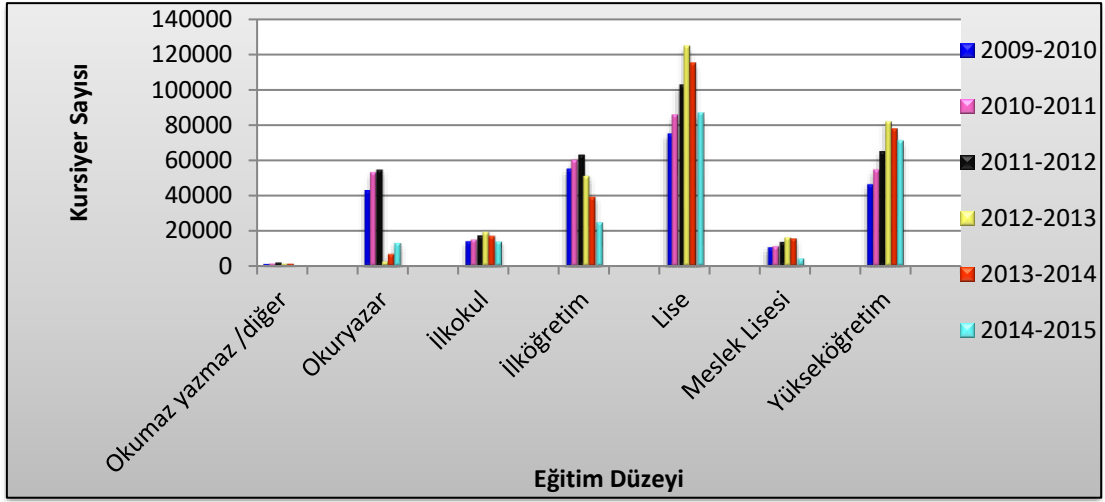
Çizelge 65

Yabancı Dil Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR								
Eğitim Düzeyi		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Okumaz yazmaz /diğer	N	1024	1164	1844	1072	1086	236	6426
	%	0.42	0.42	0.58	0.34	0.40	0.11	0.39
Okuryazar	N	42996	52979	54366	22224	6671	12872	192108
	%	17.56	18.89	17.13	7	2.44	6.04	11.67
İlkokul	N	13863	14846	17154	19220	17016	13613	95712
	%	5.66	5.29	5.40	6.06	6.23	6.38	5.81
İlköğretim	N	55189	60092	62985	51258	39211	24602	293337
	%	22.54	21.43	19.84	16.15	14.36	11.53	17.82
Genel Lise	N	75152	85797	102791	125179	115379	86838	591136
	%	30.69	30.59	32.37	39.45	42.27	40.70	35.90
Meslek Lisesi	N	10418	11009	13407	16169	15496	4104	70603
	%	4.26	3.93	4.22	5.10	5.68	1.92	4.29
Yükseköğretim	N	46221	54573	64972	82210	78115	71080	397171
	%	18.87	19.45	20.46	25.90	28.62	33.32	24.12
Toplam		244863	280460	317519	317332	272974	213345	1646493

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Araştırma kapsamında ele alınan bir başka boyut ise kursiyerlerin eğitim düzeyleri ile ilgilidir. Çizelge 65 ve Şekil 24'te de görüleceği üzere yabancı dil kurslarına katılan yetişkinlerin tüm yıllar toplamında yaklaşık üçte birinin eğitim düzeyi *lisedir*. Eğitim düzeyi lise olan bu kursiyerlerin kurslara en fazla katıldığı görülmektedir. *Liseden* sonra ise en fazla katılım eğitim düzeyi *yükseköğretim* olan yetişkinler tarafından gerçekleştirilmiştir. Yükseköğretimi ise sırasıyla eğitim düzeyi *İlköğretim*, *okuryazar*, *ilkokul* ve *meslek lisesi* olanlar takip etmiştir. En az katılım ise tüm yıllar toplamına bakıldığında *okumaz yazmaz /diğer* kursiyerler tarafından gerçekleştirilmiştir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 25. Kursiyer Eğitim Düzeylerinin Yıllara Göre Dağılımı

Kursiyerlerin eğitim düzeylerinin yıllara göre dağılımı (Bkz. Şekil 25) detaylı olarak ele alındığında şunlar söylenebilir:

- 2009-2010 ve 2010-2011 yıllarında en fazla katılım eğitim düzeyi lise olan kursiyerler tarafından gerçekleştirilirken, liseyi eğitim düzeyi İlköğretim olan kursiyerler takip etmiştir. Sıralama yükseköğretim, okuryazar, ilkokul, meslek lisesi ve okumaz yazmaz /diğer olarak devam etmiştir.
- 2011-2012 yılından itibaren ise ilk iki yılın aksine eğitim düzeyi lise (en fazla katılım lisedir) olarak ifade edilen kursiyerleri, eğitim düzeyi yükseköğretim olanlar takip etmiştir. İlköğretim 3'üncü sıraya geçmiştir.
- 2013-2014 yılından itibaren eğitim düzeyi ilkokul olan kursiyerlerin daha önceki yıllarda daha fazla katılım sağlayan okuryazar kursiyerlerin önüne geçtiği görülmektedir. Ancak tüm yıllar toplamına bakıldığında *okuryazar* olarak nitelendirilen kursiyerler ilkokul düzeyindekilerden daha fazla katılım sağlamıştır.

Tüm bunların yanı sıra, yabancı dil kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine dair en dikkat çekici nokta, *okumaz yazmaz/diğer* olarak ifade edilen kursiyerlerin kurslara katılımıyla ilgilidir. Halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarına ait kurs programları detaylı olarak incelendiğinde, bu kurumlarda yabancı dil kurslarından herhangi birine katılmanın ön koşulu olarak en az *okuryazar* eğitim düzeyinde olmak gerektiği ifade edilmektedir. Sadece “Yabancılar için Türkçe” kursunda bu koşul aranmamaktadır (MEB HBÖGM, 2016). Bakanlıktan alınan veriler detaylı incelendiğinde ise *okumaz yazmaz* olarak ifade edilen kursiyerlerin Türkçe

dışında da farklı yabancı dillerde (İngilizce, Arapça, Almanca, Japonca, İspanyolca) çeşitli yıllarda kurslara katıldıkları yönünde bilgiye ulaşılmıştır. Bu nedenle bu sınıflama altındaki kursiyerler okumaz yazmaz/diğer olarak ele alınmışlardır. Çizelge 66'da yıllara, kurs açılan dile ve yaşanılan bölgeye göre okumaz yazmaz/diğer kursiyerlerin detaylı dağılımı verilmiştir. Bu çizelgede de görüldüğü üzere, belirtilen dillerde yıllara ve bölgelere göre farklılaşmalar görülse de toplamda 6.426 *okumaz yazmaz/diğer* kursiyer kurslara katılmıştır.

Çizelge 66

Yabancı Dil Kurslarına Katılan Okumaz Yazmaz/Diğer 6Kursiyerlerin Dağılımı

Yabancı Dil	Kurs Açılan Yıllar	Kurs Açılan Bölge ve Kursiyer Sayıları	Kursiyer Sayısı	Kursiyer Yaş ve Cinsiyet
Almanca	2009-2010	Akdeniz (4), Kuzeydoğu Anadolu (1), Ortadoğu Anadolu (1), Güneydoğu Anadolu (3)	9	15-22 yaş erkek (2), 23-44 yaş erkek (2), 23-44 yaş kadın(3), 45 üzeri kadın (2)
Almanca	2010-2011	İstanbul (8), Doğu Marmara (3), Akdeniz (2), Ortadoğu Anadolu (2), Güneydoğu Anadolu (1)	16	15-22 yaş erkek (4) ,23-44 yaş erkek (3), 15-22 yaş kadın(4) / 23-44 yaş kadın(4), 45 üzeri kadın (1)
Almanca	2011-2012	Akdeniz (1), Orta Anadolu (1),Ortadoğu Anadolu (1),Güneydoğu Anadolu (1)	4	15-22 Erkek (1), 15-22 ,23-44 ,45 üzeri kadın (her birinden 1 tane var)
Almanca	2012-2013	İstanbul (1), Akdeniz (1), Doğu Karadeniz (1), Güneydoğu Anadolu (11)	14	23-44 erkek (2) 23-44 kadın (11) 45 üzeri kadın (1)
Almanca	2013-2014	İstanbul (2), Doğu Marmara (1), Batı Karadeniz(1), Güneydoğu Anadolu (1)	5	15 -22 yaş erkek (1) /23-44 yaş erkek (2), 15-22 yaş kadın (2)
Almanca	2014-2015	Akdeniz (1), Batı Karadeniz (1)	2	15-22 ve 23-44 yaş kadın (2)

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

6 Yabancı dil kurs programları incelendiğinde kurslara katılabilme ön koşullarından biri de okuyazar olmaktır. Bu koşula sadece “Yabancılar için Türkçe” kurslarında rastlanmamıştır. Bu kurs programı dışındaki yabancı dillerde karşılaşılan okumaz yazmaz kursiyerlere ait verilerin “veri giriş hatası” olup olmadığı ya da *okumaz yazmaz* ile tam olarak kimlerin kastedildiği konusunda net bir bilgi olmadığı için *diğer* ifadesi de bu sınıflandırmaya dahil edilmiş *ve okumaz yazmazlar* ile birlikte ele alınmıştır.

Çizelge 66 (devam)

Yabancı Dil Kurslarına Katılan Okumaz Yazmaz/Diğer Kursiyerlerin Dağılımı

Yabancı Dil	Kurs Açılan Yıllar	Kurs Açılan Bölge ve Kursiyer Sayıları	Kursiyer Sayısı	Kursiyer Yaş ve Cinsiyet
Arapça	2009-2010	İstanbul (10), Doğu Marmara (3), Batı Anadolu (3), Akdeniz (1), Doğu Karadeniz (1), Ortadoğu Anadolu (1), Güneydoğu Anadolu (3)	22	23-44 yaş erkek (1), 15-22 yaş kadın (6), 23-44 yaş kadın (9), 45 yaş ve üzeri (6)
Arapça	2010-2011	İstanbul (18), Batı Marmara (3), Ege (2), Doğu Marmara (4), Batı Anadolu (1), Akdeniz (5), Orta Anadolu (1), Batı Karadeniz (1), Doğu Karadeniz (1), Ortadoğu Anadolu (8), Güneydoğu Anadolu (8)	52	15-22 yaş erkek (3), 23-44 yaş erkek (2), 45 yaş üzeri erkek (3), 15-22 yaş kadın (11), 23-44 yaş kadın (16), 45 üzeri kadın (17)
Arapça	2011-2012	İstanbul (38), Batı Marmara (2), Ege (9), Doğu Marmara (11), Batı Anadolu (10), Akdeniz (21), Batı Karadeniz (1), Doğu Karadeniz (6), Ortadoğu Anadolu (3), Güneydoğu Anadolu (4)	105	6-14 yaş erkek (2), 15-22 yaş erkek (3), 23-44 yaş erkek (4), 45 yaş üzeri erkek (2), 15-22 yaş kadın (19), 23-44 yaş kadın (30), 45 üzeri kadın (45)
Arapça	2012-2013	İstanbul (31), Batı Marmara (2), Ege (12), Doğu Marmara (16), Batı Anadolu (8), Akdeniz (51), Orta Anadolu (1), Batı Karadeniz (10), Doğu Karadeniz (12), Kuzeydoğu Anadolu (2), Ortadoğu Anadolu (23), Güneydoğu Anadolu (6)	174	15-22 yaş erkek (2), 23-44 yaş erkek (8), 45 yaş üzeri erkek (3), 6-14 yaş kadın (1), 15-22 yaş kadın (17), 23-44 yaş kadın (59), 45 yaş üzeri kadın (84)
Arapça	2013-2014	İstanbul (37), Ege (10), Doğu Marmara (13), Batı Anadolu (17), Akdeniz (28), Orta Anadolu (1), Batı Karadeniz (3), Doğu Karadeniz (8), Kuzeydoğu Anadolu (4), Ortadoğu Anadolu (7), Güneydoğu Anadolu (10)	138	15-22 yaş erkek (4), 23-44 yaş erkek (12), 45 yaş üzeri erkek (6), 15-22 yaş kadın (9), 23-44 yaş kadın (40), 45 yaş üzeri kadın (67)

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

Çizelge 66 (devam)

Yabancı Dil Kurslarına Katılan Okumaz Yazmaz/Diğer Kursiyerlerin Dağılımı

Yabancı Dil	Kurs Açılan Yıllar	Kurs Açılan Bölge ve Kursiyer Sayıları	Kursiyer Sayısı	Kursiyer Yaş ve Cinsiyet
Arapça	2014-2015	İstanbul (2), Marmara (1), Anadolu (2), Anadolu (1), Karadeniz (1), Akdeniz (2), Ortadoğu Anadolu (2), Güneydoğu Anadolu (2)	13	23-44 yaş kadın (4), 45 yaş ve üzeri kadın (9)
Japonca	2012-2013	Ege (1)	1	15-22 yaş kadın (1)
İspanyolca	2013-2014	İstanbul (2)	2	23-44 yaş erkek (1), 15-22 yaş kadın (1),
İngilizce	2009-2010	İstanbul (34), Marmara (10), Ege (506), Doğu Marmara (271), Batı Anadolu (3), Akdeniz (134), Orta Anadolu (5), Batı Karadeniz(3), Kuzeydoğu Anadolu (4), Ortadoğu Anadolu (11), Güneydoğu Anadolu (9)	990	6-14 yaş erkek (475), 15-22 yaş erkek (26), 23-44 yaş erkek (22), 45 yaş üzeri erkek (3), 6-14 yaş kadın (435), 15-22 yaş kadın (17), 23-44 yaş kadın (10), 45 üzeri kadın (2)
İngilizce	2010-2011	İstanbul (98), Marmara (167), Ege (246), Doğu Marmara (93), Batı Anadolu (119), Akdeniz (181), Orta Anadolu (38), Batı Karadeniz (14), Doğu Karadeniz (49), Kuzeydoğu Anadolu (4), Ortadoğu Anadolu (2), Güneydoğu Anadolu (14)	1025	6-14 yaş erkek (446), 15-22 yaş erkek (21), 23-44 yaş erkek (21), 45 yaş üzeri erkek (1), 6-14 yaş kadın (452), 15-22 yaş kadın (42), 23-44 yaş kadın (33), 45 üzeri kadın (9)

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

Çizelge 66 (devam)

Yabancı Dil Kurslarına Katılan Okumaz Yazmaz/Diğer Kursiyerlerin Dağılımı

Yabancı Dil	Kurs Açılan Yıllar	Kurs Açılan Bölge ve Kursiyer Sayıları	Kursiyer Sayısı	Kursiyer Yaş ve Cinsiyet
İngilizce	2011-2012	İstanbul (41), Batı Marmara (52), Ege (536), Doğu Marmara (165), Batı Anadolu (11), Akdeniz (206), Orta Anadolu (54), Batı Karadeniz (62), Doğu Karadeniz(40),Kuzeydoğu Anadolu (2), Ortadoğu Anadolu(303),Güneydoğu Anadolu (20)	1492	6-14 yaş erkek (672), 15-22 yaş erkek (18), 23-44 yaş erkek (31), 45 yaş üzeri erkek (4), 6-14 yaş kadın (659),15-22 yaş kadın (44), 23-44 yaş kadın (52), 45 üzeri kadın (12)
İngilizce	2012-2013	İstanbul (57), Batı Marmara (1), Ege (13), Doğu Marmara (8), Batı Anadolu (8), Akdeniz (29), Orta Anadolu (53),Batı Karadeniz (11), Doğu Karadeniz (4), Ortadoğu Anadolu (10), Güneydoğu Anadolu (15)	209	6-14 yaş erkek (11), 15-22 yaş erkek (17), 23-44 yaş erkek (48), 45 yaş üzeri erkek (4), 6-14 yaş kadın (8),15-22 yaş kadın (43), 23-44 yaş kadın (67), 45 üzeri kadın (11)
İngilizce	2013-2014	İstanbul (37), Ege (24), Doğu Marmara (11), Batı Anadolu (4), Akdeniz (18), Orta Anadolu (23), Batı Karadeniz (2), Doğu Karadeniz (2), Kuzeydoğu Anadolu (5), Ortadoğu Anadolu (10), Güneydoğu Anadolu (13)	149	6-14 yaş erkek (1), 15-22 yaş erkek (17), 23-44 yaş erkek (27), 45 yaş üzeri erkek (5), 6-14 yaş kadın (4),15-22 yaş kadın (27), 23-44 yaş kadın (50), 45 üzeri kadın (18)
	2014-2015	Kuzeydoğu Anadolu (1), İstanbul (4), Ege (3), Batı Anadolu (1), Güneydoğu Anadolu (1)	10	23-44 yaş erkek (4), 15-22 yaş kadın (1), 23-44 yaş kadın (3), 45 üzeri kadın (2)
Rusça	2009-2010	Akdeniz (1)	1	15-22 yaş erkek (1)
	2010-2011	İstanbul (11)	11	15-22 yaş erkek (1), 23-44 yaş erkek (6), 45 yaş üzeri erkek (1), 15-22 yaş kadın (1), 23-44 yaş kadın (2)

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

Çizelge 66 (devam)

Yabancı Dil Kurslarına Katılan Okumaz Yazmaz/Diğer Kursiyerlerin Dağılımı

Yabancı Dil	Kurs Açılan Yıllar	Kurs Açılan Bölge ve Kursiyer Sayıları	Kursiyer Sayısı	Kursiyer Yaş ve Cinsiyet
Rusça	2011-2012	İstanbul (3), Akdeniz (2)	5	15-22 yaş erkek (1), 23-44 yaş erkek (2), 45 yaş ve üzeri erkek (2)
Rusça	2012-2013	Akdeniz (3)	3	23-44 yaş erkek (2), 23-44 yaş kadın (1)
Rusça	2013-2014	İstanbul(1), Batı Anadolu (1)	2	15-22 yaş kadın (2)
Yabancılar	2009-2010	İstanbul (2)	2	23-44 yaş erkek (2)
İçi Türkçe	2010-2011	İstanbul (10), Akdeniz (36), Kuzeydoğu Anadolu (12), Güneydoğu Anadolu (2)	60	6-14 yaş erkek (12), 15-22 yaş erkek (21), 23-44 yaş erkek (3), 45 yaş üzeri erkek (4), 6-14 yaş kadın (5), 15-22 yaş kadın (7), 23-44 yaş kadın (6), 45 üzeri kadın (2)
	2011-2012	İstanbul (35), Batı Marmara (10), Ege (27), Batı Anadolu (33), Akdeniz (77), Orta Anadolu (31), Batı Karadeniz (20), Doğu Karadeniz (5)	238	6-14 yaş erkek (23), 15-22 yaş erkek (33), 23-44 yaş erkek (38), 45 yaş üzeri erkek (9), 6-14 yaş kadın (25), 15-22 yaş kadın (42), 23-44 yaş kadın (52), 45 üzeri kadın (16)
Yabancılar İçi Türkçe	2012-2013	İstanbul (45), Batı Marmara (44), Ege (30), Batı Anadolu (2), Akdeniz (180), Orta Anadolu (47), Batı Karadeniz (251), Doğu Karadeniz (18), Kuzeydoğu Anadolu (14), Güneydoğu Anadolu (40)	671	6-14 yaş erkek (90), 15-22 yaş erkek (88), 23-44 yaş erkek (96), 45 yaş üzeri erkek (39), 6-14 yaş kadın (95), 15-22 yaş kadın (86), 23-44 yaş kadın (144), 45 ve üzeri kadın (33)
Yabancılar İçi Türkçe	2013-2014	İstanbul (110), Batı Marmara (14), Ege (14), Doğu Marmara (19), Batı Anadolu (88), Akdeniz (243), Orta Anadolu (36), Batı Karadeniz (199), Ortadoğu Anadolu (22), Güneydoğu Anadolu (45)	790	6-14 yaş erkek (104), 15-22 yaş erkek (100), 23-44 yaş erkek (120), 45 yaş üzeri erkek (52), 6-14 yaş kadın (70), 15-22 yaş kadın (96), 23-44 yaş kadın (194), 45 üzeri kadın (54)

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

Çizelge 66 (devam)

Yabancı Dil Kurslarına Katılan Okumaz Yazmaz/Diğer Kursiyerlerin Dağılımı

Yabancı Dil	Kurs Açılan Yıllar	Kurs Açılan Bölge ve Kursiyer Sayıları	Kursiyer Sayısı	Kursiyer Yaş ve Cinsiyet
Yabancılar	2014-2015	İstanbul (4), Batı Marmara (3), Ege (10), Doğu Marmara (20), Batı Anadolu (22), Akdeniz (74), Orta Anadolu (12), Batı Karadeniz (3), Güneydoğu Anadolu (63)	211	6-14 yaş erkek (20), 15-22 yaş erkek (3), 23-44 yaş erkek (45), 45 yaş üzeri erkek (11), 6-14 yaş kadın (13), 15-22 yaş kadın (30), 23-44 yaş kadın (75), 45 üzeri kadın (14)
İç i Türkçe				
Toplam			6426	2875 Erkek 3551 Kadın

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Yukarıda yer alan çizelge detaylı incelendiğinde en fazla *okumaz yazmaz/diğer* kursiyerin kadın olduğu görülmektedir. Kadın *okumaz yazmaz/diğer* kursiyerlerin sayısı 3.551 iken, erkek *okumaz yazmaz/diğer* kursiyer sayısı 2.875'tir. Yaşları bağlamında ele alındığında ise *okumaz yazmaz/diğer* kursiyerlerin 3.623'ü 6-14, 1368'i 23-44, 880'i 15-22 ve 555'i ise 45 yaş ve üzeridir. Kursiyerlerin %43. 62'si zorunlu eğitim çağını geçmiş yetişkinlerdir.

Yine Çizelge 66'ya göre en fazla *okumaz yazmaz/diğer* kursiyerlerin İngilizce kurslarına katıldığı görülmektedir. Tüm yıllar toplamında İngilizceye 3.875 *okumaz yazmaz/diğer* kursiyerler katılmıştır. Bu da tüm *okumaz yazmaz /diğer* olarak ifade edilen kursiyerlerin yaklaşık % 60'ını oluşturmaktadır. Bu kursiyerlerin 1.874'ü erkek, 2.001'i ise kadındır. İngilizce kursuna katılabilmenin ön koşulunun okuryazar olmak olduğu hesaba katılırsa, bu kursiyerlerin bu kurs programına nasıl kayıt yaptırdukları ya da bu kursiyerlerin eğitim durumlarının gerçekte ne olduğu düşündürücüdür. Ancak genelde olduğu gibi İngilizcede de yığılmanın 6-14 yaş aralığında yoğunlaştığı görülmektedir. 3.163 tane 6-14 yaş *okumaz yazmaz/diğer* kursiyer İngilizce kursuna kayıtlıdır. İngilizcenin dışında toplamda 579 kursiyerin (bu kursiyerlerin 15-22 ve üzeri yaşlarda yoğunlaştığı görülmektedir) kayıtlı olduğu ve detayları Çizelge 66'da verilen Arapça, Almanca, Japonca, Rusça ve İspanyolca kursları da önkoşul olarak okuryazar olmayı gerektirdiği için bu kurslara da katılımın nasıl sağlandığı düşündürücüdür.

Daha öncede ifade edildiği gibi tek okuryazar olma koşulu gerektirmeyen kurs “Yabancılar için Türkçe” kursudur. İngilizceden sonra en fazla okumaz yazmaz bu kursta kayıtlıdır. Tüm yıllar toplamında 1.972 *okumaz yazmaz* kursiyer bu kursa katılmıştır. Bu kursta da *okumaz yazmaz* kursiyerlerin büyük çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır. Erkek kursiyer sayısı 913 iken kadın kursiyer sayısı 1.059’tur. Bu kursta yığılma ise 15-22 ve 23-44 yaş aralığında olmuştur.

3.2.5. Kursiyerlerin Bölgelere Göre Genel Dağılımı

Kursiyerlerin araştırma kapsamındaki altı yılda İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması Düzey 1’e göre dağılımı Çizelge 67’de verilmektedir. Dağılımla ilgili şunlar söylenebilir.

- Tüm yıllar toplamında en fazla katılım İstanbul’da gerçekleşmiştir. 345.459 kişi yabancı dil kurslarına katılmıştır. Bu kursiyerlerin 241.110’u kadın iken, 104.349’u erkektir.
- İstanbul’u sırasıyla Akdeniz, Ege, Doğu Marmara, Batı Anadolu, Batı Karadeniz, Güneydoğu Anadolu, Orta Anadolu, Batı Marmara, Doğu Karadeniz, Ortadoğu Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu takip etmiştir.
- Tüm yıllar toplamında en az katılım Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde gerçekleşmiştir. Toplamda 35.405 kursiyer bu bölgede kurslara katılmıştır. Bu kursiyerlerin 19.980’i kadın, 15.425’i ise erkektir.
- Kursiyerlerin bölgelere göre dağılımının, kursların bölgelere göre dağılımıyla paralel olduğu gözlenmektedir. (Bkz. 3.1.2 Çizelge 8). En fazla kurs açılan bölge İstanbul olurken, yine en fazla kursiyerin de İstanbul’da olduğu; en az kurs açılan bölge Kuzeydoğu Anadolu iken yine en az kursiyerin bu bölgede olduğu tespit edilmiştir.
- Kurs açılan bölgeler ve bu bölgelerle paralellik gösteren kursiyer sayılarının sıralamasında sadece Doğu Marmara ve Ege’nin yerlerinde değişiklik görülmektedir. Ege en fazla kurs açılan 3’üncü bölge olurken, kursiyer bazında 4’üncü sırada; Doğu Marmara en fazla kurs açılan 4’üncü bölge olurken, kursiyer bazında 3’üncü sırada yer almaktadır.

Yıllar	Cinsiyet	Bölgeler											
		TR1 İstanbul	TR2 Batı Marmara	TR3 Ege	TR4 Doğu Marmara	TR5 Batı Anadolu	TR6 Akdeniz	TR7 Orta Anadolu	TR8 Batı Karadeniz	TR9 Doğu Karadeniz	TRA Kuzeydoğu Anadolu	TRB Ortadoğu Anadolu	TRC Güneydoğu Anadolu
2009-2010	Kadın	38074	3787	18742	16520	12412	22371	5699	10177	3669	2307	3042	7976
	Erkek	17519	2902	14442	11887	5831	18573	4421	8700	2982	2525	2482	7823
2010-2011	Kadın	39627	4767	21654	21798	17907	24602	7093	11934	4701	2551	4113	10816
	Erkek	17547	3541	14416	14265	9134	18739	4798	9308	3602	2251	3113	8183
2011-2012	Kadın	45480	6523	23351	23634	18498	26877	8095	17003	5980	3438	4492	10710
	Erkek	19129	4963	16262	15076	8206	20980	5611	14476	4505	3026	3419	7785
2012-2013	Kadın	47784	6900	23721	24299	23746	27492	7373	12473	5990	4526	5829	10601
	Erkek	20134	4712	14563	14425	10405	18850	4663	9681	3988	2771	4690	7716
2013-2014	Kadın	42594	6377	21832	20421	20753	22430	7252	9481	5603	4212	4726	10643
	Erkek	18100	3990	12911	12035	8963	14349	4047	5275	3285	2845	3199	7651
2014-2015	Kadın	27551	5267	16799	16229	14442	21428	5378	7559	6050	2940	4655	14871
	Erkek	11920	3319	8655	7501	6000	10515	2229	3783	2988	1991	2750	8525
TOPLAM	Kadın	241110	33621	126099	122901	107758	145200	40890	68627	31993	19974	26857	65617
	Erkek	104349	23427	81249	75189	48539	102006	25769	51223	21350	15409	19653	47683
	Toplam	345459	57048	207348	198090	156297	247206	66659	119850	53343	35383	46510	113300

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

- Toplama bakıldığında tüm bölgelerde kadın kursiyerlerin sayısının erkek kursiyerlerden fazla olduğu ve sıralamada da bu anlamda Batı Anadolu ve Batı Karadeniz hariç pek bir yer değişikliği olmadığı görülmektedir. En fazla kadın kursiyer İstanbul'da (241.110); en az kadın kursiyer ise yine Kuzeydoğu Anadolu Bölgesindedir (19.980). Yine aynı şekilde 104.349 erkek kursiyerle İstanbul birinci sırada yer alırken, 1.5425 erkek kursiyerin kurslara katıldığı Kuzeydoğu Anadolu bu anlamda son sıradadır.
- Batı Anadolu ve Batı Karadeniz'in erkek kursiyerler baz alındığında sıralamalarında toplama ve kadınlara nispeten değişiklik gözlenmektedir. Tüm kursiyerler ve kadın kursiyerler bazında Batı Anadolu 5'inci sırada yer alırken, erkek kursiyerler sıralamasında Batı Karadeniz ile yer değiştirmiş ve 6'ncı sıraya gelmiştir. Batı Anadolu'da erkek kursiyer sayısı 48.539 iken, Batı Karadeniz'de bu sayı 51.223'tür. Ayrıca tüm yıllar tek tek ele alındığında da Batı Karadeniz'deki erkek kursiyer sayısının sıralaması kadın kursiyerlerin sıralamadaki yerinden farklıdır.
- İstanbul her ne kadar en fazla kursiyere sahip olsa da 2012-2013 yılına kadar erkek kursiyer sayısında Akdeniz İstanbul'u geçmiştir.
- Yine aynı şekilde Ege toplamda Doğu Marmara'yı geçse de, 2010-2013 yılları arasında Doğu Marmara'daki kadın kursiyer sayısı Ege'deki kadın kursiyerlerden fazla olmuştur.

3.2.6. Kursiyerlerin Yabancı Dillere Göre Detaylı Dağılımı

Araştırma kapsamında ele alınan 2009-2015 yılları arasında ülke genelindeki halk eğitimi merkezlerinde Almanca, Arapça, Boşnakça, Bulgarca, Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, İtalyanca, Japonca, Rusça, Yunanca, Türkçe (yabancılar için) dillerinde açılan 72.297 kursa 1.646.493 kişi (Akademik personeli ve kamu personelini yabancı dil sınavlarına hazırlamak için açılan kurslar ve bu kurslara katılan kursiyerler de bu sayılara dahildir.) katılmıştır.

3.2.6.1. Almanca

3.2.6.1.1. Almanca kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre genel dağılımı.

2009-2015 yılları arasında tüm halk eğitimi merkezlerinde açılan 2.821 Almanca kursuna (Bkz. 3.1.4.1 Çizelge 11) toplamda 63.025 kişi katılmıştır. Almanca kurslarına katılan kursiyerlerin araştırma kapsamındaki altı yılda yaş, cinsiyet, eğitim durumunun dağılımı Çizelge 68’de detaylı olarak verilmektedir.

Çizelge 68

Almanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri

Kursiyer	KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						Toplam		
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015			
Yaş									
6-14 Yaş	N	213	400	483	500	584	0	2180	
	%	3	4	5	4	4	0	3	
15-22 Yaş	N	4149	4871	5214	6510	6662	4329	31735	
	%	51	51	50	51	52	47	50	
23-44 Yaş	N	3397	3825	4009	4878	4631	4191	24931	
	%	41	40	39	38	36	45	40	
45+ Yaş	N	453	528	625	851	993	729	4179	
	%	5	5	6	7	8	8	7	
Cinsiyet									
Kadın	N	4287	5244	5777	7267	7273	5571	35419	
	%	52	54	56	57	57	60	56	
Erkek	N	3925	4380	4554	5472	5597	3678	27606	
	%	48	46	44	43	43	40	44	
Eğitim Düzeyi									
Okumaz yazmaz/diğer	N	9	16	4	14	5	2	50	
	%	0.11	0.17	0.1	0	0	0	0.1	
Okuryazar	N	101	105	155	242	299	21	923	
	%	1.23	1	1.50	2	2	0	1.45	
İlkokul	N		528	452	427	409	197	2558	
	%	545	6.64	5.49	4.38	3	3	2	4.06
İlköğretim	N	1246	1294	1461	1719	1638	950	8308	
	%	15.17	13.45	14.14	14	13	10	13.18	
Genel Lise	N	3730	4342	4490	5374	5794	3887	27617	
	%	45.42	45.12	43.40	42	45	42	43.82	
Meslek Lisesi	N	199	321	447	395	389	173	1924	
	%	2.42	3.34	4.32	3	3	2	3.05	
Yükseköğretim	N	2382	3018	3322	4568	4336	4019	21645	
	%	29.01	31.43	32.16	36	34	44	34.34	
Toplam		8212	9624	10331	12739	12870	9249	63025	

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

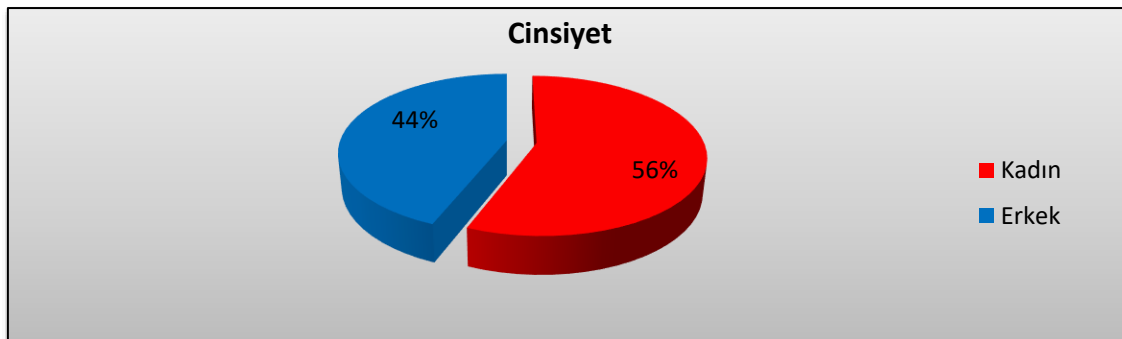

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 26. Yıllara Göre Almanca Kursiyer Sayıları

Şekil 26 ve Çizelge 68 birlikte ele alındığında, Almanca kursuna en fazla katılımın yine en fazla Almanca kursu açılan 2012-2013 yılında; en az katılımın ise yine en az kurs açılan 2009-2010 yılında olduğu görülmektedir (Bkz. 3.1.4.1 Şekil 6). Ancak kursiyer sayılarının kurs sayılarına nazaran son yıla kadar doğrusal bir artış gösterdiği, son sene ise %28.14 oranında bir düşüş olduğu görülmektedir. Nitekim açılan Almanca kursu sayılarını gösteren Şekil 6 (Bkz. 3.1.4.1) incelendiğinde, açılan kurs sayılarının yıllara göre düzensiz artış ve azalmalar gösterdiği ve bunun kursiyer sayılarında meydana gelen doğrusal artışla paralel olmadığı görülmektedir. Bu da kurs sayısı azalmasına rağmen kursiyer sayılarında artış olabileceği yönünde bir yargıyı oluşturmaktadır. Ancak son seneye bakıldığında hem kurs hem de kursiyer sayılarında azalma yaşandığı da dikkatlerden kaçmamaktadır.

3.2.6.1.2. Almanca kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı.

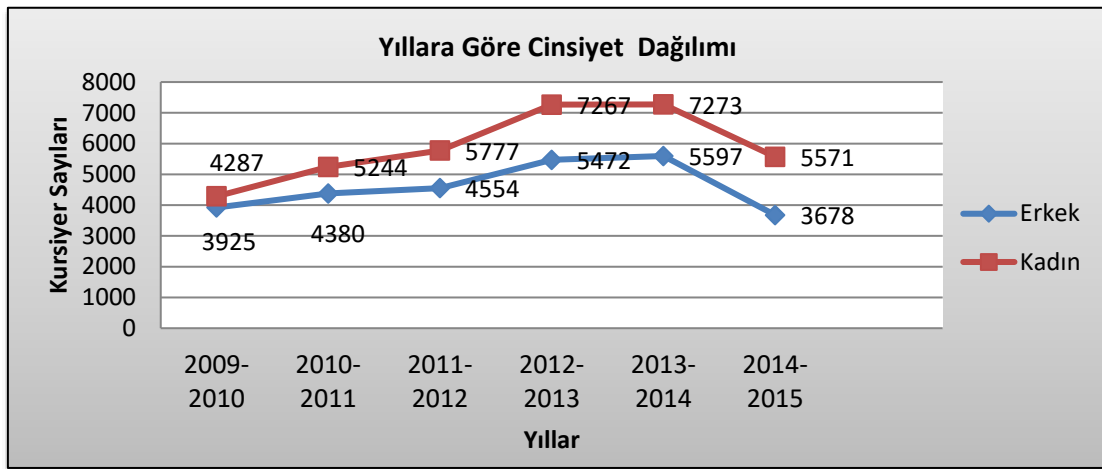

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 27. Almanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Almanca kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı ele alındığında, tüm yıllar toplamında kurslara en fazla kadın kursiyerlerin katıldığı görülmektedir (Bkz. Çizelge 68 ve Şekil 27). Almanca kurslarına katılan kadın kursiyerler, % 56'lık (35.419 kişi) bir oranı oluştururken, erkek kursiyerler ise %44 (27.606) oranındadır.

Almanca kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre cinsiyet dağılımı detaylandırıldığında ise (Bkz. Çizelge 68), tüm yıllar toplamında olduğu gibi, her bir yılda da kadın kursiyerlerin oranının (%52-%60 arası) erkek kursiyerlerin oranından (% 40-%48 arası) fazla olduğu görülmektedir.

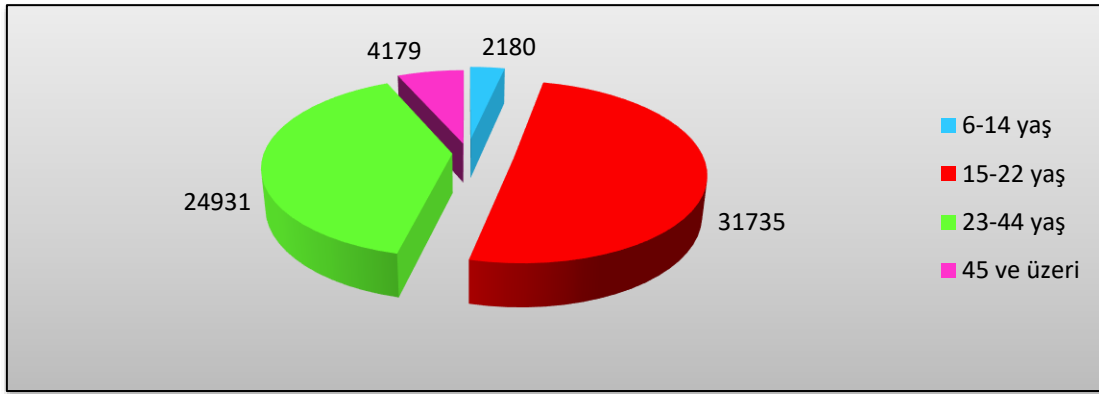
Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 28. Almanca Kursuna Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Nitekim, Şekil 28'e bakıldığında ise, belirtilen yıllarda Almanca kurslarına katılan gerek erkek gerekse de kadın kursiyer sayıları 2013-2014 yılına kadar doğrusal bir artış gösterirken, 2013-2014 yılından itibaren bu sayılar düşmeye başlamıştır.

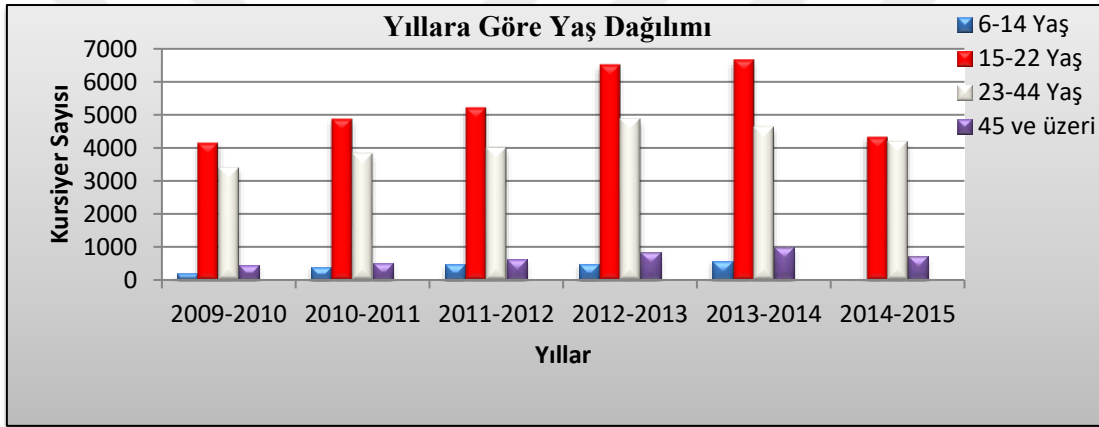
3.2.6.1.3. Almanca kurslarına katılan kursiyerlerin yaşa göre dağılımı.

Şekil 29 ve Çizelge 68 birlikte incelendiğinde, araştırma kapsamındaki altı yılda Almanca kurslarına katılan kursiyerlerin 15-22 yaş aralığında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu yaş aralığındaki kursiyerler tüm kursiyerlerin %50'sini oluşturmaktadır. 15-22 yaş grubundan sonra ise, % 40 gibi bir oranla 23-44 yaş aralığındaki kursiyerler Almanca kurslarına talep göstermiştir. En az katılım ise 6-14 yaş aralığındaki kursiyerler tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu yaş aralığındaki kursiyerlerin oranı %3'tür.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 29. Almanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı

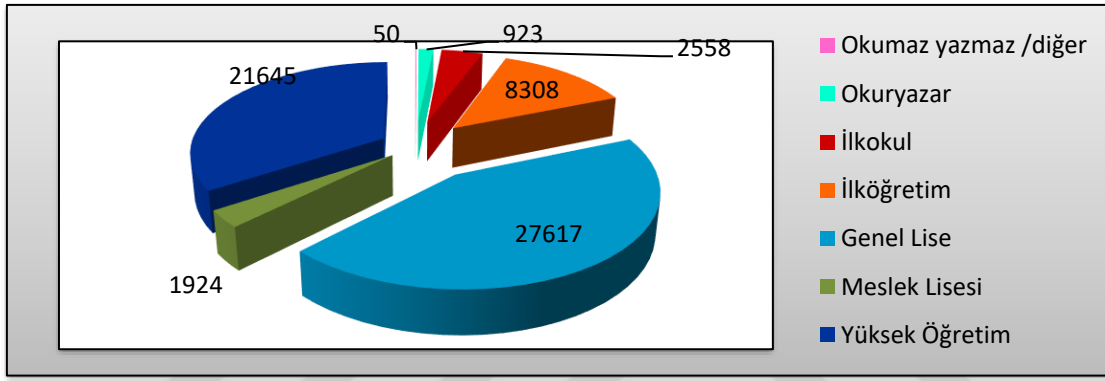
Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 30. Almanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı

Almanca kurslarına katılan kursiyerlerin yaşlarının yıllara göre dağılımını daha belirgin şekilde gözler önüne seren Şekil 30'a bakıldığında ise, tüm yıllar toplamında olduğu gibi her yıl tek tek ele alındığında da görünen tablo değişmemiş ve en fazla katılım 15-22 yaş aralığındaki kursiyerler tarafından sağlanmıştır. Sıralama ise 23-44, 45 ve üzeri ve 6-14 yaş olarak devam etmiştir. Sıralama her ne kadar değişmese de 15-22, 45 üzeri, 6-14 yaş aralığındaki kursiyerlerin sayısında son yıla kadar; 23-44 yaş aralığındaki kursiyerlerin sayısında ise 2013-2014 yılına kadar doğrusal artış gözlenmiş ancak sayılar bu yıllardan sonra düşmeye başlamıştır. Hatta son yıl 6-14 yaş aralığında hiç kursiyere rastlanmamıştır.

3.2.6.1.4. Almanca kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımı.

Almanca kurslarına katılan kursiyerlerin demografik özelliklerini betimleyen bir diğer boyut ise eğitim düzeyleri ile ilgilidir. Çizelge 68 ve Şekil 31’den de anlaşılacağı üzere Almanca kurslarına eğitim düzeyi *genel lise* olan kursiyerler en fazla katılım göstermiştir. Eğitim düzeyi lise olan kursiyerleri ise *yükseköğretim* başta olmak üzere *ilköğretim*, *ilkokul*, *meslek lisesi*, düzeyindeki kursiyerler takip etmiştir. Aşağıdaki şekilden de anlaşılacağı gibi en az katılım ise *okuryazar* ve *okumaz yazmaz/diğer* olarak nitelendirilen kursiyerler tarafından gerçekleştirilmiştir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 31. Almanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri

Almanca kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerinin yıllara göre dağılımı Çizelge 68 baz alınarak detaylandırıldığında ise, *okuryazar*, *ilköğretim*, *genel lise*, *meslek lisesi* ve *yükseköğretim* düzeyindeki kursiyer sayılarında son yıla kadar doğrusal artış; son yıl ise her birinin sayısında düşüş yaşandığı görülmektedir. Yine okumaz yazmaz/diğer kursiyer sayıları düzensiz bir dağılım gösterirken, ilkokul düzeyindeki kursiyerlerin sayısında 2012’den başlayan bir azalma söz konusudur.

3.2.6.1.5. Almanca kurslarına katılan kursiyerlerin bölgelere göre dağılımı.

Almanca kurslarına katılan kursiyerlerin araştırma kapsamındaki yıllarda bölgelere göre dağılımını veren Çizelge 69 ve Çizelge 12 (Bkz. 3.1.4.1) birlikte incelendiğinde Almanca kursu açılan bölgelerin sıralamasıyla, yine aynı kurslara katılan kursiyerlerin bölgesel olarak sıralanması arasında bazı istisnalar da olsa doğru bir orantı olduğu görülmektedir. Kurs sayısının fazla olduğu iller de genel olarak kursiyer sayıları da

fazladır. Bu bağlamda ele alındığında tüm yıllar toplamında en fazla kurs açılan ilk üç bölgeyle, en fazla kursiyerin olduğu bölgeler benzerdir. Kursiyer bağlamında bu bölgeler TR6 Akdeniz başta olmak üzere (15.804), sırasıyla TR4 Doğu Marmara (11.946) ve TR3 Ege'dir (8.954). En az kursiyer ise yine en az Almanca kursu açılan TRA Kuzeydoğu Anadolu (386 kursiyer) bölgesinde katılım göstermiştir. Ancak yıllar tek tek ele alındığında bu sıralamada bazı belirgin değişiklikler de görülmektedir. Son iki yıl en fazla kursiyerin TR4 Doğu Marmara (2013-2014) ve TR3 Ege (2014-2015) bölgesinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Çizelge 69

Almanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR							
Bölgeler	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
TR1 İSTANBUL	947	879	860	1430	1584	1541	7241
TR2 BATI MARMARA	146	185	232	373	362	314	1612
TR3 EGE	825	930	1556	1957	1924	1762	8954
TR4 DOĞU MARMARA	1257	2016	1791	2559	2619	1704	11946
TR5 BATI ANADOLU	641	960	1122	1606	1361	894	6584
TR6 AKDENİZ	2808	2974	2970	3102	2586	1364	15804
TR7 ORTA ANADOLU	174	169	259	113	244	111	1070
TR8 BATI KARADENİZ	373	459	399	650	789	558	3228
TR9 DOĞU KARADENİZ	67	97	144	258	410	159	1135
TRA KUZEYDOĞU ANADOLU	53	16	19	53	157	88	386
TRB ORTADOĞU ANADOLU	185	197	142	94	81	133	832
TRC GÜNEYDOĞU ANADOLU	736	742	837	544	753	621	4233

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Başka bir dikkat çekici nokta ise, açılan kurs sayısı eşit ya da sayısal olarak az olan bazı bölgelerde kursiyer sayılarında gözlenen değişikliktir. Örneğin 2010-2011 yılında TR3 Ege kursiyer sayısı bağlamında TR5 Batı Anadolu'nun gerisinde kalmıştır. Oysaki açılan kurs sayılarına bakıldığında TR5 Batı Anadolu'da açılan Almanca kursu sayısı (41), Ege'den (48 kurs) daha azdır. Yine aynı şekilde 2011-2012 yılında İstanbul'da 39 kurs açılan Almanca kurslarına 860 kursiyer katılım sağlarken, kurs sayısı bazında İstanbul'un önünde olan TRC Güneydoğu Anadolu bölgesi (40) 837 kursiyerle İstanbul'un gerisinde kalmıştır. 2014-2015 yılında ise TR1 İstanbul ve TR6 Akdeniz bölgelerinde açılan kurs sayıları eşit (67 kurs) olmasına rağmen, kursiyer sayılarında farklılık görülmektedir. İstanbul'da kursiyer sayısı 1.541 iken, Akdeniz'de 1.364'tür.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından (2016) alınan veriler göz önünde bulundurulduğunda, kursiyerlerin demografik özelliklerinin bölgelere göre dağılımı ile ilgili şunlar söylenebilir:

- Tüm yıllarda ve tüm bölgelerde bazı istisnalar dışında en fazla katılımı kadın kursiyerler gerçekleştirmiştir. İstisna olan bölgeler aşağıda verilmiştir.
- 2009-2010 yılında sadece Doğu Marmara, Akdeniz, Orta Anadolu, Doğu Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde Almanca kurslarına en fazla erkek kursiyerler katılmıştır.
- 2010-2011 yılında sadece Güneydoğu Anadolu Bölgesinde en fazla erkek kursiyerlerin kurslara katılım sağladığı görülmektedir. Bu bölgede kurslara 337 kadın, 405 erkek kursiyer katılmıştır.
- 2011-2012 yılında Almanca kurslarına sadece TRA Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde en fazla erkek kursiyerler katılmıştır. Bu bölgede 13'ü erkek, 6'sı kadın toplam 19 kursiyer Almanca kurslarına katılmıştır.
- 2012-2013 yılında yine sadece Güneydoğu Anadolu Bölgesinde en fazla erkek kursiyerlerin kurslara katılım sağladığı görülmektedir. Bu bölgede kurslara 265 kadın, 279 erkek kursiyer katılmıştır.
- Aynı şekilde 2012-2013 yılında Ortadoğu Anadolu Bölgesinde kadın ve erkek kursiyer sayılarının eşit olduğu görülmektedir.
- 2013-2014 yılında ise Orta Anadolu, Kuzeydoğu Anadolu ve yine Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde en fazla katılımı erkek kursiyerler gerçekleştirmiştir.

- Kadın ve erkek kursiyer sayıları bakımından TR6 Akdeniz ilk dört yılda 1'inci sıradadır.
- 2013-2014 yılında en fazla kursiyere sahip olan TR4 Doğu Marmara, kadın kursiyer sayısı (1372) olarak ilk sırada yer almasına rağmen, erkek kursiyer sayısına göre ikinci sıradadır. Belirtilen bu yılda Almanca kurslarına en fazla erkek kursiyer (1.214 erkek) yine Akdeniz bölgesinde katılmıştır.
- Son yıl ise en fazla kursiyer toplamda Ege bölgesindedir. Ancak Ege bölgesi erkek kursiyer bakımından ilk sırada (775 erkek) yer alırken, kadın kursiyer bazında Doğu Marmara Ege'nin yerini almıştır. Ege'de 987 kadın kursiyer varken, bu sayı Doğu Marmara'da 1.107'dir.
- Kursiyerlerin bölgelere yaşlarına bakıldığında ise, bazı istisnalar dışında en fazla katılımın 15-22 yaş aralığındaki kursiyerler tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Farklılık gösteren bölgeler ve yaş grupları aşağıda verilmektedir:
- 2009-2010 yılında sadece Doğu Karadeniz ve Kuzeydoğu Anadolu Bölgelerinde en fazla katılım yaşları 23 ila 44 yaş arasında değişen kursiyerlerce gerçekleştirilmiştir.
- 2010-2011 yılında ise sadece İstanbul, Akdeniz ve Kuzeydoğu Anadolu'da kurslara en fazla 23-44 yaş aralığındaki kursiyerler katılmıştır.
- 2011-2012 yılında ise sadece Akdeniz; 2012-2013 yılında sadece Ortadoğu Anadolu ve 203-2014 yılında sadece TR1 İstanbul'da en fazla katılımın 23-44 yaş aralığındakilerce sağlandığı görülmüştür. Geriye kalan tüm bölgelerde en fazla katılım 15-22 yaş aralığındaki kursiyerlerce gerçekleştirilmiştir.
- Almanca kurslarına en fazla katılım genel olarak eğitim düzeyi *genel lise* olan kursiyerler tarafından gerçekleştirilmiştir.
- 2009-2010 yılında Batı Marmara, Doğu Marmara ve Doğu Karadeniz'de; 2010-2011 yılında sadece Doğu Marmara'da; 2011-2012'de sadece Batı Anadolu'da; 2012-2013 yılında sadece İstanbul, Doğu Marmara ve Batı Anadolu'da; yine 2013-2014 yılında sadece İstanbul ve Batı Anadolu'da; 2014-2015 yılında ise İstanbul, Batı Marmara ve Doğu Marmara'da Almanca kurslarına eğitim düzeyi yükseköğretim olan kursiyerler en fazla katılmıştır.
- Sadece 2013-2014 yılında TRB Ortadoğu Anadolu Bölgesinde kurslara en fazla ilköğretim mezunları katılmıştır.

3.2.6.2. Arapça

3.2.6.2.1. Arapça kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre genel dağılımı.

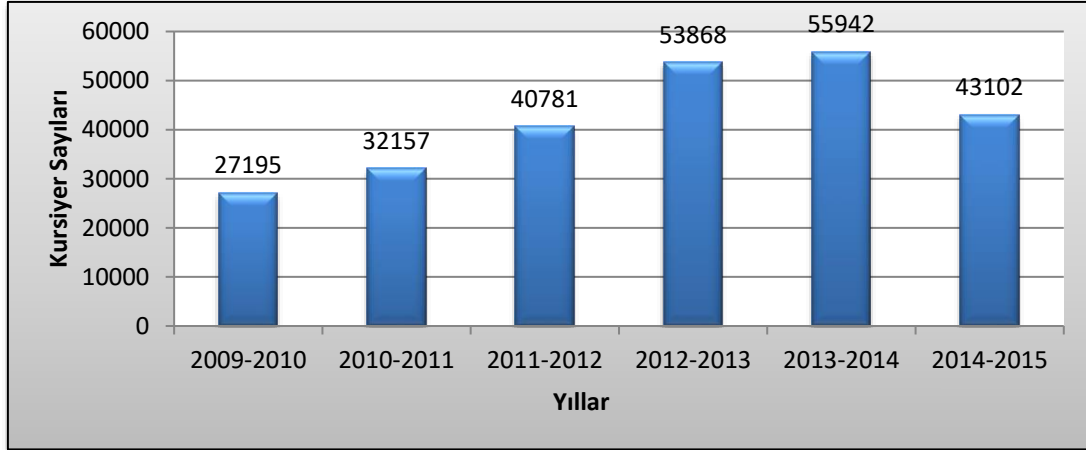
Çizelge 70

Arapça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri

		KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						
Kursiyer		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Yaş								
6-14 Yaş	N	1184	1473	2154	2743	2379	0	9933
	%	4	5	5	5	4	0	4
15-22 Yaş	N	7844	9763	12243	17864	19955	14346	82015
	%	29	30	30	33	36	33	32
23-44 Yaş	N	14339	15854	19875	25865	26372	22308	124613
	%	53	49	49	48	47	52	49
45+ Yaş	N	3828	5067	6509	7396	7236	6448	36484
	%	14	16	16	14	13	15	15
Cinsiyet								
Kadın	N	18269	22955	29311	37354	39634	29996	177519
	%	67	71	72	69	71	70	70
Erkek	N	8926	9202	11470	16514	16308	13106	75526
	%	33	29	28	31	29	30	30
Eğitim Düzeyi								
Okumaz yazmaz/diğer	N	22	52	105	174	138	13	504
	%	0.1	0.1	0.26	0.32	0.25	0.02	0.20
Okuryazar	N	441	583	968	1444	1639	628	5703
	%	1.99	2	1.50	2.68	2.75	1.12	1.80
İlkokul	N	3538	4064	5079	5973	5774	3802	28230
	%	13	13	12.10	11.09	10	9.50	11
İlköğretim	N	4953	6147	7840	9647	9853	6466	44906
	%	18	19.20	19	17.91	18	15	18
Genel Lise	N	9173	11356	14110	19533	20827	19424	94423
	%	34	34.50	35	36.26	37	45.50	38
Meslek Lisesi	N	3590	3425	3860	5313	5812	956	22956
	%	13	11.20	10.04	9.86	11	1.74	9
Yükseköğretim	N	5478	6530	8819	11784	11899	11813	56323
	%	20	20	22	21.88	21	27.12	22
Toplam		27195	32157	40781	53868	55942	43102	253045

Kaynak. MEB Strateji Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Araştırma kapsamındaki altı yılda ülke genelindeki halk eğitimi merkezlerinde açılan 11.656 Arapça kursuna (Bkz. 3.1.4.2 Çizelge 16) toplamda 253.045 kişi katılmıştır. 2009-2015 yılları arasında Arapça kurslarına katılan kursiyerlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumunun yıllara göre dağılımı Çizelge 70’te detaylı olarak verilmektedir.

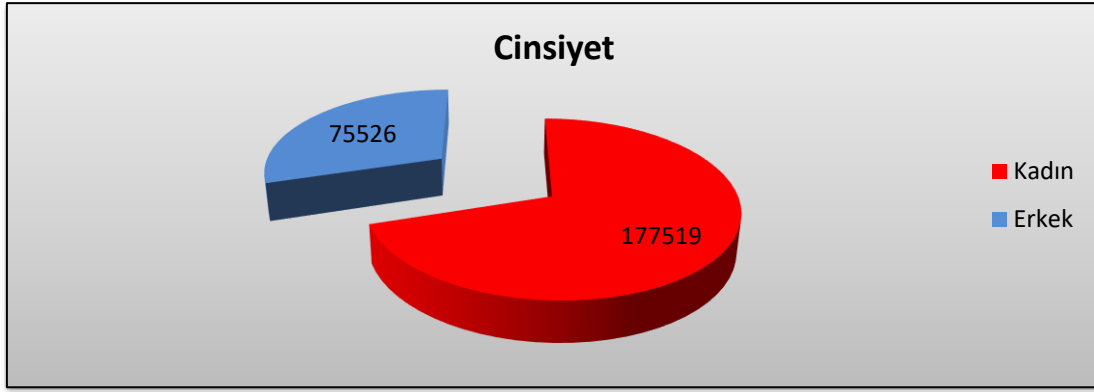
Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 32. Yıllara Göre Arapça Kursiyer Sayıları

Şekil 32 ve Çizelge 70 birlikte ele alındığında, araştırma kapsamındaki altı yılda açılan Arapça kurs sayısı (kurs sayıları bölüm 3.1.4.2 Çizelge 16’da verilmiştir.) ile bu kurslara katılan kursiyer sayıları arasında doğru bir orantı olduğu görülmektedir. Kurs sayıları arttıkça kursiyer sayıları da artış göstermiştir. 2013-2014 yılına kadar artış gösteren kursiyer sayılarında, 2014-2015 yılına gelindiğinde ise %23 oranında bir düşüş gerçekleşmiştir. Bununla birlikte kurslara en fazla kursiyer yine en fazla Arapça kursunun (2.419 kurs) açıldığı 2013-2014 yılında katılım gösterirken, en az katılım ise 2009-2010 yılında gerçekleştirilmiştir. Belirtilen bu yılda 27.195 kursiyer kurslara katılım sağlamıştır.

3.2.6.2.2. Arapça kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı.

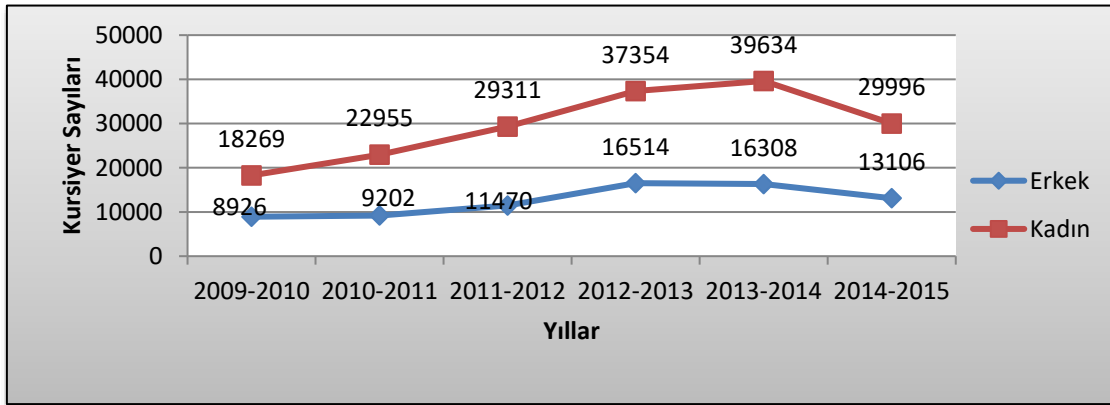
Arapça kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı ele alındığında, tüm yıllar toplamında bu kurslara en fazla katılan kursiyerin kadın olduğu görülmektedir (Bkz. Çizelge 70 ve Şekil 33). Arapça kurslarına katılan kadın kursiyerler, % 70’lik bir oranı oluştururken, erkek kursiyerler ise %30 oranında seyretmiştir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 33. Arapça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Şekil 34'e bakıldığında ise, araştırma kapsamındaki her bir yılda özellikle kadın kursiyer sayılarının bir önceki yıla oranla artış gösterdiği görülmektedir. Ancak toplam Arapça kursiyer sayılarında olduğu gibi son yıla gelindiğinde kadın kursiyer sayılarında da azalma olmuştur. Nitekim Arapça kurslarına katılan erkek kursiyerlerin sayısının yıllara göre dağılımına bakıldığında, 2012-2013 yılına kadar seyreden sayısal artışın, 2013-2014 yılı itibarı ile yön değiştirdiği ve erkek kursiyer sayılarında son iki yıl düşüş yaşandığı görülmektedir.

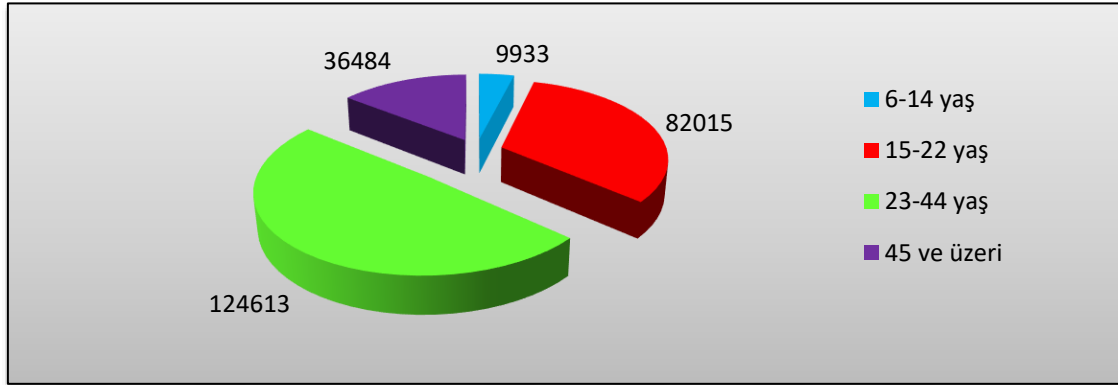
Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 34. Arapça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

3.2.6.2.3. Arapça kurslarına katılan kursiyerlerin yaşa göre dağılımı.

Şekil 35 ve Çizelge 70 birlikte incelendiğinde, araştırma kapsamındaki altı yılda Arapça kurslarına katılan kursiyerlerin 23-44 yaş aralığında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu yaş aralığındaki kursiyerler tüm kursiyerlerin yaklaşık olarak yarısını (%49) oluşturmaktadır. 23-44 yaş grubundan sonra ise, % 32 gibi bir oranla 15-22 ve 45 yaş ve

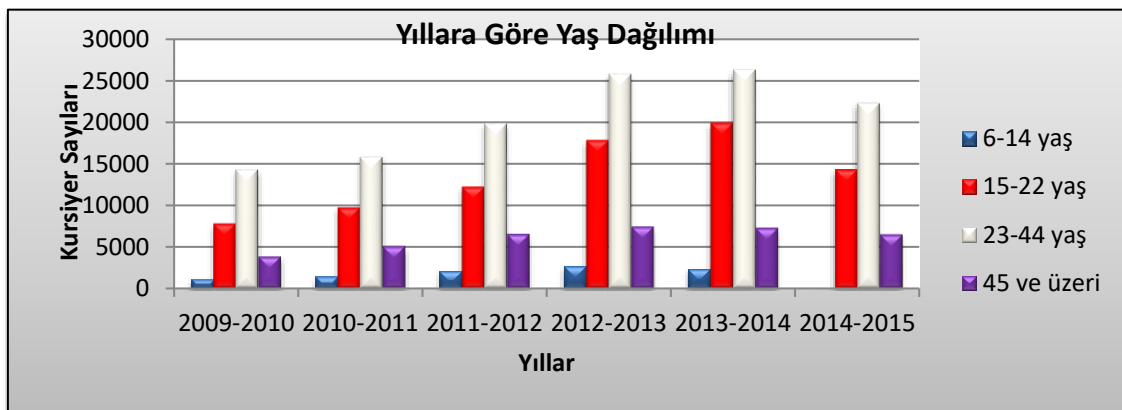
üzeri kursiyerler Arapça kurslarına talep göstermiştir. En az katılım ise 6-14 yaş aralığındaki kursiyerler tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu yaş aralığındaki kursiyerlerin oranı %4'tür.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 35. Arapça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı

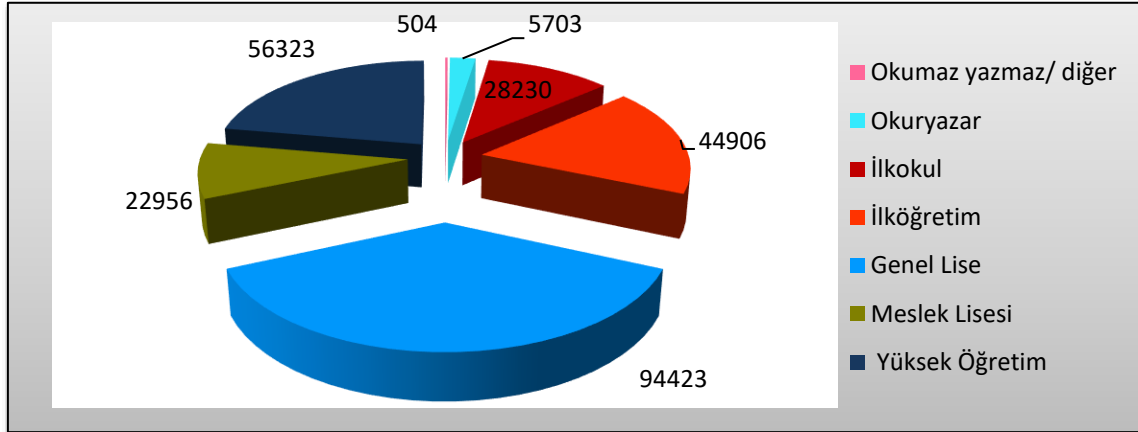
Arapça kurslarına katılan kursiyerlerin yaşlarının altı yıl içindeki dağılımı Şekil 36 baz alınarak değerlendirildiğinde ise, tüm yıllar toplamında olduğu gibi her yıl en fazla katılımın 23-44 yaş aralığındaki katılımcılar tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Ayrıca her yaş grubundaki kursiyer sayılarında 2013-2014 yılına kadar doğrusal bir artış gözlenirken, son yıl tüm yaş gruplarında düşüş gerçekleşmiştir. Yine son yıla gelindiğinde ise, 6-14 yaş aralığında hiç katılımcının olmadığı görülmektedir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 36. Arapça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı

3.2.6.2.4. Arapça kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımı.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 37. Arapça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri

2009-2015 yılları arasında açılan Arapça kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine ilişkin veriler Çizelge 70 ve Şekil 37’de verilmektedir. Çizelge ve Şekil birlikte ele alındığında, kurslara en fazla katılımın eğitim düzeyi *lise* (genel lise) olan kursiyerler tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. *Genel liseden* sonra ise sırasıyla *yükseköğretim*, *ilköğretim*, *ilkokul*, *meslek lisesi*, *okuryazar* ve *okumaz yazmaz/diğerleri* gelmektedir.

Yine Çizelge 70 dikkatli incelendiğinde, *okumaz yazmaz/diğer* olarak ifade edilen ve *ilkokul* mezunları hariç tüm eğitim düzeylerindeki kursiyerlerin sayısında son yıla kadar artış gözlenirken, son yıl belirtilen kursiyerlerin sayısında düşüş görülmüştür. *Okumaz yazmaz/diğer* ve *ilkokul* mezunu kursiyerlerin sayısında ise azalma 2013-2014 yılında başlamıştır. Bununla birlikte tüm yıllar toplamında sıralamada *meslek lisesi* mezunlarının önünde olan *ilkokul* mezunları 2013-2014 yılında bu eğitim düzeyindeki kursiyerlerin gerisinde kalmıştır.

3.2.6.2.5. Arapça kurslarına katılan kursiyerlerin bölgelere göre dağılımı.

Arapça kurslarına katılan kursiyerlerin yaşadıkları bölgelere göre dağılımı ise Çizelge 71’de verilmiştir. Araştırma kapsamındaki 12 bölgede açılan Arapça kursları (Arapça kurslarının bölgelere göre sayıları Çizelge 17’de verilmiştir) ile yine bu kurslara katılan kursiyerlerin sayıları karşılaştırıldığında tüm yıllar toplamında en fazla kursiyerin yine en fazla Arapça kurs açılan TR1 İstanbul başta olmak üzere, TR5 Batı

Anadolu, TR4 Doğu Marmara ve TR5 Güneydoğu Anadolu'da; en az kursiyerin ise yine en az Arapça kursu açılan TR2 Batı Marmara'da yoğunlaştığı görülmektedir.

Çizelge 71

Arapça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR							
Bölgeler	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
TR1 İSTANBUL	10229	10449	13754	14108	13302	7350	69192
TR2 BATI MARMARA	249	437	412	1257	1232	1503	5090
TR3 EGE	998	1529	2240	3975	4983	3548	17273
TR4 DOĞU MARMARA	2917	4197	4968	6600	6371	4740	29793
TR5 BATI ANADOLU	3078	3773	5832	7764	7694	5470	33611
TR6 AKDENİZ	2293	2937	3679	5536	5983	4983	25411
TR7 ORTA ANADOLU	913	1044	1422	2207	2604	1865	10055
TR8 BATI KARADENİZ	1962	1909	2076	3386	3505	2761	15599
TR9 DOĞU KARADENİZ	894	941	1756	1932	2067	2374	9964
TRA KUZUYDOĞU ANADOLU	489	838	745	1473	1834	1149	6528
TRB ORTADOĞU ANADOLU	873	1639	1448	2628	2439	2273	11300
TRC GÜNEYDOĞU ANADOLU	2300	2464	2449	3002	3928	5086	19229

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Kurs ve kursiyer sayıları arasında doğru orantı olsa da, sıralama bazında ele alındığında ise bazı farklılıklar görülmektedir: Tüm yıllar toplamında kurs sayısı (481) olarak 9'uncu sırada yer alan Doğu Karadeniz kursiyer sayısı (9.964) olarak 10'uncu sıraya düşmüş ve Orta Anadolu ile yer değiştirmiştir. Orta Anadolu bölgesinde 474 kurs açılırken, bu kurslara katılan kursiyer sayısı 10.055'tir. Başka dikkat çekici nokta ise 2014-2015 yılında Güneydoğu Anadolu bölgesinin hem kurs hem de kursiyer sayısı olarak öne geçerek kurs sayısı olarak 4'üncü kursiyer sayısı (5.086 kursiyer) olarak 3'üncü sıraya gelmesidir. Ayrıca, 2014-2015 yılına kadar hem kurs hem de kursiyer

sıralamasında 11'inci sırada yer alan Kuzeydoğu Anadolu bölgesi, son seneye gelindiğinde Batı Marmara ile yer değiştirmiş ve en az kursiyerin olduğu bölge olarak son sıraya geçmiştir.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından (2016) alınan veriler göz önünde bulundurulduğunda ise, Arapça kurslarına (en fazla) katılım sağlanan bölgelerdeki kursiyerlerin demografik özellikleri ilgili şunlar söylenebilir:

- Araştırma kapsamındaki altı yılda bazı istisnalar dışında Düzey 1 içinde yer alan bölgelerin tamamında kadın kursiyer sayısı erkek kursiyer sayısından fazladır. Sadece 2009-2010 yılında Doğu Karadeniz ve Kuzeydoğu Anadolu bölgesinde erkek kursiyerlerin sayısı kadın kursiyerleri geçmiştir.
- Sıralama olarak bakıldığında ise gerek toplamda gerekse de kadın erkek dağılımı bazında İstanbul ilk sırada yer almaktadır.
- İstanbul'dan sonra tüm yıllarda Arapça kurslarına en fazla kadın kursiyerin Batı Anadolu'da katıldığı görülmektedir.
- 2014-2015 yılı hariç tüm yıllarda ise Arapça kurslarına İstanbul'dan sonra en fazla erkek kursiyerin Doğu Marmara'da katıldığı görülmektedir. 2014-2015 yılında ise en fazla erkek kursiyerin katılım sağladığı bölge Güneydoğu Anadolu Bölgesi olmuştur. Bu bölgede toplamda 2.149 erkek kursiyer Arapça kurslarına katılmıştır.
- Tüm yıllarda bazı istisnalar dışında Arapça kurslarına tüm bölgelerde en fazla katılımı yaşları 23 ila 44 yaş arasında değişen kursiyerler gerçekleştirmiştir.
- Ancak kurslara 2010-2011 yılında Batı Karadeniz; 2012-2013 yılında Kuzeydoğu Anadolu ve Ortadoğu Anadolu bölgelerinde 15-22 yaş aralığındaki kursiyerlerin en fazla katılım sağladığı görülmektedir.
- Arapça kurslarına en fazla katılımın sağlandığı bölgelerdeki (İstanbul, Batı Anadolu, Doğu Marmara) kursiyerlerin yaşları ile ilgili verilere göz atıldığında ise, yine en fazla katılımın 23-44 yaş aralığında yoğunlaştığı görülmektedir.
- İstanbul başta olmak üzere bölgeler tek tek ele alındığında da, toplamdaki gibi lise düzeyindeki kursiyerlerin tüm bölgelerde en fazla katılım sağladığı görülmektedir.
- Sadece 2009-2010 ve 2010-2011 yıllarında tüm bölgelere nispeten Batı Karadeniz bölgesinde meslek lisesi mezunlarının Arapça kurslarına en fazla katılım sağladığı görülmektedir.

3.2.6.3. Boşnakça

3.2.6.3.1. Boşnakça kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre genel dağılımı.

Çizelge 72

Boşnakça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri

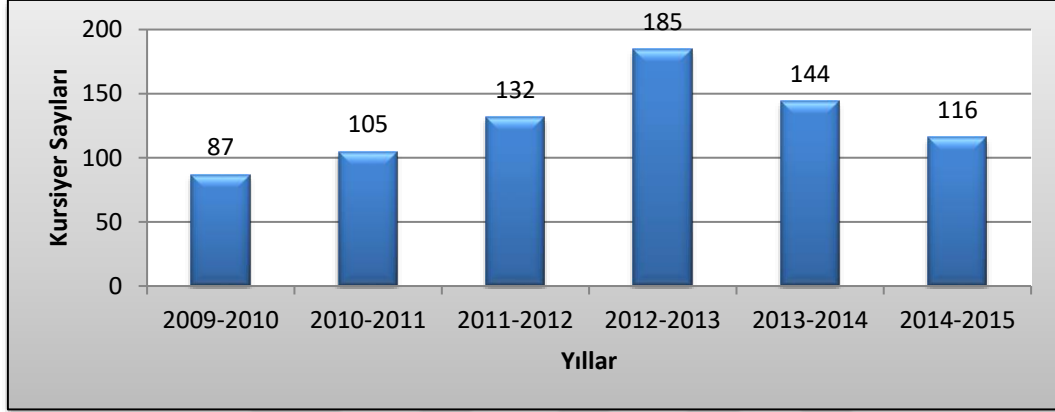
		KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						
Kursiyer		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Yaş								
6-14 Yaş	N	2	0	3	1	1	0	7
	%	2.30	0	2	1	1	0	1
15-22 Yaş	N	32	29	46	65	47	40	259
	%	36.78	28	35	35	33	34	34
23-44 Yaş	N	46	64	73	96	81	67	427
	%	52.87	61	55	52	56	58	55
45+ Yaş	N	7	12	10	23	15	9	76
	%	8.05	11	8	12	10	8	10
Cinsiyet								
Kadın	N	42	60	73	82	71	50	378
	%	48	57	55	44	49	43	49
Erkek	N	45	45	59	103	73	66	391
	%	52	43	45	56	51	57	51
Eğitim Düzeyi								
Okumaz yazmaz/diğer	N	0	0	0	0	0	0	0
	%	0	0	0	0	0	0	0
Okuryazar	N	0	0	1	2	0	0	3
	%	0	0	1	1	0	0	0.50
İlkokul	N	1	2	2	0	9	2	16
	%	1.15	2	1	0	6	2	1.50
İlköğretim	N	4	11	13	14	11	6	59
	%	4.60	11	10	8	8	5	8
Genel Lise	N	22	32	49	59	41	40	243
	%	25.29	30	37	32	28	34	31.75
Meslek Lisesi	N	1	0	0	0	0	1	2
	%	1.15	0	0	0	0	1	0.50
Yükseköğretim	N	59	60	67	110	83	67	446
	%	67.82	57	51	59	58	58	57.75
Toplam		87	105	132	185	144	116	769

Kaynak.MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

2009-2015 yılları arasında tüm halk eğitimi merkezlerinde açılan 49 Boşnakça kursuna (kurs sayıları bölüm 3.1.4.3 Çizelge 21’de verilmiştir.) toplamda 759 kişi

katılmıştır. Boşnakça kurslarına katılan kursiyerlerin araştırma kapsamındaki altı yılda yaş, cinsiyet, eğitim durumunun dağılımı Çizelge 72’de detaylı olarak verilmektedir.

Çizelge 72 ve Şekil 36 birlikte incelendiğinde Boşnakça kurslarına en fazla katılımın (185 kursiyer) yine en fazla Boşnakça kursu (Bkz. Çizelge 21) açılan 2012-2013 yılında, en az katılımın ise 2009-2010 yılında gerçekleştiği görülmüştür. 2009-2010 yılında sadece 87 kişi kurslara katılmıştır.

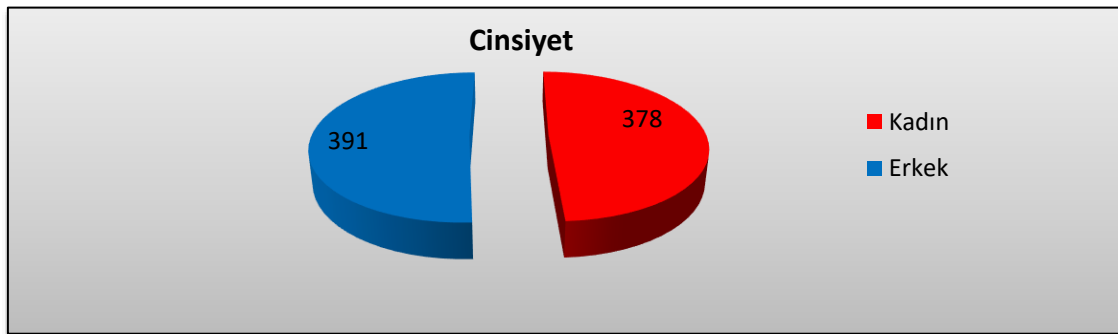

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 38. Yıllara Göre Boşnakça Kursiyer Sayıları

Yine Şekil 38 dikkatli incelendiğinde kursiyer sayılarında 2012-2013 yılına kadar doğrusal bir artış gözlenirken, 2013-2014 yılı itibarı ile ise kursiyer sayılarında doğrusal bir düşüş yaşanmaya başlamıştır.

3.2.6.3.2. Boşnakça kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı.

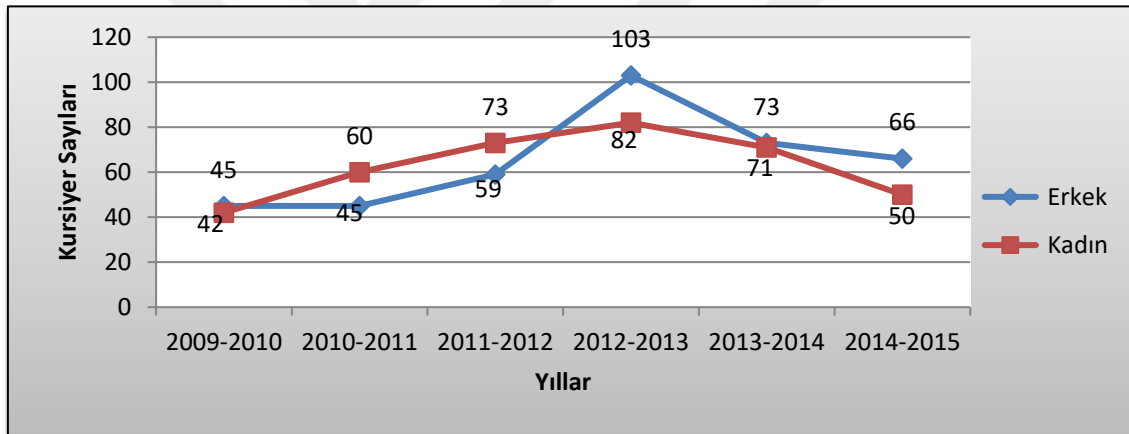

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 39. Boşnakça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Boşnakça kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı ele alındığında, tüm yıllar toplamında bu kurslara en fazla erkek kursiyerlerin (kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı Çizelge 72 ve Şekil 39'da verilmiştir.) katıldığı görülmektedir. Nitekim kadın kursiyer sayıları ile erkek kursiyer sayıları kıyaslandığında toplamda erkek kursiyerler % 51'lik bir orana sahipken, kadın kursiyerler % 49 oranındadır.

Boşnakça kurslarına katılan kursiyerlerin araştırma kapsamındaki her bir yılda göstermiş olduğu dağılıma (Bkz. Şekil 40) bakıldığında ise, yıllara göre farklılaşmalar olduğu görülmektedir. 2010-2012 yıllarında kurslara katılanların yarısından fazlasını kadınlar oluştururken, geriye kalan dört yılda ise kursiyerlerin % 50'den fazlasını erkek katılımcılar oluşturmaktadır. Yine aynı şekilde gerek erkek gerekse de kadın kursiyerlerin en fazla katılım sağladığı yıl toplamda olduğu gibi 2012-2013 eğitim-öğretim yılı olmuştur.

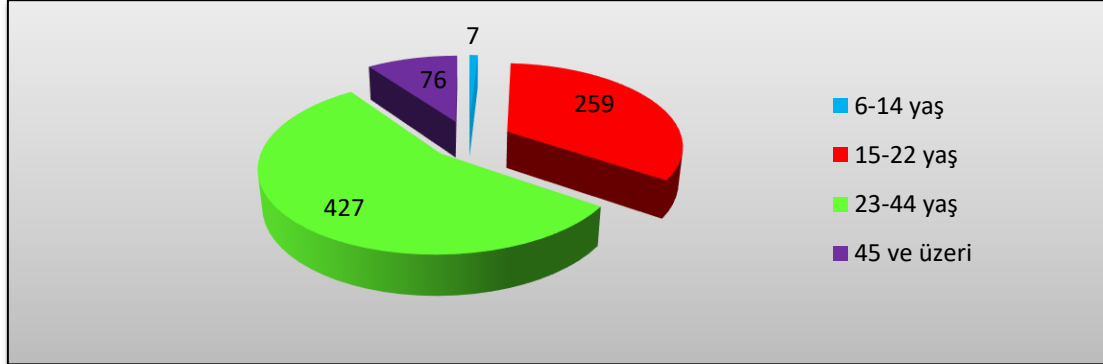
Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 40. Boşnakça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

3.2.6.3.3. Boşnakça kurslarına katılan kursiyerlerin yaşa göre dağılımı.

Şekil 41 ve Çizelge 72 birlikte incelendiğinde, araştırma kapsamındaki altı yıl toplamında Boşnakça kurslarına katılan kursiyerlerin 23-44 yaş aralığında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu yaş aralığındaki kursiyerler bu kursa katılan tüm kursiyerlerin %50'den fazlasını oluşturmaktadır. 23-44 yaş grubundan sonra ise, % 34 gibi bir oranla 15-22 yaş ve ardından %10 gibi bir oranla 45 yaş ve üzeri yetişkin öğrenenler Boşnakça kurslarına talep göstermiştir. En az katılım ise 6-14 yaş aralığındaki kursiyerler

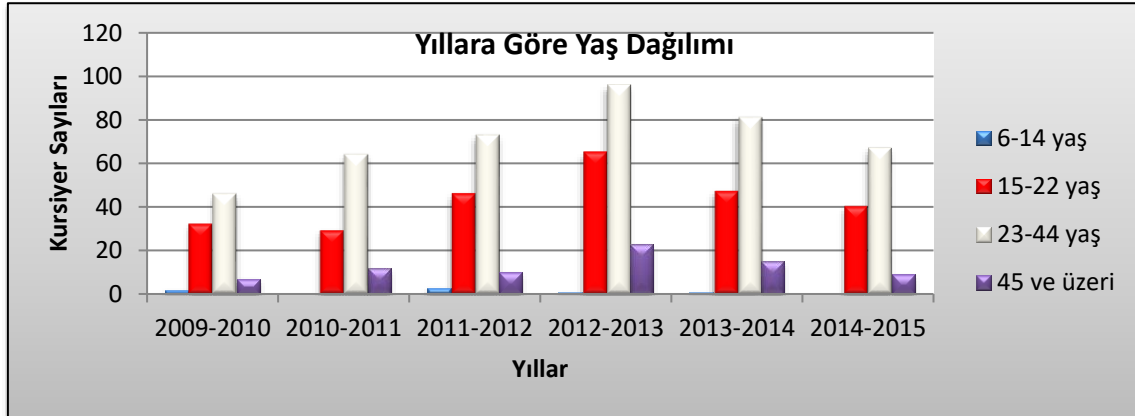
tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu yaş aralığındaki kursiyerler Boşnakça kursuna kayıtlı tüm kursiyerlerin % 1'ini oluşturmaktadır.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 41. Boşnakça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı

Boşnakça kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre yaş dağılımı Şekil 42 ele alınarak değerlendirildiğinde ise, tüm yıllar toplamında olduğu gibi her bir yılda da en fazla katılımın 23-44 yaş; en az katılımın ise yine 6-14 yaş aralığındaki kursiyerler tarafından sağlandığı görülmektedir.

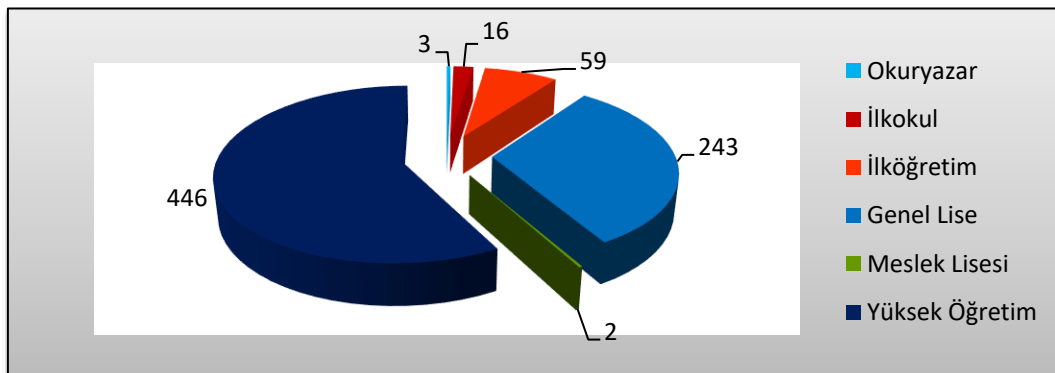
Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 42. Boşnakça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı

Nitekim kursiyerlerin yaşlarına göre dağılımlarında her yıl doğrusal olmayan dalgalanmalar da gözlenmiştir; 2010-2011 ve 2014-2015 yıllarında Boşnakça kurslarında 6-14 yaş aralığında hiç kursiyer katılmamıştır; 15-22 yaş aralığındaki kursiyerlerin sayısında 2010-2011 yılında azalma olmuş ancak bir sonraki yıldan itibaren bu yaş grubundaki kursiyer sayılarında 2013-2014 yılına kadar doğrusal bir

artış gözlenmiştir; 23-44 yaş aralığındaki kursiyerlerin sayısı ilk dört yıl ivme kazanarak artarken, son iki yıl bu yaş aralığındaki kursiyer sayısında da düşüş gerçekleşmiştir; 45 yaş ve üzeri kursiyerlerin sayısı ise ilk yıl artış göstermiş ama 2011-2012 yılında sayıları azalmaya başlamıştır. Yine 45 ve üzeri yaş grubunda en fazla katılım 2012-2013 yılında yaşanırken, diğer yaş gruplarında olduğu gibi bu yaş grubundaki kursiyer sayıları da belirtilen yıldan itibaren hızla düşüşe geçmiştir.

3.2.6.3.4. Boşnakça kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımı.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 43. Boşnakça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri

2009-2015 yılları arasında Boşnakça kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımı Şekil 43 ve Çizelge 72 birlikte ele alınarak incelendiğinde, altı yıl toplamında ve her yıl kurslara en fazla katılımın eğitim düzeyi *yükseköğretim* olan yetişkinler tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Yükseköğretim düzeyindekileri ise sırasıyla *lise (genel)*, *ilköğretim*, *ilkokul* mezunları ve *okuryazarlar* takip etmiştir. Eğitim düzeyi *meslek lisesi* olan kursiyerler ise kurslara en az katılımı sağlamıştır.

Çizelge 72 detaylı olarak irdelendiğinde ise, araştırma kapsamındaki bazı yıllarda eğitim durumu *okuryazar*, *ilkokul* ve *meslek lisesi* olan kursiyerlere rastlanmamıştır. Bununla birlikte, her bir eğitim düzeyindeki (okuryazar, ilkokul ve meslek lisesi hariç) kursiyer sayısı 2012-2013 yılına kadar doğrusal olarak artmış, ancak bu yıldan sonra kursiyer sayılarında düşüş yaşanmıştır.

3.2.6.3.4. Boşnakça kurslarına katılan kursiyerlerin bölgelere göre dağılımı.

Boşnakça kurslarına katılan kursiyerlerin araştırma kapsamındaki yıllarda bölgelere göre dağılımını veren Çizelge 73 incelendiğinde, Boşnakça kurslarına en fazla kursiyerin yine en fazla Boşnakça kursu (Boşnakça kurs sayıları çizelge 22’de verilmiştir) açılan TR1 İstanbul’da katıldığı görülmektedir. İstanbul’da toplamda 689 kişi kurslara katılmış ve her yıl kurs sayılarıyla doğru orantılı olarak kursiyer sayıları da artmış ya da azalmıştır. İstanbul’u ise sırasıyla Batı Marmara (43 kursiyer), Doğu Marmara (24 kursiyer) ve Batı Anadolu (13 kursiyer) takip etmiştir. Her ne kadar kurs sayısı olarak Doğu Marmara ve Batı Anadolu eşit (her iki bölgede de bir kurs açılmıştır) olsa da, kursiyer sayısı olarak Doğu Marmara, Batı Anadolu’yu geçmiş ve Batı Anadolu en az kursiyerin katılım sağladığı bölge olmuştur.

Çizelge 73

Boşnakça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı

Bölgeler	KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						Toplam
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	
TR1 İSTANBUL	87	105	119	142	120	116	689
TR2 BATI MARMARA	0	0	0	43	0	0	43
TR4 DOĞU MARMARA	0	0	0	0	24	0	24
TR5 BATI ANADOLU	0	0	13	0	0	0	13

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Boşnakça kurslarına katılan kursiyerlerin bölgelere göre dağılımı, MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler (MEB, 2016) göz önünde bulundurularak detaylandırıldığında ise, katılım sağlanan bölgelerdeki kursiyerlerin (yıllara göre) demografik özellikleri ilgili şunlar söylenebilir:

- Kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı bölgeden bölgeye ve yıllara göre değişkenlik göstermektedir.
- Her yıl Boşnakça kursuna en fazla kursiyerin katılım sağladığı İstanbul’da kurslara 2010-2011 ve 2011-2012 yılları hariç geriye kalan dört yılda en fazla

erkek kursiyerler katılmıştır. Belirtilen iki yılda ise en fazla katılımı kadın kursiyerler sağlamıştır.

- İstanbul'dan sonra en fazla kursiyere sahip Batı Marmara (Balıkesir ve Edirne'de) ve Batı Anadolu'da (Ankara'da) erkek kursiyerlerin sayısının kadın kursiyerlerden fazla olduğu görülmüştür. Batı Marmara'da 30 erkek, 13 kadın; Batı Anadolu'da 9 erkek 4 kadın kursiyer kurslara katılmıştır.
- Doğu Marmara'da tek kurs açılan Kocaeli Karamürsel'de ise en fazla kadınlar Boşnakça kursuna katılmıştır. Kursta 15 kadın, 9 erkek kursiyer katılmıştır.
- Kursiyerlerin yaşlarına bakıldığında ise, Boşnakça kurslarına İstanbul ve Batı Marmara'da 23-44 yaş; Doğu Marmara (Kocaeli Karamürsel) ve Batı Anadolu'da (Ankara) 15-22 yaş aralığındaki kursiyerlerin en fazla katılım sağladığı tespit edilmiştir.
- Eğitim durumları bakımından ele alındığında ise tüm yıllarda İstanbul'da yükseköğretim düzeyindeki kursiyerler en fazla katılım sağlamıştır.
- Batı Marmara (Balıkesir ve Edirne'de), Doğu Marmara (Kocaeli Karamürsel'de) ve Batı Anadolu'da (Ankara Keçiören'de) ise en fazla katılım ise lise (genel) mezunları tarafından gerçekleştirilmiştir.

3.2.6.4. Bulgarca

3.2.6.4.1. Bulgarca kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre genel dağılımı.

Çizelge 74

Bulgarca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR

Kursiyer		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Yaş								
6-14 Yaş	N	0	0	0	2	1	0	3
	%	0	0	0	1.45	0.50	0	0.36
15-22 Yaş	N	13	19	14	8	31	12	97
	%	27.66	24.68	11.39	5.80	15.35	4.80	11.60

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

Çizelge 74 (devam)

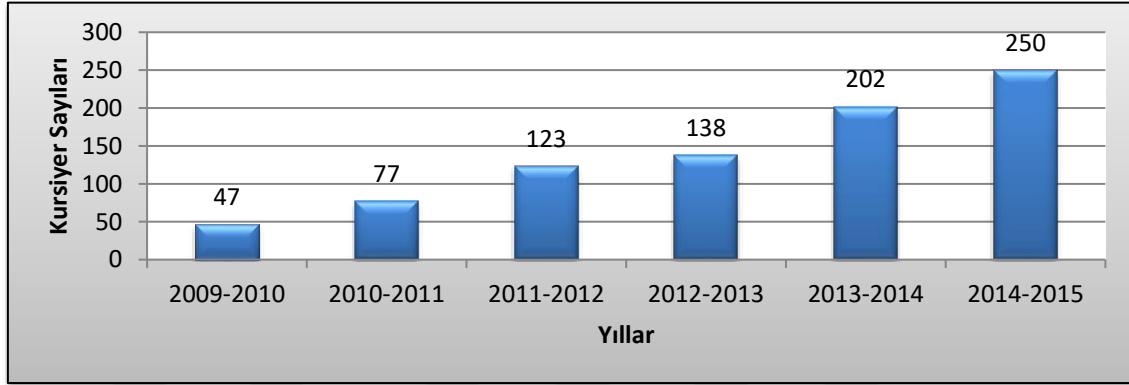
*Bulgarca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri***KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR**

Kursiyer	KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR							Toplam
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015		
23-44 Yaş	N	25	47	70	81	112	159	494
	%	53.20	61.04	56.92	58.70	55.45	63.6	59.00
45+ Yaş	N	9	11	39	47	58	79	243
	%	19.14	14.28	31.70	34.06	28.70	31.6	29.04
Cinsiyet								
Kadın	N	24	32	38	47	70	80	291
	%	51.07	41.55	30.90	34.05	34.65	32	34.76
Erkek	N	23	45	85	91	132	170	546
	%	48.93	58.45	69.10	65.95	65.35	68	65.24
Eğitim Düzeyi								
Okumaz yazmaz/diğer	N	0	0	0	0	0	0	0
	%	0	0	0	0	0	0	0
Okuryazar	N	0	0	0	0	1	1	2
	%	0	0	0	0	0.50	0.4	0.24
İlkokul	N	2	3	1	2	6	10	24
	%	4.25	3.90	0.81	1.45	2.97	4	2.87
İlköğretim	N	3	3	5	4	20	22	57
	%	6.38	3.90	4.06	2.90	9.90	8.8	6.81
Genel Lise	N	14	31	28	42	70	81	266
	%	29.79	40.25	22.76	30.43	34.65	32.4	31.78
Meslek Lisesi	N	3	0	10	3	13	7	36
	%	6.38	0	8.13	2.17	6.43	2.8	4.30
Yükseköğretim	N	25	40	79	87	92	129	452
	%	53.20	51.95	64.22	63.05	46.04	51.6	54.00
Toplam		47	77	123	138	202	250	837

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir

Araştırma kapsamındaki altı yılda ülke genelindeki halk eğitimi merkezlerinde açılan 39 Bulgarca kursuna (kurs sayıları bölüm 3.1.4.3, Çizelge 23'te verilmiştir.) toplamda 837 kişi katılmıştır. 2009-2015 yılları arasında Bulgarca kurslarına katılan kursiyerlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumunun yıllara göre dağılımı ise Çizelge 74'te detaylı olarak verilmektedir. Çizelge 23 ve Çizelge 74 birlikte incelendiğinde, kurs sayıları ve kursiyer sayıları arasında doğru orantı olduğu görülmektedir. Kurs sayıları artarken yine kursiyer sayıları da artmıştır.

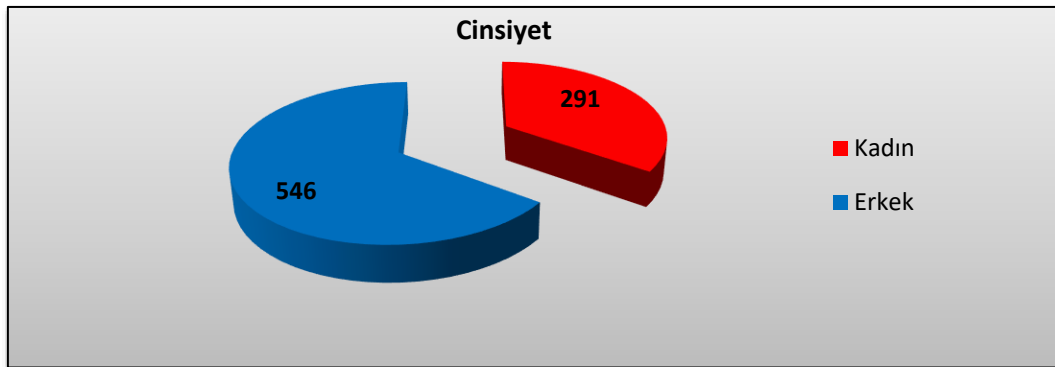
Bulgarca kurslarına katılan kursiyerlerin sayısının yıllara göre dağılımını gözler önüne seren Şekil 44 dikkatli incelendiğinde, tüm yıllarda kursiyer sayılarında doğrusal bir artış olduğu görülmektedir. Kurslara en fazla kursiyer son yıl katılmıştır. En az katılım ise ilk yıl gerçekleşmiştir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 44. Yıllara Göre Bulgarca Kursiyer Sayıları

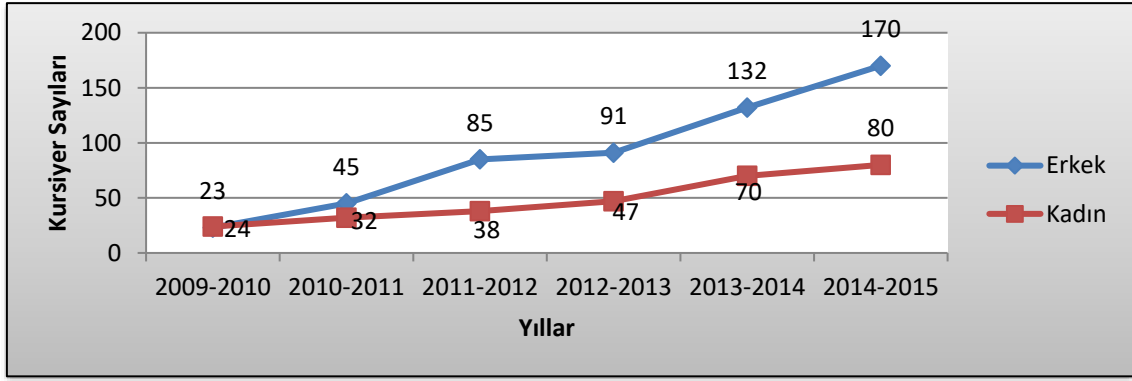
3.2.6.4.2. Bulgarca kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 45. Bulgarca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Bulgarca kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı ele alındığında, tüm yıllar toplamında bu kurslara en fazla erkek kursiyerlerin (kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı Çizelge 74 ve Şekil 45'te verilmiştir.) katıldığı görülmektedir. Erkek kursiyerler tüm kursiyerlerin % 65.24'ünü oluştururken, kadın kursiyerler erkek kursiyerlerin neredeyse yarısıdır (% 34.76) . Altı yıl toplamında Bulgarca kurslarına 291 kadın, 546 erkek kursiyer katılmıştır.

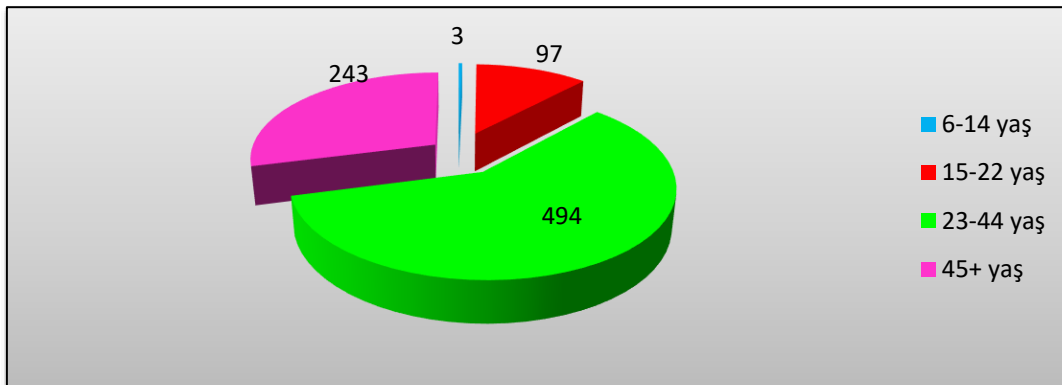

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 46. Bulgarca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Bulgarca kurslarına katılan kursiyerlerin araştırma kapsamındaki her bir yılda cinsiyete göre dağılımını veren Şekil 46'ya bakıldığında ise, ilk yıl hariç tüm yıllarda erkek kursiyer sayısının kadın kursiyer sayısından fazla olduğu görülmektedir. Ayrıca Bulgarca kurslarına katılan gerek erkek gerekse de kadın kursiyer sayılarının her yıl doğrusal olarak artarak devam ettiği görülmektedir. En fazla kadın ve en fazla erkek kursiyerin katılım sağladığı yıl ise son yıl olurken, her iki cinsiyete dair en az katılım yine ilk yıl gerçekleşmiştir.

3.2.6.4.3. Bulgarca kurslarına katılan kursiyerlerin yaşa göre dağılımı.

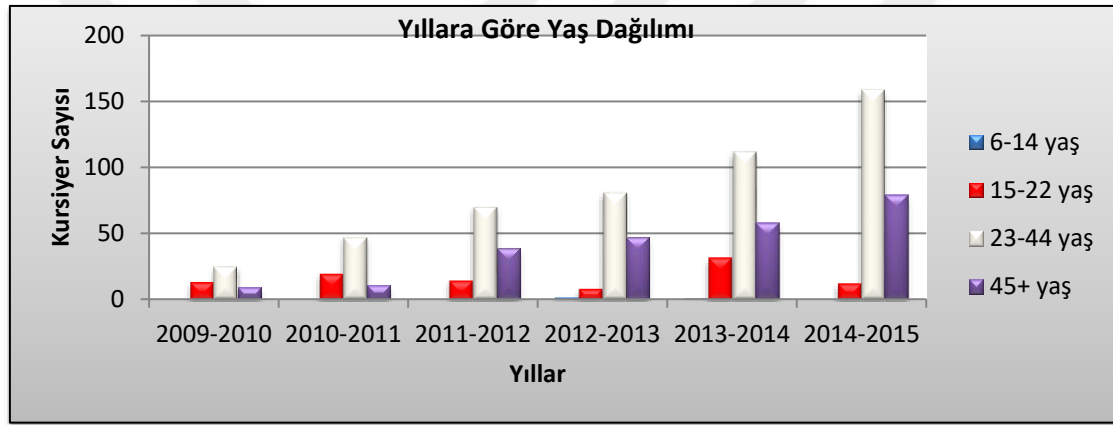
Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 47. Bulgarca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı

Şekil 47 ve Çizelge 74'e bakıldığında, 2009-2015 yılları arasında Bulgarca kurslarına en fazla katılımın 23-44 yaş aralığındaki kursiyerler tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu yaş aralığındaki kursiyerler tüm kursiyerlerin %50'sinden fazlasını oluşturmaktadır. 23-44 yaş kursiyerleri ise, %29.04 oranla 45 yaş

ve üzeri kursiyerler takip etmiştir. 45 yaş ve üzeri kursiyer sayısı 243'tür. En az katılım ise 6-14 yaş arası kursiyerler tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu yaş grubunda sadece 3 kursiyer kursa katılmıştır.

Bulgarca kurslarına katılan kursiyerlerin yaşlarının yıllara göre dağılımını belirgin bir şekilde ortaya koyan Şekil 48'e göre ise, tüm yıllar toplamında olduğu gibi her bir yılda da en fazla katılımın 23-44 yaş arasındaki kursiyerler tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Sıralama da ilk iki yıl hariç (ilk iki yıl 15-22 yaş aralığındaki kursiyer sayıları 45 yaş ve üzeri kursiyerlerden fazladır) tüm yıllarda bir değişiklik olmamakla birlikte, en az katılım yine 6-14 yaş grubu tarafından gerçekleştirilmiştir. Hatta 2012-2014 yılları dışındaki dört yılda 6-14 yaş aralığında kursiyere rastlanmamaktadır.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

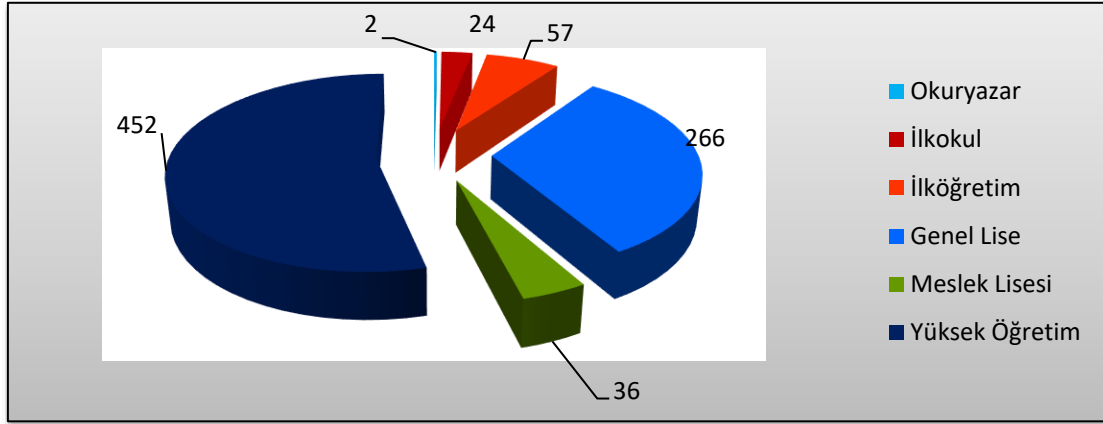
Şekil 48. Bulgarca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı

Yine Şekil 48 dikkatli incelendiğinde, tüm yıllarda 23-44 ve 45 yaş ve üzeri kursiyerlerin sayısının her yıl doğrusal olarak artarken, 15-22 yaş kursiyer sayılarında dalgalanmalar yaşandığı görülmektedir.

3.2.6.4.4. Bulgarca kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımı.

Şekil 49 ve Çizelge 74 birlikte incelendiğinde, Bulgarca kurslarına en fazla yükseköğretim (kursiyerlerin %54'ünü oluşturmaktadır) düzeyinde eğitime sahip yetişkinlerin katılım sağladığı görülmektedir. Altı yıl toplamında 452 yükseköğretim mezunu Bulgarca kurslarına katılmıştır. Yükseköğretim mezunlarını ise sırasıyla 266 kursiyerle genel lise, 57 kursiyerle ilköğretim, 36 kursiyerle meslek lisesi, 24 kursiyerle

ilkokul ve 2 kursiyerle okuryazar eğitim düzeyindeki kişiler takip etmektedir. Okuryazarlar tüm kursiyerlerin %1'inden daha azını oluşturmaktadır.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 49. Bulgarca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri

Çizelge 74 baz alınarak Bulgarca kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim durumlarının yıllar içinde göstermiş olduğu dağılıma bakıldığında ise tüm yıllarda en fazla kursiyerin yine yükseköğretim düzeyinde eğitime sahip olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra, okuryazar kursiyerlere sadece son iki sene rastlanmıştır. 2010-2011 yılında meslek lisesi mezunu kursiyerlere rastlanmazken, yıllara tek tek bakıldığında 2010-2012 ve son yıl hariç, tüm yıllarda sıralama yükseköğretim, lise, ilköğretim, meslek lisesi, ilkokul olarak devam etmektedir. 2011-2012 yılında meslek lisesi mezunlarının sayısı ilköğretim mezunlarının sayısını, son yılda ise ilkokul mezunlarının sayısı meslek lisesi mezunlarının sayısını geçmiştir.

3.2.6.3.4. Bulgarca kurslarına katılan kursiyerlerin bölgelere göre dağılımı.

Bulgarca kurslarına katılan kursiyerlerin araştırma kapsamındaki yıllarda bölgelere göre dağılımını veren Çizelge 75 incelendiğinde, Bulgarca kurslarına en fazla kursiyerin yine en fazla Bulgarca kursu (bölgelere göre Bulgarca kurs sayıları çizelge 24'de verilmiştir) açılan TR2 Batı Marmara'da katıldığı görülmektedir. Batı Marmara'da toplamda 717 kişi kurslara katılmış ve her yıl kurs sayılarıyla doğu orantılı olarak kursiyer sayıları da artmış ya da azalmıştır. Batı Marmara'yı ise sırasıyla İstanbul (47 kursiyer), Doğu Marmara (46 kursiyer) ve Ege (27 kursiyer) takip etmiştir.

Çizelge 75

Bulgarca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR							
Bölgeler	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
TR1 İSTANBUL	0	0	0	27	0	20	47
TR2 BATI MARMARA	47	77	123	93	202	175	717
TR3 EGE	0	0	0	0	0	27	27
TR4 DOĞU MARMARA	0	0	0	18	0	28	46

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Bulgarca kurslarına katılan kursiyerlerin bölgelere göre dağılımı, MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler (MEB, 2016) göz önünde bulundurularak detaylandırıldığında ise, katılım sağlanan bölgelerdeki kursiyerlerin (yıllara göre) demografik özellikleri ilgili şunlar söylenebilir:

- Tüm bölgelerde kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında bölgesel farklılıklar görülmektedir.
- En fazla Bulgarca kursu açılan Batı Marmara'da 2009-2010 yılı hariç geriye kalan beş yılda en fazla katılım erkek kursiyerler tarafından yapılmıştır.
- İstanbul'da kurs açılan iki yılda da erkek kursiyerlerin sayısı kadın kursiyerlerden fazladır.
- 2012-2013 yılında Doğu Marmara'da (Yalova'da) kadın kursiyerlerin sayısı (11) erkek kursiyerlerden; 2014-2015 yılında yine Doğu Marmara'da yer alan Bursa'da erkek kursiyerlerin sayısı (17), kadın kursiyerlerin sayısından (11 kursiyer) fazladır.
- Son yıl sadece bir tane Bulgarca kursu açılan Ege'de (İzmir'de) kadın kursiyer sayısının (15), erkek kursiyer sayısından (12) fazla olduğu bilgisine ulaşılmaktadır.
- Bölgelere göre yaş dağılımına bakıldığında ise, kurs açılan dört bölgenin tamamında her yıl en fazla 23-44 yaş aralığındaki kursiyerlerin kurslara katıldığı görülmektedir.
- Eğitim durumları bakımından ele alındığında ise, en fazla Bulgarca kursu açılan ve aynı şekilde en fazla kursiyerin katılım sağladığı Batı Marmara başta

olmak üzere, İstanbul ve Ege’de (İzmir) tüm yıllarda kurslara en fazla katılımın yükseköğretim düzeyinde eğitime sahip yetişkinler tarafından gerçekleştirildiği ve lise mezunlarının da bu grubun arkasından geldiği görülmektedir.

- Doğu Marmara’da (Yalova ve Bursa) en fazla katılım sağlayan kursiyerlerin eğitim düzeyi ise lisedir (genel).

3.2.6.5.Çince

3.2.6.5.1. Çince kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre genel dağılımı.

Araştırma kapsamındaki altı yılda ülke genelindeki halk eğitimi merkezlerinde açılan 29 Çince kursuna (Çince kursu sayıları bölüm 3.1.4.4, Çizelge 26’da verilmiştir) toplamda 636 kişi katılmıştır. 2009-2015 yılları arasında Çince kurslarına katılan kursiyerlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumunun yıllara göre dağılımı Çizelge 75’te detaylı olarak verilmektedir.

Çizelge 76

Çince Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri

		KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						
		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Yaş								
6-14 Yaş	N	2	0	1	1	1	0	5
	%	1.68	0	1.23	0.78	0.72	0	0.78
15-22 Yaş	N	38	5	29	84	48	58	262
	%	31.94	83.33	35.50	65.62	34.78	35.36	41.19
23-44 Yaş	N	66	0	38	38	78	82	302
	%	55.46	0	46.91	29.68	56.52	50	47.48
45+ Yaş	N	13	1	13	5	11	24	67
	%	10.92	16.67	16.04	3.90	7.98	14.64	10.53
Cinsiyet								
Kadın	N	62	6	39	64	81	97	349
	%	52.10	100	48.15	50	58.70	59.15	54.87
Erkek	N	57	0	42	64	57	67	287
	%	47.90	0	51.85	50	41.30	40.85	45.13

Eğitim Düzeyi

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

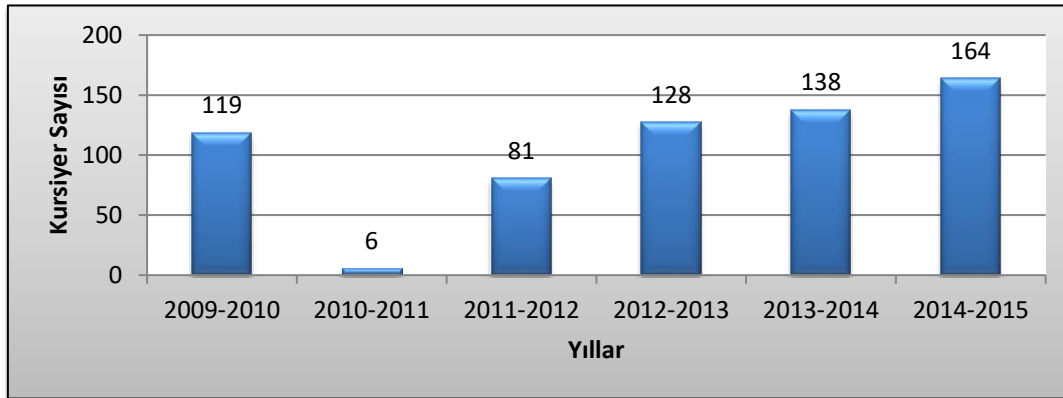
Çizelge 76 (devam)

Çince Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR

Kursiyer	KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						Toplam	
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015		
Okumaz yazmaz/diğer	N	0	0	0	0	0	0	0
	%	0	0	0	0	0	0	0
Okuryazar	N	0	0	0	0	2	1	3
	%	0	0	0	0	1.45	0.61	0.47
İlkokul	N	2	0	2	2	0	2	8
	%	1.68	0	2.46	1.56	0	1.22	1.26
İlköğretim	N	16	2	8	7	4	13	50
	%	13.45	33.33	9.88	5.47	2.90	7.92	7.86
Genel Lise	N	64	2	31	52	64	75	288
	%	53.78	33.33	38.27	40.62	46.38	45.74	45.28
Meslek Lisesi	N	3	0	1	37	11	2	54
	%	2.52	0	1.23	28.90	7.97	1.22	8.50
Yükseköğretim	N	34	2	39	30	57	71	233
	%	28.57	33.33	48.15	23.43	41.30	43.30	36.63
Toplam		119	6	81	128	138	164	636

Kaynak. MEB Strateji Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

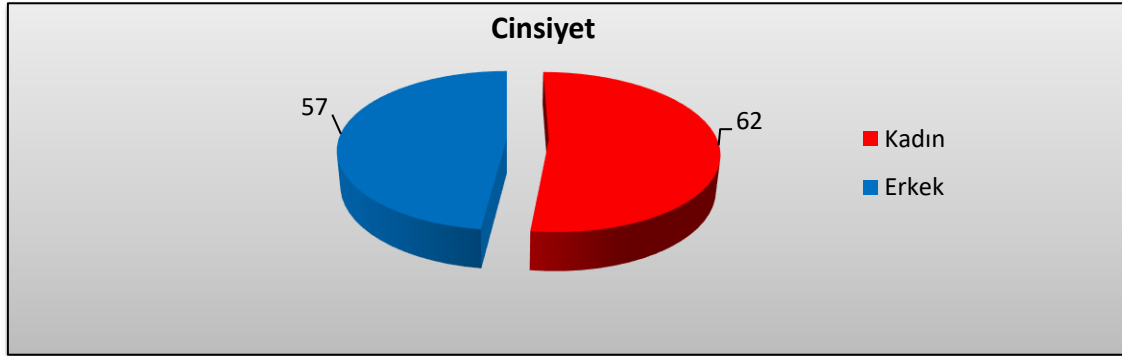
Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 50. Yıllara Göre Çince Kursiyer Sayıları

Çince kurslarına katılan kursiyerlerin sayısını veren Çizelge 76 ve Şekil 50, yine açılan kurs sayısının dağılımını veren Çizelge 26 ve Şekil 10 ile birlikte ele alındığında, kurs sayısı ile kursiyer sayısı arasında doğru bir orantı olduğu görülmektedir. Kurs sayısı arttıkça ya da azaldıkça kursiyer sayıları da artmış ya da azalmıştır.

Şekil 50'ye göre 2010-2011 yılında kursiyer sayılarında azalma görülmele birlikte, 2011 yılı itibarı ile kursiyer sayılarında doğrusal bir artış gözlenmiştir. Kurslara en fazla kursiyer (164 kursiyer) son yıl katılırken, en az katılım ise 2010-2011 (6 kursiyer) yılında gerçekleşmiştir.

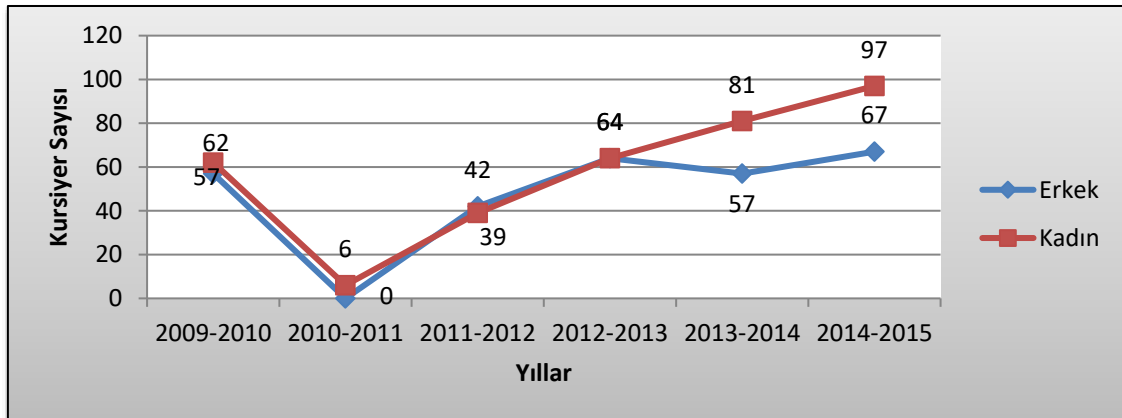
3.2.6.5.2. Çince kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 51. Çince Kursiyer Sayılarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Çince kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımını veren Şekil 51'e bakıldığında, halk eğitimi merkezlerinde açılan Çince kurslarına en fazla kadın kursiyerlerin (62 kişi) katıldığı görülmektedir. Kadın kursiyerler % 54.87 gibi bir orana sahipken, erkek kursiyerlerin oranı % 45.13'tür.

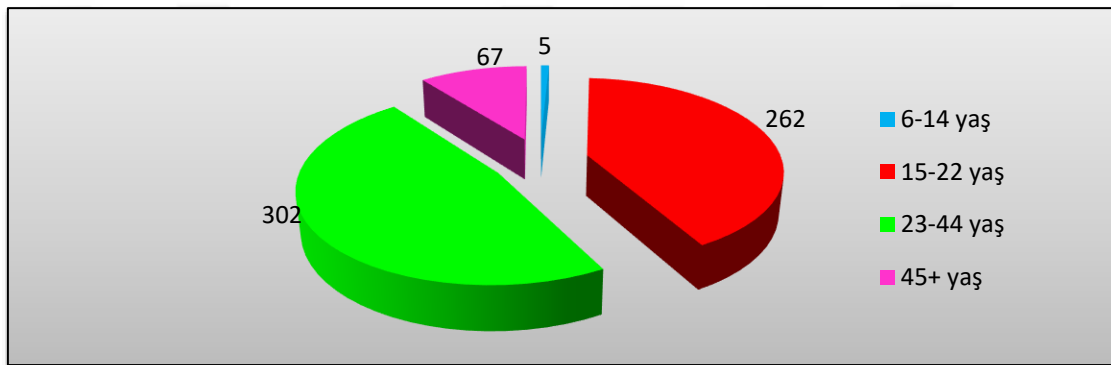

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 52. Çince Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Çince kurslarına katılan kursiyerlerin araştırma kapsamındaki her bir yılda cinsiyete göre dağılımını veren Çizelge 76 ve Şekil 52'ye bakıldığında ise, 2011-2012 ve 2012-2013 yılları hariç tüm yıllarda kurslara katılan kadın kursiyer sayısının erkek kursiyer sayısından fazla olduğu görülmektedir. Bir dikkat çekici nokta da, 2010-2011 yılında erkek kursiyere rastlanmazken, 2012-2013 yılında kadın ve erkek kursiyer sayıları eşittir. Ayrıca 2010-2011 yılından son yıla kadar kadın kursiyer sayısı doğrusal olarak artarken, erkek kursiyer sayısı 2013-2014'te düşmüş, son yıl ise yeniden artış göstermiştir.

3.2.6.5.3. Çince kurslarına katılan kursiyerlerin yaşa göre dağılımı.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 53. Çince Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı

2009-2015 yılları arasında Çince kurslarına katılan kursiyerlerin çoğunluğunu (%47.48) 23-44 yaş aralığındaki kursiyerler oluşturmaktadır. Bu yaş aralığındaki kursiyerlerden sonra en fazla katılım 15-22 yaş aralığındaki kursiyerler tarafından gerçekleştirilmiştir. 15-22 yaş aralığında toplamda 262 kursiyer (% 41.19) kurslara katılırken, 45 yaş ve üzeri 67 kişi de en fazla katılım gösteren 3'üncü yaş grubu olmuştur. En az katılımı % 0.58 gibi bir oranla 6-14 yaş aralığındaki kursiyerler gerçekleştirmiştir (Bkz. Şekil 53 ve Çizelge 76).

Kursiyerlerin tüm yıllar toplamındaki yaş dağılımının yanı sıra, Şekil 54'te verilen her bir yıldaki yaş dağılımına bakıldığında, 2010-2011 ve 2012-2013 yılı hariç dört yılda en fazla katılımı 23-44 yaş aralığındaki kursiyerler gerçekleştirmiştir. Belirtilen yıllarda 15-22 yaş aralığındaki kursiyer sayısının tüm yaş gruplarından fazla olduğu görülürken, özellikle 2010-2011 yılında 23-44 yaş aralığında hiç kursiyere rastlanmamıştır. Yine her bir yılda da en az katılımı 6-14 yaş grubu öğrenenler

gerçekleştirirken, 2010-2011 ve 2014-2015 yıllarında bu yaş aralığında hiç kimsenin kurslara katılmadığı görülmektedir.

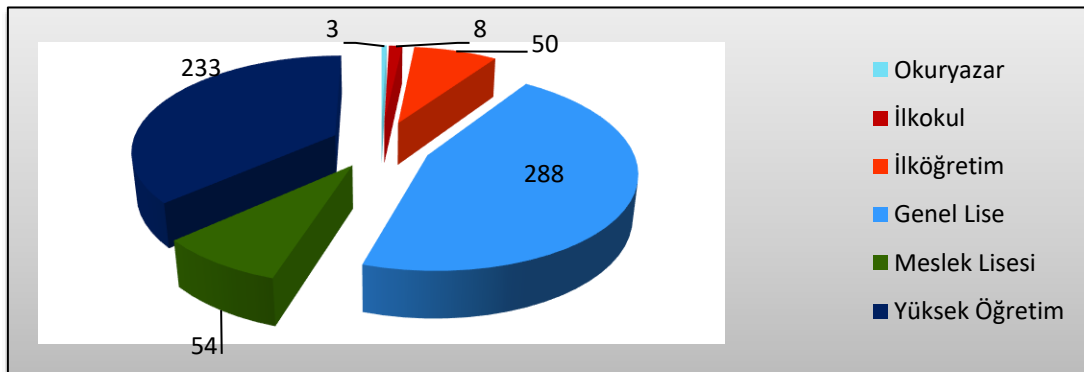

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 54. Çince Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı

Şekil 54 detaylı incelendiğinde ise, kursiyer sayılarının yaşlara göre de doğrusal olmayan dalgalanmalar gösterdiği görülmektedir. 6-14 yaş grubu hariç tüm yaş gruplarında 2012 yılına kadar doğrusal olmayan dalgalanmalar gözlenmiş olup, yine kursiyer sayılarında doğrusal artış 2012-2013 yılı itibarıyla başlamıştır.

3.2.6.5.4. Çince kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımı.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 55. Çince Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri

Araştırma kapsamındaki 2009-2015 yılları arasında halk eğitimi merkezlerinde açılan Çince kurslarına en fazla, eğitim düzeyi genel lise (288 kursiyer) olan kursiyerler

katılmıştır. Genel liseyi, yükseköğretim (233 kursiyer) düzeyindeki kursiyerler başta olmak üzere, sırasıyla meslek lisesi (54 kursiyer), ilköğretim (50 kursiyer), ilkokul (8) ve okuryazar eğitim düzeyindeki kursiyerler (3) takip etmiştir (Bkz. Şekil 55).

Çizelge 76 dikkatli incelendiğinde ise, eğitim düzeylerine göre kursiyer sayılarında doğrusal olmayan dalgalanmalar gözlenmiştir. Okuryazar kursiyerler son iki sene kurslarda yer alırken, 2010-2011 ve 2013-2014 yıllarında ilkokul; yine 2010-2011 yılında ise meslek lisesi mezunlarına kurslarda rastlanmamıştır. Ayrıca yıllar tek tek ele alındığında 2011-2012 yılı hariç tüm yıllarda en fazla katılımın lise eğitim düzeyine sahip yetişkinlerce gerçekleştirildiği görülmektedir. Belirtilen yılda (2011-2012) ise yükseköğretim düzeyindeki kursiyerlerin kurslara en fazla katılım sağladığı görülmektedir. Bu eğitim düzeyindeki kursiyerler tüm Çince kursiyerlerinin neredeyse yarısını (% 48.15) oluşturmaktadır. Yine aynı şekilde sıralamalarda da belirgin olmamakla birlikte yer değişiklikleri yaşanmıştır. Her ne kadar toplamda 3'üncü sırada meslek lisesi mezunları yer alsada da 2012-2014 yılları hariç dört yılda ilköğretim mezunlarının bu kursiyerlerin önüne geçtiği görülmektedir. Başka bir dikkat çekici nokta ise 2012-2013 yılında liseden sonra kurslara yine en fazla meslek lisesi mezunlarının katılmasıdır. Bu kursiyerler ise tüm kursiyerlerin %28.90'ını oluşturmaktadır.

3.2.6.5.5. Çince kurslarına katılan kursiyerlerin bölgelere göre dağılımı.

Çince kurslarına katılan kursiyerlerin araştırma kapsamındaki yıllarda bölgelere göre dağılımını veren Çizelge 77 incelendiğinde, açılan Çince kursu sayısı (bölgelere göre Çince kursu sayıları için Çizelge 27'ye bakınız) ile bu kurslara katılan kursiyer sayısının, bölgesel dağılım bakımından benzerlik gösterdiği görülmektedir. En fazla kurs (8 kurs) açılan TR3 Ege bölgesinde yine kurslara en fazla katılım (220 kursiyer) gerçekleşmiştir. Ancak en az kurs açılan iki bölge “TRB Ortadoğu Anadolu” ve “TRC Güneydoğu Anadolu ”da birer kurs açılmasına rağmen, kursiyer bazında Güneydoğu Anadolu son sırada yer almaktadır. Bu bölgede tüm yıllar toplamında 14 kursiyer Çince kursuna katılmıştır. Yine aynı şekilde beşer kurs açılan TR6 Akdeniz ve TR6 Batı Anadolu Bölgelerinde kursiyer sayılarında farklılıklar görülmüştür. Akdeniz’de 100 kursiyer varken, Batı Anadolu’da Çince kursiyer sayısı 65’tir. En fazla kursiyere sahip ikinci bölge ise TR1 İstanbul’dur.

Çizelge 77

Çince Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR							
Bölgeler	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
TR1 İSTANBUL	0	0	0	62	23	66	151
TR3 EGE	25	0	61	30	54	50	220
TR4 DOĞU MARMARA	0	0	0	0	61	0	61
TR5 BATI ANADOLU	0	6	0	36	0	23	65
TR6 AKDENİZ	80	0	20	0	0	0	100
TRB ORTADOĞU ANADOLU	0	0	0	0	0	25	25
TRC GÜNEYDOĞU ANADOLU	14	0	0	0	0	0	14

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından (2016) elde edilen veriler ışığında, 2009-2015 yılları arasında halk eğitimi merkezlerinde açılan Çince kurslarına katılan kursiyerlerin demografik özelliklerine göre 7 bölgedeki dağılımı detaylandırıldığında ise şunlar söylenebilir.

- Tüm yıllarda kurs açılan bölgelerdeki kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında bölgelere ve aynı bölgede yıllara göre farklılıklar görülmektedir.
- En fazla kursiyere sahip Ege bölgesinde 2009-2010 yılı hariç tüm yıllarda kadın kursiyer sayısı erkek kursiyer sayısından fazladır. 2009-2010 yılında Aydın'da 17 erkek, 8 kadın kursiyer Çince kursuna katılmıştır.
- İkinci sırada yer alan İstanbul'da kurs açılan her yılda (son üç yıl) en fazla kadın kursiyere rastlanmıştır. Ancak son yıl kadın ve erkek kursiyerlerin sayısının eşit olduğu görülmektedir (33 kadın, 33 erkek).
- Batı Anadolu bölgesinde ise 2010-2011 yılında Ankara Mamak'ta sadece 6 tane kadın kursiyer kursa katılmıştır.
- Akdeniz'de 2009-2010 yılında Antalya'da en fazla kadın kursiyere (48 kadın-32 erkek) rastlanırken, yine Antalya'da 2011-2012 yılında Çince kursuna en fazla erkek kursiyer katılmıştır. Antalya'da belirtilen yılda 5 kadın, 15 erkek kursiyere rastlanmıştır.

- Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer alan Şanlıurfa'da Çince kursuna en fazla erkek kursiyer katılmıştır. Erkek kursiyer sayısı 8 iken, kadın kursiyer sayısı 6'dır.
- Ortadoğu Anadolu bölgesinde yer alan Malatya'da ise, en fazla kadın kursiyer kusa katılmıştır. Kadın kursiyer sayısı 18 iken, erkek kursiyer sayısı 7'dir.
- Kursiyerlerin yaşlarına göre bölgesel dağılıma bakıldığında ise yine farklılıklar görülmektedir.
- Ege'de 2009-2010 ve 2012-2013 yıllarında en fazla katılımı 15-22 yaş; geriye kalan dört yılda ise özellikle Denizli ilinde katılımı 23-44 yaş aralığındaki kursiyerler gerçekleştirmiştir.
- İstanbul'da 2012-2013 yılında 15-22; son iki yılda ise 23-44 yaş aralığında yoğunlaşma görülmüştür.
- Doğu Marmara (Bursa ve Sakarya), Akdeniz (Antalya), Güneydoğu Anadolu (Şanlıurfa) ve Ortadoğu Anadolu Bölgelerinde (Malatya) en fazla katılımı 23-44 yaş kursiyerler gerçekleştirmiştir.
- Batı Anadolu'da kurs açılan tüm yıllarda Çince kurslarında 15-22 yaş aralığındaki kursiyerlere en fazla rastlanmaktadır.
- Kursiyerlerin eğitim durumlarına bakıldığında ise, yine yıllara ve bölgelere göre farklılaşmalar gözlenmektedir
- Ege'de ilk yıl kurslara en fazla ilköğretim düzeyinde eğitime sahip kursiyerler katılmıştır. 2011-2012'de yükseköğretim; sonraki yıllarda ise lise mezunları kurslara en fazla katılmıştır.
- İstanbul'da kurs açılan ilk yıl lise; son iki yıl ise yükseköğretim düzeyinde eğitime sahip yetişkinler kurslara en fazla katılım göstermiştir.
- Doğu Marmara'da yükseköğretim; Ortadoğu Anadolu'da ise 11 yükseköğretim, 11 lise mezunu kursiyer kurslara en fazla katılım sağlamıştır.
- Batı Anadolu'da 2010-2011 yılında yükseköğretim, lise ve ilköğretim düzeylerinde eşit sayıda (2) kursiyere rastlanmıştır. Yine aynı bölgede yer alan Ankara Gölbaşı'nda 2012-2013 yılında 15-22 yaş aralığında, çoğunluğu erkek 33 tane lise (meslek) düzeyinde eğitime sahip kursiyerin, Çince kursuna en fazla katılım sağladığı bilgisine ulaşılmıştır.
- Batı Anadolu'da son yıl ise en fazla katılım, hem yükseköğretim hem de lise mezunları tarafından gerçekleştirilmiştir (on birer kursiyer).
- Güneydoğu Anadolu'da (Şanlıurfa) kurslara en fazla lise mezunları katılmıştır.

3.2.6.6.Fransızca

3.2.6.6.1. Fransızca kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre genel dağılımı.

Araştırma kapsamındaki altı yılda ülke genelindeki halk eğitimi merkezlerinde açılan 624 Fransızca kursuna (Fransızca kursu sayıları bölüm 3.1.4.5, Çizelge 29’da verilmiştir) toplamda 14.437 kişi katılmıştır. 2009-2015 yılları arasında Fransızca kurslarına katılan kursiyerlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumunun yıllara göre dağılımı Çizelge 78’de detaylı olarak verilmektedir.

Çizelge 78

*Fransızca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri***KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR**

Kursiyer		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Yaş								
6-14 Yaş	N	40	115	72	37	51	0	315
	%	4.08	6.49	2.40	1.40	1.48	0	2.18
15-22 Yaş	N	418	799	1637	1333	1732	900	6819
	%	42.65	45.04	54.42	50.28	50.50	34.69	47.23
23-44 Yaş	N	453	710	1069	998	1226	1304	5760
	%	46.22	40.02	35.54	37.65	32.82	50.27	39.90
45+ Yaş	N	69	150	230	283	421	390	1543
	%	7.05	8.45	7.64	10.67	12.28	15.03	10.69
Cinsiyet								
Kadın	N	570	1138	1957	1791	2332	1738	9526
	%	58.16	64.15	65.05	67.55	67.99	67.00	65.98
Erkek	N	410	636	1051	860	1098	856	4911
	%	41.84	35.85	34.95	32.45	32.01	33.00	34.02
Eğitim Düzeyi								
Okumaz	N	0	0	0	0	0	0	0
yazmaz/diğer	%	0	0	0	0	0	0	0

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

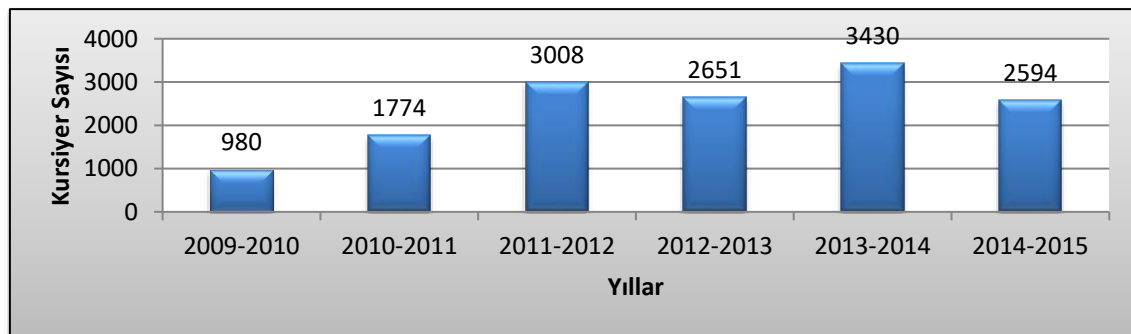
Çizelge 78

*Fransızca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri***KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR**

Kursiyer		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Okuryazar	N	3	13	33	15	77	3	144
	%	0.30	0.73	1.10	0.56	2.44	0.01	1
İlkokul	N	18	21	58	41	46	42	226
	%	1.83	1.19	1.93	1.55	1.34	1.62	1.56
İlköğretim	N	117	153	283	261	295	81	1190
	%	11.94	8.62	9.40	9.85	8.60	3.12	8.24
Genel Lise	N	391	702	1251	1062	1399	855	5660
	%	39.90	39.58	41.59	40.06	40.78	32.96	39.20
Meslek Lisesi	N	22	72	60	69	106	32	361
	%	2.44	4.05	1.99	2.60	3.09	1.23	2.50
Yükseköğretim	N	429	813	1323	1203	1507	1581	6856
	%	43.78	45.83	43.98	45.37	43.93	60.95	47.48
Toplam		980	1774	3008	2651	3430	2594	14437

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

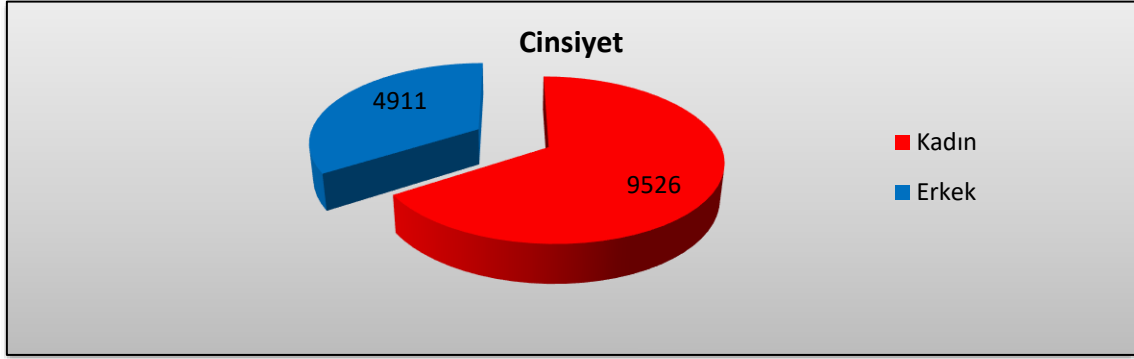
Fransızca kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre sayısal dağılımını detaylı olarak gözler önüne seren, Çizelge 78 ve Şekil 56, yine kurs sayılarını veren Şekil 9 ile birlikte incelendiğinde, kurs sayılarında yıllara göre gözlenen dalgalanmayla yine kursiyer sayılarında gözlenen dalgalanmanın paralellik gösterdiği görülmektedir. Kurs sayılarının arttığı ya da azaldığı yıllarda kursiyer sayıları da orantılı olarak artmış ya da azalmıştır. Fransızca kurslarına en fazla katılım (3.430 kursiyer), 133 kurs açılan 2013-2014 yılında, en az katılım (980 kursiyer) ise 51 kurs açılan 2009-2010 yılında gerçekleşmiştir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 56. Yıllara Göre Fransızca Kursiyer Sayıları

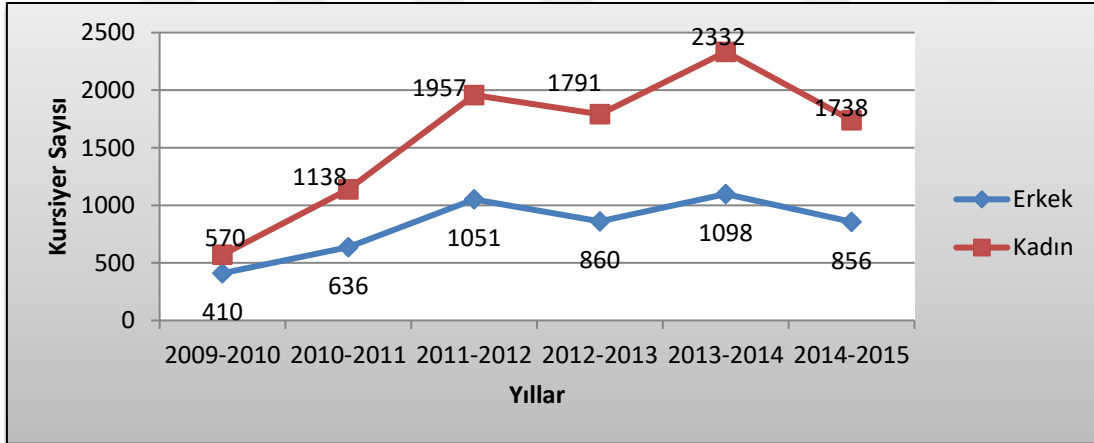
3.2.6.6.2. Fransızca kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 57. Fransızca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Araştırma kapsamındaki altı yıl toplamında Fransızca kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımını veren Şekil 57 ve Çizelge 78'e bakıldığında, kurslara en fazla kadın kursiyerlerin katıldığı görülmektedir. Kadın kursiyerler 14.437 kursiyerin % 65.98'ini oluştururken, erkek kursiyer oranı % 34.02'dir.

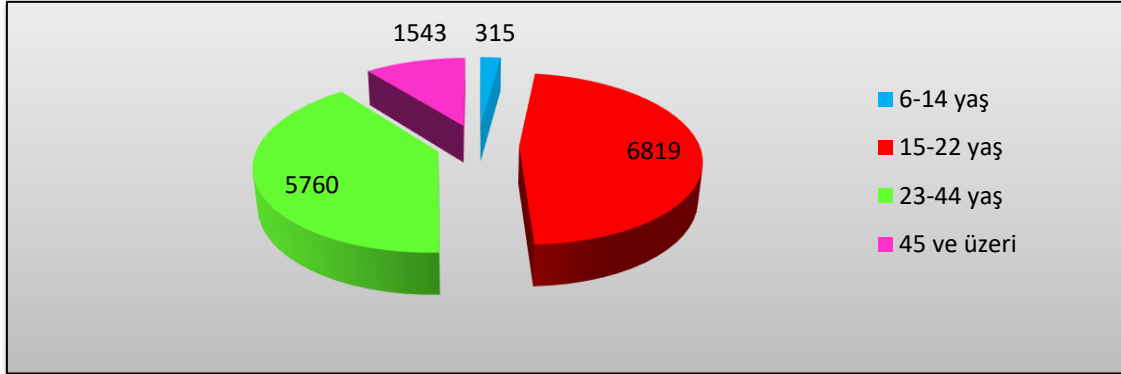
Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 58. Fransızca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Şekil 58'e bakıldığında ise, Fransızca kurslarına katılan kursiyerlerin kurs açılan altı yıldaki cinsiyete göre dağılımı görülmektedir. Çizelgede de görüldüğü üzere, gerek erkek gerekse de kadın kursiyer sayıları 2011-2012 yılına kadar doğrusal olarak artmış, sonraki yıllarda ise sayılarda dalgalanmalar yaşanmıştır. En fazla erkek (1.098) ve kadın

(2.332) kursiyere 2013-2014 yılında rastlanmıştır. Her iki cinsiyete ait en az katılım (410 erkek, 570 kadın kursiyer) ise 2009- 2010 yılında gerçekleşmiştir.

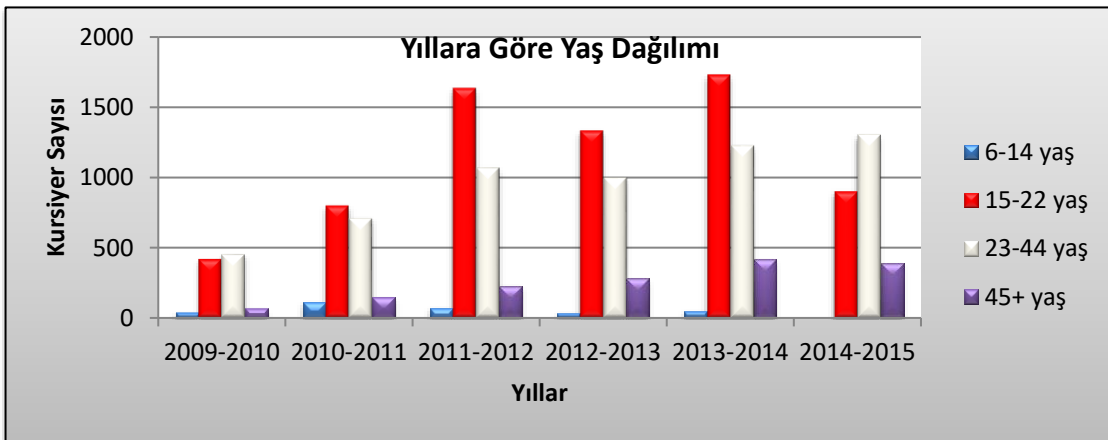
3.2.6.6.3. Fransızca kurslarına katılan kursiyerlerin yaşa göre dağılımı.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 59. Fransızca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı

2009-2015 yılları arasında halk eğitimi merkezlerinde açılan Fransızca kurslarına katılan kursiyerlerin yaşlarına ilişkin dağılımı gösteren Şekil 59 incelendiğinde, kurslara en fazla 15-22 yaş aralığındaki kursiyerlerin katıldığı görülmektedir. Bu yaş grubu Fransızca kurslarına katılan tüm kursiyerlerin neredeyse yarısını (% 47.23) oluşturmaktadır. 15-22 yaş aralığındaki kursiyerleri ise sırasıyla, 23-44 yaş (5.760 kişi), 45 yaş ve üzeri (1.543) kursiyerler takip etmiştir. Kurslara en az katılanlar ise 6-14 yaş aralığındaki kursiyerlerdir. Bu kursiyerler tüm kursiyerlerin % 2.18'ini oluşturmaktadır.

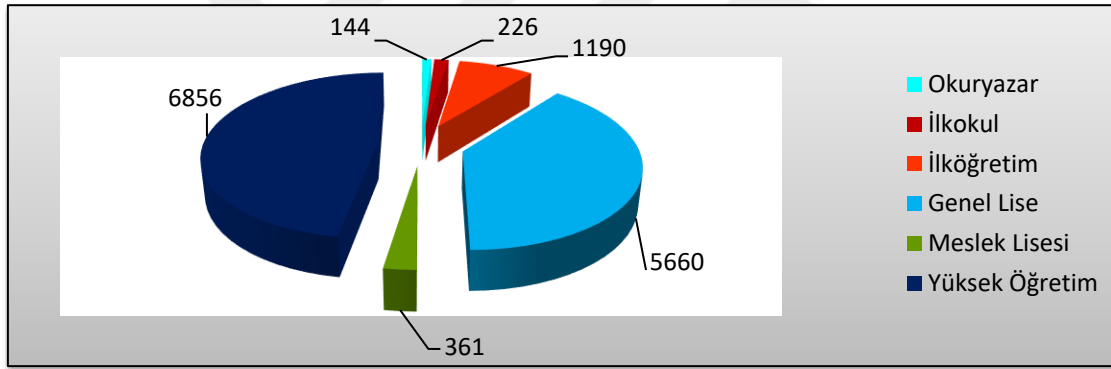
Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 60. Fransızca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı

Fransızca kurslarına katılan kursiyerlerin yaşlarının yıllara göre dağılımını detaylı olarak veren Şekil 60, Çizelge 78 ile birlikte ele alındığında her bir yılda da en fazla katılımın ilk ve son yıl hariç 15-22 yaş aralığındaki kursiyerler tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. 2009-2010 ve 2014-2015 yıllarında ise kurslara en fazla yaşları 23-44 aralığında değişen kursiyerler katılmıştır.

Kursiyerlerin yıllara göre yaş dağılımı detaylı olarak incelendiğinde ise, sadece 44 yaş ve üzeri yaştaki kursiyer sayılarının her yıl doğrusal olarak arttığı görülmektedir. Diğer yaş gruplarında yıllara göre artışlar ve düşüşler gözlenmekle birlikte, 2014-2015 yılında kurslara 6-14 yaş aralığında hiç kursiyer katılmamıştır. Bu yaş grubu en fazla (115 kursiyer) 2010-2011 yılında katılım sağlamıştır.

3.2.6.6.4. Fransızca kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımı.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 61. Fransızca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri

Araştırma kapsamındaki altı yılda Fransızca kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımı veren Şekil 61 incelendiğinde, kurslara en fazla yükseköğretim düzeyinde eğitime sahip kişilerin katıldığı görülmektedir. Yükseköğretim düzeyinde eğitime sahip yetişkinleri ise, lise (genel), ilköğretim, lise (meslek), ilkokul ve okuryazar eğitim düzeyindeki kursiyerler takip etmiştir.

Kursiyerlerin yıllara göre eğitim düzeyleri dağılımı Çizelge 78 baz alınarak detaylandırıldığında ise, tüm yıllarda yükseköğretim, lise ve ilköğretim mezunlarının sıralaması değişmemiştir. Ancak 2013-2014 yılında okuryazar kursiyerler (77), ilkokul mezunu kursiyerleri(46); 2014-2015 yılında ise ilkokul mezunu kursiyerler (42), meslek lisesi mezunu (32) kursiyerleri geçmiş ve sıralama değişmiştir. Bir diğer dikkat çekici

nokta ise eğitim düzeylerine göre kursiyer sayılarının yıllar içinde doğrusal olmayan dalgalanmalar göstermesidir. Tüm eğitim düzeylerine nazar yükseköğretim mezunu kursiyer sayıları 2012-2013 yılı hariç son yıla kadar doğrusal olarak artış göstermiştir.

3.2.6.6.5. Fransızca kurslarına katılan kursiyerlerin bölgelere göre dağılımı.

Çizelge 79

Fransızca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR							
Bölgeler	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
TR1 İSTANBUL	216	447	781	743	919	1036	4142
TR2 BATI MARMARA	0	34	177	66	12	26	315
TR3 EGE	120	239	683	788	942	381	3153
TR4 DOĞU MARMARA	227	450	728	611	866	447	3329
TR5 BATI ANADOLU	141	272	277	291	336	386	1703
TR6 AKDENİZ	87	133	82	0	51	22	375
TR7 ORTA ANADOLU	157	169	213	131	143	105	918
TR8 BATI KARADENİZ	23	14	54	21	20	49	181
TRA KUZEYDOĞU ANADOLU	0	0	0	0	122	25	147
TRB ORTADOĞU ANADOLU	0	0	0	0	0	42	42
TRC GÜNEYDOĞU ANADOLU	9	16	13	0	19	75	132

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Fransızca kurslarına katılan kursiyerlerin yaşadıkları bölgelere göre dağılımı ise Çizelge 79’da verilmiştir. Araştırma kapsamındaki 12 bölgenin 11’inde açılan Fransızca kursları (Fransızca kurslarının bölgelere göre sayıları Çizelge 30’da verilmiştir) ile yine bu kurslara katılan kursiyerlerin sayıları karşılaştırıldığında tüm yıllar toplamında en

fazla kursiyerin yine en fazla Fransızca kursu açılan TR1 İstanbul (4.142 kursiyer) başta olmak üzere, TR4 Doğu Marmara (3.329), TR3 Ege (3.153) ve TR5 Batı Anadolu'da (1.703); en az kursiyerin ise yine en az Fransızca kursu açılan TRB Ortadoğu Anadolu'da yoğunlaştığı görülmektedir.

Altı yıl toplamında kurs ve kursiyer sayıları arasında genel olarak doğru orantı olsa da, sıralama bazında ele alındığında ise bazı farklılıklar görülmektedir: Tüm yıllar toplamında kurs sayısı (10) olarak Batı Karadeniz ile birlikte 8'inci sırada yer alan Güneydoğu Anadolu bölgesi (bu bölgede toplamda 132 kursiyer kursa katılmıştır.), kursiyer bazında hem Batı Anadolu (181 kursiyer) hem de TRA Kuzeydoğu Anadolu'nun (bu bölgede açılan 5 Fransızca kursuna 147 kişi katılmıştır) gerisinde kalmış ve en az kursiyere sahip ikinci bölge olmuştur.

Yıllar tek tek ele alındığında ise, kurs sayıları ile kursiyer sayılarının çoğu bölgede orantılı olmadığı ve en fazla kursiyere sahip bölgelerin yıldan yıla değişiklik gösterdiği görülmektedir. 2012-2014 yılları hariç tüm yıllarda en fazla kursiyer İstanbul ve Doğu Marmara'da yer alırken; belirtilen iki yılda Fransızca kurslarına en fazla kursiyer Ege'de katılmıştır. Yine bu yıllarda Ege bölgesinden sonra en fazla katılım sağlanan bölgeler İstanbul ve Doğu Marmara'dır.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından (2016) alınan veriler göz önünde bulundurulduğunda ise, Fransızca kurslarına en fazla katılım sağlanan ilk dört bölge(İstanbul, Doğu Marmara, Batı Anadolu ve Ege) başta olmak üzere, kursiyerlerin bölgelere göre demografik özellikleri ilgili şunlar söylenebilir:

- Kurs açılan bölgelerde bazı istisnalar hariç tüm yıllarda en fazla kadın kursiyerlerin kurslara katıldığı görülmektedir.
- 2009-2010 (Şanlıurfa), 2011-2012 (Mardin), 2013-2014 (Adıyaman), 2014-2015 (Diyarbakır Bağlar) yıllarında Güneydoğu Anadolu bölgesinde kurslara en fazla erkek kursiyerler katılmıştır.
- 2010-2011 (Karabük) ve 2011-2012 (Zonguldak) yıllarında yine Batı Karadeniz bölgesinde kurslara en fazla erkek kursiyerler katılmıştır.
- 2009-2010 yılında Akdeniz (120 erkek, 107 kadın kursiyer); 2011-2012 yılında ise Orta Anadolu bölgesinde de en fazla katılımı yine erkek (115 erkek, 98 kadın)kursiyerler sağlamıştır.
- 2014-2015 yılında Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer alan Diyarbakır Bağlar'da kurslara en fazla erkek (38 erkek, 37 kadın kursiyer)kursiyerler katılmıştır.

- Yine 2014-2015 yılında Batı Karadeniz Bölgesinde yer alan Çorum'da açılan Fransızca kursuna en fazla erkek kursiyerler katılmıştır.
- Kursiyerlerin yaşlara göre dağılımlarına bakıldığında ise bölgesel farklılıklar görülmektedir.
- 2010-2011 yılı hariç tüm yıllarda İstanbul'da kurslara en fazla katılanların yaşı 23-44 arasında değişmektedir. Belirtilen yılda 15-22 yaş aralığındaki kimselerin en fazla katılım sağladığı görülmüştür.
- En fazla kursiyere sahip bölgelerden biri olan Ege'de ilk üç yılda 15-22; son üç yılda 23-44 yaş kursiyerlerin en fazla katılım sağladığı görülmüştür.
- Doğu Marmara'da ise 2010-2013 yılları arasında en fazla katılım sağlayan kursiyerlerin yaşı 15-22 yaş arasında değişirken, geriye kalan üç yılda 23-44 yaş kursiyerlerin sayısının en fazla olduğu görülmektedir.
- Batı Anadolu bölgesinde ise 2012-2013 yılı hariç geriye kalan beş yılda 23-44 yaş aralığındaki kursiyerlerin sayısının en fazla olduğu tespit edilmiştir.
- En fazla kurs açılan dört bölgenin dışında ise, Batı Marmara, Orta Anadolu bölgelerinde en fazla 15-22 yaş kursiyerlerin; Güneydoğu Anadolu'da ise (2011-2012 yılı hariç) 23-44 yaş kursiyerlerin; Batı Karadeniz'de ise 2010-2011 ve 2012-2013 yılları hariç dört yılda 23-44 yaş kursiyerlerin en fazla katılım sağladığı görülmektedir. Akdeniz bölgesinde ise 2010-2011 yılı hariç tüm yıllarda en fazla katılım 23-44 yaş aralığındaki kursiyerlerce sağlanmıştır.
- Eğitim düzeylerine göre kursiyerlerin bölgesel dağılımına bakıldığında en fazla katılımın lise ve yükseköğretim düzeyinde eğitime sahip kursiyerler arasında değişkenlik gösterdiği görülmektedir.
- En fazla kursiyere sahip bölgelerin ve illerin başında gelen İstanbul'da 2009-2010 yılı hariç beş yılda en fazla katılım yükseköğretim mezunları tarafından gerçekleştirilmiştir. Belirtilen yılda kurslara en fazla lise mezunları katılmıştır.
- Doğu Marmara bölgesinde ise 2011-2012 yılı hariç beş yılda yine en fazla katılım yükseköğretim mezunları tarafından gerçekleştirilmiştir.
- Ege bölgesinde 2010-2011, 2014-2015 yılları hariç dört yılda en fazla lise mezunu kursiyerler kurslara katılmıştır. Belirtilen bu iki yılda en fazla yükseköğretim düzeyindeki kursiyerlere rastlanmıştır.
- Bunları dışında 2009-2010 yılında Orta Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'da kurslara en fazla lise mezunları katılmıştır.

- 2010-2011 yılında Akdeniz ve Orta Anadolu'da lise mezunlarının kurslara en fazla katıldığı görülmektedir.
- 2011-2012 yılında Orta Anadolu'da en fazla ilköğretim mezunları kurslara katılmıştır. Yine aynı yıl Batı Karadeniz ve Batı Anadolu'da kurslara en fazla yükseköğretim mezunları katılmıştır.
- Ayrıca 2011-2012 yılında Güneydoğu Anadolu bölgesinde yer alan Mardin Savur'da tamamı erkek ve çoğunluğu 15-22 yaş arasında değişen 11 ilköğretim mezunu kursiyerin Fransızca kursuna en fazla katılım sağladığı bilgisine ulaşılmıştır.
- 2012-2013 yılında Batı Anadolu (Ankara) ve Batı Karadeniz'de (Karabük) yükseköğretim düzeyinde eğitimi olanlar kurslara en fazla katılmıştır.
- 2013-2014 yılında ise en fazla kurs açılan Doğu Marmara, Ege ve İstanbul dışındaki bölgelerde de dağılım çeşitlidir. Belirtilen bu yılda Batı Anadolu, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde en fazla katılımı yükseköğretim mezunları gerçekleştirmiştir. Orta Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu (Erzurum) bölgelerinde ise lise mezunlarının en fazla katılım sağladığı görülmektedir.
- Yine aynı yıl Batı Karadeniz bölgesinde sadece Samsun ilinde açılan Fransızca kursuna katıl 20 kursiyerin tamamı yükseköğretim düzeyinde eğitime sahiptir.
- 2014-2015 yılında ise en fazla kurs açılan dört bölgenin dışında Batı Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Ortadoğu Anadolu bölgelerinde kurslara en fazla yükseköğretim mezunları; Akdeniz, Batı Karadeniz, Batı Marmara ve Kuzeydoğu Anadolu Bölgelerinde ise lise mezunları kurslara en fazla katılmıştır.

3.2.6.7.İngilizce

3.2.6.7.1. İngilizce kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre genel dağılımı

Araştırma kapsamındaki altı yılda ülke genelindeki halk eğitimi merkezlerinde açılan 51.764 İngilizce kursuna (kurs sayıları bölüm 3.1.4.7, Çizelge 32'de verilmiştir.) toplamda 1.210.534 kişi katılmıştır. 2009-2015 yılları arasında İngilizce kurslarına katılan kursiyerlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumunun yıllara göre dağılımı ise Çizelge 80'de detaylı olarak verilmektedir.

Çizelge 80

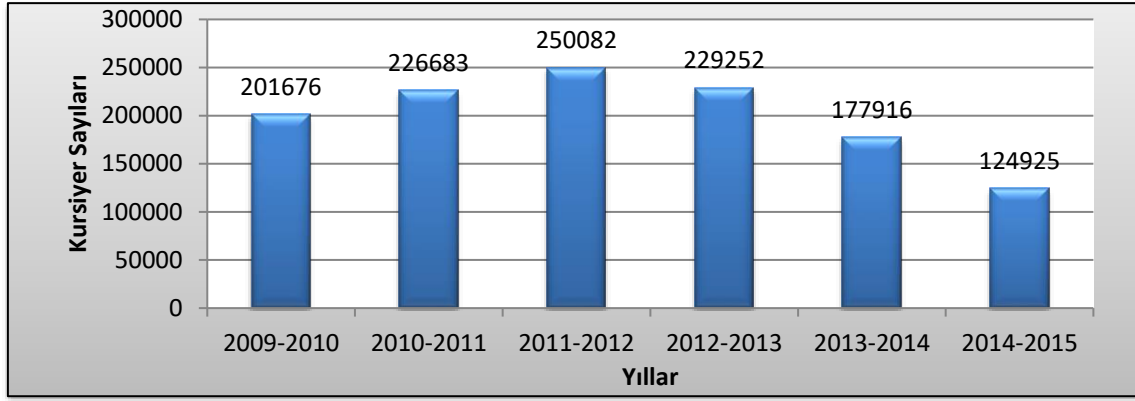
İngilizce Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR

Kursiyer		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Yaş								
6-14 Yaş	N	79198	91339	85406	31021	6059	12	293035
	%	39.26	40.29	34.15	13.53	3.40	0.01	24.20
15-22 Yaş	N	60268	65708	81273	95556	83952	51191	437948
	%	29.88	28.98	32.50	41.68	47.18	40.97	36.18
23-44 Yaş	N	53388	58547	68844	84619	69961	60404	395763
	%	26.48	25.82	27.53	36.91	39.32	48.35	32.69
45+ Yaş	N	8822	11089	14559	18056	17944	13318	83788
	%	4.38	4.89	5.82	7.87	10.08	10.66	6.92
Cinsiyet								
Kadın	N	118690	137280	150702	145142	115639	82464	749917
	%	58.86	60.56	60.26	63.32	65.00	66.01	61.95
Erkek	N	82986	89403	99380	84110	62277	42461	460617
	%	41.14	39.44	39.74	36.68	35.00	33.99	38.05
Eğitim Düzeyi								
Okumaz yazmaz/diğer	N	990	1025	1492	209	149	10	3875
	%	0.50	0.45	0.60	0.09	0.08	0.01	0.32
Okuryazar	N	42439	52151	52979	19877	4181	1068	172695
	%	21.04	23.00	21.18	8.68	2.35	0.85	14.27
İlkokul	N	9609	10074	11110	11448	8860	5000	56101
	%	4.76	4.44	4.44	4.99	4.98	4.00	4.64
İlköğretim	N	48432	51778	52220	37886	25274	14710	230300
	%	24.01	22.84	20.81	16.52	14.20	11.77	19.02
Genel Lise	N	59029	65013	77990	92821	79665	56397	430915
	%	29.26	28.68	31.18	40.48	44.77	45.14	35.60
Meslek Lisesi	N	6264	6925	8604	9782	8384	2775	42734
	%	3.10	3.05	3.45	4.26	4.72	2.22	3.53
Yükseköğretim	N	34913	39717	45687	57229	51403	44965	273914
	%	17.31	17.52	18.27	24.96	28.90	36.00	22.63
Toplam		201676	226683	250082	229252	177916	124925	1210534

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 62 ve Çizelge 80 birlikte ele alındığında, araştırma kapsamındaki yıllarda açılan İngilizce kurslarına en fazla katılımın (250.082 kursiyer) 2011-2012 yılında, en az katılımın (124.925 kursiyer) 2014-2015 yılında gerçekleştiği görülmektedir.

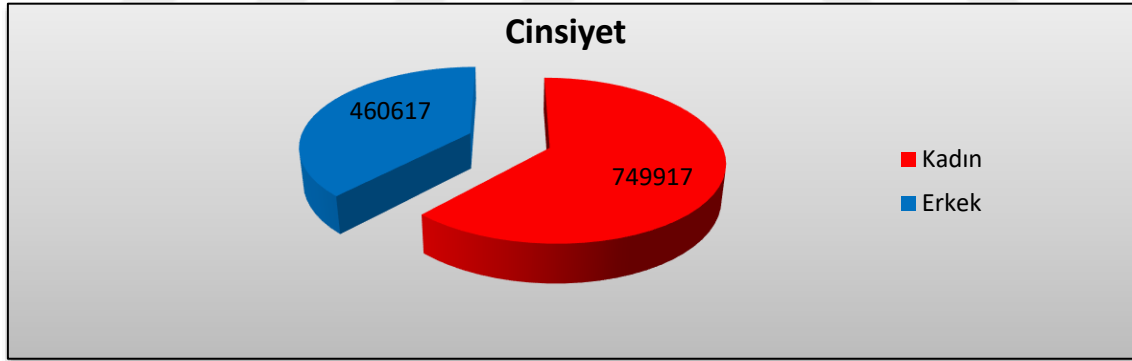

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 62. Yıllara Göre İngilizce Kursiyer Sayıları

Yine Şekil 62, açılan İngilizce kurslarının yıllara göre dağılımını veren Şekil 10 (Bkz. 3.1.4.7) ile birlikte değerlendirildiğinde kurs sayılarındaki artış ve azalmalarla doğru orantılı olarak kursiyer sayılarının da arttığı ya da azaldığı görülmektedir. Buna göre kursiyer sayılarında 2011-2012 yılına kadar doğrusal bir artış olurken, sayılar 2012 yılı itibarı ile doğrusal olarak düşüşe geçmiştir.

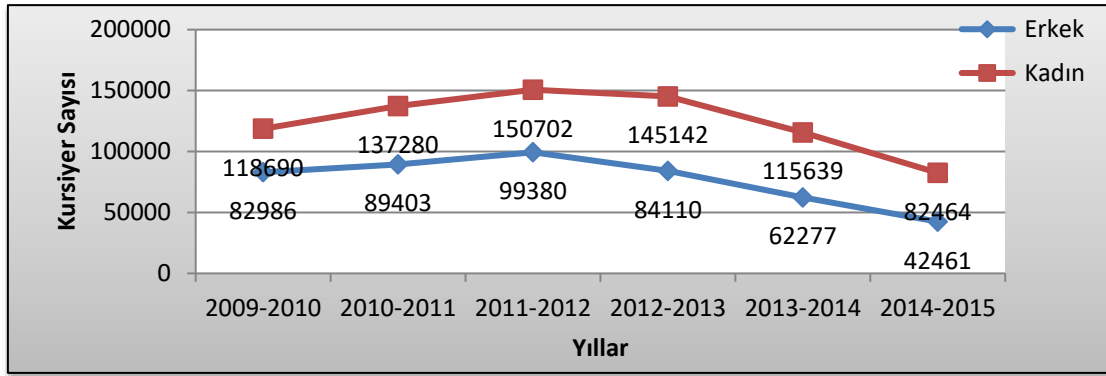
3.2.6.7.2. İngilizce kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 63. İngilizce Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Şekil 63'te İngilizce kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı verilmektedir. Şekilden ve Çizelge 80'den de anlaşılacağı üzere, İngilizce kurslarına altı yıl toplamında en fazla kadınlar katılmıştır. Kadın kursiyerlerin oranı % 61.95 iken, erkek kursiyerlerin oranı % 38.05'tir.

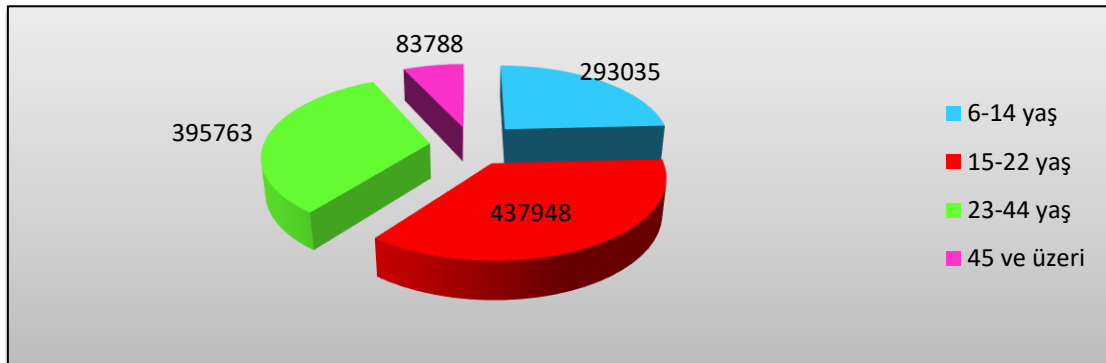

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 64. İngilizce Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

İngilizce kurslarına katılan kursiyerlerin araştırma kapsamındaki her bir yılda cinsiyete göre dağılımları Şekil 64'te verilmiştir. Şekil 64 Çizelge 80 ile birlikte dikkatli incelendiğinde, gerek erkek gerekse de kadın kursiyer sayılarının 2011-2012 yılına kadar doğrusal olarak arttığı ve bu yıl itibarıyla da tekrar düşüşe geçtiği görülmektedir. Her iki cinsiyete ait kursiyerlerin en fazla katılım gösterdikleri yıl 2011-2012 yılı olurken, yine en az kadın ve en az erkek kursiyerlere son yıl rastlanmaktadır.

3.2.6.7.3. İngilizce kurslarına katılan kursiyerlerin yaşa göre dağılımı.

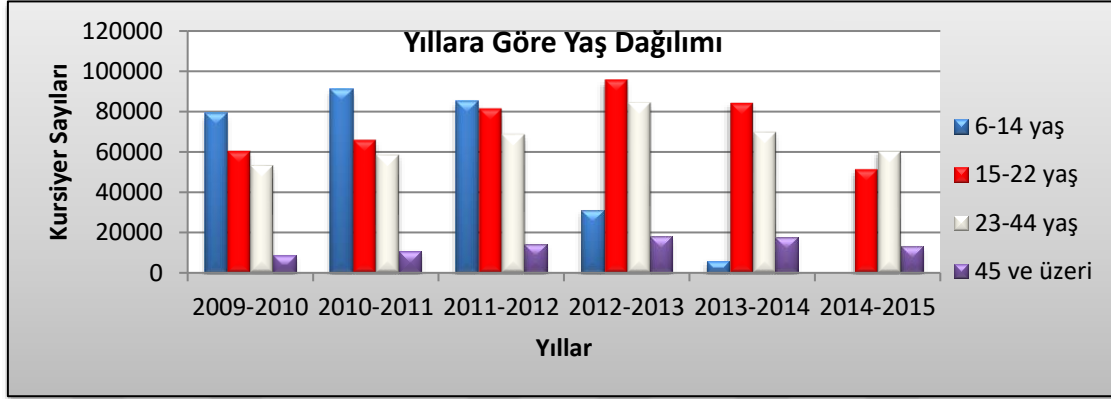

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 65. İngilizce Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı

Şekil 65'te 2009-2015 yılları arasında halk eğitimi merkezlerinde İngilizce kurslarına katılan kursiyerlerin altı toplamındaki yaşlara göre dağılımı verilmiştir. Aynı şekil Çizelge 80 ile birlikte ele alındığında, kurslara en fazla yaşları 15-22 arasında değişen kursiyerlerin katıldığı görülmektedir. Bu kursiyerler İngilizce kurslarına katılan tüm kursiyerlerin %36.18'ini oluşturmaktadır. En fazla katılım gösteren ikinci yaş grubunun 23-44 yaş aralığındaki kursiyerler (395.763 kursiyer) olduğu görülürken, bu

grubu ise, yaşları 6-14 arasında değişen kursiyerler (293.035) takip etmiştir. Kurslara en az 45 ve üzeri yaştaki kursiyerler katılmıştır. Bu kursiyer İngilizce kurslarına katılan tüm kursiyerlerin % 6. 92'sini oluşturmaktadır.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

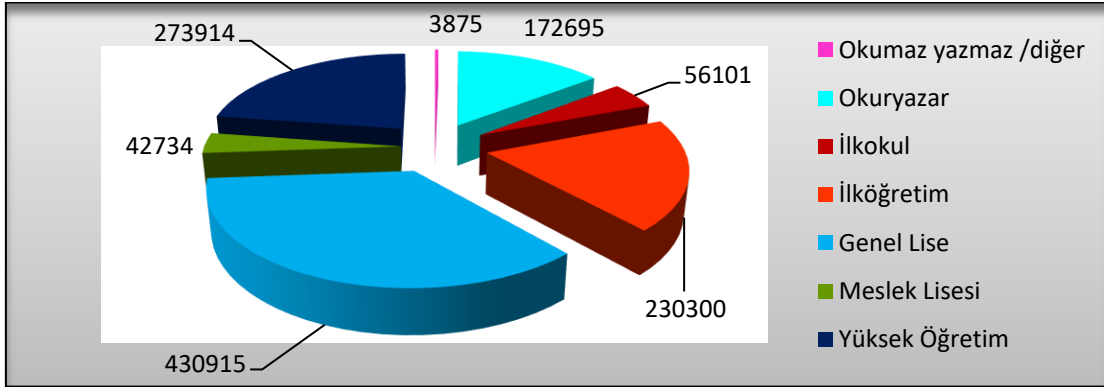
Şekil 66. İngilizce Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı

Şekil 66 ve Çizelge 80 baz alınarak İngilizce kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre yaş dağılımları detaylı olarak incelendiğinde, tüm yıllar toplamının aksine her bir yılda, dağılımın farklılık gösterdiği görülmektedir. Kurslara ilk üç yıl yaşları 6 ile 14 yaş arasında değişen kursiyerler en fazla katılırken, sonraki yıllarda bu yaştaki kursiyerlerin sayısında doğrusal bir azalma görülmüştür. Hatta son yıl, on iki 6-14 yaş arası kursiyerin kurslara katıldığı görülmektedir. 15-22 yaş arası kursiyerler ise 2012 - 2013 yılına kadar ikinci sırada yer alırken, 2013 yılı itibarı ile en fazla katılımı gerçekleştirmişlerdir. Bir diğer dikkat çekici nokta ise, 2014-2015 yılında en fazla katılımın 23-44 yaş aralığındaki kursiyerler tarafından gerçekleştirilmesidir.

3.2.6.7.4. İngilizce kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımı.

İngilizce kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımlarını veren Şekil 67'de de görüldüğü üzere, kurslara en fazla eğitim düzeyi *lise (genel)* olan kursiyerler katılmıştır. Bu kursiyerler İngilizce kurslarına katılan tüm kursiyerlerin yaklaşık olarak üçte birini (% 35.60) oluşturmaktadır. Liseden sonra ise en fazla katılımı sırasıyla *yükseköğretim* (% 22.63), *ilköğretim* (% 19.02), *okuryazar* (% 14.27), *ilkokul* (% 4.64), *meslek lisesi* (% 3.53) düzeyinde eğitimi olan kursiyerler

gerçekleştirmiştir. En az katılım gösterenler ise % 0.32 gibi bir oranla *okumaz yazmaz/diğer* kursiyerlerdir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 67. İngilizce Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri

Çizelge 80 baz alınarak İngilizce kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim durumlarının yıllar içinde göstermiş olduğu dağılıma bakıldığında ise, her bir yılda en fazla katılımın yine lise düzeyinde eğitimi olanlar; en az katılımın ise okumaz yazmaz kursiyerler tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Ancak eğitim durumlarına göre kursiyer sayıları ve sıralamaları yıllara göre değişkenlik de göstermiştir. Toplamda üçüncü sırada yer alan ilköğretim eğitim düzeyindeki kursiyerler, 2009-2010 yılında lise mezunlarından sonra en fazla katılımı gerçekleştiren grup olmuştur. Yükseköğretim düzeyinde eğitime sahip yetişkin öğrenenler ise sıralamada ilk üç yıl, okuryazar ve ilköğretim düzeyinde eğitime sahip kursiyerlerin gerisinde kalmıştır. Toplamda ilk üç içinde yer alan okuryazarların sayısı son üç yıl azalırken, yine ilkokul ve meslek lisesi mezunu kursiyerlerin son iki yılda sayısal değerleri artmış ve sıralamada okuryazar kursiyerlerin önüne geçmişlerdir.

3.2.6.7.5. İngilizce kurslarına katılan kursiyerlerin bölgelere göre dağılımı.

2009-2015 yılları arasında 12 bölgede açılan İngilizce kurslarına katılan kursiyerlerin, yıllara göre dağılımı Çizelge 81’de verilmektedir. Çizelge 81 yine İngilizce kursu açılan bölgelerin dağılımını veren Çizelge 33 (Bkz. Bölüm 3.1.4.7) ile birlikte incelendiğinde, bölgelere göre kurs sayılarındaki sıralamayla, kursiyer bazında sıralamanın benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Çizelge 81

İngilizce Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı

Bölgeler	KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						Toplam
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	
TR1 İSTANBUL	42820	43480	46935	48445	39980	25611	247271
TR2 BATI MARMARA	6050	7257	10035	8885	7383	5519	45129
TR3 EGE	30623	32511	33612	28833	23831	16769	166179
TR4 DOĞU MARMARA	22718	27696	29345	26573	19622	12476	138430
TR5 BATI ANADOLU	13726	20531	17486	22432	17368	10995	102538
TR6 AKDENİZ	33686	34344	37710	33060	23918	17962	180680
TR7 ORTA ANADOLU	8818	10470	11539	9014	7771	4692	52304
TR8 BATI KARADENİZ	16356	18497	28674	17245	9475	6802	97049
TR9DOĞU KARADENİZ	5464	7070	8017	7289	5905	5994	39739
TRA KUZEYDOĞU ANADOLU	4249	3794	5662	5518	4525	3390	27138
TRB ORTADOĞU ANADOLU	4439	5337	6232	7679	5179	4604	33470
TRC GÜNEYDOĞU ANADOLU	12727	15696	14835	14279	12959	10111	80607

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Tüm yıllar toplamında en fazla kurs açılan TR1 İstanbul'da (10.437 kurs) yine en fazla kursiyere rastlanmaktadır. İstanbul'da altı yıl toplamında 247.271 kişi İngilizce kurslarına katılmıştır. İstanbul'dan sonra ise en fazla kursiyere sahip bölgeler sırasıyla Akdeniz (180.680), Ege (166.179) ve Doğu Marmara'dır (138.430). En az kursiyer ise yine en az İngilizce kursu (1.007) açılan TRA Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde bulunmaktadır. Bu bölgede tüm yıllar toplamında 27.138 kursiyer İngilizce kursuna katılmıştır.

Çizelge 81 dikkatli incelendiğinde bölgelere göre kursiyer sayılarının sıralamasının son yıla kadar değişmediği görülmektedir. Ancak 2014-2015 yılında en fazla kursiyere sahip ilk beş bölge ve son iki bölge değişmezken; ilk beş bölgeden sonra sıralama,

Güneydoğu Anadolu, Batı Karadeniz, Doğu Karadeniz, Batı Marmara olarak değişmiştir.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından (MEB SGB, 2016) alınan veriler göz önünde bulundurulduğunda ise, kursiyerlerin demografik özelliklerinin bölgelere göre dağılımı ile ilgili şunlar söylenebilir:

- Tüm yıllarda ve bölgelerde (Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi hariç) İngilizce kurslarına en fazla kadın kursiyerler katılmıştır.
- Sadece 2009-2010 yılında Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde kurslara en fazla erkek kursiyerler katılmıştır.
- 2009-2010 yılında İstanbul ve Batı Marmara ve Batı Anadolu Bölgeleri hariç tüm bölgelerde kurslara en fazla yaşı 6 ile 14 arasında değişen kursiyerler katılmıştır.
- 2009-2010 yılında İstanbul'da 23-44; Batı Marmara ve Batı Anadolu'da ise 15-22 yaş aralığındaki kursiyerler kurslara en fazla katılım göstermiştir.
- 2010-2011 yılında ise İstanbul, Batı Marmara, Ege ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri hariç tüm bölgelerde yaşları 6-14 arasında değişen kursiyerlerin en fazla katılım gösterdiği görülmektedir.
- 2010-2011 yılında İstanbul'da 23-44; Batı Marmara, Ege ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde ise 15-22 yaş aralığında en fazla yığılma olmuştur.
- 2011-2012 yılında İstanbul ve Batı Anadolu'da 23-44 yaş; Batı Marmara, Doğu Marmara, Güneydoğu Anadolu'da 15-22 yaş aralığında yığılma görülmüştür. Geriye kalan yedi bölgede yığılma 6-14 yaş aralığındadır.
- 2012-2013 yılında yine İstanbul, Batı Anadolu, Batı Karadeniz hariç tüm bölgelerde yığılma 15-22 yaş aralığındadır.
- Aynı yıl İngilizce kurslarına Batı Anadolu ve İstanbul'da en fazla 23-44; Batı Karadeniz'de ise 6-14 yaş aralığındaki kursiyerler katılmıştır.
- 2013-2014 yılında İstanbul hariç tüm bölgelerde kurslara en fazla yaşları 15 ile 22 yaş arasında değişen kursiyerler katılmıştır.
- 2014-2015 yılında ise Akdeniz Bölgesinde 15-22 yaş; geriye kalan bölgelerde 23-44 yaş aralığındaki kursiyerlerin en fazla katılım gösterdiği görülmektedir.
- Kursiyerlerin eğitim durumlarına göre bölgelerdeki dağılımına bakıldığında ise, bazı istisnalar (istisna olan bölgeler aşağıda verilmektedir.) dışında İngilizce kurslarına en fazla katılan kursiyerlerin (bölgelerin genelinde) lise mezunu olduğu görülmektedir.

- 2009-2010 yılında Ege, Batı Karadeniz ve Kuzeydoğu Anadolu Bölgelerinde kurslara en fazla *ilköğretim* eğitim düzeyindeki kursiyerler katılmıştır. Geriye kalan tüm bölgelerde en fazla katılım *lise* düzeyinde eğitime sahip olan kişilerce gerçekleştirilmiştir.
- 2010-2011 yılında ise İstanbul, Batı Marmara, Doğu Marmara, Akdeniz ve Doğu Karadeniz dışındaki tüm bölgelerde en fazla katılımı ilköğretim eğitim düzeyindekiler sağlarken; adı geçen bu bölgelerde ise en fazla katılım lise düzeyinde eğitime sahip kursiyerler tarafından gerçekleştirilmiştir.
- Yine 2011-2012 yılında sadece Batı Karadeniz Bölgesinde kurslara en fazla ilköğretim düzeyinde eğitimi olan yetişkinler katılmıştır.
- 2014-2015 yılında ise sadece Batı Anadolu Bölgesinde kurslara en fazla katılanlar yükseköğretim düzeyinde eğitime sahip yetişkin kursiyerlerdir.

3.2.6.8. İspanyolca

3.2.6.8.1. İspanyolca kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre genel dağılımı

Çizelge 82

İspanyolca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR

Kursiyer		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Yaş								
6-14 Yaş	N	5	9	8	4	8	0	34
	%	0.60	0.54	0.45	0.21	0.40	0	0.35
15-22 Yaş	N	394	778	703	518	547	431	3371
	%	47.12	46.53	40.03	28.22	27.93	25.15	34.50
23-44 Yaş	N	379	694	770	901	924	951	4619
	%	45.33	41.51	43.85	49.00	47.17	55.48	47.27
45+ Yaş	N	58	191	275	412	480	332	1748
	%	6.94	11.42	15.66	22.45	24.50	19.36	17.88

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

Çizelge 82 (devam)

İspanyolca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri

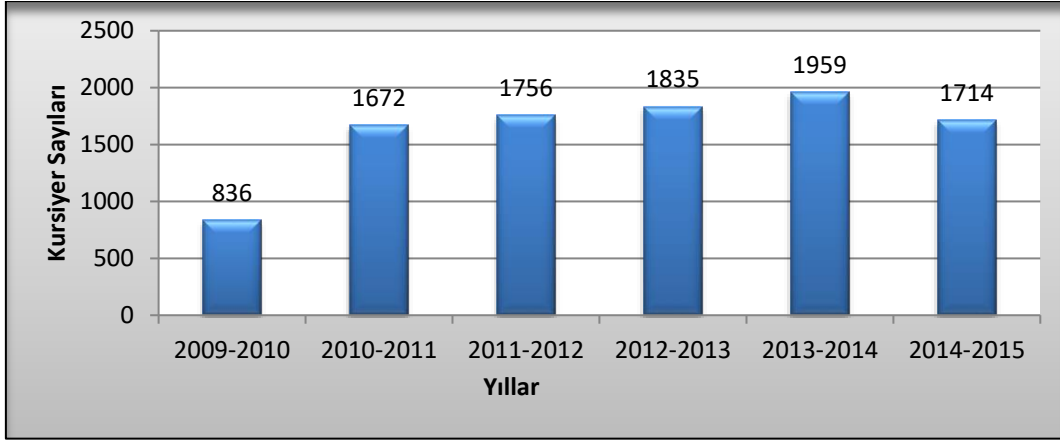
KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR

Kursiyer		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Cinsiyet								
Kadın	N	577	1141	1175	1275	1311	1171	6650
	%	69.02	68.24	66.92	69.48	66.92	68.32	68.05
Erkek	N	259	531	581	560	648	543	3122
	%	30.98	31.76	33.08	30.51	33.07	31.68	31.95
Eğitim Düzeyi								
Okumaz yazmaz/diğer	N	0	0	0	0	2	0	2
	%	0	0	0	0	0.10	0	0.03
Okuryazar	N	0	8	6	3	5	20	42
	%	0	0.47	0.34	0.16	0.26	1.16	0.43
İlkokul	N	10	3	2	5	10	39	69
	%	1.20	0.18	0.11	0.27	0.51	2.27	0.70
İlköğretim	N	26	80	34	52	132	59	383
	%	3.11	4.78	1.94	2.83	6.73	3.45	3.92
Genel Lise	N	284	506	632	497	449	314	2682
	%	33.97	30.27	35.99	27.09	22.92	18.31	27.45
Meslek Lisesi	N	159	10	30	17	31	12	259
	%	19.01	0.60	1.70	0.93	1.58	0.70	2.65
Yükseköğretim	N	357	1065	1052	1261	1330	1270	6335
	%	42.70	63.70	59.90	68.72	67.89	74.09	64.82
Toplam		836	1672	1756	1835	1959	1714	9772

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Araştırma kapsamındaki altı yılda ülke genelindeki halk eğitimi merkezlerinde açılan 416 İspanyolca kursuna (kurs sayıları bölüm 3.1.4.8, Çizelge 36’da verilmiştir.) toplamda 9.772 kişi katılmıştır. 2009-2015 yılları arasında İngilizce kurslarına katılan kursiyerlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumunun yıllara göre dağılımı ise yukarıda yer alan Çizelge 82’de detaylı olarak verilmektedir.

Şekil 68 ve Çizelge 82 birlikte ele alındığında, 2009-2015 yıllarında açılan İspanyolca kurslarına en fazla katılımın (1.959 kursiyer) 2013-2014 yılında, en az katılımın (836 kursiyer) 2009-2010 yılında gerçekleştiği görülmektedir.

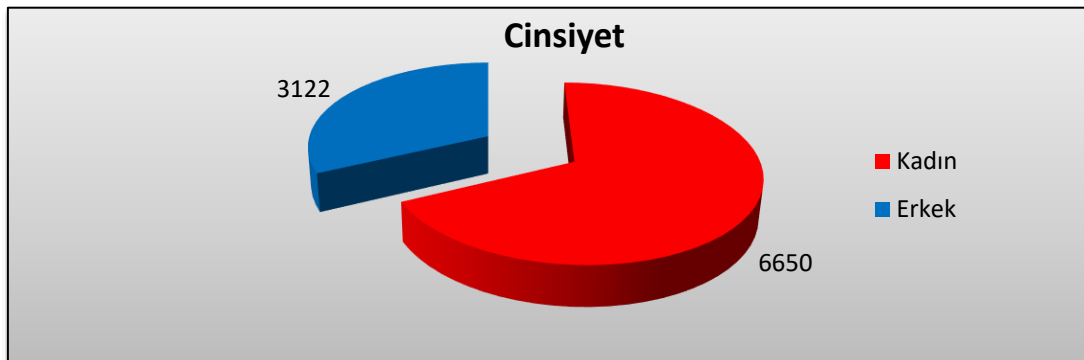

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 68. Yıllara Göre İspanyolca Kursiyer Sayıları

Yine Şekil 68, açılan İngilizce kurslarının yıllara göre dağılımını veren Şekil 12 (Bkz. Bölüm 3.1.4.8) ile birlikte değerlendirildiğinde, kurs sayılarının yıllara göre dağılımı ile kursiyer sayılarının yıllara göre dağılımının paralellik göstermediği görülmektedir. Kurs sayılarında doğrusal olmayan artış ve azalmalar olmasına rağmen, kursiyer sayıları her yıl doğrusal olarak artmıştır. Örneğin 2010-2011 yılında 80 kurs açılmış ve bu kurslara 1.672 kursiyer katılmıştır. Ancak 2011-2012 yılında kurs sayısı 71'e düşmesine rağmen kursiyer sayısı bir önceki yıldan % 5 daha fazladır. Aynı şekilde 2013-2014 yılında da benzer durum yaşanmıştır. Son yıl ise kurs sayısı %9.86 artmasına rağmen, kursiyer sayısında %12.51 düşüş yaşanmıştır.

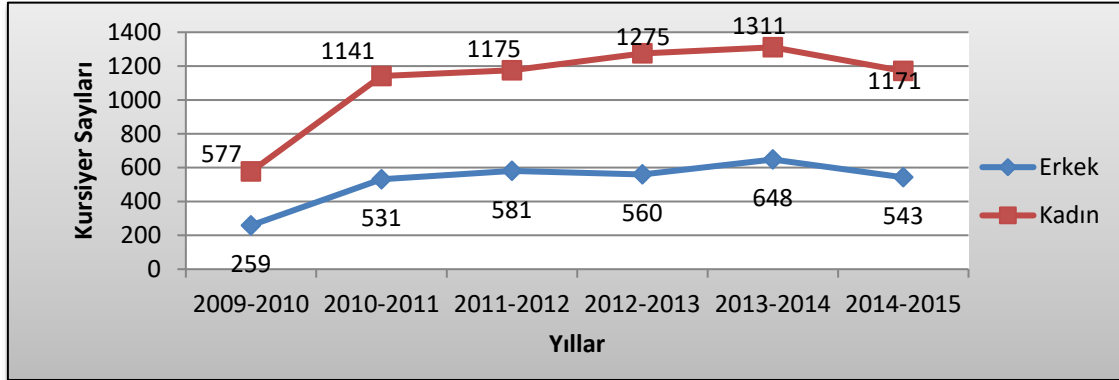
3.2.6.8.2. İspanyolca kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 69. İspanyolca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Şekil 69'da İspanyolca kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı verilmektedir. Şekilden ve Çizelge 82'den de anlaşılacağı üzere, İspanyolca kurslarına altı yıl toplamında en fazla kadınlar katılmıştır. Kadın kursiyerlerin oranı % 68.05 iken, erkek kursiyerlerin oranı % 31.95'tir.

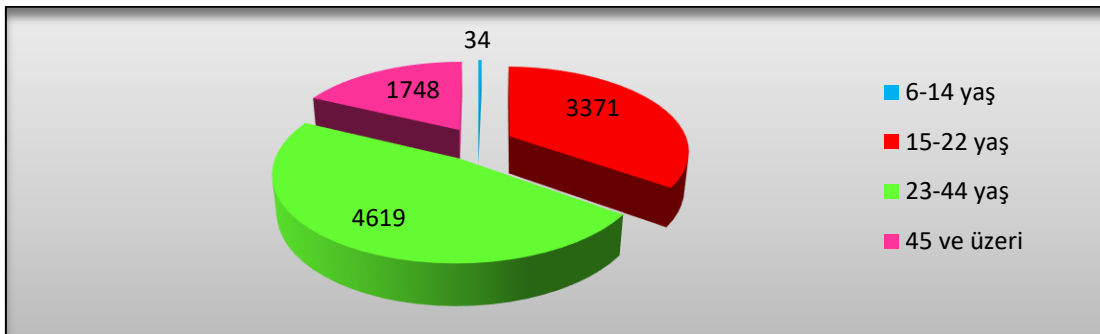

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 70. İspanyolca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

İspanyolca kurslarına katılan kursiyerlerin araştırma kapsamındaki her bir yılda cinsiyete göre dağılımını veren Şekil 70, yine Çizelge 82 ile birlikte incelendiğinde ise, kadın kursiyer sayılarının 2014-2015 yılına kadar doğrusal olarak arttığı görülmektedir. Erkek kursiyer sayıları ise 2012-2013 yılına kadar doğrusal olarak artmış ancak son üç yılda sayılarında doğrusal olmayan dalgalanmalar gözlenmiştir. Ayrıca İspanyolca kurslarına hem kadın (1.311) hem de erkek (648) kursiyerler en fazla 2013-2014 yılında katılmıştır.

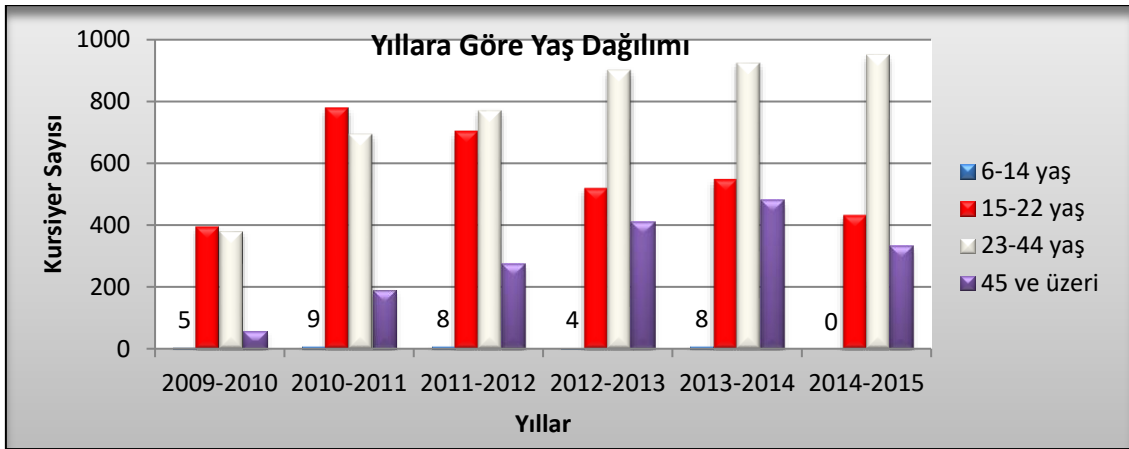
3.2.6.8.3. İspanyolca kurslarına katılan kursiyerlerin yaşa göre dağılımı.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 71. İspanyolca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı

2009-2015 yılları arasında halk eğitimi merkezlerinde açılan İspanyolca kurslarına katılan kursiyerlerin yaşlarına göre dağılımı Şekil 71’de verilmektedir. Şekil 71’e göre, İspanyolca kurslarına en fazla yaşları 23 ile 44 yaş arasında değişen kursiyerler katılmıştır. Bu kursiyerler İspanyolca kurslarına katılan tüm kursiyerlerin % 47.27’sini oluşturmaktadır. Yaşları 15 ile 22 yaş arasında değişen kursiyerler ise tüm kursiyerlerin yaklaşık üçte birini (%34.50) oluşturmaktadır. Bu iki yaş grubunu ise sırasıyla % 17.88 gibi bir oranla 45 yaş ve üzeri kursiyerler takip etmiştir. En az katılım ise 6-14 yaş aralığındaki kursiyerler tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu kursiyerlerin oranı % 0.35’tir.

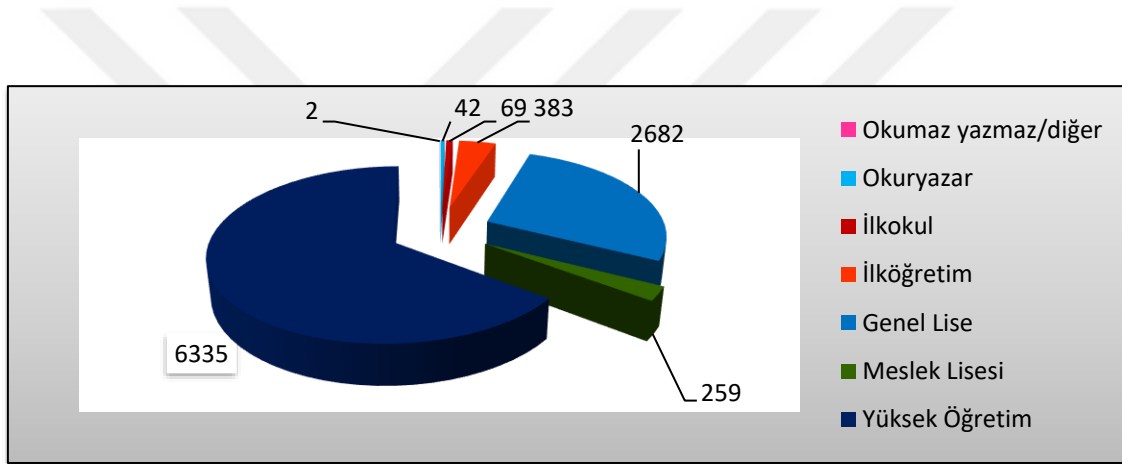
Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 72. İspanyolca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı

Kursiyerlerin araştırma kapsamındaki her bir yılda yaşlarına göre dağılımını gözler önüne seren Şekil 72 ve Çizelge 82 birlikte detaylandırıldığında, bazı farklılıklar göze çarpmaktadır. Her ne kadar tüm yıllar toplamında en fazla katılımı 23-44 yaş aralığındaki kursiyerler sağlasa da, ilk iki yılda en fazla katılım 15-22 yaş aralığındaki kursiyerlerce gerçekleştirilmiştir. Bu kursiyerlerin sayılarında sürekli dalgalanmalar gözlenmiştir. 23-44 yaş aralığındaki kursiyer sayıları ise her yıl doğrusal olarak artmıştır. Yine 45 yaş ve üzeri yaştaki kursiyerlerin sayıları da her yıl doğrusal olarak artmış, ancak son yıl bu kursiyer sayılarında da düşüş gözlenmiştir. Bir diğer dikkat çekici nokta ise, 6-14 yaş aralığındaki kursiyerlerle ilgilidir. Bu yaş aralığındaki kursiyer sayıları da doğrusal olmayan dalgalanmalar göstermiş ve hatta son yıl bu yaş aralığında kursiyere rastlanmamıştır.

3.2.6.8.3. İspanyolca kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımı.

2009-2015 yıllarında halk eğitimi merkezlerinde açılan İspanyolca kurslarına katılan yetişkinlerin demografik özelliklerinden bir diğeri de kursiyerlerin eğitim düzeyleri ile ilgilidir. Şekil 73'te kursiyerlerin eğitim düzeylerinin altı yıl toplamındaki dağılımı verilmektedir. Şekilden de anlaşılacağı üzere, İspanyolca kurslarına en fazla katılımı eğitim düzeyi “yükseköğretim” olan kursiyerler gerçekleştirmiştir. Bu kursiyerler tüm kursiyerlerin yarısından fazlasını (% 64.82) oluşturmaktadır. *Yükseköğretim* düzeyinden sonra ise sırasıyla *genel lise* (% 27.45), *ilköğretim* (%3.92), *meslek lisesi* (%2.65), *ilkokul* (%0.70) mezunları, *okuryazar* (%0.43) ve *okumaz yazmaz/diğerleri* (%0.03) gelmektedir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 73. İspanyolca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri

Kursiyerlerin eğitim durumlarının yıllara göre dağılımına Çizelge 82 baz alınarak bakıldığında ise, bazı farklılıklar dikkati çekmektedir. Öncelikle *okumaz yazmaz/diğer* kursiyerlere sadece 2013-2014 yılında rastlanmaktadır. *Okuryazar* kursiyerler ise ilk yıl hariç tüm yıllarda kurslarda yer almışlardır.

İlk yıl hariç tüm yıllarda, en fazla katılım sağlayan ilk üç eğitim düzeyindeki kursiyerlerin sıralamasında değişiklik görülmemiştir. Ancak 2009-2010 yılında meslek lisesi mezunlarının sayısı *ilköğretim* (ortaokul) mezunlarının sayısından fazladır. Sonraki iki yılda ise, okuryazar kursiyerlerin sayısının *ilkokul* mezunu kursiyerlerden fazla olduğu görülmektedir. En dikkat çekici nokta ise, son yılda en az katılımı *meslek lisesi* mezunlarının gerçekleştirmiş olmasıdır. Bu eğitim düzeyindeki kursiyerler % 1'in altında bir oranla okuryazarların gerisinde kalmıştır.

3.2.6.8.4. İspanyolca kurslarına katılan kursiyerlerin bölgelere göre dağılımı.

2009-2015 yılları arasında toplamda 9 bölgede açılan İspanyolca kurslarına katılan kursiyerlerin, yıllara göre dağılımı Çizelge 83'te verilmektedir. Çizelge 83, yine İspanyolca kursu açılan bölgelerin dağılımını veren Çizelge 37 (Bkz. Bölüm 3.1.4.8) ile birlikte incelendiğinde, bölgelere göre kurs sayılarındaki sıralamayla, kursiyer bazında sıralamanın bazı istisnalar dışında benzerlik gösterdiği görülmektedir. Tüm yıllar toplamında en fazla kurs açılan TR1 İstanbul'da (188 kurs) yine en fazla kursiyere rastlanmaktadır. İstanbul'da altı yıl toplamında 4.629 kişi İspanyolca kurslarına katılmıştır. İstanbul'dan sonra ise en fazla kursiyere sahip bölgeler sırasıyla Batı Anadolu (3.617 kursiyer), Doğu Marmara (744 kursiyer), Ege'dir (482 kursiyer). En az kursiyer ise yine en az İspanyolca kursu (1 kurs) açılan bölgelerden biri olan TRC Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bulunmaktadır. Bu bölgede tüm yıllar toplamında 20 kursiyer İspanyolca kursuna katılmıştır.

Çizelge 83

İspanyolca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı

Bölgeler	KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						Toplam
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	
TR1 İSTANBUL	540	739	774	840	876	860	4629
TR2 BATI MARMARA	0	0	0	45	58	0	103
TR3 EGE	0	0	0	138	139	205	482
TR4 DOĞU MARMARA	91	116	116	169	123	129	744
TR5 BATI ANADOLU	205	761	826	643	696	486	3617
TR6 AKDENİZ	0	56	0	0	0	34	90
TR7 ORTA ANADOLU	0	0	40	0	0	0	40
TRB ORTADOĞU ANADOLU	0	0	0	0	47	0	47
TRC GÜNEYDOĞU ANADOLU	0	0	0	0	20	0	20

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Ayrıca, Orta Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Orta Doğu Anadolu bölgeleri kurs bazında eşit olmalarına (biri kurs) rağmen, kursiyer bazında farklılık göstermektedir. Yine aynı şekilde, 2012-2013 yılında İstanbul kurs sayısı olarak ikinci sırada olmasına rağmen, kursiyer bazında ilk sıradadır (876 kursiyer). 2013-2014 yılında ise, kurs bazında dördüncü sırada yer alan Ege Bölgesi kursiyer bazında (139 kursiyer) üçüncü sıraya gelmiştir.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler (MEB, 2016) göz önünde bulundurulduğunda ise, İspanyolca kurslarına katılan kursiyerlerin demografik özelliklerinin bölgelere göre ve bu bölgelerde kurs açılan illere (İspanyolca kursu açılan illerin bölgelere göre detaylı dağılımı bölüm 3.1.4.8, Çizelge 38’de verilmiştir.) göre dağılımı ile ilgili şunlar söylenebilir:

- Araştırma kapsamındaki tüm yıllarda ve tüm bölgelerde (bazı istisnalar hariç) kursiyerlerin çoğunluğu kadındır.
- 2011-2012 yılında TR7 Orta Anadolu’da bulunan Yozgat ilinde en fazla erkek kursiyerlere kurslara katılmıştır. Erkek kursiyer sayısı 34 iken, kadın kursiyer sayısı 4’tür.
- Sadece 2013-2014 yılında TRC Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer alan Gaziantep Şehitkâmil’de kadın ve erkek kursiyer sayıları (10 kadın 10 erkek) eşittir.
- Yine 2013-2014 yılında sadece bir kurs açılan TRB Ortadoğu Anadolu Bölgesine bağlı Van ilinde, erkek kursiyer sayısı kadın kursiyer sayısından fazladır. 25 erkek 22 kadın kursiyer İspanyolca kursuna katılmıştır.
- 2009-2010 yılında İstanbul’da İspanyolca kurslarına en fazla 23-44; Batı Anadolu (Ankara) ve Doğu Marmara (Kocaeli) bölgelerinde ise, 15-22 yaş aralığındaki kursiyerler katılmıştır.
- Yine 2009-2010 yılında Ankara’da kurslara en fazla yükseköğretim mezunları, İstanbul ve Kocaeli’de ise lise mezunları katılmıştır.
- 2010-2011 yılında Batı Anadolu (Konya ve Ankara) Bölgesinde kurslara en fazla yaşları 23 ila 44 arasında değişen kursiyerler katılmıştır. İstanbul, Isparta, Kocaeli illerinde ise İspanyolca kurslarına en fazla yaşları 15-22 arasında değişen kursiyerler katılmıştır.
- 2010-2011 yılında kurs açılan dört bölgede eğitim düzeylerine göre de farklılıklar vardır: İstanbul’da en fazla lise mezunları; Isparta’da ilköğretim

mezunları; Kocaeli, Konya ve Ankara illerinde ise yükseköğretim mezunları en fazla katılım sağlamıştır.

- 2011-2012 yılında İstanbul ve Ankara'da 23-44 yaş; Yozgat ve Kocaeli'de ise 15-22 yaş aralığındaki kursiyerler kurslara en fazla katılım göstermiştir.
- Aynı yıl Yozgat'ta İspanyolca kurslarına en fazla lise mezunları katılmıştır. İstanbul, Kocaeli ve Ankara'da ise yükseköğretim mezunlarının en fazla katılım sağladığı görülmektedir.
- 2012-2013 yılında Doğu Marmara Bölgesi'nde (Sakarya ve Kocaeli'de) kurslara en fazla 15-22 yaş aralığındaki kursiyerler katılmıştır.
- Aynı yıl İstanbul, Ankara, İzmir ve Balıkesir'de ise yaşları 23 ila 44 arasında değişen kursiyerler en fazla katılım göstermiştir.
- 2012-2013 ve 2014-2015 yıllarında kurs açılan tüm bölgelerde en fazla katılım yükseköğretim mezunları tarafından gerçekleştirilmiştir.
- 2013-2014 yılında Doğu Marmara (Sakarya, Kocaeli) ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri (Gaziantep) hariç İspanyolca kursu açılan tüm bölgelerde (Bkz. Çizelge 83) kurslara en fazla 23-44 yaş aralığındaki kursiyerler katılmıştır. Adı geçen bu iki bölgede ise en fazla katılım 15-22 yaş aralığındaki kursiyerler tarafından gerçekleştirilmiştir.
- 2013-2014 yılında TRC Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer alan Gaziantep ilinde kurslara en fazla lise mezunları katılmıştır. Bu bölge dışında İspanyolca kursu açılan tüm bölgelerde (Bkz. Çizelge 83) en fazla katılım yükseköğretim düzeyinde eğitimi olan kursiyerler tarafından gerçekleştirilmiştir.
- 2014-2015 yılında ise Ege Bölgesi hariç kursların açıldığı tüm bölgelerde (Bkz. Çizelge 83) yaşları 23 ila 44 arasında değişen kursiyerlerin kurslara en fazla katıldığı tespit edilmiştir. Ege'de ise en fazla katılım 15-22 yaş aralığındakilerce yapılmıştır.

3.2.6.9. İtalyanca

3.2.6.9.1. İtalyanca kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre genel dağılımı.

Araştırma kapsamındaki altı yılda ülke genelindeki halk eğitimi merkezlerinde açılan 190 İtalyanca kursuna (kurs sayıları bölüm 3.1.4.9, Çizelge 39'da verilmiştir.) toplamda 4.564 kişi katılmıştır. 2009-2015 yılları arasında İtalyanca kurslarına katılan

kursiyerlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumunun yıllara göre dağılımı ise Çizelge 84'de detaylı olarak verilmektedir.

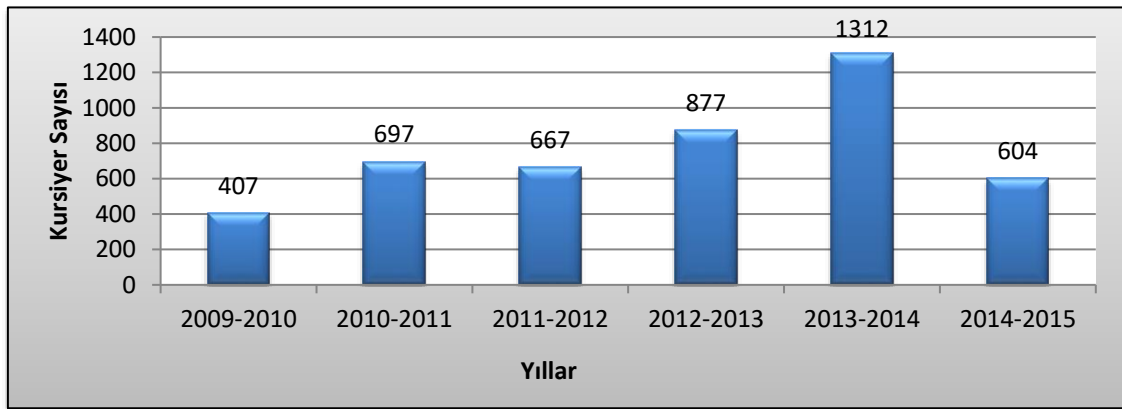
Çizelge 84

*İtalyanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri***KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR**

Kursiyer		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Yaş								
6-14 Yaş	N	8	15	11	2	2	0	38
	%	1.96	2.15	1.65	0.22	0.16	0	0.83
15-22 Yaş	N	189	298	260	397	400	153	1697
	%	46.44	42.75	38.98	45.26	30.49	25.33	37.18
23-44 Yaş	N	181	327	319	358	548	332	2065
	%	44.47	46.91	47.82	40.82	41.77	54.97	45.24
45+ Yaş	N	29	57	77	120	362	119	764
	%	7.12	8.18	11.54	13.68	27.59	19.70	16.74
Cinsiyet								
Kadın	N	262	496	472	604	941	450	3225
	%	64.38	71.17	70.76	68.87	71.72	74.50	70.66
Erkek	N	145	201	195	273	371	154	1339
	%	35.62	28.83	29.24	31.13	28.28	25.50	29.24
Eğitim Düzeyi								
Okumaz yazmaz/diğer	N	0	0	0	0	0	0	0
	%	0	0	0	0	0	0	0
Okuryazar	N	0	5	5	6	23	0	39
	%	0	0.72	0.74	0.69	1.75	0	0.85
İlkokul	N	5	2	2	2	5	21	37
	%	1.22	0.28	0.29	0.22	0.38	3.48	0.80
İlköğretim	N	32	24	25	43	42	13	179
	%	7.86	3.44	3.75	4.90	3.20	2.15	3.92
Genel Lise	N	137	223	175	321	408	140	1405
	%	33.66	31.56	26.24	36.60	31.09	23.17	30.78
Meslek Lisesi	N	9	28	10	8	15	4	74
	%	2.21	4.44	1.50	0.91	1.14	0.66	1.62
Yükseköğretim	N	224	415	450	497	819	426	2831
	%	55.04	59.54	67.47	56.68	62.43	70.53	62.03
Toplam		407	697	667	877	1312	604	4564

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

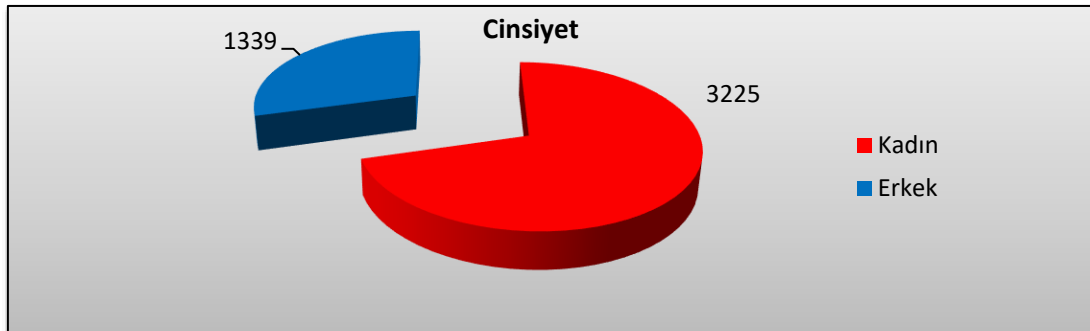
İtalyanca kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre sayısal dağılımını detaylı olarak gözler önüne seren, Şekil 74 ve Çizelge 84, yine kurs sayılarını veren Şekil 12 (Bkz. Bölüm 3.1.4.9) ile birlikte incelendiğinde, kurs sayılarında yıllara göre gözlenen dalgalanmayla yine kursiyer sayılarında gözlenen dalgalanmanın paralellik gösterdiği görülmektedir. Kurs sayılarının arttığı ya da azaldığı yıllarda kursiyer sayıları da orantılı olarak artmış ya da azalmıştır. İtalyanca kurslarına en fazla katılım (1.312kursiyer) 44 kurs açılan 2013-2014 yılında, en az katılım (407 kursiyer) ise 24 kurs açılan 2009-2010 yılında gerçekleşmiştir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 74. Yıllara Göre İtalyanca Kursiyer Sayıları

3.2.6.9.2. İtalyanca kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı

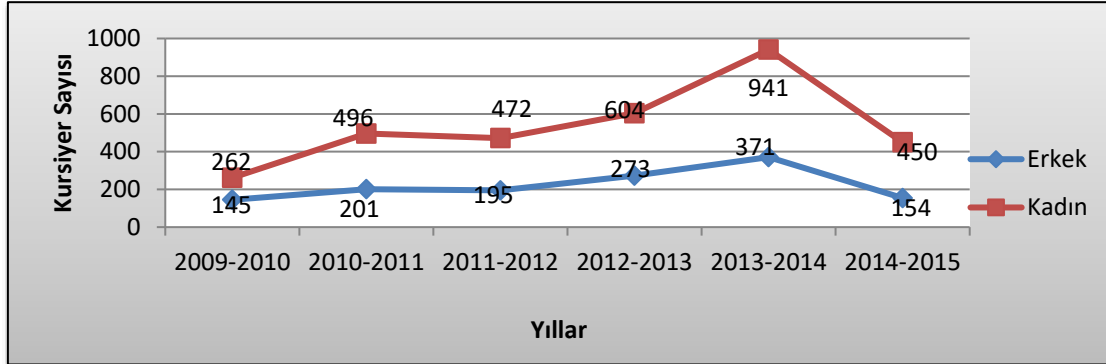

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 75. İtalyanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Araştırma kapsamındaki altı yıl toplamında İtalyanca kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımını veren Şekil 75 ve Çizelge 84'e bakıldığında,

kurslara en fazla kadın kursiyerlerin katıldığı görülmektedir. Kadın kursiyerler 4.564 kursiyerin % 70.66'sini oluştururken, erkek kursiyer oranı % 29.24'tür.

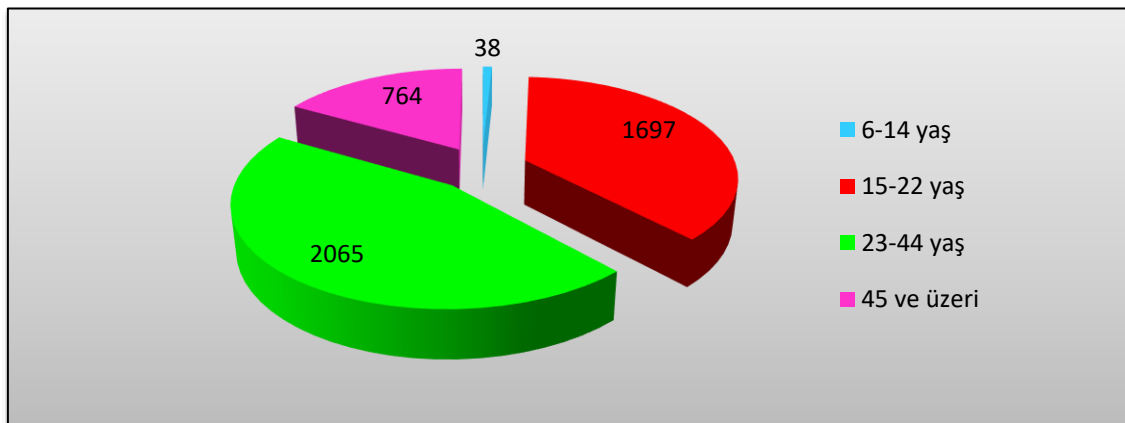

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 76. İtalyanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

İtalyanca kurslarına katılan kursiyerlerin araştırma kapsamındaki her bir yılda cinsiyete göre dağılımları Şekil 76'da verilmiştir. Şekil 76 Çizelge 84 ile birlikte dikkatli incelendiğinde, gerek erkek gerekse de kadın kursiyer sayılarında ilk üç yıl dalgalanma olduğu; 2011-2012 yılından itibaren ise sayıların doğrusal olarak arttığı görülmektedir. Her iki cinsiyette de en fazla katılım 2013-2014 yılında gerçekleşirken; belirtilen bu yılda İtalyanca kurslarına 941 kadın, 371 erkek kursiyer katıldığı görülmektedir.

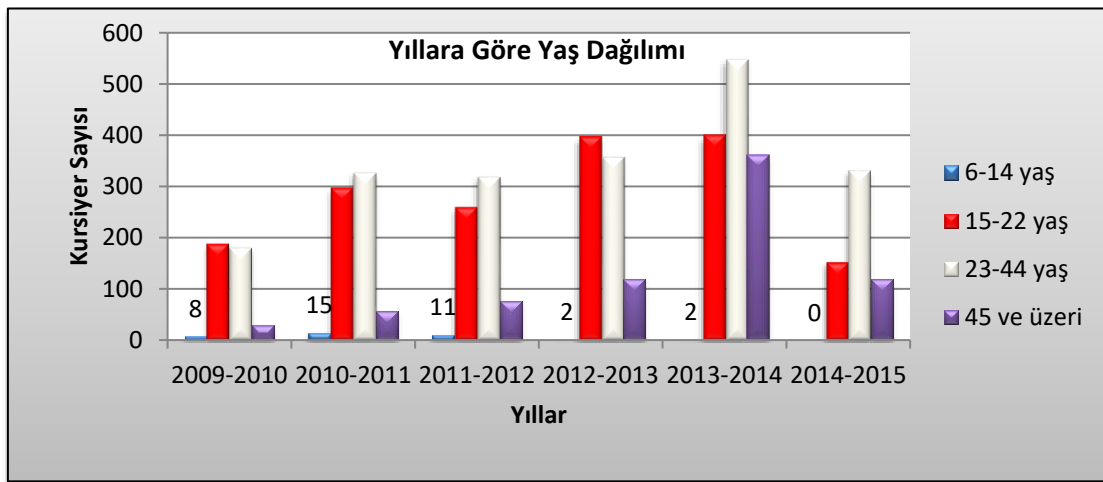
3.2.6.9.3. İtalyanca kurslarına katılan kursiyerlerin yaşa göre dağılımı.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 77. İtalyanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

2009-2015 yılları arasında halk eğitimi merkezlerinde açılan İtalyanca kurslarına katılan kursiyerlerin yaşlarına ilişkin dağılımı gösteren Şekil 77 incelendiğinde, kurslara en fazla 23-44 yaş aralığındaki kursiyerlerin katıldığı görülmektedir. Bu yaş grubu, İtalyanca kurslarına katılan tüm kursiyerlerin neredeyse yarısını (% 45.24) oluşturmaktadır. 23-44 yaş aralığındaki kursiyerleri ise sırasıyla, 15-22 yaş (%37.18), 45 yaş ve üzeri (%16.74) kursiyerler takip etmiştir. Kurslara en az katılanlar ise 6-14 yaş aralığındaki kursiyerlerdir. Bu kursiyerler tüm kursiyerlerin % 0.83'ünü oluşturmaktadır.

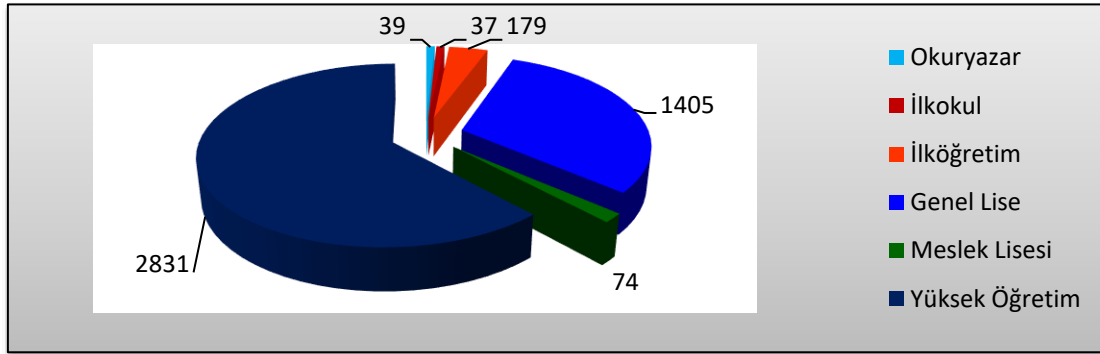

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 78. İtalyanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı

Şekil 78 ve Çizelge 84 baz alınarak İtalyanca kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre yaş dağılımları detaylı olarak incelendiğinde, tüm yıllar toplamının aksine bazı yıllarda dağılımın farklılık gösterdiği görülmektedir. Kurslara 2009-2010 ve 2012-2013 yıllarında en fazla katılım, yaşları 15- 22 arasında değişen kursiyerler tarafından gerçekleştirilmiştir. 45 yaş ve üzeri kursiyerler hariç, tüm yaş gruplarındaki kursiyer sayıları yıllara göre doğrusal olmayan dalgalanmalar göstermiştir. 43 yaş ve üzeri yaşta olan kursiyerlerin sayılarında ise son yıla kadar doğrusal bir artış gözlenmiştir. Bir diğer dikkat çekici nokta ise, son yıl 6-14 yaş aralığında hiç kursiyere rastlanmamasıdır. Ayrıca 6-14 yaş grubu dışında tüm yaş gruplarında en fazla katılım 2013-2014 yılında gerçekleşmiştir.

3.2.6.9.4. *İtalyanca kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımı.*

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 79. *İtalyanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri*

Araştırma kapsamındaki altı yılda İtalyanca kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımı veren Şekil 79 incelendiğinde, kurslara en fazla *yükseköğretim* düzeyinde eğitime sahip kişilerin katıldığı görülmektedir. Bu kursiyerler İtalyanca kurslarına katılan tüm kursiyerlerin % 62.03'ünü oluşturmaktadır. *Yükseköğretim* düzeyinde eğitime sahip yetişkinleri ise, *genel lise* (%30.78), *ilköğretim* (%3.92), *meslek lisesi* (1.62), *okuryazar* (0.85) ve *ilkokul* (0.80) eğitim düzeyindeki kursiyerler takip etmiştir.

Kursiyerlerin yıllara göre eğitim düzeyleri dağılımı Çizelge 84 baz alınarak detaylandırıldığında ise, tüm yıllarda *yükseköğretim*, *lise* ve *ilköğretim* (sadece bir yılda değişmiştir) mezunlarının sıralaması değişmemiştir. Ancak 2010-2011 yılında *meslek lisesi* mezunu kursiyer sayısının *ilköğretim* mezunu kursiyer sayısından fazla olduğu görülmektedir. Yine aynı şekilde son yıl *ilkokul* mezunu kursiyer sayısı, *meslek lisesi* mezunu kursiyer sayısından fazladır. Ayrıca ilk ve son yılda kurslarda *okuryazar* eğitim düzeyindeki kursiyerlere rastlanmamıştır. Bir diğer dikkat çekici nokta ise, eğitim düzeylerine göre kursiyer sayılarının yıllar içinde doğrusal olmayan dalgalanmalar göstermesidir.

3.2.6.9.5. *İtalyanca kurslarına katılan kursiyerlerin bölgelere göre dağılımı.*

2009-2015 yılları arasında toplamda 7 bölgede açılan İtalyanca kurslarına katılan kursiyerlerin, yıllara göre dağılımı Çizelge 85'te verilmektedir. Çizelge 85, yine İtalyanca kursu açılan bölgelerin dağılımını veren Çizelge 40 (Bkz. Bölüm 3.1.4.9) ile

birlikte incelendiğinde, bölgelere göre kurs sayılarındaki sıralamayla, kursiyer bazında sıralamanın bazı istisnalar dışında benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Çizelge 85

İtalyanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı

Bölgeler	KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						Toplam
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	
TR1 İSTANBUL	179	353	243	392	877	244	2288
TR2 BATI MARMARA	0	0	60	0	0	0	60
TR3 EGE	24	0	29	0	0	78	131
TR4 DOĞU MARMARA	166	262	198	335	184	178	1323
TR5 BATI ANADOLU	38	52	137	150	228	104	709
TR9DOĞU KARADENİZ	0	30	0	0	0	0	30
TRA KUZEYDOĞU ANADOLU	0	0	0	0	23	0	23

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Tüm yıllar toplamında en fazla kurs açılan TR1 İstanbul'da (88 kurs) yine en fazla kursiyere rastlanmaktadır. İstanbul'da altı yıl toplamında 2.288 kişi İtalyanca kurslarına katılmıştır. İstanbul'dan sonra ise en fazla kursiyere sahip bölgeler sırasıyla Doğu Marmara (1.323 kursiyer), Batı Anadolu (709) ve Ege'dir (131 kursiyer). En az kursiyer ise yine en az İtalyanca kursu (1 kurs) açılan bölgelerden biri olan TRA Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde bulunmaktadır. Bu bölgede tüm yıllar toplamında 23 kursiyer İtalyanca kursuna katılmıştır.

Her ne kadar toplamda kurs sayıları ile kursiyer sayıları sıralaması paralel olsa da, yıllar tek tek ele alındığında bazı bölgelerde dikkat çekici noktalar bulunmaktadır. Kurs sayısı olarak eşit olan bazı bölgeler kursiyer bazında farklılık göstermektedir: 2009-2010 yılında Ege ve Batı Anadolu bölgelerinde kurs sayıları eşit (2) iken, kursiyer bazında Batı Anadolu (38) Ege'nin (24); yine 2010-2011 ve 2011-2012 yıllarında İstanbul ve Doğu Marmara Bölgelerinde açılan kurs sayıları eşitken, her iki yılda da kursiyer bazında İstanbul, Doğu Marmara'nın önüne geçmiştir.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından (2016) alınan veriler göz önünde bulundurulduğunda ise, İtalyanca kurslarına katılan kursiyerlerin demografik özelliklerinin bölgelere göre ve bu bölgelerde kurs açılan illere (İtalyanca kursu açılan illerin detaylı dağılımı bölüm 3.1.4.9, Çizelge 41’de verilmiştir.) göre dağılımı ile ilgili şunlar söylenebilir:

- İtalyanca kursu açılan tüm yıllar ve bölgelerde (2009-2010 yılı Ege hariç) kurslara en fazla kadın kursiyerler katılmıştır.
- Sadece 2009-2010 yılında Ege Bölgesi’nde yer alan İzmir Bayraklı’da erkek kursiyer sayısı kadın kursiyer sayısından fazladır.
- 2009-2010 yılında İzmir, Ankara ve İstanbul’da kurslara en fazla yaşları 15 ila 22 yaş arasında değişen kursiyerler katılmıştır. Aynı yıl Doğu Marmara Bölgesinde (Kocaeli, Yalova, Bilecik) ise kurslara en fazla 23-44 yaş aralığındaki kursiyerler katılmıştır.
- 2010-2011 yılında sadece Rize Çayeli’nde kurslara en fazla 15-22 yaş aralığındaki kursiyerler katılırken; İstanbul, Ankara, Yalova, Kocaeli, Bilecik illerinde en fazla katılım 23-44 yaş aralığındaki kursiyerlerce gerçekleştirilmiştir.
- 2011-2012 yılında Ege Bölgesi’nde yer alan Aydın ili hariç, kurs açılan tüm il ve bölgelerde (Bkz. Çizelge 41 ve 65) kurslara en fazla yaşları 23 ila 44 arasında değişen kursiyerler katılmıştır. Aydın’da ise 15-22 yaş ve 23-44 yaş kursiyer sayısı eşittir (on üçer kursiyer).
- 2012-2013 yılında Batı Anadolu Bölgesinde yer alan Ankara ili hariç kurs açılan tüm illerde (Bkz. Çizelge 41 ve 65) kurslara en fazla 15-22 yaş aralığındakiler katılmıştır. Ankara’da ise en fazla 23-44 yaş aralığındaki kursiyerlere rastlanmıştır.
- 2013-2014 yılında ise Doğu Marmara’da kurslara en fazla 15-22 yaş arası kursiyerler katılırken; kurs açılan İstanbul, Erzincan, Ankara ve Konya’da en fazla katılımı 23-44 yaş aralığındaki kursiyerler gerçekleştirmiştir.
- 2014-2015 yılında ise kurs açılan tüm bölgelerde (Bkz. Çizelge 85) İtalyanca kurslarına en fazla yaşları 23 ila 44 arasında değişen kursiyerler katılmıştır.
- Kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre bölgelerdeki dağılımları da değişkenlik göstermiştir.
- 2011-2012 ve 2013-2014 yıllarında İtalyanca kursu açılan tüm bölgelerde kurslara en fazla katılımı yükseköğretim mezunları gerçekleştirmiştir.

- 2009-2010 yılında Ege (İzmir) hariç tüm bölgelerde en fazla katılımı yükseköğretim mezunları gerçekleştirmiştir. Sadece İzmir’de en fazla lise mezunları kurslara katılmıştır.
- 2010-2011 yılında Doğu Karadeniz Bölgesinde yer alan Rize Çayeli’nde en fazla katılımı lise mezunları sağlarken, diğer bölgelerde en fazla yükseköğretim mezunlarının kurslara katıldığı görülmektedir.
- 2011-2012 yılında ise İstanbul ve Ankara’da en fazla katılımı yükseköğretim mezunları sağlarken, Doğu Marmara’da (Bilecik, Kocaeli, Sakarya), en fazla lise mezunlarının İtalyanca kurslarına katıldığı görülmektedir.
- 2013-2014 yılında ise Doğu Marmara hariç tüm bölgelerde en fazla katılımı yükseköğretim mezunları gerçekleştirmiştir. Belirtilen bölgede ise en fazla katılım lise mezunları tarafından gerçekleştirilmiştir.
- Ayrıca 2013-2014 yılında TRA Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde İtalyanca kurslarına katılan 23 kursiyerin hepsi yükseköğretim düzeyinde eğitime sahip, 15’i kadın 8’i erkek kursiyerdir.

3.2.6.10. Japonca

3.2.6.10.1. Japonca kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre genel dağılımı

Çizelge 86

Japonca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR

Kursiyer		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Yaş								
6-14 Yaş	N	5	8	5	3	1	0	22
	%	1.35	2.20	1.77	0.79	0.27	0	0.96
15-22 Yaş	N	206	244	168	215	250	216	1299
	%	55.52	67.40	59.58	57.03	65.96	43.37	57.25
23-44 Yaş	N	155	99	94	136	113	260	857
	%	41.78	27.39	33.33	36.07	29.82	52.21	37.77
45+ Yaş	N	5	11	15	23	15	22	91
	%	1.34	3.04	5.32	6.10	3.96	4.42	4.02

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

Çizelge 86 (devam)

Japonca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR

Kursiyer		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Cinsiyet								
Kadın	N	193	193	157	206	193	278	1220
	%	52.02	53.31	55.67	54.64	50.92	55.83	53.76
Erkek	N	178	169	125	171	186	220	1049
	%	47.98	46.69	44.33	45.36	49.08	44.17	46.24
Eğitim Düzeyi								
Okumaz yazmaz/diğer	N	0	0	0	1	0	0	1
	%	0	0	0	0.27	0	0	0.05
Okuryazar	N	0	1	5	4	2	0	12
	%	0	0.27	1.77	1.06	0.05	0	0.55
İlkokul	N	2	2	1	1	3	3	12
	%	0.53	0.55	0.36	0.27	0.80	0.60	0.55
İlköğretim	N	9	16	12	26	16	13	92
	%	2.43	4.42	4.26	6.90	4.22	2.62	4.06
Genel Lise	N	149	184	84	146	111	176	850
	%	40.16	50.83	29.78	38.72	29.29	35.35	37.46
Meslek Lisesi	N	1	4	8	7	9	4	33
	%	0.26	1.10	2.84	1.86	2.38	0.80	1.45
Yükseköğretim	N	210	155	172	192	238	302	1269
	%	56.60	42.82	60.99	50.93	62.80	60.65	55.93
Toplam		371	362	282	377	379	498	2269

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

2009-2015 yılları arasında Japonca kurslarına katılan kursiyerlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumunun yıllara göre dağılımı yukarıda yer alan Çizelge 86'da detaylı olarak verilmektedir. Çizelgeden de anlaşılacağı üzere, araştırma kapsamındaki altı yılda ülke genelindeki halk eğitimi merkezlerinde açılan 114 Japonca kursuna (kurs sayıları bölüm 3.1.4.10, Çizelge 42'de verilmiştir.) toplamda 2.269 kişi katılmıştır.

Şekil 80 ve Çizelge 86 birlikte ele alındığında ise, 2009-2015 yıllarında açılan Japonca kurslarına en fazla katılımın (498 kursiyer) 2013-2014 yılında, en az katılımın (282 kursiyer) 2011-2012 yılında gerçekleştiği görülmektedir.

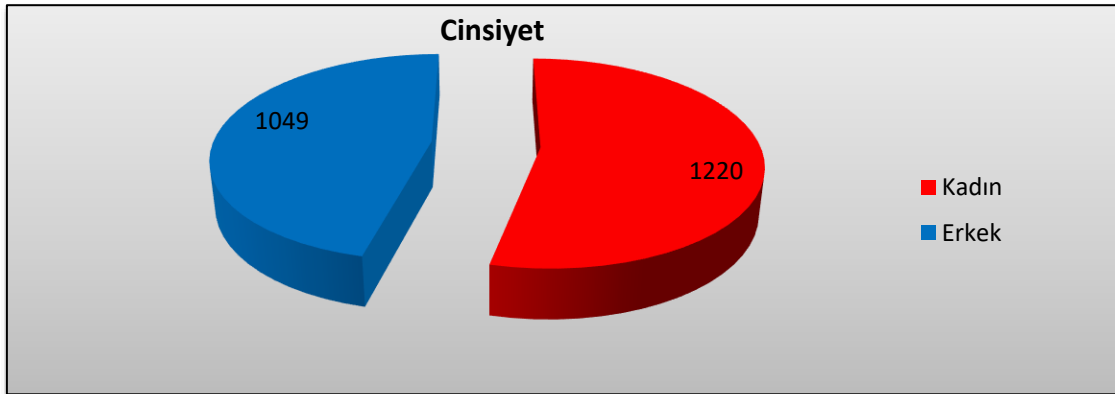

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 80. Yıllara Göre Japonca Kursiyer Sayıları

Japonca kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre sayısal dağılımını detaylı olarak gözler önüne seren, Şekil 80 ve Çizelge 86, yine kurs sayılarını veren Şekil 13 ile birlikte incelendiğinde, kurs sayılarında yıllara göre gözlenen dalgalanmayla yine kursiyer sayılarında gözlenen dalgalanmanın paralellik gösterdiği görülmektedir. Kurs sayılarının arttığı ya da azaldığı yıllarda kursiyer sayıları da orantılı olarak artmış ya da azalmıştır. Buna göre kursiyer sayıları 2009 yılından 2011-2012 yılına kadar doğrusal olarak azalmış; 2012 yılından itibaren ise tekrar doğrusal olarak artmaya başlamıştır.

3.2.6.10.2. Japonca kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı.

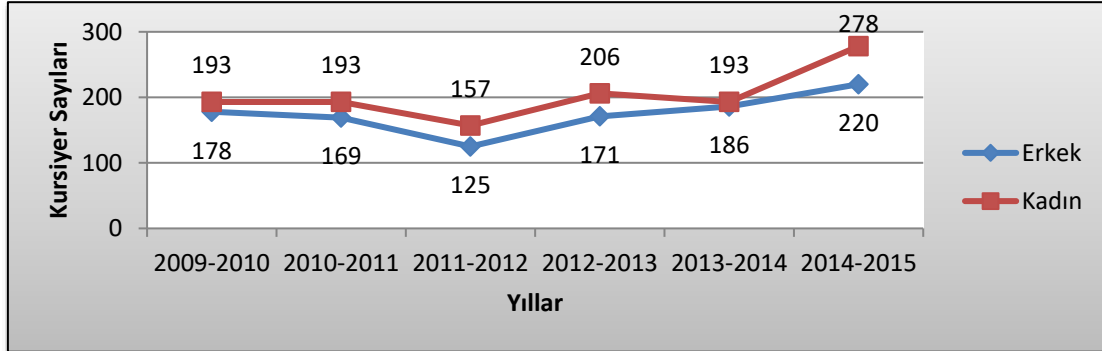

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 81. Japonca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Şekil 81’de Japonca kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı verilmektedir. Şekilden ve Çizelge 86’den da anlaşılacağı üzere, Japonca kurslarına altı

yıl toplamında en fazla kadınlar katılmıştır. Kadın kursiyerlerin oranı % 53.76 iken, erkek kursiyerlerin oranı % 46.24'tür.

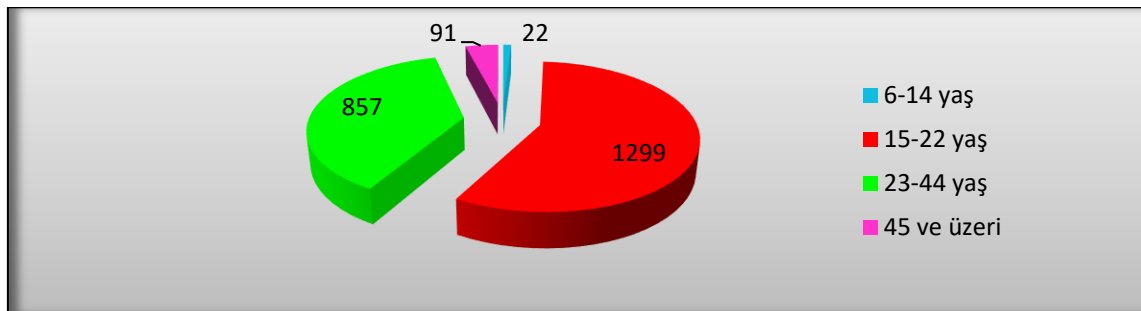

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 82. Japonca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyete Dağılımı

Japonca kurslarına katılan kursiyerlerin araştırma kapsamındaki her bir yılda cinsiyete göre dağılımını veren Şekil 82, yine Çizelge 86 ile birlikte incelendiğinde ise, gerek kadın gerekse de erkek kursiyer sayılarında (bazı yıllar hariç) genel olarak aynı yıllarda artış ve azalmalar olduğu görülmektedir. Sadece kadın kursiyer sayıları 2009-2010 ve 2010-2011 yıllarında aynı (193 kadın kursiyer) olmakla birlikte bir sonraki yıl düşüşe geçmiştir. Yine aynı şekilde erkek kursiyer sayıları ilk üç yıl sürekli düşmüş ve 2012-2013 yılından itibaren ise sürekli artmıştır. Yine farklı olarak, kadın kursiyer sayıları 2013-2014 yılında düşmüş ancak son sene ivme kazanarak artmıştır. Her iki cinsiyette de en fazla katılım 2014-2015 yılında gerçekleşmiştir.

3.2.6.10.3. Japonca kurslarına katılan kursiyerlerin yaşa göre dağılımı.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 83. Japonca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı

2009-2015 yılları arasında halk eğitimi merkezlerinde açılan Japonca kurslarına katılan kursiyerlerin yaşlarına göre dağılımı Şekil 83'te verilmektedir. Şekil 83'e göre, Japonca kurslarına en fazla yaşları 15 ila 22 yaş arasında değişen kursiyerler katılmıştır. Bu kursiyerler Japonca kurslarına katılan tüm kursiyerlerin yarısından fazlasını (% 57.25) oluşturmaktadır. Yaşları 23 ile 44 yaş arasında değişen kursiyerler ise tüm kursiyerlerin yaklaşık üçte birini (% 37.77) oluşturmaktadır. Bu iki yaş grubunu ise % 4.02 gibi bir oranla 45 yaş ve üzeri kursiyerler takip etmiştir. En az katılım ise 6-14 yaş aralığındaki kursiyerler tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu kursiyerler ise Japonca kurslarına katılan tüm kursiyerlerin sadece % 0.96'sını oluşturmaktadır.

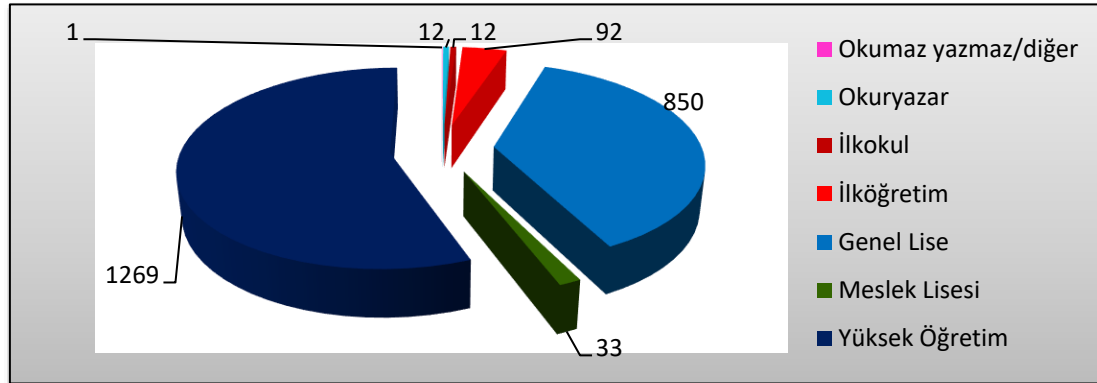

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 84. Japonca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı

Araştırma kapsamında Japonca kursu açılan her bir yılda kursiyerlerin yaşlarına göre dağılımını detaylı olarak gözler önüne seren Şekil 84 yine Çizelge 86 ile birlikte ele alındığında, altı yıl toplamının aksine yıllar içinde yaşların dağılımında farklılıklar olduğu görülmektedir: Her ne kadar tüm yıllar toplamında ve ilk beş yılda en fazla katılımı 15-22 yaş aralığındaki kursiyerler gerçekleştirirse de, sadece son yıl Japonca kurslarına en fazla 23-44 yaş aralığındaki yetişkinler (260 kursiyer) katılmıştır. Ayrıca her yaş grubunda yıllara göre doğrusal olmayan dalgalanmalar gerçekleşmiştir. 15-22 yaş grubu kursiyerlerin 2013-2014 (136 kursiyer); 45 yaş ve üzeri kursiyerlerin 2012-2013 (23 kursiyer); 6-14 yaş arası kursiyerlerin ise 2010-2011 yılında (8 kursiyer) sayıları en fazladır. Hatta son yıl yıl Japonca kurslarına 6-14 yaş aralığında kimse katılmamıştır.

3.2.6.10.4. Japonca kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımı

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 85. Japonca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri

Japonca kurslarına katılan yetişkinleri betimleyen demografik özelliklerinden biri diğeri de kursiyerlerin eğitim düzeyleri ile ilgilidir. Şekil 85'te kursiyerlerin eğitim düzeylerinin altı yıl toplamındaki dağılımı verilmektedir. Şekilden de anlaşılacağı üzere, Japonca kurslarına en fazla katılımı eğitim düzeyi “yükseköğretim” olan kursiyerler gerçekleştirmiştir. Bu kursiyerler Japonca kurslarına katılan tüm kursiyerlerin % 55.93'ünü oluşturmaktadır. *Yükseköğretim* düzeyinden sonra ise sırasıyla *genel lise* (% 37.46), *ilköğretim* (%4.06), *meslek lisesi* (%1.45), *ilkokul* (%0.55) mezunları, *okuryazar* (%0.55) ve *okumaz yazmaz/diğerleri* (%0.05) gelmektedir.

Kursiyerlerin yıllara göre eğitim düzeyleri dağılımı Çizelge 86 baz alınarak detaylandırıldığında ise, 2010-2011 yılı hariç beş yılda *yükseköğretim*, *lise* ve *ilköğretim* mezunlarının sıralaması değişmediği görülmektedir. Ancak 2010-2011 yılında Japonca kurslarına en fazla lise mezunları katılmıştır. Aynı şekilde sadece ilk yıl *ilkokul* mezunu kursiyerlerin sayısı *meslek lisesi* mezunu kursiyerlerin; 2010-2012 yılları arasında ise *okuryazar* kursiyerlerin sayısı *ilkokul* mezunu kursiyerlerin sayısını geçmiştir. Ayrıca ilk ve son yıl *okuryazar*; ilk beş yıl ise *okumaz yazmaz* kursiyerlere rastlanmamıştır.

3.2.6.9.5. Japonca kurslarına katılan kursiyerlerin bölgelere göre dağılımı.

2009-2015 yılları arasında toplamda 7 bölgede açılan Japonca kurslarına katılan kursiyerlerin, yıllara göre dağılımı Çizelge 87'de verilmektedir. Çizelge 87, yine Japonca kursu açılan bölgelerin dağılımını veren Çizelge 43 (Bkz. Bölüm 3.1.4.10) ile

birlikte incelendiğinde, bölgelere göre kurs sayılarındaki sıralamayla, kursiyer bazında sıralamanın ilk üç bölge hariç farklılık gösterdiği görülmektedir. Altı yıl toplamında en fazla kursiyerin Japonca kurslarına katıldığı bölge yine en fazla kurs açılan Doğu Marmara bölgesidir. Bu bölgede toplamda 850 kursiyere rastlanmıştır. Doğu Marmara'dan sonra ise en fazla kursiyere sahip bölgeler sırasıyla Ege (604 kursiyer), Batı Anadolu (350 kursiyer) ve Orta Anadolu'dur (148 kursiyer). En az kursiyer ise yine en az Japonca kursu (2 kurs) açılan Akdeniz Bölgesinde bulunmaktadır. Bu bölgede tüm yıllar toplamında 40 kursiyer Japonca kursuna katılmıştır.

Çizelge 87

Japonca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı

Bölgeler	KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						Toplam
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	
TR1 İSTANBUL	12	0	0	0	17	97	126
TR2 BATI MARMARA	53	31	0	23	0	35	142
TR3 EGE	0	0	124	207	130	143	604
TR4 DOĞU MARMARA	248	177	158	61	146	69	859
TR5 BATI ANADOLU	0	134	0	18	66	132	350
TR6 AKDENİZ	0	20	0	0	20	0	40
TR7 ORTA ANADOLU	58	0	0	68	0	22	148

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Yine Çizelge 87 dikkatli incelendiğinde, kurs açılan her bir yılda sıralamanın da farklılık gösterdiği görülmektedir. İlk üç yıl ve 2013-2014 yılında en fazla kursiyere Doğu Marmara'da; 2012-2013 ve 2014-2015 yılında ise Ege bölgesinde rastlanmaktadır.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından (2016) alınan veriler göz önünde bulundurulduğunda ise, Japonca kurslarına katılan kursiyerlerin demografik özelliklerinin bölgelere göre ve bu bölgelerde kurs açılan illere (Japonca kursu açılan illerin detaylı dağılımı bölüm 3.1.4.10, Çizelge 44'te verilmiştir.) göre dağılımı ile ilgili şunlar söylenebilir:

- Japonca kursu açılan her bir yılda, yine kurs açılan bölgelerde cinsiyet bazında dağılıma bakıldığında, genel olarak kadın kursiyer sayılarının (bazı bölgeler dışında) erkek kursiyer sayılarından fazla olduğu görülmektedir.
- 2009-2010 ve 2011-2012 yılında kurs açılan tüm bölgelerde (Bkz. Çizelge 87) kurslara en fazla kadınlar katılmıştır.
- 2010-2011 yılında Doğu Marmara Bölgesinde (Kocaeli, Eskişehir) en fazla erkek kursiyere rastlanırken; Akdeniz (Mersin) ve Batı Anadolu'da (Konya) en fazla kadın kursiyerler kurslara katılmıştır.
- 2012-2013 yılında Orta Anadolu Bölgesinde kurs açılan Nevşehir hariç diğer bölgelerde (Ege, Batı Marmara, Doğu Marmara) en fazla kadın kursiyerler kurslara katılmıştır. Nevşehir'de ise 43 erkek, 25 kadın kursiyer kurslara katılmıştır.
- 2013-2014 yılında TR1 İstanbul, TR3 Ege ve TR6 Akdeniz (Antalya) hariç kurs açılan tüm bölgelerde en fazla kadın kursiyerlere rastlanmıştır. Adı geçen bu üç bölgede ise kurslara en fazla erkek kursiyerler katılmıştır.
- 2014-2015 yılında sadece TR2 Batı Marmara Bölgesinde erkek kursiyer sayısı kadın kursiyer sayısını geçmiştir.
- Kursiyerlerin bölgelere göre yaş dağılımına bakıldığında ise en fazla kurslara 15-22 ya da 23-44 yaş aralığındaki kursiyerlerin katıldığı görülmektedir. Dağılım aşağıda verilmektedir:
- 2009-2010 yılında İstanbul ve Nevşehir'de yaşları 23 ila 44 arasında değişen kursiyerlerin; Batı Marmara (Çanakkale, Balıkesir ve Kırklareli) ve Doğu Marmara'da yer alan Kocaeli'de ise 15-22 yaş aralığındaki kursiyerlerin kurslara en fazla katıldığı görülmüştür.
- 2010-2011 yılında sadece Mersin'de 23-44 yaş aralığındaki yetişkinlerin en fazla katılım sağladığı görülürken, kurs açılan diğer bölgelerde (Bkz. Çizelge 87) 15-22 yaş aralığındaki kursiyerlerin sayısı diğer yaş gruplarından fazladır.
- 2012-2013 yılında Ankara ve Nevşehir'de 23-44 yaş aralığındaki kursiyerler kurslara en fazla katılımı gerçekleştirmiştir. Kurs açılan diğer bölgelerde (Ege, Batı Marmara ve Doğu Marmara) 15-22 yaş aralığındaki kursiyer sayısının fazla olduğu görülmektedir.
- 2013-2014 yılında İstanbul ve Antalya'da kurslara en fazla 23-44 yaş aralığındakiler katılmıştır. Diğer bölgelerde en fazla 15-22 yaş aralığındakilere rastlanmaktadır.

- 2014-2015 yılında ise sadece Doğu Marmara (Kocaeli, Sakarya) ve Orta Anadolu'da (Nevşehir) kurslara en fazla yaşları 15 ila 22 yaş arasındakiler katılırken; kurs açılan diğer bölgelerde (Bkz. Çizelge 87) en fazla 23-44 yaş aralığındakiler katılmıştır.
- Kurs açılan bölgelerde kursiyerlerin eğitim düzeyleri ele alındığında en fazla katılımın eğitim düzeyi *yükseköğretim* ya da *lise* olanla tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Dağılım aşağıdaki maddelerde verilmiştir.
- 2009-2010 yılında İstanbul ve Kocaeli'de kurslara en fazla yükseköğretim mezunları katılmıştır. Batı Marmara ve Orta Anadolu Nevşehir'de en fazla lise mezunlarına rastlanmıştır.
- 2010-2011 yılında Doğu Marmara Bölgesi hariç tüm bölgelerde (Batı Marmara, Akdeniz (Antalya), Batı Anadolu (Konya)) en fazla katılımı lise mezunları gerçekleştirmiştir. Doğu Marmara Bölgesi'nde ise yükseköğretim eğitim düzeyindekilerin en fazla katılım sağladığı görülmektedir.
- 2011-2012 yılında kurs açılan tüm bölgelerde (Bkz. Çizelge 87) kurslara en fazla katılanların hepsi yükseköğretim mezunudur.
- 2012-2013 yılında Ege ve Doğu Marmara dışında tüm bölgelerde (Batı Anadolu, Orta Anadolu (Nevşehir)) kurslara en fazla lise mezunları katılmıştır.
- 2013-2014 yılında ise sadece Batı Anadolu'da lise mezunları kurslara en fazla katılım sağlamıştır. Kurs açılan diğer bölgelerde (İstanbul, Ege, Akdeniz, Doğu Marmara, Batı Marmara) en fazla yükseköğretim mezunları kurslara katılmıştır.
- 2014-2015 yılında ise sadece Doğu Marmara'da lise mezunlarının Japonca kurslarına en fazla katıldığı görülmektedir. Kurs açılan diğer bölgelerde (Bkz. Çizelge 87) ise en fazla yükseköğretim mezunlarına rastlanmaktadır.

3.2.6.11. Rusça

3.2.6.11.1. Rusça kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre genel dağılımı.

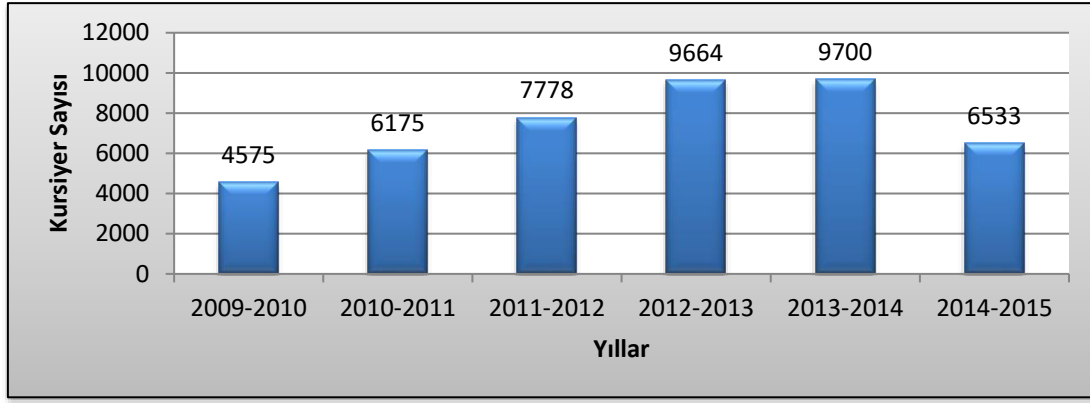
Araştırma kapsamındaki altı yılda ülke genelindeki halk eğitimi merkezlerinde açılan 1.881 Rusça kursuna (kurs sayıları bölüm 3.1.4.11, Çizelge 45'de verilmiştir.) toplamda 44.425 kişi katılmıştır. 2009-2015 yılları arasında Rusça kurslarına katılan kursiyerlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumunun yıllara göre dağılımı ise Çizelge 88'de detaylı olarak verilmektedir.

Çizelge 88

Rusça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri

		KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						
Kursiyer		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Yaş								
6-14 Yaş	N	80	198	120	166	166	0	730
	%	1.75	3.20	1.54	1.72	1.71	0	1.64
15-22 Yaş	N	1902	2502	3167	3830	3890	2185	17476
	%	41.58	40.52	40.72	39.63	40.10	33.44	39.34
23-44 Yaş	N	2151	2995	3774	4686	4526	3519	21651
	%	47.02	48.50	48.52	48.49	46.66	53.86	48.74
45+ Yaş	N	442	480	717	982	1118	829	4568
	%	9.66	7.77	9.22	10.17	11.52	12.69	10.28
Cinsiyet								
Kadın	N	1589	2322	2929	3743	3914	2943	17440
	%	34.74	37.60	37.66	38.74	40.35	45.05	39.25
Erkek	N	2986	3853	4849	5921	5786	3590	26985
	%	65.26	62.40	62.34	61.26	59.65	54.95	60.75
Eğitim Düzeyi								
Okumaz yazmaz/diğer	N	1	11	5	3	2	0	22
	%	0.03	0.17	0.07	0.03	0.03	0	0.06
Okuryazar	N	9	75	85	131	127	61	488
	%	0.20	1.22	1.09	1.36	1.31	0.94	1.10
İlkokul	N	117	118	210	262	226	125	1058
	%	2.56	1.92	2.70	2.72	2.33	1.91	2.38
İlköğretim	N	326	506	783	953	743	356	3667
	%	7.13	8.19	10.07	9.86	4.88	5.44	8.25
Genel Lise	N	2080	2990	3127	3935	4068	2568	18768
	%	45.46	48.42	40.20	40.72	41.94	39.31	42.24
Meslek Lisesi	N	164	208	304	411	496	54	1637
	%	3.58	3.37	3.90	4.25	5.11	0.83	3.69
Yükseköğretim	N	1878	2267	3264	3969	4038	3369	18785
	%	41.04	36.71	41.96	41.06	41.63	51.57	42.28
Toplam		4575	6175	7778	9664	9700	6533	44425

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

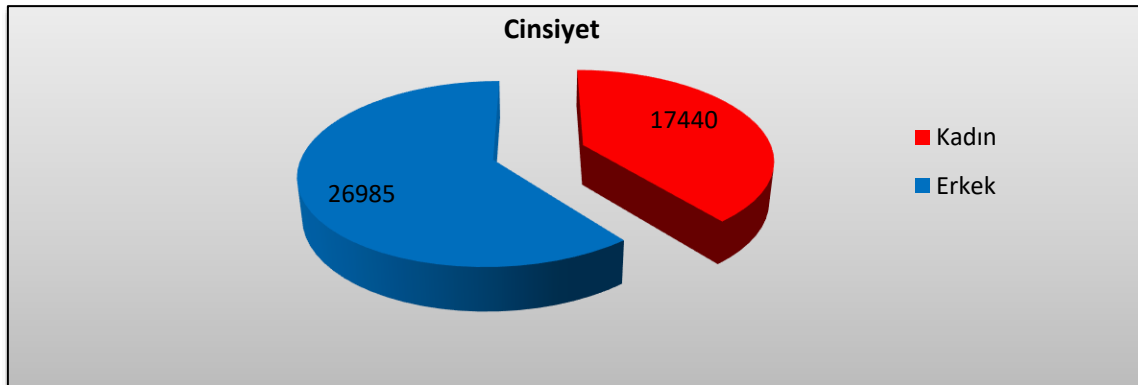
Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 86. Yıllara Göre Rusça Kursiyer Sayıları

Rusça kurslarına katılan kursiyerlerin sayısını veren Çizelge 88 ve Şekil 86, yine açılan kurs sayısının dağılımını veren Çizelge 45 ve Şekil 14 ile birlikte ele alındığında, kurs sayısı ile kursiyer sayısı dağılımı arasında genel olarak doğru bir orantı (2013-2014 yılı dışında) olduğu görülmektedir. Kurs sayısı arttıkça ya da azaldıkça kursiyer sayıları da artmış ya da azalmıştır.

Şekil 86'ya göre, 2009-2010 yılından 2013-2014 yılına kadar kursiyer sayısının doğrusal olarak arttığı; son yıl ise azaldığı görülmektedir. En fazla kursiyere (9.700) 2013-2014; en az kursiyere (4.575) ise 2009-2010 yılında rastlanmaktadır. Ancak kurs sayısının dağılımı ile kıyaslandığında, kurs sayıları kursiyer sayılarının aksine, 2013-2014 yılı itibarı ile azalmaya başlamış ve hatta en fazla Rusça kursu (379) 2012-2013 yılında açılmıştır.

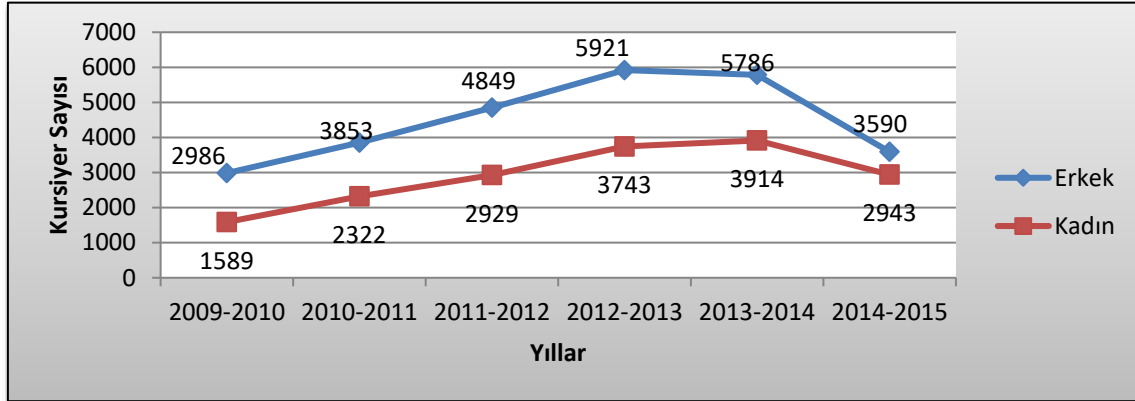
3.2.6.11.2. Rusça kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 87. Rusça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Araştırma kapsamındaki altı yıl toplamında halk eğitimi merkezlerinde açılan Rusça kurslarına en fazla erkek kursiyerler katılmıştır. Erkek kursiyerler Rusça kurslarına katılan tüm kursiyerlerin % 60.75'ini oluştururken, kadın kursiyer oranı %39.25'tir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

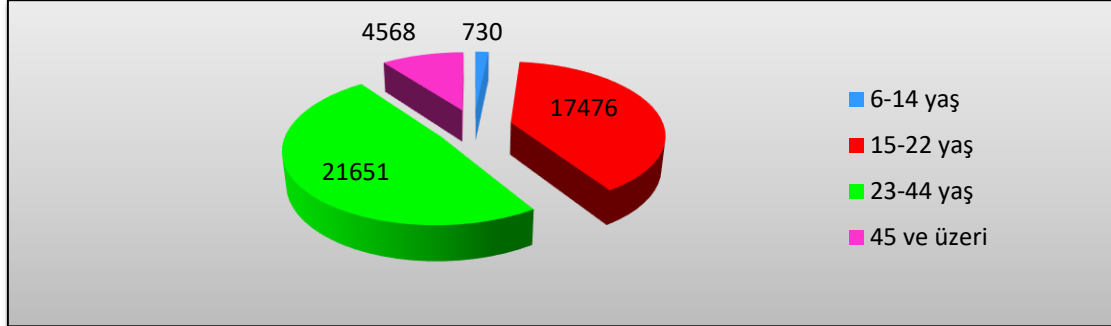
Şekil 88. Rusça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Rusça kurslarına katılan kursiyerlerin araştırma kapsamındaki her bir yılda cinsiyete göre dağılımları Şekil 88'de verilmiştir. Şekil 88 Çizelge 88 ile birlikte dikkatli incelendiğinde, kadın kursiyer sayısının 2013-2014; erkek kursiyer sayısının ise 2012-2013 yılına kadar doğrusal olarak arttığı ve belirtilen yıllar itibarıyla da tekrar düşüşe geçtiği görülmektedir. Rusça kurslarına kadın kursiyerler en fazla (3.914) 2013-2014; erkek kursiyerler (5.921) ise 2012-2013 yılında katılmıştır. Her iki cinsiyetin en az katılım gösterdiği yıl ise 2009-2010 yılıdır. Belirtilen bu yılda kurslara 1.589 kadın, 2.986 erkek kursiyer katılmıştır.

3.2.6.7.3. Rusça kurslarına katılan kursiyerlerin yaşa göre dağılımı.

Şekil 89'da 2009-2015 yılları arasında halk eğitimi merkezlerinde açılan Rusça kurslarına katılan kursiyerlerin altı toplamındaki yaşlara göre dağılımı verilmiştir. Aynı şekil Çizelge 88 ile birlikte ele alındığında, kurslara en fazla yaşları 23 ile 44 arasında değişen kursiyerlerin katıldığı görülmektedir. Bu kursiyerler Rusça kurslarına katılan tüm kursiyerlerin neredeyse yarısını (%48.74) oluşturmaktadır. Kurslara en fazla katılım gösteren ikinci yaş grubunun 15-22 yaş aralığındaki kursiyerler (% 39.34) olduğu görülürken, bu grubu ise %10.20 gibi bir oranla 45 yaş ve üzeri kursiyerler takip

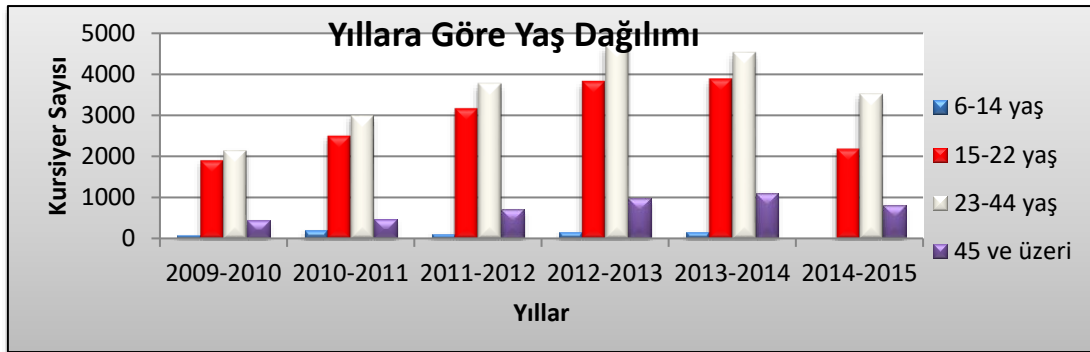
etmiştir. Kurslara en az yaşları 6 ila 14 arasında değişen kursiyerler katılmıştır. Bu kursiyerler Rusça kurslarına katılan tüm kursiyerlerin % 1.64'ünü oluşturmaktadır

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 89. Rusça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı

Şekil 90 ve Çizelge 88 baz alınarak Rusça kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre yaş dağılımları detaylı olarak incelendiğinde, tüm yıllar toplamında olduğu gibi her bir yılda da kursiyer yaş dağılımı benzerlik göstermiştir. Tüm yıllarda kurslara en fazla katılanlar yine yaşları 23 ila 44 yaş; en az katılanlar ise aynı şekilde 6 ila 14 yaş arasında değişen kursiyerler olmuştur. Hatta son yıl 6-14 yaş aralığında kursiyere rastlanmamıştır.

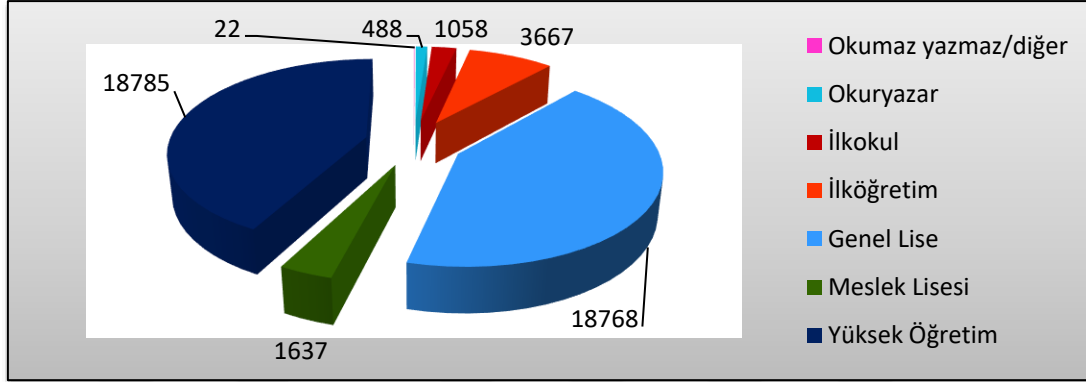
Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 90. Rusça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı

Yine Şekil 90'a bakıldığında 23-44 yaş grubu dışındaki tüm yaş gruplarının sayısında 2013-2014 yılına kadar doğrusal bir artış gözlenmiş ve bu yaş gruplarında en fazla katılım da yine bu yılda görülmüştür. Sadece 23-44 yaş aralığındaki kursiyer

sayıları 2012-2013 yılına kadar doğrusal olarak artmıştır. Bu yaş grubunda ise en fazla katılım (4.686 kursiyer) yine 2012-2013 yılında olmuştur.

3.2.6.11.4. Rusça kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımı.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 91. Rusça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri

Şekil 91’de Rusça kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerinin altı yıl toplamındaki dağılımı verilmektedir. Şekilden de anlaşılacağı üzere, Rusça kurslarına en fazla eğitim düzeyi *yükseköğretim* ve *lise (genel)* olan kursiyerler katılmıştır. Bu kursiyerler Rusça kurslarına katılan kursiyerlerin büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Yükseköğretim düzeyindekilerin oranı % 42.28 iken, lise (genel) düzeyindekilerin oranı ise % 42.24’tür. Bu iki eğitim düzeyinden sonra ise sırasıyla *ilköğretim* (% 8.25), *meslek lisesi* (%3.69), *ilkokul* (%2.38) mezunları ile *okuryazarlar* (% 1.10) gelmektedir. En az katılım ise *okumaz yazmaz/diğer* kursiyerler tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu kursiyerlerin oranı % 0.06’dır.

Çizelge 88 dikkatli incelendiğinde ise, kursiyerlerin eğitim durumlarına göre dağılımları bazı yıllar hariç genel olarak benzerlik göstermektedir. Toplamda sayıları birbirine yakın olan yükseköğretim ve genel lise mezunlarının sayısı yıllar içinde değişiklik göstermiştir. 2009-2010 ve 2013-2014 yıllarında en fazla katılımı genel lise mezunları gerçekleştirirken; diğer yıllarda *yükseköğretim* mezunlarının sayısının tüm eğitim düzeylerinden fazla olduğu görülmektedir. Bir dikkat çekici nokta ise, 2014-2015 yılında ilköğretim mezunları ve okuryazarların sayısının meslek lisesi mezunlarının sayısından fazla olmasıdır. Son yılda okumaz yazmaz kursiyerlere rastlanmamakla birlikte, meslek lisesi mezunları en az katılım gerçekleştiren kursiyerler olmuştur.

3.2.6.11.5. Rusça kurslarına katılan kursiyerlerin bölgelere göre dağılımı.

2009-2015 yılları arasında 12 bölgede açılan İngilizce kurslarına katılan kursiyerlerin, yıllara göre dağılımı Çizelge 81’de verilmektedir. Çizelge 81 yine Rusça kursu açılan bölgelerin dağılımını veren Çizelge 46 (Bkz. Bölüm 3.1.4.11) ile birlikte incelendiğinde, bölgelere göre kurs sayılarındaki sıralamayla, kursiyer bazında sıralamanın genel olarak benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Çizelge 89

Rusça Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR							
Bölgeler	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
TR1 İSTANBUL	544	592	894	1268	1486	1024	5808
TR2 BATI MARMARA	83	213	233	425	588	427	1969
TR3 EGE	409	458	744	1154	1231	962	4958
TR4 DOĞU MARMARA	764	1091	995	1119	1102	792	5863
TR5 BATI ANADOLU	356	491	783	945	1184	704	4463
TR6 AKDENİZ	1974	2654	3009	3597	2881	1615	15730
TR7 ORTA ANADOLU	0	39	68	47	0	0	154
TR8 BATI KARADENİZ	163	303	171	340	304	275	1556
TR9 DOĞU KARADENİZ	201	158	506	360	392	338	1955
TRA KUZEYDOĞU ANADOLU	41	130	34	194	396	248	1043
TRB ORTADOĞU ANADOLU	27	31	77	73	78	69	355
TRC GÜNEYDOĞU ANADOLU	13	15	264	142	58	79	571

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Araştırma kapsamındaki altı yıl toplamında en fazla kurs açılan bölgelerde yine en fazla kursiyere rastlanmaktadır. Rusça kurslarına en fazla katılım yine en fazla Rusça kursu açılan TR6 Akdeniz Bölgesinde açılmıştır. Akdeniz Bölgesini Doğu Marmara,

İstanbul, Ege ve Batı Anadolu bölgeleri takip etmiştir. En az kursiyere ise yine en az Rusça kursu açılan TR7 Orta Anadolu Bölgesinde rastlanmıştır. Her ne kadar kursiyer bazında sıralama kurs bazında sıralamayla doğru orantılı gibi görünse de, 95 kurs açılan Doğu Karadeniz Bölgesi kursiyer sıralamasında, 72 kurs açılan Batı Marmara Bölgesinin gerisinde kalmıştır. Batı Marmara'da 1.969, Doğu Karadeniz Bölgesinde ise 1.955 kursiyer kurslara katılmıştır.

Tüm bunların dışında, kursiyer sayılarının yıllar içindeki bölgelere göre dağılımında en fazla kurs açılan ilk üç bölge dahil tüm bölgelerde her yıl değişiklik (Bkz. Çizelge 89) olduğu görülmektedir. 2009-2012 yılları arasında ilk sıralarda Akdeniz, Doğu Marmara, İstanbul yer alırken; 2012-2015 yılları arasında sıralama Akdeniz, İstanbul ve Ege olarak değişmiştir.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından (2016) alınan veriler, göz önünde bulundurulduğunda ise, kursiyerlerin demografik özelliklerinin bölgelere göre dağılımı ile ilgili şunlar söylenebilir:

- Çizelge 89'da da görüldüğü üzere Orta Anadolu Bölgesi dışında tüm bölgelerde her yıl Rusça kursu açılmış ve bu kurslara katılım gerçekleşmiştir. Orta Anadolu Bölgesinde sadece 2010-2013 yılları arasında kursiyerlere rastlanmaktadır. Bu durumda Rusça kursu açılan her yıl ve her bölgede genel olarak en fazla katılımın erkek kursiyerler tarafından gerçekleştirildiği söylenebilir.
- 2009-2010, 2011-2012, 2013-2014 yıllarında kurs açılan tüm bölgelerde (kurs açılan bölgeler Çizelge 89'da verilmiştir) kurslara en fazla erkekler katılmıştır.
- Bunların dışında kalan üç yılda ise bazı bölgelerde kadın kursiyer sayısının erkek kursiyer sayısından fazla olduğu görülmektedir.
- 2010-2011 yılında sadece Güneydoğu Anadolu Bölgesinde (Adıyaman Kahta) kadın kursiyer sayısı erkek kursiyer sayısından fazladır.
- 2012-2013 yılında ise Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde (Erzurum ve Bayburt) kadın kursiyer sayısı erkek kursiyer sayısından fazladır.
- 2014-2015 yılında ise Batı Marmara, Doğu Karadeniz ve Kuzeydoğu Anadolu Bölgelerinde kadın kursiyerler kurslara erkek kursiyerlerden daha fazla talep göstermiştir.
- Kursiyerlerin araştırma kapsamındaki yıllarda bölgelere göre yaş dağılımına bakıldığında ise genel olarak en fazla katılımın 23-44 ve 15-22 yaş aralığında

seyrettiği görülmektedir. Kursiyerlerin yaşlara göre dağılımı aşağıdaki maddelerde verilmektedir.

- 2009-2010 yılında Batı Marmara, Doğu Marmara, Batı Anadolu ve Batı Karadeniz Bölgelerinde 15-22 yaş aralığındakiler; İstanbul, Ege, Akdeniz, Doğu Karadeniz, Kuzeydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde ise 23-44 yaş aralığındaki kursiyerler en fazla katılımı gerçekleştirmiştir.
- 2010-2011 yılında Batı Marmara, Doğu Marmara, Batı Anadolu, Batı Karadeniz, Doğu Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde en fazla katılımın 15- 22 yaş aralığındakilerce gerçekleştirildiği görülmektedir. İstanbul, Ege, Akdeniz, Orta Anadolu, Kuzeydoğu Anadolu ve Ortadoğu Anadolu Bölgelerinde ise Rusça kurslarına en fazla yaşları 23 ila 44 arasında değişen kursiyerler katılmıştır.
- 2011-2012 yılında Batı Marmara, Batı Anadolu, Orta Anadolu, Batı Karadeniz, Doğu Karadeniz, Kuzeydoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde en fazla katılım 15 -22 yaş aralığındakilerce sağlanırken; İstanbul, Ege, Doğu Marmara, Akdeniz, Ortadoğu Anadolu Bölgelerinde ise 23-44 yaş aralığındakilerce gerçekleştirilmiştir.
- 2012-2013 yılında Orta Anadolu, Batı Karadeniz, Kuzeydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde Rusça kurslarına en fazla 15-22 yaş aralığındakiler katılmıştır. Bu bölgeler dışında kurs açılan tüm bölgelerde (Bkz. Çizelge 89 en fazla katılım 23-44 yaş aralığındakilerce gerçekleştirilmiştir.
- 2013-2014 yılında ise Batı Anadolu, Batı Karadeniz, Kuzeydoğu Anadolu ve Ortadoğu Anadolu bölgelerinde kurslara en fazla yaşları 15 ila 22 arasında değişen kursiyerler katılmıştır. Kurs açılan diğer bölgelerde (Bkz. Çizelge 89) ise en fazla katılımı 23-44 yaş aralığındakiler gerçekleştirmiştir.
- 2014-2015 yılında ise Güneydoğu Anadolu, Kuzeydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Batı Karadeniz Bölgelerinde kurslara en fazla 15-22 yaş aralığındakiler katılmıştır. Kurs açılan diğer bölgelerde (Bkz. Çizelge 89) ise 23-44 yaş aralığındakilerin sayısının en fazla olduğu görülmektedir.
- Kursiyerlerin eğitim durumlarına göre bölgeler içindeki dağılımlarına bakıldığında en fazla katılımın “ lise (genel)” ve “yükseköğretim” eğitim düzeyindekiler tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Sadece 2010-2011

yılında Güneydoğu Anadolu Bölgesinde kurs açılan Adıyaman Kâhta'da kurslara katılan 15 kursiyerin tamamı ve yine 2013-2014 yılında Güneydoğu Anadolu Bölgesinde kurslara katılan 58 kursiyerin 29'u "meslek lisesi" düzeyinde eğitime sahiptir. Bölgelere göre detaylı dağılım aşağıdaki maddelerde verilmiştir.

- 2009-2010 yılında Batı Marmara, Batı Anadolu, Akdeniz, Batı Karadeniz, Kuzeydoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde kurslara en fazla eğitim düzeyi *genel lise* olanlar katılmıştır. Bunların dışında Rusça kursu açılan tüm bölgelerde (Bkz. Çizelge 89) en fazla katılımı "yükseköğretim" eğitim düzeyindekiler gerçekleştirmiştir.
- 2010-2011 yılında İstanbul, Batı Anadolu, Akdeniz, Doğu Karadeniz, Ortadoğu Anadolu Bölgelerinde kurslara en fazla lise mezunları katılmıştır. Diğer bölgelerde ise yükseköğretim düzeyindekilerin en fazla katılım sağladığı görülmektedir.
- 2011-2012 yılında ise İstanbul, Ege, Doğu Marmara ve Batı Anadolu'da "yükseköğretim" eğitim düzeyindekilerin kurslara en fazla katıldığı görülürken; geriye kalan sekiz bölgede (Bkz. Çizelge 89) en fazla katılımı lise (genel) düzeyinde eğitimi olanlar gerçekleştirmiştir.
- 2012-2013 yılında İstanbul, Akdeniz, Orta Anadolu, Doğu Karadeniz, Kuzeydoğu Anadolu ve Ortadoğu Anadolu Bölgelerinde kurslara en fazla lise (genel) eğitim düzeyindekiler; kurs açılan diğer bölgelerde (Bkz. Çizelge 89) ise "yükseköğretim" düzeyindekiler katılmıştır.
- 2013-2014 yılında sadece Ege, Akdeniz, Kuzeydoğu Anadolu Bölgelerinde kurslara en fazla *genel lise* düzeyinde eğitime sahip olan kursiyerler katılmıştır. Kurs açılan diğer bölgelerde (Bkz. Çizelge 89) ise en fazla katılımı "yükseköğretim" düzeyindekiler gerçekleştirmiştir.
- 2014-2015 yılında ise Akdeniz, Batı Karadeniz, Kuzeydoğu Anadolu ve Güneydoğu Bölgelerinde kurslara en fazla katılan kursiyerlerin eğitim düzeyi *genel lisedir*. Rusça kursu açılan diğer bölgelerin tamamında ise en fazla katılımı *yükseköğretim* düzeyindekiler gerçekleştirmiştir.

3.2.6.12. Yabancılar İçin Türkçe

3.2.6.12.1. “Yabancılar için Türkçe” kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre genel dağılımı.

Çizelge 90

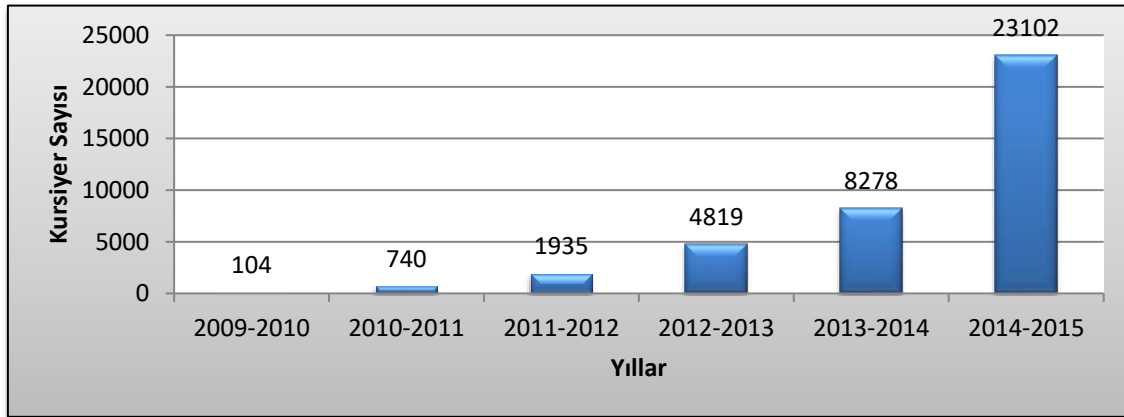
Yabancılar İçin Türkçe Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri

		KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						
Kursiyer		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Yaş								
6-14 Yaş	N	3	51	251	959	1324	3320	5908
	%	3	7	13	20	16	14	15
15-22 Yaş	N	12	154	418	1141	1813	7119	10657
	%	11	21	22	24	22	31	27
23-44 Yaş	N	53	276	887	1848	3667	9794	16525
	%	51	37	46	38	44	42	43
45+ Yaş	N	36	259	379	871	1474	2869	5888
	%	35	35	19	18	18	13	15
Cinsiyet								
Kadın	N	69	450	1165	2684	4444	18016	26828
	%	66	61	60	56	54	78	69
Erkek	N	35	290	770	2135	3834	5086	12150
	%	34	39	40	44	46	22	31
Eğitim Düzeyi								
Okumaz yazmaz/diğer	N	2	60	238	671	790	211	1972
	%	2	8	12	14	10	1	5
Okuryazar	N	2	36	128	498	315	11068	12047
	%	2	5	7	10	4	48	31
İlkokul	N	7	21	216	1047	1651	4366	7308
	%	7	3	11	22	20	19	19
İlköğretim	N	5	52	272	617	1150	1890	3986
	%	5	7	14	13	14	8	10
Genel Lise	N	21	302	654	1113	2195	2664	6949
	%	20	41	34	23	26	11.54	18
Meslek Lisesi	N	1	9	42	92	198	78	420
	%	1	1	2	2	2	0.34	1
Yükseköğretim	N	66	260	385	781	1979	2825	6296
	%	63	35	20	16	24	12.12	16
Toplam		104	740	1935	4819	8278	23102	38978

Kaynak: MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

2009-2015 yılları arasında açılan “Yabancılar için Türkçe” kurslarına katılan kursiyerlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumunun yıllara göre dağılımı yukarıda yer alan Çizelge 90’da detaylı olarak verilmektedir. Çizelgede de görüldüğü gibi, araştırma kapsamındaki altı yılda ülke genelindeki halk eğitimi merkezlerinde açılan 2.568 “Yabancılar için Türkçe” kursuna (açılan kurs sayıları bölüm 3.1.4.8, Çizelge 48’de verilmiştir.) toplamda 38.978 kişi katılmıştır.

Şekil 92 ve Çizelge 90 birlikte ele alındığında ise, 2009-2015 yıllarında açılan *Yabancılar için Türkçe* kurslarına en fazla katılımın (23.102 kursiyer) 2014-2015 yılında, en az katılımın (104 kursiyer) 2009-2010 yılında gerçekleştiği görülmektedir.

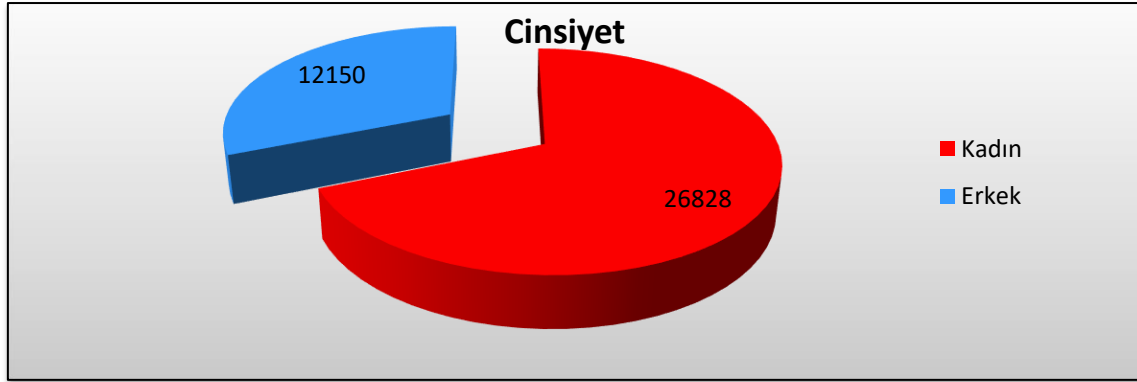
Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 92. Yıllara Göre Yabancılar için Türkçe Kursu Kursiyer Sayıları

2009-2015 yıllarında halk eğitimi merkezlerinde açılan *Yabancılar için Türkçe* kursuna katılan kursiyerlerin yıllara göre sayıları Şekil 93’de verilmektedir. Kursiyer sayıları, kurs sayılarının dağılımını veren Şekil 17 (Bkz. bölüm 3.1.4.12) ile birlikte değerlendirildiğinde kurs sayılarındaki artışla kursiyer sayıları arasında doğru bir orantı olduğu görülmektedir. Kurs sayılarının arttığı her yılda kursiyer sayıları da artmıştır.

3.2.6.12.2. “Yabancılar için Türkçe” kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı.

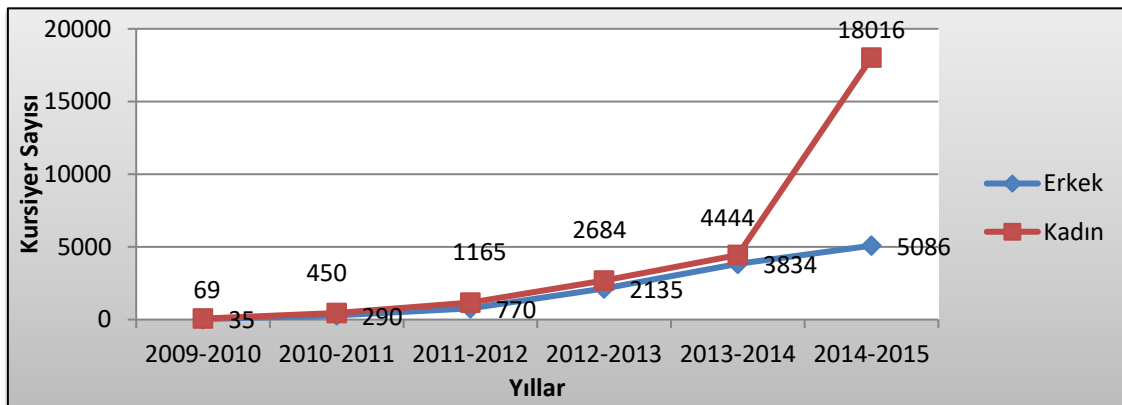
Şekil 93’te *Yabancılar için Türkçe* kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı verilmektedir. Şekilden ve Çizelge 90’dan de anlaşılacağı üzere, *Yabancılar için Türkçe* kurslarına altı yıl toplamında en fazla kadınlar katılmıştır. Kadın kursiyerlerin oranı % 69 iken, erkek kursiyerlerin oranı % 31’dir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 93. Yabancılar İçin Türkçe Kursuna Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

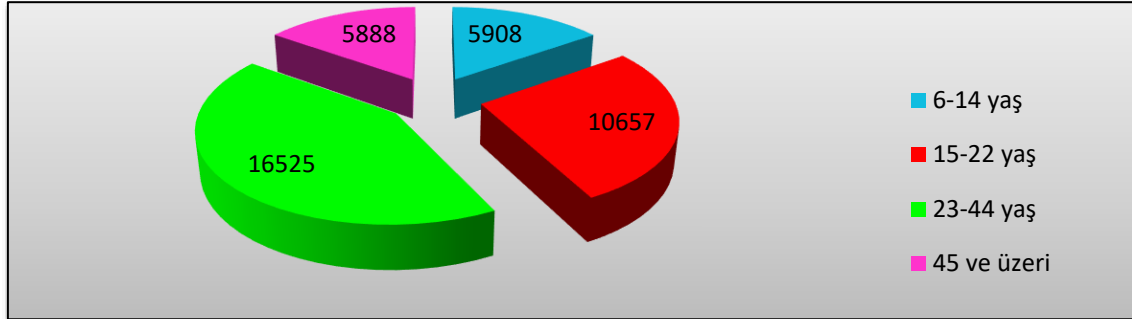
Şekil 94'e bakıldığında ise, *Yabancılar için Türkçe* kurslarına katılan kursiyerlerin kurs açılan altı yıldaki cinsiyete göre dağılımı görülmektedir. Çizelgede de görüldüğü üzere, gerek erkek gerekse de kadın kursiyer sayıları her yıl doğrusal olarak artmıştır. Ancak kadın kursiyer sayısında son yıl ciddi bir artış yaşanmıştır. 2014-2015 kadın kursiyer sayısı 2013-2014 yılı kadın kursiyer sayısının dört katından fazladır. Ayrıca her iki cinsiyette de en fazla katılım (18.016 kadın, 5.086 erkek kursiyer) yine son yıl gerçekleşmiştir. En az katılım (35 erkek, 69 kadın kursiyer) ise 2009- 2010 yılında gerçekleşmiştir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 94. Yabancılar İçin Türkçe Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

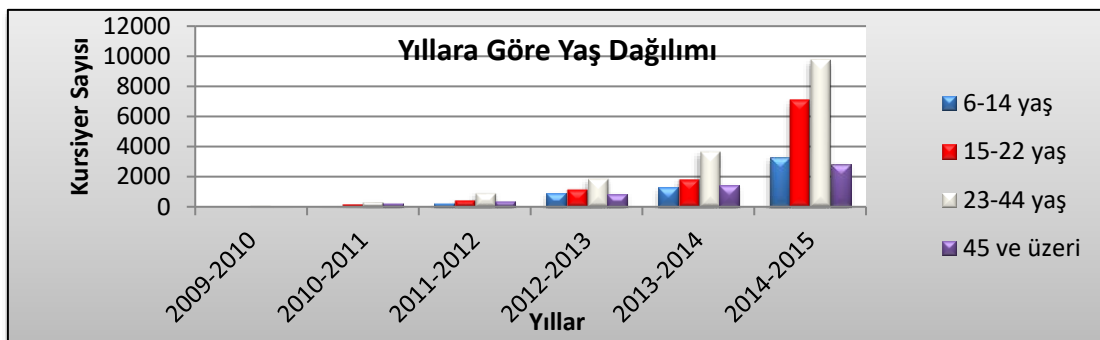
3.2.6.12.3. “Yabancılar için Türkçe” kurslarına katılan kursiyerlerin yaşa göre dağılımı.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 95. Yabancılar İçin Türkçe Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı

2009-2015 yılları arasında halk eğitimi merkezlerinde açılan *Yabancılar için Türkçe* kurslarına katılan kursiyerlerin yaşlarına ilişkin dağılımı gösteren Şekil 95 incelendiğinde, kurslara en fazla 23-44 yaş aralığındaki kursiyerlerin katıldığı görülmektedir. Bu yaş grubu *Yabancılar için Türkçe* kurslarına katılan tüm kursiyerlerin % 43 (16.525 kişi) oluşturmaktadır. 23-44 yaş aralığındaki kursiyerleri ise sırasıyla, 15-22 yaş (10.657) ve 6-14 yaş aralığındaki kursiyerler (5.908 kişi) takip etmiştir. Kurslara en az katılanlar ise 45 yaş ve üzeri kursiyerlerdir. Bu kursiyerler tüm kursiyerlerin % 15’ini (5.888 kişi) oluşturmaktadır.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

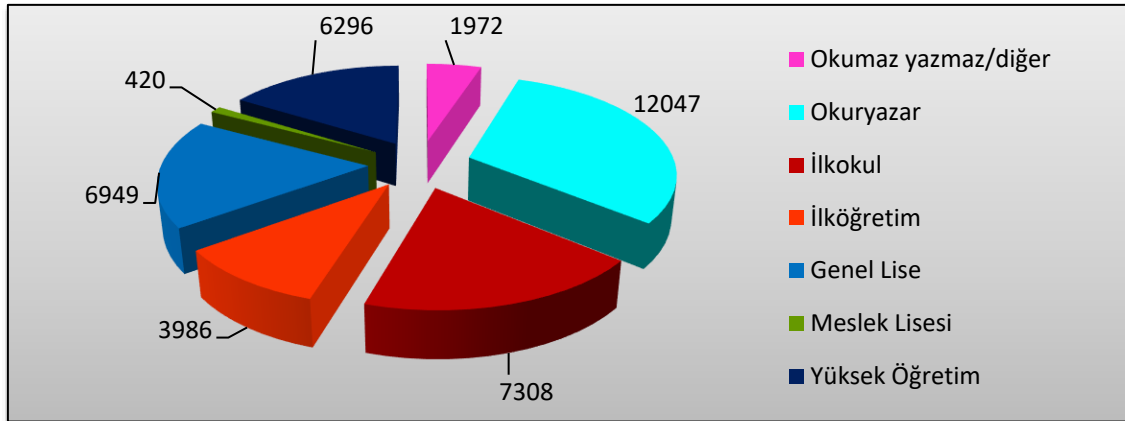
Şekil 96. Yabancılar için Türkçe Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı

Şekil 96’da *Yabancılar için Türkçe* kurslarına katılan kursiyerlerin araştırma kapsamındaki her yılda yaşlarına göre dağılımları verilmektedir. Şekil 96 Çizelge 90 ile

birlikte incelendiğinde, her yaş grubunda kursiyer sayılarının her yıl arttığı görülmektedir. Yine her yıl en fazla katılım 23-44 yaş aralığındaki kursiyerler tarafından gerçekleştirilirken, en az katılım yıllara göre farklılık göstermiştir. 2009-2010, 2010-2011, 2011-2012 ve 2013-2014 yıllarında en az katılımı yaşları 6 ila 14; 2012-2013 ve 2014-2015 yıllarında ise 45 yaş ve üzeri kursiyerler gerçekleştirmiştir. Ayrıca ilk iki yıl ise 45 yaş ve üzeri kursiyerler en fazla katılımı gerçekleştiren ikinci yaş grubu olmuştur.

3.2.6.12.4. “Yabancılar için Türkçe” kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımı.

Yabancılar için Türkçe kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımlarını veren Şekil 97’de görüldüğü üzere, kurslara en fazla *okuryazar* kursiyerler katılmıştır. Bu kursiyerler *Yabancılar için Türkçe* kurslarına katılan tüm kursiyerlerin %31’ini oluşturmaktadır. *Okuryazar* kursiyerlerden sonra ise en fazla katılımı sırasıyla *ilkokul*(%19), *genel lise* (% 18), *yükseköğretim* (% 16), *ilköğretim* (%3.53), *okumaz yazmaz/diğer* (% 5) eğitim düzeyindeki kursiyerler gerçekleştirmiştir. En az katılım gösterenler ise % 1 gibi bir oranla eğitim düzeyi *meslek lisesi* olan kursiyerlerdir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 97. Yabancılar İçin Türkçe Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri

Kursiyerlerin yıllara göre eğitim düzeyleri dağılımı Çizelge 90 baz alınarak detaylandırıldığında ise, her bir yılda kurslara katılım yoğunluğunun eğitim düzeyleri arasında değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Her ne kadar tüm yıllar toplamında en fazla katılım *okuryazar* olarak nitelendirilen kursiyerler tarafından gerçekleştirilmiş olsa

da, 2009-2010 yılında yükseköğretim; 2010-2014 yılları arasında ise en fazla katılımı lise (genel) eğitim düzeyindeki kursiyerler gerçekleştirmiştir. Yine her bir yılda en az katılım, tüm yıllar toplamında olduğu gibi *meslek lisesi* mezunları tarafından gerçekleştirilmiştir.

3.2.6.12.5. “Yabancılar için Türkçe” kurslarına katılan kursiyerlerin bölgelere göre dağılımı.

“Yabancılar için Türkçe” kurslarına katılan kursiyerlerin araştırma kapsamındaki yıllarda bölgelere göre dağılımını veren Çizelge 91 incelendiğinde, açılan “Yabancılar için Türkçe” kursu sayısı (bölgelere göre “Yabancılar için Türkçe” kursu sayıları için Çizelge 49’a bakınız) ile bu kurslara katılan kursiyer sayısının, bölgesel dağılım bakımından genel olarak benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Çizelge 91

Yabancılar İçin Türkçe Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı

Bölgeler	KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						Toplam
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	
TR1 İSTANBUL	19	75	202	433	1510	1506	3745
TR2 BATI MARMARA	0	0	25	234	282	356	897
TR3 EGE	23	188	361	774	1053	1266	3665
TR4 DOĞU MARMARA	0	58	382	679	1338	3167	5624
TR5 BATI ANADOLU	46	48	204	226	783	1248	2555
TR6 AKDENİZ	16	223	387	1030	1340	5963	8959
TR7 ORTA ANADOLU	0	0	165	456	537	812	1970
TR8 BATI KARADENİZ	0	44	105	409	663	897	2118
TR9 DOĞU KARADENİZ	0	0	30	124	114	173	441

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

Çizelge 91 (devam)

Yabancılar İçin Türkçe Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR							
Bölgeler	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
TRA	0	24	4	59	0	31	118
KUZEYDOĞU ANADOLU							
TRB	0	14	0	45	101	259	419
ORTADOĞU ANADOLU							
TRC	0	66	70	350	557	7424	8467
GÜNEYDOĞU ANADOLU							

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Çizelge 91’de de görüleceği üzere, Akdeniz Bölgesi kurs bazında ikinci sırada olmasına rağmen kursiyer bazında ilk sıradadır. 613 kurs açılmış ve bu kurslara 8.959 kişi katılmıştır. Oysaki Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde 628 kurs açılmış ve kurs bazında bu bölge ilk sırada yer almaktadır. Ama kurslara toplamda 8.467 kursiyer katılmış ve bu bölge kursiyer bazında Akdeniz Bölgesinin gerisinde kalarak, ikinci sıraya düşmüştür.

Ayrıca Çizelge 91 dikkatli incelendiğinde, her yıl kursiyer bazındaki sıralamanın bölgesel olarak farklılık gösterdiği görülmektedir. Her ne kadar toplamda Akdeniz bölgesi ilk sırada yer alsada, 2009-2010 yılında yine en fazla Türkçe kurs açılan (5 kurs) Batı Anadolu; 2013-2014 yılında İstanbul (belirtilen bu yılda en fazla kurs (111) Batı Anadolu Bölgesinde açılmasına rağmen kursiyer bazında İstanbul ilk sıradadır); 2014-2015 yılında ise 558 kurs açılan Güneydoğu Anadolu Bölgesi en fazla kurs açılan bölge olmuştur. Ayrıca Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi toplamda en az kurs açılan bölge olmasına rağmen; 2010-2011,2012-2013 yıllarında Ortadoğu Anadolu Bölgesinin önüne geçmiştir. 2009-2010 ve 2013-2014 yıllarında bu bölgede kurs açılmadığı için, belirtilen yıllarda da en az kursiyere sırasıyla Akdeniz ve yine Ortadoğu Anadolu Bölgelerinde rastlanmıştır.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından (2016) alınan veriler göz önünde bulundurulduğunda ise, kursiyerlerin demografik özelliklerinin bölgelere (kurs açılan illere) göre dağılımı ile ilgili şunlar söylenebilir:

- 2009-2010 yılında İstanbul'da kurslara en fazla yaşları 23 ila 44 arasında değişen eğitim düzeyi ilkokul ve yükseköğretim olan erkek kursiyerler katılmıştır.
- Aynı yıl Ege Bölgesinde (Afyon, Muğla) ise kurslara en fazla,45 yaş ve üzeri ve yükseköğretim mezunu kursiyerler katılmıştır.
- Yine 2009-2010 yılında Batı Anadolu'da bulunan Ankara Çankaya'da ise kurslara en fazla yaşları 23 ila 44 arasında değişen ve eğitim düzeyi yükseköğretim olan kadın kursiyerler katılmıştır.
- Aynı yıl Akdeniz Bölgesinde bulunan Antalya Alanya'da kurslara en fazla 45 yaş ve üzeri genel lise mezunu kadın kursiyerler katılmıştır.
- 2010-2011 yılında ise Doğu Marmara (Bursa, İnegöl), Batı Karadeniz (Amasya), Kuzeydoğu Anadolu (Erzurum Yakutiye), Güneydoğu Anadolu (Gaziantep, Kilis) Bölgelerinde kurslara en fazla erkek kursiyerler katılırken; İstanbul, Ege (İzmir, Muğla (Ortaca, Dalaman, Marmaris), Kütahya), Akdeniz (Antalya (Kaş, Manavgat, Alanya)), Bölgelerinde ise en fazla kadın kursiyerler katılmıştır.
- Aynı yıl Batı Anadolu Bölgesinde yer alan Ankara'da kurslara katılan 48 kursiyerin hepsi 23-44 yaş aralığındadır. Bunların 26'sı yükseköğretim, 20'si genel lise, 2'si meslek lisesi mezunudur.
- Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde kurs açılan Erzurum Yakutiye'de ise kurslara 12'si okumaz yazmaz , 12'si okuryazar çoğunluğu erkek kursiyerler katılmıştır. Yine en fazla katılım (17 kişi) 15-22 yaş aralığındaki kursiyerler tarafından gerçekleştirilmiştir.
- Bu bölgelerin dışında kursiyerlerin yaşlarına bakıldığında, yine İstanbul'da en fazla 23-44 yaş aralığındaki kursiyerler katılmıştır. Ege ve Akdeniz bölgelerinde ise 45 yaş ve üzeri kursiyerlerin en fazla katılım sağladığı görülmektedir.
- Yine 2010-2011 yılında Doğu Marmara ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde kurslara en fazla 15-22 yaş aralığındakiler katılmıştır. Sadece Ortadoğu Anadolu Bölgesinde kurslara en fazla 6-14 yaş aralığındaki kursiyerlerin katıldığı görülmektedir.
- 2010-2011 yılında kursiyerlerin eğitim düzeyleri bakımından ele alındığında, Batı Anadolu ile aynı şekilde İstanbul ve Ege'de yükseköğretim; Doğu Marmara, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu'da genel lise; Batı Karadeniz ve

Ortadoğu Anadolu'da (Ortadoğu Anadolu'da kursiyerlerin tamamı) ise en fazla ilköğretim mezunlarının kurslara katıldığı görülmüştür.

- 2011-2012 yılında Batı Marmara, Batı Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde kurslara en fazla erkek kursiyerler katılırken; kurs açılan diğer bölgelerde (Bkz. Çizelge 91) en fazla kadın kursiyerler kurslara katılmıştır.
- Yine aynı yıl kursiyerlerin yaşlarına bakıldığında Doğu Karadeniz ve Kuzeydoğu Anadolu Bölgeleri hariç tüm bölgelerde (kurs açılan bölgeler Çizelge 91'de verilmiştir.) kurslara en fazla yaşları 23 ila 44 arasında değişen kursiyerler katılmıştır.
- Doğu Karadeniz Bölgesinde kurslara en fazla 15-22 yaş aralığındaki kursiyerler katılmıştır.
- Ayrıca Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde Erzurum'da açılan kursa katılan toplam 4 kursiyerin 4'ü de erkek, 15-22 yaş aralığında ve okuryazar eğitim düzeyindeki kimselerdir.
- Kursiyerlerin 2011-2012 yılındaki eğitim düzeylerine bakıldığında ise sadece Batı Marmara'da kurslara en fazla ilköğretim (14 kişi) mezunu katılmıştır.
- Yine aynı yıl Orta Anadolu Bölgesinde en fazla ilköğretim; Batı Anadolu Bölgesinde ise yükseköğretim mezunları kurslara katılmıştır.
- İstanbul, Ege, Doğu Marmara, Orta Anadolu, Batı Karadeniz, Doğu Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde ise en fazla lise(genel) mezunlarının kurslara katıldığı görülmektedir.
- 2012-2013 yılında ise İstanbul, Doğu Marmara, Batı Anadolu, Akdeniz, Kuzeydoğu Anadolu Bölgelerinde kurslara en fazla kadın; Ege, Orta Anadolu, Doğu Karadeniz, Ortadoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde ise erkek kursiyerler katılmıştır.
- 2012-2013 yılında Yabancılar için Türkçe kurslarına katılan kursiyerlerin yaşlarına bakıldığında sadece Batı Karadeniz, Ortadoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde kurslara en fazla yaşları 6 ila 14 yaş arasında değişen kursiyerler katılmıştır.
- Aynı yıl yine sadece Doğu Karadeniz Bölgesinde kurslara en fazla 15-22 yaş aralığındaki kursiyerlerin katıldığı gözlenirken; kurs açılan diğer bölgelerde (İstanbul, Ege, Batı Marmara, Doğu Marmara, Akdeniz, Batı Anadolu, Akdeniz, Orta Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu Bölgelerinde yaşları 23 ila 44 yaş arasında değişen kursiyerlerin kurslara en fazla katıldığı görülmektedir.

- Tıpkı yaş ve cinsiyet dağılımında olduğu gibi 2012-2013 yılında kurslara en fazla katılım gösteren kursiyerlerin eğitim düzeylerinin de bölgeden bölgeye değiştiği görülmüştür.
- Sadece Batı Karadeniz bölgesinde kurslara en fazla *okumaz yazmaz* kursiyerler (251 kişi) katılmıştır
- Batı Marmara, Doğu Marmara, Batı Anadolu, Kuzeydoğu Anadolu ve Ortadoğu Anadolu Bölgelerinde ilkokul; Ege, Akdeniz, Orta Anadolu ve Doğu Karadeniz Bölgelerinde genel lise; İstanbul ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde ise yükseköğretim eğitim seviyesindekiler kurslara en fazla katılım göstermiştir.
- 2013-2014 yılına gelindiğinde İstanbul, Ege, Akdeniz, Orta Anadolu Bölgelerinde en fazla kadın; Batı Marmara, Doğu Marmara, Batı Anadolu, Batı Karadeniz, Doğu Karadeniz, Ortadoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde ise erkek kursiyerler kurslara en fazla katılmıştır.
- 2013-2014 yılında açılan Yabancılar için Türkçe kurslarına Doğu Karadeniz ve Ortadoğu Anadolu dışında kurs açılan tüm bölgelerde (kurs açılan bölgeler Çizelge 91'de görülmektedir.) en fazla yaşları 23 ila 44 arasında değişen kursiyerler katılmıştır. Adı geçen bu ilki bölgede ise en fazla katılımı 6-14 yaş aralığındaki kursiyerler gerçekleştirmiştir.
- Belirtilen bu yılda kursiyerlerin eğitim durumlarına göre bölgelerdeki dağılımlarına bakıldığında ise, sadece İstanbul ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde kurslara en fazla yükseköğretim; Batı Marmara, Ege, Batı Anadolu, Akdeniz, Orta Anadolu Bölgelerinde en fazla lise(genel) düzeyinde eğitimi olan kursiyerler katılmıştır.
- Aynı yıl sadece Batı Karadeniz bölgesinde okuryazar kursiyerlerin (199 kişi) kurslara en fazla katıldığı görülürken; Doğu Marmara, Doğu Karadeniz ve Ortadoğu Anadolu Bölgelerinde ise ilkokul mezunlarının en fazla katılım sağladığı görülmüştür.
- 2014-2015 yılında kurs açılan 12 bölgenin tamamında tüm yıllarda en fazla kadın kursiyerler katılmıştır.
- Kursiyerlerin bu yıldaki yaş dağılımına bakıldığında, yine tüm bölgelerde kurslara en fazla 23-44 yaş aralığındaki kursiyerlerin katıldığı görülmektedir.

- 2014-2015 yılında kursiyerlerin eğitim düzeylerinin bölgelere göre dağılımına bakıldığında ise bölgelere göre farklılıklar olduğu görülmektedir.
- İstanbul, Doğu Marmara, Batı Anadolu, Akdeniz, Orta Anadolu, Ortadoğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde kurslara en fazla okuryazarlar katılmıştır.
- Sadece Ege bölgesinde en fazla yükseköğretim mezunlarının kurslara katıldığı görülmektedir.
- Yine aynı yıl Batı Marmara ve Batı Karadeniz’de lise (genel) ; Doğu Karadeniz ve Kuzeydoğu Anadolu Bölgelerinde ise ilkokul düzeyinde eğitime sahip kursiyerlerin kurslara en fazla katıldığı görülmüştür.

3.2.6.13. Yunanca

3.2.6.13.1. Yunanca kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre genel dağılımı

Araştırma kapsamındaki altı yılda ülke genelindeki halk eğitimi merkezlerinde açılan 121 Yunanca kursuna (açılan kurs sayıları bölüm 3.1.4.13, Çizelge 52’de verilmiştir.) toplamda 2.715 kişi katılmıştır. 2009-2015 yılları arasında açılan Yunanca kurslarına katılan kursiyerlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumunun yıllara göre dağılımı ise Çizelge 92’de detaylı olarak verilmektedir.

Çizelge 92

Yunanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri

Kursiyer	KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						Toplam	
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015		
Yaş								
6-14 Yaş	N	3	5	7	0	0	0	15
	%	2	2	2	0	0	0	1
15-22 Yaş	N	30	61	73	95	68	80	407
	%	15	19	18	16	10	16	15
23-44 Yaş	N	115	175	172	275	309	148	1194
	%	57	56	44	45	44	30	44
45+ Yaş	N	53	73	142	238	327	266	1099
	%	26	23	36	39	46	54	40

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

(devam ediyor)

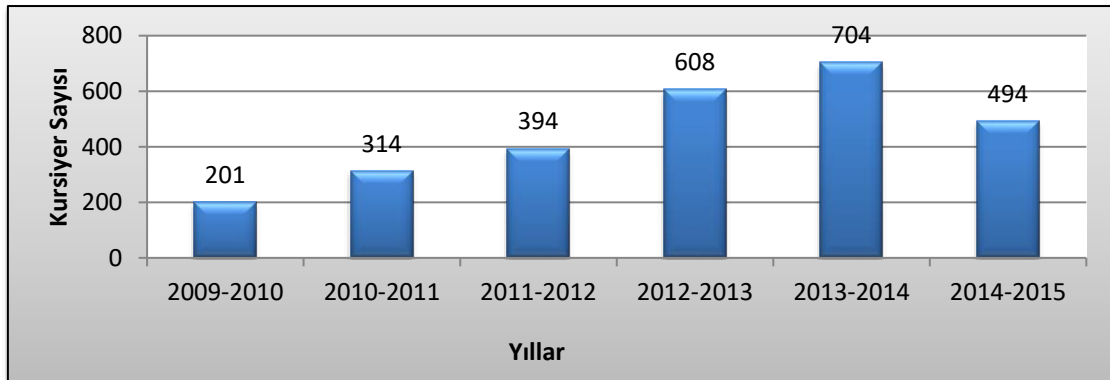
Çizelge 92 (devam)

Yunanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Demografik Özellikleri

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR

Kursiyer	KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR							Toplam
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015		
Cinsiyet								
Kadın	N	124	217	204	386	421	316	1668
	%	62	69	52	63	60	64	61
Erkek	N	77	97	190	222	283	178	1047
	%	38	31	48	37	40	36	39
Eğitim Düzeyi								
Okumaz yazmaz/diğer	N	0	0	0	0	0	0	0
	%	0	0	0	0	0	0	0
Okuryazar	N	1	2	1	2	0	1	7
	%	1	1	0.25	0.33	0	0.20	0.30
İlkokul	N	7	8	19	10	17	4	65
	%	3	3	4.75	1.67	2	0.80	2.70
İlköğretim	N	20	26	28	28	33	23	158
	%	10	8	7	5	5	4.60	6
Genel Lise	N	54	108	157	209	288	217	1033
	%	27	34	40	34	41	44	39
Meslek Lisesi	N	3	6	31	30	32	6	18
	%	1	2	8	5	5	1.21	1
Yüksek Öğretim	N	116	164	158	329	334	243	1344
	%	58	52	40	54	47	49.19	51
Toplam		201	314	394	608	704	494	2715

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

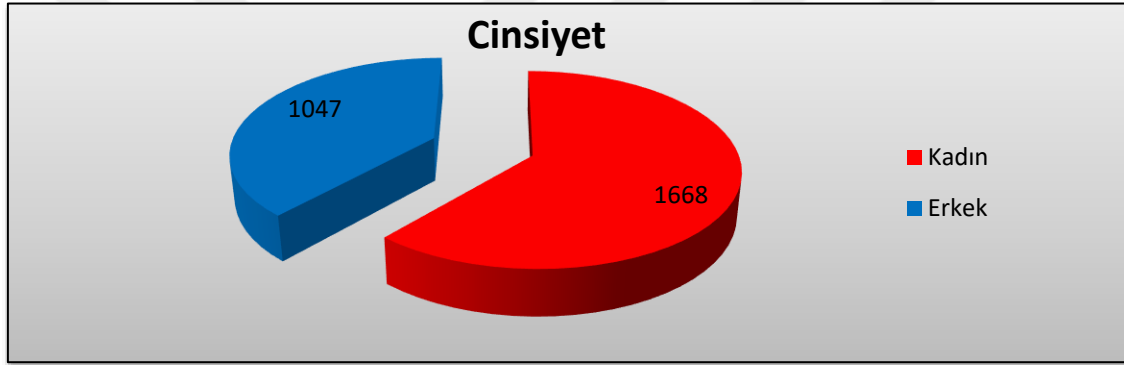

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 98. Yıllara Göre Yunanca Kursiyer Sayıları

Şekil 98 ve Çizelge 92 birlikte ele alındığında, 2009-2015 yıllarında açılan Yunanca kurslarına en fazla katılımın (704 kursiyer) 2013-2014 yılında, en az katılımın (201 kursiyer) ise 2009-2010 yılında gerçekleştiği görülmektedir. Ayrıca Şekil 98, kurs sayılarının yıllar içindeki dağılımını gözler önüne seren Şekil 16 (Bkz. bölüm 3.1.4.13) ile birlikte incelendiğinde, kurs sayılarındaki artış ile kursiyer sayılarındaki artış arasında doğru orantı olduğu görülmektedir. Kurs sayılarının arttığı yıllar da kursiyer sayıları da bir önceki yıla oranla artmış; azaldığı yıllarda ise yine aynı şekilde azalmıştır.

3.2.6.13.2. Yunanca kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı

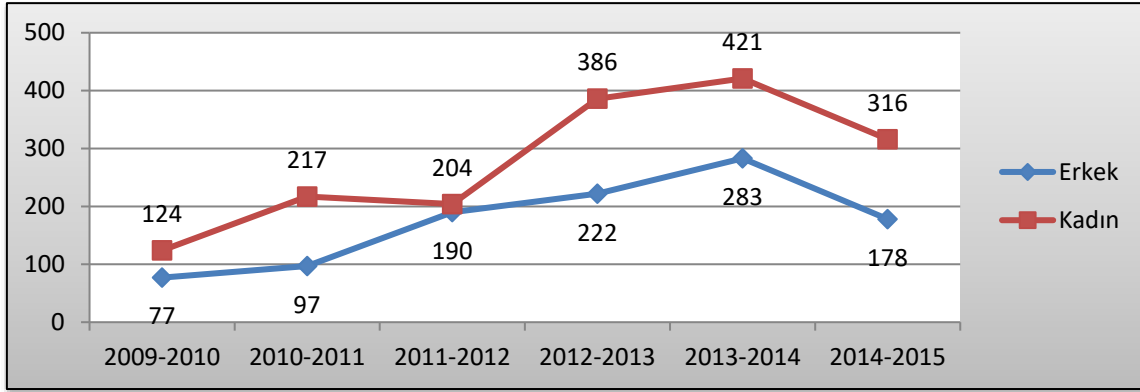

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 99. Yunanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Araştırma kapsamındaki altı yıl toplamında Yunanca kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımlarını gösteren Şekil 99 yine Çizelge 92 ile birlikte incelendiğinde, kurslara en fazla kadın kursiyerlerin katıldığı görülmektedir. Kadın kursiyerlerin oranı % 61 iken; erkek kursiyer oranı % 39'da kalmıştır.

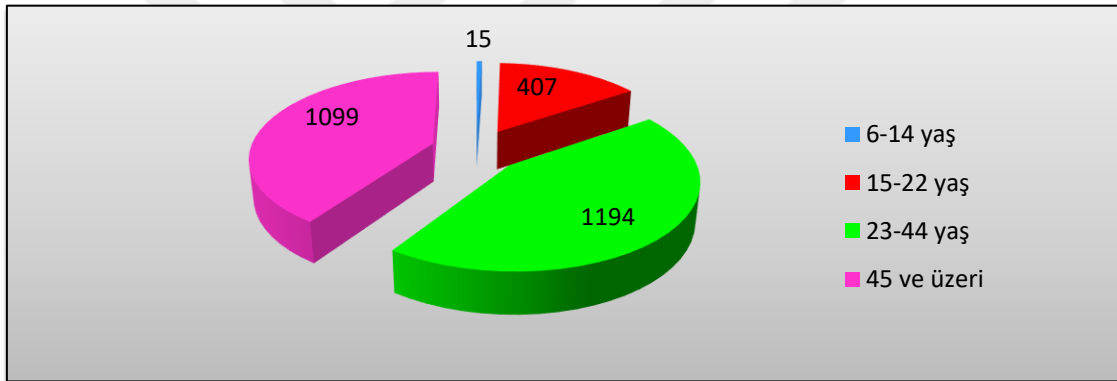
Şekil 100'de ise, Yunanca kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre cinsiyet dağılımı verilmektedir. Şekilden de anlaşılacağı üzere, her iki cinsiyette de kursiyerlerin sayısı aynı yıllarda artmış ya da azalmıştır. Yine yukarıda da görüldüğü üzere gerek kadın gerekse de erkek kursiyer sayıları 2013-2014 yılına kadar doğrusal olarak artmış ve son sene sayılar düşmüştür. Özellikle kadın kursiyer sayısında 2012-2013 yılında bir önceki yıla oranla % 89.22 oranında büyük bir artış gözlenmiştir. Ayrıca her yıl kadın kursiyer sayısı erkek kursiyer sayısından daha fazladır.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 100. Yunanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

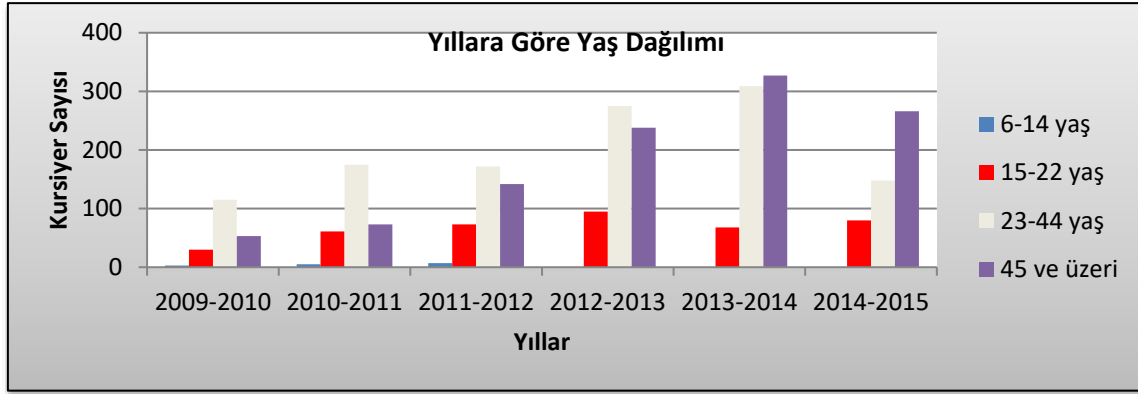
3.2.6.13.3. Yunanca kurslarına katılan kursiyerlerin yaşa göre dağılımı.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 101. Yunanca Kursuna Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı

Şekil 101’de Yunanca kurslarına katılan kursiyerlerin 2009-2015 yılları toplamındaki yaş dağılımları verilmektedir. Aynı şekil yine kursiyer yaş dağılımını detaylı olarak gözle önüne seren Çizelge 92 ile birlikte değerlendirildiğinde, kurs açılan altı yıl toplamında Yunanca kurslarına en fazla yaşları 23 ila 44 arasında değişen kursiyerlerin katıldığı görülmektedir. Bu kursiyerler Yunanca kurslarına katılan tüm kursiyerlerin % 44’ünü oluşturmaktadır. Bu yaş grubunu ise sırasıyla 45 yaş ve üzeri (%40) ile 15-22 yaş aralığındaki (% 15) kursiyerler takip etmektedir. En az katılımı 6-14 yaş aralığındaki kursiyerler gerçekleştirmiştir. Bu kursiyerler kursa katılan kursiyerlerin %1’ini oluşturmaktadır.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

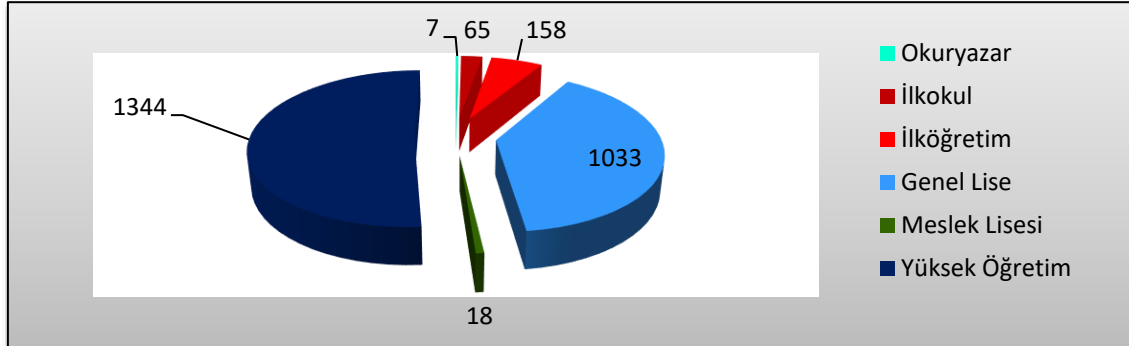
Şekil 102. Yunanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı

Şekil 102’de ise Yunanca kursu açılan her bir yılda kursiyerlerin yaşlarının dağılımı verilmektedir. Şekilde de görüldüğü gibi, yıllara göre kursiyer yaş dağılımı toplam yaş dağılımından bazı farklılıklar göstermektedir. İlk dört yıl kurslara katılan kursiyerlerin dağılımı aslında değişmemiştir. Yine en fazla katılım 23-44 yaş aralığındaki kursiyerler tarafından gerçekleştirilmiştir. Ancak şekilden de anlaşılacağı üzere son iki yılda en fazla katılımın 45 yaş ve üzeri kursiyerler tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu durum, ileri yaş grubu yetişkinlerin Yunanca kurslarına yıllar geçtikçe daha fazla talep gösterdiğini göstermektedir. Bir başka dikkat çekici nokta ise 6-14 yaş grubu kursiyerlerin sadece ilk 3 yıl kurslara katılmasıyla ilgilidir. Son üç yılda bu yaş grubundan kursiyere rastlanmamıştır. Yine kursiyerlerin yaşlarındaki dalgalanmadan da anlaşılacağı gibi 45 yaş ve üzeri kursiyerler ile 23-44 yaş aralığındaki kursiyerlerin sayısı 2013-2014 yılında en üst noktaya çıkarken, 15-22 yaş aralığındaki kursiyerlerin en fazla katıldıkları yıl 2012-2013 olmuştur.

3.2.6.13.4. Yunanca kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımı.

Şekil 103 ve Çizelge 92’de Yunanca kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine ilişkin veriler yer almaktadır. Çizelge ve şekilden de anlaşılacağı gibi Yunanca kurslarına en fazla yükseköğretim mezunları katılmıştır. Bu kursiyerler Yunanca kurslarına katılan tüm kursiyerlerin yarısından fazlasını (%51) oluşturmaktadır. Bu eğitim düzeyindeki kursiyerleri ise sırasıyla genel lise (%39), ilköğretim (%6), ilkokul (% 2.70), meslek lisesi (%1) mezunları takip etmiştir. En az

katılım ise % 0.30 gibi bir orana sahip okuryazar kursiyerler tarafından gerçekleştirilmiştir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 103. Yunanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri

Yine Çizelge 92 baz alınarak Yunanca kurslarına katılan kursiyerlerin her bir yıldaki eğitim düzeylerine göre dağılımları incelendiğinde, tüm yıllar toplamında olduğu gibi ilk iki yılda da sıralamada bir değişiklik olmadığı görülmektedir. Ancak 2011-2012 ve 2012-2013 yıllarında meslek lisesi mezunu kursiyer sayısının ilköğretim mezunu kursiyer sayısından fazla olduğu görülmektedir. Nitekim son iki yılda meslek lisesi mezunu kursiyerlerin sayısı tekrar ilköğretim mezunu kursiyerlerin sayısının altına düşmüştür. Ancak belirtilen bu iki yılda meslek lisesi mezunları ilkokul mezunlarını da geçmiştir. Yine her bir yılda en az katılımı okuryazar kursiyerler gerçekleştirmiştir.

3.2.6.13.5. Yunanca kurslarına katılan kursiyerlerin bölgelere göre dağılımı.

Yunanca kurslarına katılan kursiyerlerin araştırma kapsamındaki yıllarda bölgelere göre dağılımını veren Çizelge 93 incelendiğinde, açılan Yunanca kursu sayısı (bölgelere göre Yunanca kursu sayıları için Çizelge 53'e bakınız) ile bu kurslara katılan kursiyer sayısının, bölgesel dağılım bakımından genel olarak benzerlik gösterdiği görülmektedir. Kurs sayılarının arttığı ya da azaldığı yıllarda kursiyer sayıları da kurs açılan bölgelerde artmış ya da azalmıştır. Ancak özellikle İstanbul ve Batı Marmara Bölgelerinde kurs açılan bazı yıllarda kurs sayılarının eşit olmasına rağmen kursiyer sayılarında farklılık olduğu görülmektedir. Bu durum Yunanca kursuna olan talebin yıldan yıla nasıl değiştiğinin en büyük göstergesidir.

Çizelge 91

Yunanca Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgelere Göre Dağılımı

Bölgeler	KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						Toplam
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	
TR1 İSTANBUL	0	39	31	28	0	0	98
TR2 BATI MARMARA	52	74	189	168	248	231	962
TR3 EGE	137	201	174	412	456	263	1643
TR5 BATI ANADOLU	12	0	0	0	0	0	12

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Yine Çizelge 93 ve 53 birlikte incelendiğinde, tüm yıllar toplamında en fazla kursiyere (1.643) yine en fazla Yunanca kursu (66 kurs) açılan TR3 Ege Bölgesinde rastlanmaktadır. Ege Bölgesini sırasıyla TR2 Batı Marmara (962 kursiyer), TR1 İstanbul (98 kursiyer) ve en son olarak da sadece 2 kurs açılan ve toplamda 12 kursiyerin katıldığı TR5 Batı Anadolu gelmektedir. Yıllar tek tek ele alındığında ise, 2011-2012 yılı hariç tablonun değişmediği görülmektedir. Belirtilen bu yılda en fazla katılım olan bölge TR2 Batı Marmara Bölgesidir.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından (2016) alınan veriler göz önünde bulundurulduğunda ise, kursiyerlerin demografik özelliklerinin bölgelere (kurs açılan illere) göre dağılımı ile ilgili şunlar söylenebilir:

- 2009-2010 yılında kurs açılan Batı Marmara Bölgesinde kurs açılan İzmir’de (Dikili, Çeşme, Konak) kurslara en fazla kadın kursiyerler katılmıştır. 137 kursiyer içinde en fazla katılım 23-44 yaş aralığındakiler (80 kişi) tarafından gerçekleştirilmiştir. Yine bu bölgede en fazla katılım yükseköğretim mezunları tarafından gerçekleştirilmiştir.
- Aynı yıl Batı Marmara Bölgesinde yer alan Balıkesir’de kurslara en fazla yaşları 23 ila 44 arasında değişen, yükseköğretim mezunu kadın kursiyerler katılmıştır.
- Batı Anadolu Bölgesinde yer alan Ankara Çankaya’da ise kurslara 8’i kadın 4’ü erkek 12 kursiyer katılmıştır. Bunların 7’si 23-44; 4’ü 15-22; 1 tanesi ise

45 yaş ve üzeridir. 12 kursiyerin 9'u yükseköğretim düzeyinde eğitime sahiptir. Geriye kalan üç kursiyerden ikisi lise, biri ise ilköğretim mezunudur.

- 2010-2011 yılında kurs açılan TR1 İstanbul Bölgesinde kurslara en fazla kadın (24 kadın, 15 erkek) kursiyerler katılmıştır. Yine yaşları bakımından ele alındığında en fazla katılım 23-44 yaş aralığında (18 kişi) ve yükseköğretim mezunları (14 kişi) tarafından gerçekleştirilmiştir.
- Aynı yıl Batı Marmara Bölgesinde (Balıkesir, Edirne) kurslara en fazla kadın (39 kadın, 35 erkek) kursiyerler katılmıştır. 74 kursiyerin 50'si ise 23-44 yaş aralığındadır. Yine bu kursiyerlerden en fazla katılım 36 yükseköğretim mezunu tarafından gerçekleştirilmiştir.
- TR3 Ege bölgesinde belirtilen bu yılda İzmir'de açılan kurslara en fazla kadın kursiyerler (154 kadın) katılmıştır. Yine en fazla katılım 23-44 yaş aralığındaki (107 kursiyer) ve çoğunluğu yükseköğretim mezunu (114 kursiyer) tarafından gerçekleştirilmiştir.
- 2011-2012 yılına gelindiğinde kurs açılan bölgeler değişmezken kursiyerlerin cinsiyeti bağlamında katılım oranları değişmiştir.
- TR1 İstanbul'da kurslara en fazla kadın kursiyerler (22 kadın, 9 erkek) katılmıştır. 14'ü 23-44 yaş aralığında olan bu kursiyerlerin eğitim düzeylerin bakıldığında en fazla katılımın lise (genel) ve yükseköğretim mezunları (her ikisi de 14 kursiyer) tarafından gerçekleştirildiği görülmüştür.
- Batı Marmara Bölgesinde (Edirne, Balıkesir) ise kurslara bu yılda en fazla erkek kursiyerler (103 erkek, 86 kadın) katılmıştır. Yine en fazla katılım 23-44 yaş aralığında (88 kursiyer) ve eğitim düzeyi yükseköğretim (66 kişi) olan kursiyerler tarafından gerçekleştirilmiştir.
- TR3 Ege'de kurs açılan İzmir (Foça ve Çeşme) ilinde ise kurslara en fazla kadınlar (96 kadın, 78 erkek) katılmıştır. Bu ilde en fazla katılımı yine yaşları 23 ila 44 arasında değişen (70 kişi) ve eğitim düzeyi lise (genel) (83 kişi) olan kursiyerler gerçekleştirmiştir.
- 2012-2013 yılında İstanbul Küçükçekmece'de açılan Yunanca kursuna 21 kadın 7 erkek kursiyer katılmıştır. Bunların 12'si 23-44; 11'i 15-22 ve 5 tanesi de 45 yaş ve üzeridir. Bu kursiyerler içinde en fazla katılımı genel lise mezunları (12 kişi) gerçekleştirmiştir.

- Aynı yıl Batı Marmara'da (Balıkesir (Ayvalık) ve Çanakkale(Bozcaada)) açılan 9 kursa en fazla kadın kursiyerler (114 kişi) katılmıştır. Yine en fazla katılım 23-44 yaş aralığında (87 kişi) ve yükseköğretim mezunları (106 kişi) tarafından gerçekleştirilmiştir.
- Kurs açılan Ege Bölgesinde (İzmir (Çeşme, Dikili, Konak, Foça) ve Muğla (Bodrum)) kurslara en fazla kadın kursiyerler (251 kadın) katılmıştır. Yaş olarak ise en fazla 23-44 yaş aralığında 176 kişinin kurslara katıldığı görülmüştür. Kurslara yine en fazla yükseköğretim düzeyinde eğitimi olan kursiyerler (213 kişi) katılmıştır.
- 2013-2014 yılında kurs açılan TR3 Ege'de (İzmir ve Muğla) kurslara yine en fazla kadınlar (293 kadın, 163 erkek) katılmıştır. Kursiyerlerin yaşları incelendiğinde ise bu bölgede en fazla katılımın 45 yaş ve üzeri 234 kursiyer tarafında gerçekleştirildiği görülmektedir. Kursiyerlerin eğitim düzeylerine bakıldığında ise en fazla katılımın genel lise (209) ve yükseköğretim (207) mezunları tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir.
- Aynı yıl kurs açılan diğer bölge, Batı Marmara'da (Edirne, Balıkesir) ise yine kurslara en fazla kadınlar (128 kadın, 120 erkek) katılmıştır. Yaşlarına bakıldığında en fazla katılım 23-44 yaş aralığında (134 kişi) ve eğitim düzeyi olarak ise yükseköğretim mezunları (127 kişi) tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir.
- 2014-2015 yılında ise kurslara kurs açılan TR2 Batı Marmara Bölgesinde (kurs açılan iller Çizelge 54'te verilmektedir) kurslara en fazla kadın kursiyerler (149 kadın, 82 erkek) katılmıştır. Yaşları bağlamında en fazla katılım 45 yaş ve üzeri kursiyerler (89 kişi) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu bölgede kurslara katılan 231 kursiyerin çoğunluğu lise (genel) mezunudur (135 kişi).
- Aynı yıl kurs açılan Ege Bölgesinde (İzmir, Muğla) ise kurslara en fazla kadın kursiyerler (165 kadın, 98 erkek) katılmıştır. Yaşları olarak değerlendirildiğinde, bu bölgede son yıl kurslara katılan 263 kursiyerin çoğunluğu 45 yaş ve üzeri (177 kişi) kursiyerlerdir. Eğitim düzeyi olarak ise yükseköğretim mezunu (169 kişi) kursiyerlerin kurslara en fazla katıldığı görülmüştür.

3.2.6.14. Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık Kursu

3.2.6.14.1. Akademik Personel YDS'ye hazırlık kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre genel dağılımı

Çizelge 94

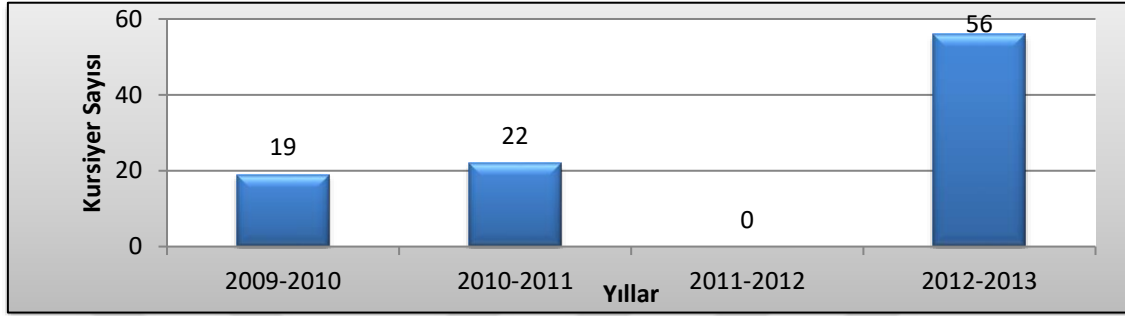
Akademik Personel YDS'ye Hazırlık Kurslarındaki Kursiyerlerin Demografik Özellikl. KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR

Kursiyer	KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						Toplam
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	
Yaş							
6-14 Yaş	N	0	0	0	0	0	0
	%	0	0	0	0	0	0
15-22 Yaş	N	7	1	0	13	0	21
	%	37	5	0	23	0	22
23-44 Yaş	N	3	20	0	37	0	60
	%	16	90	0	66	0	62
45+ Yaş	N	9	1	0	6	0	16
	%	47	5	0	11	0	16
Cinsiyet							
Kadın	N	8	7	0	40	0	55
	%	42.11	31.82	0	71.43	0	56.70
Erkek	N	11	15	0	16	0	42
	%	57.89	68.18	0	28.57	0	43.30
Eğitim Düzeyi							
Okumaz yazmaz/diğer	N	0	0	0	0	0	0
	%	0	0	0	0	0	0
Okuryazar	N	0	0	0	0	0	0
	%	0	0	0	0	0	0
İlkokul	N	0	0	0	0	0	0
	%	0	0	0	0	0	0
İlköğretim	N	0	0	0	0	0	0
	%	0	0	0	0	0	0
Genel Lise	N	1	4	0	1	0	6
	%	5.26	18.18	0	1.79	0	6.19
Meslek Lisesi	N	1	1	0	2	0	4
	%	5.26	4.55	0	3.57	0	4.12
Yükseköğretim	N	17	17	0	53	0	87
	%	89.48	77.27	0	94.64	0	89.69
Toplam		19	22	0	56	0	97

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

2009-2013 yılları arasında açılan *Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık* kurslarına katılan kursiyerlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumunun yıllara göre

dağılımı yukarıda yer alan Çizelge 94'te detaylı olarak verilmektedir. Çizelgeden de anlaşılacağı gibi, araştırma kapsamındaki altı yılda ülke genelindeki halk eğitimi merkezlerinde açılan *Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık* kursuna (açılan kurs sayıları bölüm 3.1.4.14, Çizelge 56'da verilmiştir.) toplamda 97 kişi katılmıştır.

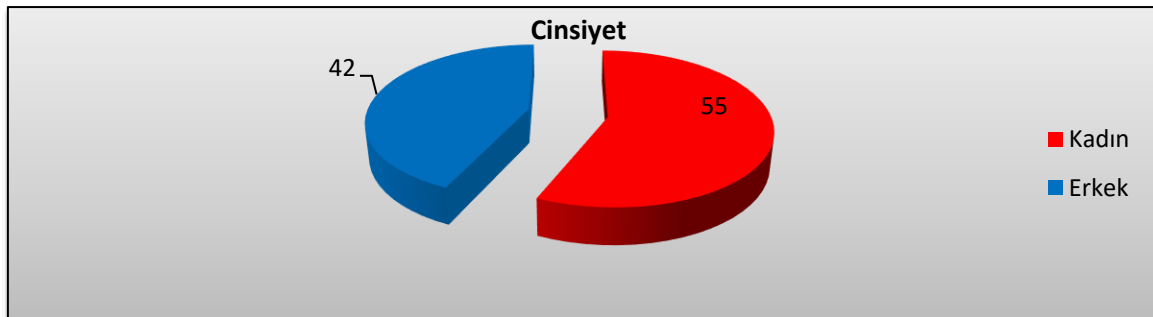

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 104. Yıllara Göre Akademik Personel YDS'ye Hazırlık Kursu Kursiyer Sayısı

Şekil 104 ve Çizelge 94 yine kurs sayılarını veren Çizelge 55 (Bkz. bölüm 3.1.4.14) ile birlikte değerlendirildiğinde, *Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık* kurslarına katılımın kurs açılan üç yılda (2011-2012 yılı hariç) kurs sayılarının aksine (kurs sayıları her yıl aynıdır (2 kurs) doğrusal olarak arttığını göstermektedir. En fazla kursiyere 2012-2013 yılında rastlanmaktadır. Toplamda 56 kursiyer açılan iki kursa katılmıştır.

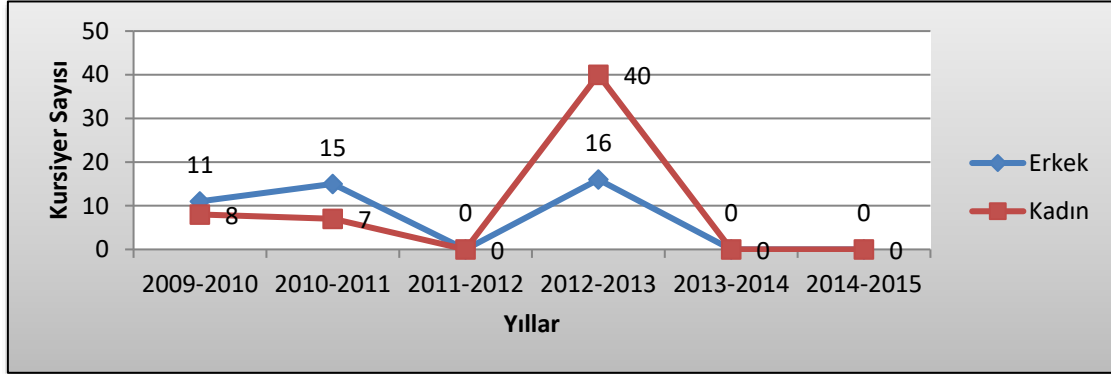
3.2.6.14.2.Akademik Personel YDS'ye hazırlık kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 105. Akademik Personel YDS'ye Hazırlık Kursuna Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık kurslarının açıldığı üç yıl toplamında kurslara en fazla kadın kursiyerlerin katıldığı görülmüştür. Kadın kursiyerlerin oranı % 56.70 iken, erkek kursiyer oranı % 43.30'dur (Bkz. Şekil 105).

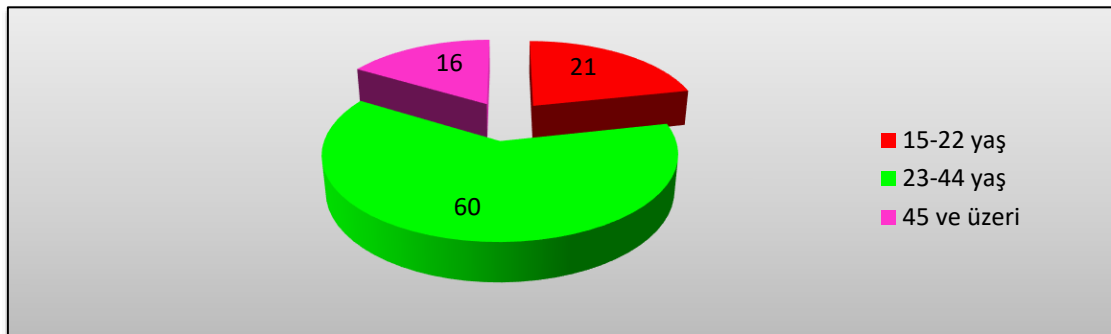

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 106. Akademik Personel YDS'ye Hazırlık Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre cinsiyet dağılımlarına Şekil 106 baz alınarak bakıldığında ise, toplamın aksine ilk iki yılda erkek kursiyer sayısının kadın kursiyer sayısından daha fazla olduğu görülmektedir. Her iki cinsiyette de en fazla katılım 2012-2013 yılında gerçekleşirken; en az katılım cinsiyete göre değişkenlik göstermiştir. Kadın kursiyerler en az 2010-2011; erkek kursiyerler ise 2009-2010 yılında katılım göstermiştir.

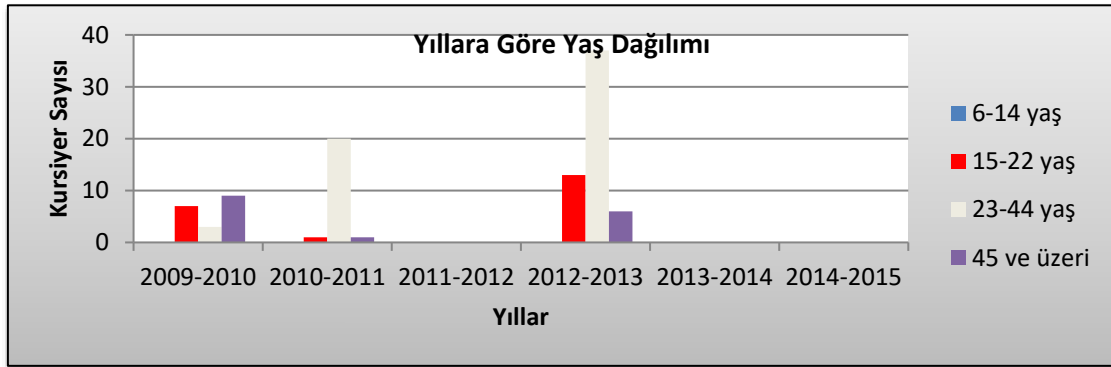
3.2.6.14.3. Akademik Personel YDS'ye hazırlık kurslarına katılan kursiyerlerin yaşa göre dağılımı.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 107. Akademik Personel YDS'ye Hazırlık Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı

Şekil 107’de Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık kurslarına katılan kursiyerlerin üç yıl toplamında yaşlarına göre dağılımı verilmektedir. Şekilden ve Çizelge 94’ten de anlaşılacağı gibi kurslara en fazla 23-44 yaş aralığındaki kursiyerler katılmıştır. Bu kursiyerler kurslara katılan tüm kursiyerlerin % 62’sini oluşturmaktadır. 23-44 yaş grubundan sonra ise sırasıyla 15-22 yaş (% 22) ve 45 yaş ve üzeri (%16) kursiyerler gelmektedir. Görüldüğü üzere en az katılımı 45 yaş ve üzeri kursiyerler gerçekleştirmiştir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

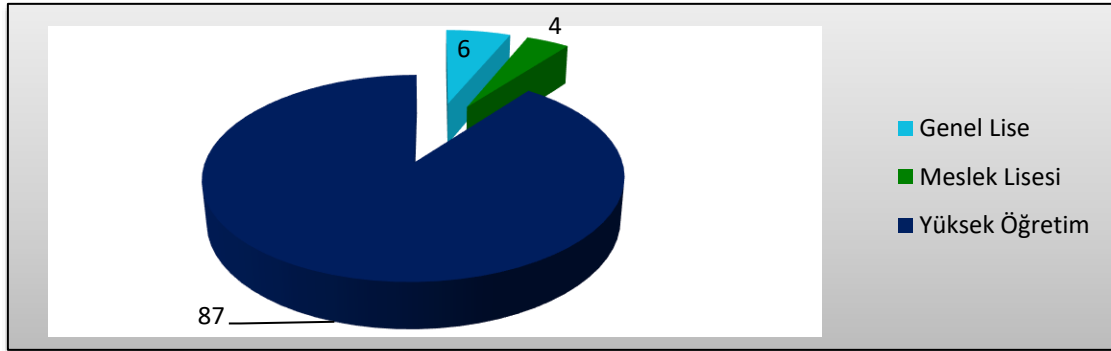
Şekil 108. Akademik Personel YDS’ye Hazırlık Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı

Şekil 108’de ise Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık kurslarına katılan kursiyerlerin kurs açılan yıllarda yaşlarına göre dağılımı verilmektedir. Şekilden de anlaşılacağı üzere kursiyerlerin yaşlara göre dağılımı yıllara göre değişiklik göstermiştir. 2009-2010 yılında ne fazla katılımı 45 yaş ve üzeri kursiyerler gerçekleştirirken, bu yaş grubunun sonraki yıllarda oranı düşmüş ve yerini 23-44 yaş grubu kursiyerlere bırakmıştır. Hatta kurs açılan son yılda 15-22 yaş aralığındaki kursiyerlerin bile gerisinde kalmıştır.

3.2.6.14.4. Akademik Personel YDS’ye hazırlık kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımı.

Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık kurslarına katılan yetişkinleri betimleyen demografik özelliklerinden bir diğeri de kursiyerlerin eğitim düzeyleri ile ilgilidir. Şekil 109’da kursiyerlerin eğitim düzeylerinin üç yıl toplamındaki dağılımı verilmektedir. Şekilden de anlaşılacağı üzere, Akademik Personel Yabancı Dil

Sınavlarına Hazırlık kurslarına en fazla katılımı eğitim düzeyi “yükseköğretim” olan kursiyerler gerçekleştirmiştir. Bu kursiyerler *Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık kurslarına* katılan tüm kursiyerlerin % 89.69’unu oluşturmaktadır. *Yükseköğretim* düzeyinden sonra ise sırasıyla *genel lise* (% 6.19) ve meslek lisesi (%4.12) mezunları gelmektedir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 109. Akademik Personel YDS’ye Hazırlık Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyleri

Çizelge 95 baz alınarak kursiyerlerin eğitim düzeylerinin yıllar içindeki dağılımına bakıldığında ise, her yıl en fazla katılımın *yükseköğretim* düzeyindekiler tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Ancak yıllar içinde lise ve meslek lisesi mezunlarının yerlerinde değişiklikler yaşanmıştır. İlk yıl her iki eğitim düzeyinden katılan kursiyer sayısı eşit olmakla birlikte, son yıl meslek lisesi mezunu kursiyer sayısı 2 iken, lise mezunu kursiyer sayısı 1’dir.

3.2.6.14.5. Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık kurslarına katılan kursiyerlerin bölgelere göre dağılımı.

Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık kurslarına katılan kursiyerlerin araştırma kapsamındaki yıllarda bölgelere göre dağılımını veren Çizelge 95 incelendiğinde, en fazla kursiyerin üç yıl toplamında sadece 1 kurs açılan (kurs sayıları Çizelge 56’da verilmiştir) TR5 Batı Anadolu’da kurslara katıldığı görülmektedir. Batı Anadolu Bölgesinde toplamda 40 kursiyer kurslara katılmıştır. En az katılım ise Ortadoğu Anadolu Bölgesinde gerçekleşmiştir. Bu bölgede açılan kursa sadece 8 kişi katılmıştır. Akademik Personeli Sınavlara hazırlama kurslarının *sınava*

hazırlık kurslarından olduğu düşünülürken bölgelerde kurs açılmasına rağmen, kursa çok fazla talebin olmamasının kursun hedef kitlesinin sınırlı sayıda olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Nitekim bu kurslar ihtiyaca yönelik kurslardır ve kurslara katılan hedef kitlede belirli bir eğitim ve meslek grubundan yetişkinlerdir.

Çizelge 95

Akademik Personeli YDS'ye Hazırlık Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgesel Dağılımı.

Bölgeler	KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						Toplam
	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	
TR2 BATI MARMARA	9	0	0	0	0	0	9
TR3 EGE	0	14	0	16	0	0	30
TR5 BATI ANADOLU	0	0	0	40	0	0	40
TR9 DOĞU KARADENİZ	10	0	0	0	0	0	10
TRB ORTADOĞU ANADOLU	0	8	0	0	0	0	8

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından (2016) alınan veriler, göz önünde bulundurulduğunda ise, kursiyerlerin demografik özelliklerinin bölgelere (kurs açılan illere) göre dağılımı ile ilgili şunlar söylenebilir:

- 2009-2010 yılında kurs açılan Batı Marmara Bölgesine bağlı Tekirdağ ilinde kurslara sadece 45 yaş ve üzeri, yükseköğretim mezunu 9 erkek katılmıştır.
- Yine 2009-2010 yılında kurs açılan Doğu Karadeniz Bölgesinde yer alan Trabzon'da 3'ü 23-44;7'si 15-22 yaş aralığında yine 8'i yükseköğretim; geriye kalan ikisi genel lise ve meslek lisesi mezunu toplam 10 kursiyer kurslara katılmıştır. Bu kursiyerlerin ayrıca 8'i kadın 2'si erkektir.
- 2010-2011 yılında sadece bir kurs açılan Ege Bölgesine bağlı Muğla Dalaman'da ise 7'si kadın 7'si erkek toplam 14 kişi kurslara katılmıştır. Bu kursiyerlerin 12'si 23-44 yaş; geriye kalan ikisi ise 45 yaş üzeri ve 15-22 yaş arasındadır. Yine bu 14 kursiyerin 13'ü yükseköğretim, 1 tanesi ise meslek lisesi mezunudur.

- Aynı yıl kurs açılan Ortadoğu Anadolu Bölgesinde yer alan Hakkâri’de ise kursa tamamı 23-44 yaş aralığında ve erkek 8 kursiyer katılmıştır. Bu 8 kursiyerin yarısı genel lise, diğer yarısı ise yükseköğretim mezunudur.
- 2012-2013 yılında ise Ege bölgesinde yer alan İzmir Torbalı’da açılan kursa 12’si 23-44; 1 tanesi 15-22 ve 3’ü 45 yaş ve üzeri yine 11’i kadın 5’i erkek toplam 16 kursiyer katılmıştır. Bu kursiyerlerin tamamı da yükseköğretim mezundur.
- Yine 2012-2013 yılında Batı Anadolu bölgesinde sadece bir kursun açıldığı Ankara Çankaya’da 29’u kadın 11’i erkek toplam 40 kursiyer kurslara katılmıştır. Bu kursiyerlerin 25’i 23-44 yaş aralığında olup; 37’si yükseköğretim mezunudur.

3.2.6.15. Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama Kursu

3.2.6.15.1. Kamu Personelini YDS’ye hazırlama kurslarına katılan kursiyerlerin yıllara göre genel dağılımı.

Araştırma kapsamındaki altı yılda ülke genelindeki halk eğitimi merkezlerinde açılan 19 Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama kursuna (açılan kurs sayıları bölüm 3.1.4.15, Çizelge 60’da verilmiştir.) toplamda 390 kişi katılmıştır. 2009-2013 yılları arasında açılan Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama kurslarına katılan kursiyerlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumunun yıllara göre dağılımı ise Çizelge 96’da detaylı olarak verilmektedir.

Çizelge 96

Kamu Personelini YDS’ye Hazırlama Kurslarındaki Kursiyerlerin Demografik Özellik.

		KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						
Kursiyer		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
Yaş								
6-14 Yaş	N	0	0	0	0	0	0	0
	%	0	0	0	0	0	0	0
15-22 Yaş	N	1	10	10	24	0	0	45
	%	3	19	6	18	0	0	12

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

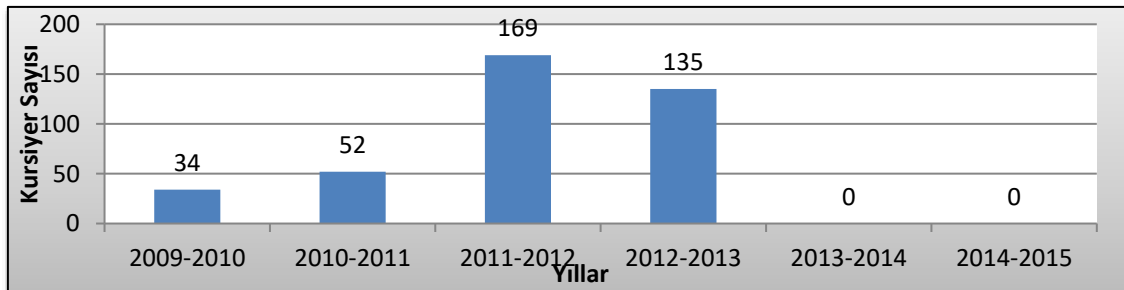
(devam ediyor)

Çizelge 96 (devam)

Kamu Personelini YDS'ye Hazırlama Kurslarındaki Kursiyerlerin Demografik Özellik.

		KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR						
		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	
Kursiyer								
23-44 Yaş	N	31	38	154	101	0	0	324
	%	91	73	91	75	0	0	83
45+ Yaş	N	2	4	5	10	0	0	21
	%	6	8	3	7	0	0	5
Cinsiyet								
Kadın	N	10	22	82	49	0	0	163
	%	29	42	49	36	0	0	42
Erkek	N	24	30	87	86	0	0	227
	%	71	58	51	64	0	0	58
Eğitim Düzeyi								
Okumaz yazmaz/diğer	N	0	0	0	0	0	0	0
	%	0	0	0	0	0	0	0
Okuryazar	N	0	0	0	0	0	0	0
	%	0	0	0	0	0	0	0
İlkokul	N	0	0	0	0	0	0	0
	%	0	0	0	0	0	0	0
İlköğretim	N	0	0	1	1	0	0	2
	%	0	0	0.58	0.74	0	0	0.51
Genel Lise	N	1	2	13	14	0	0	30
	%	2.94	3.85	7.69	10.37	0	0	7.69
Meslek Lisesi	N	0	0	0	3	0	0	3
	%	0	0	0	2.22	0	0	0.77
Yükseköğretim	N	33	50	155	117	0	0	355
	%	97.06	96.15	92.72	86.67	0	0	91.0
Toplam		34	52	169	135	0	0	390

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

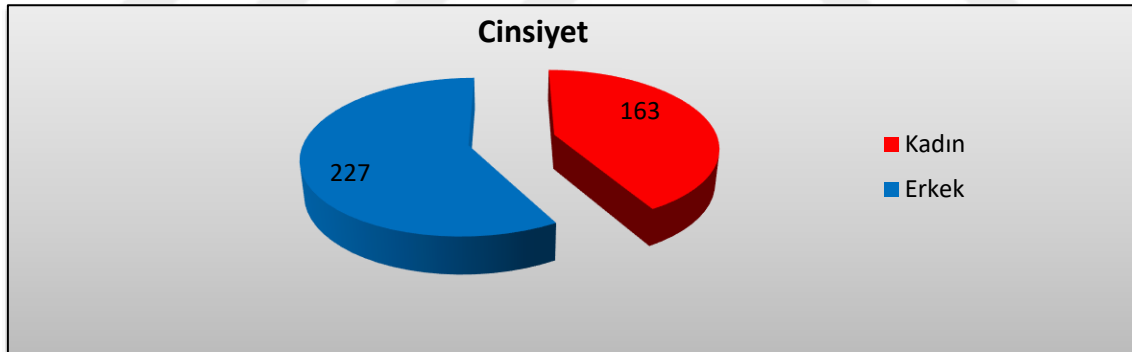
Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 110. Yıllara Göre Kamu Personelini YDS'ye Hazırlama Kurslarına Katılan Kursiyer Sayıları

Şekil 110 ve Çizelge 96’da görüldüğü üzere *Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama* kursuna katılan kursiyerlerin sayıları 2011-2012 yılına kadar doğrusal olarak artmış, ancak son yıl sayılarda düşüş yaşanmıştır. *Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama* kurslarına en fazla katılım 2011-2012 en az katılım ise 2009-2010 yılında gerçekleşmiştir. Yine kursiyer sayıları kurs sayılarının yıllara göre dağılımını veren Şekil 18 de baz alınarak incelendiğinde, kursiyer sayılarının kurs sayıları ile doğru orantılı olarak arttığı ya da azaldığı görülmektedir.

3.2.6.15.2.Kamu personelini YDS’ye hazırlama kurslarına katılan kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımı.

2009-2013 yılları arasında halk eğitimi merkezlerinde açılan *Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama* kursuna katılan kursiyerlerin dört yıl toplamındaki cinsiyete göre dağılımları Şekil 111’de verilmektedir. Şekilden de anlaşıldığı gibi, adı geçen bu kurslara en fazla erkek kursiyerler katılmıştır. Erkek kursiyerler bu kurslara katılan tüm kursiyerlerin % 58’ini oluştururken, kadın kursiyer oranı ise % 42’dir. Bu durum kurslara erkeklerin kadınlardan daha fazla talep gösterdiğini işaret etmektedir.

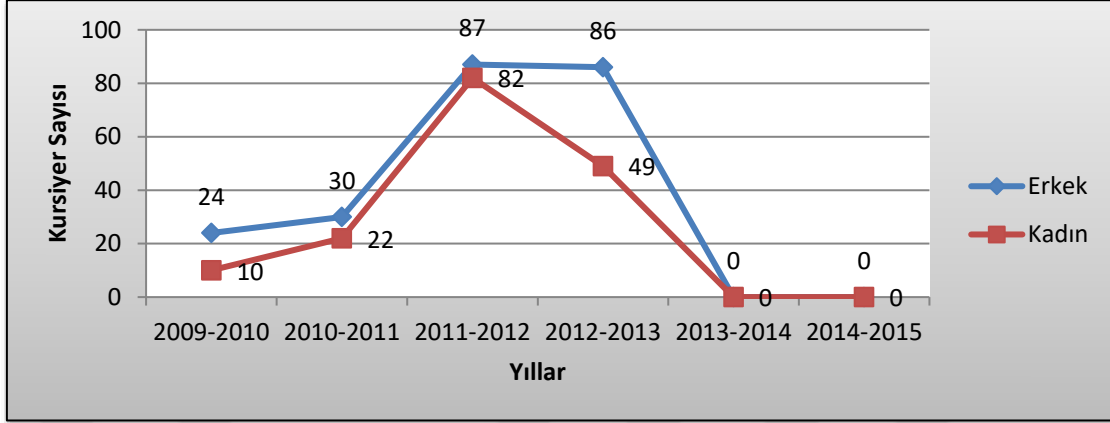

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 111. Kamu Personelini YDS’ye Hazırlama Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Şekil 112’de kurslara katılan kursiyerlerin yıllara göre cinsiyet dağılımı verilmiştir. Şekilden de anlaşılacağı üzere dört yıl toplamında olduğu gibi kurs açılan her bir yılda da katılımın en fazla erkek kursiyerler tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Ayrıca her iki cinsiyette de en fazla katılım 2011-2012 yılında gerçekleşirken, kadın

kursiyer sayıları bu yıldan sonra hızla düşüğe (%40. 24 oranında düşüş gerçekleşmiştir) geçmiştir. Her iki cinsiyette en az katılım ise ilk yıl gerçekleşmiştir.

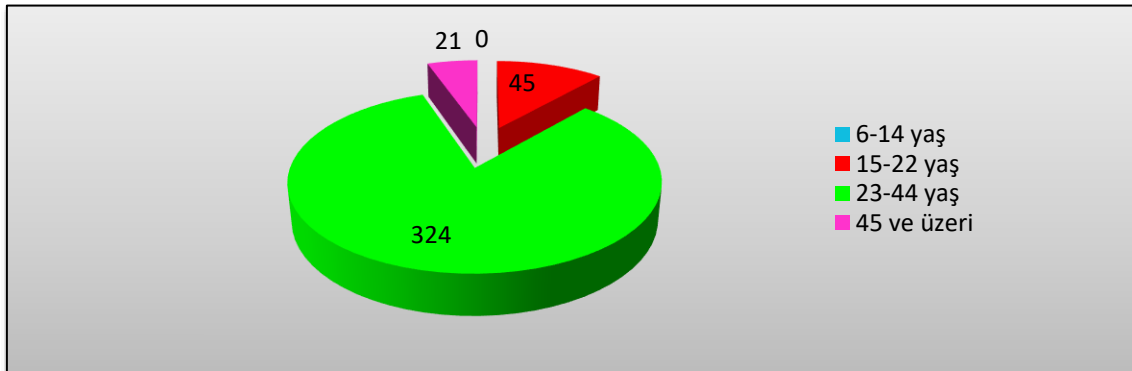

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 112. Kamu Personelini YDS'ye Hazırlama Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı

3.2.6.15.3.Kamu personelini YDS'ye hazırlama kurslarına katılan kursiyerlerin yaşa göre dağılımı.

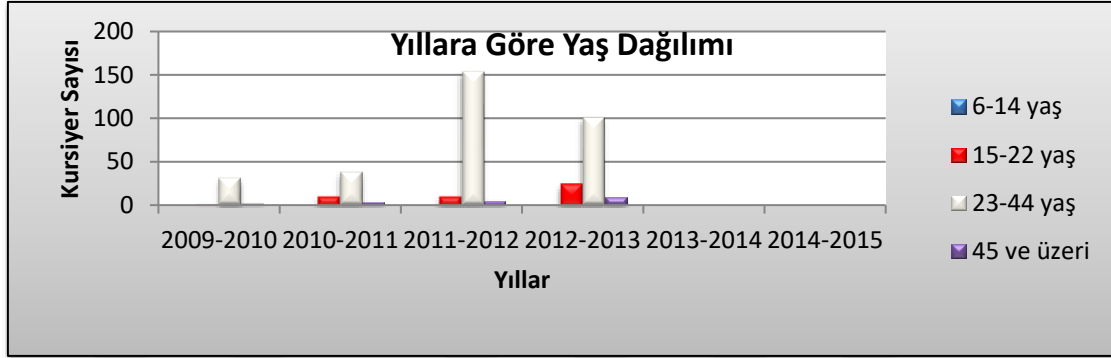
Şekil 113'te belirtilen kursa katılan kursiyerlerin dört yıl toplamındaki yaş dağılımı verilmiştir. Şekilden de anlaşılacağı üzere en fazla katılımı % 83 gibi bir oranla 23-44 yaş aralığındaki kursiyerler gerçekleştirmiştir. En az katılımın ise % 5 gibi oranla 45 yaş ve üzeri kursiyerlere ait olduğu görülmektedir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 113. Kamu Personelini YDS'ye Hazırlama Kursuna Katılan Kursiyerlerin Yaş Dağılımı

Şekil 114'te kursiyerlerin yaşlarının yıllara göre dağılımı verilmiştir. Şekilde de görüldüğü gibi dört yıl toplamında olduğu gibi her bir yılda da kurslara en fazla 23-44 yaş aralığındakiler katılmıştır. Hatta ilk yıl diğer yaş gruplarındaki katılımcı oranı yok denecek kadar azdır.

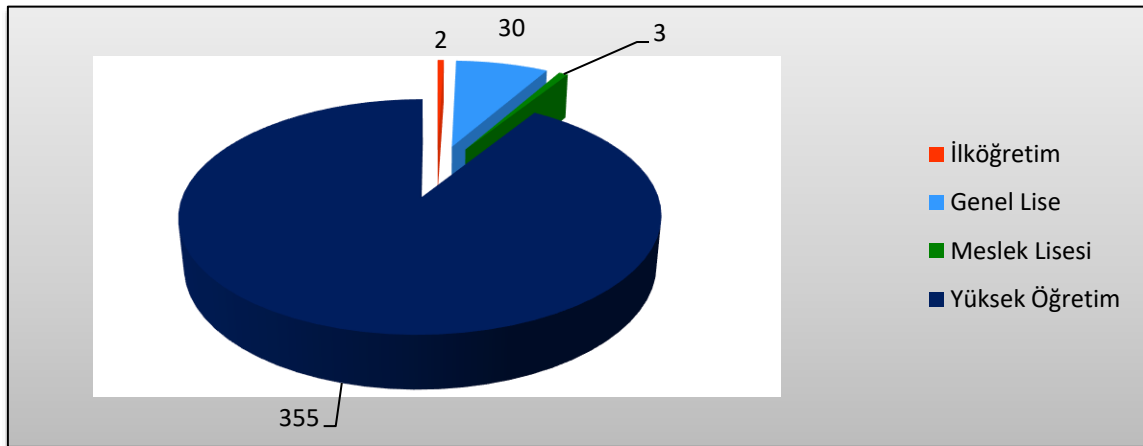

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 114. Kamu Personelini YDS'ye Hazırlama Kursuna Katılan Kursiyerlerin Yıllara Göre Yaş Dağılımı

3.2.6.15.4. Kamu personelini YDS'ye hazırlama kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre dağılımı.

Kamu Personelini YDS'ye Hazırlama kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim düzeylerini veren Şekil 115'e bakıldığında, kurslara en fazla *yükseköğretim* eğitim düzeyindekilerin katıldığı görülmektedir. Bu kursiyerler tüm kursiyerlerin % 91.03'ünü oluşturmaktadır. En az katılımı ise ilköğretim mezunları (% 0.51) gerçekleştirmiştir.

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Şekil 115. Kamu Personelini YDS'ye Hazırlama Kursuna Katılan Kursiyerlerin Eğitim Düzeyi

Çizelge 96 baz alınarak kursiyerlerin eğitim düzeylerinin yıllar içindeki dağılımına bakıldığında ise, her yıl tablonun hiç değişmediği ve hatta ilk iki yıl ilköğretim; ilk üç yıl ise meslek lisesi mezunu kursiyerlere rastlanmadığı görülmektedir.

3.2.6.15.5. *Kamu Personelini YDS'ye Hazırlama kurslarına katılan kursiyerlerin bölgelere göre dağılımı.*

Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama kurslarına katılan kursiyerlerin araştırma kapsamındaki yıllarda bölgelere göre dağılımını veren Çizelge 97 incelendiğinde, açılan *Kamu Personelini YDS'ye Hazırlama* kursu sayısı (bölgelere göre *Kamu Personelini YDS'ye Hazırlama* kursu sayıları için Çizelge 59'a bakınız) ile bu kurslara katılan kursiyer sayısının, bölgesel dağılım bakımından çok fazla benzerlik göstermediği görülmektedir. Kurs sayısı olarak çoğu bölge eşit olmasına rağmen kursiyer bazında açılan kurslara katılım oranları farklılık göstermiştir.

Çizelge 97

Kamu Personelini YDS'ye Hazırlama Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Bölgesel Dğl.

KURSLARIN AÇILDIĞI YILLAR							
Bölgeler	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	Toplam
TR1 İSTANBUL	0	16	16	0	0	0	32
TR3 EGE	0	0	29	0	0	0	29
TR4 DOĞU MARMARA	19	0	29	0	0	0	48
TR5 BATI ANADOLU	0	13	24	0	0	0	37
TR6 AKDENİZ	0	0	0	17	0	0	17
TR8 BATI KARADENİZ	0	16	0	103	0	0	119
TR9 DOĞU KARADENİZ	15	7	32	15	0	0	69
TRB ORTADOĞU ANADOLU	0	0	12	0	0	0	12
TRC GÜNEYDOĞU ANADOLU	0	0	27	0	0	0	27

Kaynak. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından alınan veriler esas alınarak düzenlenmiştir.

Çizelge 97’de de görüldüğü üzere, kurslara en fazla katılım yine en fazla kurs açılan TR8 Batı Karadeniz Bölgesinde (119 kursiyer) olmuştur. En az katılım ise Ortadoğu Anadolu Bölgesinde (12 kursiyer) gerçekleşmiştir.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığından (2016) alınan veriler göz önünde bulundurulduğunda ise, kursiyerlerin demografik özelliklerinin bölgelere (kurs açılan illere) göre dağılımı ile ilgili şunlar söylenebilir:

- 2009-2010 yılında Doğu Marmara Bölgesinde yer alan Bursa Keleş’te kurslara 12 erkek 7 kadın kursiyer katılmıştır. Bunların 18’i 23-44, 1’i ise 15-22 yaş aralığındadır. Yine en fazla katılım (18 kursiyer) yükseköğretim düzeyinde eğitimi olan kursiyerlerce yapılmıştır.
- Aynı yıl Doğu Karadeniz Bölgesinde yer alan Ordu Ünye’de ise 12 erkek 3 kadın kursiyerin kurslara katıldığı görülmektedir. 15 kursiyerin 13’ü 23-44 aralığında, 2’si ise 45 yaş ve üzerinde yükseköğretim mezunu bireylerdir.
- 2010-2011 yılında İstanbul Bağcılar’da açılan kursa 9 kadın 7 erkek kursiyer katılmıştır. En fazla katılımı 23-44 yaş aralığında 13 kişi gerçekleştirmiştir. Kursiyerlerin tamamı yükseköğretim düzeyinde eğitime sahiptir.
- Yine aynı yıl kurs açılan Batı Anadolu Bölgesine bağlı Ankara Haymana’da ise 13 erkek kursiyer kurslara katılmıştır. Bunların 12’si 23-44 yaş aralığında ve yükseköğretim mezunudur.
- Batı Karadeniz bölgesinde bulunan Samsun Atakum’da ise 10 kadın, 6 erkek kursiyer kurslara katılmıştır. Burada en fazla katılımı 15-22 yaş aralığındaki (8 kursiyer) kursiyerler gerçekleştirmiştir. Kursiyerlerin 15’i yükseköğretim mezunudur.
- Doğu Karadeniz Bölgesinde kurs açılan Rize’de ise 4 erkek, 3 kadın toplam 7 kursiyer kurslara katılmıştır. Bunların 6’sı 23-44 yaş aralığındadır. Kursiyerlerin tamamının eğitim düzeyi yükseköğretimdir.
- 2011-2012 yılında ise kurs açılan yedi bölgede kursiyerlerin cinsiyete göre dağılımları farklılık göstermiştir. İstanbul, İzmir (Torbalı) ve Şırnak’ta açılan kurslara en fazla kadınlar; Kocaeli (Darıca), Ankara (Çankaya), Rize (merkez) ve Bitlis Adilcevaz’da kurslara en fazla erkekler katılmıştır.
- Belirtilen yılda kurs açılan tüm bölgelerde en fazla katılımı 23-44 yaş aralığında ve *yükseköğretim* mezunları gerçekleştirmiştir.

- 2012-2013 yılında ise kurs açılan Mersin Tarsus, Samsun (Atakum), Tokat (merkez ve Reşadiye) ve Rize’de (Merkez) kurslara en fazla erkek kursiyerler katılmıştır.
- Yine aynı yıl yaşları ve eğitim düzeyleri bakımından ele alındığında kurs açılan illerde en fazla katılımı 23-44 yaş aralığında ve *yükseköğretim* eğitim düzeyindeki kursiyerler gerçekleştirmiştir.

Halk Eğitimi Merkezlerinde 2009-2015 yılları arasında açılan yabancı dil kurslarına katılan kursiyerlerin özellikle sosyo-demografik özelliklerine dair bulgulara istinaden şunlar söylenebilir;

- Araştırma kapsamındaki altı yılda 15 farklı yabancı dil kursuna toplamda 1.646.493 kişi katılım göstermiştir. Bu sayı halk eğitimi merkezlerinin Türkiye’de yabancı dil anlamında büyük bir talebi karşıladığı sonucunu göstermektedir.
- En fazla katılım sağlanan kurslar küçük farklılıklarla birlikte yine İngilizce başta olmak üzere, Arapça, Almanca, Rusça ve Yabancılar İçin Türkçe kurslarında gerçekleşmiştir.
- Altı yıl ve tüm diller toplamında kurslara en fazla katılımın kadın kursiyerler tarafından sağlandığı görülmektedir. Bu durum kadın kursiyerlerin yabancı dil öğrenme istek, güdü ve belki de ihtiyaçlarının erkek kursiyerlerden daha fazla olduğu sonucunu oluşturmaktadır.
- Yine kurslara en fazla katılımın yaşları 23 ila 44 ve küçük bir farkla 15 ila 22 arasında değişen kursiyerler tarafından sağlandığı görülmektedir. Bu durum aslında istihdam edilebilir ve belirli bir meslek kolunda çalışan ya da çalışabilecek genç yetişkin nüfusu kapsamaktadır.
- En az katılımın ise 45 yaş ve üzeri kursiyerler tarafından gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır. Bu durum ileri yaş yetişkinlerin öğrenme faaliyetlerine daha az katıldıklarını göstermektedir. Bunun en önemli nedeni olarak, artık bu yaş grubundaki bireylerde iş ve gelecek kaygısının asgari düzeyde ya da hiç olmaması ve yabancı dile duyulan ihtiyacın da buna oranla azalmış olması gösterilebilir.
- Kursiyerlerin eğitim düzeyleri bağlamında ulaşılan sonuç ise kurslara en fazla katılımın eğitim düzeyi “genel lise” ve “yükseköğretim” olan kursiyerler tarafından; en az katılımın ise “okumaz yazmaz/diğer” ve “ilkokul” mezunu kursiyerler tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Kurslara en fazla “lise

(genel)” eğitim düzeyindekilerin katılım sağlaması ile yine Türkiye’de bir işte çalışabilmek için aranan asgari eğitim kriterlerinin başında gelen “ lise mezunu” olma koşulu arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmaktadır. “Yükseköğretim” eğitim düzeyindeki bireylerin ikinci sırada yer alması ise yine istihdam edilebilirlik ve mesleklerin değişen dünya koşullarında talebini karşılamakla ilişkilendirilebilir. Demirer’in (2013) ifade ettiği gibi, Türkiye gibi işsizliğin ve hatta genç nüfusun fazla olduğu ve yine genç işsizlerin sayısının genel işsiz sayısını aştığı ülkelerde, emek piyasasında rekabet kaçınılmaz bir sonudur. Bu durum başta üniversite öğrencilerini, üniversiteden aldıkları diplomanın yanı sıra niteliklerini artırıcı yeni sertifikalar almaya zorlamaktadır. Yabancı dil yetkinliği kazanmakta bunlardan biridir.

- Kurslara en az katılım sağlayan kişilerin örgün eğitimden faydalanmamış ya da bunu yarıda bırakmış bireyler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, bireylerin geçmişte örgün eğitimde geçirdikleri sürenin, onların yabancı dil kurslarına katılmalarını da doğru orantılı olarak etkilediği söylenebilir. Yapılan araştırmalar da göstermiştir ki, örgün eğitimde daha uzun süre kalan kimseler yaygın eğitim faaliyetlerine katılmakta daha istekli olabilmektedir.
- Kursların açıldığı bölgelerdeki kursiyer dağılımlarına bakıldığında kursların en fazla açıldığı bölgelerde yine en fazla kursiyerin katılım sağladığı, en az kurs açılan bölgelerde de yine en az kişinin kurslara katıldığı görülmektedir.

BÖLÜM 4

Bu bölümde, araştırma boyunca elde edilen bulgulara yönelik sonuçlara ve önerilere yer verilmektedir.

4.1. SONUÇ

Bu araştırmada, halk eğitimi merkezlerinde 2009-2015 yılları arasında açılan 13 farklı dil ve iki farklı yabancı dil sınavına hazırlık kursları ve kurslara katılan kursiyerlere dair bulgulardan elde edilen sonuçlar ışığında, öncelikle Türkiye’de yetişkinlere kamusal anlamda yabancı dil öğrenme fırsatları sunan halk eğitimi merkezlerindeki yabancı dil öğretim faaliyetlerinin bir resmi çizilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın sonucu araştırma sorularına bağlı olarak, iki temel başlık altında ele alınmıştır. Birinci bölümde halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarına dair bulgular ışığında ulaşılan sonuçlara yer verilirken; ikinci bölümde bu kurslara katılan kursiyerlerin sosyo-demografik özelliklerine göre elde edilen bulguların sonuçları tartışılmaktadır.

4.1.1. HEM’de Açılan Yabancı Dil Kurslarına Yönelik Sonuçlar

Araştırmada Türkiye’de halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarının mevcut durumu ortaya koyulmaya çalışırken açılan kurslara ilişkin son altı yıldaki sayısal verilere başvurulmuştur. Nicel verilerden elde edilen bulgular ışığında görülmektedir ki, bugün Türkiye’de yabancı dil kursları, ülkenin her bir köşesine yayılmış ve sayısı 1000’lere ulaşmak üzere olan halk eğitimi merkezleri ve bunlara bağlı birimlerce sürdürülmektedir. Araştırma kapsamındaki altı yıl toplamında yurt genelinde 15 farklı yabancı dil kursu türünde açılan 72.297 kursla, halk eğitimi merkezleri yetişkin öğrenenlere kamusal olarak yabancı dil öğrenme fırsatları sunmuştur. Örgün eğitim kurumlarında yapılan yabancı dil öğretim faaliyetlerinin istendik sonuçları vermediği yönünde bir algının egemen olduğu, örgün eğitim sonrasında bireylerin özellikle yabancı dil sertifikası almak için yeniden kurslara yöneldiği ve bunun için para harcadığı, eğitimin ve özellikle araştırma bağlamında yabancı dil öğrenmenin küresel bağlamda ekonomik faaliyetlerin verimliliğini artırması açısından önemli bir misyonu üstlendiği 21.yüzyıl Türkiye’sinde, halk eğitim merkezlerinin birçok olumsuzluğa rağmen ülkede kapsamlı olarak halka devlet eliyle

yabancı dil öğrenme fırsatları sunması, araştırmada ulaşılan ve de üzerinde durulması gereken belki de en önemli sonuçtur.

Bu çalışmada yabancı dil öğretimi bağlamında kamusal düzeyde önemli bir hizmeti yerine getiren halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kursları ve kursiyerlerine ilişkin ciddi sayılara ulaşıldığı bir gerçektir. Araştırma kapsamındaki 2009-2015 yılları arasında Türkiye’de İstatistiki Bölge Birimleri sınıflandırması içinde yer alan 12 farklı bölge ve 81 ilde yer alan halk eğitimi merkezleri, 2 milyona yakın kişiye ulaşmaya çalışmıştır. Araştırmada her ne kadar en fazla yabancı dil kursunun sosyo-ekonomik bağlamda kalkınmış bölgelerde (İstanbul, Akdeniz, Ege Doğu Marmara, Batı Anadolu) açıldığı bilgisine ulaşılsa da, halk eğitimi merkezleri kalkınmada öncelikli bölgelerde (Kuzeydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu) de açılan yabancı dil kurslarıyla bireylerin yabancı dil öğrenme ihtiyaçlarına karşılık vermeye çalışmıştır.

Araştırma kapsamında kurs açılan dillere yönelik sonuçlar ele alındığında ise, en fazla kursun İngilizce başta olmak üzere Arapça, Almanca, Yabancılar için Türkçe ve Rusça dillerinde açıldığı görülmüştür. Bu dilleri ise sırasıyla Fransızca, İspanyolca, İtalyanca, Yunanca, Japonca, Boşnakça, Bulgarca, Çince, “Kamu Personelini YDS’ye Hazırlama ve “Akademik Personel YDS’ye Hazırlık” kursları takip etmiştir. Açılan bu yabancı dil kurslarının ülkedeki yıllar içindeki dağılımı ele alındığında ise, her bölgede her yıl tüm dillerde kursların açılmadığı tespit edilmiştir. Bu durum yabancı dil kurslarına ülke genelinde homojen bir talebin olmadığına işaret etmektedir.

Tüm bunların ışığında, yabancı dil kursları gerek sayısal değerleri gerekse de açıldıkları bölgeler bağlamında kapsamlı olarak değerlendirildiğinde, iki farklı sınıflandırmada sonuç olarak ele alınabilirler. Bunlar a) ulusal yaygınlığı olan yabancı diller ve b) lokal yabancı diller sınıflamasıdır.

Ulusal yaygınlığı olan yabancı dillerle araştırma kapsamındaki altı yılda ülke genelinde 12 bölgenin genelinde ve her yıl çok fazla sayıda kurs açılan diller kastedilmektedir. Bu dillerin başında ise İngilizce gelmektedir. İngilizce tüm dünyanın ortak iletişim dili olma özelliğini taşımaktadır. Bugün uluslararası haberleşme aracı niteliğinde olan internet ve birçok yazılım programının dili genel olarak İngilizcedir. Ayrıca bilimsel çalışmaların büyük çoğunluğunun İngilizce yabancı dilinde olduğu gerçeği de göz önünde bulundurulduğunda, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de araştırma kapsamındaki tüm bölgelerde her yıl sayısı binleri geçen İngilizce kurslarının açılması pek de beklenilmeyen bir sonuç olmamıştır. Ayrıca araştırma her ne kadar kursiyerlerin kurslara neden katıldığı ile ilgili detaylı nitel bir araştırma özelliği

taşımasa da, gerek bakanlık yabancı dil kurs programlarından gerekse de yabancı dil kurslarının niteliğinden, kursların genelini doğrudan olmasa da dolaylı olarak mesleklerin gelişen ve değişen ihtiyaçlarını karşılamaya ve en önemlisi de istihdamı artırmaya yönelik olduğu sonucuna varılmıştır. İşte bu bağlamda, İngilizce bilmek günümüz Türkiye'sinde bireylerin emek piyasasında rekabet üstünlüğü sağlaması ve kolay istihdam edilebilmesi için aranan en önemli kriterlerin başında gelmektedir. Çünkü bilindiği üzere, dünya her gün yeni teknolojik gelişmelere gebe kalmaktadır ve bireylerden piyasanın ve ekonominin ihtiyacını karşılıklı verebilir nitelikte mesleki yetkinliklere sahip olmaları beklenmektedir. Öğrenme toplumunda bilgi okuryazarı, enformasyon araçlarını etkili şekilde kullanabilen ve en az bir yabancı dilde kendini ifade edebilme yetisine sahip olmak büyük önem ifade etmektedir. Aranan yabancı diller başında ise küresel iletişim dili olarak tanımlanan İngilizce gelmektedir.

İngilizceden sonra ülke genelinde en yaygın açılan ikinci dil ise Arapçadır. Araştırma verileri de ortaya koymuştur ki, bugün yurdun her köşesinde Arapça kurslarına ciddi bir talep vardır. Bunun birbiriyle ilintili çok farklı nedenleri olduğu söylenebilir. Türkiye'de özellikle 2000'li yıllarla birlikte Ortadoğu coğrafyasına yönelik kültürel, ekonomik ve siyasi yakınlaşma, bölge dili olan Arapçanın da talep görmesine zemin oluşturmuştur. Pek çok Arap ülkesi ile ticari ve siyasi ilişkiler gelişirken, bu ülke vatandaşlarının Türkiye'ye ve Türk kültürüne yönelimi de aynı oranda artmıştır. Bu kapsamda Türkiye'ye pek çok turist ziyaret etmeye başlaması Türkiye'de Arapça bilen kişilere olan ihtiyacı artırmıştır.

Ulusal yaygınlığı olan ve en fazla kurs açılan yabancı dillerden bir diğeri ise Almancadır. Aslında İngilizce gibi Almanca'nın da Türkiye'de halk eğitimi merkezlerinde en fazla açılan yabancı dil kurslarından biri olması özellikle tarihin çok eski dönemlerinden beri süregelen Türkiye-Almanya ilişkileri de göz önünde bulundurulduğunda, pek de beklenmeyen bir sonuç olmamıştır. Şüphesiz bunda özellikle iki ülke arasındaki ticari ilişkiler önemli bir rol oynamaktadır. Almanya son altı yılda en fazla ihracatın gerçekleştirildiği ülkelerin başında gelmektedir. Tüm bunların ötesinde bugün Almanya'yı ikinci vatan haline getiren Türk vatandaşlarından kaynaklı olarak da Türkiye'de Almancaya büyük bir talep oluşmaktadır. Ülkenin çeşitli bölgelerinden insanların çalışma amaçlı Almanya'ya göç ettikleri bilinen bir gerçektir. Bu durum Türkiye ve Almanya arasında aslında kültürel bir alışverişi de beraberinde getirmiştir. Her yıl çok sayıda gerek Türk kökenli gerekse de Alman turist ülkeye giriş çıkış yapmakta, bu da büyük bir dil talebini beraberinde getirmektedir.

Ulusal yaygınlığı olan bir diğer yabancı dil olarak ise Rusça gösterilebilir. Araştırma kapsamındaki her yıl 12 bölgede değişen sayılarda açılan bu dile olan talebin altında ise, şüphesiz ekonomik nedenler yatmaktadır. Aslında araştırma göstermiştir ki, halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarının az ya da çok; ülkenin çeşitli yerlerinde ya da sınırlı bölgelerinde açılması, Türkiye'nin kurs açılan dilin anavatanı ile gelişen siyasi, ekonomik, kültürel ya da turistik ilişkileriyle doğrudan ilintilidir. Rusça da bu bağlamda değerlendirilmesi gereken bir dil olmuştur. Çünkü Türkiye ve Rusya arasında öncelikle coğrafi bir yakınlık vardır. Rusya ile gerçekleştirilmekte olan ihracat ve ithalat iki ülke ekonomisinde de yadsınamayacak oranlardadır. Bugün Türk menşeli başta inşaat sektörü olmak üzere çeşitli sektörlerden şirketler Rusya'da faaliyet sürdürmektedir. Doğal olarak da burada Türk vatandaşları istihdam edilmektedir. Bu durum aslında daha önce de ifade edilen istihdam edilebilirlik ve yabancı dil ilişkisini desteklemektedir. Tüm bunların ötesinde bugün ülkemizde turizm alanında Rus turistlerin varlığından da söz edilmesi gerekmektedir. Özellikle Antalya'da en fazla Rusça kursunun açılması bu durumu doğrular niteliktedir. Antalya bugün en fazla yabancı turistin ziyaret ettiği önemli kıyı kentlerinin başında gelmektedir. Zaten turizm herhangi bir yabancı dilin öğrenilmesi için belki de en büyük kaldıraç görevini üstlenmektedir. Çünkü turizm yabancı dil öğrenmeyi bir gerek haline dönüştüren bir sektördür.

Araştırma kapsamında yabancı dil kursları için ulaşılan ikinci sınıflama ise ülkede çeşitli bölgelerde ve illerde sınırlı sayıda açılan ve yurt geneline çok fazla yayılmayan *lokal yabancı dillere* aittir. Kursların belirli bir bölge ya da ilde yoğun olarak açılmasında o ile ya da bölgeye özgü bazı özelliklerin etkili olduğu söylenebilir. Bunların başında turizm gelirken, yine aynı şekilde öğrenilen yabancı dilin anavatanına olan coğrafi yakınlık ve bundan doğan kültürel ve ticari ilişkiler ile sanayileşmenin, ithalat ve ihracat hacminin fazla olduğu ya da metropol kabul edilecek illerin varlığından söz edilebilir. İşte tüm bu bağlamlar göz önünde bulundurulduğunda, araştırma bulguları ışığında lokal yabancı diller olarak sınıflandırabileceğimiz diller Çince, Japonca, Bulgarca, Boşnakça, İtalyanca, İspanyolca, Yunanca ve Fransızcadır.

Araştırma sonuçları da göstermiştir ki halk eğitimi merkezlerinde son yıllarda Çince kursları açılmıştır. Ancak kurs açılan yıllara bakıldığında ekonomik, politik, teknik ve askeri anlamda 21. yüzyılın süper gücü olarak ifade edilen ve her şeyden öte bugün en fazla ihracat gerçekleştirdiğimiz ülke olan Çin'in diline çok fazla talep

olmadığı görülmüştür. En fazla kurs ise Ege bölgesi içinde yer alan Denizli ilinde açılmıştır. Bu durum turizm ve ihracat hareketliliğinden kaynaklanmaktadır.

Çince dışında ele alınacak diğer lokal diller ise Bulgarca, Yunanca ve Boşnakçadır. Araştırma sonuçları göstermiştir ki, bu dillerde açılan kurslar ülke geneline yayılmayıp sadece belirli bölge ve hatta illerde yoğunlaşmıştır. Bu kursların özellikle Ege, Batı Marmara ve Doğu Marmara'da yer alan illerde açılmalarında en büyük etmen coğrafi yakınlıktan kaynaklı kültürel ve en önemlisi de ticari ilişkilerdir. Balkan ülkelerine açılan sınır kapılarının olduğu ya da balkan göçmenlerinin yoğun olarak yaşadığı il ve bölgelerde kursların yoğun olarak talep gördüğü tespit edilmiştir.

Bu dillerin dışında Japonca da halk eğitimi merkezlerinde yurt geneline yayılmayan ve çok fazla sayıda açılmayan bir lokal yabancı dil olmuştur. Bu durumun, Japoncanın eğitim programları içinde yeterince yer almaması, bugüne kadar Türkiye'nin yönünü sürekli batıya çevirerek batı dillerine ve en başta küresel ölçekte önem ifade eden İngilizcenin öğretilmesine önem vermesi gibi pek çok faktörden kaynaklandığı söylenebilir. Nitekim Japoncanın ülkede özellikle en fazla Doğu Marmara Bölgesi içinde yer alan ve Türkiye'nin önemli sanayi kentlerinden biri olarak nitelendirilen Kocaeli ilinde açılması bu ülke ile ticari ilişkiler içinde olan ya da bu sektörlerde çalışan bireylerin mesleki ihtiyaçları ile ilişkilendirilebilir.

Batı dillerinin içinde yer alan İspanyolca, İtalyanca, Fransızca kursları ise ülkede halk eğitimi merkezlerinde çeşitli illerde yoğun olarak talep görmüşlerdir. Bu dillere ait kurslar en fazla İstanbul ilinde yer alan halk eğitimi merkezlerinde açılmıştır. Bu durum aslında metropol olarak nitelendirilen İstanbul'un Türkiye'de sanatın, edebiyatın, ticaretin, finansın kalbi durumunda olmasından kaynaklanmaktadır. İstanbul'un bugün dünyanın pek çok ülkesinden gerek ticari gerekse de kültürel amaçla gelen kimselere ev sahipliği yapması, ilde yabancı dillere duyulan ihtiyacı da aynı oranda artırmaktadır. Ayrıca Türkiye'nin İtalya, Fransa ve İspanya ile yıllardır süre gelen ve gelişen ticari, kültürel ilişkileri ile Türk vatandaşlarının bu ülkelere olan turizm hareketliliği, dillerin ülkemizde bazı kesimlerce talep görmesinde önemli bir rol üstlenmektedir.

Her ne kadar araştırma sonuçlarına göre kurs açılan dilleri ulusal ve lokal diller olarak sonuçlandırsak da, “Yabancılar için Türkçe”, “Akademik Personel YDS'ye Hazırlık” ve “Kamu Personelini YDS'ye Hazırlama” kursları bu iki kategoriden farklı özellik göstermiştir. Özellikle sınavlara hazırlık yabancı dil kurslarının ülkede ihtiyacın olduğu zamanlarda, kamu personelinin ya da akademik personelin taleplerine yönelik açıldığı sonucuna varılabilir. Ayrıca her yıl her bölgede yaygın olarak açılmasa da son

yıllarda sayısı binleri geçen “Yabancılar için Türkçe” kursundan da bahsedilebilir. Aslında bu dil kursu lokal bir yabancı dil kursu olma özelliği taşımaktadır. Çünkü araştırma kapsamındaki ilk yıllarda sadece turizm bölgeleri başta olmak üzere ülkenin büyük kentlerinde açılan bu dil kursu, son yıllarda ülkeye giren mültecilerin yoğunlukta yaşadığı (mülteci kamplarının olduğu iller) benzer bölgelerde açılmışlardır. Her ne kadar yurt genelinde yaygın olmasa da bu dil kursu açıldığı bölgelerde ulaştığı sayıyla en fazla kurs açılan dillerin arasında yer almıştır. Şüphesiz bu araştırma göstermiştir ki, yabancılar için açılan Türkçe kurslarının sayısı ile ülkeye her yıl giren göçmen sayısı arasında doğrusal bir orantı vardır. Bu kimselerin Türkiye’de istihdam edilebilmeleri ve en önemlisi de sosyal içerme bağlamında Türkiye koşullarına uyum sağlayabilmeleri için ülkenin dili olan Türkçeyi bilmeleri zorunlu bir hal almıştır.

Tüm bu dillerin dışında, araştırma kapsamında kurslara dair elde edilen en spesifik sonuçlardan biri de mesleki ve teknik yabancı dil kurslarına yöneliktir. Tüm yabancı dillerde olmasa da İngilizce, Almanca, Rusça, İtalyanca dillerinde açılan mesleki ve teknik yabancı dil kurslarının ise mesleki niteliklerini artırmak, yeni beceriler kazanmak ve piyasanın istediği kalifiye eleman olarak iş bulmak ya da mevcut işinde sürekliliğini sağlamak isteyen kişilerin talebinden doğduğu sonucuna varılabilir. Mesleki ve teknik yabancı dil kurslarının açıldığı bölgelere illere ve hatta ilçelere bakıldığında kursların lokal özellik taşıdığı yani o mesleğin yoğun olarak icra edildiği ve özellikle kurs açılan ilin ya da ilçenin turizm başta olmak üzere, sanayi, dış ticaret ve hizmet sektöründeki hacmiyle doğru orantılı olarak kurslara talebin arttığı sonucuna varılmaktadır. Bu kurslar içinde en fazla çeşitlilik ise İngilizce dilinde olmuştur. Hiç şüphe yok ki bunun en önemli nedeni İngilizcenin bugün daha önce de ifade edildiği gibi teknolojinin ve bilimin ortak dili olmasından kaynaklanmaktadır.

Tüm bunların ışığında, Türkiye’de halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarına yönelik çıkarılacak en genel sonuç, kursların genel olarak sanayileşmenin, ticaretin, istihdam edilebilirliğin, kültürel gelişmişliğin ve turizmin en fazla olduğu bölgelerde ve illerdeki talebi karşılamak için açıldığıdır.

4.1.2. Yabancı Dil Kurslarına Katılan Kursiyerlere İlişkin Sonuçlar

Araştırmada halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarına katılan yetişkinleri betimleyen sosyo-demografik parametreler, bu kurslara katılan yetişkin öğrenenlerin mevcut profilini ortaya koymak açısından önemli görülmüştür. Bu

bağlamda değerlendirildiğinde, halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarına katılan kursiyerlere ilişkin bulgular aşağıdaki sonuçları ortaya çıkarmıştır.

Araştırma kapsamında ele alınan 2009-2015 yıllarında 1 milyondan fazla kişinin halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarına katıldığı tespit edilmiştir. En fazla katılımın genel olarak yine en fazla kurs açılan dillerde (İngilizce, Arapça, Almanca, Rusça ve Yabancılar için Türkçe) ve bölgelerde (İstanbul, Akdeniz, Ege Doğu Marmara, Batı Anadolu) gerçekleştiği görülmüştür.

Kursiyerlere ilişkin çizilen bu genel tablonun yanı sıra, onları betimleyen sosyo demografik değişkenlerin ilki olan cinsiyet bağlamında sonuçlar ele alındığında, halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarına katılanların çoğunluğunu kadınların oluşturduğu ortaya çıkmıştır. Ancak yabancı dil kursları arasında farklılıklar da gözlenmiştir; Almanca, Arapça, Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, İtalyanca, Japonca, “Yabancılar için Türkçe”, Yunanca ve “Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık” kurslarına en fazla talebin kadınlar tarafından gerçekleştirilirken; Boşnakça, Bulgarca, Rusça ve “Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama” kurslarına ise erkek kursiyerlerin en fazla talep gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum bizi kadınların yabancı dil öğrenme istek ve eğilimlerinin erkeklerinkinden baskın olduğu sonucuna götürmektedir. Nitekim erkek kursiyerlerin kadınlardan daha fazla talep gösterdiği yabancı dil kurslarına bakıldığında, özellikle Rusça kurslarının erkek kursiyerler tarafından daha çok talep edilmesinde, Rusya ve Türkiye arasında daha önce de ifade edilen ticari ilişkilerin daha çok erkeklerin istihdam edilebileceği sektörlerde (inşaat, ulaşım vb.) yoğunlaşması gösterilebilir.

Kursiyerleri betimleyen bir diğer önemli parametre olarak “kursiyer yaşları” değerlendirildiğinde ise, katılımın daha çok 23-44 ve 15-22 yaş aralığında yoğunlaştığı sonucuna varılmaktadır. En az katılım ise 45 yaş ve üzeri yetişkinlere aittir. Ancak cinsiyet dağılımında olduğu gibi yaş dağılımları bazında da dillere göre değişkenlikler dikkati çekmektedir. Buna göre; Almanca, Fransızca, İngilizce, Japonca dillerinde 15-22 yaş aralığındaki kursiyerlerin; Arapça, Boşnakça, Bulgarca, Çince, İspanyolca, İtalyanca, Rusça, “Yabancılar İçin Türkçe”, Yunanca, “Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık ve “Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama” kurslarında ise, 23-44 yaş aralığındaki kursiyerlerde yoğunlaşma görülmektedir. Aslında bu durum çizilen genel resimden pek de farklı bir durumu ifade etmemektedir. İstihdam edilebilir genç yetişkin nüfusun dillerin her birinde başat olduğu savı bir kez daha doğrulanmaktadır. Ancak en az katılıma bakıldığında diller bazında genel tabloda

farklı bir sonuca ulaşılmıştır. Sadece İngilizce, “Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık ve Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama (Bu iki sınava yönelik yabancı dil kurs programı adlarından da anlaşılacağı üzere 6-14 yaş aralığındaki kursiyerlere yönelik olmadığı için, bu kurslarda bu yaş grubunda katılım gözlenmemiştir.)” ve “Yabancılar için Türkçe” kurslarında en az katılımı 45 yaş ve üzeri yetişkinler sağlamıştır; diğer dillerde en az katılımı 6-14 yaş aralığındaki kursiyerlerin sağladığı görülmektedir. Aslında bu durumda araştırma sonucunda bize, İngilizce, “Yabancılar için Türkçe” dışındaki tüm yabancı dil ve kurs türlerinde katılımın yetişkin öğrenenler tarafından daha fazla gerçekleştirildiğini göstermektedir. Nihayetinde 6-14 yaş aralığındaki kursiyerler yetişkin olarak kabul edilmemektedirler.

Bu iki önemli kriterin ötesinde, araştırma kapsamındaki yabancı dil kurslarına katılan yetişkin öğrenenlere ilişkin bir diğer demografik değişken ise kursiyerlerin eğitim düzeylerine ilişkindir. Kursiyerlerin eğitim düzeyleri bağlamında ulaşılan sonuçlara göre kurslara tüm diller toplamında en fazla eğitim durumu *genel lise* ve *yükseköğretim* olarak ifade edilen kursiyerler katılmıştır. En az katılım ise eğitim düzeyi *okumaz yazmaz/diğer, meslek lisesi* ve *ilkokul* olarak nitelendirilen yetişkin öğrenenlere aittir. Gerek yaş gerekse de cinsiyet dağılımında olduğu gibi eğitim düzeyleri bağlamında da kursiyerler yabancı dillere göre farklılık göstermektedir: Boşnakça, Bulgarca, Fransızca, İspanyolca, İtalyanca, Japonca, Rusça, Yunanca ve “Akademik Personel Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlık” ve “Kamu Personelini Yabancı Dil Sınavlarına Hazırlama” kurslarına eğitim düzeyi “yükseköğretim”; Almanca, Arapça, Çince, İngilizce, kurslarına “genel lise” ve sadece “Yabancılar için Türkçe” kurslarına en fazla “okuryazar” kursiyerler katılmıştır. Bu durum çizilen genel tablodan farklılık göstermektedir. Ancak “yükseköğretim” düzeyindeki kursiyerlerin her bir yabancı dilde daha fazla kurslara katıldığı gerçeği, kişilerin kendi algısıyla eğitim programının doğası arasında az da olsa uyumun olduğu aktivitelere katılma ihtimalinin fazla olduğu; bir başka deyişle geçmişte örgün eğitim faaliyetlerine daha uzun süre devam eden bireylerin örgün eğitim dışı faaliyetlere daha fazla katıldığı ve bunun sonucunda eğitim düzeyinin artmasıyla bireylerin yeni öğrenmelere daha fazla açık olduğu savı ile örtüşmektedir.

Sonuç olarak araştırma bulguları ışığında, kursiyerlere ilişkin elde edilen en genel sonuç, Türkiye’de 2009-2015 yılları arasında halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarına çoğunluğu kadın, yaşları 23-44 ve 15-22 yaş arasında değişen ve

Türkiye’de bir iş kolunda çalışabilmek için asgari eğitim düzeyi kriteri olarak zikredilen genel lise düzeyindeki bireyler en fazla katılım göstermiştir.

4.2. ÖNERİLER

Elde edilen bulgular ve çıkarılan sonuçlar ışığında, Türkiye’de halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarının ihtiyaçlara cevap verebilir ve en önemlisi de açılan kursların yabancı dil öğretimi bağlamında hedeflenen amaçları en iyi şekilde yerine getirilebilir olması için bu bölümde, araştırmacılara ve politika yapıcılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

4.2.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Yapılan literatür taramasında da görülmüştür ki, bugüne kadar halk eğitimi merkezlerinde açılan yabancı dil kurslarının mevcut durumunu ortaya koyan detaylı bir çalışma yapılmamıştır. Çalışmalar birkaç yabancı dilde yapılan araştırmadan öteye gitmemiştir. Bu bağlamda ele alındığında, akademik çevrelerce halk eğitimi merkezlerinde açılan farklı dillerdeki yabancı dil kursları üzerine daha fazla çalışma yapılabilir.
- Yabancı diller ya da yabancı dil kursları üzerine yapılan çalışmalarda “yetişkin eğitimi” boyutu eksik kalmıştır. Yetişkinlerin yabancı dil öğrenme eğilimleri, ihtiyaçları ve sorunlarına yönelik daha detaylı çalışmalar yapılabilir.
- Yine aynı şekilde halk eğitimi merkezleri başta olmak üzere yetişkinlere yabancı dil eğitim hizmetleri sunan kurumlarda farklı yabancı dil kurslarına katılan yetişkinlerle kurslara yönelik görüşmelere dayalı araştırma yapılabilir, yabancı dil kurslarının etkililiği, niteliği ve yetişkinlerin yabancı dil kurslarından beklentileri gün yüzüne çıkartılabilir.

4.2.2. Politika Yapıcılara Yönelik Öneriler

Türkiye’de yabancı dil öğretimi sorunsalında hiç şüphe yok ki en büyük sorumluluk yabancı dil politikalarını belirleyen, uyarlayan, şekillendiren politika yapıcılara düşmektedir. Bu araştırma sonucunda politika yapıcılara aşağıdaki öneriler getirilebilir;

- Öncelikle Türkiye’de yabancı dil politikalarının belirlenmesinde ülkenin yabancı dil öğretimindeki mevcut durumunu ulusal ve gerçekçi sonuçlarla ortaya koyan bir çalışma yapılabilir.
- Hangi yabancı dillerin gerek örgün gerekse de yaygın eğitim kurumları öğretim programlarında yer alması gerektiği konusunda hem vatandaşların görüşlerini kapsayan hem de uluslararası araştırmalardan çıkan sonuçlar ele alınarak eğitim programları şekillendirilebilir.
- Bugün birçok ülkenin gün geçtikçe gelişen ve değişen teknolojilere, siyasi gelişmelere, diğer ülkelerle olan ticari ilişkilerine ya da dünyada süper güç olma yolundaki ülkelerin dilini öğrenmeye yönelik araştırmaları mevcuttur. Bu araştırmalar ışığında yurttaşların ihtiyaçlarına cevap veren yabancı dil politikaları belirlenmektedir. Bu bağlamda bugün Türkiye’de de bu tarz bir çalışmanın ışığında yine ulusal gerçeklikler de göz önünde bulundurularak yabancı dil öğretim politikaları yapılandırılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Açık, F. (2008, Mart). *Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretilirken karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri*. Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu Bildirisi. Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Gazimağusa.
- Akalm, S., ve Zengin, B. (2007). Türkiye’de halkın yabancı dil ile ilgili algıları. *Journal of Language and Linguistic Studies*. 3 (1), 181-200.
- Akbaş, O., ve Özdemir, S. M. (2002). Avrupa Birliğinde Yaşam Boyu Öğrenme. *Milli Eğitim Dergisi* (155-156). http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergiler_adresinden_30.03.2017_tarihinde_alinmistir.
- Akın, G. (2010). *Androgojik ilkelere göre geliştirilmiş problem temelli mesleki ingilizce eğitimi programının etkililiği* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Akın, G. (2004). *İstanbul halk eğitim merkezlerinde verilen yabancı dil (İngilizce) eğitiminin etkililiğinin değerlendirilmesi, öğretici ve kursiyer görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Aksan, D. (2007). *Her yönüyle dil: ana çizgileriyle dil bilim*. (3.Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Anadolu Üniversitesi. (2013). *İstatistik II*. Ankara: Saray Matbaacılık.
- Aşır, M. (2009). *Yetişkinlere ingilizce öğretiminde uygulanan yöntemlerin, andragojik varsayımlara uygunluğunun değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi: Ankara.
- Ayhan, S. (1988). *Halk eğitiminde katılma: Ankara’daki halk eğitimi merkezlerinde açılan kurslara katılanların özellikleri, katılmalarını güdüleyen etmenler ve programlara ilişkin görüşleri*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Ayhan, S. (1990). Halk eğitiminde katılma ile ilgili araştırmalar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23 (1), 307-332.
- Battye, A., Hintze, M.A,ve Rowlett, P. (2000). *The french language today: a linguistic introduction*. (2. Baskı). New York: Routledge.
- BBC(2016). *Arabic language facts*. <http://www.bbc.co.uk/languages/other/arabic/guide/> adresinden 11.12.2016 tarihinde alınmıştır.
- Belanger, P. (1995). Lifelong learning: The dialects of “lifelong education”. P. Belanger, ve E. Gelpi (Ed.). *Lifelong education “ a book series of the international review of education* (s. 353-381). Durdrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Böke, K. (2014). Örneklem. Böke (Ed.). *Sosyal Bilimlerden Araştırma Yöntemleri* (4.Baskı). (s.104-149). İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.

- Byram, M. (2008). *From foreign language education to intercultural citizenship essay and reflections*. Great Britain: Cromwell Press Ltd.
- Chan, K. L. (2016, Mayıs). *Power language index*. Presented at The Business School For the World (INSEAD), Abu Dhabi, UAE. www.kailchan.ca/wpcontent/uploads/2016/09/KC_PLIpresentationatINSEAD_25May2016_v2.pdf adresinden alınmıştır.
- Cross, P. K. (1987). *Adults as learners* (8. Baskı). Jossey-Bass: San Francisco.
- Çangal, Ö. (2013). Bosna Hersekli Neden Türkçe Öğreniyor? M. Arslan (Ed.) *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi Bildiri Kitabı* (2.cilt). (s.177-186). Saraybosna/Bosna Hersek: Sabah Basımevi.
- Dedeic-Kırbaç, A. (2013). Boşnakların Türkiye'ye göçleri. *Akademik Bakış Dergisi-Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, (35), 1-19.
- Demircan, Ö. (2012). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. (5. Basım). İstanbul:Der Yayınları.
- Demircan, Ö. (1993). *Dünden bugüne Türkiye'de yabancı dil*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Demirel, Ö. (2016). *Yabancı dil öğretimi* (9. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Demirer, D. K. (2013). Eğitim, bilgi ekonomisi ve istihdam. *Praksis Dört Aylık Sosyal Bilimler Dergisi*, (33), 49-59.
- Dolunay, S. K. (2005, Eylül). *Türkiye ve dünyadaki Türkçe öğretim merkezleri ve Türkoloji bölümleri üzerine bir değerlendirme*. IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Duman, A. (2007). *Yetişkinler Eğitimi*, Ankara: (ikinci Baskı) Ütopya Yayınları.
- Erdayı, A. U. (2012). Beyaz yakalılarının tanımlanması üzerine. "*İş, Güç*" *Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*. 14 (3), 65-80.
- European Commision. (2002). *European year of languages 2001: Final Report*. Strasbourg: Council Of Europe.
- European Commision. (2017a) "Multilingualism - an asset for Europe and a shared commitment. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV:ef0003> sitesiden 15.02.2017 tarihinde alınmıştır.
- European Commision. (2017b). The startegic framework for European cooperation in education and training 2020. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52008DC0865> adresinden 15.02.2017 tarihinde alınmıştır.
- European Commision. (2017c). Rethinking education: investing in skills for better socio-economic outcomes. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52012DC0669> adresinden 15.02.2017 tarihinde alınmıştır.
- Geray, C. (2002). *Halk Eğitimi*, Ankara: İmaj Yayınevi.

- Girgin, K. (2014). *Ruslarla kavgadan derin ortaklığa (son yüz senemiz: 1914-2014)*. İstanbul: İlgi Kültür Sanat Yayıncılık.
- Gökdemir, C.V. (2005). Üniversitelerimizde verilen yabancı dil öğretimindeki başarı durumumuz. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 6 (2), 256.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2016a). *Yıllara Göre İkamet İzni Türkiye’de Bulunan Yabancı Sayısına İlişkin veriler*. <http://www.goc.gov.tr/icerik3/ikamet-izinleri adresinden 12.12.2016> tarihinde alınmıştır.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2016b). *2015 Türkiye Göç Raporu*. Ankara: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Güler, G. (2005). Avrupa Konseyi ortak dil kriterleri çerçeve programı ve Türkiye’de yabancı dil öğretim süreçleri. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (1), 89-106.
- Gümrük ve Ticaret Bakanlığı (2016). Yayladağı gümrük müdürlüğü kuruluş ve faaliyet durumu hakkında. <http://doguakdeniz.gtb.gov.tr/baglanti-idarelerimiz/yayladagi-gumruk-mudurlugu> 26.12.2016 tarihinde alınmıştır.
- Haydaroglu İ. P. (1990). *Osmanlı imparatorluğunda yabancı okullar*. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Hogg, R. ve Denison, D. (2006). Overview. R,Hogg, ve D. Denison (Ed.). *A history of the English Language* (s. 1-40). Cambridge: Cambridge University Press.
- Işık, A. (2008). Yabancı dil eğitimindeki yanlışlar nereden kaynaklanıyor?. *Journal of Language and Linguistic Studies*. 4 (2), 15.
- Işık, F. (2016, Mayıs 5). Denizli’den Çin fuarına davet. *Hürriyet Denizli Haberleri*. www.hurriyet.com.tr adresinden 27.02.2017 tarihinde alınmıştır.
- Jarvis, P., ve Griffin, C. (2003). *Adult and continuing education major themes in education*. London: Routledge.
- Johnstone, J. ve Rivera, R. (1965). Principal findings of the study: volunteers for learning. P. Jarvis, ve C. Griffin (Ed.). *Adult and continuing education major themes in education* (s. 21-38). London: Routledge.
- Karasar, Niyazi. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (22. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karasar, Niyazi. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler* (31. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karataş, S.E (2009). *Yetişkinlerin eğitime katılma güdüsünü etkileyen psikolojik ve toplumsal faktörler (karayolları genel müdürlüğü İngilizce eğitimleri örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Karip, E. (2005). Küreselleşme ve Lizbon Eğitim 2010 Hedefleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (42), 195-209.
- Karlova, U. R. (2011). *Çin modern tarihinde yolculuk “bir süper gücün yakın geçmişi”*. İstanbul: Başlık Yayın Grubu.

- Knowles, M. (1996). *Yetişkin öğrenenler göz ardı edilen bir kesim* (Serap Ayhan, Çev.). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Korkmaz, Z. (2007). *Türkiye Türkçesi grameri: (şekil bilgisi)*. (2.Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Kut, İ. (2016). *İspanyol dili ve grameri* (Genişletilmiş 18. Baskı). İstanbul: İnkılap Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Küçük, O. (2016). Küreselleşmenin ticaret anlayışına etkileri: üretim yönetimi, pazarlama ve lojistik perspektifinden bir bakış. T.Bayramoğlu, ve E.E. Başar (Ed). *Küreselleşme; ekonomik ve sosyal eğilimler* (s.97-115). Ankara: Savaş Yayınevi.
- McGivney, V. (1995). Participation and non-participation a review of the literature. Edwards, S. Sieminski, and D. Zeldin (Ed.). *Adult learners, education, and training: reader* (s.11-30). London: Routledge.
- MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü (2016). *Yaygın eğitim kurumları yabancı diller a1 seviyesi almanca kurs programı*. Ankara: HBÖGM.
- MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü (2012). *Yabancı Diller Almanca Seviye A2 Modüler Programı (yeterliliğe dayalı)*. Ankara: HBÖGM.
- MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü (2013). *Yabancı diller mesleki ingilizce (denizcilik) modüler programı (yeterliliğe dayalı)*. Ankara: HBÖGM.
- MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü (2014). *Halk eğitimi merkezleri*. <https://hbogm.meb.gov.tr/> adresinden 31.03.2014 tarihinde alınmıştır.
- MEB Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı (2016). *2009-2015 yılı halk eğitimi merkezleri kurs verileri*. Ankara: SGB
- MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB) (2013). *Ortaöğretim kurumları haftalık ders çizelgeleri hakkındaki 25.07.2002 tarih ve 286 sayılı karar*.http://dogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_06/18100324_mebortaretimkurumlarnn10,11ve12.snflarnaaithaftalkdersizelgeleri.pdf adresinden 27.12.2016 tarihinde alınmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2014). *Milli Eğitim Bakanlığı yaygın eğitim kurumları yönetmeliği*.http://mevzuat.meb.gov.tr/html/yayg%C4%B1negi_1/27587_1.html adresinden 11.11.2014 tarihinde alınmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2016). *Milli Eğitim Bakanlığı yabancı dil eğitimi ve öğretimi yönetmeliği*. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/26184_1.html adresinden 11.12.2016 tarihinde alınmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2017). *21/05/ 2010 tarih ve 27587 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı yaygın eğitim kurumları yönetmeliği*. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/yayg%C4%B1negi_1/27587_1.html adresinden 24.01.2017 tarihinde alınmıştır.
- North Atlantic Treaty Organization (NATO) (2016). Official language. <http://www.nato.int/cps/en/natohq/faq.htm> adresinden 30.12. 2016 tarihinde alınmıştır.

- Öztürk, A. (2009). *Homojen ve fonksiyonel bölgelerin tespiti ve Türkiye için istatistikî bölge birimleri önerisi: planlama uzmanlığı tezi*. Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.
- ÖSYM(2016).*Yabancı dil sınavları eşğerlikleri*. <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2016/GENEL/EsdegerlikTablosu29012016.pdf> adresinden 20.01.2017 tarihinde indirilmiştir.
- ÖSYM (2013). *Yabancı dil sınavı (YDS) basın duyurusu*. <http://www.osym.gov.tr/TR,624/basin-duyurusu-2013-yabanci-dil-bilgisi-seviye-belirleme-sinavi-4-ocak-2013.html> adresinden 20.01.2017 tarihinde alınmıştır.
- ÖSYM (2007a). *Üniversitelerarası kurul yabancı dil sınavı (ÜDS)*. <http://www.osym.gov.tr/TR,4120/uds-ile-ilgili-sorular.html> adresinden 20.01.2017 tarihinde alınmıştır.
- ÖSYM (2007b). *Kamu Personeli Yabancı Dil sınavı (KPDS)*. <http://www.osym.gov.tr/TR,3921/kpds-ile-ilgili-sorular.html> adresinden 20.01 2017 tarihinde alınmıştır.
- Paker, T. (2006, Mayıs). *Çal bölgesindeki okullarda İngilizce öğretiminin sorunları ve çözüm önerileri*. Çal Sempozyumu'nda sunulan bildiri. Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Pharies, D. A. (2007). *Brief history of the Spanish language*. Chicago: University of Chicago Press.
- Sağır, A. (2016). İktisadi hayatın değişimi ve kayıp mesleki kodlar üzerine sosyolojik bir çözümleme: zonguldak/ bartın/ karabük örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science*. (48), 27-45.
- Smith, M.K. (2010). *Participation in learning projects and programmes, the encyclopedia of informal education*. <http://infed.org/mobi/participation-in-learning-projects-and-programmes/> adresinden 18.02.2014 tarihinde alınmıştır.
- Statistical Office Of The European Union (EUROSTAT). (2016). http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Foreign_language_learning_statistics adresinden 15.02.2017 tarihinde alınmıştır
- Şahoğlu, B. (2010). *Halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslara devam eden yetişkinlerin katılım amaçları ve kurslara ilişkin görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tezcan, F. (2012). *Halk eğitimlerine katılan yetişkin öğrenenlerin güdüsel yönelimleri (Muğla ili merkez ilçe halk eğitimi merkezi kursları örneği)* (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Tinsley, T., ve Board, K. (2013). *Languages for the future report*. British Council: United Kingdom.
- Tosun, C. (2014). Türkiye'de yabancı dil eğitiminde eğilim ne olmalı?. A.Sarıçoban, ve H. Öz (Ed.). *Hacettepe üniversitesi eğitim fakültesi İngiliz dili eğitimi anabilim dalı I.yabancı dil eğitimi çalıştayı bildirileri 12-13 kasım 2012* (s.37-42).Hacettepe Üniversitesi.

- Trakya Üniversitesi (2016). Milli Eğitimin Boşnakça ve Arnavutça Eğitimine Trakya Üniversitesinden Destek <http://www.trakya.edu.tr/news/milli-egitimin-bosnakca-ve-arnavutca-egitimine-trakya-universitesi-nden-destek> adresinden 26.12.2016 tarihinde alınmıştır.
- TÜİK. (2014). *Yaygın eğitim istatistikleri 2012/’13*. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.
- TÜİK. (2015). *Yıllara göre illerin yıllık nüfus artış hızı ve nüfus yoğunluğu verileri*, <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> adresinden 15.12.2016 tarihinde alınmıştır.
- TÜİK. (2016). *Milliyetlerine göre çıkış yapan ziyaretçi sayısı, 2006-2016*. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1072 adresinden 26.02.2017 tarihinde indirilmiştir.
- UNESCO (2016). World Arabic language day. <http://www.unesco.org/new/en/unesco/events/prizecelebrations/celebrations/international-days/world-arabic-language-day/> adresinden 11.12.2016 tarihinde alınmıştır.
- United Nations (UN). (2016). Official languages. [ww.un.org/en/sections/about-un/official-languages/](http://www.un.org/en/sections/about-un/official-languages/) adresinden 28.12.2016 tarihinde alınmıştır.
- Utkulu, U. (2008). Türkiye’de dış ticaretin gelişimi ve yapısal değişimi. U. Utkulu, ve A. Aydemir (Ed.). *Türkiye’de Dış Ticaret İşlemleri ve Uygulaması (Teoriden Pratiğe)* (2. Baskı) (s.1-20). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Yavaşca, O. (2010). *Yabancı dil öğrenen yetişkinlerin grup dinamiğinin ve sınıf atmosferinin dil öğrenmeye etkisine ilişkin görüşler*. (Yüksek lisans tezi) <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden alınmıştır.
- Yıldız, A. (2004). Türkiye’deki Yetişkin Eğitimi Araştırmalarına Toplu Bakış, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. 37, (1), 78-97.
- Yükseköğretim Kurumu. (2016). *Yükseköğretim kurumlarında yabancı dil öğretimi ve yabancı dille öğretim yapılmasında uyulacak esaslara ilişkin yönetmelik*. http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik//journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIs_fYRx/10279/18036 adresinden 11.12.2016 tarihinde alınmıştır.

EKLER**Ek A****MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı Verilerin Alınmasına İlişkin İzin Yazısı**

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 49614598-42-E.11427607
Konu : Nurben DOĞAN'ın Bilgi Talebi

17.10.2016

ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : 10.10.2016 tarihli ve 98761816-302.08.01/E.3810 sayılı yazı.

Ankara Üniversitesi Rektörlüğü, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nde Yaşam Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Anabilim Dalı Yetişkin Eğitimi tezli yüksek lisans programı öğrencisi Nurben DOĞAN, Doç.Dr. Ahmet YILDIZ danışmanlığında yürüttüğü 'Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Yabancı Dil Kursları Üzerine Bir Çalışma: Ankara İli Örneği' konulu tez çalışmasında kullanmak üzere talep ettiği halk eğitim merkezi kurs ve kursiyer sayıları nurbendogan@hotmail.com adresine gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Veysel ERDEL
Bakan a.
Başkan

Adres:
Elektronik Ağ:
e-posta:

Ayrıntılı bilgi için:
Tel:
Faks: